

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561

ISSN : 2286-7171

PNRU

PHRANAKHON
RESEARCH JOURNAL
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences)

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561 Vol.13 No.2 July - December 2018 ISSN : 2286-7171

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดทำเป็นวารสารราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ) มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทรรศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เช่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ พัฒนาคูมขน การบริหารและพัฒนาเมือง ประวัติศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ นาฏศิลป์และการละคร ดนตรี นิติศาสตร์ ศิลปกรรม บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ การจัดการทั่วไป/คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การตลาด การท่องเที่ยวและการโรงแรม นิเทศศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บัญชี บริหารการศึกษา การศึกษาปฐมวัย หลักสูตรและการสอน เทคโนโลยีการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และสาขาวิชาอื่น ๆ ตามการพิจารณาของกองบรรณาธิการ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสาร สาระสำคัญ ประสบการณ์ด้านการวิจัยแก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

นโยบายการจัดพิมพ์ของวารสาร

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทรรศน์ หรือบทวิจารณ์หนังสือ ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเขียนตามรูปแบบของ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และต้องผ่านกระบวนการพิจารณาก่อนส่งโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน ทั้งนี้ บทความที่ตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยรับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ
3. บทความที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความ (Peer Reviewed) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสองท่านต่อหนึ่งบทความ ซึ่งทั้งผู้ประเมินบทความและผู้แต่ง จะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้นจะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความทั้งสองท่านหรือสองในสามท่าน

คณะที่ปรึกษา

ดร.ถนอม อินทรกำเนิด

ศาสตราจารย์ ดร.สนธิ อักษรแก้ว

ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์

รองศาสตราจารย์ ดร.เปรี๊ญ กิจรัตน์ภร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ จักรภรณ์

อุปนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐจัตวานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เรพเพอร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตราจรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เยี่ยมขันติถาวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวพันธ์ เนื้อไม้หอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี ใต้ฟ้าพูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวินิต อรรถกฤษณ์กุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลลภษณิกมล จ่างกมล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรทอง จุลรัชนีกร
อาจารย์ ดร.ชเนตตี ทินนาม
Dr.Sanjay B. Salunke

Dr.I Nyoman Sudiarta, SE., M.Par
Anupama Dhavale
อาจารย์ ดร.ปรีญา สมพีช
อาจารย์ ดร.สีบวงค์ กาฬวงค์
อาจารย์ ดร.สรวุฒ ฌ พัทลุง
อาจารย์ ดร.สุไม บิลไบ
อาจารย์กัลยา นาคดั่งกา
อาจารย์รุ่งทิพย์ ศรีโสภา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dr.Babasaheb Embedkar Marathwada University,
Maharashtra (India)

Udayana University, Bali (Indonesia)
Karnataka University, Karnataka (India)
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

นางเดือนเพ็ญ สุททอง
นางสาวมัทนา เกตุโพธิ์ทอง
นางสาวศุภราพร เกตุกลม
นางสาวทัศนาศนา ปิ่นทอง
นางสาวนวมมล พลบุญ
นางสาวสุธาวรัตน์ จุ้ยเจริญ
นายรัชตะ อนวัชกุล
นายจักรพันธ์ ก้อนมณี

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ติดต่อกองบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
โทรศัพท์/โทรสาร 0 - 2521 - 2288, 0 - 2521 - 1234
E-mail: irdp.journal@gmail.com และ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/login

กำหนดออก

2 ฉบับ ต่อ ปี (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

การเผยแพร่

ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/issue/archive

พิมพ์ที่

หจก. ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์ 44/132 ถ.กำนันมนัน ซ.กำนันมนัน 36 บางขุนเทียน จอมทอง กรุงเทพฯ 10150
โทรศัพท์ : 0 - 2802 - 0377, 0 - 2802 - 0379, 08 - 1566 - 2540

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561 ได้รวบรวมบทความเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีบทความจำนวน 25 เรื่อง ทุกเรื่องมีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์กับผู้อ่านหลากหลายสาขาอย่างมาก นอกจากนี้บทความยังได้ผ่านการกลั่นกรองอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และนักศึกษาต่อไป

การจัดทำวารสารฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ผู้เขียนบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการ ตลอดจนบุคคลท่านอื่น ๆ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม

บรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เขี่ยมขันติถาวร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรุดา สมพอง	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร แหยมแสง	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.คมสัน รัตนะสิมากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ลีตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร ขุนศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี ใต้ฟ้าพูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา นิลนพคุณ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริชัย อรรถอุดม	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนุช ลิ้มศิริ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชา แดงจำรูญ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ปานจันทร์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ อินทพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิษา ศิริวรสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ ประสิทธิ์ผล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชรัต สุขกำเนิด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิชนากรแก้ว	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา มิ่งฉาย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
ดร.นิตติ อินทมาโน	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร.วิชุดา พรายยงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ดร.พิชัย แก้วบุตร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร.พวงผกา สิทธิจันทร์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ดร.นภัสนันท์ วินิจวรกิจกุล	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร.มนต์ ขอเจริญ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ดร.ปรีชญา เปี่ยมการุณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.สีบวงศ์ กาพวงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.สุไม ปิลไพบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ณัฐดนัย สุภัทรากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.จุฬาลักษณ์ ชาญกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.เกรียงไกร โพธิ์มณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ.....	A
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).....	B
สารบัญ.....	C

บทความวิจัย

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	1
<i>เดช บุญประจักษ์ ปรีชา จันทกล้า และ นฤนาท จันทกล้า</i>	
การเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทในตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม กับหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	15
<i>เกศณี คุ่มสุวรรณ และ วิภาวรรณ อยู่เย็น</i>	
การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในจังหวัดหนองบัวลำภู.....	30
<i>จิราภรณ์ หล้าฤทธิ์ และ ภัทรริธา ผลงาม</i>	
การสร้างนกลีอสารชุมชนท้องถิ่นในการเผยแพร่แผนชุมชน เพื่ออํารงรักษาป่าชายเลน ตำบลหัวเขา จังหวัดสงขลา.....	42
<i>เจริญเนตร แสงดวงแข และ สินี กิตติชนมวรกุล</i>	
องค์ประกอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค้าขายมวยไทย.....	63
<i>ชาญชัย ยมดิษฐ์</i>	
การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	82
<i>ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์</i>	
การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน	99
<i>นงศินีตย์ จันทร์จรัส เพียงจันทร์ มณีเนตร ศาสตรา มาพร และ สุรชัย จันทร์จรัส</i>	

สารบัญ

หน้า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	115
<i>โนรี มีกิริยา และ อุทัยรัตน์ แสนเมือง</i>	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการ โดยใช้บริบทของชุมชน	131
<i>เบญจอาภา พิเศษสกุลวงศ์</i>	
การจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	146
<i>เพ็ญศรี ฉรินัง อรุณ รักรธรรม และ สมพร เฟื่องจันทร์</i>	
การสื่อสารเพื่อเพิ่มพลังคนไร้สัญชาติเพื่อการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย	160
<i>ภัทรา บุรารักษ์</i>	
ปัจจัยพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของพระสงฆ์เขตกรุงเทพมหานคร	177
<i>ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว</i>	
การสร้างรายได้เปรียบเทียบทางการแข่งขันของจังหวัดสงขลา ด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)	191
<i>สาลินี ทิพย์เพ็ง เสรี วงษ์มณฑา ชุษณะ เตชคณา และ ชวลีย์ ณ ถลาง</i>	
ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี	207
<i>อัครเดช เนตรสุวรรณ เกษมชาติ นเรศ เสนีย์ และ บุญเลิศ ไพรินทร์</i>	
การเรียนรู้สะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนระดับอาชีวศึกษา	223
<i>ธิดารัตน์ เสือคง</i>	
แนวทางการพัฒนาการเชื่อมโยงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ ของผู้ประกอบการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ	243
<i>นลินทิพย์ พิมพ์กัลด์ และ ภรณ์ หลาวทอง</i>	

สารบัญ

หน้า

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติการขอใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคล เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	259
<i>พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และ พีร์ พวงมะลิ</i>	
การบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีและข้อมูลขับเคลื่อนการค้นหาดัชนีภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการ ในองค์การที่บริหารด้วยวัฒนธรรมไทย	275
<i>ระพีพรรณ พิริยะกุล จริญญาภรณ์ ศรีสังวาลย์ อินทกะ พิริยะกุล และ นภาพร ชันธนาภา</i>	
การปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติสมัยรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	293
<i>หฤทัย จงวัฒนบัณฑิตย์</i>	
การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากวรรณกรรมพื้นบ้าน	309
<i>อภิศักดิ์ คู่กระสังข์</i>	
ภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี.....	322
<i>วชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์</i>	
ศิลปะสื่อภาพถ่าย: ความรุนแรงในความสงบ	337
<i>วรพรรณ สุรัสวดี</i>	

บทความวิชาการ

ทศพิธราชธรรม : หลักธรรมอันพึงปฏิบัติสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการประถมศึกษา	356
<i>ดาวใจ ดวงมณี และ เกรียงศักดิ์ ชัยมกร</i>	
แนวทางในการสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูมืออาชีพ.....	373
<i>สุนนา โสทธิผลอนันต์</i>	
การกระจายอำนาจเปรียบเทียบประเทศเขตอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง	390
<i>วัชรินทร์ อินทพรหม วณิฎา ศิริวรรณกุล และ ณิชฎา เกิดทรัพย์</i>	

สารบัญ

หน้า

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานของการจัดทำ	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	404
แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณานำลงพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	405
รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	407
PUBLISHING'S GUIDELINES	419

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

MATHEMATICAL LEARNING MANAGEMENT ENHANCING
CREATIVE PROBLEM-SOLVING ABILITY
OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

เดช บุญประจักษ์^{1*} ปรีชา จังก์ลา² และ นฤนาท จังก์ลา³

Dech Boonprajak,^{1*} Preecha Junkla² and Naruenat Junkla³

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1,2,3}

Faculty of Science and Technology, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand^{1,2,3}

dr.dech2009@gmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษามลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่เลือกเรียนกิจกรรมชุมนุมคณิตศาสตร์ ในช่วงโม่งชุมนุม ปีการศึกษา 2560 จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที การวิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ยึดแนวทางและกระบวนการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ด้วยกิจกรรมให้ความรู้ ฝึกทักษะแล้วนำความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหา ผ่านกระบวนการแก้ปัญหา และกิจกรรมที่กำหนดสถานการณ์ปัญหาแล้วให้นักเรียนศึกษา เรียนรู้ และหาแนวทางการแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นลักษณะของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ ได้แก่ (1.1) ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 20.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.44 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 67.90 ของคะแนนเต็ม 30 คะแนน (1.2) จำนวนนักเรียนที่สอบได้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป มี 22 คน คิดเป็นร้อยละ 81.48 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด (1.3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์กับเกณฑ์ร้อยละ 60 พบว่า สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ โดยรวม นักเรียนเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ

คำสำคัญ: การแก้ปัญหา การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ABSTRACT

The purposes of research were to (1) examine their learning outcomes by implementing the lesson plans, and (2) explore their opinions towards the implementation of the lesson plans. The sample was a group of 27 lower secondary school students who were mathematics club members, in 2017 academic year, in Pakkret School, Pakkret District, Nonthaburi Province. The research instruments were the lesson plans aiming to enhance creative problem-solving ability, a test of creative problem-solving ability, and a questionnaire concerning students' opinions about the implementation of the lesson plans. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test. The construction of the lesson plans aiming to enhance creative problem-solving ability, the researchers employed an approach highlighting an elicitation of different solving problem possibilities. The approach possessed two characteristics:(1) following 3 stages: presentation, practice, and production; and (2) featuring group-work problem-based learning.

The findings were as follows: 1. As for the students' learning outcome after the implementation of the lesson plans constructed on purpose to enhance creative problem-solving ability, it revealed as follows: (1.1) The mean score of the test measuring creative problem-solving ability was 20.37 out of 30 and its standard deviation was 3.44, accounting for 67.90 percent. (1.2) There were 22 students, accounting for 81.48 percent, whose scores of the test measuring creative problem-solving ability were greater than 60 percent. (1.3) The comparison between the students' mean score and the criterion, which justified the

minimum passing scores of 60 percent, showed that the former was higher than the latter, at the significance level of 0.05. 2. The students had a high opinion in the overall about the implementation of the lesson plans. Likewise, they expressed a high opinion on every aspect.

Keywords: problem-solving, creative problem-solving, problem-based learning

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการเทคโนโลยีและการสื่อสาร ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ทำให้โลก “ไร้พรมแดน” พลโลกมีการติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว กระแสโลกาภิวัตน์นำโลกเข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองระหว่างประเทศใหม่ มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของทุกชาติทุกภาษา การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้หลายประเทศตระหนักถึงความอยู่รอดของตนเอง จึงมีการวางแผนและเตรียมการเสริมสร้างศักยภาพให้กับประชาชนให้เป็นมนุษย์ที่มีสติปัญญา (knowledge worker) มีวิจารณญาณ (critical thinking) มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาเป็นการสอนหรือให้ความรู้โดยครูเป็นหลัก และมักเป็นความรู้เดี่ยว ๆ ขาดการสัมพันธ์เชื่อมโยงความรู้ ขาดการคิดวิเคราะห์/สังเคราะห์ ขาดการประยุกต์ใช้ความรู้ ขาดการลงมือปฏิบัติ และขาดการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง เมื่อเผชิญปัญหา ก็มักจะแก้ปัญหาไม่ได้ ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้น

แก้ปัญหาอย่างไร เมื่อแก้ปัญหาไม่ได้ก็มักจะรอให้คนอื่นมาช่วยเหลือ ขาดการรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง ขาดการพึ่งตนเอง จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการสอนให้เกิดความรู้ไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้และแก้ปัญหา ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีความพร้อมสำหรับสังคมในอนาคต จำเป็นต้องพัฒนาให้เขามีทั้งความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหา รู้วิธีการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ทุกระดับมีเป้าหมายที่สำคัญ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์จะเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การหาเหตุผล การเชื่อมโยงความรู้ และการสื่อสารความรู้และแนวคิดทางคณิตศาสตร์ ซึ่งคุณลักษณะที่ได้จากการเรียนรู้คณิตศาสตร์ข้างต้นจะเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิต และเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พิจารณาได้จากการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งตัวบ่งชี้ความสำเร็จ คือ ผลการประเมินต่างๆ เช่น การประเมินระดับชาติ (O-net) พบว่า ผลการประเมินทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินขั้นผ่าน (NIETS, 2016) และจากการประเมินโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ของ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) พบว่า ผลการประเมินในปี 2555 หรือ PISA 2012 คะแนนเฉลี่ยของ OECD เท่ากับ 494 คะแนนเด็กไทยได้คะแนนเฉลี่ย 427 คะแนนอยู่ในอันดับที่ 50 จากทั้งหมด 65 ประเทศ ซึ่งค่าเฉลี่ยของเด็กไทยอยู่ในกลุ่มต่ำ นักเรียน มีความรู้และทักษะคณิตศาสตร์ต่ำกว่าพื้นฐานถึงร้อยละ 50 (ขณะที่เชียงไฮ้ - จีน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าพื้นฐานร้อยละ 4 และสิงคโปร์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าพื้นฐานร้อยละ 8) นักเรียนไทยรู้คณิตศาสตร์ในระดับสูง โดยเฉลี่ยมีเพียงร้อยละ 0.5 (ขณะที่เชียงไฮ้ - จีน มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงถึงร้อยละ 31 และสิงคโปร์ มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงถึงร้อยละ 19) เมื่อพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาสาระ พบว่า เด็กไทยมีจุดอ่อนที่สุดคือ กระบวนการคิด วิธีการคิดหรือการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและความ

สามารถทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งการแก้ปัญหาธรรมดาอาจยังไม่เพียงพอสำหรับสังคมที่มีความซับซ้อนและมีการแข่งขันสูง การแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์หรือมีแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลายและแปลกใหม่มีความสำคัญอย่างยิ่ง การพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ ทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหา รวมทั้งการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์จำเป็นต้องได้รับการวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการวิจัย เริ่มตั้งแต่การศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนรู้ การเตรียมเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ แล้วดำเนินการศึกษา วิจัย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ การวิจัยครั้งนี้ กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการวิจัย

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถทางคณิตศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะและความสามารถที่สำคัญสำหรับสังคมยุคปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนาและหาแนวทางการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ดังนี้

ประชากรในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่เลือกเรียนกิจกรรมชุมนุมคณิตศาสตร์ในช่วงโมงชุมนุม ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 หมู่เรียน มีนักเรียน จำนวน 27 คน

เนื้อหาในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานการณ์ปัญหาที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการ

ตัวแปรอิสระ

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปรตาม

ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ ประกอบด้วย

- ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ

แก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์เป็นปัญหาที่ใช้ความรู้ และทักษะทางคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัญหาเกี่ยวกับ จำนวนและการดำเนินการเกี่ยวกับเรขาคณิต และรูปเรขาคณิต ปัญหาเกี่ยวกับพีชคณิตและ ปัญหาที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ และปัญหา เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและการ เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อ พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหอย่าง สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น จำนวน 8 ชุด

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการ แก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ และ

3. แบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนา ความสามารถในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัย “การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหอย่าง สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น” แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาและความ ต้องการการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนา ความรู้ทักษะ และความสามารถในการแก้ปัญห ทางคณิตศาสตร์ เป็นการศึกษาปัญหาและความ ต้องการของครูในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยครูผู้สอน

วิชาคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 8 คน แล้วสรุปประเด็นปัญหาและความ ต้องการการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการ แก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการนำข้อสรุปที่ได้จาก ขั้นตอนที่ 1 มาประกอบการพิจารณาออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการ แก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำกิจกรรมการ เรียนรู้คณิตศาสตร์ มาทบทวนและตรวจสอบ ความเหมาะสมของภาษา ความยากง่ายของ กิจกรรม และความเหมาะสมกับระดับชั้น โดยครู ผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 คน พร้อมปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำมาจัดการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการ แก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 4 จัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหอย่าง สร้างสรรค์ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ระหว่าง ดำเนินการทดลองได้เก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำ ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพและสรุป เป็นรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความสามารถในการ แก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้การวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้การทดสอบที

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ โดยใช้การวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

เมื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ ซึ่งได้แนวทางและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเริ่มจากการเลือกปัญหาที่ให้ความรู้ฝึกทักษะ แล้วนำความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหา ผ่านกระบวนการแก้ปัญหา จากนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่กำหนดสถานการณ์ปัญหา

แล้วให้นักเรียนศึกษา เรียนรู้ และหาแนวทางการแก้ปัญหาร่วมกันเป็นลักษณะของการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem based learning)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งได้มาจากการทดสอบหลังจากได้ผ่านการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สิ้นสุดลง พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวม มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 20.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.44 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 67.90

1.2 สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่สอบได้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตั้งแต่ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม แสดงผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่สอบได้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตั้งแต่ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม

คะแนน	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนนักเรียน (คน) ที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม	ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม
ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	27	22	81.48

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนที่ได้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป (18 คะแนน ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 81.48 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

1.3 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม โดยใช้การทดสอบที่ปรากฏผลดังตารางที่ 2

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เท่ากับ 20.37 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 ด้วยสถิติทดสอบที่พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เมื่อสิ้นสุดการทดลองได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียน ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์กับเกณฑ์ร้อยละ 60 (18 คะแนน)

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	20.37	3.44	3.57	.001

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 df = 26

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อที่	รายการประเมิน	จำนวน (ร้อยละ)			\bar{X}	S.D.	แปลผล เห็นด้วยระดับ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง			
1	กิจกรรมการเรียนสนุกน่าสนใจ	3 (11.1)	12 (44.4)	12 (44.4)	3.66	.679	มาก
2	กิจกรรมท้าทายความสามารถ	9 (33.3)	15 (55.6)	3 (11.1)	4.22	.640	มาก
3	กิจกรรมมีระดับความยากง่ายเหมาะสม	2 (7.4)	11 (40.7)	14 (51.9)	3.56	.640	มาก
4	การอธิบายชัดเจน มีลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย ได้ใจความ	10 (37.0)	13 (48.1)	4 (14.8)	4.22	.697	มาก
5	การใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ	13 (48.1)	10 (37.0)	4 (14.8)	4.33	.733	มาก
6	นักเรียนมีส่วนร่วมและมีโอกาส ได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	10 (37.0)	13 (48.1)	4 (14.8)	4.22	.697	มาก
7	นักเรียนมีโอกาสซักถาม และแสดงความคิดเห็น	15 (55.6)	10 (30.7)	2 (7.4)	4.44	.751	มาก
8	นักเรียนมีเวลาได้คิดและคิดอย่างอิสระ	8 (29.6)	11 (40.7)	8 (29.6)	3.96	.854	มาก
9	นักเรียนได้มีโอกาสได้วิเคราะห์ หาเหตุผลและแก้ปัญหา	10 (37.0)	14 (51.9)	3 (11.1)	4.26	.655	มาก
10	นักเรียนมีโอกาสดำเนินการคำตอบ ที่หลากหลาย และได้คิด อย่างสร้างสรรค์	15 (55.6)	9 (33.3)	3 (11.1)	4.41	.797	มาก
	รวม	95 (35.19)	118 (43.70)	57 (21.11)	4.13	.458	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวม เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาข้อ

พบว่า เห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตสูงที่สุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 7 นักเรียนมีโอกาสซักถามและแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ ข้อ 10 นักเรียนมีโอกาสดำเนินการคำตอบที่หลากหลาย และได้คิดอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.79) และ ข้อ 5

การใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยเลขคณิตต่ำที่สุด คือ ข้อ 3 กิจกรรมมีระดับความยากง่ายเหมาะสม ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.64)

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย ความคิดเห็น และ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาอภิปราย ได้ดังนี้

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้กิจกรรมการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องและใช้ความรู้เนื้อหาสาระที่กำหนดในหลักสูตร ประกอบด้วย การแก้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรขาคณิตและรูปเรขาคณิต การแก้ปัญหาเกี่ยวกับพีชคณิตและการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ส่วนแนวทางการพัฒนา จะเน้นการพัฒนาผ่านกระบวนการแก้ปัญหาที่เป็น การแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายแก้ปัญหาหลายขั้นตอน ตลอดจน การต่อยอดการแก้ปัญหาจากปัญหาเดิม กิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้ ผูกทักษะ และนำความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหา ผ่านกระบวนการแก้ปัญหา จากนั้น จะกำหนดสถานการณ์ปัญหา แล้วให้นักเรียนศึกษา สืบค้นหาความรู้ และหาแนวทางการแก้ปัญหา กิจกรรมดังกล่าวจะทำให้ นักเรียนได้คิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา ทั้งการแก้ปัญหารายบุคคลและแก้ปัญหาร่วมกัน จะทำให้เกิด การเรียนรู้ เกิดความอยากรู้ อยากหาคำตอบ เกิดทักษะ กระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหา ตามลักษณะของการเรียนรู้โดยใช้

ปัญหาเป็นฐาน (problem - based learning) (Kamane, 2007))

1. ผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 20.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.44 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 67.90 ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีขั้นตอนกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลาที่ยาวนานพอ (8 สัปดาห์) และ กิจกรรมที่ใช้พัฒนา เป็นกิจกรรมที่เริ่มจาก ให้ความรู้ ผูกทักษะ ผูกการคิดวิเคราะห์และหาแนวทางการแก้ปัญหา แล้วจึงนำความรู้ และทักษะเหล่านั้นไปใช้ในการแก้ปัญหา และ ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา จากสถานการณ์ปัญหาที่ให้นักเรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และฝึกหาแนวทางการแก้ปัญหาร่วมกัน เป็นแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่นักเรียนต้องศึกษา วิเคราะห์และใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาใช้เทคนิควิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ส่งผลให้นักเรียน เกิดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหา เกิดการเชื่อมโยงความรู้ ได้ใช้เหตุผลในการคิด วิเคราะห์และหาแนวทางในการหาคำตอบของปัญหา สอดคล้องกับ

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่กล่าวว่า ความสำเร็จในการแก้ปัญหาไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ในตัวเพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้วิธีการในการแก้ปัญหา (Gizrears, 1936) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอลเซฟเฟ (Elshafei, 1998) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสร้างสรรค์องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการรวมกลุ่มกันแก้ปัญหาและสามารถคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาได้ดีกว่าการจัดการเรียนรู้ตามปกติ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เซเรโซ (Cerezo, 2004) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียนและการทำงานกลุ่มสร้างแรงกระตุ้นให้กับผู้เรียนและผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนได้สำเร็จ

1.2 สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่สอบได้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป (มากกว่า 18 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 81.48 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามข้อ 1.1 ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการแก้ปัญหา และเกิดทักษะจนสามารถแก้ปัญหาได้ดี ทำให้นักเรียนสอบได้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 81.48 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เมธาวิ พิมวัน

(Pimwan, 2006) ที่ศึกษาการสร้างชุดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องพื้นที่ผิว กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสุขวิทยา ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

1.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ดำเนินการตามข้อ 1.1 ส่งผลให้นักเรียนทำคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ในระดับสูงจำนวนมาก และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ กับเกณฑ์ร้อยละ 60 จึงพบว่า สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เมธาวิ พิมวัน (Pimwan, 2006) ที่ศึกษาการสร้างชุดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องพื้นที่ผิว กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสุขวิทยา ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รังสรรค์ ทองสุขนอก (Thongsugnok, 2004) ที่ศึกษาการสร้างชุดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองคง อำเภอคง

จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้มีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของความคิดเห็นโดยรวมเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า เห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้ฝึกทักษะและฝึกแก้ปัญหาทั้งที่เป็นการเรียนรู้รายบุคคลและเรียนรู้ร่วมกัน โดยเฉพาะการเรียนรู้ร่วมกัน นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ถกเถียงกัน ได้ให้เหตุผลต่อกัน ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริง เมื่อถึงเวลาแก้ปัญหาก็สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ร่วมกันไปใช้แก้ปัญหาได้ และการจัดการเรียนรู้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นได้นำเสนอได้คิดหาคำตอบด้วยวิธีที่หลากหลาย ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ และกิจกรรมที่ใช้พัฒนาเป็นกิจกรรมที่คำนึงถึงพื้นฐานที่ต้องใช้ในการคิดแก้ปัญหาและยังเป็นกิจกรรมที่มีความยากง่ายพอเหมาะ ส่งผลให้นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยรวม

อยู่ในระดับมาก และรายชื่อคำถามทุกข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ สอดคล้องกับผลการศึกษาของเมธาวิ พิมวัน (Pimwan, 2006) ที่ศึกษาการสร้างชุดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องพื้นที่ผิว กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสุขวิทยา ที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

ข้อสังเกตจากการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ระยะแรก ๆ นักเรียนยังไม่กล้าแสดงความคิดของตนเอง ไม่กล้าคิดออกมาว่าตนเองคิดอย่างไร เพราะเกรงว่าจะคิดผิด ผู้สอนได้อธิบายถึงแนวคิด วิธีการคิด ตลอดจนการแสดงออกซึ่งความคิดของตนเองว่าสิ่งที่ทุกคนคิดนั้นอยู่บนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของแต่ละคน หากแสดงความคิดออกมาจะทำให้รู้ว่าสิ่งที่ตนเองคิดนั้นถูกต้อง เหมาะสม เป็นเหตุเป็นผลหรือไม่ ซึ่งทั้งหมดสามารถอธิบายได้โดยใช้ความรู้ ถ้าหากคิดผิด ก็ไม่ได้เสียหายอะไร จะได้ว่าผิดอย่างไรและที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร เพราะอะไร จะได้แก้ไข หรือปรับแนวคิดใหม่ จากนั้นนักเรียนก็เริ่มที่จะแสดงความคิดของตนเอง พร้อมตรวจสอบกับเพื่อนๆ ว่าสิ่งที่ตนเองคิดนั้นถูกหรือไม่ ไม่ถูกเพราะอะไร และที่ถูกต้องเป็นอย่างไร

2. ควรให้นักเรียนได้ฝึกเรียนรู้และแก้ปัญหาพร้อมกันให้มาก ๆ เพราะการแก้ปัญหาพร้อมกัน จะเกิดการเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม จะทำให้

เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน อันจะก่อให้เกิดทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหา และตัดสินใจ

3. การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาได้โดยเริ่มจากการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แล้วปรับรูปแบบ วิธีการคิด และคิดด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาได้ทั้งทางตรง โดยการสอนหรือการฝึกอบรม และทางอ้อม โดยการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียนรู้ การพัฒนาต้องค่อยเป็นค่อยไปและใช้เวลา และต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการเรียนการสอน

1. การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ควรให้นักเรียนได้ฝึกการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างค่อยเป็นค่อยไปและฝึกแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ยาวนานพอ

2. ความรู้และทักษะพื้นฐานมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาดังนั้น ควรเริ่มจากปัญหา

ที่นักเรียนมีพื้นฐานและสามารถแก้ปัญหาได้แล้วค่อย ๆ เพิ่มความยากหรือความซับซ้อนของปัญหาทีละน้อย อย่างเหมาะสม

3. การแก้ปัญหาร่วมกัน จะช่วยให้นักเรียนมีแนวทางการคิดที่หลากหลาย ช่วยลดความวิตกกังวลและสร้างความมั่นใจในการแก้ปัญหา และเมื่อนักเรียนแก้ปัญหาได้ จะทำให้อุบายเรียนรู้ยากแก้ปัญหา เกิดความกระตือรือร้น และมีความมั่นใจในการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยวิธีการอื่น ๆ นอกจากการใช้ปัญหาเป็นฐาน

2. ควรศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับชั้นประถมศึกษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทั้งทางตรง ทางอ้อมและแบบผสมผสาน

REFERENCES

- Cerezo, N. (2004). Problem – based learning in the middle school: a research case study of the perceptions of at – risk females. *Research in Middle Level Education*. Online, 27(1). Retrieved May 27, 2009, from <http://www.nmsa.org/Publications PMLE Online/tabid/101/Default.aspx>
- Elshafei, D. L. (1998). A comparison of problem - based and traditional learning in algebra II. *Dissertation Abstracts*. Retrieved April 20, 2009, from www.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp.html
- Gijseleers, W. H. (1996). Connecting problem-based practices with educational theory. In L. Wilkerson & W.H. Gijseleers (eds.). *Bringing Problem-Based Learning to Higher Education: Theory and Practice*. San Francisco: Jossey – Bass.
- Kamane, T. (2007). *Science of teaching*. 6th edition. Bangkok: Chulalongkorn University printing press. (in Thai)
- National Institute of Educational Testing Service: NIETS (Public Organization). (2016). The statistic of ONET score from Grade 9 & 12 in the Academic Year 2014-2016. Retrieved September 13, 2017, from <http://www.niets.or.th/uploadfile/5/371f1b3becb7870d1eb40e3d46ef0ac.pdf> (in Thai)
- Office of the Education Council. (2007). *Problem-based learning management*. Bangkok: Office of the Education Council, Ministry of Education (in Thai)
- Pimwan, M. (2006). The instructional package using problem-based learning on the surface areas at Mathayomsuksa III. Master Thesis, Graduate School Srinakharinwirot University, Bangkok. (in Thai)
- Thongsugnok, R. (2004). The instructional package using problem-based learning on the number theory at Mathayomsuksa IV. Master Thesis. Graduate School Srinakharinwirot University, Bangkok. (in Thai)

การเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาผู้ไท
ในตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม
กับหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

COMPARISON OF PHU TAI, TONAL TONES IN RENU,
RENU NAKHON DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE
WITH SONG MEUNG TAI VILLAGE, KHAMMOUANE DISTRICT, LAOS

เกษณี คุ่มสุวรรณ^{1*} และ วิภาวรรณ อยู่เย็น²
Kesanee Kumsuwan^{1*} and Wipawan Yooyen²

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1,2}

Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok, Thailand^{1,2}

newscnn27@hotmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาผู้ไท ที่หมู่ 2 ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม กับวรรณยุกต์ภาษาผู้ไท ที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้แบบทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) และใช้โปรแกรม PRAAT วิเคราะห์เสียง ผลการศึกษาพบว่า ภาษาผู้ไทที่จังหวัดนครพนมมีวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง โดยมีการรวมการแยกเสียงของวรรณยุกต์แบบ AB123, A4 = B123 = DL1234, B4 = C12 = DS4 แยกเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C4 และ B = DL วรรณยุกต์ที่ 1 A123 มีสัทลักษณะกลางตกขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2 A4 B123 DL1234 มีสัทลักษณะกลางสูงตก วรรณยุกต์ที่ 3 B4 C12 DS4 มีสัทลักษณะกลางสูง วรรณยุกต์ที่ 4 C3 มีสัทลักษณะกลางระดับ และวรรณยุกต์ที่ 5 C4 DS123 มีสัทลักษณะกลางต่ำสูง ส่วนภาษาผู้ไทที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ ประเทศลาวมีวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง มีการรวมการแยกเสียงของวรรณยุกต์แบบ A123=DS123, A4=B12=C1=DL1234 แยกเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C4 และ B≠DL วรรณยุกต์ที่ 1 A123 DS123 มีสัทลักษณะกลางขึ้นสูง วรรณยุกต์ที่ 2 A4 B12 C1 DL1234 มีสัทลักษณะกลางสูงตก วรรณยุกต์ที่ 3 B3 C234 มีสัทลักษณะกลางต่ำขึ้นตก และวรรณยุกต์ที่ 4 B4 DS4 มีสัทลักษณะกลางสูง เสียงวรรณยุกต์กลางระดับปรากฏ

ในตำบลเวียง อําเภอเวียงนคร จังหวัดนครพนม ส่วนที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน ประเทศลาว ไม่ปรากฏเสียงดังกล่าวจึงทำให้จำนวนหน่วยเสียงของทั้ง 2 ถิ่นแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาษาผู้ไท การแตกตัวของวรรณยุกต์ นครพนม ลาว

ABSTRACT

This article is intended to compare the tonal tones of Phu Tai in area 2, Renu, Renu Nakhon District, Nakhon Phanom, and Tai language in Song Meung Tai villages, Khammouane District, Laos. Collected data from sixty speakers aged 50 and over using Gedney's tonal tones (1972) and using the phonetic method, the PRAAT analysis program sounds. The study indicated that Tai language in Nakhon Phanom has 5 tone units combining the tone of the tonal form AB123, A4 = B123 = DL1234, B4 = C12 = DS4 tone split B4 and C4 and B = DL tone 1 A123 has a mid falling rising level tone 2 A4 B123 DL1234 has a rising falling level tone 3 B4 C12 DS4 has a rising level tone 4 C3 with mid-level tones and the tone at 5 C4 DS123 has a lower-mid rising but Phu Tai language in Song Meung Tai villages, Khammouane District, Laos has 4 tone units combining the tone of the tonal form A123 = DS123, A4 = B12 = C1 = DL1234 tone split B4 and C4 and B≠DL tone 1 A123 DS123 has a mid rising-high level tone 2 A4 B12 C1 DL1234 has a rising falling tone 3 B3 C234 has a lower-mid high falling level and the tone at 4 B4 DS4 has rising level both Phu Tai language have the same tonal combination of A123 and DL1234. There is a tonal similarity to the rising falling level in the A4 B12 DL1234 and rising level in the B4 DS4. The mid tone is shown in Renu, Renu Nakhon District, Nakhon Phanom Province but in Song Meung Tai villages, Khammouane District, Laos do not appear, so the number of units of the two different places.

Keywords: Phu Tai language, tonal spit, Nakhon Phanom province, Laos

บทนำ

ภาษาตระกูลไทเป็นภาษาตระกูลใหญ่ตระกูลหนึ่ง ซึ่งในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์มีผู้ใช้ภาษาตระกูลไทกระจายอยู่เป็นบริเวณกว้างถึง 8 ประเทศด้วยกัน ภาษาผู้ไทเป็นภาษาในตระกูลไทที่มีความน่าสนใจมากกว่าภาษาหนึ่งด้วยเป็นภาษาที่มีผู้พูดอาศัยอยู่ในบริเวณหลายเขตพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมีลักษณะเฉพาะของตนหลายอย่าง สมทรงบุรุษพัฒน์ (Burusphat, 2000) กล่าวถึงถิ่นเดิมของชาวผู้ไทว่า “ผู้พูดภาษาผู้ไทมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทย ประเทศลาว และเวียดนาม” ผู้ไทแบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ไทขาว ผู้ไทแดง ผู้ไทดำ และผู้ไทลาย คำว่า ผู้หมายถึง คน ผู้ไท หมายถึง คนไท (Liamprawat, 2008) ภาษาผู้ไทที่พบบริเวณสองฝั่งโขง ได้แก่ ภาคอีสานของไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตอนกลางบริเวณแขวงคำม่วน และแขวงสะหวันนะเขต ภาษาผู้ไทนั้นอยู่ในกลุ่มเดียวกันกับภาษาไทย ลาว แสก โย้ย ญ้อ พวน และภาษาอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในตระกูลไท-กะได (Tai-Kadai) (Chaiyasuk & Mollerup, 2014) สำหรับในประเทศไทย คน “ผู้ไท” ซึ่งบางแห่งเรียก “ผู้ไทย” นั้นเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่อาศัยกระจัดกระจายกันอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เช่น จังหวัดสกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ มุกดาหาร และบางส่วนของกระจายอยู่ในเขตจังหวัดหนองคาย อำนาจเจริญ อุบลราชธานี อุตรดิตถ์ ร้อยเอ็ด และยโสธร ในจังหวัดนครพนมมีชาวผู้ไทตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอำเภอเรณูนครถือว่า

มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นอำเภอที่บรรพบุรุษของชาวผู้ไทได้อพยพเข้ามาจากถิ่นฐานเดิมซึ่งอยู่ที่เมืองวังตอนกลางของประเทศลาวเมื่อประมาณ 200 ปีมาแล้ว (Akharawatthanakun, 1998)

ด้านระบบเสียงโดยทั่วไปของภาษาผู้ไทนั้น มีหน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง มีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจคือ ไม่มีหน่วยเสียงสระประสม /ia, ɔa, ua/ และออกเสียงแยกชัดเจนที่คำศัพท์ที่ใช้สระ ใ- และสระ ไ- เช่น ‘ใจ’ ภาษาผู้ไทจะออกเสียงเป็น ‘เจอ’ เป็นต้น (Khanittanan, 1977) และจากการศึกษาระบบวรรณยุกต์ของภาษาผู้ไทในจังหวัดนครพนมของวิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (Khanittanan, 1977) พบว่า มีเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง โดยมีลักษณะการแยกเสียงและการรวมเสียงวรรณยุกต์แบบ A4 = B123 = DL1234 แยกเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C4 (B4 ≠ C4) ส่วนพินธรัตน์ อัครวัฒนากุล (Akharawatthanakun, 1998) ศึกษาภาษาผู้ไทที่อำเภอธาตุพนมพบว่า มีเสียงวรรณยุกต์ 5-7 หน่วยเสียง ทั้งนี้ การศึกษาวรรณยุกต์ข้างต้นวิเคราะห์วรรณยุกต์ด้วยการฟัง หรือใช้โปรแกรม Dos CECIL (Dos for Computerized Extraction of International in Language) เท่านั้น ในขณะที่การศึกษาคั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลภาษาผู้ไทในช่วงปี 2560 วิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์โดยใช้โปรแกรม PRAAT และใช้ความถี่แสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ปรากฏในภาษาผู้ไททั้งในประเทศไทยที่ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัด

นครพนม และที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอันเป็นพื้นที่ที่มีชาวผู้ไทอาศัยอยู่ ซึ่งลักษณะการศึกษาดังกล่าวนี้ยังไม่มีมาก่อน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ โดยเป็นการเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทในตำบลเรณู อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนมกับภาษาผู้ไทที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อให้ทราบถึงระบบวรรณยุกต์ ทั้งลักษณะการแยกเสียงและการรวมเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ปรากฏโดยใช้โปรแกรม PRAAT อันเป็นสิ่งที่น่าสนใจยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงวรรณยุกต์ผู้ไทในหมู่ 2 ตำบลเรณู อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนมกับระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ทำให้ทราบถึงความเหมือนและความแตกต่าง รวมทั้งการรวมการแยกของระบบเสียงวรรณยุกต์ผู้ไท ในอำเภอรณนคร จังหวัดนครพนมกับระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์วรรณยุกต์ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กล่องทดสอบวรรณยุกต์ ของ วิลเลียม เจกีดนี (Gedney, 1972) โดยกล่องทดสอบบรรจุคำทั้งหมด 64 คำ ซึ่งในการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของภาษา ผู้ไทตัดแปลงคำบางคำที่ไม่ปรากฏในภาษาผู้ไทเป็นคำอื่นแทน

วิธีการวิจัย

1. ทบทวนตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภาษาผู้ไท และการเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์
2. สร้างรายการคำ
3. คัดเลือกพื้นที่เพื่อศึกษาวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทในประเทศไทยที่อำเภอรณนคร โดยพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดนครพนม อำเภอรณนคร มีกลุ่มชนชาวผู้ไท (กลุ่มผู้ไทดำ) ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic groups) กลุ่มหนึ่งของชนชาติไทยในภาคอีสาน และมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทยหรือสิบสองเจ้าไทอยู่ทางตอนเหนือของเมืองหลวงพระบางส่วนภาษาผู้ไทนอกประเทศ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตอนกลาง บริเวณแขวงคำม่วน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ปรากฏภาษาผู้ไท บริเวณสองฝั่งโขง
4. คัดเลือกผู้บอกภาษา โดยเป็นผู้ที่ใช้ภาษาผู้ไทในชีวิตประจำวัน

5. ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการฟัง ผู้บอกภาษาออกเสียงคำเป็นลำดับแรก แล้วใช้โปรแกรม PRAAT ตรวจสอบผลที่ได้จากการฟัง และแสดงเป็นกราฟค่าเฮมิโทนเจสเสียงวรรณยุกต์

6. วิเคราะห์สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ยังสถานที่เก็บข้อมูลในหมู่บ้าน 2 ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม และที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 28-30 เมษายน 2560 ทั้งสองพื้นที่นี้เป็นชุมชนหมู่บ้านที่ประชากรใช้ภาษาผู้ไทในชีวิตประจำวัน โดยมีผู้บอกภาษาจำนวน 6 คน แบ่งเป็นผู้บอกภาษาหลักเพื่อทดสอบรายการคำชุดเทียบเสียง ทั้งนี้ ผู้บอกภาษาเป็นผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีอวัยวะในการออกเสียงสมบูรณ์เพื่อให้ได้ภาษาที่ชัดเจนถูกต้อง และผู้บอกภาษารองเพื่อตรวจสอบหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 3 คน มีรายนาม คือ

ผู้บอกภาษาหลัก นายรังสรรค์ บัวสาย อายุ 58 ปี ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้บอกภาษารอง นางนิวัฒน์ หอมสมบัติ อายุ 60 ปี เกษียณอายุ นางนครศรี พรมดี อายุ 80 ปี แม่บ้าน

หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 3 คน มีรายนาม คือ

ผู้บอกภาษาหลัก นายทองคำ ลุนดารา อายุ 65 ปี ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้บอกภาษารอง นายสุนทรา สิงวงษา อายุ 75 ปี เกษียณอายุ นางอุบล โกมลรัตน์ อายุ 73 ปี ทำนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ วิลเลียม เจ เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) เพื่อทดสอบเสียงวรรณยุกต์ด้วยการฟัง จำนวน 64 คำ โดยดัดแปลงคำบางคำที่ไม่ปรากฏในภาษาผู้ไทเป็นคำอื่นแทน ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มทดสอบวรรณยุกต์

พยัญชนะต้นดั้งเดิม	วรรณยุกต์ดั้งเดิม				
	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
	A	B	C	DL	DS
พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 1	หุ	ไช้	ข้าว	ขาด	หนัก
เสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง	ขา	ฝ่า	*ผ้า	*ขาด	สูง
และเสียงกัก ไม่ก้องมีลม	หวั	เข้า	ข้า ไช้ ห้ำ	หาบ	ผัก
พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 2	ปี	ป่า	ป่า	ปอด	กบ
เสียงหยุด ไม่พ่นลม	ตา	ไก่อ	*จ้ำ	*ตาก	ตัด
ไม่ก้อง	กิน	แก	ต้ม	ตอก	เจ็บ
พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3	บิน	ป่า	บ้า	แดด	เบ็ด
เสียงก้องนำด้วยการกักที่เส้น	แดง	บ่าว	*ดิน	อาบ	ดิบ
เสียง	ดาว	ดำ	อ้ำ	ดอก	*ดิบ
พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 4	มือ	*ล่า	น้ำ	มีด	นก
เสียงก้อง	ควาย	พ่อ	น้อง	ลูก	มัด
	นา	*โง	ไม้	เลือด	ลัก
			ม้า	นอก	

*หมายถึง คำในภาษาผู้ไทที่ดัดแปลงเพื่อทดสอบเสียงวรรณยุกต์

2. รายการคำเพื่อวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์โดยใช้วิธีทางกลศาสตร์รายการคำชุดนี้ดัดแปลงจากรายการชุดเทียบเสียง (mimimal set) ของพิณรัตน์ อัครวิฒนากุล (Akharawatthanakun, 2003) และของ สมทรง บุรุษพัฒน์ (Burusphat, 2013) ดังนี้

รายการคำชุดเทียบเสียงคล้ายนี้เป็นชุดคำที่มีพยัญชนะและสระคล้ายคลึงกันมากที่สุด คำทั้งหมดเป็นคำพยางค์เดียวจำนวนทั้งสิ้น 20 คำ ประกอบด้วยชุดพยางค์เป็นและชุดพยางค์ตาย สมทรง บุรุษพัฒน์ (Burusphat, 2013) กล่าวว่า คำชุดเทียบเสียงนี้เหมาะสำหรับการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ เนื่องจากช่วยไม่ให้เกิดการแปรของวรรณยุกต์ตามอิทธิพลของเสียงพยัญชนะต้นและสระที่แตกต่างกัน สิ่งดังกล่าวเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปเก็บเสียงวรรณยุกต์โดยให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำละ 3 ครั้ง เว้นระยะในการออกเสียงแต่ละครั้งห่างกันพอสมควร และสลับคำทั้ง 20 คำไม่ให้คำเดียวกันอยู่ติดกัน เพื่อให้ผู้บอกภาษาได้ออกเสียงคำที่ต่างกันในแต่ละครั้งอยู่ตลอดเวลา

และป้องกันมิให้ผู้บอกภาษาเกิดความสับสนในการออกเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์หาหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวิเคราะห์หาหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของ วิลเลียม เจ เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) เพื่อดูการรวมเสียงและแยกเสียงของวรรณยุกต์ จากนั้นตรวจสอบผลการวิเคราะห์ที่ได้ ดังนี้

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงจากผู้บอกภาษาที่ออกเสียงคำโดยใช้รายการคำชุดเทียบเสียง (analogous set) จากนั้นดำเนินการตัดไฟล์เสียงเป็นคำเดี่ยวโดยใช้โปรแกรม Nero WaveEditor โดยตัดเฉพาะคลื่นเสียงที่จะนำไปวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ แล้วจึงนำคลื่นเสียงดังกล่าวไปสู่การใช้โปรแกรม PRAAT เวอร์ชัน 6.0.28 ซึ่งวิธีทางกลศาสตร์ในการวิเคราะห์เสียงที่ได้ให้เป็นค่าความถี่มูลฐาน (fundamental frequency/ f0) ของวรรณยุกต์ซึ่งมีหน่วยเป็นเฮิรตซ์ จากนั้นแปลงค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยเป็น

ตารางที่ 2 รายการคำชุดเทียบเสียง

	A (อ)	B (อ)	C (อ)	DL	DS
1.	ชา	ช่า	ช้ำ	ชาด	ชัด
2.	ปา	ป่า	ป้ำ	ปาด	ปัด
3.	บาน	บ่า	บ้ำ	บาด	บัด
4.	คา	ค่า	ค้ำ	คาด	คัด

ค่าเซมิโทน (semitones) และนำเสนอผลเป็นกราฟเส้นเทียบกับค่าระยะเวลา คิดเป็นค่าร้อยละระยะห่างแต่ละช่วงเวลาเท่ากับร้อยละ 10 ของเวลาทั้งหมดด้วยโปรแกรม excel ทั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งระดับกราฟออกเป็น 5 ระดับ และใช้ตัวเลขแทนระดับเสียง 2-3 ตัว

	A	B	C	DL	DS
1					
2	ว.1	ว.2	ว.3	ว.2	ว.5
3			ว.4		
4	ว.2	ว.3	ว.5		ว.3

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไท หมู่ 2 ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

1.1 การแยกเสียงและการรวมเสียงของวรรณยุกต์

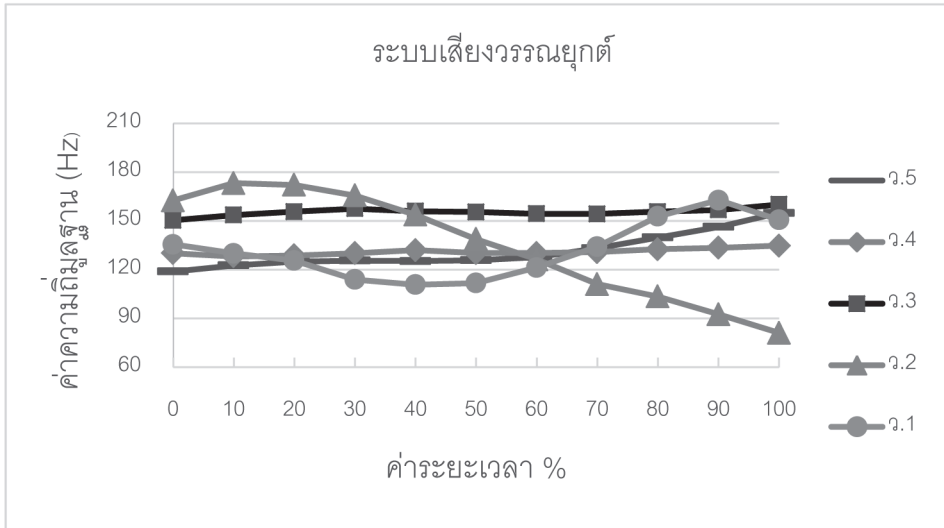
ภาษาผู้ไทตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง โดยมีการแยกเสียงและการรวมเสียงของวรรณยุกต์ ดังตารางต่อไปนี้

จากตารางข้างต้นเห็นได้ว่า ภาษาผู้ไทใน หมู่ 2 ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม แตกตัวแบบ AB123, A4 = B123 = DL1234, B4 = C12 = DS4 แยกเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C4 และ B=DL ทั้งนี้ เลข 1234 หมายถึง พยัญชนะต้น

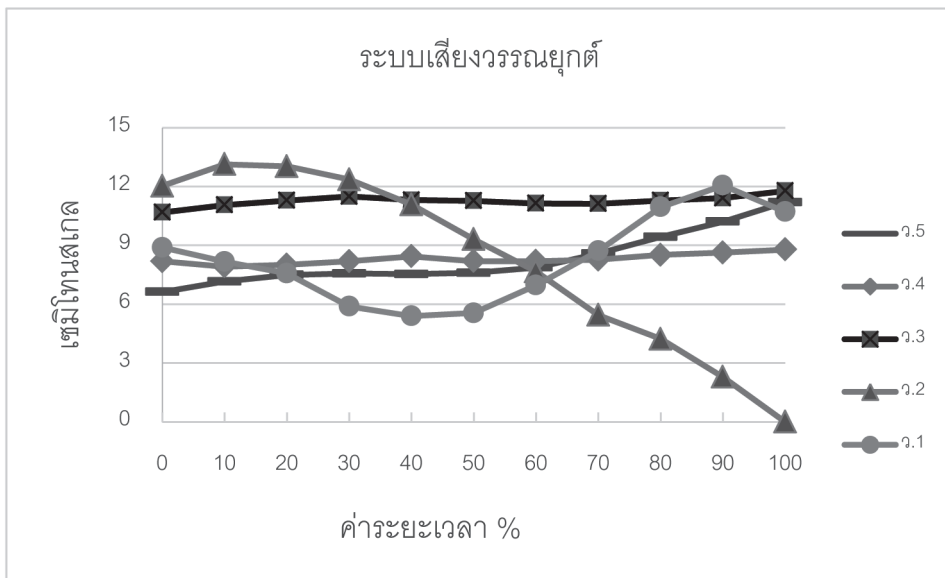
กลุ่มที่ 1 พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 2 พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3 พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 4 ตามลำดับ ส่วนช่อง A หมายถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมที่ค่าไม่มีรูปวรรณยุกต์ B หมายถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมที่ค่ามีรูปวรรณยุกต์เอก C หมายถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมที่ค่ามีรูปวรรณยุกต์โท และ DL หมายถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมที่เป็นคำตายสระเสียงยาว ส่วน DS หมายถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมที่เป็นคำตายสระเสียงสั้น

1.2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาผู้ไท

ภาษาผู้ไทตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ปรากฏสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

ภาพที่ 1 ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย
ในตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 2 กราฟแสดงค่าเฮมิโทนเฉลี่ยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย
ในตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

วรรณยุกต์ที่ 1: A123 เสียงวรรณยุกต์กลางตกขึ้น (mid falling rising) มีสัทลักษณะแบบ 324

วรรณยุกต์ที่ 2: A4 B123 DL1234 เสียงวรรณยุกต์กลางสูงตก (rising falling) มีสัทลักษณะแบบ 51

วรรณยุกต์ที่ 3: B4 C12 DS4 เสียงวรรณยุกต์กลางสูง (rising level) มีสัทลักษณะแบบ 44

วรรณยุกต์ที่ 4: C3 เสียงวรรณยุกต์กลางระดับ (mid-level) มีสัทลักษณะแบบ 33

วรรณยุกต์ที่ 5: C4 DS123 เสียงวรรณยุกต์กลางต่ำสูง (lower-mid rising) มีสัทลักษณะแบบ 24/34

2. ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.1 การแยกเสียงและการรวมเสียงของวรรณยุกต์

ภาษาไทยหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง โดยมีการแยกเสียงและการรวมเสียงของวรรณยุกต์ดังตารางต่อไปนี้

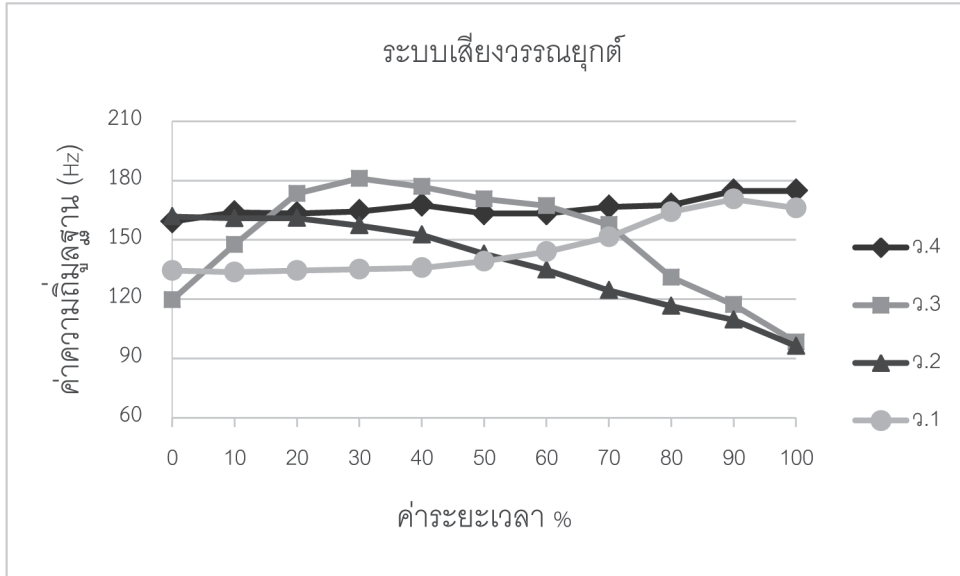
จากตารางข้างต้นเห็นได้ว่า ภาษาผู้ไทในหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีการรวมการแยก

	A	B	C	DL	DS
1			ว.2		
2	ว.1			ว.2	ว.1
3			ว.3		
4	ว.2	ว.4			ว.4

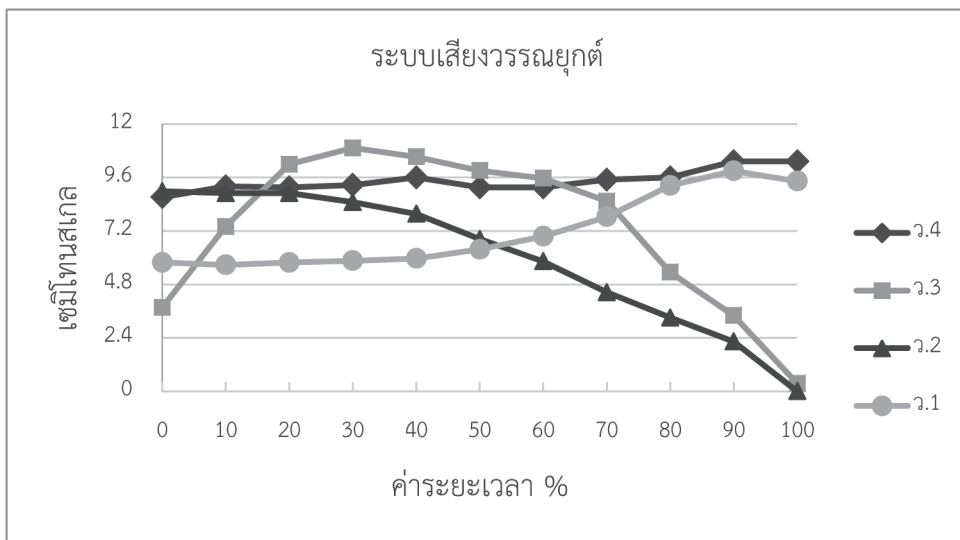
เสียงวรรณยุกต์แบบ A123 = DS123, A4 = B12 = C1 = DL1234 แยกเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C4 และ B ≠ DL ทั้งนี้เลข 1234 หมายถึง พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 1 พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 2 พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 3 พยัญชนะต้นกลุ่มที่ 4 ตามลำดับ ส่วนช่อง A หมายถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมที่คำไม่มีรูปวรรณยุกต์ B หมายถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมที่คำมีรูปวรรณยุกต์เอก C หมายถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมที่คำมีรูปวรรณยุกต์โท และ DL หมายถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมที่เป็นคำตายสระเสียงยาว ส่วน DS หมายถึงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมที่เป็นคำตายสระเสียงสั้น

2.2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทย

ภาษาไทยหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปรากฏ สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

ภาพที่ 3 กราฟแสดงลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย
ในหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สปป.ลาว

ภาพที่ 4 กราฟแสดงค่าเซมิโตนเฉลี่ยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย
ในหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สปป.ลาว

วรรณยุกต์ที่ 1: A123 DS123 เสียงวรรณยุกต์กลางขึ้นสูง (mid rising-high) มีสัทลักษณะที่แบบที่ 1 34 มีสัทลักษณะที่แบบที่ 2 345

วรรณยุกต์ที่ 2: A4 B12 C1 DL1234 เสียงวรรณยุกต์กลางสูงตก (rising falling) มีสัทลักษณะที่แบบ 41

วรรณยุกต์ที่ 3: B3 C234 เสียงวรรณยุกต์กลางต่ำขึ้นตก (lower-mid high falling) มีสัทลักษณะที่แบบ 251

วรรณยุกต์ที่ 4: B4 DS4 เสียงวรรณยุกต์กลางสูง (rising level) มีสัทลักษณะที่แบบ 44

3. เปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาไทยในตำบลเรณู อำเภอรณูนคร จังหวัดนครพนม

ตำบลเรณู อำเภอรณูนคร จังหวัดนครพนม

	A	B	C	DL	DS
1					
2	ว.1	ว.2	ว.3	ว.2	ว.5
3			ว.4		
4	ว.2	ว.3	ว.5		ว.3

กับหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากตารางข้างต้นเห็นได้ว่า ภาษาผู้ไท ทั้ง 2 ถิ่น มีการแยกเสียงและการรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ภาษาผู้ไท จังหวัดนครพนมแตกตัวแบบ AB123, A4 = B123 = DL1234, B4 = C12 = DS4 แยกเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C4 และ B = DL ส่วนภาษาผู้ไท ประเทศลาว แตกตัวแบบ A123 = DS123, A4 = B12 = C1 = DL1234 แยกเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C4 และ B ≠ DL ซึ่งทั้ง 2 ถิ่นมีการรวมเสียงของวรรณยุกต์เหมือนกันตรงช่อง A123 และ DL1234 นอกจากนี้ผลการศึกษาลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทจากทั้งสองถิ่นสามารถเปรียบเทียบกันได้อดังนี้

หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สปป.ลาว

	A	B	C	DL	DS
1			ว.2		
2	ว.1			ว.2	ว.1
3			ว.3		
4	ว.2	ว.4			ว.4

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไททั้งสองถิ่น

ชื่อสถานที่		
วรรณยุกต์	ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม	หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
A123	กลางตกขึ้น	กลางขึ้นสูง
A4	กลางสูงตก	กลางสูงตก
B12	กลางสูงตก	กลางสูงตก
B3	กลางสูงตก	กลางต่ำขึ้นตก
B4	กลางสูง	กลางสูง
C1	กลางสูง	กลางสูงตก
C2	กลางสูง	กลางต่ำขึ้นตก
C3	กลางระดับ	กลางต่ำขึ้นตก
C4	กลางต่ำสูง	กลางต่ำขึ้นตก
DL1234	กลางสูงตก	กลางสูงตก
DS123	กลางต่ำสูง	กลางขึ้นสูง
DS4	กลางสูง	กลางสูง

จากงานวิจัยชิ้นนี้ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาผู้ไททั้ง 2 ถิ่น มีความคล้ายกันตรงที่มีระดับเสียงกลางสูงตกในช่อง A4 B12 DL1234 และระดับเสียงกลางสูงในช่อง B4 DS4 ทั้งนี้ ในช่อง C3 ซึ่งเป็นเสียงกลางระดับปรากฏเฉพาะในตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เท่านั้น ส่วนที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน ประเทศลาวไม่ปรากฏเสียงดังกล่าว

อภิปรายผลการวิจัย

การเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทในตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม กับหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยใช้โปรแกรม PRAAT พบว่า ภาษาผู้ไททั้ง 2 ถิ่น มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ภาษาผู้ไทจังหวัดนครพนมมีวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง โดยมีการรวมการแยกเสียงของวรรณยุกต์แบบ AB123, A4 = B123 = DL1234, B4 = C12 = DS4 แยกเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C4 และ B = DL ส่วนภาษาผู้ไทประเทศลาวมีวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง และมีการรวมการแยกเสียงของวรรณยุกต์แบบ A123 = DS123, A4 = B12 = C1 = DL1234 แยกเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C4 และ B ≠ DL ทั้งนี้ ภาษาผู้ไททั้ง 2 ถิ่น ยังมีการ

รวมเสียงของวรรณยุกต์เหมือนกันตรงช่อง A123 และ DL1234 และมีสัทลักษณะของวรรณยุกต์ คล้ายกันตรงระดับเสียงกลางสูงตกในช่อง A4 B12 DL1234 และระดับเสียงกลางสูงในช่อง B4 DS4 ส่วนเสียงวรรณยุกต์กลางระดับปรากฏใน ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ส่วนที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน ประเทศลาวไม่ปรากฏเสียงดังกล่าว จึงทำให้จำนวน หน่วยเสียงทั้ง 2 ถิ่นแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบระบบ เสียงวรรณยุกต์ในครั้งนี้แม้ว่าเป็นภาษาที่มาจากภาษาดั้งเดิมเดียวกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า จำนวนวรรณยุกต์ที่ได้แตกต่างกัน กล่าวคือ ภาษาผู้ไทในตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนมมีวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ขณะที่หมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยมี 4 หน่วยเสียง ความแตกต่างที่เกิดขึ้นนี้อาจเพราะการอพยพ เคลื่อนย้ายถิ่นฐานและเวลาที่ผ่านไป รวมทั้ง การติดต่อสัมพันธ์กับผู้ใช้ภาษาอาจทำให้เกิด การปะปนของภาษาของแต่ถิ่น โดยเฉพาะผู้ไท ในประเทศลาวเกิดการสัมผัสภาษากับภาษาลาว เห็นได้จากการปรากฏลักษณะการรวมการแยก เสียงวรรณยุกต์แบบ $B \neq DL$ อันเป็นลักษณะ ของภาษาลาว และเมื่อพิจารณาว่าร่วมกันกับการ ศึกษาาระบบวรรณยุกต์ในภาษาของคน “ลาว” อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ของ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (Akharawatthanakun, 1998)

พบว่า ภาษาของคน “ลาว” แต่ละกลุ่มมี 5-6 หน่วยเสียง และมีลักษณะการรวมเสียงแยกเสียง ที่เป็นลักษณะเด่น ได้แก่ $A123-4$ $B123(4) = C1 = DL123$ และ $B(4) = C(1)234 = DL4$ $A4 \neq B1234$ ซึ่งการรวมการแยกเสียงภาษาผู้ไท ในหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวเกิดการรวมเสียง ในช่อง $A4=B12$ จึงทำให้หน่วยเสียงวรรณยุกต์ เหลือเพียง 4 หน่วย และช่อง $C1=DL123$ จึงทำให้มีลักษณะเป็นขั้นบันไดลาวเกิดขึ้น คล้ายกับระบบวรรณยุกต์ในภาษาของคน “ลาว” ส่วนภาษาผู้ไทในตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนมมีจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยสอดคล้องกับงานวิจัยวรรณยุกต์ผู้ไท ที่ผ่านมาทั้งในจังหวัดนครพนม และผู้ไทถิ่นอื่น ๆ ทั้งนี้แม้จะมีจำนวนวรรณยุกต์ที่เท่ากันแต่ภาษา ผู้ไทในแต่ละท้องถิ่นมีการรวมการแยกของเสียง วรรณยุกต์ และสัทลักษณะที่ทั้งคล้ายคลึงและ แตกต่างกันไป ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบวรรณยุกต์ ภาษาผู้ไท จังหวัดนครพนมในอดีตของ วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (khanittanan, 1977) พบว่ามี 5 หน่วยเสียงวรรณยุกต์เท่ากันและมีการรวมเสียง และการแยกเสียงของวรรณยุกต์ที่เหมือนกัน ในช่อง $AB123$ $A4=B123=DL1234$ แยกเสียง วรรณยุกต์ B4 กับ C4 ($B4 \neq C4$) และ $B=DL$ และมีสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง C12 เหมือน กันกับผู้ไทจังหวัดนครพนมในปัจจุบันคือระดับ เสียงกลางสูงด้วย

REFERENCES

- Akharawatthanakun, P. (2003). Tone change: a case study of the Lao language. The thesis for the Degree of Doctor of Philosophy in Linguistics Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Akharawatthanakun, P. (1998). Comparative study of the tonal system in the speech of the “Lao”, the “Nyo” and the “Phutai” in that phanom district, Nakhon Phanom province. The thesis for the Degree of Master in Linguistics Department of Linguistics Faculty of Arts Chulalongkorn University. (in Thai)
- Burusphat, S. (2013). Tonal variation and change of Tai Dam. *Language and Culture Journal*. 32 (2): 19-41. (in Thai)
- Burusphat, S. (2000). *Dialect geography*. Nakhon Patom: Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University. (in Thai)
- Chaiyasuk, T. & Mollerup, A. (2014). Phu-Tai: Ethnic Tai or Tai people? Retrieved May, 12, 2017, from http://www.phutai.thai-isan-lao.com/Chaiyasuk-Mollerup-2014-Phutai_ethnonym_THAI.
- Gedney, W. J. (1972). A checklist for determining tones in Tai dialects. In M. E. Smith (Eds.), *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*. (423-437). The Hague: Mouton.
- Khanittanan, W. (1977). *Phutai Language*. Bangkok: Thammasat University Press. (in Thai)
- Liamprawat, S. (2008). *Study of dialects: Tai language*. Nakhon Patom: Silpakorn University Printing house.

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในจังหวัดหนองบัวลำภู

RESEARCH AND INNOVATION DEVELOPMENT
OF RAISING NATIVE CHICKENS USING THE LOCAL WISDOM
IN NONGBUALAMPHU PROVINCE.

จิราภรณ์ หล้าฤทธิ^{1*} และ ภัทรธิรา ผลงาม²

Jirapon Larit^{1*} and Patthira Phon-ngarm²

สาขายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จังหวัดเลย ประเทศไทย^{1*, 2}

Regional Development Strategy Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University,

Loei, Thailand^{1*, 2}

goiart@hotmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู 2) พัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง 3) นำนวัตกรรมการปฏิบัติและประเมินผล ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวน 377 ครัวเรือน และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพกับกลุ่มกำหนดนวัตกรรม จำนวน 60 ครัวเรือน และกลุ่มนำนวัตกรรมไปปฏิบัติ จำนวน 30 ครัวเรือน เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง ได้นวัตกรรม 5 ด้าน นำสู่การปฏิบัติ พบว่า 1) การคัดเลือกพันธุ์ โดยดูจากลักษณะภายนอก ความสมบูรณ์แข็งแรง ไม่จิกตีลูกไก่ 2) การผสมพันธุ์ ใช้ตัวผู้ 1 ตัว ต่อตัวเมีย 5 ตัว 3) โรงเรือนไก่พื้นเมือง ใช้แบบโรงเรือนที่ทำได้ง่าย วัสดุในท้องถิ่น 4) การให้อาหาร ไก่พื้นเมืองแรกเกิดถึง 2 เดือน ใช้ปลายข้าวผสมกับใบผักตำลึงสับละเอียด และอายุ 2 เดือนขึ้นไป ใช้รำรวม ข้าวเปลือกผสมกับต้นกล้วยสับละเอียด และใบผักตำลึงสับ ให้กินวันละ 2 ครั้ง ภาชนะสำหรับใส่น้ำและอาหารใช้สีแดง และ 5) การรักษาโรค ใช้สมุนไพรที่มีในท้องถิ่น

คำสำคัญ: การพัฒนา นวัตกรรม ไก่พื้นเมือง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the current situation of raising native chickens using local wisdom in Nongbualamphu Province, 2) to develop the innovations of raising native chickens using the local wisdom in Nongbualamphu Province by participatory process of related parties, 3) to apply these innovations in practice and evaluate the results. The quantitative research methodology was used with 377 native chicken farmers. The qualitative research methods was used with a total of 60 households of the innovation stipulation group and 30 households comprising the innovation application group. The data was collected through in-depth interviews and group discussions. The research results revealed the innovations of raising native chickens in Nongbualamphu Province by the participatory processes. There are five innovations that led to the best practices, as follow: 1) The selection was done by examining the appearance and strength without pinching the chicken, 2) in breeding, one cock was with five hens, 3) for native chicken houses, a simple house pattern was easily made by local materials, 4) for feeding native chickens from birth to two months of age was mix of treadted by the rice bran with finely chopped vegetables and for over two months of age was treated by mix the rice bran with finely chopped banana stalk and chopped vegetables and treat them twice a day and use the red containers for food and water, and 5) for the treatment of the health of the chickens, local herbs was used.

Keywords: innovation development, native chickens, local wisdom in Nongbualamphu Province

บทนำ

ไก่พื้นเมืองตามประวัติศาสตร์มีต้นกำเนิดมาจากไก่ป่าในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะในแถบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย มาเลเซีย และจีนตอนใต้ มนุษย์ได้นำมาเป็นสัตว์เลี้ยงเมื่อประมาณ 3,000 ปีก่อนไก่และมนุษย์ดำรงชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ไก่อาศัย

การเลี้ยงดูและการป้องกันอันตรายจากมนุษย์ ในขณะที่มนุษย์อาศัยไก่และไข่เป็นอาหาร เรียกว่าเป็นวิวัฒนาการของสัตว์และมนุษย์ให้อยู่ร่วมกัน วิวัฒนาการของไก่เป็นไปตามวิถีชีวิตของเจ้าของ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ บางปีเกิดภัยธรรมชาติ รุนแรง สัตว์เลี้ยงตายลง หรือมีโรคระบาดรุนแรง

ไก่อจะตายมากแต่ไม่ตายหมด จะมีเหลือให้ขยายพันธุ์จำนวนหนึ่ง โดยปกติแล้วจะเหลือต่ำกว่า 10% จำนวนนี้จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนตัวที่แข็งแรงทนทานเท่านั้นจึงจะอยู่รอดเป็นการคัดเลือกโดยธรรมชาติจนเป็นไก่พื้นเมืองสืบทอดมา ไก่พื้นเมืองจึงเป็นมรดกวัฒนธรรมและเทคโนโลยีชีวภาพที่หลากหลาย เป็นทรัพย์สินภูมิปัญญาของชาวบ้านโดยแท้ เมื่อไก่พื้นเมืองเป็นไก่ที่วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพันธุ์มาโดยอาศัยพื้นฐานของธรรมชาติเป็นหลัก จึงทำให้ไก่พื้นเมืองมีหลากหลายสายพันธุ์ แต่ละพันธุ์ก็จะมีจุดเด่นเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว เช่น ความต้านทานโรคและแมลง สามารถเติบโตและขยายพันธุ์ภายใต้สภาพแวดล้อมการเลี้ยงดูของเกษตรกรในชนบท จึงเหมาะที่จะทำการอนุรักษ์และพัฒนาใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (Marikathat, 2015)

ปี พ.ศ. 2547 ได้เกิดโรคไข้หวัดนก H1N5 ระบาดในประเทศไทย มีการฆ่าไก่พื้นเมืองไปประมาณ 20 ล้านตัว (Choprakarn & Wongpichet, n.d.) ตั้งแต่กลางเดือนมกราคมถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ เกษตรกรใช้เวลา 6 เดือนในการเลี้ยงไก่ฝูงใหม่ ได้พันธุ์ไก่พื้นเมืองมาจากเพื่อนบ้านหรือหมู่บ้านอื่นที่ไม่มีการทำลายไก่ ทำให้ไก่ขยายพันธุ์ต่อ ซึ่งถือว่าเป็นข้อดีของไก่พื้นเมืองเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนเพราะเป็นความยืดหยุ่นของประชากรไก่พื้นเมือง (population elasticity) (Simaraks et al., 2015) ในปี 2557 ประเทศไทย มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองภายในประเทศทั้งหมด จำนวน

2,345,114 ครัวเรือน ซึ่งจังหวัดที่มีครัวเรือนเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากที่สุด คือ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 154,567 ครัวเรือน รองลงมาคือ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 85,615 ครัวเรือน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 82,154 จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 81,434 ครัวเรือน และอุบลราชธานี จำนวน 78,510 ครัวเรือน จากที่กล่าวมาเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่ติดลำดับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวนมากในประเทศไทย จึงได้มีการส่งเสริม โดยจังหวัดหนองบัวลำภู ในปี 2559 มีผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู ทั้ง 6 อำเภอ จำนวน 19,527 ครัวเรือน แต่การเลี้ยงไก่พื้นเมืองมักพบปัญหาในการเลี้ยง คือ การตายด้วยโรคระบาดเป็นประจำ แต่ตลาดไก่พื้นเมืองนั้นพบว่าขายได้ราคาดี ไม่มีปัญหาสินค้าล้นตลาด เนื่องจากไก่พื้นเมืองมีรสชาติอร่อยเนื้อนุ่ม สามารถนำไปประกอบอาหารได้หลายอย่าง ประชาชนส่วนใหญ่จึงนิยมบริโภคไก่พื้นเมือง

จากปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ในฐานะที่ผู้วิจัยมีหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จึงตระหนักและเล็งเห็นความจำเป็นที่จะทำการศึกษาองค์ความรู้ สภาพปัจจุบันและปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การคัดเลือกพันธุ์ การผสมพันธุ์ โรงเรือนไก่พื้นเมือง การให้อาหาร และการรักษาโรค

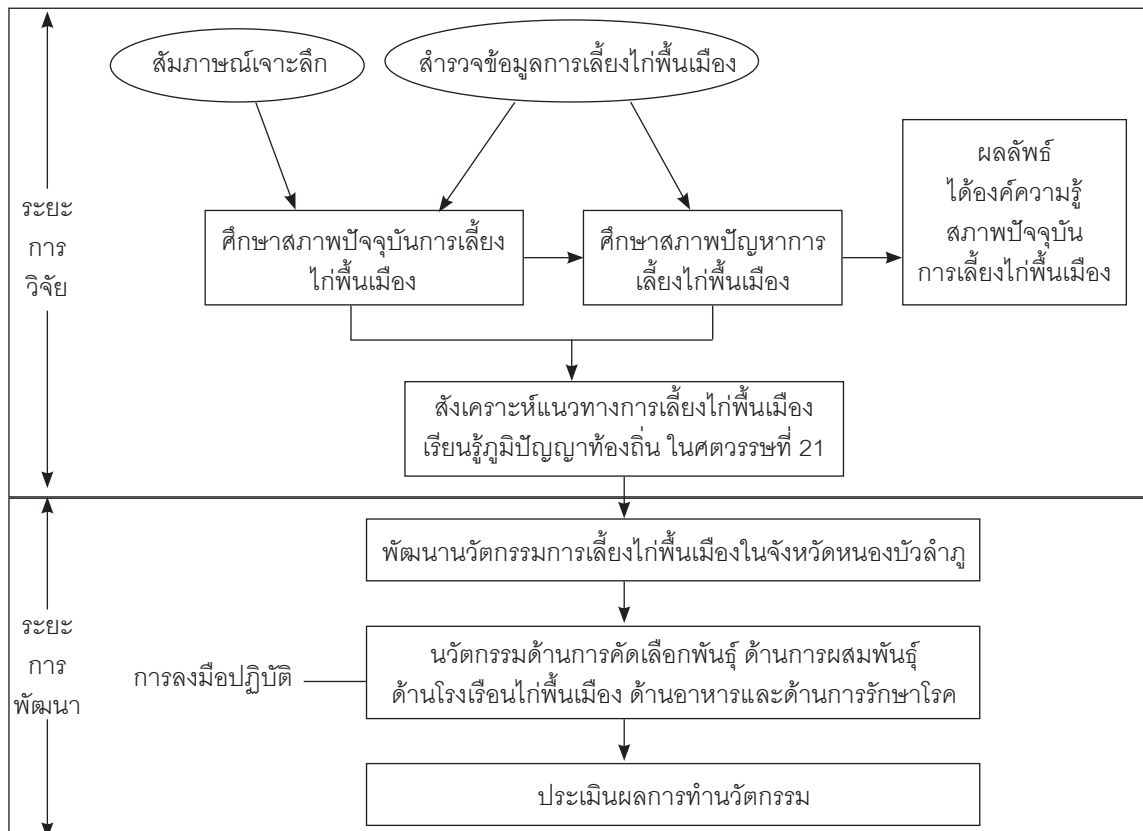
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อนำนวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การปฏิบัติและประเมินผลนวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากรกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวน 377 ครัวเรือน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และเชิงคุณภาพ คือ กลุ่มกำหนดนวัตกรรม จำนวน 60 ครัวเรือน และกลุ่มนำนวัตกรรมไปปฏิบัติ จำนวน 30 ครัวเรือน ใช้การสัมภาษณ์
2. ด้านเนื้อหา ศึกษาโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม แนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดความพึงพอใจ ทฤษฎีสังคมวิทยา และทฤษฎีจิตวิทยา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นการเลี้ยงไก่พื้นเมือง และสำรวจบริบทจังหวัดหนองบัวลำภู และข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ในขั้นตอนมีกิจกรรมดังนี้

1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู

2) การสำรวจ เพื่อสำรวจบริบทจังหวัดหนองบัวลำภู และข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงไก่พื้นเมือง โดยวิธีการสำรวจจากกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ ประชาชนผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง

3) การสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู องค์ความรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำองค์กรเอกชน นายกองคกรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ นักพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ ตัวแทนบริษัท ซีพีเอฟ จำกัด (มหาชน) สาขาอุดรธานี และตัวแทนบริษัท เบทาโกร สาขาอุดรธานี

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยการจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำองค์กรเอกชน นายกองคกรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ นักพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ บริษัท ซีพีเอฟ จำกัด มหาชน สาขาอุดรธานี และบริษัท เบทาโกร สาขาอุดรธานี จำนวน 30 คน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภูที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นนำนวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู สู่การปฏิบัติ ซึ่งลงมือฝึกปฏิบัติจริง โดยประชุมคณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำองค์กรเอกชน นายกองคกรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ นักพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ ตัวแทน บริษัท ซีพีเอฟ จำกัด (มหาชน) สาขาอุดรธานี และตัวแทน บริษัท เบทาโกร สาขาอุดรธานี เพื่อดำเนินการวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ชัดเจน จัดทำแผนปฏิบัติการ จากนั้นลงมือปฏิบัติจริงเป็นเวลา 1 ไตรมาส

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผลนวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นการประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ คือ ประเมินผลผลิต โดยวิธีการสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำองค์กรเอกชน นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ นักพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ ตัวแทน บริษัทซีพีเอฟ จำกัด (มหาชน) สาขาอุดรธานี และตัวแทนบริษัท เบทาโกร สาขาอุดรธานี จำนวน 30 คน และประเมินผลลัพธ์ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศาภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองเพราะเป็นอาชีพของบรรพบุรุษเลี้ยงไก่ตาม ๆ กันมา มีจำนวน 366 คน (ร้อยละ 18.64)

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

สภาพปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	จำนวน	ร้อยละ
1. เหตุผลที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ n = 1,963)		
เป็นอาชีพของบรรพบุรุษเลี้ยงไก่ตาม ๆ กันมา	366	18.64
รักการเลี้ยงไก่	352	17.93
ไก่พื้นเมืองเลี้ยงง่าย	265	13.50
ไก่พื้นเมืองขายได้ราคาสูง	57	2.90
หาตลาดง่าย	83	4.23
เลี้ยงเพื่อความสวยงาม	22	1.13
เลี้ยงไว้เป็นงานอดิเรก	31	1.58
เลี้ยงไว้ขายเป็นพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์	79	4.02
ชอบกินเนื้อไก่และไข่ไก่จึงเลี้ยงไว้กินและขาย	360	18.34
เลี้ยงเพราะต้องการมูลไก่ใช้เป็นปุ๋ยใส่พืชไร่ พืชสวน	348	17.73
รวม	1,963	100.00

ตารางที่ 2 วิธีการผสมพันธุ์ไก่พื้นเมือง

สภาพปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	จำนวน	ร้อยละ
1. วิธีการผสมพันธุ์ไก่พื้นเมือง ธรรมชาติ	377	100.00
รวม	377	100.00

ตารางที่ 3 อาหารไก่พื้นเมือง

สภาพปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	จำนวน	ร้อยละ
1. อาหารที่ให้ไก่กินมาจากแหล่งใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ n = 1,121)		
ผสมเอง	237	21.14
ซื้ออาหารสำเร็จรูปจากร้านขายอาหารสัตว์	219	19.54
อาหารวัตถุดิบล้วน ๆ เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพด	208	18.55
ปล่อยหากินเองตาม	189	16.86
ปล่อยหากินและให้อาหารเสริมเป็นครั้งคราว	268	23.91
รวม	1,121	100.00
2. อาหารที่ให้ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ n = 1,294)		
ข้าวเปลือก	377	29.13
ข้าวโพด	270	20.87
ปลายข้าว	377	29.13
รำ	270	20.87
รวม	377	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ปล่อยไก่คัดเลือก
กันเองผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ มีจำนวน 377 คน
(ร้อยละ 100.00)

จากตารางที่ 3 พบว่า อาหารที่ให้ไก่จะ

ปล่อยหากินเองและให้อาหารเสริมเป็นครั้งคราว
มีจำนวน 268 คน (ร้อยละ 23.91) อาหารที่ให้
คือข้าวเปลือกและปลายข้าว มีจำนวน 377 คน
(ร้อยละ 29.13)

ตารางที่ 4 สมุนไพรที่ใช้กับไถ่พื้นเมือง

สมุนไพรที่ใช้กับไถ่พื้นเมือง	จำนวน	ร้อยละ
1. สมุนไพรที่ใช้แทนยาปฏิชีวนะ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ n = 405)		
บอระเพ็ด เพื่อบำรุงร่างกาย	121	29.88
เครือตดหมา เพื่อบำรุงร่างกาย	33	8.15
ขมิ้นชัน ฟ้าทะลายใจร ตะไคร้หอม เพื่อสร้างภูมิคุ้มโรค	41	10.12
ผักสาบเสือ บอระเพ็ด เพื่อบำรุงร่างกาย	49	12.10
มดแดง รักษาโรคห่า	33	8.15
เปลือกอะรง รักษาโรคห่า	16	3.95
ใบตะไคร้และมดแดง รักษาโรคห่า	16	3.95
ใบตะไคร้ รักษา หวัด แก้อักเสบ สร้างภูมิคุ้มกัน	96	23.70
รวม	405	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า สมุนไพรที่ใช้แทนยาปฏิชีวนะ บอระเพ็ด เพื่อบำรุงร่างกาย มีจำนวน 121 คน (ร้อยละ 29.88)

2. ผลการพัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงไถ่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมประชุมระดมความคิด และสนทนากลุ่ม ที่มีนวัตกรรมเป็นความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5 นวัตกรรม คือ 1) การคัดเลือกพันธุ์ 2) การผสมพันธุ์ 3) โรงเรือนไถ่พื้นเมือง 4) การให้อาหาร และ 5) การรักษาโรค ซึ่ง 1) การคัดเลือกพันธุ์โดยดูจากลักษณะภายนอก ความสมบูรณ์แข็งแรง ไม่จิกตีลูกไถ่ 2) การผสมพันธุ์ใช้ตัวผู้ 1 ตัว ต่อตัวเมีย 5 ตัว 3) โรงเรือนไถ่พื้นเมือง ใช้แบบโรงเรือนที่ทำได้ง่าย วัสดุในท้องถิ่น 4) การให้อาหาร ไถ่พื้นเมืองแรกเกิด

ถึง 2 เดือน ใช้ปลายข้าวผสมกับใบผักตำลึง สับละเอียด และอายุ 2 เดือนขึ้นไป ใช้รำรวมข้าวเปลือกผสมกับต้นกล้วยสับละเอียดและใบผักตำลึงสับให้กินวันละ 2 ครั้ง ภาชนะสำหรับใส่น้ำและอาหารใช้สีแดง และ 5) การรักษาโรคใช้สมุนไพรที่มีในท้องถิ่น

3. ผลการนำนวัตกรรมกรรมการเลี้ยงไถ่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การปฏิบัติในจังหวัดหนองบัวลำภู ในส่วนนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีการลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้ไถ่ที่เลี้ยงโตไว ไข่ตก ไม่กระเกร็น ลดค่าใช้จ่ายในการใช้ยาปฏิชีวนะในการรักษาโรคที่เกิดกับไถ่พื้นเมือง เป็นเวลา 1 ไตรมาส ตั้งแต่ 22 มีนาคม 2560 ถึง 21 มิถุนายน 2560

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู มีดังนี้

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันพบว่า จะเลี้ยงแบบปล่อยให้ไก่หากินตามธรรมชาติ อาศัยอยู่ใต้ถุนบ้าน ทำให้เกิดโรคระบาด ส่งกลิ่นเหม็นรำคาญก่อกวนความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนบ้านใกล้เคียงที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากไม่มีการเลี้ยงแบบเป็นระบบ ไม่มีการทำวัคซีนป้องกันโรค เมื่อถึงฤดูกาลโรคระบาดไก่อีกตายเช่นเดิม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดโรคและการป้องกันโรคไก่พื้นเมืองกรมปศุสัตว์ (Department of Livestock Development, 2016) สรุปว่าการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ผู้เลี้ยงควรรู้จักโรคและการป้องกันโรคไก่พื้นเมือง ควรมีการให้วัคซีนป้องกันโรค ผลการศึกษาคั้งนี้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองจะเลี้ยงแบบปล่อยให้หากินตามธรรมชาติและอาศัยอยู่ใต้ถุนบ้าน ให้ผลเช่นเดียวกับการวิจัยของ เกรียงไกรไชยประการ (Choprakarn, 1998) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาการผลิตไก่พื้นเมืองและไก่ลูกผสมพื้นเมือง พบว่า ไก่พื้นเมืองคือไก่ที่มีการเลี้ยงทั่วไปตามหมู่บ้าน ถูกปล่อยหากินเอง ค่อยๆ เชื้ออาหารตามธรรมชาติ

จากการศึกษาสภาพปัญหา พบว่า การเลี้ยงไก่พื้นเมืองปัจจุบันจะเลี้ยงแบบปล่อยให้หากินตามธรรมชาติ ทำให้เกิดโรคระบาด ส่งกลิ่นเหม็นรำคาญ ก่อกวนความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนบ้านใกล้เคียง ไม่มีการคัดเลือกพันธุ์ส่งผลให้ลูกไก่ที่เกิดมาแคะ ทั้งนี้เพราะเกษตรกรไม่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง สอดคล้องกับ สุขชน

ตั้งทวิวิวัฒน์ (Tangtaweewipat, 1994) ศึกษาปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองขาดความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง จึงไม่มีการคัดเลือกพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ผสมพันธุ์แบบเลือดชิด ใช้พ่อพันธุ์คุมฝูงนานเกินไป ใช้พ่อพันธุ์แม่พันธุ์อายุน้อย ไม่มีองค์ความรู้เรื่องการปฏิบัติทางด้านปศุสัตว์การเลี้ยงไก่ที่ดี จึงส่งผลให้เกิดปัญหาด้านผลผลิตไก่พื้นเมืองต่ำ

2. ผลการพัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนานวัตกรรมทำให้เกษตรกรเกิดองค์ความรู้ และได้นวัตกรรมที่เป็นความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5 นวัตกรรมคือ 1) การคัดเลือกพันธุ์ โดยดูจากลักษณะภายนอกของไก่พื้นเมือง 2) การผสมพันธุ์ ใช้ตัวผู้ 1 ตัว ต่อตัวเมีย 5 ตัว มีคอกผสมพันธุ์ 3) ที่อยู่อาศัย สามารถทำได้ง่าย สะดวก ราคาค่อนข้างต่ำ ทำจากวัสดุในท้องถิ่น 4) อาหาร หาได้ง่ายตามท้องถิ่น คือ ข้าวเปลือก ปลายข้าว รำละเอียด หรือรำหยาบ เมล็ดข้าวโพดสำหรับเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งเศษอาหาร 5) การรักษาโรค ใช้สมุนไพรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น คือ ขมิ้นสด น้ำผึ้ง ตะไคร้ กลัวย่น้ำหว่า ฟ้าทะลายโจรหรือบอระเพ็ด ซึ่งนวัตกรรมที่ได้นี้มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง ที่ร่วมมือกันสร้างนวัตกรรมนี้ร่วมกัน โดยเป็นนวัตกรรมของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชนผลการศึกษาเป็นไปตามแนวคิดของ ทนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ (Koomkhinkam, 1991) ให้แนวคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน

ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตาม ประเมินผล และแนวคิดของ Brown & Moberg (1980) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็น กระบวนการซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีอิทธิพล ซึ่งกันและกัน ในการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อ พวกเขาในอนาคตซึ่งอาจจะถูกกำหนดขึ้นมา อย่างเป็นทางการหรือได้รับการสนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการ

3. ผลการนำนวัตกรรมการเลี้ยงไก่ ฟาร์มเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การปฏิบัติ กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ทั้ง 5 วัตถุประสงค์ มีผลดังนี้

การคัดเลือกพันธุ์ มีเป้าหมายให้นำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการคัดเลือกพันธุ์ โดยวิธีดูจากลักษณะภายนอกของไก่พื้นเมือง ดูความสมบูรณ์แข็งแรง ไม่เป็นโรค ทั้งนี้เพราะ ลักษณะภายนอกสามารถทำนายถึงความ สมบูรณ์แข็งแรงของไก่พื้นเมือง สอดคล้องกับ แนวคิดของกรมปศุสัตว์ (Department of Livestock Development , 2016) เสนอวิธีการ คัดเลือกพันธุ์ไก่พื้นเมือง คือ รูปร่างใหญ่ น้ำหนัก โตเต็มที่อายุ 5-6 เดือน เพศผู้หนัก 3.5-4 กิโลกรัม เพศเมียหนัก 2.5-3 กิโลกรัม แข็งแรงและทนทาน ต่อโรคพยาธิ ควรเลี้ยงง่ายในสภาพชนบททั่วไป

การผสมพันธุ์มีเป้าหมายให้นำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ในการผสมพันธุ์โดยการใช้ตัวผู้ 1 ตัว ต่อตัวเมีย 5 ตัว จัดทำคอกผสมพันธุ์ไว้เฉพาะ โดยผสมพันธุ์ในช่วงเช้าและเย็น จะทำให้น้ำเชื้อ ไก่พ่อพันธุ์มีความแข็งแรง แล้วเว้นระยะ 3-5 วัน ผสมซ้ำสอดคล้องกับแนวคิดของกรมปศุสัตว์ (Department of Livestock Development,

2016) ได้เสนอแนวคิดว่าการผสมพันธุ์ไก่พื้นเมือง เป็นการผสมโดยที่ไก่ตัวผู้และไก่ตัวเมียร่วมคู่ ผสมพันธุ์กันเอง ใช้ไก่ตัวผู้ 1 ตัว ชังรวมในคอกผสม กับตัวเมีย 5 - 6 ตัว

โรงเรียนไก่พื้นเมือง มีเป้าหมายให้นำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างโรงเรียน โดยเป็นแบบที่ทำได้ง่าย จากวัสดุในท้องถิ่น ปลอดภัยจากขโมยและสัตว์ร้ายต่าง ๆ ในการ จัดวางโรงเรียนควรหันหน้าเข้าหาทิศตะวันออก เพื่อลดความร้อนจากแสงอาทิตย์ สอดคล้อง กับแนวคิดของกรมปศุสัตว์ (Department of Livestock Development , 2016) ได้เสนอว่า โรงเรียนและอุปกรณ์การเลี้ยงไก่พื้นเมืองนั้นไม่มี รูปแบบที่ตายตัวแน่นอน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ของการเลี้ยง ต้นทุนผู้เลี้ยง โรงเรียนที่ดีควร กันแดดกันฝน ภายในโรงเรียนโปร่ง รักษาความ สะอาดง่าย ป้องกันศัตรูต่าง ๆ ได้ดี ห่างจากที่พัก พอสสมควร โดยโรงเรียนขนาดกว้าง 3 เมตร ยาว 4 เมตร สูง 2 เมตร ก็จะใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ขนาดใหญ่ประมาณ 30-40 ตัว สำหรับคอกนอน ควรเป็นไม้กลมไก่พื้นเมืองจะจับคอกนอนได้ดี

อาหาร มีเป้าหมายให้นำภูมิปัญญา ท้องถิ่น มาใช้ในการให้อาหารไก่พื้นเมือง ควรหา ได้ง่ายตามท้องถิ่น สูตรอาหารสำหรับเลี้ยงไก่ ฟาร์มเมืองแรกเกิด จนถึงอายุ 2 เดือน ใช้ปลายข้าว ผสมกับใบผักตำลึงสับละเอียด ในอัตราส่วน 1 : 1 และไก่พื้นเมืองอายุ 2 เดือนขึ้นไป ใช้รำรวม ข้าวเปลือกผสมกับต้นกล้วยสับละเอียด และใบ ผักตำลึงสับละเอียด ในอัตราส่วน 1 : 1 : 2 : 1 โดยให้กินวันละ 2 ครั้ง ภาชนะสำหรับใส่น้ำและ อาหาร ใช้สีแดงหรือสีเหลืองเพื่อกระตุ้นให้ไก่กิน

อาหารได้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะปลายข้าวคือแหล่งให้พลังงานในสัตว์ปีก 3,500 กิโลแคลอรี/กิโลกรัม ส่วนต่ำลิ่งเป็นพืชที่มีสารเบตาแคโรทีน เป็นสารกระตุ้นการทำงานของเอนไซม์ที่ซ่อมแซมสารพันธุกรรม รำรวมเป็นแหล่งให้พลังงานมีโปรตีนประมาณ 8-10% ข้าวเปลือก 100 กรัม มีโปรตีน 7% และกรมปศุสัตว์ได้นำส่วนต่าง ๆ ของกล้วยมาวิเคราะห์ พบว่า ต้นกล้วยสดมีน้ำเป็นส่วนประกอบประมาณ 95 เปอร์เซ็นต์ มีโปรตีนคิดจากน้ำหนักแห้ง 2.5 เปอร์เซ็นต์ มีเยื่อใยคิดจากน้ำหนักแห้ง 26.1 เปอร์เซ็นต์ มีแร่ธาตุแคลเซียม โปแตสเซียม ฟอสฟอรัส แมกนีเซียม เหล็ก และสังกะสี อีกทั้งสมุนไพรไม่มีโทษต่อร่างกาย ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ให้ผลเช่นเดียวกับการศึกษาของ Laosomoon & Jansiriphota (2012) ได้ทดลองใช้สมุนไพรผงใบฝรั่ง ผงกระเทียมและผงสมุนไพรผสมต่อสมรรถภาพการผลิตของไก่ไข่ พบว่า การเสริมผงสมุนไพรผสม 0.1 เปอร์เซ็นต์ ในอาหารมีผลทำให้สมรรถนะการผลิตของแม่ไก่ ทั้งประสิทธิภาพการใช้อาหาร น้ำหนักไข่และอัตราการไข่มีแนวโน้มที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม

การรักษาโรค มีเป้าหมายให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการรักษาโรค ที่ใช้เป็นประจำคือ ขมิ้นสด ตะไคร้ กล้วยน้ำหว่า ฟ้าทะลายโจรหรือบอระเพ็ด เพื่อรักษาโรคขาเจ็บ ต้องเสีย หวัด วิธีให้ก็จะสับเป็นชิ้นเล็ก ๆ ป้อนให้ไก่กิน ถ้าพืชสมุนไพรตัวไหนขมก็จะผสมน้ำผึ้ง หรือประคบทาภายนอก ทั้งนี้เพราะสมุนไพรมีสรรพคุณเป็นยา

โดยขมิ้นชันมี สารเคอร์คูมิน (Curcuminoids) มีฤทธิ์ลดการอักเสบ ส่วนตะไคร้มีสารเคมีในน้ำมันหอมระเหยที่ออกฤทธิ์แก้ปวด กล้วยน้ำหว่า มีโปรตีนชนิดหนึ่งที่เรียกว่า Tryptophan ซึ่งช่วยในการผลิตสาร Serotonin รักษาแผลในลำไส้ ฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ลดไข้ ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ให้ผลสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรศิลป์ มาลัยทอง (Malaithong, 2004) ได้ศึกษาผลของสมุนไพรเพื่อทดแทนยาปฏิชีวนะและสารเร่งการเจริญเติบโตในไก่ลูกผสมสามสายเลือด ได้แก่ ฟ้าทะลายโจรและขมิ้นชัน ชนิดละ 3 ระดับ คือ 0.5, 1.0 และ 1.5 เปอร์เซ็นต์ ผสมกับอาหารพื้นฐาน พบว่า อาหารที่กินต่อวัน ประสิทธิภาพการใช้อาหารและอัตราการตายไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) ทั้งระยะ 0-5 สัปดาห์ และ 6-10 สัปดาห์ แต่มีแนวโน้มว่าการใช้สมุนไพรฟ้าทะลายโจรหรือขมิ้นชันอย่างใดอย่างหนึ่ง จะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้อาหารของไก่ให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของการศึกษาค้นคว้า ก่อให้เกิดนวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู จึงควรนำนวัตกรรมดังกล่าวมากำหนดเป็นระเบียบ แนวปฏิบัติ และรูปแบบสื่อต่าง ๆ เช่น คู่มือ แผ่นพับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เพื่อกำหนดนวัตกรรมที่ได้ไปใช้ในท้องถิ่น ซึ่งอาจมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น

REFERENCES

- Brown, W. B. & Moberg, D. J. (1980). Organizational theory and management : a macro approach. NY: John Wiley & Sons.
- Choprakarn, K. (1998). Indigenous chicken Crossbred chicken: past and future. Bangkok: Thailand Research Fund. (in Thai)
- Department of Livestock Development. (2016). Raising Purebred of Thai native chicken. Bangkok: Ministry of Agriculture and Cooperatives. (in Thai)
- Koomkhinkam, T. (1991). Devopment workshop. Bangkok: Bophip Kanphim Chamkat. (in Thai)
- Laosomoon, P. & Jansiriphota, S. (2012). Ethnoveterinary treatment of native chickens in Ratchaburi Province. Ratchaburi: Muban Chombueng Rajabhat University. (in Thai)
- Malaithong, W. (2004). Production of organic chicken using medicine herbs. Chaingmai: Maejo University. (in Thai)
- Simaraks, S., Kerdsuk, V., & Kroeksakul, P. (2015). Outcome of Thai indigenous chicken deveiopment of small-scale farmer in northeastern region in the past. Bangkok: Thailand Research Fund. (in Thai)
- Tangtaweewipat, S. (1994). Poultry management. Animal Science, Faculty of Agriculture Chiang Mai University. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai)

การสร้างนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่นในการเผยแพร่แผนชุมชน
เพื่ออนุรักษ์ป่าชายเลนตำบลหัวเขา จังหวัดสงขลา

SMART LOCAL COMMUNICATORS TRAINING
TO PROMOTE THE COMMUNITY PLAN FOR PRESERVING
THE MANGROVE FOREST IN HUA KHAO, SONGKHLA PROVINCE

เจริญเนตร แสงดวงแข^{1*} และ สินี กิตติชนมวรกุล²

Jarernnate Saengdongkhae^{1*} and Sinee Kittichonvorakun²

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประเทศไทย^{1,2}

Department of Communication Arts, Faculty of Communication Arts, Hatyai University, Songkhla, Thailand^{1,2}

Jarernnate@hu.ac.th^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น 2) วิเคราะห์ความต้องการสื่อของชุมชน สำหรับใช้ผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่แผนชุมชนในรูปแบบที่เหมาะสม 3) เผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชนภายใต้รูปแบบสื่อที่ชุมชนต้องการ และสามารถใช้ประโยชน์ได้ กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการจัดการป่าชายเลนฯ ที่ทำหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ ตัวแทนชุมชนแบบพหุวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น ได้ดำเนินการผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การคัดเลือกแกนนำที่จะพัฒนาให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น การค้นหาศักยภาพการสื่อสารของแกนนำ การประชุมทบทวนแผนชุมชนฯ การอบรมให้ความรู้ การพบปะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การประชุมเตรียมขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ การจัดกิจกรรมตามแผนชุมชนฯ การประชุมประเมินผลโครงการ การถอดบทเรียน 2) การวิเคราะห์ความต้องการสื่อของชุมชน พบว่า ชุมชนเลือกใช้สื่อบุคคล หอกระจายข่าว สื่อกิจกรรม สื่อใหม่ การประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมทางศาสนาเพื่อขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ 3) แกนนำเลือกเผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาในแผนชุมชนฯ 2 กิจกรรมหลัก คือ การกำหนดกฎ กติกาและขอบเขตการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และกิจกรรมศึกษาดูงาน โดยเผยแพร่ผ่านสื่อที่มีในชุมชน เข้าถึงคนในชุมชนได้ง่าย กระจายข้อมูลได้ในวงกว้าง

คำสำคัญ : การสร้างนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น การเผยแพร่แผนชุมชน ป่าชายเลน ตำบลหัวเขา จังหวัดสงขลา

ABSTRACT

This research had objectives: 1) developing the personal potential in community to be smart communicator, 2) analyzing the local demand for producing media to publicize the appropriate community plans, and 3) publicizing / extending the content of community plans via demand-responsive and adoptable medias. The sample compose of the mangrove forest and coastal resource management committee who responsibility in public relation and the multicultural local representatives. The key results from this research was summarized by three aspects. First aspect, the development of personal potential to be smart communicator could be achieved via selection of targeted community leaders to be smart communicator, finding the communication potential of community leaders, holding the meeting for revision of community plan, arranging the training knowledge. Including meeting up the relevant stakeholders, holding the brainstorm meeting for preparation of driving community plan, setting up the activities from community plan, meeting for the project assessment, and lessons learnt from assembling the local communicators. The second aspect, analyzing the local media demand could be found that the local people use the personal media, broadcasting tower, activity media, a new media and a public relation via religious activities for driving the community plan. The last aspect, the community leaders chose to publicize and extend the content of the community plans via two main activities: determination of regulation and scope of the mangrove forest using, and the educational field trip. The community plans were publicized via the existing local medias which can be easily accessed and widespread.

Keywords: local communicators training publication of community plans, Mangrove forest, Hua Khao, Songkhla Province

บทนำ

งานวิจัยเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ อย่างเป็นระบบบนฐานข้อเท็จจริง มีความน่าเชื่อถือเป็นข้อค้นพบที่สามารถนำมาอ้างอิง และใช้ประโยชน์ได้หากได้รับการเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการสนับสนุนงานวิจัยจนทำให้เกิดผลงานวิจัย นับหมื่นโครงการ ทั้งในส่วนของ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ งานวิจัยและพัฒนา และงานวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น กลายเป็นคลังความรู้ที่มีคุณค่า และเอื้อประโยชน์ต่อผู้ใช้ในทุกระดับ

การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย นับเป็นแนวทางสำคัญในการต่อยอดเพื่อสื่อสารองค์ความรู้ที่มีคุณค่าสู่ชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากฐานคลังข้อมูลความรู้ พบว่า ยังมีงานวิจัยที่น่าสนใจอีกหลากหลายประเด็นที่สามารถต่อยอดไปสู่การใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดการสื่อสารคุณค่าของงานความรู้สู่ผู้ใช้ประโยชน์อย่างหลากหลาย ภายใต้การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย เชิงสาธารณะ เชิงพาณิชย์ เชิงวิชาการ หรือด้านชุมชน/พื้นที่ โดยมีแนวทางการใช้ประโยชน์ในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งการคืนผลงานวิจัยให้พื้นที่ การขยายผลต่อกลุ่มเป้าหมายร่วมประเด็น การทำงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder/ support group) การใช้เนื้อหาเชิงประเด็นครบมิติเพื่อขับเคลื่อนการใช้งานวิจัยเสริมสร้างศักยภาพ (empower) เครือข่าย การเผยแพร่ประเด็นใหม่สู่สาธารณะ (public) การฝึกชาวบ้านให้เป็นนักสื่อสารชุมชน

ท้องถิ่น (Local communicator) การผสมผสาน (hybrid) กับสื่อเดิมที่ชาวบ้านใช้ ตลอดจนแนวทางการใช้ประโยชน์อื่น ๆ (Kaewthep, 2010)

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการทำแผนชุมชนพหุวัฒนธรรมในการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบริการป่าชายเลน ตำบลหัวเขา จังหวัดสงขลา” โดยอาจารย์พีไลวรรณ ประพฤติและคณะ (Prapruit et al., 2014) เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจในหลากหลายประเด็น และสามารถต่อยอดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยดังกล่าวสู่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาโดยอาศัยองค์ความรู้ที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยร่วมกับการขับเคลื่อน การดำเนินงานผ่านกิจกรรมที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และใช้การออกแบบเครื่องมือการสื่อสารที่เหมาะสมกับชุมชน เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนอย่างยั่งยืนในอนาคต ประกอบกับพื้นที่ตำบลหัวเขาเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจในแง่การเป็นแหล่งวัฒนธรรมอันหลากหลายที่สะท้อนภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

ชุมชนตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ที่มีการจัดทำแผนชุมชนในหลากหลายด้าน เพื่อใช้เป็นแผนที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย เช่นเดียวกับแผนชุมชนพหุวัฒนธรรมในการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบริการป่าชายเลน ตำบลหัวเขา จังหวัดสงขลา ที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับป้าชายเลนชุมชน ผืนป่าที่เปรียบเสมือนลมหายใจของคนในชุมชน เป็นผืนป่าซึ่งมาจากความร่วมมือแรงร่วมใจของชาวไทยพุทธและมุสลิมที่ร่วมกันปลูกเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน ป้าชายเลนชุมชนตำบลหัวเขาจึงไม่ได้เป็นเพียงผืนป่า แต่เปรียบเสมือนสื่อเศรษฐกิจที่สืบสานวิถีชีวิตและเชื่อมร้อยใจของคนในชุมชนไว้ได้ป่าผืนเดียวกัน เป็นผืนป่าที่สะท้อนวิถีชีวิต และสะท้อนความเป็นพหุวัฒนธรรม (multicultural society)

จากการสัมภาษณ์แกนนำชุมชนและกลุ่มตัวอย่างคนในชุมชน พบว่า กิจกรรมที่ปรากฏในแผนชุมชนพหุวัฒนธรรมในการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบริการป่าชายเลน ตำบลหัวเขา จังหวัดสงขลา มีหลากหลายกิจกรรมที่ยังไม่ได้ขับเคลื่อน อีกทั้งแกนนำชุมชนไม่ได้ใช้แผนดังกล่าวเป็นแผนที่นำทางการทำงานภารกิจด้านการดูแลรักษาป่าชายเลนจึงยังไม่เกิดการขับเคลื่อนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมตามแผนชุมชนฯ

งานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากระบวนการสร้างนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่นให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น (local communicator) ที่สามารถคัดเลือกสื่อเพื่อใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชนฯ โดยมุ่งเน้นมิติการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนสามารถต่อยอดความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการสานต่อ

กิจกรรมอื่น ๆ ตามแผนงานที่ปรากฏในแผนชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น (local communicator)
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการการสื่อของชุมชน สำหรับใช้ผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่แผนชุมชนในรูปแบบที่เหมาะสม
3. เพื่อเผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชนภายใต้รูปแบบสื่อที่ชุมชนต้องการและสามารถใช้ประโยชน์ได้

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

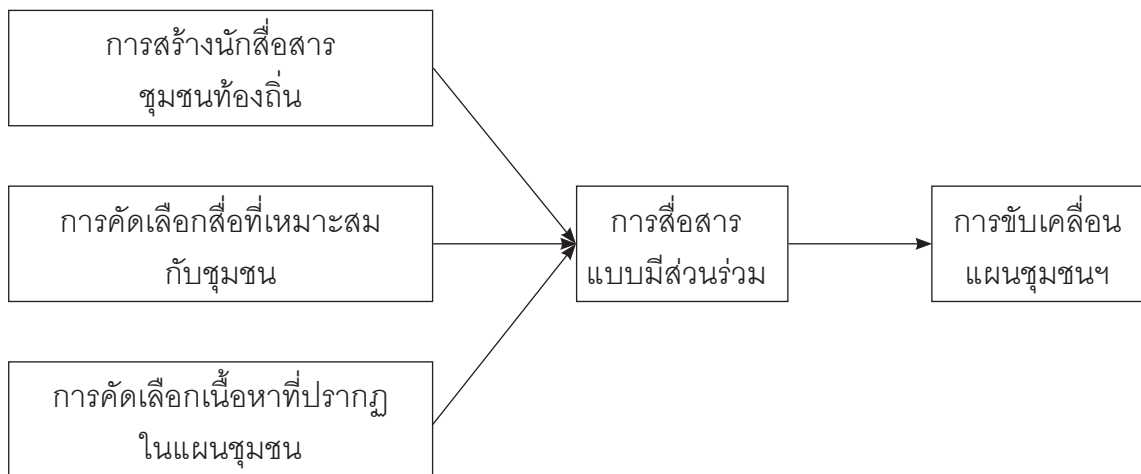
1. เกิดการพัฒนาศักยภาพของแกนนำชุมชนให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น (local communicator) ที่มีความสามารถในการคัดเลือกเนื้อหาจากแผนชุมชนฯ สามารถวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการเผยแพร่แผนชุมชนฯ และสามารถขับเคลื่อนกิจกรรม/โครงการที่ปรากฏในแผนชุมชนฯ ได้
2. แกนนำชุมชนสามารถเลือกใช้สื่อสำหรับเผยแพร่แผนชุมชนฯ ในรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
3. เกิดการขับเคลื่อนแผนจากการเผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชนฯ ภายใต้รูปแบบสื่อที่ชุมชนต้องการและสามารถใช้ประโยชน์ได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา: ศึกษาแผนชุมชนและแนวทางการเผยแพร่แผนชุมชนเพื่ออํารงรักษาป่าชายเลนตำบลห้วยเขา จังหวัดสงขลา
2. ขอบเขตด้านระยะเวลา: ดำเนินการ

วิจัยตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2559 – กุมภาพันธ์ 2560 (รวมระยะเวลา 1 ปี)

3. ขอบเขตด้านพื้นที่: ศึกษาการเผยแพร่แผนชุมชนในเขตพื้นที่ชุมชนตำบลห้วยเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การสร้างนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่นในการเผยแพร่แผนชุมชนเพื่ออํารงรักษาป่าชายเลนตำบลห้วยเขา จังหวัดสงขลา” มีเป้าหมายหลัก คือ พัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น (smart communicator) และคืนผลงานวิจัยให้พื้นที่ภายใต้รูปแบบสื่อที่ชุมชนต้องการ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

วิธีการศึกษา

1. ทบทวนแผนชุมชน
2. วิเคราะห์ศักยภาพด้านการสื่อสารของแกนนำ/ตัวแทนชุมชน
3. อบรมให้ความรู้เรื่องการสื่อสารคุณลักษณะของสื่อประเภทต่าง ๆ การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ แผนชุมชน และการผลิตสื่อ
4. วิเคราะห์ความต้องการสื่อของคนในชุมชน
5. สื่อสารแผนชุมชนผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มคนในชุมชนตำบล

ห้วยเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านห้วยเขาแดง หมู่ที่ 2 บ้านแหลมสน หมู่ที่ 3 บ้านนอก หมู่ที่ 4 บ้านนาโน หมู่ที่ 5 บ้านท่าเสา หมู่ที่ 6 บ้านหัวเลน หมู่ที่ 7 บ้านบนเมือง และหมู่ที่ 8 บ้านบ่อสวน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง โดยเริ่มต้นจากการคัดเลือกแกนนำหลัก คือ คณะกรรมการจัดการป่าชายเลนและทรัพยากรชายฝั่งชุมชนตำบลห้วยเขาที่ทำหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์จำนวน 3 คน และขยายผลไปยังตัวแทนชุมชนแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มคนที่เป็นตัวแทนชุมชนแบบพหุวัฒนธรรม ทั้งชาวไทย-พุทธ และชาวไทย-มุสลิม โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนโดยตรงและโดยอ้อมในเบื้องต้น รวม 16 คน จาก 8 หมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และอยู่ภายใต้กรอบแนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 การใช้เครื่องมือวิจัย

วัตถุประสงค์	เครื่องมือวิจัย	ประเด็น
1. เพื่อพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น (smart communicator)	จัดประชุมกลุ่มย่อย อบรมความรู้เรื่องการสื่อสารแผนชุมชน	- ทบทวนแผนชุมชน - ค้นหาศักยภาพด้านการสื่อสารของแกนนำชุมชน
	อบรมความรู้เรื่อง “การสื่อสาร” ในประเด็นการสื่อสาร คุณลักษณะของสื่อประเภทต่างๆ การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์แผนชุมชน และการผลิตสื่อ	วิเคราะห์แนวทางการเผยแพร่แผนชุมชนฯ ติดตั้งองค์ความรู้ด้านการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์แผนชุมชนเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนแผนฯ
	การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	สังเกตพัฒนาการของแกนนำ/ตัวแทนชุมชน
	การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	การพัฒนาศักยภาพของแกนนำ/ตัวแทนชุมชน
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการสื่อสารของชุมชนในรูปแบบที่เหมาะสม	จัดประชุมกลุ่มย่อย	ความต้องการสื่อสารเพื่อใช้สำหรับการเผยแพร่แผนชุมชนฯ
	การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผ่านการร่วมสนทนาตามธรรมชาติกับชุมชน	
3. เพื่อเผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชนภายใต้รูปแบบสื่อที่ชุมชนต้องการและสามารถใช้ประโยชน์ได้	การวิเคราะห์เอกสาร ศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการทำแผนชุมชน พหุวัฒนธรรมในการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบริการป่าชายเลน ตำบลหัวเขา จังหวัดสงขลา”	องค์ความรู้จากงานวิจัย
	จัดประชุมกลุ่มย่อย	ความรู้ความเข้าใจเรื่องแผนชุมชนฯ
	การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผ่านการร่วมสนทนาตามธรรมชาติกับชุมชน	

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น (local communicator) เพื่อให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารข้อมูลจากแผนชุมชนพหุวัฒนธรรมในการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบริการป่าชายเลน

ตำบลหัวเขา จังหวัดสงขลา ให้คนในชุมชนได้รับรู้ภายใต้รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม รวมทั้งมีความสามารถในการบริหารจัดการประเด็น (issue management) และความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder relationship management) ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้และการสื่อสารผ่านกิจกรรมต่าง ๆ 14 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 คัดเลือกแกนนำชุมชน (พหุวัฒนธรรม): โดยมีแกนนำหลัก คือ คณะกรรมการจัดการป่าชายเลนฯ ที่ทำหน้าที่ด้านประชาสัมพันธ์ จำนวน 3 คน

นายยุทธนา จิตต์ไต่ะหล้า (บังอี่)

นายเฉลียว พิมพ์ชะโร (พี๋บิว)

นายสันติ ปุรันวิจิตร (บังเป๊ก)

ภาพที่ 2 แกนนำชุมชนที่เป็นแกนนำหลักในการเผยแพร่แผนชุมชนฯ

กิจกรรมที่ 2 ค้นหาศักยภาพด้านการสื่อสารของแกนนำชุมชน: เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนศักยภาพด้านการสื่อสารของแกนนำ ก่อนจะพัฒนาศักยภาพ (empower) ในลำดับต่อไป

ภาพที่ 3 กิจกรรมการค้นหาศักยภาพด้านการสื่อสารของแกนนำชุมชน

กิจกรรมที่ 3 อบรมความรู้ เรื่อง “แผนชุมชน/แนวทางสื่อสารแผนฯ”: เพื่อให้แกนนำเข้าใจแผนชุมชนฯ ก่อนขับเคลื่อน

ภาพที่ 4 กิจกรรมอบรมความรู้ “แผนชุมชนฯ”

กิจกรรมที่ 4 ประชุมทบทวนแผนชุมชนฯ: ใช้การมีส่วนร่วมในการทบทวนและคัดเลือกกิจกรรมตามแผนชุมชนฯ ที่จะขับเคลื่อน

ภาพที่ 5 กิจกรรมประชุมทบทวนแผนชุมชนฯ

กิจกรรมที่ 5 อบรมความรู้ เรื่อง “การสื่อสาร/ประเภทสื่อ”: เพื่อให้แกนนำชุมชนสามารถวิเคราะห์และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ 6 กิจกรรมอบรมความรู้

กิจกรรมที่ 6 พบปะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย: เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมโดยชุมชนได้รับการสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณ

ภาพที่ 7 กิจกรรมพบปะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กิจกรรมที่ 7 ระดมความคิดแบบมีส่วนร่วม ก่อนขับเคลื่อนแผนฯ: เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

ภาพที่ 8 กิจกรรมระดมความคิดแบบมีส่วนร่วม

กิจกรรมที่ 8 อบรมความรู้เรื่อง “การประชาสัมพันธ์แผนชุมชนฯ”: เพื่อให้แกนนำร่วมวางแผนกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ภาพที่ 9 กิจกรรมอบรมความรู้ “การประชาสัมพันธ์แผนชุมชนฯ”

กิจกรรมที่ 9 อบรมความรู้เรื่อง “การผลิตสื่อป้าย”: โดยมีแกนนำหลักเป็นวิทยากรอบรมแกนนำเยาวชนในชุมชน

ภาพที่ 10 อบรมความรู้เรื่องการผลิตสื่อป้าย

กิจกรรมที่ 11 เตรียมความพร้อมกิจกรรมปักป้าย: เพื่อติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานก่อนขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ

ภาพที่ 12 กิจกรรมเตรียมความพร้อม

กิจกรรมที่ 10 จัดกิจกรรมศึกษาดูงาน: เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการบริหารจัดการป่าชายเลนให้กับแกนนำชุมชน

ภาพที่ 11 กิจกรรมศึกษาดูงาน

กิจกรรมที่ 12 จัดกิจกรรมปักป้ายเขตอนุรักษ์: ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกชุมชน

ภาพที่ 13 กิจกรรมปักป้ายฯ

กิจกรรมที่ 13 ระดมความคิดเพื่อประเมินผล

โครงการ: เป็นการทบทวนและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนชุมชนฯ

ภาพที่ 14 กิจกรรมประเมินผล

กิจกรรมที่ 14 ถอดบทเรียนการสร้างนัก

สื่อสารชุมชนท้องถิ่น: เป็นการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อยกระดับคุณภาพการทำงาน

ภาพที่ 15 กิจกรรมถอดบทเรียน

ดังนี้

ทั้งนี้ จากการจัดประชุมกลุ่มย่อย ในกิจกรรมต่างๆ ได้สะท้อนการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชน

ตารางที่ 2 การเผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชนฯ

กิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย	ลักษณะการมีส่วนร่วม
การค้นหาศักยภาพด้านการสื่อสารของแกนนำชุมชน	แกนนำชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการสื่อสารของตนเอง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ (empower) ความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ
กิจกรรมทบทวนแผนชุมชน	แกนนำชุมชนมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนชุมชนฯ และคัดเลือกกิจกรรมที่ปรากฏในแผนชุมชนฯ เพื่อดำเนินงาน โดยมีการคำนึงถึงระดับความยาก-ง่าย และความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน ทั้งนี้ ชุมชนเลือกดำเนินงานตามแผนด้านทรัพยากรป่าชายเลนมากที่สุดเป็นลำดับแรก ภายใต้เหตุผลคือ แผนด้านดังกล่าวเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในชุมชนและป่าชายเลนเป็นหัวใจของชุมชน และเลือกดำเนินงาน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมกำหนดกฎ กติกาและขอบเขตการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และกิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน
การจัดประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมเพื่อเตรียมขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ	แกนนำเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการแสดงความคิดเห็นเพื่อสะท้อนข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชน เนื่องจากในการขับเคลื่อนแผนชุมชนนั้น ต้องอาศัยทุนเดิมของชุมชนและทุนใหม่จากการประสานเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
การจัดประชุมเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรม “รวมพลังชุมชนคนรักป่าชายเลน” (ปักป้ายเขตอนุรักษ์ฯ)	แกนนำมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การประชาสัมพันธ์กิจกรรม การประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการประเมินผลกิจกรรม
การจัดประชุมระดมความคิดเห็นและประเมินผลโครงการ	แกนนำมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ทั้งประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และประเมินผลสำเร็จของโครงการ โดยใช้วิธีการประเมินผลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผ่านการใช้แบบสอบถาม การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์

2. การวิเคราะห์ความต้องการสื่อของชุมชน แกนนำชุมชนคัดเลือกประเภทสื่อที่จะใช้สำหรับการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ ในรูปแบบที่เหมาะสมประกอบด้วย

2.1 สื่อบุคคล เนื่องจากเป็นสื่อที่มีต้นทุนต่ำ เป็นสื่อที่ชุมชนใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารได้ในวงกว้างจากการบอกต่อไปยังบุคคลอื่น ๆ ซึ่งได้แก่แกนนำหลักซึ่งเป็นคณะกรรมการจัดการปาชาเยเลนฯ ที่ทำหน้าที่ด้านประชาสัมพันธ์ จำนวน 3 คน แกนนำสตรีผู้นำทางศาสนา แกนนำเยาวชน เป็นต้น

2.2 หอกระจายข่าว เนื่องจากเป็นสื่อที่มีอยู่แล้วเกือบทุกหมู่บ้าน สามารถส่งกระจายเสียงได้ครอบคลุมในชุมชน

2.3 สื่อกิจกรรม เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถระดมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้หลากหลายบทบาท โดยแกนนำชุมชนได้เลือกจัดกิจกรรมสำหรับการขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ ประกอบด้วย กิจกรรม “ศึกษาดูงาน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ (empower) ความรู้ด้านการบริหารจัดการปาชาเยเลน และกิจกรรมบักปาย “รวมพลังชุมชน คนรักปาชาเยเลน” เพื่อกำหนดกฎ กติกาปาชาเยเลนภายในชุมชน

2.4 สื่อใหม่ เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง และลดต้นทุนค่าใช้จ่าย

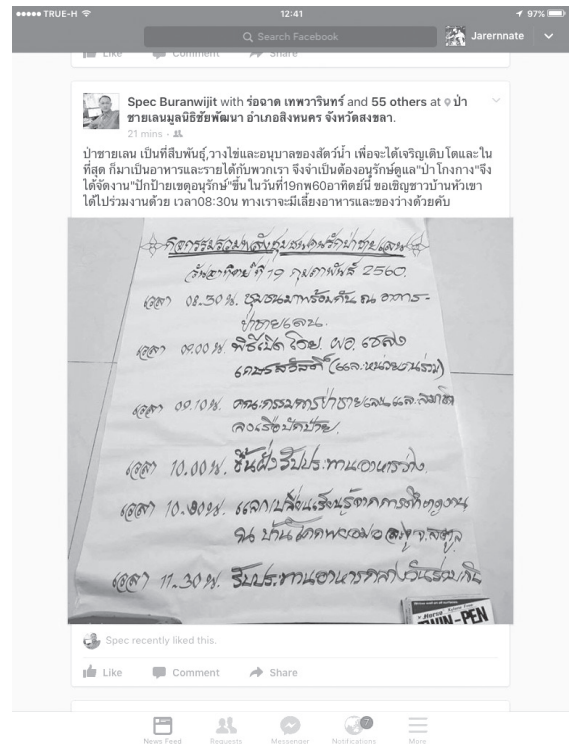
2.5 การประชาสัมพันธ์ผ่านการทำกิจกรรมทางศาสนา พิธีละหมาดใหญ่ในวันศุกร์ และงานบุญของชาวพุทธ เนื่องจากเป็นช่องทางสื่อสารที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 16 ตัวอย่างหอกระจายข่าวในชุมชน

ภาพที่ 17 ตัวอย่างสื่อกิจกรรม “ศึกษาดูงาน” และกิจกรรมปักป้าย
“รวมพลังชุมชน คนรักป่าชายเลน”

ภาพที่ 18 ตัวอย่างสื่อใหม่ ที่แนะนำให้ใช้ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมตามแผนชุมชนฯ

โดยกิจกรรมกำหนดกฎ กติกาและขอบเขตการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน แกนนำชุมชนเลือกใช้สื่อ ประกอบด้วย สื่อป้าย สื่อกิจกรรม สื่อบุคคล สื่อหอกระจายข่าว การประชาสัมพันธ์ผ่านการทำกิจกรรมทางศาสนา พิธีละหมาดใหญ่ในวันศุกร์ และงานบุญของชาวพุทธ และสื่อใหม่ และกิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน แกนนำชุมชนเลือกประชาสัมพันธ์ข้อมูลโดยใช้สื่อบุคคล สื่อหอกระจายข่าว การประชาสัมพันธ์ผ่านการทำกิจกรรมทางศาสนา พิธีละหมาดใหญ่ในวันศุกร์ และงานบุญของ

ชาวพุทธ เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้คนในชุมชนได้ทราบโดยทั่วกัน

3. การเผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชนฯ ภายใต้รูปแบบสื่อที่ชุมชนต้องการ และสามารถใช้ประโยชน์ได้ แกนนำชุมชนดำเนินการเผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชน ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และสำรวจสื่อชุมชน วิเคราะห์เนื้อหาหรือประเด็นที่ต้องการจะสื่อสารโดยคำนึงถึงรูปแบบสื่อที่ชุมชนต้องการและสามารถเข้าถึงได้ ดังนี้

ตารางที่ 3 การเผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชนฯ

เนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชนฯ	ประเด็นที่ใช้สื่อสาร	สื่อที่แกนนำชุมชนเลือกใช้
กิจกรรมกำหนดกฎ กติกาป่าชายเลน	การขับเคลื่อนกิจกรรม “รวมพลังชุมชนคนรักป่าชายเลน” ปักป้ายเขตอนุรักษ์ฯ	สื่อป้าย สื่อกิจกรรม สื่อบุคคล สื่อหอกระจายข่าว การประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมทางศาสนา พิธีละหมาดใหญ่ในวันศุกร์ งานบุญของชาวพุทธ และสื่อใหม่
กิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน	- การประชาสัมพันธ์กิจกรรมศึกษาดูงาน - การสรุปความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลจากกิจกรรมศึกษาดูงาน ในประเด็นการบริหารจัดการป่าชายเลน	สื่อบุคคล หอกระจายข่าว และการประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมทางศาสนา พิธีละหมาดใหญ่ในวันศุกร์ งานบุญของชาวพุทธ และสื่อใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยที่มีเป้าหมายหลักในการสร้างนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่นในการเผยแพร่แผนชุมชน เพื่ออํารงรักษาป่าชายเลนตำบลหัวเขา จังหวัดสงขลา มีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น (local communicator) ข้อค้นพบจากงานวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น (local communicator) สอดคล้องกับข้อค้นพบของดวงพร คำณูวัฒน์และคณะ (Kamnoonwat et al., 2008) ซึ่งแกนนำชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อการทำความเข้าใจในเป้าหมายของการทำงาน สร้างช่องทางสื่อสารจัดประชุม รวมทั้งมีการพบปะอย่างไม่เป็นทางการกันอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับคณะกรรมการที่ผ่านการคัดเลือกให้เป็น นสส. โดยแกนนำชุมชนได้รับการเสริมความรู้ในประเด็นด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์แผนชุมชนฯ และขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมไปสู่กลุ่มเยาวชนและกลุ่มสตรีในชุมชน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับ นสส. ที่สามารถสร้าง นสส. รุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของการเผยแพร่แผนชุมชน แกนนำชุมชนใช้สื่อที่เป็นต้นทุนในชุมชน คือ สื่อบุคคล สื่อหอกระจายข่าว พิธีกรรมทางศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม รวมทั้งใช้สื่อใหม่ในการเผยแพร่แผนชุมชนฯ ซึ่งคล้ายคลึงกับการทำงานของ นสส. ที่มองว่าสื่อบุคคลและสื่อท้องถิ่นมีความหลากหลาย

จากการเสริมความรู้ให้กับแกนนำชุมชน ในฐานะนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น พบว่า แกนนำชุมชนมีความสามารถด้านการสื่อสารเพิ่มขึ้น และได้ใช้ความสามารถทางการสื่อสารในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลและขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนชุมชนฯ รวมทั้งปรับใช้ความรู้ด้านการสื่อสารมาเป็นกลยุทธ์ในการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder/ support group) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ ทิพย์เลิศและคณะ (Thiplierd et al., 2004) ที่พบว่า ปรธานชุมชนเป็นสื่อบุคคลที่มีความหมายอย่างหลากหลาย ได้แก่ ผู้ประสานความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชุมชน ผู้แปลงเนื้อหาสาร (message translator) แหล่งข่าวสารของชุมชน (source of information) ฯลฯ บทบาทหน้าที่สำคัญของปรธานชุมชน คือ การเป็นผู้นำแบบผสมผสานระหว่างผู้นำแบบเก่าและแบบใหม่ จึงต้องมีความสามารถในการประสานสิ่งเก่าหรือทุนทางสังคมของชุมชน และสิ่งใหม่จากภายนอกชุมชน ประสานคนในชุมชนและคนภายนอกชุมชน ประสานวิธีการสื่อสารแบบเก่าและแบบใหม่ และประสานความรู้จากภายในและภายนอกชุมชน ฯลฯ และจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านการสื่อสารเป็นกลไกช่วยเสริมให้สามารถระดมพลังคน ปัญญา ทุนทรัพย์เวลา หรือที่เรียกโดยรวมว่า “พลังชุมชน” เพื่อการพัฒนาได้

กระบวนการสร้างนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น มีการเปิดโอกาสให้กลุ่มแกนนำได้วิเคราะห์ศักยภาพด้านการสื่อสารของตนเอง เพื่อวิเคราะห์จุดเด่น-จุดด้อยทางด้านการสื่อสารก่อนจะนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทาง

เสริมสร้างศักยภาพ (empower) ให้กับแกนนำชุมชน รวมทั้งมีการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder/ support group) เพื่อประเมินบทบาทของผู้เกี่ยวข้องก่อนจะนำไปเป็นแนวทางในการสร้างเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของปัญญา ยาแก้ว และคณะ (Yakaew et al., 2005) ที่พบว่า การสร้างผู้นำเพื่อไปขยายผลเกษตรยั่งยืนนั้น คุณสมบัติที่จำเป็นต้องพัฒนาให้มีความสำคัญ คือ การรู้จักตนเอง คือ การรับรู้ว่าเป็นใคร มีภาวะเป็นอะไร อยู่ในสถานะใด มีคุณสมบัติ มีความพร้อม และถนัดอะไร มีกำลังแค่ไหน มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร และการรู้จักบุคคล คือ รู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคนที่มาร่วมงาน และคนที่ไปขยายผล

ประเด็นที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการสื่อของชุมชนและการเผยแพร่/ขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏในแผนชุมชนฯ
การสร้างสรรค์และผลิตสื่อของแกนนำชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมตามแผนชุมชนฯ มุ่งเน้นการใช้สื่อที่เป็นต้นทุนในสังคม ได้แก่ สื่อบุคคล หอกระจายข่าว การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลผ่านเวทีกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลผ่านพิธีกรรมทางศาสนา และการใช้สื่อใหม่ โดยในกระบวนการสร้างสรรค์และผลิตสื่อชุมชนเพื่อการประชาสัมพันธ์นั้น แกนนำชุมชนได้ใช้กระบวนการวิเคราะห์และสำรวจทรัพยากรในชุมชน การวิเคราะห์และสำรวจสื่อชุมชน การวิเคราะห์เนื้อหาหรือประเด็นที่จะสื่อสาร โดยชุมชนเลือกใช้เนื้อหาการดำเนินกิจกรรมจากแผนชุมชนฯ และออกแบบการ

สื่อสารให้เหมาะกับชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการเสริมสร้างศักยภาพของแกนนำชุมชนในส่วนที่ยังขาดหายผ่านการจัดอบรมให้ความรู้ตลอดจนการสร้างการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และผลิตสื่อชุมชน การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อที่ชุมชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรม

ในการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่แผนชุมชนฯ ของแกนนำชุมชนนั้น มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรม เพื่อสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนให้กับคนในชุมชน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรม “รวมพลังชุมชน คนรักป่าชายเลน” (ปักป้ายเขตอนุรักษ์) ซึ่งใช้สื่อกิจกรรม (activity media) ในการระดมการมีส่วนร่วมของคนได้อย่างหลากหลาย ทั้งจากคนในชุมชนและจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ กฤษณะ จันทร์ปรังค์ (Chanprangke, 2006) ที่พบว่า ตำบลลิเล็ดมีการฝึกอบรมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์ป่าชายเลนในชุมชน การสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาจะต้องมีความตั้งใจ สามัคคี ร่วมมือเสียสละ อดทน มุ่งมั่น ที่จะนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

ประเด็นที่ 3 การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการต่อยอดการนำไปใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเดิม ผลการดำเนินงาน พบว่า งานวิจัยชิ้นนี้ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยใน 3 รูปแบบ คือ

1) การอบรมชาวบ้านให้เป็นนักสื่อสารชุมชน ท้องถิ่น (smart communicator) ซึ่งเกิดขึ้น ผ่านการดำเนินกิจกรรม 14 กิจกรรม 2) การคืน ผลงานวิจัยให้พื้นที่ โดยขยายผลเนื้อหาที่ปรากฏ ในแผนชุมชนพหุวัฒนธรรมในการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศบริการป่าชายเลน ตำบลห้วยเขา จังหวัดสงขลา ผ่านการจัดประชุม กลุ่มแกนนำเพื่อทบทวนแผนชุมชนฯ และการดำเนินกิจกรรมที่ปรากฏในแผนชุมชน ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน และการกำหนดกฎ กติกาป่าชายเลน 3) การทำงาน กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder/support group) เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ แบบมีส่วนร่วม โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตัวแทนจาก ศูนย์โตโยต้าสิงหนคร สงขลา ตัวแทนจากมูลนิธิ ชัยพัฒนา และนักข่าวอิสระ

นอกจากนี้ยังพบว่ากระบวนการขับเคลื่อน แผนของแกนนำชุมชน ใช้การสื่อสารแบบมี ส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่การ วิเคราะห์ศักยภาพด้านการสื่อสาร การเริ่มต้น ทบทวนแผนชุมชนฯ ร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรม ร่วมประชาสัมพันธ์ข้อมูล ร่วมเป็นวิทยากร และ ร่วมประเมินผลโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ที่กล่าวว่า การสื่อสาร แบบมีส่วนร่วมทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตัวเอง ชุมชนเกิดความมั่นใจ เกิดทักษะในการสร้างสื่อ มุ่งเน้นการใช้การสื่อสารแบบสองทาง โดยชุมชน จะเป็นผู้คัดเลือกเนื้อหาสาระและช่องทางที่ เหมาะสม และชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม

ได้หลายระดับ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับ สาร/ผู้ใช้สาร (audience/receiver/users) การมี ส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต (sender/producer/co-producer) และการมีส่วนร่วม ในฐานะผู้วางแผน และกำหนดนโยบาย (policy maker/planner) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ ด้านทรัพยากรป่าชายเลน ของคนในชุมชนตำบลห้วยเขา จังหวัดสงขลา นำไปสู่การขยายขยายกลุ่มแกนนำ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ เจริญ มีผล (Meepol, 2008) ที่พบว่า การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากร ทำให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกหวงแหน และรักษา เกิดเครือข่ายการอนุรักษ์ป่าชายเลน ที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ ประโยชน์

1. นักสื่อสารชุมชนท้องถิ่นควรนำ กระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม ไปใช้ในการขับเคลื่อนกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนชุมชนฯ ให้ครบถ้วน เพื่อให้การ ขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ เป็นไปอย่างสมบูรณ์
2. ในการขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผน ชุมชนฯ ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้มากขึ้นในแต่ละขั้นตอนที่ดำเนินงานเพื่อ ขับเคลื่อนแผนชุมชนฯ
3. ในกรณีที่ชุมชนพื้นที่อื่น ๆ มีการจัดทำ แผนชุมชนฯ แต่ยังไม่ขาดการขับเคลื่อนแผนชุมชน พื้นที่ดังกล่าวสามารถนำกระบวนการสร้าง นักสื่อสารชุมชนท้องถิ่นไปใช้ในการเสริมสร้าง

ศักยภาพ (empower) แก่นำชุมชนให้กลายเป็น
นักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น (smart communicator)
เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนต่าง ๆ ต่อไป

4. ควรมีการจัดสัมมนาในการนำผล
การวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยเชิญผู้มีส่วนได้
ส่วนเสียในการจัดการป่าชายเลน ทั้งในชุมชน
และหน่วยงานภาครัฐราชการ ภาคองค์กรพัฒนา
เอกชน และตัวแทนชุมชนชายฝั่งอื่นๆ โดยเฉพาะ
เจ้าหน้าที่จากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เพื่อนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
ของตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้ง ต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยเพิ่ม
กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้
มากขึ้น เพื่อเป็นการระดมพลังในการขับเคลื่อน
แผนชุมชนฯ

2. ควรมีการศึกษาการขับเคลื่อนแผน
ชุมชนฯ ในพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้เห็นจุดร่วมหรือ
จุดต่างของการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับ
บริบทชุมชนของแต่ละพื้นที่

REFERENCES

Chanprangke, K. (2006). Participatory strategy
in Mangrove forest conservation of
people in Tambon Leeled, Punpin,
Suratthani. Master thesis in Art
(Development Strategy), Suratthani
Rajabhat University. (in Thai)

Kaewthep, K. (2008). Basic knowledge
management. "community

communication". Bangkok: The
Thailand Research Fund (TRF). (in
Thai)

Kaewthep, K. (2009). Small media for using
in development. Bangkok: Parppim.
(in Thai)

Kaewthep, K. (2010). The concept of utilizing
research. Documentation take
lessons together to produce a book
of research projects "dissemination
and follow-up of research findings
on management of participatory
culture " (2009) by Interdisciplinary
Center of Community Studies
Sukhothai Thammathirat Open
University Capital Aid Research
by Office of the National Culture
Commission (MIS), Ministry of
Culture. (in Thai)

Kamnoonwat, D. et al. (2008). Local health
communication research projects:
concept operational and expansion.
Full Research Report Popular Health
Communication System Research
and Development (HCS). Health
Systems Research Institute (HSRI),
Thaihealth. (in Thai)

Luayyapong, K. (2012). Creation and production
of community media for public relations.
Bangkok: Sukhothai Thammathirat
Open University Publishing. (in Thai)

- Mahanukul, K. & Viratnipavan, V. (2016). Community forest administration of Tambon Administrative Organizations in Chachoengsao Province according to the sustainable administration concept. *Phranakhon Rajabhat Research Journal, Humanities and Social Sciences*. 11(2), 163-183. (in Thai)
- Meepol, J. (2008). Study in "the administrative process to develop the Mangrove forest conservation network at Ban Bangtib School". Master's Degree Program in Educational (Educational administration). Faculty of Education, Phuket Rajabhat University. (in Thai)
- Prabudhanitisarn, S. (2002). Participatory action research: concepts and practice. Bangkok: Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Prapruit, P. et al. (2014). The study of multi-cultural community management plan to utilization of Mangrove ecosystem services, Hua Khao Sub-district, Songkhla Province. Full Research Report: Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Sathapitanon, P. et al. (2006). Participatory communication and community development from concept to research practice in Thai society. Bangkok: Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Servaes, J, Jacobson, T. (1996). *A white Shirley. Participatory communication for social change*. London: Sage Publications (n.d.).
- nt/632-2011-03-16-09-18-21/780-2011-03-17-06-56-59.html (in Thai)
- The Chaipattana Foundation. Mangrove forest development project, Singha Nakorn District, Songkhla Province. Retrieved January 14, 2016, from <http://www.chaipat.or.th/site Content 632-2011-03-16-09-18-21/780-2011-03-17-06-56-59.html> (in Thai)
- Thiplerd, A. et al. (2004). Research project "personal media communication competence and community empowerment for development". Research Report: Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Yakaew, P. et al. (2005). Study the project "guidelines for sustainable agriculture leadership development Pichit province". Research Report: Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)

องค์ประกอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค่ายมวยไทย

KEYS SUCCESS FACTORS OF MUAYTHAI CAMP BUSINESS

ชาญชัย ยมดิษฐ์

Chanchai Yomdit

สาขาวิชามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี ประเทศไทย

Department of Muaythai Study and Physical Education, College of Muaythai Study and Thai Traditional Medicine,

Muban Chombueng Rajabhat University, Ratchaburi, Thailand

dryomdit_mcru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพของปัจจัยความสำเร็จของการทำธุรกิจค่ายมวยไทยสำหรับชาวต่างชาติ 2) ศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยความสำเร็จทางธุรกิจค่ายมวยไทยที่เปิดสอนให้กับชาวต่างชาติ 3) ศึกษาปัจจัยสำเร็จทางธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนมวยไทยของชาวต่างชาติโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 465 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเรียนมวยไทยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ และสถิติสมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจค่ายมวยไทยสำหรับสอนชาวต่างชาติเรียงตามลำดับดังนี้ ความสะอาดและความปลอดภัย บุคลากร สถานที่และอุปกรณ์ การใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา การสนับสนุนจากเครือข่ายและการตลาด และหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับองค์ประกอบของปัจจัยความสำเร็จทางธุรกิจค่ายมวยไทยสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากเครือข่ายธุรกิจและการตลาด ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านสถานที่และอุปกรณ์ ด้านความสะอาดและความปลอดภัย และด้านการนำวิทยาศาสตร์การกีฬามาประยุกต์ใช้ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนมวยไทย เรียงตามลำดับสำคัญ

ได้แก่ ด้านสถานที่และอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ ด้านการมีหลักสูตรเรียนที่มีศักยภาพสูง ด้านการมีบุคลากรมวยไทยที่มีศักยภาพสูง ด้านการสนับสนุนเครือข่ายธุรกิจและการตลาด

คำสำคัญ :ความสำเร็จ ค่ายมวยไทย มวยไทย

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study factors effecting to success in Muaythai camp business 2) to study the essential elements for success of Muaythai camp business for foreigners 3) to study success factors affecting to learning Muaythai. The samples were 465 foreigners who learn Muaythai by using multi-stage sampling method. The Instrument of this study was questionnaire. Statistical analyses were frequency, percentage, average, standard deviation, factors analysis and stepwise multiple regression analysis.

The result showed that an essential element for success of Muaythai camp business for foreigners consisted of cleanliness and safety, high quality staff, places and equipment, sport science, good Muaythai business connection and Muaythai courses and activities. Success factors of Muaythai camp business for foreigners consisted of 1) good Muaythai business connection 2) high quality staff 3) Muaythai courses and activities 4) places and equipment 5) Cleanliness and Safety and 6) training Muaythai with sport science. The total variance was at 60.24

The success of learning Muaythai for foreigners showed that good take care's trainers and safety place, credibility of Muaythai camp, good environment, high quality trainers, good responsiveness's manager and provide sufficient quality equipment. Success factors affecting to learning Muaythai consisted of place and quality of equipment for learning Muaythai, high quality Muaythai courses, high quality Muaythai staff and good Muaythai business.

Keywords: success factors, Muaythai business, Muaythai

บทนำ

มวยไทยเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของวิชาการป้องกันตัวแบบไทยที่ต้องอาศัยชั้นเชิงในการต่อสู้ นอกจากนี้จะใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกาย เช่น การใช้หมัดชก ใช้เท้าเตะ ใช้เข่าและศอก และศิระชะได้อย่างครบเครื่องแล้ว มวยไทยยังสามารถถอดรัด ปล้ำ จับ หัก ตี โขก ทบคู่ต่อสู้ได้อีกด้วย (KantamaraK, 2010) ผู้ฝึกหัดมวยไทยและนักมวยไทยเปรียบเหมือนชุดทางวัฒนธรรมไทยที่มีหน้าที่ทำนุบำรุงและดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

ปัจจุบัน มวยไทยจึงได้รับความนิยมมากจากชาวต่างประเทศ ทั้งที่เดินทางมาเรียนมวยไทยในประเทศและจ้างครูมวยไทยออกไปสอนยังต่างประเทศ นำรายได้เข้าประเทศชาติอย่างมาก ปัจจุบันประเทศไทยมีค่ายมวยไทยที่มีการจดทะเบียนก่อตั้งอย่างถูกต้อง จำนวน 3,975 ค่าย โดยอยู่เขตในกรุงเทพมหานคร 912 ค่าย ภาค 1 จำนวน 331 ค่าย ภาค 2 จำนวน 368 ค่าย ภาค 3 จำนวน 1,431 ค่าย ภาค 4 จำนวน 547 ค่าย และภาค 5 จำนวน 369 ค่าย และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Ministry of Tourism and Sports, 2013)

ในปัจจุบัน ธุรกิจค่ายมวยไทยมีการแข่งขันด้านการให้บริการอย่างมาก ทั้งในด้านความสะอาดและความกว้างขวางของสถานที่ การมีมาตรฐานของอุปกรณ์การฝึก ประสบการณ์ของครูมวยไทย กิจกรรมนันทนาการเพื่อผ่อนคลายหลังการฝึกซ้อม โปรแกรมเสริมสุขภาพต่าง ๆ โรงแรมที่พัก สินค้าของที่ระลึก และสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกด้านอื่น ๆ (Ministry of Tourism and Sports, 2013) จึงเป็นโอกาสอันดีของประเทศไทยที่จะใช้มวยไทยในการพัฒนาและกระตุ้นเศรษฐกิจ รวมถึงทำให้การกีฬาไปสู่เป้าหมายของการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่ง (James, 2005) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลการวิจัยของวินัย พูลศรี (Poonsri, 2012) ได้แสดงให้เห็นว่าอุปสรรคของการนำธุรกิจมวยไทยไปสู่สากลนั้นยังขาดรูปแบบและแนวทางการพัฒนาค่ายมวยจากการศึกษาผลการวิจัยและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคดำเนินธุรกิจค่ายมวยไทย ผู้วิจัยได้พบว่า ปัจจุบันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องยังขาดข้อมูลเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้ประกอบการและผู้ลงทุนที่จะตัดสินใจลงทุนทำธุรกิจมวยไทย เช่น การขาดข้อมูลรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะความปลอดภัย ดังนั้น การดำเนินธุรกิจมวยไทยให้มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจัย องค์ประกอบความสำเร็จของการทำธุรกิจค่ายมวยไทยที่สอนชาวต่างชาติ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนมวยไทยสำหรับชาวต่างชาติเพื่อให้นักธุรกิจเปิดค่ายมวยจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการลงทุนทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยรวมอีกด้วย

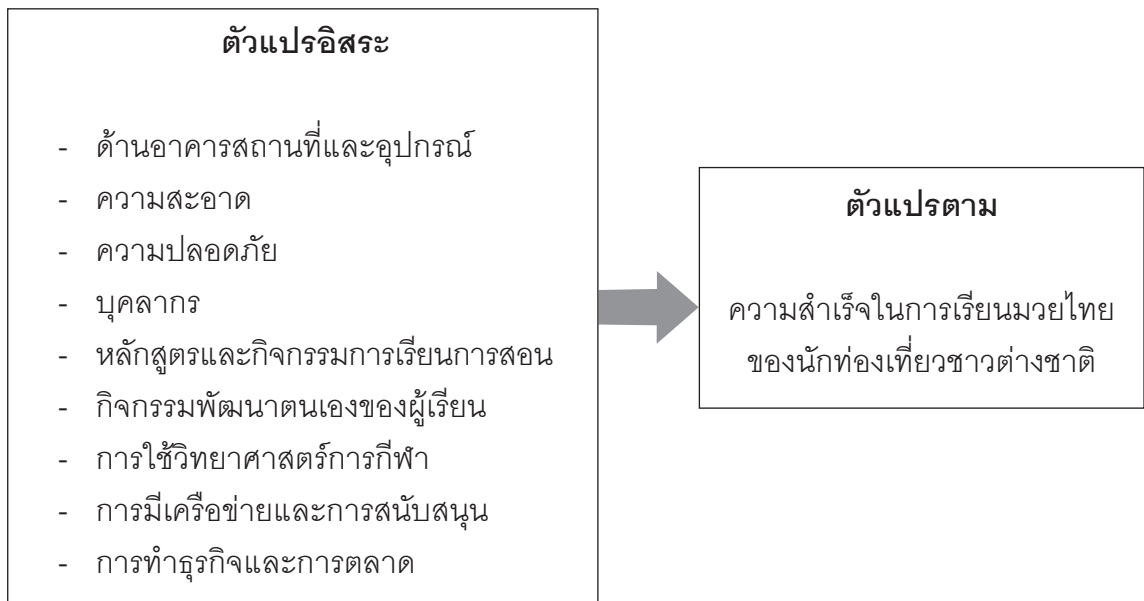
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของปัจจัยความสำเร็จของการทำธุรกิจค้าขายมวยไทยสำหรับชาวต่างชาติ
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยความสำเร็จทางธุรกิจค้าขายมวยไทย ที่เปิดสอนชาวต่างชาติ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยสำเร็จทางธุรกิจที่ส่ง

ผลต่อความสำเร็จในการเรียนมวยไทยของชาวต่างชาติ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการทบทวนทฤษฎีและแนวคิดสามารถแสดงแผนภาพแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค้าขายมวยไทยได้ดังนี้ (John, 2014; Chai-on, 2015)

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเรียนมวยไทยในค่ายมวยไทย โดยมีเงื่อนไขในการพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร เข้าใจความหมาย ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษ และภาษาจีนได้ เข้าร่วมกิจกรรมโดยความสมัครใจ สำหรับเกณฑ์ในการคัดเลือกค่ายมวย คือ เป็นค่ายมวยที่รองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และ เข้าร่วมกิจกรรมโดยความสมัครใจ

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคำนวณสัดส่วนจากการสุ่มแบบภูมิภาค ได้แก่ ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มค่ายมวยในแต่ละภาค และสำรวจจากผู้เรียนแต่ละค่ายของแต่ละภาค ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญจากนักท่องเที่ยวผู้เรียนมวยในแต่ละค่ายตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ โดยต้องใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาจีนได้ และเต็มใจตอบแบบสอบถามงานวิจัยได้กลุ่มตัวอย่าง 465 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และการสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จทางธุรกิจของค่ายมวย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เรียนที่เป็นแบบสำรวจโดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์สภาพปัจจัยสำเร็จทางธุรกิจความสำเร็จของผู้ที่มาเรียนมวยโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยสำเร็จทางธุรกิจของค่ายมวยไทย ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนมวยไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) แบบวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) โดยสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีสกัดปัจจัย เพื่อให้ได้ตัวแปรสำคัญ คือ เกณฑ์การคัดเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่ง โดยพิจารณาค่าตัวแปรรวมของตัวแปรที่มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1 ไปใช้หมุนแกนแบบอโรทอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (varimax) เพื่อหาองค์ประกอบ (factor loading) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และบรรยายตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ส่วนตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่า .50 จะไม่นำมาพิจารณา นำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบแต่ละด้านไปแปรผลและกำหนดชื่อองค์ประกอบ (Moungkaew, 2011)
4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนมวยไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วยวิธีการวิเคราะห์พหุคูณ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่

สำรวจได้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 68.95 และเพศหญิง ร้อยละ 31.05 มีอายุอยู่ระหว่าง 20-29 ปี มากที่สุด ร้อยละ 50.75 รองลงมาคือ มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 24.63 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 82.23 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 53.75 รองลงมา อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 30.62 โดยเป็นกลุ่มนักเรียน ร้อยละ 37.04 นักธุรกิจ ร้อยละ 34.26 ตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 2,001-3,000 ดอลลาร์ ร้อยละ 21.41 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางมาจากแถบทวีปยุโรป ร้อยละ 39.83 รองลงมาคือ ทวีปเอเชีย ร้อยละ 21.63 ตามลำดับ มีจุดมุ่งหมายในการเดินทางมาเรียนมวยไทยเพื่อหาประสบการณ์มากที่สุด ร้อยละ 57.82 รองลงมาคือ เพื่อการออกกำลังกาย ร้อยละ 20.34 โดยเดินทางมาเรียนมวยไทยด้วยตนเองมากที่สุด ร้อยละ 40.96 รองลงมาคือ เดินทาง

มากับเพื่อน ร้อยละ 34.69 และมีค่าใช้จ่ายในประเทศไทยทั้งหมดระหว่างการเรียนมวยไทย 4,001- 5,000 ดอลลาร์ ร้อยละ 25.27 เป็นต้น

2. องค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค่ายมวยไทย

เกณฑ์การวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรทั้งหมดในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค่ายมวยไทยในการสอนมวยไทยสำหรับชาวต่างประเทศ โดยการจำแนกในแต่ละข้อที่สร้างองค์ประกอบนั้นต้องมีค่าน้ำหนักไม่ต่ำกว่า .30 (Hair, 1995) และมีค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 60%

ผู้วิจัยสามารถจัดปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค่ายมวยไทยในการสอนมวยไทยสำหรับชาวต่างประเทศได้ 6 องค์ประกอบและมีค่าร้อยละความแปรปรวนทั้งหมดเท่ากับ 60.24 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค่ายมวยไทยในภาพรวม

ชื่อองค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ร้อยละความแปรปรวน
1. การสนับสนุนเครือข่ายธุรกิจและการตลาด	12.00	21.05
2. การมีบุคลากรมวยไทยที่มีศักยภาพสูง	8.215	14.41
3. การมีหลักสูตรเรียนที่มีศักยภาพสูง	6.149	10.79
4. สถานที่และอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ	4.125	7.24
5. ความสะอาดและความปลอดภัย	2.204	3.87
6. การประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา	1.683	2.95
รวม	34.376	60.24

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค้าขายมวยไทยในภาพรวม พบว่า มีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำเร็จของธุรกิจค้าขายมวยไทยในการสอนมวยไทยสำหรับชาวต่างชาติ เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยสุด ดังนี้ การสนับสนุนเครือข่ายธุรกิจและการตลาด (ค่าไอเกน = 12.0) การมีบุคลากรมวยไทยที่มีศักยภาพสูง (ค่าไอเกน = 8.215) การมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (ค่าไอเกน = 6.149) สถานที่และอุปกรณ์การฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ (ค่าไอเกน = 4.125) ความสะอาดและความปลอดภัย (ค่าไอเกน = 2.204) การประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา (ค่าไอเกน = 1.683)

ตารางที่ 2 องค์ประกอบที่ 1 สนับสนุนเครือข่ายธุรกิจและการตลาด

องค์ประกอบที่ 1 สนับสนุนเครือข่ายธุรกิจและการตลาด	ค่าน้ำหนัก
มีเครือข่ายกับเวทีมวยเพื่อจัดให้มีการแข่งขันและชมมวย	.918
เครือข่ายสมาคมมวยไทยอาชีพ	.850
เครือข่ายธุรกิจการท่องเที่ยว	.890
เครือข่ายร่วมมือกับชุมชน	.881
การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน	.831
การสร้างจุดเด่นของค่ายมวย	.845
การสร้างแฟนคลับ	.887
จัดทำเกียรติประวัติค่ายมวย	.814
จัดจำหน่ายอาหาร	.895
จัดที่พักไว้บริการ	.818
จำหน่ายซูวีเนียบและของที่ระลึก	.860
การสร้างกระแสความนิยมของค่ายและนักมวย	.909
จำหน่ายวัสดุและอุปกรณ์การฝึกซ้อม	.829
การจัดช่องทางการตลาด	.817
ความสะดวกของการจัดระบบการจ่ายเงินระหว่างประเทศ	.907
คุณภาพของการให้บริการ	.894
ค่าไอเกน	12.00
ร้อยละความแปรปรวน	21.05

จากตารางที่ 2 องค์ประกอบที่ 1 สนับสนุน
เครือข่ายธุรกิจและการตลาดประกอบด้วย 16 ปัจจัย
ได้แก่ การมีเครือข่ายกับเวทีมวยเพื่อจัดให้มีการ
แข่งขันและชมมวย เครือข่ายร่วมมือกับชุมชน
เครือข่ายสมาคมมวยไทยอาชีพ เครือข่ายธุรกิจ
การท่องเที่ยว การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ
และเอกชน การสร้างจุดเด่นของค่ายมวย การสร้าง
แฟนคลับ จัดทำเกียรติประวัติค่ายมวย จัดจำหน่าย

อาหาร จัดที่พักไว้บริการ เจ้าหน้าที่เนี้ยและ
ของที่ระลึก การสร้างกระแสความนิยมของค่าย
และนักมวย จำหน่ายวัสดุและอุปกรณ์การฝึกซ้อม
การจัดช่องทางการตลาด ความสะดวกของการ
จัดระบบการจ่ายเงินระหว่างประเทศ และคุณภาพ
ของการให้บริการ จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การ
สนับสนุนเครือข่ายธุรกิจและการตลาด” โดย
ตัวแปรกลุ่มนี้มีระดับค่าไอเคนเท่ากับ 12.00

ตารางที่ 3 องค์ประกอบที่ 2 การมีบุคลากรมวยไทยที่มีศักยภาพสูง

องค์ประกอบที่ 2 การมีบุคลากรมวยไทยที่มีศักยภาพสูง	ค่าน้ำหนัก
ความเป็นผู้มีภาวะผู้นำของหัวหน้าค่าย	.793
คุณภาพของครูฝึก	.764
คุณภาพของผู้ช่วยครูฝึก	.781
สัดส่วนครูฝึกต่อผู้เรียนชาวต่างชาติ	.789
การเอาใจใส่ดูแลผู้เรียนจากผู้สอน	.785
การสร้างความสำเร็จต่อผู้เรียน	.785
ความผูกพันกันของบุคลากรและผู้เรียน	.775
การสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน	.774
การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีของผู้สอนต่อผู้เรียน	.787
การแก้ไขปัญหาอย่างมืออาชีพของผู้สอน	.734
มีโปรแกรมการพัฒนาครูฝึกและบุคลากรค่ายมวย	.886
บุคลากรค่ายมวยใช้ภาษาอังกฤษได้ดี	.789
การส่งเสริมความมีวินัยในการฝึก	.879
ค่าไอเคน	8.215
ร้อยละความแปรปรวน	14.41

จากตารางที่ 3 องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วย 13 ปัจจัย ได้แก่ ความเป็นผู้มีภาวะผู้นำของหัวหน้าค่าย คุณภาพของครูฝึก คุณภาพของผู้ช่วยครูฝึก สัดส่วนครูฝึกต่อผู้เรียนชาวต่างชาติ การเอาใจใส่ดูแลผู้เรียนจากผู้สอน การสร้างความเชื่อถือศรัทธาต่อผู้เรียน ความผูกพันกันของบุคลากรและผู้เรียน การสร้างความมั่นใจให้แก่

ผู้เรียน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีของผู้สอนต่อผู้เรียน การแก้ไขปัญหาอย่างมืออาชีพของผู้สอน และมีโปรแกรมการพัฒนาครูฝึกและบุคลากรค่ายมวย จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การมีบุคลากรมวยไทยที่มีศักยภาพสูง” โดยตัวแปรกลุ่มนี้มีระดับค่าไอเกนเท่ากับ 8.215

ตารางที่ 4 องค์ประกอบที่ 3 การมีหลักสูตรเรียนที่มีศักยภาพสูง

องค์ประกอบที่ 3 การมีหลักสูตรเรียนที่มีศักยภาพสูง	ค่าน้ำหนัก
ค่ายมวยมีความรับผิดชอบต่อผู้เรียน	.697
มีระบบการคัดเลือกผู้เรียน	.794
มีโปรแกรมการเรียนรู้ทันสมัย	.723
มีระบบจำแนกผู้เรียนและสอนตามกลุ่มความสามารถ	.692
มีบรรยากาศการเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียน	.758
มีโปรแกรมการนวดหลังการฝึก	.752
มีชั่วโมงฝึกหลังเรียนด้วยตนเอง	.795
มีโปรแกรมวัดผลความก้าวหน้าของผู้เรียน	.797
มีบริการอุปกรณ์การฝึกนอกเหนือชั่วโมงเรียน	.795
มีระบบสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้บริการความรู้ด้านมวยไทย	.689
มีโปรแกรมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย	.719
ค่าไอเกน	6.149
ร้อยละความแปรปรวน	10.79

จากตารางที่ 4 องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วย 11 ปัจจัย ได้แก่ ค่ามวยมีความรับผิดชอบ ต่อผู้เรียน มีระบบการคัดเลือกผู้เรียน มีโปรแกรม การเรียนรู้ทันสมัย มีระบบจำแนกผู้เรียนและสอน ตามกลุ่มความสามารถ มีบรรยากาศการเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียน มีโปรแกรม การนวดหลังการฝึก มีชั่วโมงฝึกหลังเรียนด้วย

ตนเอง มีโปรแกรมวัดผลความก้าวหน้าของผู้เรียน มีบริการอุปกรณ์การฝึกนอกเหนือชั่วโมงเรียน มีระบบสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้บริการความรู้ ด้านมวยไทย และมีโปรแกรมการเรียนรู้ วัฒนธรรมไทย จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การมี หลักสูตรเรียนที่มีศักยภาพสูง” โดยตัวแปรกลุ่มนี้ มีระดับค่าไอเกนเท่ากับ 6.149

ตารางที่ 5 องค์ประกอบที่ 4 สถานที่และอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ

องค์ประกอบที่ 4 สถานที่และอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ	ค่าน้ำหนัก
สถานที่มีเนื้อที่เหมาะสม	.694
สถานที่มีพื้นที่สำหรับผู้เรียนในการใช้อุปกรณ์	.754
สถานที่ตั้งอยู่ในทำเลที่ตั้งสะดวก	.693
สถานที่จัดแบ่งเป็นสัดส่วนเหมาะสม	.748
อุปกรณ์มีความเหมาะสมอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	.699
อุปกรณ์มีความทันสมัย	.689
อุปกรณ์มีความพอเพียง	.728
ความสะอาดของอาคารสถานที่	.736
ค่าไอเกน	4.125
ร้อยละความแปรปรวน	7.24

จากตารางที่ 5 องค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ สถานที่ที่มีเนื้อที่เหมาะสม สถานที่ที่มีพื้นที่สำหรับผู้เรียนในการใช้อุปกรณ์ สถานที่ที่ตั้งอยู่ในทำเลที่ตั้งสะดวก สถานที่จัดแบ่งเป็นอุปกรณ์มีความพอเพียงสัดส่วนเหมาะสม อุปกรณ์มีความเหมาะสมอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน อุปกรณ์ มีความทันสมัยและความสะอาดของอาคารสถานที่ จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “สถานที่และอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ” โดยตัวแปร

กลุ่มนี้มีระดับค่าไอเกนเท่ากับ 4.125 ดังแสดงในตารางที่ 6

จากตารางที่ 6 องค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ความสะอาดของอุปกรณ์ ฝึกซ้อม ความสะอาดของห้องน้ำและห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ความปลอดภัยของอาคาร ความปลอดภัยของอุปกรณ์ฝึกซ้อม และความปลอดภัยจากมิจฉาชีพ จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ความสะอาดและความปลอดภัย” โดยตัวแปรกลุ่มนี้มีระดับค่าไอเกนเท่ากับ 2.204

ตารางที่ 6 องค์ประกอบที่ 5 ความสะอาดและความปลอดภัย

องค์ประกอบที่ 5 ความสะอาดและความปลอดภัย	ค่าน้ำหนัก
ความสะอาดของอุปกรณ์ฝึกซ้อม	.674
ความสะอาดของห้องน้ำและห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า	.596
ความปลอดภัยของอาคาร	.678
ความปลอดภัยของอุปกรณ์ฝึกซ้อม	.682
ความปลอดภัยจากมิจฉาชีพ	.685
ค่าไอเกน	2.204
ร้อยละความแปรปรวน	3.87

ตารางที่ 7 องค์ประกอบที่ 6 การประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา

องค์ประกอบที่ 6 การประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา	ค่าน้ำหนัก
มีอุปกรณ์ฝึกการออกกำลังกายเหมาะสมเพียงพอ	.689
มีอุปกรณ์ดูแลสุขภาพผู้เรียน	.629
มีบุคลากรและเครื่องมืออุปกรณ์กีฬา	.573
มีโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพระหว่างเรียน	.696
ค่าไอเกน	1.683
ร้อยละความแปรปรวน	2.95

จากตารางที่ 7 องค์ประกอบที่ 6 ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ มีอุปกรณ์ฝึกการออกกำลังกายเหมาะสมเพียงพอ มีอุปกรณ์ดูแลสุขภาพผู้เรียน มีบุคลากรและเครื่องมืออุปกรณ์กีฬา และมีโปรแกรม

ส่งเสริมสุขภาพระหว่างเรียน จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา” โดยตัวแปรกลุ่มนี้มีระดับค่าไอเกนเท่ากับ 1.683

ตารางที่ 8 สภาพความสำเร็จการเรียนมวยไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การเอาใจใส่ดูแลจากครูฝึกในค่ายมวย	4.27	0.77	มาก
ความปลอดภัยในค่ายมวย	4.27	0.79	มาก
ความน่าเชื่อถือของค่ายมวย	4.26	0.83	มาก
การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน	4.27	0.82	มาก
การจัดครูมวยที่มีคุณภาพการสอน	4.21	0.82	มาก
การเอาใจใส่ดูแลจากหัวหน้าค่าย	4.19	0.83	มาก
การเอาใจใส่ดูแลจากเพื่อนนักมวยไทย	4.18	0.80	มาก
การจัดหลักสูตรที่มีคุณภาพ	4.18	0.80	มาก
การสร้าง ความมั่นใจในความสำเร็จจากการเรียน	4.14	0.85	มาก
การจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกของค่ายมวย	4.14	0.82	มาก
การเอาใจใส่ดูแลจากเพื่อนนักมวยต่างชาติ	4.13	0.82	มาก
ความสะอาดของค่ายมวย	4.10	0.90	มาก
ค่าใช้จ่ายการเรียนที่เป็นธรรม	4.10	0.86	มาก
สัดส่วนครูฝึกต่อผู้เรียนเหมาะสม	4.11	0.82	มาก
การจัดอุปกรณ์การฝึกซ้อมที่มีคุณภาพและเพียงพอ	4.07	0.92	มาก
รวม	4.17	0.83	มาก

ตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าสภาพความสำเร็จจริงในการเรียนมวยไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติพบว่า ในภาพรวมมีผลสำเร็จระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) โดยการได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากครูฝึกในค่ายเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.27$) และ การได้รับความปลอดภัยในค่ายมวย ($\bar{X} = 4.27$) รองลงไป ได้แก่ ความน่าเชื่อถือของค่ายมวย ($\bar{X} = 4.26$) การจัดบรรยากาศการเรียนที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.24$) การจัดครูมวยที่มีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.21$) การเอาใจใส่ดูแลจากหัวหน้าค่าย ($\bar{X} = 4.19$)

การเอาใจใส่ดูแลจากเพื่อนนักมวยชาวไทย ($\bar{X} = 4.18$) การจัดหลักสูตรที่มีคุณภาพไว้บริการ ($\bar{X} = 4.18$) การสร้างความมั่นใจในความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.14$) การจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.14$) การเอาใจใส่ดูแลจากเพื่อนนักมวยต่างชาติ ($\bar{X} = 4.13$) ความสะอาดของค่ายมวย ($\bar{X} = 4.10$) ค่าใช้จ่ายในการเรียนที่เป็นธรรม ($\bar{X} = 4.10$) สัดส่วนครูฝึกต่อผู้เรียนเหมาะสม ($\bar{X} = 4.11$) และการจัดอุปกรณ์การฝึกซ้อมที่มีคุณภาพและเพียงพอ เป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนมวยไทยของนักท่องเที่ยวยาวต่างประเทศ

ตัวแปร	B	S.E	Beta	T	P-value	R	R ²	Adjusted R ²
1. ด้านสถานที่และอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ	0.868	0.105	0.322	8.31	<0.001	0.8114	0.8114	0.716
2. ด้านการมีหลักสูตรเรียนที่มีศักยภาพสูง	0.562	0.149	0.136	3.63	<0.001	0.7419	0.7419	0.657
3. ด้านการมีบุคลากรมวยไทยที่มีศักยภาพสูง	0.478	0.058	0.406	8.27	<0.001	0.6467	0.6467	0.549
4. ด้านการสนับสนุนเครือข่ายธุรกิจและการตลาด	0.023	0.089	0.070	2.43	0.015	0.6532	0.6532	0.366

จากผลการศึกษาจากตารางที่ 9 ได้สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4$$

Y' = ความสำเร็จในการเรียนมวยไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

$$a = \text{ค่าคงที่} = 6.24$$

b_1 = สัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 = 0.868

X_1 = ตัวแปรอิสระตัวที่ 1 คือ ด้านสถานที่และอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ

b_2 = สัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระตัวที่ 2 = 0.562

X_2 = ตัวแปรอิสระตัวที่ 2 คือ ด้านการมีหลักสูตรเรียนที่มีศักยภาพสูง

b_3 = สัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระตัวที่ 3 = 0.478

X_3 = ตัวแปรอิสระตัวที่ 3 คือ ด้านการมีบุคลากรมวยไทยที่มีศักยภาพสูง

b_4 = สัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบของตัวแปรอิสระตัวที่ 4 = 0.023

X_4 = ตัวแปรอิสระตัวที่ 4 คือ ด้านการสนับสนุนเครือข่ายธุรกิจและการตลาด

แทนค่าในสมการได้ดังนี้

$$Y' = 6.24 + (0.868) \text{ ด้านสถานที่และอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ} + (0.562) \text{ ด้านการมีหลักสูตรเรียนที่มีศักยภาพสูง} + (0.478) \text{ ด้านการมีบุคลากรมวยไทยที่มีศักยภาพสูง} + (0.023) \text{ ด้านการสนับสนุนเครือข่ายธุรกิจและการตลาด}$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนมวยไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและถูกเลือกเข้าสมการมี 4 ปัจจัยเรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับแรก ด้านสถานที่และอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ (ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย = 0.868 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน = 0.105) ด้านการมีหลักสูตรเรียนที่มีศักยภาพสูง (ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย = 0.562 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน = 0.149) ด้านการมีบุคลากรมวยไทยที่มีศักยภาพสูง (ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย = 0.478 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน = 0.58) ด้านการสนับสนุนเครือข่ายธุรกิจและ

การตลาด (ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย = 0.023 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน = 0.089) ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่ถูกเลือกเข้าสมการ ได้แก่ ความสะอาดและความปลอดภัย การใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา โดยปัจจัยที่เข้าสมการ ทั้ง 4 ตัว สามารถพยากรณ์คุณภาพการให้บริการในการเรียนมวยไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ร้อยละ 50.40

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาองค์ประกอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค่ายมวยไทยพบว่า องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำเร็จของธุรกิจค่ายมวยไทย มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาค่ายมวยไทยด้วยตนเองไม่ผ่านไกด์ทัวร์โดยติดต่อผ่านเพื่อนไลน์ของค่ายมวยทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวไม่มีข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มากนัก ค่ายมวยไทยจึงจำเป็นต้องทำอุปทานให้พร้อมสำหรับผู้มาเรียน ซึ่งอาจตัดสินใจเลือกค่ายมวยที่น่าเชื่อถือมีต้นแบบของยอดมวยไทยเป็นครู ตลาดของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จึงเป็นตลาดเฉพาะเจาะจงโดยที่บริษัทธุรกิจท่องเที่ยวไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกัน ดังนั้น ค่ายมวยจำเป็นต้องจัดเตรียมการ ความพร้อม การบริหารจัดการ การเอาใจใส่ดูแล นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ตั้งแต่เริ่มต้นเข้ามาจนกระทั่งส่งกลับ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ความสำเร็จจากการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เนื่องจากการเอาใจใส่ดูแลของบุคลากรค่ายมวย และระบบการดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีบรรยากาศ

กระตุ้นให้อยากเรียน รวมทั้งอัธยาศัยไมตรีของคนไทย

ปัจจัยสำเร็จของธุรกิจมวยไทยที่พบว่าการสนับสนุนจากเครือข่ายธุรกิจและการตลาดเป็นองค์ประกอบที่มีศักยภาพและน้ำหนักสูงสุดนั้น อาจเป็นเพราะการทำธุรกิจค่ายมวยสอนชาวต่างชาติเหมือนกับการขายธุรกิจทั่วไปที่ต้องมีผลกำไร นอกเหนือจากความปลอดภัยและเติบโตไปข้างหน้า ผู้เป็นหัวหน้าค่ายมวยไทยส่วนใหญ่ต้องมีความรู้ความสามารถทางธุรกิจจนสามารถทำการตลาดได้เอง เพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มาติดต่อเรียนโดยตรงจากค่ายมวยด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ หัวหน้าค่ายบางค่ายต้องมีธุรกิจอื่น ๆ เสริมด้วย เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การขายสินค้า และอุปกรณ์มวยไทย ซึ่งต้องใช้การตลาดแบบผสมผสาน 7P และ 5A ในการจัดทำ ได้แก่ การผลิตสินค้า (product) การกำหนดราคา (price) บุคลากร (people) กระบวนการสอนมวย (process) สถานที่ (place) การจัดการตลาด (promotion) และกายภาพและช่องทางการจัดจำหน่าย (physical evidence) ซึ่งตัวแปรด้านการตลาดนี้เป็นตัวแปรเดียวที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการชมมวยไทยของนักท่องเที่ยว ดังนั้น ผู้ที่จะเปิดค่ายมวยไทยสอนชาวต่างชาติจำเป็นต้องเรียนรู้การทำธุรกิจและการตลาดเป็นสำคัญ ลำดับแรก (Chusuwat, 2016)

ประเด็นการมีบุคลากรที่มีศักยภาพสูง เป็นประเด็นที่สองรองมาจากด้านการทำธุรกิจและการตลาด เป็นเพราะความสำเร็จของการเรียนมวยไทยของลูกค้ายที่เป็นนักท่องเที่ยวนั้นขึ้นอยู่กับบุคลากรเป็นสำคัญ ทั้งครูมวย หัวหน้า

ค่ายมวย เจ้าหน้าที่ และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการใช้ความรู้และทักษะตามที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง โดยเฉพาะครูมวยไทยที่เอาใจใส่ดูแล มีอัธยาศัย มีน้ำใจโอบอ้อมอารี มีเทคนิคและความสามารถในการสอน หากมีคุณสมบัติเคยเป็นแชมป์หรือมีทักษะการสื่อสารทางภาษาได้ดีจะทำให้นักท่องเที่ยวพอใจมาก ดังงานวิจัยของ เตชิตา ไชยอ่อน (Chai-on, 2015) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของค่ายมวยไทยที่สอนชาวต่างชาติลำดับแรก ได้แก่ บุคลากรที่มีคุณภาพ โดยการสร้างความเชื่อถือ ศรัทธาเอาใจใส่ดูแลแบบกัลยาณมิตร จะทำให้การบริการมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ประเด็นการมีหลักสูตรการเรียนที่มีคุณภาพชนิดต่าง ๆ ของหลักสูตร สามารถแยกตามความต้องการของลูกค้าที่ค่ายมวยจัดให้ และตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวจัดเป็นอุปทานชนิดหนึ่ง เพราะนักท่องเที่ยวมีเวลา ความสนใจและมิงงบประมาณในการเรียนที่แตกต่างกัน หากมีการทำข้อมูลการตลาดให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเรียนตามหลักสูตรต่าง ๆ ในแต่ละค่ายมวยจะทำให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวยิ่งขึ้น ดังนั้น ค่ายมวยต่าง ๆ ควรจะมีข้อมูลทางการตลาดส่วนนี้ให้เสนอให้นักท่องเที่ยวได้เลือกตามที่ต้องการ รวมถึงราคาในแต่ละหลักสูตรด้วย

ประเด็นสถานที่และอุปกรณ์ สถานที่และอุปกรณ์เป็นปัจจัยในการดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่จะมาเรียนมวยไทย จัดเป็นอุปทานด้านหนึ่งในทางธุรกิจค่ายมวยไทยสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่บ่งบอกถึงความพร้อม

ของค่ายมวยอย่างเพียงพอที่จะสามารถเข้ามาเรียน ประเด็นนี้ต้องทำข้อมูลการตลาดของแต่ละค่ายมวยให้นักท่องเที่ยวซื้อบริการ

ประเด็นความสะอาดและความปลอดภัย ชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับประเด็นนี้อย่างมาก ค่ายมวยสอนชาวต่างชาติต้องมีความสะอาดและความปลอดภัยจึงจะสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนได้ โดยเฉพาะการฝึกมวยไทยเพื่อการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ จำเป็นต้องมีความสะอาดและปลอดภัยก่อน

ปัจจัยสำเร็จทางธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนมวยไทยของชาวต่างชาติ ปัจจัยตัวแรกที่สามารถอธิบายความสำเร็จในการเรียนมวยไทย ได้แก่ สถานที่และอุปกรณ์การฝึกซ้อมที่มีคุณภาพ โดยสถานที่และอุปกรณ์เปรียบเหมือนสินค้าตัวอย่าง ที่แสดงให้เห็นรูปธรรมความพร้อมที่แสดงให้เห็นได้ สอดคล้องกับ เตชิตา ไชยอ่อน (Chai-on, 2015) ที่วิจัยเรื่องความคาดหวังของลูกค้าชาวต่างชาติที่มีต่อคุณภาพการให้บริการค่ายมวยไทย พบว่าระดับความคาดหวังของลูกค้าชาวต่างชาติต่อคุณภาพการให้บริการค่ายมวยไทย ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการลำดับที่ 1 ให้ระดับสูงสุด ได้แก่ สถานที่ฝึกมวยไทยมีความสะอาด เป็นระเบียบ และบรรยากาศดี รองลงมาได้แก่ การมีอุปกรณ์ฝึกมวยที่ได้มาตรฐานครบถ้วน พร้อมใช้งาน ที่ตั้งอยู่ในทำเลที่สะดวกในการเดินทาง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ เช่น ห้องพัก ตู้ล็อกเกอร์ ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย คอมพิวเตอร์ สัญญาณไวไฟ (wifi) และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น มีแสงสว่างที่เพียงพอ และมีอากาศถ่ายเทสะดวก สอดคล้อง

กับ นปภัทร์ ชูสุวรรณ (Chusuwan, 2016) ที่ศึกษา ปัจจัยการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมมวยไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยพบว่าตำแหน่งของสถานที่ความสะดวกในการเดินทาง บรรยากาศโดยรวมของสถานที่ มีค่าเฉลี่ยในสิ่งเหล่านี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ John (2014) ที่ศึกษาค่ายมวยไทยที่มีคุณภาพพอเพียง มีความสะอาดและปลอดภัย

ดังนั้น ปัจจัยด้านสถานที่และอุปกรณ์ เป็นปัจจัยสำเร็จทางธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียนมวยเป็นลำดับแรก เพราะเป็นหนึ่งในปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่ผู้เรียนต้องใช้ฝึกทักษะ เป็นอุปสงค์ที่ค่ายมวยที่ทำธุรกิจด้านนี้ต้องลงทุนสร้างพร้อมไว้อย่างครบครันเพื่อตอบสนองลูกค้าผู้มาเรียนมวยไทย นอกจากนี้ สถานที่และอุปกรณ์ต้องมีความสะอาดและปลอดภัย เพราะจากงานวิจัยครั้งนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเรียนมวยไทยเพื่อสุขภาพ จำเป็นต้องมีความสะอาดปลอดภัยที่ผู้ที่ทำค่ายมวยไทยรับลูกค้าดังกล่าวจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่มีสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมา เพื่อให้ลูกค้าหรือผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ และประทับใจ บอกต่อให้บุคคลอื่น ๆ มาเรียนในค่ายมวยอีก

ปัจจัยที่ 2 ด้านการมีหลักสูตรการเรียนที่มีศักยภาพสูง เป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายความสำเร็จในการเรียนมวยไทยของนักท่องเที่ยวที่เป็นลำดับที่สอง เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้เรียนมีวัตถุประสงค์ในการเรียนที่แตกต่างกัน บางคนเรียนเพื่อออกกำลังกาย บางคนเรียนเพื่อหาประสบการณ์ บางคนเรียนเพื่อเป็นนักมวย

บางคนเรียนเพื่อไปทำธุรกิจมวยไทยyim ในประเทศของตน และมาเรียนเพราะวัตถุประสงค์อื่น ๆ อีกทั้งผู้เรียนมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านเพศ วัย ประสบการณ์ ซึ่งเป็นอุปสงค์ (demand) ดังนั้น ค่ายมวยจึงจำเป็นต้องสร้างอุปทาน (supply) ให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าหรือผู้เรียน ซึ่งสามารถจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้หลาย ๆ หลักสูตรก็จะทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ดังนั้น หลักสูตรการเรียนการสอนซึ่งเป็นองค์ประกอบปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจค่ายมวย (Yomdit et al., 2010) ทั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลทางการตลาดของค่ายมวยไทย โดยใช้วิธีการส่งเสริมการตลาดบนสื่อดิจิทัลหรือออนไลน์ จะช่วยให้อุปสงค์ (demand) มาพบกับอุปทาน (supply) การแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าและบริการก็จะเกิดขึ้น

ปัจจัยที่ 3 ประเด็นปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านบุคลากรเป็นตัวแปรที่อธิบายความสำเร็จจากการเรียนมวยไทยของชาวต่างชาติเป็นลำดับที่สอง อาจเป็นเพราะว่าครูฝึก ผู้ช่วยครูฝึก ตลอดจนบุคลากรทุกคนเป็นอุปสงค์ที่สำคัญต่อความสำเร็จ ดังที่ เติชิตา ไชยอ่อน (Chai-on, 2015) ได้ศึกษาความคาดหวังของลูกค้าชาวต่างชาติที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของค่ายมวยไทย ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านบุคลากร ด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านราคา มีอิทธิพลต่อตัวแปรด้านคุณภาพการให้บริการคิดเป็นร้อยละ 44.1 โดยปัจจัยด้านบุคลากรเป็นตัวแปรตัวแรกที่อธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ บุคลากรจึงเป็นสินค้าตัวหนึ่ง ขณะเดียวกันก็เป็นปัจจัยทางการ

ตลาดที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการให้บริการ หากบุคลากรมวยมีคุณสมบัติทางมวยไทย มีทักษะและเทคนิคการสอนที่ดี เอาใจใส่ดูแล ลูกค้าหรือผู้เรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตรก็จะทำให้ การเรียนประสบความสำเร็จได้ ทำให้เกิดการ บอกต่อและกลับเข้ามาเรียนอีก ดังนั้น บุคลากร มวยไทยต้องได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะหัวหน้า ค่ายต้องได้รับการพัฒนาการบริหารงานลูกค้า สัมพันธ์ ครูมวยไทยได้รับการพัฒนาทักษะการ สอนภาษาและการสื่อสาร บุคลากรในค่ายมวย ต้องได้รับการพัฒนาเรื่องภาษาและการต้อนรับ ดูแลเอาใจใส่แบบลูกค้าสัมพันธ์

ปัจจัยที่ 4 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจาก เครือข่ายและการตลาด ปัจจัยด้านนี้สามารถ อธิบายตัวแปรตามความสำเร็จของการเรียน มวยไทยของนักท่องเที่ยวได้เป็นลำดับที่ 4 เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการทำการตลาดเป็นการเสนอ ขายสินค้าและบริการ ทางด้านธุรกิจ เพื่อให้กลุ่ม เป้าหมายมาซื้อสินค้าและบริการ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ เตชิตา ไชยอ่อน (Chai-on, 2015) และนปภัทร์ ชุสุวรรณ (Chusuwan, 2016) ที่พบว่า ปัจจัยด้านการตลาดมีผลต่อคุณภาพการให้ บริการด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการด้าน การเรียนมวยและชมมวยไทย โดยนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมการตลาด มากที่สุด ดังนั้น ค่ายมวยไทยที่ทำธุรกิจสอน

ชาวต่างชาติจึงจำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่าย ทางการตลาดแบบ360 องศา โดยเฉพาะการมี โปรโมชันต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมาซื้อบริการ ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรนำ ผลการวิจัยไปใช้ โดยจัดการส่งเสริมการตลาด ให้กับชาวต่างชาติที่มาเรียนมวยไทยและชม มวยไทยมากยิ่งขึ้น

2. ค่ายมวย ยิมมวย และโรงเรียน มวยไทย ควรใช้ข้อมูลงานวิจัยไปพัฒนาการ บริหารจัดการธุรกิจค่ายมวยให้มีคุณภาพ

3. สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนด้านการ ท่องเที่ยวและสอนมวยไทยควรนำผลการวิจัย ไปใช้ในการพัฒนาทางด้านวิชาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยสำเร็จของสนาม มวยไทย

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างค่าย มวยไทยในประเทศกับค่ายมวยไทยหรือค่ายมวย ในต่างประเทศ

3. ศึกษาเชิงคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผู้มาเรียนมวยไทย และค่ายมวย

REFERENCES

- Chai-on, T. (2015). Expectation of foreign customers toward quality service of Muay Thai Camps. Thesis of Faculty Management Science, Silpakorn University. (in Thai)
- Chusuwan, N. (2016). Marketing factors influence demand for foreigners to come to watch Thai Boxing. M.A Program in Hospitality and Tourism Industry Management, Bangkok University. (in Thai)
- James, H. (2005). Sport tourism destinations: Issues, opportunities and analysis. London: Routledge.
- John, A. (2014). 13 characteristics of best Muay Thai camps in Muay Thai gym tips Thailand blog. Retrieved June 5, 2015 from <http://www.muaythai-scholar>
- Ministry of Tourism and Sports. (2013). Strategy tourism and sport 2012-2016. Bangkok. Thai Agricultural cooperative federation of Thailand Press. (in Thai)
- Poonsri, W. (2012). Muay Thai: management of Thai wisdom for international business. Dissertation of Cultural Science. Mahasarakham University. (in Thai)
- Moungkaew, T. (2011). Factors analysis for evaluation on electric energy saving. Master thesis, M.Ed. (Industrial Education). Sinakharinwirot University. (in Thai)
- Yomdit et al. (2010). Muaythai competence curriculum. Bangkok: Sport authority of Thailand and Muban Chombueng Rajabhat University. (in Thai)

การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

INTEGRATED LEARNING FOR COMMUNITY DEVELOPMENT
OF COMMUNICATION ARTS, PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์

Nathanan Wiriyawit

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Department of Communication Arts, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University,

Bangkok, Thailand

wnathanan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) แบบประเมินโดยใช้เกณฑ์ แบบรูปรีด (2) แบบประเมินผลการเรียน (3) แบบสอบถามความพึงพอใจ และ (4) การอภิปรายกลุ่มย่อย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาหลักการสื่อสารการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 63 คน การวิเคราะห์ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สถิติอ้างอิง ได้แก่ paired t-test และ one sample t-test เกณฑ์ 70 ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ผลสัมฤทธิ์การเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอยู่ใน ระดับมาก จากการอภิปรายกลุ่ม พบว่า นักศึกษามีความรู้และทักษะ การวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง มีการเรียนรู้แบบปฏิบัติจริง นักศึกษาได้เห็นรอยยิ้มและได้รับรู้ถึงความสุขของคน ในชุมชน ทำให้รู้สึกภูมิใจในผลงานที่นำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ด้วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบบูรณาการ การพัฒนาท้องถิ่น นิเทศศาสตร์

ABSTRACT

The research objectives were to study the integrated learning management to develop local area, learning achievement by using integrated learning management and the students' satisfaction toward integrated learning management to develop local area. The research instruments were project evaluation, learning achievement test, and satisfaction questionnaire. The sample group was 63 students, majoring in Communication Arts who signed up in Marketing Communication subject in the first semester of the 2017 academic year, offered at Phranakhon Rajabhat University's Faculty of Science Management. The statistics used for the data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The statistics used for testing hypothesis were paired t-test and one sample t-test. The research revealed that the integrated learning management to develop local area had 6 steps. The Learning achievement with integrated learning management showed that students, score of post-test was higher than pre-test, representing statistically significant different level at .001 The Learning achievement with integrated learning management was found that Mass Communication Arts students had good performance representing statistically significant different level at .001. The students' satisfaction toward integrated learning to develop local area was in high level. The result from group discussion for the integrated learning management showed that students learned, more about knowledge and skills. They had more skills in analysis, team work, self-development, practice in real case, with the smiles and happiness of people in community. Then they were proud in their really useful work. With integrated learning, it related between university and community.

Keywords: integrated learning, community development, Communication Arts

บทนำ

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพมีหลักการสำคัญมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ด้วยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาตามสาระสำคัญของมาตรา 24 สามารถสรุปได้ 3 ประการ นั่นคือ 1) การจัดหลักสูตรที่บูรณาการสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ 2) การจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบูรณาการกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ และ 3) การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และจัดแหล่งความรู้ประเภทต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยทั้ง 3 สิ่งนี้จะต้องสอดคล้องกัน (Yeampinit, n.d.)

แต่จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ผ่านมา (Polsarum, n.d.) พบว่า อาจารย์มีวิธีการสอนส่วนใหญ่ใช้การบรรยาย ใช้การถ่ายทอดความรู้ ขาดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ

ความเป็นจริง ทำให้ผู้เรียนมีความบกพร่องในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความอดทน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนั้น เสกสรรค์ แยมพินิจ (Yeampinit, n.d.) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาที่ผ่านมา มีหลายปัญหาด้วยกัน ตั้งแต่หลักสูตรที่ยืดวิชาวินิจฉัย มีการแยกเนื้อหากันอย่างชัดเจน ทำให้ไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตรจริง การเรียนการสอนที่ไม่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนไม่รู้จักใฝ่เรียนรู้ แถมยังเกิดทุกข์ในการเรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและสะสมมาอย่างเนิ่นนานจนถึงปัจจุบัน

จากปัญหาดังกล่าวจึงมีการปฏิรูปการศึกษา โดยมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้น “การเรียนรู้” มากกว่า “การสอน” ให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีจิตใจแห่งการเรียนรู้ รู้จักแสวงหาความรู้ตลอด ฝึกให้มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแก้ปัญหา รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้เรียน ผู้สอนควรลดการบรรยาย ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนชี้แนะ (facilitators) เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน สำหรับหลักสูตรควรจัดให้เป็นแบบบูรณาการ เช่น การจัดหลักสูตรพัฒนาจากรายวิชาเป็นชุดวิชา (module) มีความยืดหยุ่นและเป็นแบบกว้างขวาง และมีความหลากหลาย การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และการจัดการ ควรเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน หรือพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ (Polsarum, n.d.) การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้

เหมาะสมกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มีหลากหลายวิธีด้วยกัน วิธีหนึ่งคือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (integrated instruction) เป็นการสอนที่เชื่อมโยงความรู้ ความคิดรวบยอด หรือทักษะเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยองค์รวม ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 23 ที่เน้นความสำคัญของความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามสภาพจริงของสังคม (Jetsadawiroj, 2014) เหตุผลในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Areerattanassak, Vikromprasit, Sriwiroj & Makprayoon, 2008) ดังนี้

1. สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน นั้นจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ ผลผสมผสานกันทำให้ผู้เรียนที่เรียนรู้อาสาตร์เดี่ยวๆ มา ไม่สามารถนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาได้ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยให้สามารถนำความรู้ ทักษะจากหลาย ๆ ศาสตร์มาแก้ปัญหาได้กับชีวิตจริง

2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดของศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ (transfer of learning) ของศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันทำให้ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียนและนำไปใช้จริงได้

3. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมาช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหารายวิชาต่าง ๆ

ในหลักสูตร จึงทำให้ลดเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาบางอย่างลงได้ แล้วไปเพิ่มเวลาให้เนื้อหาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

4. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะตอบสนองต่อความสามารถในหลาย ๆ ด้านของผู้เรียนช่วยสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติแบบพหุปัญญา

5. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้โดยผู้เรียน (constructivism) ที่กำลังแพร่หลายในปัจจุบัน

นอกจากนั้น การเรียนรู้ที่เน้นรายวิชาเป็นตัวยึด ทำให้เป็นการเรียนรู้แบบแยกส่วนในแต่ละรายวิชา ไม่มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ดังนั้น การเรียนรู้สำหรับนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้แบบองค์รวมและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องมากกว่าเรียนรู้แบบแยกรายวิชาและทักษะที่แยกจากกัน รวมถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ว่าจะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างไร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้มีการนำผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา
2. ได้แนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการใช้แหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงทางสังคม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและมหาวิทยาลัย

3. ได้บูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาท้องถิ่น

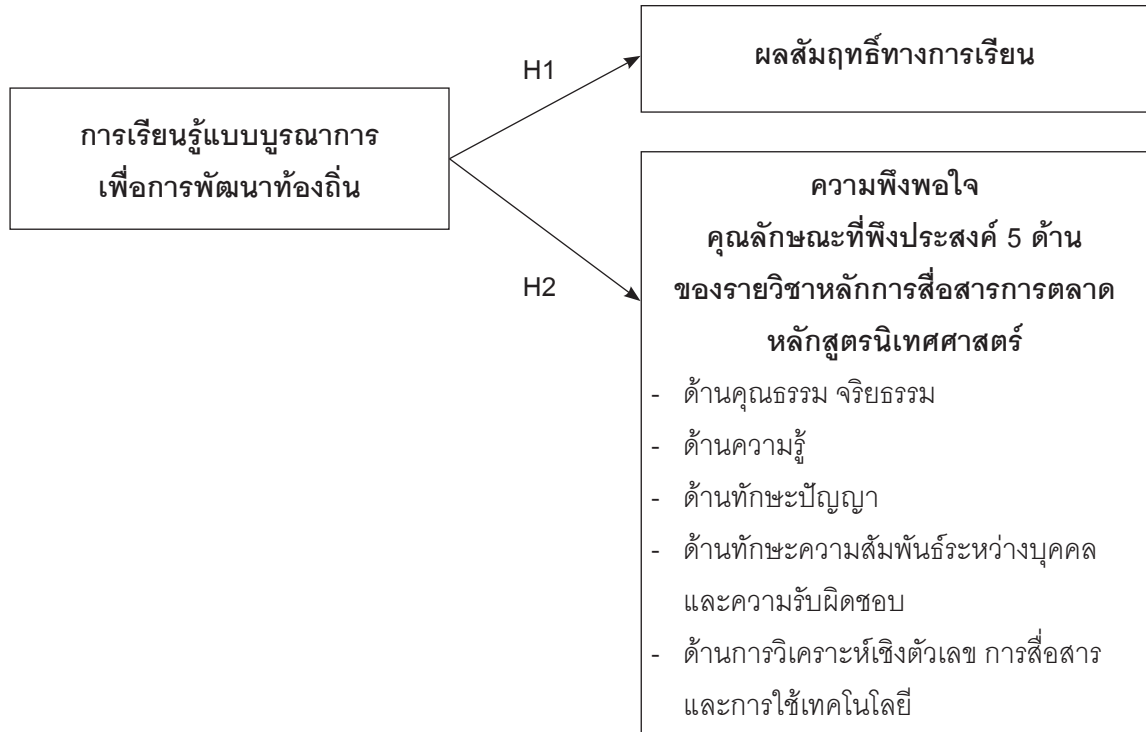
ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
2. ขอบเขตด้านเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ตั้งแต่มีถุนายน-ตุลาคม 2560
3. ขอบเขตด้านประชากร นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สมมติฐาน

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ผู้เรียนมีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการประเมินโครงการโดยใช้เกณฑ์แบบรูปรีด ผู้เรียนมีผลการเรียนในระดับดีขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร คือ นักศึกษาศาขานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาศาขานิเทศศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาหลักการสื่อสารการตลาด ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินโดยใช้เกณฑ์แบบรูปรีด แบบประเมินผลการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ และการอภิปรายกลุ่มย่อย การทดสอบความเที่ยงตรงของแบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และปรับแก้ตาม ที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำจนครบทุกประเด็น การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สถิติอ้างอิง ประกอบด้วย paired t-test และ one sample t-test โดยใช้เกณฑ์ 70

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็น ขั้นตอนที่ต้องใช้วิธีการสอนที่สามารถกระตุ้น

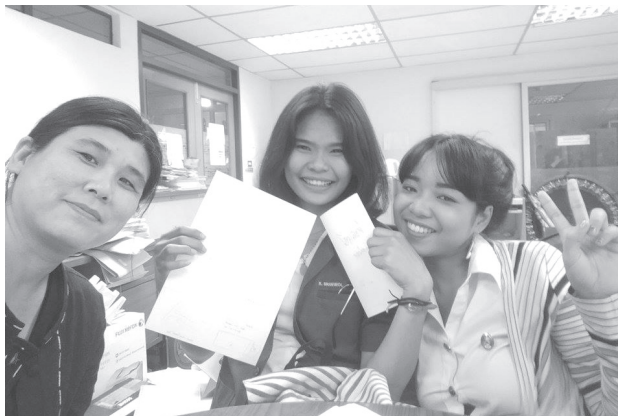
ความสนใจของผู้เรียนเพื่อนำทางให้ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการกลุ่มและเนื้อหาที่จะเรียน โดยผู้สอนได้มีการตั้งคำถามว่า “การสื่อสารการตลาด สามารถใช้ไปกับชุมชนได้หรือไม่ อย่างไร” เพื่อให้ผู้เรียนได้เริ่มคิดที่เกี่ยวข้องกันอย่างไร หลังจากนั้นจึงได้เริ่มอธิบายเนื้อหารายวิชา กระบวนการสื่อสารการตลาด และยกตัวอย่างชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนที่มีอยู่หลากหลายประเภท แล้วแต่บริบทของชุมชนแต่ละชุมชน สามารถใช้หลักการสื่อสาร

การตลาดได้ โดยการโยงประเด็นการสื่อสารการตลาดกับพื้นที่ชุมชน ปัญหาที่แท้จริงของชุมชนให้นักศึกษาได้ร่วมคิดและมีส่วนร่วมกับการเรียนจากสถานการณ์จริง

ขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการพัฒนากลุ่มเป็นขั้นที่นำเสนอความรู้ การปฏิบัติการให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพโดยให้นักศึกษาได้มีการปฏิบัติจริง การเรียนด้วยโครงการ และการใช้แหล่งเรียนรู้

ภาพ 1 การลงพื้นที่ชุมชนบ้านจำรุง อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพ 2 นักศึกษาได้จัดทำแผนงานนำเสนอต่ออาจารย์

ขั้นที่ 3 ขั้นการฝึกประสบการณ์ด้วยตนเอง การเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน เป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้สัมผัสกับสถานที่จริง

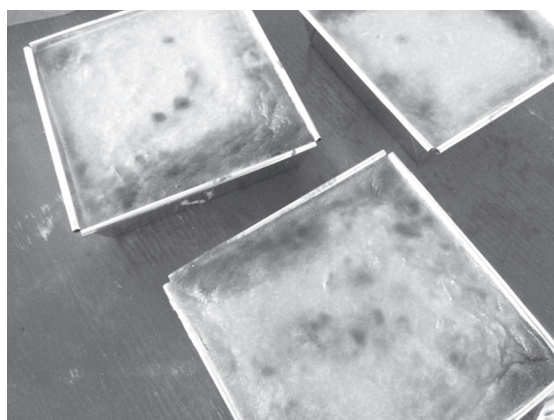
การลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลและปัญหาของชุมชน โดยการนำนักศึกษาลงพื้นที่ชุมชนจากการประชุมกลุ่มกับผู้นำชุมชน ชาตรี ก่อเกื้อ ผู้ใหญ่บ้านจำรุง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง (Kokur, 2017a) ได้แสดงความคิดเห็นว่า “เมื่อมี

คนมาติดต่อเกี่ยวกับรายละเอียดของชุมชนทางชุมชนไม่มีสื่อในการนำเสนอ จึงอยากจะมีสื่อแผ่นพับไว้สำหรับคนที่ต้องการมาขอข้อมูลชุมชน นอกจากนั้น ทางชุมชนมีสื่อไว้แจกเฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เนื่องจากมีต้นทุนสูง ทั้งด้านการออกแบบและผลิต”

เปมิกา เลาะเซ็น (Loesen, 2017) นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เสนอว่า “การทำแผ่นพับออนไลน์”

ภาพ 3 การเข้ารับฟังปัญหาจากชุมชน

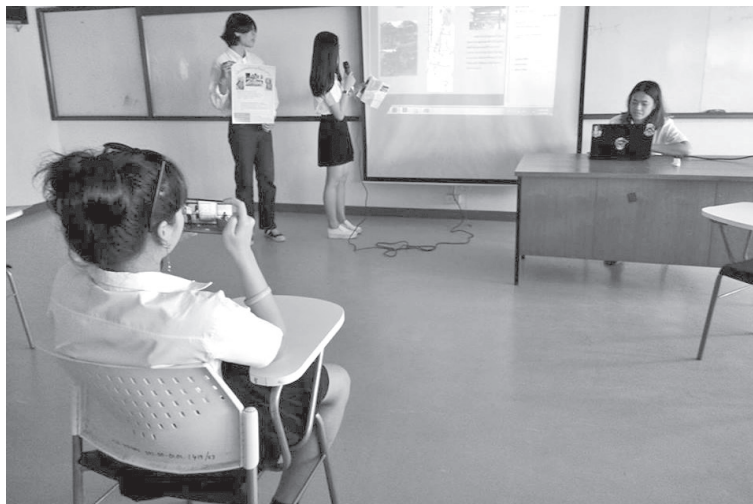
ภาพ 4 การเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ชุมชน

โดยการติด QR Code ที่สื่อแต่ละประเภท แล้วให้สแกนด้วยโทรศัพท์ไว้ได้แล้ว” ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีมากและผู้นำชุมชนพึงพอใจเกี่ยวกับการนำเสนอทางแก้ปัญหาให้กับชุมชน เพราะทำให้ชุมชนประหยัดในการจัดทำสื่อได้มาก เป็นการนำเทคโนโลยีการสื่อสารช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชนได้

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปกิจกรรมในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะตั้งคำถามให้ผู้เรียนสรุปความคิดเห็นและให้รายละเอียดของการปฏิบัติด้วยผู้เรียนเอง อีกทั้งให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้จากกลุ่มอื่น ๆ ด้วย ผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือรวบรวมข้อมูลสรุปต่าง ๆ ของผู้เรียนแต่ละกลุ่มแล้วนำเสนอสรุปให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล ผู้ใหญ่บ้านจำรุง ได้ให้คำแนะนำจากชุมชนเกี่ยวกับการปรับแก้ไขว่า “เนื้อหาต้องมีความถูกต้อง โดยเฉพาะการติดต่อ ภาพที่ใช้ประกอบ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสารเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการผลิตสื่อ เรื่องการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เกษตรชุมชน ระวังเรื่องการอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง การใช้สีในการออกแบบสื่อเพื่อสะท้อนความเป็นชุมชน การทำแผ่นพับควรบรรจุเนื้อหาที่มีประโยชน์ และบอกเนื้อหาของชุมชนได้ครบถ้วน” (Kokur, 2017b)

ขั้นที่ 6 ขั้นการชื่นชมผลงานและการนำไปใช้ประโยชน์

ภาพ 5 การสรุปกิจกรรม ด้วยการนำเสนอและรับฟังข้อเสนอแนะ

ภาพ 6 ผู้ใหญ่บ้านจ่ารงรับมอบสื่อแผ่นพับและโปสเตอร์

ผู้ใหญ่บ้านจ่ารง กล่าวว่า “ถูกใจมาก ๆ ต่อไปจะได้นำไปเผยแพร่ ผมได้เห็นว่าการทำงาน QR Code เป็นประโยชน์มาก อยากจะให้มหาวิทยาลัยลงมาให้ความรู้และบริการวิชาการกับชุมชน” (Kokur, 2017c)

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สมมติฐานที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ผู้เรียนมีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า นักศึกษามีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ดังแสดงไว้ในตาราง 1) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

กลุ่ม	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t
นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ที่เรียนรู้ แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	63	-51.11	16.72	-24.257***

*** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สมมติฐานที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการประเมินโครงการโดยใช้เกณฑ์แบบรูปรีด ผู้เรียนมีผลการเรียนในระดับดีขึ้น

จากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 57.1$) รองลงมา

อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 38.1$) น้อยที่สุด อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 4.8$) มีคะแนนเฉลี่ย 78.73 อยู่ใน ระดับดี และพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ใน ระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ดังแสดงในตาราง 2) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของคะแนนที่มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประเมินโครงการโดยใช้เกณฑ์แบบรูปรีด

คะแนน (100)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ผลการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	SD.	t
60-69	3	4.8	ปานกลาง	78.73	7.980	8.683***
70-79	24	38.1	ดี			
80-100	36	57.1	ดีมาก			
78.73	63	100.0	ดี			

*** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 5 ด้าน

พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.36$) น้อยที่สุด คือ ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 4.29$) (ดังแสดงในตาราง 3)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.39	.486	มาก
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.36	.419	มาก
3. ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.33	.535	มาก
4. ด้านความรู้	4.30	.492	มาก
5. ด้านทักษะทางปัญญา	4.29	.509	มาก
รวม	4.34	.423	มาก

ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการเรียนรู้แบบบูรณาการจากการอภิปรายกลุ่ม

1. ด้านความรู้

ความรู้ที่ได้รับจากชุมชน ข้อมูลผลิตภัณฑ์ของชุมชน วิถีชีวิตของชุมชน การเรียนรู้กระบวนการผลิต กรรมวิธีแปรรูปสินค้าเกษตร ส่วนประกอบและประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน ความรู้ส่วนประสมทางการตลาด การวิเคราะห์ SWOT กระบวนการและหลักการสื่อสารการตลาด ความรู้การออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ การตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการที่จะผลิตสื่อเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

2. ทักษะการวิเคราะห์

ทักษะการวิเคราะห์ผู้บริโภค การวิเคราะห์สภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคของชุมชน การออกแบบและผลิตสื่อตามสภาพปัญหาที่แท้จริง การวางแผนจัดระเบียบงาน เนื่องจากชุมชนขาดทักษะในการถ่ายทอดข้อมูล ทำให้ต้องมาวิเคราะห์ใหม่และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมให้ได้มากที่สุด เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นส่วน ๆ ทำให้ได้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์เพิ่มเติมมากขึ้น การฝึกวิเคราะห์ตัวผลิตภัณฑ์ที่จะนำเสนอ หากจุดเด่นของสินค้า และการตั้งจุดเด่นออกมาให้น่าสนใจ นำมาจัดวางในสื่อให้น่าสนใจ

3. ทักษะการทำงานเป็นทีม

ทักษะการทำงานเป็นทีม มีการวางแผนก่อนลงพื้นที่ ฟังคำแนะนำจากชุมชน การทำงานเป็นทีมทำให้ได้ฝึกคิดและสร้างสรรค์แบรนด์ของชุมชน การคิดสร้างสรรค์ในการทำประชาสัมพันธ์ให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น การ

ออกแบบสื่อโปสเตอร์ สื่อแผ่นพับ อินโฟกราฟิก การทำสื่อออนไลน์ การทำ QR Code การนำหลักการตลาดมาเป็นแนวทางในการออกแบบให้มีคุณภาพและน่าสนใจ ด้วยการทำงานเป็นทีม

4. การพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเอง ด้วยการฝึกทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบ วิธีการทำงานอย่างมีแบบแผน สามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทำงานอย่างละเอียดรอบคอบ มีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน การมีมนุษยสัมพันธ์กับชุมชน การเข้าไปสอบถามข้อมูลจากผู้ใหญ่ ความอดทน ความตรงต่อเวลา การเปิดรับรู้อะไรใหม่จากชุมชนมาใช้กับชีวิตความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ให้อย่างมีความสุข ทำให้มีความสามารถมากขึ้น และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา

5. ได้เรียนรู้แบบปฏิบัติจริง

ได้เรียนรู้แบบปฏิบัติจริง ทดลองในการทำผลิตภัณฑ์แปรรูปของชุมชน การเข้าไปดูงานในชุมชน และพูดคุยกับชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และผลิตสื่อให้กับชุมชน ได้ลงไปสัมผัสพื้นที่ทำงานจริง ทำให้รู้สึก รู้จริง หลาก ๆ อย่างที่อยากให้เห็นวิธีการทำงานของชุมชน รู้จักวัฒนธรรมของชุมชน สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้ เกิดประโยชน์ในการเรียนสูงสุด ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ไม่เคยเห็น

6. ประโยชน์ด้านอื่น ๆ

ได้รับรอยยิ้มและได้เห็นความสุขของคนในชุมชน เห็นความมีน้ำใจ ได้รับประโยชน์จากการลงพื้นที่ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม สามารถนำงานที่ได้ผลิตให้ชุมชนได้มีการใช้จริง สามารถ

นำกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบชาวบ้านมาใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถขายได้สามารถนำความรู้ที่ได้มารับผลิตงานเองได้

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของสาขาวิชานิติศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จากการวิจัยได้มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงเนื้อหา ด้วยการจัดโปรแกรมการสอนเนื้อหาวิชาและทักษะสามารถเชื่อมโยงให้เป็นสิ่งเดียวกันได้ ประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของหัวข้อกิจกรรม โครงการ หรือหัวข้อเรื่อง (theme) ให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้ทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ด้วยการเชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ ให้เป็นสิ่งเดียวกันได้ โดยผู้สอนและผู้เรียนมีความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ทั้งความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และสามารถแก้ปัญหาที่ประสบในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องตามกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการของ Lardizabal et al. (Wisatla, 2013) และการบูรณาการที่เน้นกระบวนการกลุ่มประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นพัฒนากระบวนการกลุ่ม เป็นขั้นที่นำเสนอความรู้ การปฏิบัติการให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ 3) ขั้นสรุปกิจกรรม 4) ขั้นประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิรมย์ อินธนู (Intanoo, 2006) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้บริบทชุมชนกรณีศึกษา งานสานสื่อกระจูด มีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นแสวงหาความรู้ 2) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3) ขั้นฝึก

ประสบการณ์ด้วยตนเอง 4) ขั้นสรุปองค์ความรู้ 5) ขั้นชื่นชมผลงานและการนำไปใช้

นอกจากนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการผสมผสานวิธีการเรียนการสอนแบบต่างๆ โดยการใช้สื่อประสมและวิธีการประสานให้มากที่สุด โดยการใช้วิธีการหลายอย่าง ได้แก่ ด้วยการให้การบรรยาย การใช้คำถาม การจัดทำโครงการ การค้นคว้าและทำงานกลุ่ม การไปศึกษานอกห้องเรียน การนำเสนอข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไป เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติอย่างสัมพันธ์กันให้มากที่สุด (Wisatla, 2013)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ที่เรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิรมย์ อินธนู (Intanoo, 2006) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้บริบทชุมชน กรณีศึกษา งานสานสื่อกระจูด ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ที่เรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามประเมินผลโครงการโดยใช้

เกณฑ์แบบบูรณาการ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ที่เรียนรู้แบบบูรณาการฯ นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนในระดับดีมาก (80-90 คะแนน) ผลการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ คำจันทร์ วิเศษลา (Wisatla, 2013) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรื่องการปลูกผักสวนครัว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 84.30 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 90.48 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และจากการอภิปรายกลุ่มย่อย พบว่า ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจกับงานที่ได้ทำให้กับชุมชน ได้รับรอยยิ้มและได้เห็นความสุขของคนในชุมชน นอกจากการได้รับความรู้ฝึกทักษะการวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเองได้เรียนรู้แบบปฏิบัติจริง เป็นผลที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวงพร กุศลสง (Kusolsong, 2007) ตามหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 5 ประการ ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น

2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยการส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะหลากหลายในการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริงด้วยตนเอง 3) จัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย ตรงกับความจริงสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันอย่างได้ผล และส่งเสริมให้มีโอกาสได้ปฏิบัติจริงจนเกิดความสามารถและทักษะที่ติดเป็นนิสัย 4) จัดบรรยากาศให้ชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักคิด กล้าทำ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกรักคิดของตนเองต่อสาธารณชนหรือเพื่อนร่วมชั้น ทั้งนี้เพื่อสร้างเสริมความมั่นใจให้เกิดในตัวผู้เรียน และ 5) เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรม ที่ถูกต้อง ดีงามให้ผู้เรียนสามารถจำแนกแยกความถูกต้อง ดีงามเหมาะสมได้จากหลักสำคัญที่ได้กล่าวมา ทำให้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีประโยชน์หลายประการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ อารีรัตนศักดิ์ สีนินาถ วิกรมประสิทธิ์ อมรรัตน์ ศรีวิโรจน์ และ อุษณีเย่มากประยูร (Areerattanassak, Vikromprasit, Sriwiroj & Makprayoon, 2008) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยผสมผสานความรู้คุณธรรม ค่านิยม และลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตรจริงอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลี้ยง ทุมทอง (Thumthong, 2015) ที่ได้พบว่า นักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมัญฉกษภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของอยู่ในระดับสูง ในด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านทักษะการเรียนรู้ และด้านจิตจึการแสวงหาความรู้

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนั้น ผู้สอนสามารถนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นครั้งนี้ เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการเรียนการสอนและการบริการวิชาการหรือการวิจัยชุมชนได้

2. ผู้เรียนมีการเรียนรู้แบบบูรณาการในระดับมากทุกด้าน จากการประเมินตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 5 ด้าน และสะท้อนให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นการบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตจึใจไปด้วยกัน รวมถึงการประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งบรรยากาศทางกายภาพ และจิตจึใจเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ได้

3. การจัดการเรียนรู้ในการบูรณาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตรวิทยาศาสตรวิให้มี การบูรณาการทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ รวมถึง

การบูรณาการตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การบูรณาการการเรียนรู้แบบคู่ขนาน การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการแบบข้ามวิชา โดยมีผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ

2. ควรมีการวิจัยในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นในเรื่องการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียน

REFERENCES

- Areerattanassak, W., Vikromprasit, S., Sriwiroj, A., & Makprayoon, U. (2008). Integrated learning management of Students Majoring Marketing Administration Community Enterprise related, Lablae District, Ultraradit. Ultraradit: Ultraradit Rajabhat University. (in Thai)
- Intanoo, P. (2006). A study of the process of integrative learning through community context: case study of Jute-Mat Weaving. Master of Arts Program in Development Strategy. Songkhla Rajabhat University. (in Thai)

- Jetsadawiroj, S. (2014). Integrated instruction. Retrieved September 14, 2006 from http://www.edu.ru.ac.th/images/edu_files/Integrated_Instruction.pdf (in Thai)
- Kokur, C. (2017a). Village Headman, Ban Jumrung community. Interviewed on July 10, 2017. (in Thai)
- Kokur, C. (2017b). Village Headman, Ban Jumrung community. Interviewed on August 1, 2017. (in Thai)
- Kokur, C. (2017c). Village Headman, Ban Jumrung community. Interviewed on September 29, 2017. (in Thai)
- Kusolsong, S. (2007). A study of integrated learning management model effected to thinking skill of the undergraduate students of Education Faculty (5 Years-course). Faculty of Education. Petchabun: Petchabun Rajabhat University. (in Thai)
- Loesen. P. (2017). Interviewed on July 10, 2017. (in Thai)
- Polsarum, P. (n.d.). The reform of undergraduate learning and teaching is the process of development of undergraduate. Retrieved September 14, 2011 from www.edu.chula.ac.th/eduinfo/ed_resch/pansak.pdf (in Thai)
- Thumthong, B. (2015). The potentials to become a lifelong student of the Rajabhat Universities. PNRU Research Journal Humanities and Social Science. 10(2), 91-100. (in Thai)
- Wiseatla, K. (2013). A study of Grade 6 students group process skill and learning achievement on the subject of Raising Kitchen Vegetables using providing integrated learning approach. Master of Education in Curriculum and Instruction. Khon Kaen University (in Thai)
- Yeampinit, S. (n.d.). The reform of learning under the 1999 Act on the role of KNUTT to be implemented. Retrieved September 14, 2016 from http://www.kmutt.ac.th/organization/Education/Technology/tech_ed/improve.html (in Thai)

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยน
กับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

STRUCTURAL BREAK AND RELATIONSHIP BETWEEN EXCHANGE RATE
AND ASEAN STOCK MARKET INDICES

นงศ์นิตย์ จันทร์จรัส¹ เพียงจันทร์ มณีเนตร² ศาสตรา มาพร³ และ สุรชัย จันทร์จรัส^{4*}

Nongnit Chancharat¹, Piengchan Maneenetr², Sattra Maporn³ and Surachai Chancharat^{4*}

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย^{1,4*}

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย²

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย³

Faculty of Business Administration and Accountancy, Khon Kaen University, Khon Kaen, THAILAND^{1,4*}

Faculty of Economics, Khon Kaen University, Khon Kaen, THAILAND²

College of Graduate Study in Management, Khon Kaen University, Khon Kaen, THAILAND³

csurac@kku.ac.th^{4*}

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของตัวแปรซึ่งได้ทำการศึกษาข้อมูลแบบรายเดือนในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2540 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 โดยในส่วนแรกได้ทำการทดสอบความนิ่งของข้อมูลด้วยวิธี ADF test พบว่าข้อมูลมีความนิ่ง แต่เมื่อทำการทดสอบความนิ่งตามวิธีของ Zivot & Andrews (1992) กลับพบว่าในส่วนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สิงคโปร์ต่อดอลลาร์สหรัฐ อัตราแลกเปลี่ยนเงินเปโซฟิลิปปินส์ต่อดอลลาร์สหรัฐ อัตราแลกเปลี่ยนเงินรูเปียอินโดนีเซียต่อดอลลาร์สหรัฐ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ฟิลิปปินส์ และดัชนีตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย มีความไม่นิ่งของข้อมูล ในส่วนที่สองได้ทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในระยะยาวของตัวแปรโดยวิธีของ Gregory & Hansen (1996) พบว่าตัวความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนเงินต่อดอลลาร์

สหรัฐกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ มีความสัมพันธ์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ลดลง มีแต่ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนเงินรูเปียต่อดอลลาร์สหรัฐกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทย อินโดนีเซียเท่านั้นที่เครื่องหมายสัมประสิทธิ์ไม่ตรงตามสมมติฐาน

คำสำคัญ: อัตราแลกเปลี่ยน ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ อาเซียน

ABSTRACT

This objective of this study was to examine correlations between currency exchange rates and stock market indexes among five ASEAN countries including Thailand, Singapore, Malaysia, the Philippines, and Indonesia with consideration of structural changes of variations. The monthly data during January 1997 and December 2014 were collected. The study was divided into two parts. First part was ADF test were applied for unit root test and results revealed that the data was stationary. However, the results of unit root test under the method of Zivot & Andrews (1992) showed that the ratio data of currency exchange in Singapore dollar to United States dollar, Philippine peso to United States dollar, Indonesian rupiah to United States dollar, Vietnamese dong to United States dollar, Singapore stock index, Philippines stock index and Indonesia stock index was non-stationary. Second part was an analysis of long term correlations of variables. The applying a method of Gregory & Hansen (1996) were conducted, it was found that correlations between currency exchange rates to United States dollar and stock indexes of Thailand, Singapore, Malaysia and the Philippines had correlations regarding to the stipulated hypothesis as the increasing exchange rate affected the decreasing on stock indexes, except only the correlations between Indonesian rupiah to United States dollar and Indonesia stock index that the coefficient was irrelevant to the determined hypothesis.

Keywords: exchange rate, stock market index, ASEAN

บทนำ

สถานการณ์เศรษฐกิจการค้าโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงก้าวไปข้างหน้าตลอดเวลาโดยเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ก็เช่นเดียวกัน ทำให้การระดมทุนและลงทุนในภูมิภาคอาเซียนทำได้ง่ายขึ้น ตลาดหลักทรัพย์ในอาเซียนจึงเป็นที่น่าสนใจของนักลงทุนและช่วยดึงดูดการลงทุนมายังภูมิภาคนี้มากขึ้น โดยตลาดหลักทรัพย์ในอาเซียน ประกอบด้วยตลาดหลักทรัพย์ของไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไห่จิมีนทร์ และ ฮานอย ถือเป็นการอำนวยความสะดวกและเพิ่มโอกาสการลงทุนให้กับผู้ลงทุน และบริษัทจดทะเบียนไทย รวมทั้งเพิ่มโอกาสทางธุรกิจของบริษัทหลักทรัพย์ท้องถิ่นอีกด้วย (Sukcharoensin & Sukcharoensin, 2015) อย่างไรก็ตาม ประเทศในกลุ่มอาเซียนยังมีโครงสร้างของระบบการเงินที่แตกต่างกัน รวมถึงมีความอ่อนไหวทางการเงินค่อนข้างสูง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาซึ่งเกิดจากการซื้อขายเพื่อเก็งกำไรและลงทุนในตลาดการเงินระหว่างประเทศ รวมทั้งความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศล้วนส่งผลทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การดำเนินธุรกิจมีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อผลประกอบการของบริษัทและดัชนีตลาดหลักทรัพย์

ตามทฤษฎีตลาดสินค้า (goods market theory) หรือบางครั้งเรียกว่าแบบจำลอง flow-oriented หรือ traditional approach พบว่า

การเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนมีผลต่อบดุลของบริษัท เนื่องจากบริษัททำธุรกรรมกับต่างประเทศ จึงได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งย่อมมีผลต่อราคาหุ้นได้ โดยหากค่าเงินบาทอ่อนค่าลดลงนั้นหมายความว่าอัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น และย่อมส่งผลทำให้ต้นทุนการนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้ามเมื่อค่าเงินบาทแข็งค่ามากขึ้น จะส่งผลทำให้ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าในตลาดโลกลดลง เนื่องจากในตลาดโลกเมื่อค่าเงินบาทแข็งค่ามากขึ้นจะมีผลทำให้ราคาสินค้าของไทยสูงขึ้นโดยเปรียบเทียบ ดังนั้นจึงทำให้ส่งออกได้ลดลงซึ่งจะมีผลต่อราคาหุ้นของบริษัทที่ส่งออกได้ สรุปคือ อัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กันและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกัน (Tian & Ma, 2010; Nimanusornkul & Nimanusornkul, 2012)

ตัวอย่างงานวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ เช่น Suriani, Kumar, Jamil & Muneer (2015) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนปากีสถานรูปีต่อดอลลาร์สหรัฐที่ส่งผลต่อดัชนี KSE-100 ของปากีสถาน โดยใช้ข้อมูลรายเดือนตั้งแต่มกราคม 2547 ถึงธันวาคม 2552 พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนปากีสถานรูปีต่อดอลลาร์สหรัฐไม่ส่งผลใดๆต่อดัชนี KSE-100 ในขณะที่ Mgammal (2012) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับผลตอบแทนของตลาดหลักทรัพย์ในซาอุดีอาระเบียและสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ โดยใช้ข้อมูลรายเดือนและราย

ไตรมาส ระหว่างมกราคม 2551 ถึงธันวาคม 2552 พบว่า ในระยะสั้นอัตราแลกเปลี่ยนส่งผลในเชิงบวกต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ แต่ไม่ส่งผลในตลาดหลักทรัพย์ของซาอุดีอาระเบีย และการการศึกษาของ Bello (2013) ที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกากับ เงินยูโร เงินปอนด์ เงินหยวน และเงินเยนที่ส่งผลกระทบต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในสหรัฐอเมริกา ผลปรากฏว่า เงินเยนส่งผลกระทบต่อในเชิงลบ เงินปอนด์และเงินยูโร ส่งผลในเชิงบวก ส่วนเงินหยวนไม่ส่งผลใด ๆ กับผลตอบแทนดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ความไม่ปกติที่ส่งผลกระทบต่อตลาดหลักทรัพย์ก็เป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้ตลาดหลักทรัพย์ในประเทศต่าง ๆ เกิดความผันผวนขึ้น โดยอาจจะเป็นเหตุการณ์สำคัญที่มักจะเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงโดยตรงกับความรู้สึกของนักลงทุน เช่น ภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และเหตุการณ์ที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ เป็นต้น ซึ่งตัวแปรเหล่านี้อาจจะส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนของดัชนีตลาดหลักทรัพย์ เราเรียกเหตุการณ์เช่นนี้ว่าการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง (structural break) ยกตัวอย่างเช่น วิกฤตการณ์การเงินในเอเชียปี 2540 ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายประเทศในทวีปเอเชีย โดยเริ่มขึ้นจากประเทศไทยอันเนื่องมาจากการเลือกใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน ในที่สุดเมื่อเกิดการโจมตีค่าเงินบาทขึ้นรัฐบาลจึงประกาศลอยตัวค่าเงินบาทในวันที่ 2

กรกฎาคม 2540 ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงอย่างมาก ทำให้ธุรกิจภาคเอกชนถูกกระทบอย่างรุนแรงจนต้องปิดกิจการเพราะมีหนี้เพิ่มขึ้นมากมายมหาศาล และเมื่อวิกฤติขยายตัวออกนอกประเทศไปยังประเทศในแถบเอเชียตลาดหลักทรัพย์ในประเทศเหล่านั้นก็ปรับตัวลดลงไปด้วย

ในขณะที่เดียวกันมีงานวิจัยบางชิ้นที่ชี้ให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกันของเหตุการณ์ความไม่ปกติที่ส่งผลกับอารมณ์ของนักลงทุน ดังเช่น (Al-Ississ, 2015) ศึกษาผลกระทบของวันหยุดขอบคุณพระเจ้าของศาสนาอิสลามต่อผลตอบแทนของตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศอิสลาม 10 ประเทศ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2555 โดยวิธี heteroskedasticity-autocorrelation-consistent standard errors with twelve lags ผลการศึกษาพบว่า ตลาดหลักทรัพย์ให้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นในช่วงเดือนรอมฎอน (Ramadan) โดยผลการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาซึ่งเกี่ยวข้องโยงกับผลตอบแทนกับความเสี่ยงของการลงทุน อย่างไรก็ตามมีผลตอบแทนที่เป็นลบในช่วงอาชูราในกลุ่มประเทศที่นับถืออิกายชีอะห์ (Newey & West, 1987)

จากเหตุการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าอัตราแลกเปลี่ยนและดัชนีตลาดหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กันและการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ นั้น ล้วนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ได้ทั้งสิ้น ดังนั้นการที่เราละเลยหรือไม่นำเอาปัจจัยเหล่านี้มาพิจารณาพร้อมด้วยนั้น อาจจะ

ทำให้การประมาณค่าตลาดเคลื่อนไปจากความ เป็นจริงได้ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ จึงให้ความ สนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตรา แลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม ประเทศอาเซียนว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางใด โดยคำนึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของ ตัวแปรทั้งสอง ซึ่งอาจจะเกิดจากผลกระทบจาก การเปลี่ยนแปลงนโยบายของภาครัฐวิกฤตการณ์ ทางเศรษฐกิจ และภัยธรรมชาติ โดยคาดหวังว่า ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ น่าจะเป็น ประโยชน์ต่อการวางแผนและตัดสินใจลงทุน ของนักลงทุนทั่วไปและสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่จะ ลงทุนในตลาดเงินตราระหว่างประเทศและ ตลาดหลักทรัพย์ รวมไปถึงการนำไปใช้ประกอบ การตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของภาครัฐ เพื่อให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยน กับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์

และ อินโดนีเซีย โดยคำนึงถึงช่วงที่เกิดการ เปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง

สมมติฐานการวิจัย

อัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาด หลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กันและจะเปลี่ยนแปลง ไปในทิศทางตรงกันข้าม คือ ถ้าค่าเงินของ ประเทศอ่อนค่าลง นั่นคือ อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้น จะส่งผลทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศ นั้นมีการปรับตัวลดลง

วิธีการดำเนินการวิจัย

เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์โฮจิมินห์ และ ตลาดหลักทรัพย์ฮานอยเป็นตลาดเกิดใหม่ ข้อมูล หายากและมีขนาดเล็กมากไม่สามารถเปรียบเทียบกับตลาดหลักทรัพย์อื่นได้ (Sukcharoensin & Sukcharoensin, 2015) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้จึงเป็นข้อมูลอัตราแลกเปลี่ยนและดัชนี ตลาดหลักทรัพย์แบบรายเดือนของกลุ่มประเทศ อาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ อินโดนีเซีย ตั้งแต่ มกราคม 2540 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2557

ตารางที่ 1 ข้อมูลดัชนีและสกุลเงินที่ใช้ในการศึกษา

ประเทศ	สกุลเงินท้องถิ่น	ดัชนีตลาดหลักทรัพย์
ไทย	บาท (THA)	SET
สิงคโปร์	ดอลลาร์สิงคโปร์ (SGD)	SGX
มาเลเซีย	ริงกิต (MYR)	MYX
ฟิลิปปินส์	เปโซ (PHP)	PSE
อินโดนีเซีย	รูเปียห์ (IDR)	IDX

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

1. การทดสอบ unit root

1.1 วิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF) เป็นการทดสอบ unit root วิธีหนึ่ง ที่พัฒนามาจากวิธีการทดสอบของ Dickey-Fuller (1979) โดยวิธีนี้ได้เพิ่ม lag เข้าไปเพื่อที่จะแก้ไขปัญหา autocorrelation ในตัวแปรสุ่ม (Said & Dickey, 1984)

1.2 การทดสอบ unit root ตามแนวคิดของ Zivot & Andrews (1992) ซึ่งวิธีนี้ได้พัฒนามาจากวิธีของ Perron (1989) โดยวิธีของ Perron (1989) นั้นเริ่มจากสมการที่ใช้ทดสอบซึ่งอยู่ในรูป trend-stationary

2. การทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (cointegration) การประมาณค่าแบบจำลองจะใช้วิธีหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวของ Gregory & Hansen (1996) ซึ่งได้พัฒนามาจากวิธีของ Engle & Granger (1987) โดยวิธีของ Gregory & Hansen

(1996) นั้นได้อนุญาตให้ความสัมพันธ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ในจุดที่เกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างเนื่องจากข้อมูลแบบอนุกรมเวลาอาจ จะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ได้ โดยมีสมการที่ใช้ทดสอบ ดังนี้

$$\ln S_t = \alpha_i + \beta_i \ln E_t$$

โดย $\ln S$ คือ ค่าลอการิทึมธรรมชาติของดัชนีตลาดหลักทรัพย์

$\ln E$ คือ ค่าลอการิทึมธรรมชาติของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่อดอลลาร์สหรัฐ

α และ β คือ ค่าพารามิเตอร์

t คือ ช่วงเวลา

การประมาณค่าแบบจำลองจะใช้วิธีหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวของ Gregory & Hansen (1996) โดยแบ่งการทดสอบออกเป็น 4 แบบจำลอง ดังนี้

แบบจำลอง 1: standard cointegration

$$y_{1t} = \mu + \alpha^T y_{2t} + e_t$$

โดยที่ μ และ α ไม่ขึ้นกับเวลา Gregory & Hansen (1996) จึงได้ทำการปรับสมการ โดยเพิ่มตัวแปรดัมมี่เข้าไปเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ในระยะยาวได้ โดยมีสมการ 3 รูปแบบ ดังนี้

แบบจำลอง 2: level shift (C)

$$y_{1t} = \mu_1 + \mu_2 \phi_{tt} + \alpha^T y_{2t} + e_t$$

โดยที่ μ_1 แสดงถึง intercept ก่อนการเปลี่ยนแปลง ส่วน μ_2 สะท้อนการเปลี่ยนแปลง ของ intercept ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง

แบบจำลอง 3: level shift with trend

(C/T)

$$y_{1t} = \mu_1 + \mu_2 \phi_{tt} + \beta t + \alpha^T y_{2t} + e_t$$

แบบจำลอง 3 มีตัวแปรที่เพิ่มเข้ามาคือ การเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาซึ่งแทนด้วยตัวแปร

แบบจำลอง 4: regime shift (C/S)

$$y_{1t} = \mu_1 + \mu_2 \phi_{tt} + \alpha_1^T y_{2t} \phi_{tt} + \alpha_1^T y_{2t} \phi_{tt} + e_t$$

แบบจำลอง 4 เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง ในโครงสร้าง เช่นการเกิดภาวะเศรษฐกิจขึ้น จะส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ของแบบจำลอง เปลี่ยนแปลงไปโดยอาจจะไม่ขนานกับเส้น ความสัมพันธ์เดิมก็ได้ โดยที่ μ_1 และ μ_2 มีความหมายเหมือนในแบบจำลอง 2 ส่วน α_1^T คือ สัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ก่อน

ที่จะเกิด regime shift และ คือ สัมประสิทธิ์ ความชันของความสัมพันธ์ภายหลังเกิด regime shift จากนั้นประมาณค่าด้วย OLS แล้วนำค่า ความคลาดเคลื่อน (error) ที่ได้ไปทำการทดสอบ unit root แล้วเปรียบเทียบเทียบค่าสถิติที่คำนวณ ได้เทียบกับค่าในตารางสถิติของ Gregory & Hansen (1996) ถ้าค่าสถิติที่คำนวณได้มากกว่า ค่าสถิติในตารางก็จะทำการปฏิเสธสมมติฐาน หลักที่บอกว่าไม่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพ ระยะยาว สมมติฐานการทดสอบ คือ H_0 : ไม่มี cointegration (ไม่มีความสัมพันธ์ในระยะยาว) และ H_1 : มี cointegration (มีความสัมพันธ์ ในระยะยาว)

โดยในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ใช้โปรแกรม EViews ในการวิเคราะห์ข้อมูล ลำดับถัดไปจะกล่าวถึงผลจากการศึกษาจาก วิธีการทั้งสามแบบคือ ADF test, Zivot & Andrews (1992) และหาความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม ประเทศอาเซียนทั้ง 5 ประเทศ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การทดสอบ unit root

1.1 ผลการทดสอบ unit root ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF) ผล การทดสอบ unit root ของตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยน ต่อดอลลาร์สหรัฐของกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบ unit root ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF) ของตัวแปร อัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐ

ตัวแปร	With intercept and trend	
	At level	1 st Dif.
THB	-3.9632**	-
SGD	-3.6094**	-
MYR	-4.3343*	-
PHP	-2.7253	-14.3370*
IDR	-3.6576**	-

หมายเหตุ : * และ ** แสดงการมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบ unit root ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF) ของตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐ พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินริงกิตมาเลเซียต่อดอลลาร์สหรัฐ (MYR/USD) ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ข้อมูลไม่มี unit root และมีความนิ่งของข้อมูล ที่ระดับ level และอัตราแลกเปลี่ยนบาทไทยต่อดอลลาร์สหรัฐ (THB/USD) อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สิงคโปร์ต่อดอลลาร์สหรัฐ (SGD/

USD) และอัตราแลกเปลี่ยนเงินรูเปียอินโดนีเซียต่อดอลลาร์สหรัฐ (IDR/USD) ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ ข้อมูลไม่มี unit root และมีความนิ่งของข้อมูล ที่ระดับ level ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินเปโซฟิลิปปินส์ต่อดอลลาร์สหรัฐ (PHP/USD) ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือข้อมูลไม่มี Unit Root และมีความนิ่งของข้อมูล ที่ระดับ 1st difference

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบ unit root ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF) ของตัวแปรดัชนีตลาดหลักทรัพย์

ตัวแปร	With intercept and trend	
	At level	1 st Dif.
SET	-3.0402	-12.0094 [*]
SGX	-2.5878	-11.3432 [*]
MYX	-14.6639 [*]	-
PSE	-1.8826	-13.5078 [*]
IDX	-1.7529	-11.4343 [*]

หมายเหตุ : * แสดงการมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบ unit root ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ADF) ของตัวแปรดัชนีตลาดหลักทรัพย์ พบว่าดัชนีตลาดหลักทรัพย์มาเลเซีย (MYX) ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือข้อมูลไม่มี unit root และมีความนิ่งของข้อมูลในระดับ ส่วนดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ดัชนีตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (SGX) ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ฟิลิปปินส์ (PSE)

ดัชนีตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย (IDX) นั้น พบว่าปฏิเสธสมมติฐานหลักที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือข้อมูลไม่มี unit root และมีความนิ่งของข้อมูลในระดับ 1st difference

1.2 ผลการทดสอบความนิ่งของข้อมูลโดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง (unit root test with structural breaks) ตามแนวคิดของ Zivot & Andrews (1992)

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบ unit root ตามแนวคิดของ Zivot & Andrews (1992) ของตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐ จากโปรแกรม Eviews

ตัวแปร	Zivot & Andrews Unit Root Test	
	t-statistics	break time
THB	-5.5909 [*]	2006 M11
SGD	-3.8949	2010 M07
MYR	-7.2168 [*]	2010 M03
PHP	-3.7604	2005 M10
IDR	-4.2524	2009 M04

หมายเหตุ : * แสดงการมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบ unit root ตามแนวคิดของ Zivot & Andrews (1992) ของตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐพบว่าตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทไทยต่อดอลลาร์สหรัฐ (THB/USD) และอัตราแลกเปลี่ยนเงินริงกิตมาเลเซียต่อดอลลาร์สหรัฐ (MYR/USD) มีความนิ่งของข้อมูลเพราะค่า Zivot-Andrews test ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าค่าวิกฤต (critical value) จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักที่

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สิงคโปร์ต่อดอลลาร์สหรัฐ (SGD/USD) อัตราแลกเปลี่ยนเงินเปโซฟิลิปปินส์ต่อดอลลาร์สหรัฐ (PHP/USD) อัตราแลกเปลี่ยนเงินรูเปียอินโดนีเซียต่อดอลลาร์สหรัฐ (IDR/USD) มีค่า Zivot-Andrews test ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤต (critical value) จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบ unit root ตามแนวคิดของ Zivot and Andrews (1992) ของตัวแปรดัชนีตลาดหลักทรัพย์

ตัวแปร	Zivot & Andrews Unit Root Test	
	t-statistics	break time
SET	-5.4453*	2008 M06
SGX	-3.4822	2008 M06
MYX	-15.3492*	2002 M11
PSE	-3.5276	2002 M07
IDX	-3.5525	2008 M03

หมายเหตุ : * แสดงการมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จาก ตารางที่ 5 ผลการทดสอบ unit root ตามแนวคิดของ Zivot & Andrews (1992) ของตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐพบว่าตัวแปรดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และดัชนีตลาดหลักทรัพย์มาเลเซีย (MYX) สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพราะค่า Zivot-Andrews test ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าค่าวิกฤติ (critical value) นั่นคือข้อมูลไม่มี Unit Root และมีความนิ่งของข้อมูล ส่วนดัชนีตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (SGX) ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ฟิลิปปินส์ (PSE) และดัชนีตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย (IDX)

ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ เนื่องจากค่า Zivot-Andrews test ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤติ (Critical value)

2. การทดสอบ cointegration

การทดสอบ cointegration เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวของอัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ โดยวิธีของ Gregory & Hansen (1996) โดยกำหนดให้อัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐเป็นตัวแปรอิสระและให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์เป็นตัวแปรตามได้ผลการทดสอบ ดังนี้

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบ cointegration

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	coefficient (standard error)	t-test (p-value)	break time
lnSET	constant	14.1011 (0.6507)	21.6697 (0.0000)	2003 M07
	lnTHB	-2.0824 (0.1843)	-11.3018 (0.0000)	
lnSGX	constant	8.4859 (0.03982)	213.1111 (0.0000)	1999 M09
	lnSGD	-1.7324 (0.0922)	-18.7909 (0.0000)	
lnMYX	constant	10.4462 (0.5993)	17.4304 (0.0000)	2002 M09
	lnMYR	-2.7032 (0.4857)	17.4304 (0.0000)	
lnPSE	constant	23.1874 (0.7866)	29.4774 (0.0000)	2004 M01
	lnPHP	-3.9215 (0.2045)	29.4774 (0.0000)	
lnIDX	constant	-1.0433 (3.3095)	-0.3153 (0.7529)	2006 M03
	lnIDR	0.9821 (0.3605)	2.7243 (0.0000)	

จากตารางที่ 6 สามารถประมาณค่าความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลท้องถิ่นเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้ดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์เชิงคุณภาพระยะยาวของอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทไทยต่อดอลลาร์สหรัฐ (THB/USD) กับดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) สามารถเขียนสมการความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\ln SET = 14.1011 - 2.0824 \ln THB$$

หมายความว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทไทยต่อดอลลาร์สหรัฐ (THB/USD) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ลดลงไปประมาณร้อยละ 2.0824

2.2 ความสัมพันธ์เชิงคุณภาพระยะยาวของอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สิงคโปร์ต่อดอลลาร์สหรัฐ (SGD/USD) กับดัชนีตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (SGX) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\ln SGX = 8.4859 - 1.7324 \ln SGD$$

หมายความว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สิงคโปร์ต่อดอลลาร์สหรัฐ (SGD/USD) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ก็จะส่งผลทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (SGX) ลดลงไปร้อยละ 1.7324

2.3 ความสัมพันธ์เชิงคุณภาพระยะยาวของอัตราแลกเปลี่ยนเงินริงกิตมาเลเซียต่อดอลลาร์สหรัฐ (MYR/USD) กับดัชนีตลาด

หลักทรัพย์มาเลเซีย (MYX) เขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\ln MYX = 10.4462 - 2.7032 \ln MYR$$

หมายความว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินริงกิตมาเลเซียต่อดอลลาร์สหรัฐ (MYR/USD) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์มาเลเซีย (MYX) ลดลงไปร้อยละ 2.7032

2.4 ความสัมพันธ์เชิงคุณภาพระยะยาวของอัตราแลกเปลี่ยนเงินเปโซฟิลิปปินส์ต่อดอลลาร์สหรัฐ (PHP/USD) กับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ฟิลิปปินส์ (PSE) เขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\ln PSE = 23.1874 - 3.9215 \ln PHP$$

หมายความว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินเปโซฟิลิปปินส์ต่อดอลลาร์สหรัฐ (PHP/USD) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ฟิลิปปินส์ (PSE) เปลี่ยนแปลงลดลงไปร้อยละ 3.9215

2.5 ความสัมพันธ์เชิงคุณภาพระยะยาวของอัตราแลกเปลี่ยนเงินรูเปียอินโดนีเซียต่อดอลลาร์สหรัฐ (IDR/USD) กับดัชนีตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย (IDX) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\ln IDX = -1.0433 + 0.9821 \ln IDR$$

หมายความว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินรูเปียอินโดนีเซียต่อดอลลาร์สหรัฐ (IDR/USD) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย (IDX) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.9821

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวของอัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์โดยวิธีของ Gregory & Hansen (1996) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ มีความสัมพันธ์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกัน นั่นคือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น (ค่าเงินอ่อนค่าลง) จะส่งผลให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bello (2013) และ Mgammal (2012) มีเพียงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศอินโดนีเซียเท่านั้นที่มีเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ไม่ตรงตามสมมติฐานโดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น ดัชนีตลาดหลักทรัพย์กลับเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Suriani (2015)

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย โดยใช้ข้อมูลอัตราแลกเปลี่ยนและดัชนีตลาดหลักทรัพย์แบบรายเดือน ตั้งแต่ มกราคม 2540 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2557 จากผลการศึกษารทดสอบ unit root ตามแนวคิด

ของ Zivot & Andrews (1992) พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สิงคโปร์ต่อดอลลาร์สหรัฐ (SGD/USD) อัตราแลกเปลี่ยนเงินเปโซฟิลิปปินส์ต่อดอลลาร์สหรัฐ (PHP/USD) อัตราแลกเปลี่ยนเงินรูเปียอินโดนีเซียต่อดอลลาร์สหรัฐ (IDR/USD) ดัชนีตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (SGX) ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ฟิลิปปินส์ (PSE) และดัชนีตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย (IDX) ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ได้ ซึ่งนั้นอาจจะส่งผลให้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือน้อย และจากการทดสอบหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวโดยวิธีของ Gregory & Hansen (1996) ของตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐกับตัวแปรดัชนีตลาดหลักทรัพย์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนเงินต่อดอลลาร์สหรัฐกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ มีความสัมพันธ์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลแบบรายเดือนของอัตราแลกเปลี่ยนและดัชนีตลาดหลักทรัพย์ซึ่งอาจจะทำให้ข้อมูลขาดความต่อเนื่อง ดังนั้นในการศึกษาในครั้งต่อไปควรลองนำข้อมูลแบบรายวันมาใช้ในการวิเคราะห์ นอกจากนี้การเปิดตลาดหลักทรัพย์อาเซียนนั้นมีการเข้าร่วมของตลาดหลักทรัพย์ทั้งสิ้น 7 ตลาดหลักทรัพย์ แต่เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ของเวียดนามทั้งที่ฮานอยและไฮจิมินท์ยังมีข้อมูล

ของดัชนีหลักทรัพย์ไม่มากพอ ผู้วิจัยจึงไม่ได้นำข้อมูลมาใช้วิจัยในครั้งนี้ ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปจึงควรนำข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์ฮานอยและโฮจิมินห์มาร่วมวิเคราะห์ด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการทางธุรกิจและนวัตกรรมทางการจัดการระดับชาติและนานาชาติ ประจำปี 2559 และผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความนี้

REFERENCES

- Al-Ississ, M. (2015). The holy day effect. *Journal of Behavioral & Experimental Finance*. 5, 60-80.
- Bello, Z. (2013). The association between exchange rates and stock returns. *Investment Management & Financial Innovations*. 10(3), 40-45.
- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. *Journal of the American Statistical Association*, 74(366), 427-431.
- Engle, R. F., & Granger, C. W. J. (1987). Cointegration and error correction: Representation, estimation and testing. *Econometrica*, 55(2), 251-276.
- Gregory, A. W. (1996). Residual-based tests for cointegration in models with regime shifts. *Journal of Econometrics*. 70. 99-126.
- Mgammal, M. H. H. (2012). The effect of inflation, interest rates and exchange rates on stock prices comparative study among two GCC countries. *International Journal of Finance & Accounting*. 1(6), 179-189.
- Newey, W. K., & West, K. D. (1987). A simple, positive semi-definite, heteroskedasticity and autocorrelation consistent covariance matrix. *Econometrica*, 55(3): 703-708.
- Nimanusornkul, K., & Nimanusornkul, C. (2012). The relationship between foreign exchange rate and industrial price index in Thailand. *CMU Journal of Economics*, 16(2), 70-86. (in Thai)
- Perron, P. (1989), The great crash, the oil price shock, and the unit root hypothesis. *Econometrica*. 57, 1361-1401.
- Said, S. E., & Dickey, D. A. (1984). Testing for unit roots in autoregressive-moving average models of unknown order. *Biometrika*, 71(3), 599-607.
- Sukcharoensin, S. & Sukcharoensin, P. (2015). The analysis of stock market development indicators and assessment of stock markets among ASEAN Economic Community (AEC) members. Bangkok: National Institute

- of Development Asministration. (in Thai)
- Suriani, S., Kumar, M.D., Jamil, F. & Muneer, S. (2015). Impact of exchange rate on stock market. *International Journal of Economics & Financial Issues*. 5(Special issue), 385-388.
- Tian, G. G., & Ma, S. (2010). The relationship between stock returns and the foreign exchange rate: the ARDL approach. *Journal of the Asia Pacific Economy*, 15(4), 490-508.
- Zivot, E. and Andrews, D. W. K. (1992). Further evidence on the great crash, the oil-price shock, and the unit-root hypothesis. *Journal of Business & Economics Statistics*. 10(3), 251-270.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัย
สายสนับสนุนวิชาการ
ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

FACTORS AFFECTING HAPPINESS IN WORK
OF ACADEMIC SUPPORT STAFF
IN RAJABHAT UNIVERSITIES, RATTANAKOSIN GROUP

โนรี มีกิริยา^{1*} และ อุทัยรัตน์ แสนเมือง²

Noree Megiriya^{1*} and Utharat Muangsan²

หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลวัตและพลังชีวิตองค์กร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1*}

คณะวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย²

Master of Management Concentrate, Dynamics and Organizational Vitality, Bangkok, Thailand^{1*}

Graduate College of Management, Sripatum University, Bangkok, Thailand²

no_mo_ree04@hotmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ 2) ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ และ 3) ศึกษาปัจจัยด้านองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสม เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร พนักงานสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ผลการวิจัย พบว่า ความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ อยู่ในระดับมาก ส่วนความสุขของพนักงานมหาวิทยาลัยอันเกิดจากปัจจัยด้านภายในองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงปัจจัยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเพื่อนร่วมงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านผู้บังคับบัญชา ด้านค่าตอบแทน ด้านการจัดการ ด้านสภาพ

แวดล้อมการทำงาน ด้านลักษณะของงาน และด้านความก้าวหน้าในการทำงาน โดยที่ปัจจัยภายในองค์การทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขในการทำงานในระดับมาก

คำสำคัญ: ความสุขในการทำงาน พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ABSTRACT

The purpose of this research were 1) to study the level of happiness of academic support staffs working 2) to compare the personal factors affecting to happiness of academic support staffs working and 3) to study the organizational factors that affect to happiness of academic support staffs working in the Rajabhat university of Rattanakosin Group. The methodology of this research was mixed between quantitative and qualitative. The samples were administrators and academic support staffs of Rajabhat university Rattanakosin Group.

The research found that the happiness of academic support staffs working is in high level The internal factors affecting happiness in work at the highest level ascending order by companion environment, acceptance, commander, compensation, management process, work atmosphere, job content and the progress in work respectively. Therefore, the factors within the organization were positively correlated with work satisfaction at the high level.

Keywords: happiness in work, academic support staff, Rajabhat University, Rattanakosin Group

บทนำ

ปัจจุบันองค์การหลายองค์การไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐ หรือองค์การภาคเอกชน เริ่มให้ความสำคัญต่อการสร้างความสุขให้แก่บุคลากรภายในให้มีความสุขในการทำงาน ซึ่งเมื่อพนักงานมีความสุขในการทำงานแล้ว ประสิทธิภาพและประสิทธิผลก็จะเกิดขึ้นเอง เนื่องจาก เมื่อบุคลากรรู้สึกมีความสุขกับงานที่ทำแล้ว พนักงานจะเกิดความผูกพัน ทุ่มเททำงานให้แก่องค์การด้วยความเต็มใจ คิดในทางสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ที่

ความสุขจะมีวิธีการจัดการทางอารมณ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างสรรค์ความสุขนั้นๆไปด้ยทำให้องค์การสามารถแข่งขันในด้านต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ ก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันกับองค์การอื่น ๆ นำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ต้องการอย่างยั่งยืน (Menapodhi, 2007)

กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาคั้งนี้คือ พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ประกอบ

ไปด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (มรภ.สส.) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (มจษ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (มรภ.พระนคร) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (มรธ.) และ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (มบส.) ซึ่งทุกสถาบันต่างก็เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการศึกษาให้แก่บัณฑิตนักศึกษาในการทำงานของแต่ละสถาบันนั้นย่อมมีความยากง่ายแตกต่างกันไปตามภาระหน้าที่ที่รับมอบหมาย บางครั้งในการทำงานกับคนหมู่มากก็ทำให้เกิดภาวะเครียดในการทำงานได้ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุมาจากการทำงานหนักเกินไป การกดดันการทำงานจากเจ้านาย หรือการกระทบกระทั่งจากเพื่อนร่วมงาน ทำให้การทำงานนั้นไม่มีความสุข ส่งผลต่องานให้ล่าช้า หรือไม่มีคุณภาพ ดังนั้น การสร้างความสุขในองค์กร ทำให้พนักงาน บุคลากรเกิดความสุขในการทำงาน ส่งผลให้พนักงานมีความพร้อมที่จะทุ่มเทกำลังและความสามารถ พัฒนาศักยภาพของตนเองรวมทั้งการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน เกิดการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อผลักดันให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เพื่อให้ทราบถึงระดับความสุขในการทำงานและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของพนักงาน โดยผลการศึกษาที่ได้จะนำไป ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ในกลุ่มรัตนโกสินทร์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานสูงสุด เสริมสร้างความสุขในการทำงานยิ่งขึ้น และรักษาบุคลากรที่มีคุณค่า ให้อยู่กับองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
2. เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์นำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงการบริหารในองค์กร ให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานเพิ่มขึ้น
3. เป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความ
สุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัย
สายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
กลุ่มรัตนโกสินทร์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกขอบเขต
ของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเด็นด้านเนื้อหาที่ศึกษา คือ
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของ
พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ
ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่ม ตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ
ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์จำนวน
2,214 คน ซึ่งประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา จำนวน 777 คน (Human Resources
Management Division, Suan Sunandha
Rajabhat University, 2013) มหาวิทยาลัยราชภัฏ
จันทระเกษม จำนวน 354 คน (Human Resources
Management Division, Chandrakasem
Rajabhat University, 2016) มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนคร จำนวน 341 คน (Human Resources
Management Division, Phranakhon Rajabhat
University, 2014) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
จำนวน 261 คน (Human Resources Management
Division, Thonburi Rajabhat University, 2016)
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน
481 คน (Human Resources Management
Division, Rachbaj Somdej Chao Phraya

university, 2014)

2.2 กลุ่มตัวอย่างใช้หลักการคำนวณ
หากกลุ่มตัวอย่าง Taro Yamané ที่ค่าความ
คลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (e) 0.05 ได้แก่ พนักงาน
มหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัย
ราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 339 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรด้าน
ปัจจัยส่วนบุคคล และตัวแปรปัจจัยภายใน
องค์การ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ตัวแปรด้าน
ความสุขในการทำงาน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูล
โดยใช้แบบสอบถาม ในระหว่างวันที่ 1
พฤศจิกายน 2558 ถึง วันที่ 30 มกราคม 2559

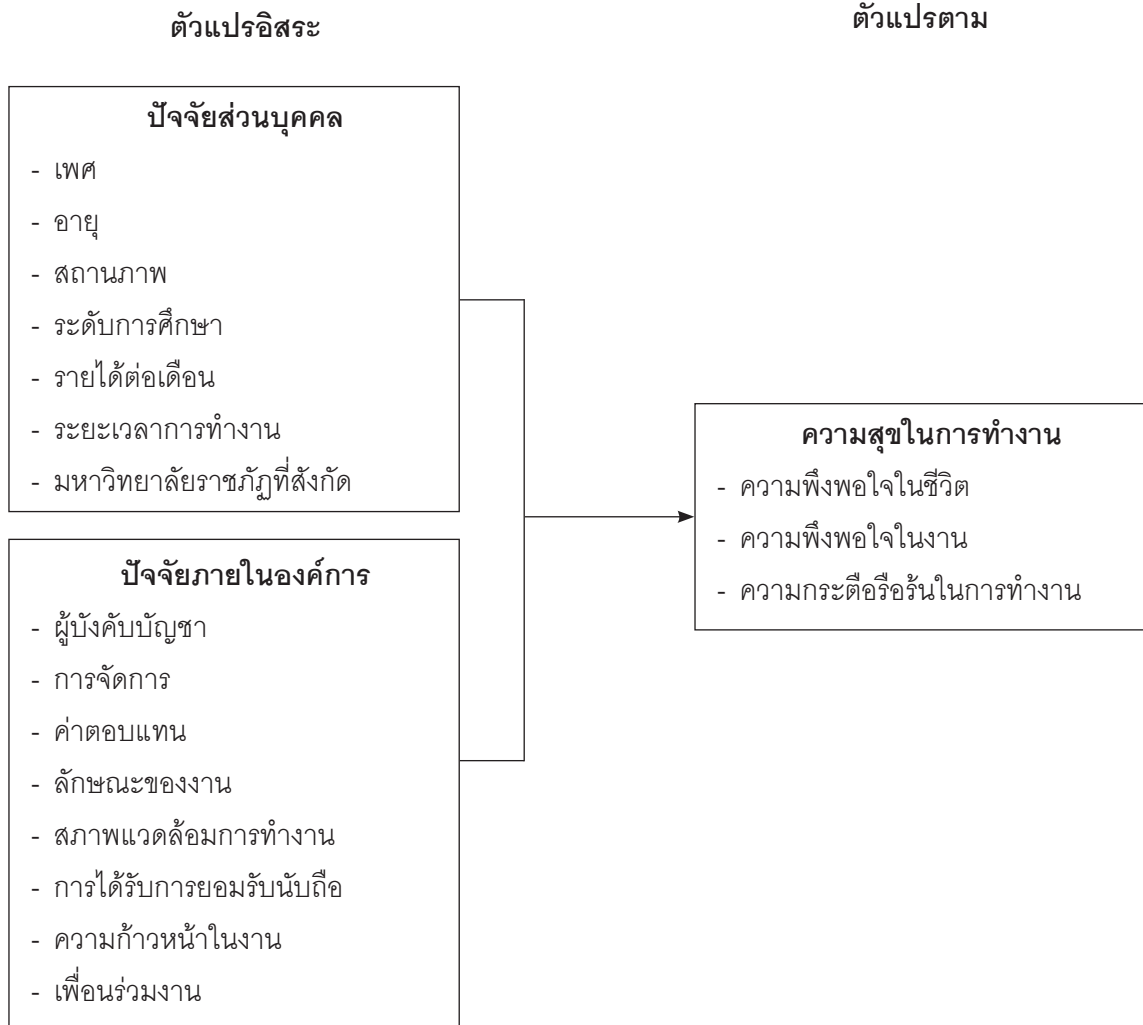
สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อ
สมมติฐานการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
และกรอบแนวคิดในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัย
สายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
กลุ่มรัตนโกสินทร์ สามารถนำมาตั้งสมมติฐาน
ในการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผล
ต่อความสุขในการทำงานแตกต่างกัน

2. ปัจจัยภายในองค์การส่งผลต่อ
ความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัย
สายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
กลุ่มรัตนโกสินทร์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในแต่ละกลุ่มประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ รวม 2,214 คน ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ทดสอบกรอบแนวคิดความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Taro Yamane

ที่ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ϵ) 0.05 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 339 คน โดยการกำหนดจำนวนตัวอย่างแต่ละสายงานอย่างมีสัดส่วน และทำการสุ่มตัวอย่างให้ได้จำนวนตัวอย่างตามที่คำนวณได้

2. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์จำนวน 5 คน โดยมีตัวแทนผู้ให้ข้อมูลองค์กรละ 1 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นระดับผู้บริหาร เพื่อสามารถให้ข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรที่สร้างความสุขในการทำงาน มีประสบการณ์ในการทำงานในองค์กรนั้นเป็นระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป และเป็นผู้มีทักษะในการสื่อสาร บรรยาย และเต็มใจที่จะถ่ายทอด เล่าประสบการณ์ความสุขในการทำงานได้ดีเพื่อให้ข้อมูลที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วแยกวิธีการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน ทั้งการศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว เป็นเครื่องมือในการวิจัย เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลแล้วจึงนำมาเรียบเรียง วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์ สรุปผลอภิปรายผล และเสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัยต่อไป

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้มี 2 ส่วน คือ เครื่องมือแบบสอบถามสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ และเครื่องมือแบบสัมภาษณ์สำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เครื่องมือแบบสอบถามเชิงปริมาณ จำนวน 51 ข้อ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความสุขในการทำงาน ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

2. เครื่องมือแบบสอบถามเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นหลักของคำถามในการทำวิจัยจำนวน 12 คำถาม

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิ จากแหล่งข้อมูลทางราชการวารสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิเป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตนเองมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลตามช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงประมาณ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญด้วยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ความถี่ การกระจายอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ ตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one - way analysis of variance: ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ก็จะทำให้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe's method สถิติอ้างอิงและการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพื่อศึกษาวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์จำนวน 5 คน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีแบบสามเส้าเพื่อให้ข้อมูลวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสมบูรณ์

เพียงพอซึ่งประกอบด้วยการตรวจสอบด้านข้อมูล การตรวจสอบด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการทบทวนข้อมูล และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาอภิปรายผลข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปรวบยอดและข้อเสนอแนะต่อไป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยข้อมูลมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 75.2 อายุ 25-35 ปี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 สถานภาพโสดจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 ระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 77.9 ระดับเงินเดือน 10,000-25,000 บาท จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 จำนวนปีที่ทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ 1-10 ปี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5

ตารางที่ 1 ข้อมูลด้านปัจจัยภายในองค์กร

ปัจจัยภายในองค์กร	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	แปลผล	อันดับ
1. ด้านผู้บังคับบัญชา	3.64	มาก	3
2. ด้านการจัดการ	3.61	มาก	5
3. ด้านค่าตอบแทน	3.61	มาก	4
4. ด้านลักษณะของงาน	3.57	มาก	7
5. ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน	3.60	มาก	6
6. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	3.76	มาก	2
7. ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน	3.35	ปานกลาง	8
8. ด้านเพื่อนร่วมงาน	4.03	มาก	1
โดยรวม	3.64	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยภายในองค์กรโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.64 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.03 รองลงมาด้านการได้รับการยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ย 3.76 ด้านผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย 3.64 ด้าน

ค่าตอบแทน มีค่าเฉลี่ย 3.61 ด้านการจัดการ มีค่าเฉลี่ย 3.61 ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.60 ด้านลักษณะของงาน มีค่าเฉลี่ย 3.57 และด้านความก้าวหน้าในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.35 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ข้อมูลด้านความสุขในการทำงาน

ความสุขในการทำงาน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	แปลผล	อันดับ
1. ด้านความพึงพอใจในชีวิต	3.85	มาก	3
2. ด้านความพึงพอใจในงาน	3.88	มาก	2
3. ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน	3.99	มาก	1
โดยรวม	3.91	มาก	

ตารางที่ 3 การทดสอบ สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อความสุขในการทำงานแตกต่างกัน

ตัวแปรต้น ปัจจัยส่วนบุคคล	ตัวแปรตาม:ความสุขในการทำงาน			
	ความพึงพอใจ ในชีวิต	ความพึงพอใจ ในงาน	ความกระตือรือร้น ในงาน	ภาพรวม
เพศ	.000*	.268	.000*	.000*
อายุ	.209	.299	.664	.576
สถานภาพ	.852	.514	.364	.528
ระดับการศึกษา	.095	.253	.475	.150
ระดับเงินเดือน	.911	.971	.902	.978
ระยะเวลาการทำงาน	.455	.974	.551	.879
มหาวิทยาลัยราชภัฏที่สังกัด	.045*	.773	.684	.747

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.91 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.99 รองลงมา ด้านความพึงพอใจในงาน มีค่าเฉลี่ย 3.88 และด้านความพึงพอใจในชีวิต มีค่าเฉลี่ย 3.85 ตามลำดับ

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย เพศ แตกต่างกันมีผลต่อความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งด้านที่ส่งผลแตกต่างกัน คือ ความพึงพอใจในชีวิตและความกระตือรือร้นในงาน อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน หน่วยงานที่สังกัด แตกต่างกันมีผลต่อความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยภายในองค์กรส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	b	Std. Error	Beta		
1. ด้านผู้บังคับบัญชา (X_1)	.338	.030	.401	11.150	.000*
2. ด้านการจัดการ (X_2)	.094	.031	.139	3.034	.003*
3. ด้านค่าตอบแทน (X_3)	.018	.029	.026	.602	.548
4. ด้านลักษณะงานของงาน (X_4)	-.247	.043	-.269	-5.687	.000*
5. ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน (X_5)	.196	.049	.178	3.978	.000*
6. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X_6)	.117	.034	.152	3.462	.001*
7. ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_7)	.208	.035	.353	5.948	.000*
8. ด้านเพื่อนร่วมงาน (X_8)	.235	.025	.407	9.458	.000*

ค่าคงที่ = 0.193, R = 0.905 ; R² = 0.814 ; F = 185.855 ; P-value = 0.000

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยภายในองค์กรมีผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ด้านผู้บังคับบัญชา ด้านการจัดการ ด้านลักษณะของงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าในงาน และด้านเพื่อนร่วมงาน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงาน ส่วนด้านค่าตอบแทนไม่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงานได้ และปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงาน สูงที่สุดคือ ด้านเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ ด้านผู้บังคับบัญชา

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ปัจจัยด้านความสุขในการทำงานมี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในชีวิต ด้านความพึงพอใจในงาน ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้ง 5 คน ปัจจัยสาเหตุที่ทำให้พนักงานมีความสุขในการทำงานนอกจากปัจจัยภายในองค์กรแล้วยังส่งผลต่อด้านความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งทำให้พนักงานมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว งานที่ทำมีความมั่นคงต่อการดำรงชีวิต ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ผู้บริหารมองว่าหากทำงานงานแล้วมีความสุข ก็จะมี

กำลังใจ มีกำลังสร้างงาน สร้างชีวิต มีความจริงใจให้กับเพื่อนร่วมงาน และมีผลต่อความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน ผู้บริหารมองว่าการที่เรามีความสุขจากการทำงานก็จะทำให้พนักงานมีความเต็มใจอยากทำงาน มีความกระตือรือร้น และตั้งใจทำงาน

2. ปัจจัยภายในองค์การส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองในด้านผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารมองว่าลักษณะการทำงานและการบริหารงานของผู้บังคับบัญชา ต้องบริหารงานด้วยความเป็นธรรม กล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ ด้านการจัดการ ควรมีช่องว่างไม่เคร่งครัด ยอมรับร่วมกัน ไม่เหลื่อมล้ำ เป็นกลาง แต่ต้องมีความชัดเจน ควรมองในเรื่องของขวัญและกำลังใจ ด้านค่าตอบแทน ควรขึ้นอยู่กับภาระงาน และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้สอดคล้องกับความรับผิดชอบ ด้านลักษณะของงาน งานที่ต้องสามารถทำให้พนักงานมีความก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่สูงขึ้น สภาพแวดล้อมในการทำงานมีส่วนช่วยให้การทำงานมีความสุข ไม่แออัดเกินไป มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ พนักงานทุกคนมีโอกาสที่จะได้รับทุนในการศึกษาต่อ หรือไปอบรมศึกษาดูงาน เพื่อที่จะได้เรียนรู้เพิ่มพูนศักยภาพในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในงาน หากได้ทุนศึกษาต่อก็สามารถที่จะได้รับความก้าวหน้า เลื่อนตำแหน่ง ด้าน

เพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานที่ดีย่อมมีความสุขสบายใจ ไม่เหน็ดเหนื่อย ทำงานเหมือนพี่น้อง มีปัญหาสามารถคุยได้ปรึกษาได้

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏที่สังกัดแตกต่างกันส่งผลต่อความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีความพึงพอใจในชีวิตและความกระตือรือร้นในการทำงานน้อยกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเพศชายมีความรู้สึกว่าจะต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว ทำให้มีความต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน แต่เนื่องจากความต้องการความก้าวหน้าในการทำงานไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จึงทำให้รู้สึกว่าจะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ส่วนบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับเงินเดือน จำนวนปีที่ทำงาน ในมหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีความสุขในการทำงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับเงินเดือน จำนวนปีที่ทำงาน ในมหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกัน ต่างก็มีความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทรัตน์ อู่ยประเสริฐ (Ouyprasert, 2008) ทำการศึกษาเรื่องความสุขในการทำงานของพนักงานบริษัท เพ็ชต์รัก จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลจากพนักงานที่ทำงานในบริษัท เพ็ชต์รัก จำนวน 110 คนโดยใช้แบบสอบถามแบบตอบด้วยตนเอง จากการเปรียบเทียบปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุงาน ระดับตำแหน่งงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมี ความสุขในการทำงานที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ปัจจัยภายในองค์การส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในองค์การ ด้านผู้บังคับบัญชา ด้านการจัดการ ด้านลักษณะของงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าในงาน และด้านเพื่อนร่วมงาน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.905 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงานได้ร้อยละ 81.4 ส่วนด้านค่าตอบแทนไม่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงานได้ และ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงาน สูงที่สุดคือ ด้านเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ ด้านผู้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัชชลดรอดเที่ยง (Rodtiang, 2007) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรที่สังกัดศูนย์อนามัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถร่วมคาดทำนายความสุขในการทำงานของบุคลากรได้แก่ ลักษณะงาน สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการได้รับการยอมรับนับถือโดยสามารถร่วมทำนายความสุขในการทำงานของบุคลากรที่สังกัดศูนย์อนามัยได้ร้อยละ 62.10

อภิปรายผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยสาเหตุที่ทำให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานนอกจากปัจจัยภายในองค์การแล้ว ยังส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ความพึงพอใจในงาน และความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Diener (1984) ที่อธิบายว่าปัจจัยหรือองค์ประกอบของความสุข คือ ความพึงพอใจในชีวิต ความพึงพอใจในเป้าหมายหลักของชีวิต ตลอดจนประสบการณ์ในชีวิตเหล่านั้น เป็นอารมณ์ความรู้สึกด้านลบต่ำ คนที่มีความสุขเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายอย่างที่แตกต่างกัน เช่น อายุ รายได้สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความต้องการของบุคคลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตนำมาซึ่งความสุข และ Warr

(1990) ได้กล่าวถึงเรื่องความสุขในการทำงาน กล่าวถึงความสุขในการทำงานว่าเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานหรือประสบการณ์ของบุคคลในการทำงาน

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กรส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงาน มหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ

2.1 ด้านผู้บังคับบัญชา การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา ต้องบริหารงานด้วยความเป็นธรรม กล่าวตัดสินใจ กำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการอย่างชัดเจน และมีความยืดหยุ่นในการทำงาน มีวิสัยทัศน์ มีความรู้เชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ ลักษณะของผู้บังคับบัญชาที่ทำให้พนักงานเกิดความสุขในการทำงานดังกล่าวซึ่ง Luthans (1998) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงาน คือ ความสามารถของผู้บังคับบัญชา ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือด้านเทคนิคในงาน และพฤติกรรมการสนับสนุนในงาน นอกจากนี้หัวหน้างานที่มีการสอนงาน มนุษยสัมพันธ์ที่ดีทัศนคติที่มีต่อพนักงานมีส่วนร่วมก็ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานเช่นกัน (Vroom, 1964)

2.2 ด้านการจัดการ เน้นในการดูแลภายในที่ทีมงานอย่างทั่วถึงเกิดความราบรื่นในงานมากขึ้นและองค์กรควรแบ่งงานให้ชัดเจนง่ายต่อการเข้าใจและการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพานี สุฤษฏีวานิช (Saridvanich, 2009) กล่าวว่า ข้อดีของโครงสร้างแบบแบนคือ การที่มีระดับการบังคับบัญชาน้อย ขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานจะสูงกว่ากรณีโครงสร้างแบบสูงและการติดต่อสื่อสารจะรวดเร็วกว่า ซึ่งเหมาะกับงาน

ที่มีความชัดเจนมีความคล้ายคลึงกัน และงานที่ต้องการความอิสระมีแนวโน้มว่าองค์กรส่วนใหญ่นิยมปรับเป็นโครงสร้างแบบแบน นอกจากนี้ลักษณะการทำงานแบบทีมงานบริหารตนเอง (self-managed teams) ที่ทีมงานจะมีอิสระในการทำงานและได้รับมอบอำนาจกำหนดกิจกรรมในงาน ทั้งงบประมาณและเป้าหมาย

2.3 ด้านค่าตอบแทน การจ่ายค่าตอบแทนคืออัตราเงินเดือนที่สามารถแข่งขันได้เหมาะสมกับปริมาณงานและความรับผิดชอบ นอกจากนี้หลักเกณฑ์การพิจารณาปรับขึ้นเงินเดือนควรมีความยุติธรรม และนำพฤติกรรมมาพิจารณาร่วมกับผลงานการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีคุณภาพชีวิตด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมของ Walton (1973) เนื่องจากทุกคนมุ่งทำงานเพื่อให้ได้รับการตอบสนองและจำเป็นต่อการมีชีวิตอยู่รอด

2.4 ด้านลักษณะของงาน คุณลักษณะของงานเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงานมากที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายผลการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกันนี้ได้ว่า คำนิยามหรือองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพนั้นไม่เหมือนกัน กล่าวคือ การศึกษาในเชิงปริมาณได้ใช้องค์ประกอบจากทฤษฎีคุณลักษณะของงาน ซึ่งประกอบด้วย ความสำคัญของงาน ความหลากหลายของงาน เอกลักษณะของงาน ความมีอิสระในการทำงาน การทราบผลสะท้อนกลับจากงาน และความเหมาะสมของปริมาณงาน แต่การศึกษาในเชิงคุณภาพ บุคลากรได้นิยามถึงลักษณะงานว่า

เป็นงานที่ตนเองชอบงานมีความท้าทาย ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ มีส่วนร่วมในงาน เป็นงานที่เปิดกว้างทางความคิด มีอิสระในการทำงาน มีโอกาสไปดูงานนอกสถานที่ และได้ใช้ความสามารถของตนเองในการสร้างผลงานที่มีคุณค่า จึงรู้สึกมีความสุขในการทำงาน

2.5 ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงาน คือ การมีอุปกรณ์เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย เทคโนโลยีที่ตอบสนองต่อความต้องการในการทำงานได้อย่างรวดเร็ว สถานที่ทำงานที่มีความสวยงาม เพื่อสร้างความรู้สึกผ่อนคลาย รวมถึงการจัดสถานที่ภายในองค์กรเพื่อผ่อนคลายจากความเครียดในการทำงาน เช่น ห้องคาราโอเกะ สถานที่เล่นกีฬา ซึ่งจะช่วยให้รู้สึกผ่อนคลายมีความสุขในการทำงานมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ Luthans (1998) ที่กล่าวถึงสภาพการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานคือ สถานที่ทำงานมีความสะอาด สวยงาม อากาศเย็นสบาย เป็นปัจจัยสนับสนุนให้พนักงานทำงานได้สะดวกและง่ายต่อการดำเนินงาน ซึ่งองค์กรหลายแห่งพยายามสร้างภาพในการทำงานที่ดีเพราะเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในแง่บวกระหว่างความพึงพอใจในชีวิตของพนักงานด้วย

2.6 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ การที่หัวหน้างานยอมรับความสามารถและกล่าวชมเชย เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงานมาก

ที่สุดเป็นอันดับที่สอง สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (1991) กล่าวว่า การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา เป็นการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา เป็นการชมเชยแสดงความยินดี การให้กำลังใจ เมื่อได้ทำงานบรรลุผลสำเร็จเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้บุคคลพึงพอใจในงาน เช่นเดียวกับผลการศึกษานี้ของ Locke (1976) พบว่า การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ

2.7 ด้านความก้าวหน้าในงานพนักงานทุกคนมีสิทธิได้รับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น ซึ่งการเลื่อนขั้นนั้นรวมถึงการได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น ซึ่ง ศิรินทิพย์ ผอมน้อย (Pomnoi, 2008) ได้กล่าวว่าโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ได้แก่ การมีโอกาสเลื่อนขั้นในตำแหน่งการงานที่สูงขึ้น การมีโอกาสได้ก้าวหน้าจากความสามารถในการทำงานย่อมทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน

2.8 ด้านเพื่อนร่วมงาน การมีเพื่อนร่วมงานที่ดีทำให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Manion (2003) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน โดยพิจารณาจากการติดต่อสัมพันธ์ การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสนทนาอย่างเป็นมิตร รวมไปถึง การได้รับการยอมรับและความเชื่อถือไว้วางใจจากผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติการ

1. ปัจจัยภายในองค์กร ด้านผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารควรเพิ่มการพิจารณาให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานสูงสุด เสริมสร้างความสุขในการทำงานยิ่งขึ้น และรักษาบุคลากรที่มีคุณค่าให้อยู่กับองค์กรต่อไป

2. ปัจจัยภายในองค์กร ด้านการจัดการ ผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนองค์กร และการจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ให้เอื้อประโยชน์กับกระบวนการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานสูงสุด เสริมสร้างความสุขในการทำงานยิ่งขึ้น และรักษาบุคลากรที่มีคุณค่าให้อยู่กับองค์กรต่อไป

3. ปัจจัยภายในองค์กร ด้านค่าตอบแทน ผู้บริหารควรเพิ่มการพิจารณาเงินเดือนของบุคลากรที่ได้รับให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว และองค์กรมีนโยบายการจ่ายค่าจ้างและค่าล่วงเวลาอย่างเหมาะสม

4. ปัจจัยภายในองค์กร ด้านลักษณะของงาน ผู้บริหารควรจัดระบบงานให้เหมาะสม

กับคุณลักษณะของบุคลากร และควรมอบหมายงานให้ตรงตามความถนัดของบุคลากร

5. ปัจจัยภายในองค์กร ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ผู้บริหารควรเพิ่มการพิจารณาให้ภายในองค์กรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพของบุคลากร และควรเพิ่มให้ภายในองค์กรมีสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้เพียงพอ

6. ปัจจัยภายในองค์กร ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้หัวหน้างานชื่นชมในความรู้ความสามารถของบุคลากร

7. ปัจจัยภายในองค์กร ด้านความก้าวหน้าในงาน ผู้บริหารควรเพิ่มการพิจารณาให้งานที่บุคลากรทำอยู่มีโอกาสก้าวหน้าและควรพิจารณาให้ภายในองค์กรสามารถเลื่อนตำแหน่งไปสู่ระดับสูงได้

8. ปัจจัยภายในองค์กร ด้านเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารควรเพิ่มการจัดกิจกรรมสังสรรค์ เพื่อให้บุคลากรได้จัดกิจกรรมร่วมกัน อาจก่อให้เกิดความสามัคคีมากขึ้น และอาจส่งผลให้บุคลากรสามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนร่วมงานได้ และมีเพื่อนร่วมงานที่มีความจริงใจ

REFERENCES

- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *PSYCHOLOGICAL BULLETIN*, 95, 542-575.
- Herzberg, F. (1991). A Harvard business review paperback: motivation. Massachusetts: Harvard Business School.
- Locke, E.A. (1976). The nature and causes of job satisfaction. *Handbook of Industrial and Organizational Psychology*. Chicago: Rand McNally
- Luthans, F. (1998). *Organizational behavior*. 8th edition. NY: McGraw-Hill.
- Manion, J. (2003). Joy at work: creating a positive workplace. *Journal of Nursing Administration*, 33(12): 652-655.
- Menapodhi, R. (2007). Happiness in the workplace indicator. Master of Science (Human Resources Development), Faculty of human Resources Development, National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Meyer, J.P. & Allen, N.J. (1997). *Commitment in the workplace theory, Research, and Application*. CA: SAGE Publications.
- Ouprasert, N. (2008). Happiness at work of employee at first drug company limited, Chiang Mai province. Master of Business Administration Program. Faculty of Business Administration, Bachelor of Business Administration, Chiang Mai University. (in Thai)
- Pomnoi, S. (2008). Happiness in work. Retrieved December 10, 2015, from <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=278062> (in Thai)
- Rodtiang, N. (2007). Factors influence on happiness at work among personal in North-Eastern Regional Health Promotion Center, Department of Health, Ministry of Public Health. [MSc thesis]. Bangkok: Mahidol University. 2007. (in Thai).
- Saridvanich, S. (2009). *Modern organization behavior: concepts and theory*. 2nd edition. Pathumthani: Rongphim Thammasat University. (in Thai)
- Vroom, V.H. (1964). *Work and motivation*. NY: John Wiley & Sons, Inc.
- Walton, R. E. (1975). Improving the quality of work life. *Harvard Business Review*, 52(3), 12.
- Warr, P. (1990). The measurement of well-being and other aspects of mental health. *Journal of Occupational Psychology*, 63, 193-210.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีน
แบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน

DEVELOPMENT OF INTEGRATED CHINESE LANGUAGE
INSTRUCTIONAL PACKAGE USING LOCAL CONTEXTS

เบญจาภา พิเศษสกุลวงศ์

Benja-arpa Phisetsakunwong

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประเทศไทย

Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom Province, Thailand

benjaarpa.p@ku.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนของนักศึกษา ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรม 3) เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ที่เรียนวิชาภาษาจีนระดับกลาง ปีการศึกษา 2/2559 จำนวน 16 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 4 ชุดคือ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของชุดกิจกรรม 3) แบบประเมินผลงานนักศึกษา และ 4) แบบสอบถามเจตคติที่มีต่อชุดกิจกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความยากง่าย และค่าประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนมีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 80.46/81.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหลังใช้ชุดกิจกรรม และมีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 20.21 3) จากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนสามารถสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีนของนักศึกษาได้ เห็นได้จากค่าเฉลี่ยแบบสอบถามได้เท่ากับ 4.43 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีน บูรณาการ บริบทของชุมชน

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop and perform the effectiveness of the integrated Chinese language instructional package using local contexts, 2) to compare learning achievements before and after using the integrated Chinese language instructional package and 3) to study students' attitudes after using the integrated Chinese language instructional package, using local contexts. The sample group was 16 Chinese-majored students, Kanchanaburi Rajabhat University, studying Intermediate Chinese, second semester, academic year 2016. The instruments employed in the research included 1) an integrated Chinese language instructional package using local contexts 2) the Chinese learning achievement pre-test and post-test 3) the evaluation form and 4) the attitude questionnaire. The statistics used in the analysis were mean, standard deviation, percentage, difficulty and efficiency indices. The results showed that 1) the efficiency of the package was at the level of E_1/E_2 80.46/81.25 which was higher than the specific criteria of 80/80, 2) The students' post-test scores were higher than pre-test and the percentage of progress was at the level of 20.21, and 3) The students' attitudes were positive and the average of the questionnaires was at the level of 4.43.

Keywords: Chinese language instructional package, integrated, local contexts

บทนำ

การศึกษาภาษาจีนเป็นกระแสนิยมในหลายประเทศทั่วโลก ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน สถาบันการศึกษาของไทยทั้งภาครัฐและเอกชน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา รวมถึงสถาบันกวดวิชาที่กระจายอยู่เกือบทั่วทุกแห่งต่างเปิดสอนวิชาภาษาจีน ปัจจุบันที่เป็นตัวเร่งการเติบโตของการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยที่สำคัญก็คือการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น

เช่น การสนับสนุนจากภาครัฐของทั้งสองประเทศ ที่วางโครงสร้างให้วิชาภาษาจีนเป็นหนึ่งในภาษาต่างประเทศที่สองที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามอัธยาศัย การที่รัฐบาลไทยมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านภาษาจีนเพื่อการแข่งขันกับต่างประเทศ การที่หน่วยงานหรือองค์กรต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนเพื่อการทำงานและประสานงานในด้านต่าง ๆ

กับชาวจีน การกำหนดให้วิชาภาษาจีนเป็นวิชาที่ใช้ในการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในส่วนระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนต่างมุ่งหน้าผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้พัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาจีนที่หลากหลายและเฉพาะทางมากขึ้น เช่น สาขาภาษาจีนธุรกิจ สาขาวิชาจีนศึกษา สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อเศรษฐกิจและการค้า สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร

หลักสูตรภาษาจีนที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษาสามารถตอบสนองของกลุ่มผู้เรียนที่มีความประสงค์ในการศึกษาด้านภาษาจีนและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ปัญหาจากการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดลักษณะเดียวกันของหลักสูตรภาษาจีนในหลายมหาวิทยาลัย คือ นักศึกษาเรียนแล้วไม่สามารถนำภาษาจีนไปใช้ประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อได้ สาเหตุของปัญหานี้เกิดจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ด้านตำราเรียน ด้านวิธีการสอนของอาจารย์ ด้านตำราเรียน การเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ใช้ตำราเรียนหรือสื่อการสอนที่ผลิตจากประเทศจีน เช่น 《新实用汉语课本》、《博雅汉语》、《汉语教程》 ซึ่งเนื้อหาในบทเรียนเกี่ยวข้องกับประเทศจีน ไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ในท้องถิ่นหรือชุมชนของประเทศไทย ตำราเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่เหมาะสำหรับนักศึกษาต่างชาติที่เรียนอยู่ในประเทศจีน ซึ่งสามารถนำมาใช้สื่อสารได้โดยตรงในชีวิตประจำวัน แต่เมื่อนำมาใช้สอนนักศึกษาในประเทศไทย ด้วยเหตุที่เนื้อหาในบทเรียนเป็น

เรื่องไกลตัว ไม่สอดคล้องกับบริบทของไทย ส่งผลทำให้เกิดความไม่น่าสนใจ นักศึกษารู้สึกเบื่อหน่ายขาดแรงจูงใจในการเรียน รวมถึงไม่ส่งเสริมการประกอบอาชีพ นักศึกษาไม่เห็นประโยชน์ในการนำไปใช้และไม่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในด้านวิธีการสอนของอาจารย์ส่วนใหญ่ยังคงเป็นระบบเก่า คือ เน้นการท่องจำ โดยอาจารย์สั่งให้นักศึกษาจำคำศัพท์หรือบทสนทนาในบทเรียนแล้วมาท่องให้อาจารย์ฟัง การท่องจำคำศัพท์และประโยคที่ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันที่มีปริมาณมาก ท่องยากแต่ลืมง่ายเนื่องจากไม่มีการนำมาใช้บ่อย ๆ นอกจากนี้ นักศึกษายังขาดโอกาสในการฝึกฝนและทบทวนภาษาจีนนอกห้องเรียน ในห้องเรียนนักศึกษามีโอกาสฝึกพูด ฝึกเขียนภาษาจีน แต่เมื่อออกจากห้องเรียน นอกจากการบ้านที่อาจารย์สั่งให้นักศึกษาทำ นักศึกษาก็ไม่มีโอกาสได้ฝึกฟัง ฝึกพูด ฝึกเขียน ทำให้พัฒนาการทางด้านภาษาไม่ต่อเนื่อง เกิดสภาวะได้น้ำล้นหลัง นักศึกษาขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาจีน ซึ่งก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เหล่านี้เป็นปัญหาที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบการสอนและวิธีการสอนภาษาจีนที่มีประสิทธิภาพเพื่อการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนที่ดีขึ้นของนักศึกษา วิธีการสอนแบบบูรณาการเป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ลักษณะการเรียนรู้แบบบูรณาการมี 2 ลักษณะคือ บูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้

ความคิด ทักษะและประสบการณ์ที่มีความหลากหลายและสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้แจ้งรู้จริงในสิ่งที่ศึกษา สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้ (Sintapanon, 2015) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การแปล และมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือท้องถิ่นเข้าไปในบทเรียน เช่น ที่ตั้ง สภาพทั่วไปของจังหวัด ภูมิภาค ประเทศ ภูมิภาค สถานที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ผลผลิตภัณฑ์ของชุมชน เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาจีนในบริบทของชุมชน ทำกิจกรรมและแบบฝึกหัดที่ต้องสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว เห็นคุณค่า และมีโอกาสในการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชุมชน เนื่องจากการเรียนภาษาไม่ว่าภาษาใดเนื้อหาควรหนีไม่พ้นการนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง หากนักศึกษามีความรู้และทักษะภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนเองก็สามารถนำไปใช้สื่อสารและปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันของตนเองและชุมชนได้ นอกจากนี้ยังสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีน ปลุกฝังนักศึกษาให้เห็นคุณค่าและสร้างความผูกพันกับชุมชนของตนเองด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบ

บูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะภาษาจีนของนักศึกษาก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน

3. เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

2. ได้ทราบผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนทักษะภาษาจีนของนักศึกษาก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน และความก้าวหน้าของการเรียน

3. ได้ทราบเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม บริการการท่องเที่ยวและนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาจีนระดับกลาง ภาคการศึกษา 2/2559 ทั้งหมด 25 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาจีนระดับกลาง ปีการศึกษา 2/2559 จำนวน 16 คน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีน

แบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะภาษาจีนของนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักศึกษามีเจตคติต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

การจัดการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนโดยใช้บริบทของชุมชน

ตัวแปรอิสระ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะภาษาจีน
2. เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนโดยใช้บริบทของชุมชน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน ผู้วิจัยมีระเบียบการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาเครื่องมือ

1.1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยพิจารณาจุดมุ่งหมายและคำอธิบายรายวิชาภาษาจีนระดับกลาง

1.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1.3 กำหนดหัวข้อและเนื้อหาที่จะใช้ในการสร้างชุดกิจกรรม โดยสร้างชุดกิจกรรมที่บูรณาการทั้งทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน การแปล และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 3 ชุดได้แก่

ชุดที่ 1 เรื่อง สภาพทั่วไปของจังหวัดกาญจนบุรี 北碧府的概况

ชุดที่ 2 เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี 北碧府的旅游景点

ชุดที่ 3 เรื่อง ผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี 北碧府的乡村特色产品

1.1.4 นำชุดกิจกรรมเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีนจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ประเมินความชัดเจน ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และการใช้ภาษา

1.1.5 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านคำแนะนำสำหรับผู้สอน ด้านเนื้อหา และด้านแบบฝึกหัด โดยแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ากำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.57 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

1.1.6 ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมไปหาประสิทธิภาพ โดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน 9 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยว เลือกแบบเฉพาะเจาะจง เป็นนักศึกษาที่มีระดับภาษาจีนเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยใช้พิจารณาจากผลการเรียนในภาคการศึกษาที่ผ่านมา ดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมกับนักศึกษาในช่วงต้นภาคการศึกษา 2/2559 จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 16 คาบ แต่ละสัปดาห์ใช้ชุดกิจกรรม 1 ชุด สัปดาห์สุดท้ายให้นักศึกษานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

1.1.7 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแล้ว ผู้วิจัยนำผลคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนทั้ง 3 ชุด คะแนนผลงานนักศึกษาและคะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนมาหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนโดยใช้บริบทของชุมชน ได้ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 80.83/80.24 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

1.2 การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของชุดกิจกรรม

การเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน

1.2.1 ผู้วิจัยศึกษาหนังสือเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ

1.2.2 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดกิจกรรมให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งแบบทดสอบทั้ง 2 ชุดมีเนื้อหาเดียวกันแต่มีการสลับข้อและสลับตัวเลือก ลักษณะแบบทดสอบเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ให้นักศึกษาฟังบทสนทนาแล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

ตอนที่ 2 ให้นักศึกษาเลือกคำอ่านพินอินของคำศัพท์ให้ถูกต้อง

ตอนที่ 3 ให้นักศึกษาตอบคำถามความรู้เกี่ยวกับจังหวัดกาญจนบุรีให้ถูกต้อง

1.2.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีนทั้ง 3 คนตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความเที่ยงตรงของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ นำความเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

1.2.4 นำข้อสอบไปใช้ทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบทดสอบไปหาคุณภาพ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.50 - 0.78 จำนวน 30 ข้อ เพื่อให้เหมาะกับระดับความรู้ภาษาจีนของนักศึกษา

1.3 การพัฒนาแบบประเมินผลงานนักศึกษา

1.3.1 ผู้วิจัยศึกษาหนังสือเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินผลงานนักศึกษา

1.3.2 กำหนดขอบเขตของการประเมินความสามารถของนักศึกษาตามวัตถุประสงค์และดำเนินการสร้างแบบประเมินผลงานนักศึกษา ซึ่งเป็นแบบประเมินความสามารถของผู้เรียนครั้งสุดท้ายหลังใช้ชุดกิจกรรมการประเมินมี 5 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องของเนื้อหา ความถูกต้องในการออกเสียง ทักษะการนำเสนอ ความคิดสร้างสรรค์ของผลงาน และการนำไปใช้ประโยชน์ แต่ละด้านมีคะแนนเต็ม 3 คะแนน คือ ดี = 3 คะแนน พอใช้ = 2 คะแนน ปรับปรุง = 1 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 15 คะแนน เกณฑ์ตัดสินคุณภาพคือ $15 - 11 =$ ดี $10 - 6 =$ พอใช้ $5 - 1 =$ ปรับปรุง

1.3.4 นำแบบประเมินความสามารถของนักศึกษาที่พัฒนาไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีนทั้ง 3 คน ตรวจสอบการใช้ภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

1.4 การพัฒนาแบบสอบถามเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน มีขั้นตอนดังนี้

1.4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามเจตคติจากเอกสาร ตำรา และงานวิชาการต่าง ๆ

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561)

1.4.2 ผู้วิจัยพิจารณาวัตถุประสงค์เพื่อเป็นขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามและดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม สาเหตุของการเลือกเรียนภาษาจีน โดยการสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านวิธีการเรียนการสอน จำนวนด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) กำหนดช่วงความคิดเห็นของนักศึกษาเป็น 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีคะแนน 5 4 3 2 1 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านวิธีการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open ended form) ให้นักศึกษาเขียนบรรยายพรรณนา

1.4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีนทั้ง 3 คนตรวจการใช้ภาษาและความเที่ยงตรง

เชิงเนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสอบถามกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อ ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2. การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1 การทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดกิจกรรมฉบับก่อนเรียนวันที่ผลคะแนนและถือเอาคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบเป็นคะแนนก่อนเรียน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยนำชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในภาคเรียนที่ 2/2559 จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบเรียน รวม 16 คาบเรียน ในแต่ละคาบให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดประจำแต่ละชุด ซึ่งมีทั้งหมด 3 ชุด นำคะแนนจากแบบฝึกหัดทั้งหมดไปหาประสิทธิภาพ E_1 (80)

2.3 หลังจากใช้ชุดกิจกรรมเสร็จสิ้นให้นักศึกษานำเสนอผลงาน ผู้วิจัยประเมินความสามารถของนักศึกษาจากผลงานโดยใช้แบบประเมินผลงานนักศึกษา และให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดกิจกรรมฉบับหลังเรียน ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบประเมินผลงานนักศึกษาและคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนฉบับหลังเรียนไปหาประสิทธิภาพ E_2 (80)

2.4 ให้นักศึกษาทำแบบสอบถามเจตคติที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน โดยใช้สูตร E_1/E_2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ตามแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (Brahmawong, 2013) ที่กล่าวถึงเกณฑ์ประสิทธิภาพชุดกิจกรรม E_1/E_2 ควรเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 สำหรับทักษะพิสัย หลังจากได้ชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว จึงนำชุดกิจกรรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 16 คนและวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนก่อนและหลังเรียน คำนวณเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนนักศึกษากลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละ

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินผลงานของนักศึกษา นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินผลงานนักศึกษามาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน ในการวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 คือข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์

หาค่าสถิติพื้นฐานด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ความถี่และร้อยละ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบการวิเคราะห์พรรณนาความคิดเห็นของนักศึกษา

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้วิจัยหาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยวทั้งหมด 9 คน ดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมกับนักศึกษาในช่วงต้นภาคการศึกษา 2/2559 จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 16 คาบ ไม่รวมการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแล้ว ผู้วิจัยนำผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน คะแนนผลงานนักศึกษาและคะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับหลังเรียนมาหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนโดยใช้บริบทของชุมชน ได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 หลังจากชุดกิจกรรมผ่านเกณฑ์มาตรฐานแล้ว ผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมไปใช้จริงกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาจีนระดับกลาง ในภาคการศึกษา

2/2559 ทั้งหมด 16 คน ได้ผลการวิเคราะห์
ดังตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 พบว่า ชุดกิจกรรมการ
เรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้
บริบทของชุมชนมีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ
80.46/81.25 หมายความว่า ประสิทธิภาพของ
กระบวนการเรียน (E_1) ด้วยชุดกิจกรรมมีค่า
เท่ากับ 80.46 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์

(E_2) มีค่าเท่ากับ 81.25 แสดงว่าชุดกิจกรรมการ
เรียนรู้ทักษะภาษาจีนโดยใช้บริบทของชุมชน
มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้
ทักษะภาษาจีนโดยใช้บริบทของชุมชนมีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนเปรียบเทียบก่อนและหลังเรียน
ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้
บริบทของชุมชนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

ชุดกิจกรรม	จำนวน นักศึกษา	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ค่า ประสิทธิภาพ	E_1/E_2
คะแนนของกระบวนการ	16	A = 40	$\sum X = 515$	$E_1 = 80.46$	
คะแนนของผลลัพธ์	16	B = 45	$\sum Y = 585$	$E_2 = 81.25$	80.46/81.25

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้
ทักษะภาษาจีนโดยใช้บริบทของชุมชนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียน	ร้อยละของ คะแนนก่อนเรียน	คะแนนเฉลี่ย หลังเรียน	ร้อยละของคะแนน หลังเรียน	ร้อยละของคะแนน ความก้าวหน้า
30	18.31	61.04	24.38	81.25	20.21

จากตารางที่ 2 พบว่านักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 18.31 คิดเป็นร้อยละ 61.04 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.38 คิดเป็นร้อยละ 81.25 คะแนนความก้าวหน้าของนักศึกษาคิดเป็นร้อยละ 20.21 แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. จากแบบสอบถามเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน พบว่าตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 93.75 ที่เหลือเป็นเพศชายจำนวน 1 คนร้อยละ 6.25 นักศึกษาแบ่งเป็น 2 ช่วงอายุ อายุ 18 - 20 ปีมีจำนวน 13 คนคิดเป็นร้อยละ 81.25 และอายุมากกว่า 20 ปีมีจำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 18.75 เกรตเฉลี่ยส่วนใหญ่มากกว่า 3.00 ซึ่งมีจำนวน 10 คนคิดเป็น

ร้อยละ 62.50 เกรตเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.00 มี 1 คนคิดเป็นร้อยละ 6.25 และเกรตเฉลี่ย 2.01 - 2.50 มี 5 คนคิดเป็นร้อยละ 31.25 สาเหตุที่นักศึกษาเลือกเรียนภาษาจีนส่วนใหญ่เลือกเรียนภาษาจีนเนื่องจากต้องการประกอบอาชีพที่ใช้ภาษาจีน ซึ่งมีจำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 62.50 ต้องการศึกษาต่อในประเทศจีน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 ต้องการศึกษาวรรณกรรมจีน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 12.50 และเลือกเรียนเนื่องจากความต้องการของครอบครัว 1 คนคิดเป็นร้อยละ 6.25

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านวิธีการเรียนการสอน สรุปผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	S.D.
- ด้านความรู้	4.56	มากที่สุด	0.52
- ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.33	มาก	0.55
- ด้านวิธีการเรียนการสอน	4.39	มาก	0.53
รวม	4.43	มาก	0.54

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561)

จากตารางที่ 3 พบว่าเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนโดยใช้บริบทของชุมชนทั้ง 3 ด้านเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.43 อยู่ในระดับมาก ซึ่งแบ่งเป็นค่าเฉลี่ยด้านความรู้ ได้ค่าเฉลี่ย 4.56 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนได้ค่าเฉลี่ย 4.33 และด้านวิธีการเรียนการสอนได้ค่าเฉลี่ย 4.39 ข้อที่นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดคือ ด้านความรู้ในประเด็นนักศึกษาได้ฝึกทักษะกระบวนการทางภาษามากกว่าการเรียนแบบเดิม นอกจากนี้ในแบบสอบถามปลายเปิดตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

ด้านความรู้ เช่น “ได้รับความรู้ที่นอกเหนือจากในหนังสือ และสามารถนำไปใช้ได้จริง” “เป็นการเพิ่มความรู้ใหม่ให้กับนักศึกษาให้นักศึกษากลับพูด กลับแสดงออกหน้าชั้นเรียนมากขึ้น” “มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่เป็นภาษาจีนมากขึ้น และนำไปใช้ได้” “ได้รู้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับชุมชน ทำให้มีความสนใจเรียนภาษาจีนมากขึ้น” “ได้รู้คำศัพท์ภาษาจีนที่ใกล้ตัวมากขึ้น” เป็นต้น

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน นักศึกษาได้ให้ความคิดเห็นว่า “มีกิจกรรมให้ร่วมกันปฏิบัติกับเพื่อน ทำให้ไม่น่าเบื่อ มีการสอบถามและหลังเรียน วัดคะแนนความรู้ ทำให้นักศึกษาตั้งใจเรียนมากขึ้น” “มีความสุขที่ได้ร่วมกันคิด อ่าน และทำผลงานร่วมกับเพื่อน” “กิจกรรมดีมาก ทำให้ได้ไปท่องเที่ยว ลงพื้นที่ดูผลิตภัณฑ์ของชุมชนว่ามีอะไรบ้าง ได้เห็นว่าชุมชนของเราก็มีของดีเหมือนกัน” “อาจจะยากนิดหน่อยแต่ทำให้

ได้ฝึก ได้รับความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น” “มีกิจกรรมหลายรูปแบบ ไม่น่าเบื่อ ผู้เรียนมีความสุข”

ด้านวิธีการเรียนการสอน นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่า “วิธีการสอนทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น สนุกและได้ความรู้” “มีการนำแผนที่ ภาพประกอบของสถานที่จริง และสื่อที่หลากหลาย ทำให้ดูน่าสนใจ” “วิธีสอนเข้าใจง่าย สามารถหาแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมได้จากแหล่งชุมชนใกล้เคียง” “สอนสนุก” “นักศึกษากะตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น สนุกได้รับความรู้ดีกว่านั่งฟังบรรยาย” “อาจารย์สอนอย่างเต็มที่ได้รับความรู้เยอะมากเกี่ยวกับจังหวัดกาญจนบุรี เพียงพอที่จะนำไปแนะนำให้เพื่อนคนจีนได้รู้จักประเทศไทย” “เนื้อหาที่สอนมีความเหมาะสม นักศึกษาเข้าใจง่าย และอยากเรียนแบบนี้”

จากความคิดเห็นของนักศึกษาข้างต้น จะเห็นว่านักศึกษาเห็นด้วยกับการเรียนการสอนที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนโดยใช้บริบทของชุมชน เพราะได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตัวเอง เป็นความรู้ที่อยู่นอกเหนือจากในหนังสือ สามารถพัฒนาทักษะภาษาจีนหลายด้านของตนเองให้ดีขึ้น เรียนสนุก รู้สึกกล้าพูด กล้าแสดงออกหน้าชั้นเรียนมากขึ้น ได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มมีความสุขในการเรียนร่วมกับเพื่อน มีการให้นักศึกษาลงพื้นที่สำรวจผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถเปิดโลกทัศน์ให้กับนักศึกษาได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงและสามารถแนะนำให้เพื่อนชาวจีนได้รู้จักจังหวัดกาญจนบุรีด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ $80.46/81.25 (E_1/E_2)$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $80/80$ ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีขั้นตอนในการสร้างอย่างเป็นระบบ และได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คนในการตรวจสอบชุดกิจกรรมทั้งด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านคำแนะนำสำหรับผู้สอน ด้านเนื้อหา และด้านแบบฝึกหัด โดยได้ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเสี่ยวซิน เซอ (She, 2011) ที่พัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้บริบทของท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ โดยมีขั้นตอนการสร้างที่เป็นระบบและผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหา หลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีน ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจนมีความสมบูรณ์ และนำไปใช้ทดลอง ซึ่งผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ $81.20/81.71 (E_1/E_2)$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $80/80$

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนความก้าวหน้าของนักศึกษาคิดเป็นร้อยละ 20.21

แสดงว่า ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นสามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาจีนของนักศึกษาให้มากขึ้นได้ เนื่องจากชุดกิจกรรมเป็นการบูรณาการที่เน้นการปฏิบัติจริง ให้นักศึกษาฝึกทักษะต่าง ๆ ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน การแปล และมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนใกล้ตัวนักศึกษาทั้งสภาพจังหวัด ที่ตั้ง ชื่ออำเภอ สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สถานที่ท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของชุมชน ให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน เพราะสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง และจากการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรม พบว่า นักศึกษาได้เรียนรู้ไปตามขั้นตอนการปฏิบัติ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีความสนุกสนานกับกิจกรรมและการทำแบบฝึกหัด นักศึกษาได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่จนบรรลุเป้าหมายของกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ ถึงแม้จะมีนักศึกษาบางคนที่การเรียนอ่อน ผู้วิจัยจึงต้องสนใจ คอยดูแลช่วยเหลือในการประกอบกิจกรรม ให้กำลังใจ ชักถามปัญหา โดยนักศึกษาก็แสดงความตั้งใจ และกระตือรือร้น จนสามารถทำกิจกรรมสำเร็จ ลุล่วงด้วยดีพร้อมเพื่อน นอกจากนี้ นักศึกษายังฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ไขปัญหา ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ให้นักศึกษาเรียนอย่างสนุกสนาน ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม สิ่งเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสนุกกับการเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yang (2010) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐาน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่า

ก่อนเรียน เพราะชุดกิจกรรมเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้สื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ได้แก่ ภาพ การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จริง จึงทำให้นักเรียนสนุกสนานกับการเรียน อายากพูด และเรียนรู้ภาษาจีน นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

3. นักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนมีเจตคติต่อการใช้ชุดกิจกรรมเฉลี่ย 4.43 อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมมีการส่งเสริมทั้งด้านความรู้ที่เป็นประโยชน์ มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนเอง ได้ฝึกทักษะภาษาจีนหลายด้านจากการเรียนแบบบูรณาการและมีความรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถช่วยให้นักศึกษาใช้ภาษาจีนที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และสามารถปรับเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต วิธีการสอนที่เน้นให้นักศึกษาปฏิบัติจริงทำให้เข้าใจภาษาจีนดีขึ้น มีความสุขที่ได้ฝึกการใช้ภาษาจีนจากแหล่งความรู้ในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การจัดการกิจกรรมการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน ผู้สอนควรให้ความสนใจนักศึกษาอย่างทั่วถึงโดยเฉพาะนักศึกษาที่การเรียนอ่อน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเรียนรู้และทำกิจกรรมได้สำเร็จพร้อมเพื่อนคนอื่น

1.2 ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชน ผู้สอนต้องศึกษาคู่มือครู สื่อประกอบการสอนต้องเตรียมให้พร้อม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบ

นักศึกษาที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการโดยใช้บริบทของชุมชนกับนักเรียนที่เรียนด้วยแบบเรียนแบบเดิม เปรียบเทียบค่าความต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ควรเพิ่มข้อมูลของชุมชนในด้านอื่น เพื่อให้เนื้อหาของชุดกิจกรรมมีความสมบูรณ์มากขึ้น

2.3 ควรมีการสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาในด้านอื่น ๆ

REFERENCES

- Brahmawong, C. (2013). Developmental testing of media and instructional package. *Silpakorn Education Research Journal*. 5(1), 1 - 20. (in Thai)
- Dachakupt, P. (2013). 5C skills for developing unit of learning and standard of learning management. 7th edition. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Dai, Y. (2014). The application of situational teaching method in Chinese listening comprehension teaching. Retrieved January 28, 2017, from <http://www.docin.com/p-2026799647.html>

- Meng, Q. (2011). The development of instructional packages on beginning Chinese learning for prathomsuksa IV students in Thailand. *Journal of education and social development*. 7(2), 72 - 84. (in Thai)
- Pi, S. (2014). Case analysis on situational teaching in curriculum of teaching Chinese as a foreign language. Retrieved February 20, 2017, from <http://www.docin.com/p-1188203295.html>
- She, X. (2011). The development of a Chinese instructional package using local contexts for undergraduate students in the Faculty of Education at Rajabhat Rajanagarindra University. Master of Education Program in Curriculum and Instruction Rajabhat Rajanagarindra University. (in Thai)
- Sintapanon, S. (2015). Learning management system for new teacher to develop learners's skills in 21st century. Bangkok: 9119 Technic Printing Limited Partnership.
- Yang, D. (2010). Development of basic Chinese language learning activities package for prathomsuksa IV students. *Journal of Education and Social Development*. 6(1), 37 - 48. (in Thai)

การจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

SUSTAINABLE ECONOMIC MANAGEMENT: A CASE STUDY
OF COMMUNITY ENTERPRISE OF MAHASAWAT
AGRICULTURAL HOUSEWIFE GROUP, PHUTTHAMONTHON DISTRICT,
NAKHONPATHOM PROVINCE

เพ็ญศรี ชิรินัง^{1*} อรุณ รักธรรม² และ สมพร เพ็ญจันทร์³

Pensri Chirinang^{1*}, Arun Raktham² and Somporn Fuangchan³

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1*,2,3}

College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Bangkok, Thailand^{1*,2,3}

pensri.chi@rmutr.ac.th^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ และ 2) ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับตำบล ระดับหมู่บ้านและชุมชน และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จำนวนทั้งสิ้น 14 คน แล้วทำการวิเคราะห์ตีความแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านการวางแผน ให้หลักการการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการจัดองค์การ พบว่ามีการจัดโครงสร้างในการบริหารงาน และมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับใช้ในหมู่สมาชิก พบว่าผู้นำเน้นบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และด้านการควบคุม พบว่ามีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และมีบุคคลภายนอกจากหน่วยงานรัฐเข้ามาตรวจสอบ และ 2) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ (1) การค้นหา

ศักยภาพ บริบท ภูมิปัญญา ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและวิสาหกิจชุมชน (2) การพัฒนาการบริหาร (3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (4) การพัฒนาการตลาดและกิจกรรม และ (5) การพัฒนาเครือข่าย

คำสำคัญ: การจัดการ วิสาหกิจชุมชน ความยั่งยืน

ABSTRACT

This research aimed 1) to study the management of the community enterprise of Mahasawat Agricultural Housewife Group and 2) to study appropriate approaches to sustainable economic management of Mahasawat Agricultural Housewife Group. The qualitative research methodology was utilized by the data obtained from related documents, Data was collected by observation and in-depth interviews with key informants from related organizations at the district level, village and community level, and members of Mahasawat Agricultural Housewife Group; 14 people, and analyze the interpretation analytic induction.

The research found that 1) according to the management of the community enterprise in planning, they used principle of community participation, organizing, management structure and there are rules and regulations to apply among members ; in leading, the administration structure of good governance and in controlling, accounting for income – expenditure and government agencies checking and 2) the appropriate approaches to sustainable economic management consisted of 5 approaches; (1) to finding the potential, context, wisdom, and basic information of the community and the community enterprise; (2) administration development; (3) the product development; (4) market and activities administration and (5) the network development.

Keywords: management, community enterprise, sustainable

บทนำ

แนวความคิดเรื่องเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองในชนบท เป็นกระแสในสังคมไทยครั้งแรกภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 โดยมีหลักคิดและ

แนวทางในการปฏิบัติคล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก อาทิเช่น 1) การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนชนบท 2) การให้ความสำคัญกับการผลิตในภาคการเกษตร 3) การเน้นความพอเพียงและ

การพยายามพึ่งตนเอง เพื่อลดความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกต่าง ๆ 4) การใช้ศักยภาพทางด้านต่าง ๆ ของตนเองหรือที่มีอยู่ภายในชุมชนเป็นหลัก 5) การเน้นกิจกรรมการผลิต มากกว่าการซื้อขาย แลกเปลี่ยน และ 6) มีการนำความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาบูรณาการเพื่อการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ เศรษฐกิจชุมชนเป็นการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนา ซึ่งแตกต่างจากธุรกิจชุมชนที่เน้นการจัดการเงินเพื่อเป้าหมายให้ได้กำไรในเชิงธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งกำไรอาจไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประกอบกิจการของชุมชน ทั้งนี้เพราะทุนของชุมชนจะรวมทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชนซึ่งบางอย่างอาจยังพัฒนาไม่เต็มศักยภาพ เช่น ทุนธรรมชาติ ทุนที่เป็นผลผลิต ทุนความรู้ ภูมิปัญญา ความไว้วางใจ ความเป็นญาติพี่น้องของผู้คนในชุมชน เป็นต้น การจัดการทุนเหล่านี้ต้องจัดการโดยเอาภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนมาผสมผสานกับความรู้หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ มีความแตกต่างและมีนวัตกรรมที่เหมาะสม ไม่ใช่การเลียนแบบ มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเองของชุมชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (Education, Ministry, 2002)

การดำเนินกิจกรรมของเศรษฐกิจชุมชนจะเน้นในเรื่องของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน จึงเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เน้นความสัมพันธ์ในท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว ดังนั้น จึงสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาทั้ง 2 ด้าน คือ ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนบุคคล และการพัฒนาชุมชนไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของระบบ

เศรษฐกิจแบบเสรีโดยทั่วไป ที่เน้นการแข่งขันและผลตอบแทนสูงสุดส่วนบุคคลเป็นสำคัญ นอกจากนี้การดำเนินกิจกรรมของเศรษฐกิจชุมชน มีความสำคัญในแง่ของการดำเนินการที่ง่ายกว่า เพราะจากแนวทางในการพัฒนาของรัฐบาลที่ผ่านมามักจะดำเนินแบบข้างบนลงสู่ข้างล่าง คือ จากหน่วยงานของทางราชการ หรือการวางแผนจากส่วนกลาง ไปสู่ข้างล่าง คือ ภาคประชาชน ซึ่งในเชิงทฤษฎี การพัฒนาในแนวทางนี้มักจะไม่ค่อยเหมาะสมและประสบความสำเร็จได้ยาก แต่เศรษฐกิจชุมชนจะเป็นการดำเนินการแบบข้างล่างขึ้นสู่ข้างบน จึงเป็นการดำเนินการที่ง่ายกว่า นอกจากนี้ยังมีโอกาสสำเร็จสูงกว่า เพราะปัจจัยในการพัฒนาต่าง ๆ มีอยู่ในท้องถิ่นและความร่วมมือจากคนในท้องถิ่นเอง เพราะการวางแผนจากส่วนกลาง น่าจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่น และทุนของชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ น้อยกว่านอกจากนี้การมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ยังมีจุดแข็งที่เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการประสบความสำเร็จ ในการพัฒนา 4 ด้าน คือ 1) คนในชุมชนท้องถิ่นจะมีจิตสำนึกร่วมกัน เพราะเป็นคนในชุมชนเดียวกัน มีความเป็นมาและดำรงอยู่ด้วยกัน 2) มีความเอื้ออาทรและให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพราะเป็นเอกลักษณ์ของสังคมในท้องถิ่นอยู่แล้ว ดังนั้นการดำเนินการใด ๆ ในชุมชนจึงประสบความสำเร็จได้ง่าย 3) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลเป็นไปตามธรรมชาติและด้วยความสมัครใจ เพราะไม่ใช่มาจากบังคับหรือสั่งการ และ 4) การบริหารจัดการง่ายกว่า เพราะเริ่มจากพื้นที่ชุมชนที่มีคนไม่มากนัก การบริหาร

จัดการจึงง่ายกว่า และถ้าพื้นที่หนึ่งประสบความสำเร็จ จะเกิดการกระจายหลักการและแนวคิดออกไป (Office of the National Economic and Social Development Board, Prime Minister's Office, 2012)

จากการที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล ก่อให้เกิดการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้กลุ่มแม่บ้านของชุมชนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม ได้มีการรวมตัวเพื่อเข้ารับการอบรมโครงการต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนา ผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยกลุ่มแม่บ้านได้รวมตัวและก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2520 และมีการพัฒนากลุ่มและผลิตภัณฑ์มาถึงปัจจุบัน ซึ่งได้รับการคัดสรรสุดยอด "หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์" ของจังหวัดนครปฐม และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ได้เข้าจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2549

ภาพรวมของกรณีศึกษาในครั้งนี้ จะเน้นไปที่ชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ซึ่งได้รวมตัวและก่อตั้งเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2520 จากการรวมตัวของสมาชิกในหมู่บ้าน จำนวน 20 คน โดยมีนางปราณี สวัสดิ์แดง เป็นประธาน เริ่มจากการแปรรูป กุ้ง และถั่วเคลือบซ็อกโกแลต แต่ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงได้เปลี่ยนไปแปรรูปผลผลิตเกษตร ตามฤดูกาล ได้แก่ ผลไม้หทัย ซึ่งได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดนครปฐม ทางกลุ่มแม่บ้านยังได้เข้าร่วมโครงการ Think Earth รมรงค์ฯ จัดโรคขาดสารไอโอดีน ในการผลิตไข่เค็ม

เสริมไอโอดีน ส่วนผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มแม่บ้านได้รับการส่งเสริมและอบรมจากสหกรณ์ปฏิรูปที่ดินในการแปรรูปข้าว โดยนำข้าวหอมมะลิซ้อมมือมาทำเป็นแผ่นข้าวตัง ซึ่งได้รับการคัดสรรสุดยอด "หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์" ของจังหวัดนครปฐมเช่นเดียวกัน และได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่น 5 ดาว ระดับประเทศประจำปี 2547 ประเภทอาหารตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมทั้งยังได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 3 ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับผลิตภัณฑ์ข้าวตังถือเป็นผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่ม และได้นำไปจำหน่าย ณ ประเทศเยอรมัน โดยกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่สนับสนุน ในปัจจุบันทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ได้มีจำนวนแม่บ้าน 33 คน มียอดขายในปี 2547 เฉพาะผลิตภัณฑ์ ข้าวตังซ้อมมือเฉลี่ยประมาณ 2,600,000 บาท ซึ่งทางกลุ่มได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มจนประสบความสำเร็จ จึงนับได้ว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จอย่างดี มีการเจริญเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป เป็นขั้นเป็นตอนมีความมั่นคง สมควรจัดเป็นต้นแบบของวิสาหกิจชุมชนที่ดี จึงนำมาถอดบทเรียนเพื่อขยายผลสู่วิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ ได้

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงให้ความสนใจที่จะทำการศึกษาในประเด็นกระบวนการรวมกลุ่ม และการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์

พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เพื่อพิจารณาว่าการเจริญเติบโตขององค์กรกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ และกระบวนการเจริญเติบโตขององค์กรดังกล่าวเป็นมาอย่างไร ทั้งนี้จะได้นำไปสู่แนวทางในการเสนอแนะและขยายผลไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม รวมทั้งแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

2. ขอบเขตประชากร การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้รูปแบบการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่รู้เรื่องราวเป็นอย่างดี จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับตำบล ระดับหมู่บ้านและชุมชน และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จำนวนทั้งสิ้น 14 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ตำบลมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 14 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ประกอบด้วย

- 1.1 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคม เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นผู้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนผลงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์โดยการส่งเข้าประกวด จนผลงานได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ จำนวน 5 คน

- 1.2 กำนัน และผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทด้านการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งหมายถึง การจัดให้ราษฎรประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง สามารถเพิ่มพูนรายได้ให้สูงขึ้น ขยายการผลิตให้มากขึ้นไป โดยมุ่งในทางส่งเสริมอาชีพที่มีอยู่แล้วเป็นสำคัญ จำนวน 2 คน

2. พระสงฆ์ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดสุวรรณาราม ซึ่งมีบทบาทด้านการพัฒนาชีวิตในชุมชน โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนิน

ชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของวัด และด้านการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน จากภาคต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน

3. สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมโดยตรง เป็นการประกอบการโดยชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้านการผลิต การค้า และการเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตนี้ให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ คือ การสร้างรายได้และอาชีพ ด้านสังคม คือ การยึดโยงร้อยรัดความเป็นครอบครัวและชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แบ่งทุกข์แบ่งสุขซึ่งกันและกัน โดยผ่านการประกอบกระบวนการของชุมชน จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคและวิธีการ ดังนี้

1. การสังเกตการณ์ เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ของข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ด้านการกระทำ ได้แก่ วิธีการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน ลักษณะครอบครัว ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน ประวัติความเป็นมาของชุมชน และลักษณะโครงสร้างที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 ด้านแบบแผนการกระทำหรือกิจกรรม ได้แก่ กระบวนการผลิต การแลกเปลี่ยน และการบริโภค

ส่วนที่ 3 ด้านการให้คุณค่าหรือความหมาย ได้แก่ ภูมิปัญญา การเรียนรู้ และเพื่อนบ้าน

ส่วนที่ 4 ด้านความสัมพันธ์ ได้แก่ ผู้นำความขัดแย้ง ผู้มีอำนาจหรือกลุ่มอิทธิพล การรวมกลุ่ม

ส่วนที่ 5 ด้านองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพภูมิประเทศและการตั้งถิ่นฐานในชุมชน

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยก่อนที่จะนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ว่าครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วน ข้อคำถามถูกต้องเหมาะสมตรงตามโครงสร้าง และภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล แล้วผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จำนวน 6 คน ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 เกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม และทำการสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคม เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 เจ้าอาวาสวัดสุวรรณาราม และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จำนวน 14 คน ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 เกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการจัดการ

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561)

เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม
แม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
ดังนี้

1. ทำการสำรวจข้อมูลของพื้นที่ที่ทำการ
ศึกษา ทั้งจากการสำรวจภาคสนามและค้นคว้า
จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยคณะวิจัย
ลงพื้นที่ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอ
อนุญาตบันทึกเสียงเพื่อให้การเรียบเรียงข้อมูล
เป็นไปอย่างถูกต้อง

การตรวจสอบข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้หลังจากได้ศึกษา
แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัย
ได้สร้างแบบสัมภาษณ์ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำเสนอแบบสัมภาษณ์
ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุง
แก้ไขข้อบกพร่อง หลังจากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์
ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ใช้ใน
การศึกษา และหลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
ในแต่ละครั้งผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกและ
ตรวจสอบข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ข้อมูล
ที่ถูกต้องและสมบูรณ์ โดยใช้วิธีการตรวจสอบ
ข้อมูลแบบสามเส้า ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบข้อมูล
ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล
(data triangulation) โดยการนำข้อมูลที่ได้จาก
ภาคสนาม และข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบในเรื่องเวลา สถานที่
บุคคลและเนื้อหา เช่น หากเวลาต่างกันข้อมูล

ที่ได้เหมือนกันหรือไม่ ข้อมูลที่ได้จากต่างสถานที่กัน
เหมือนกันหรือไม่ และหากบุคคลเปลี่ยนไป ข้อมูล
ที่ได้เหมือนกันหรือไม่

2. การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธี
รวบรวมข้อมูล (methodological triangulation)
เป็นการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ
กันเพื่อรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน โดยในการ
ศึกษาจะใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบ
ไม่มีส่วนร่วมควบคู่กับการสัมภาษณ์ พร้อมทั้ง
การศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย
หากข้อมูลที่ได้มีความแตกต่างกันหรือขัดแย้งกัน
ผู้ศึกษาจะเข้าไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้ง
หากข้อมูลที่ได้หลังจากทำการตรวจสอบแล้ว
ปรากฏว่าเป็นข้อมูลที่เหมือนกันก็น่าเชื่อถือ
เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง จากนั้นนำผลการศึกษา
มาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลักษณะของการเขียน
รายงานการวิจัยเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการที่
ดำเนินไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล โดยใช้การ
สังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ
ทำการบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดในทุกแง่มุม
เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาในทุกประเด็นที่ต้องการ
ศึกษา หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาประมวล
รวบรวมเป็นหมวดหมู่โดยอาศัยตารางและ
รูปภาพ แล้วนำมาจัดระบบระเบียบเชื่อมโยง
ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด เพื่อนำไปสู่การ
แปลความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีนัยต่อการ
จัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจ
ชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ อำเภอ
พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยนำเสนอข้อมูล

ในรูปแบบเชิงบรรยาย อธิบายและสรุปเชิงวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

1.1 ด้านการวางแผน พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญหาในชุมชน และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยมีประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมชุมชนมหาสวัสดิ์ และเป็นผู้ริเริ่มให้ชุมชนได้คิด พุดคุยกันในการแก้ไขปัญหา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งชุมชน โดยไม่ได้เริ่มที่การวางแผน แต่เริ่มที่การทบทวนปัญหาในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้อย่างยั่งยืนจนถึงปัจจุบัน โดยใช้หลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน อาทิ การรับฟังความคิดเห็นของชุมชน การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของชุมชน ใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันช่วยกันคิด ช่วยกันทำในการแก้ไขปัญหาลองผิดลองถูกในชุมชนกันเอง มีอิสระในการคิด การมีเป้าหมายเดียวกันในการร่วมกันแก้ไขปัญหา การปฏิบัติตามแนวทางที่ร่วมกันคิดในชุมชนไปในแนวทางเดียวกัน และหลังจากปฏิบัติแล้วมีการทบทวนนำสิ่งที่ได้หรือปัญหาที่เกิดขึ้นมา พุดคุยกันและมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน

เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับการปฏิบัติของชุมชน ซึ่งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ดำเนินการวางแผน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญ ทำให้เกิดการพัฒนาในชุมชนอย่างยั่งยืน และเป็นการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

1.2 ด้านการจัดองค์การ พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์มีการจัดโครงสร้างในการบริหารงาน มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับใช้ในหมู่สมาชิก โดยมีทั้งที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และที่เป็นเพียงข้อตกลงที่สมาชิกทุกคนยึดถือปฏิบัติ มีระเบียบข้อบังคับในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มและออกจากสมาชิกกลุ่ม มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน โดยมีการจัดแบ่งงานอย่างเหมาะสม มีการคัดเลือกและมอบหมายให้ผู้ที่มีความสามารถ มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับงานให้เข้าอยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ มีการระบุนหน้าที่ของสมาชิก มีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดเรื่องต่าง ๆ ที่สมาชิกต้องรับรู้ รวมถึงการจัดทำข้อมูลทางการเงินหรือบัญชี มีการแจ้งให้สมาชิกรับทราบความเคลื่อนไหว ข้อมูลทางการเงิน มีความโปร่งใส ชัดเจน สมาชิกทุกคนรับทราบและตรวจสอบได้

1.3 ด้านการนำ พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ มีประธานกลุ่มที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยยึดสมาชิกและชุมชน เป็นศูนย์กลางในการทำงาน เน้นหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก และการดำเนินงานอย่างโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลทุกเรื่องให้สมาชิกได้รับทราบ และจัดให้มีการฝึกอบรมและดูงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมาชิก

มีการจัดสื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ทราบอย่างต่อเนื่อง ประธานกลุ่มมักพบปะพูดคุยกับสมาชิกกลุ่มอยู่เสมอ จึงทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของสมาชิกกลุ่มอย่างแท้จริง รวมถึงเป็นนักประสานงานที่ดีสามารถสร้างให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานของทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม ทำให้การดำเนินงานราบรื่น โดยไม่เกิดความขัดแย้งในการทำงาน

1.4 ด้านการควบคุม พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบ และแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรมต่าง ๆ ได้บรรลุความสำเร็จตามที่ต้องการ และเดินไปในทิศทางที่กำหนด โดยมีการประชุมสมาชิกกลุ่มเป็นประจำทุก 2 เดือน และจัดให้มีการประชุมสมาชิกกลุ่มโดยใช้เวทีอย่างไม่เป็นทางการในการปรึกษาหารือกัน เพราะในแต่ละวันสมาชิกทุกคนมาทำงานร่วมกัน จึงได้มีโอกาสที่จะพบปะพูดคุย ประกอบการตัดสินใจร่วมกันตลอดทั้งวัน มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และมีบุคคลภายนอกจากหน่วยงานรัฐเข้ามาตรวจสอบ

2. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทของชุมชนและกระบวนการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ นำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ เพื่อนำสู่ความอย่างยั่งยืน ได้ 5 แนวทาง ประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 การค้นหาศักยภาพ บริบทภูมิปัญญา ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการโดยกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับศักยภาพในการบริหารจัดการของชุมชน กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน พัฒนาโดยใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างศูนย์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แนวทางที่ 2 การพัฒนาการบริหารวิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการได้โดยการพัฒนาโครงสร้างขององค์กรให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และเน้นการระดมทุนของสมาชิกในกลุ่มมากกว่าพึ่งแหล่งเงินทุนจากภายนอกชุมชน

แนวทางที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการได้โดยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และจัดระบบควบคุมคุณภาพวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเปิดโลกทัศน์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนให้รู้จักเรียนรู้โลกภายนอก

แนวทางที่ 4 การพัฒนาการตลาดและกิจกรรม วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการได้โดยการศึกษาระยะและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาดเพื่อวางแผน และจัดทำแผนพัฒนาการตลาดส่งเสริมการตลาด การสร้างลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แนวทางที่ 5 การพัฒนาเครือข่าย วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการได้โดยการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอก การสร้างเครือข่าย และการเชื่อมประสานกับเครือข่าย ภาคี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

1.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ดำเนินการวางแผน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญ ทำให้เกิดการพัฒนาในชุมชนอย่างยั่งยืน และเป็นการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทราภรณ์ ท้าวโยธา (Tawyotha, 2012) ที่ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการจัดการวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตผ้าฝ้ายทอมือตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสันหลวงใต้ ตำบลจอมสวรรค์ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่ามีการจัดทำแผนและสร้างกฎระเบียบปฏิบัติร่วมกัน และสอดคล้องกับ เพ็ญศรี จิรินัง (Chirinang, 2016) ที่ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานภาคอุตสาหกรรม กรณีศึกษาอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่าการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของการทำงาน มีจุดเน้นอยู่ที่การเพิ่มความพึงพอใจในการทำงานให้กับพนักงาน โดยให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโต และการมีส่วนร่วม ด้านการจัดองค์การ พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ มีการจัดแบ่งงานอย่างเหมาะสม มีการคัดเลือกและมอบหมายให้ผู้ที่มีความสมบัติ มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับงานให้เข้าอยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ มีการระบุน้ำหนักของสมาชิก และมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับใช้ในหมู่สมาชิก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วณัฐนันท์ หลักคำ,

ปาริณา แอนเดอร์สัน, วิไลวรรณ ภูวรกิจ, สิริอร วงษ์ทวี และ สุมาลี ชัยสิทธิ (Lakkom, Anderson, Poowarakit, Vongtavee & Chaiyasit, 2011) ที่ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ผลิตสิ่งทอผ้าลายเกล็ดเต่า (กลุ่มเพลงฝ้าย) พบว่ามีการจัดองค์การ คือ มีโครงสร้างแบบแนวตั้ง มีการจัดคนเข้าทำงานตามหน้าที่ที่เหมาะสม ด้านการนำหรือการอำนวยความสะดวก พบว่า ประธานกลุ่มบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และประธานกลุ่มมักพบปะพูดคุยกับสมาชิกกลุ่มอยู่เสมอ จึงทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของสมาชิกกลุ่มอย่างแท้จริง รวมถึงเป็นนักประสานงานที่ดี สามารถสร้างให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานของทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาโรช เนติธรรมกุล (Natithamkul, 2011) ที่ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบของวิสาหกิจชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย พบว่าบทบาทของผู้นำในชุมชนมีความสำคัญมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน ทั้งการเกิดขึ้นของวิสาหกิจชุมชน การดำเนินงานตลอดจนการจะประสบความสำเร็จในการดำเนินการ และด้านการควบคุม พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบ และแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรมต่าง ๆ ได้บรรลุความสำเร็จตามที่ต้องการ และเดินไปในทิศทางที่กำหนด โดยมีการประชุมสมาชิกกลุ่มเป็นประจำทุก 2 เดือน และจัดให้มีการประชุมสมาชิกกลุ่มโดยใช้

เวทีอย่างไม่เป็นทางการในการปรึกษาหารือกัน และมีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย โดยมีบุคคลภายนอกจากหน่วยงานรัฐเข้ามาตรวจสอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรณิชา โฟธิสุข (Phothisak, 2011) ที่วิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอ่อมทรัพย์ ตำบลสันกลาง อำเภอพราน จังหวัดเชียงราย พบว่าด้านการควบคุม กลุ่มอ่อมทรัพย์ทุกกลุ่ม จะมีการจัดทำเอกสารทะเบียนเงินสัจจะสะสม จัดทำเอกสารทะเบียนควบคุมลูกหนี้ จัดทำเอกสารทะเบียนควบคุมเงินกู้ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันโดยมีการตรวจสอบโดยคณะกรรมการกลุ่ม ปีละ 1-2 ครั้ง

2. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์

แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล ประกอบด้วย 5 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การค้นหาศักยภาพ บริบท ภูมิปัญญา ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและวิสาหกิจชุมชน 2) การพัฒนาการบริหาร 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ 4) การพัฒนาการตลาดและกิจกรรม และ 5) การพัฒนาเครือข่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรภรณ์ ท้าวโยธา (Tawyotha, 2012) ที่ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางในการจัดการวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มผู้ผลิตผ้าฝ้ายทอมือตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสันหลวงใต้ตำบลจอมสวรรค์ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่าแนวทางการ

จัดการของกลุ่ม ควรมีการสร้างแรงจูงใจ ควรจัดอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มจำนวนผู้ผลิต และจัดทำตลาดผ้าที่มีเอกลักษณ์ ควรเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่าย ควรสร้างศูนย์การเรียนรู้ และควรจัดทำเว็บไซต์ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มผ้าฝ้ายทอมือให้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวรรณ ฉลุศรี (Chaloosri, 2011) ที่สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย จำนวน 24 งานวิจัย ในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2553 พบว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่วิสาหกิจชุมชนในทุกๆ ภาคนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามากที่สุด รองลงมาเป็นการนำเรื่องของกลุ่มและเครือข่าย มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในภาคเหนือและภาคกลาง ซึ่งแตกต่างจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการด้านการผลิต ขณะที่ภาคใต้เน้นหนักในเรื่องของความเชื่อ วัฒนธรรม และจิตสำนึกรักชุมชนของตนเองเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ยุพภรณ์ ชัยเสนา และ สุวีรัตน์ เมืองโคตร (Chaisena & Maungkot, 2011) ที่วิจัยเรื่องกระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของกลุ่ม ประกอบด้วย การวางแผนการผลิต วัตถุประสงค์ ความชำนาญในการผลิต การตลาด การควบคุมแรงงาน เงินทุน การติดต่อสื่อสารภายในและภายนอก การบริหารจัดการองค์กร ความเป็นผู้นำและการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว ส่งผลที่ดีในการบริหารจัดการและ

พัฒนากลุ่มอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การวางแผนด้านการตลาด วัตถุประสงค์ แรงงาน การควบคุม การบริหารจัดการองค์กร แนวทางการแก้ไข คณะกรรมการกลุ่มประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นเพื่อการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ในส่วนปัญหาเชิงวิชาการจะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เข้ามาร่วมเป็นที่ปรึกษาและร่วมแก้ไขปัญหาลงและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมทินี จันทนอก และคณะ (Janteenork et al., 2010) ที่ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จังหวัดจันทบุรี ที่พบว่าแนวทางในการพัฒนา กลยุทธ์ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ควรจัดระบบงานวิสาหกิจชุมชนสร้างโอกาสการพัฒนาตนเองให้กับเจ้าหน้าที่จัดแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ในองค์ประกอบงานวิสาหกิจชุมชน 7 เรื่อง คือ ระบบฐานข้อมูลในการบริหารงาน การวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการทำงาน การจัดโครงสร้างงานโดยการจัดกลุ่มงานส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การจัดทำแผนกลุ่มที่เป็นรูปธรรม การสนับสนุนการสร้างความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายในการทำงาน แผนงานการฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อสนับสนุนเจ้าหน้าที่ และการติดตามและวัดผลการดำเนินงานควรมีการแนะนำและได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ทำให้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ควรสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ให้มีขีดความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธา มีจุดยืนทางความคิด มีธรรมาภิบาลในการบริหารและพัฒนาชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง
2. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ควรส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่และการต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่เชิงพาณิชย์ รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างการจัดการความรู้ในชุมชน
3. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ควรพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การส่งเสริมการเชื่อมต่อบริเวณเครือข่ายอุตสาหกรรมในพื้นที่กับเศรษฐกิจชุมชน สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาความรู้ในเชิงทฤษฎี

และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในการประกอบธุรกิจ

4. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ควรสนับสนุนการให้ความรู้ในการบริหารจัดการทางการเงินแก่ชุมชนและครัวเรือน รวมทั้งการปรับองค์การการเงินของชุมชนให้ทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงินในระดับหมู่บ้าน ตำบล ที่ทำหน้าที่ทั้งการให้กู้ยืมและการออม

REFERENCES

- Chaisena, Y. & Maungkot, S. (2011). Sustainable community enterprise management process at Kalasin. Research Report, Rajamangala University of Technology Kalasin Campus. (in Thai)
- Chaloosri, S. (2011). A synthesis of research on community enterprise development in Thailand. Thesis of Master of Economics, Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Chirinang, P. (2016). Guidelines for improving industrial workers' quality of life: a case study of Banglamung district, Chonburi province. Dhonburi Rajabhat University Journal. 10(1), 96-109. (in Thai)
- Education, Ministry. (2002). Management and business planning. Bangkok: Sri Siam Printing & Pack. (in Thai)
- Janteenork, M. et al.(2010). The method of strategy development for the entrepreneurs of the community enterprise Chanthaburi province. Information and Technology Resource Center, Rambhai Barni Rajabhat University. (in Thai)
- Lakkom, W., Anderson, P., Poowarakit, W., Vongtavee, S. & Chaiyasit, S. (2011). Community cooperation management for economy sustainability using principle of sufficiency economy of local textile producers Phalaiklet Tao (Phlengfai group), Rajamangala University of Technology Isan Kalasin Campus. (in Thai)
- Natithamkul, S. (2011). The impact of community enterprises on social changes in the upper southern part of Thailand. Ph.D. Program in Sociology. Faculty of Humanities and Social Sciences, Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Board, Prime Minister's Office. (2012). The eleventh national economic and social development plan. Retrieved July 17, 2016, from <http://www.nesdb.go.th/>. (in Thai)
- Phothisak, O. (2011). Guideline to develop community enterprise operation:

a case study of community enterprise saving groups, Tambon Sanklang, Phan district, Chiang Rai Province. Independent Study of Master of Business Administration, Mae Fah Luang University. (in Thai)

Suttiboon, S. (2013). Guidelines for managing community enterprise of shiitake mushroom industry, Pangmao village, Mae Tha district, Lampang province, using sufficiency economy philosophy. Independent Study of Master of Business Administration. Faculty of Agro-Industry Management,

Chiang Mai University. (in Thai)

Tawyotha, P. (2012). States, problems, needs and guidelines of micro community enterprise management: a case study of cotton handmade weaving group based on sufficiency economy philosophy in Sun Luang Tai, Jom Sa Wan subdistrict, Mae Chan district, Chiang Rai province. Master of Education (Vocational Education Development), Major Field: Vocational Education Development. Department of Vocational Education. (in Thai)

การสื่อสารเพื่อเพิ่มพลังคนไร้สัญชาติเพื่อการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย¹

COMMUNICATION FOR STATELESS PEOPLE EMPOWERMENT TO LEGAL RIGHTS

ภัทรา บุรารักษ์

Phattar Burarak

สาขาวิชาการสื่อสารสื่อใหม่ คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา ประเทศไทย

New Media Communication Department, Faculty of Management Science and Information Science,

University of Phayao, Phayao Province, Thailand

burarak@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางการสื่อสารในการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ และศึกษาการใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพิ่มพลังคนไร้สัญชาติเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่าปัญหาของการสื่อสารมีลักษณะที่ไม่เท่าเทียมทางอำนาจการสื่อสารระหว่างคนไร้สัญชาติกับผู้ให้บริการสิทธิ (ภาครัฐและเอกชน) ส่งผลให้คนไร้สัญชาติไม่กล้าและขาดความกระตือรือร้น สำหรับการสื่อสารปฏิบัติการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ พบว่าควรดำเนินการครอบคลุม 3 ด้านคือ 1) การเพิ่มโอกาสให้เข้าถึงข้อมูลสิทธิตามกฎหมาย 2) การเพิ่มอำนาจของคนไร้สัญชาติโดยการเพิ่มความรู้อันเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมาย 5 กลุ่ม และฝึกทักษะการสื่อสาร 9 ทักษะ และ 3) การทำให้ประเด็นสิทธิของคนไร้สัญชาติเกิดการพูดคุยและยกระดับเป็น

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อเพิ่มพลังการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ ของภัทรา บุรารักษ์ และ สุพรรณิ เบลอร์เนล ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ปี 2559

วาระของพื้นที่ ผลการปฏิบัติการดังกล่าวผลต่อการเข้าถึงและใช้สิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติเพิ่มขึ้นซึ่งแตกต่างกันตามพฤติกรรมการสื่อสารของพวกเขา

คำสำคัญ: การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม การเสริมพลังคนไร้สัญชาติ การเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย การสื่อสารคนไร้สัญชาติ

ABSTRACT

The objectives of this article are study on communication problem in accessing legal rights of nationality-less people and the communication participatory to empower to access their legal rights by qualitative research method. The results showed that, there is inequity communication between stateless people and the service; provider public sectors and private sectors This problem can cause them to fear and lack while the participatory communication to empower the nationality-less people indicated should practice on 3 areas which are 1) increasing access to legal rights information of stateless people 2) increasing power for the stateless people by giving knowledge of 5 legal rights and training 9 communication skills 3) creating channel of communication to make this a topic as a local agenda. As result of this study the stateless people more courage to access and claim that their legal rights in differences way, depend on their communication behaviour.

Keywords: communication participation, stateless people empowerment, legal rights access, stateless people communication

บทนำ

ปัญหาสำคัญของการเข้าไม่ถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติในประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดจากการขาดความรู้ทางกฎหมายและทักษะในการสื่อสารที่หมายรวมถึงการแสวงหา การจัดการข้อมูลความกล้าในการสื่อสารที่เรียกร้องใช้สิทธิตามกฎหมายเป็นต้น นอกจากนี้ประเด็นคนไร้สัญชาติยังถูกมองว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง

กับความมั่นคงของชาติ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้คนไร้สัญชาติต้องจำกัดการแสดงตัวตนในสังคมในสภาพที่ต้องยอมรับกับสภาพปัญหาอย่างจำนน แม้ว่ากฎหมายไทยได้รับรองสิทธิในการมีชีวิตที่ดีบางประการแล้วก็ตาม

จากการสำรวจพื้นที่ในจังหวัดพะเยา และการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่

เกี่ยวข้องกับประเด็นข้างต้น พบว่า คนไร้สัญชาติในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาบางพื้นที่ ยังไม่ได้รับสิทธิตามกฎหมายโดยเฉพาะสิทธิที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่นสิทธิด้านสถานะบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในระบบสาธารณสุข สิทธิส่วนบุคคล และสิทธิในการศึกษา โดยมีสาเหตุมาจากเข้าถึงข้อมูลกฎหมาย การขาดความรู้และทักษะในการตีความข้อมูลกฎหมายที่มีความยากและซับซ้อน หรือเกิดจากการยอมจำนนอยู่กับการด้อยอำนาจของตนเอง ไม่กล้าแสวงหา เรียกร้องและใช้สิทธิของคนไร้สัญชาติเอง อีกทั้งการสื่อสารเพื่อให้ความรู้และความเข้าใจด้านข้อมูลกฎหมายที่ผ่านมามากได้รับออกแบบมาจากคนภายนอกที่อาจไม่สอดคล้องกับทักษะและความรู้พวกเขา (Saisaard, 2010; Teerachaimahit et al., 2014)

สำหรับการสื่อสารเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติที่มาจากกลุ่มผู้ให้บริการสิทธิทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับคนไร้สัญชาติมากที่สุด พบว่ามีปริมาณที่น้อยและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานยังขาดความรู้และความแม่นยำในการใช้กฎหมาย การตัดสินใจมักใช้ดุลยพินิจในการตีความมากกว่าใช้หลักกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ส่งผลทำให้การให้บริการด้านสิทธิต่าง ๆ กับคนไร้สัญชาติแต่ละองค์กรจึงแตกต่างกัน (Saisaard, 2010; Teerachaimahit et al., 2014) บ่อยครั้งที่การสื่อสารประเด็นสิทธิตาม

กฎหมายของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้บริการสิทธิกับคนไร้สัญชาติเกิดความผิดพลาด (communication breakdown) เช่น ความล่าช้าเนื่องจากต้องผ่านผู้คัดกรองข่าวสารหลายชั้น การตีความไม่ถูกต้องตรงกัน และประเด็นสำคัญคือรูปแบบสารมักอยู่ในรูปแบบของภาษากฎหมายที่คนไร้สัญชาติไม่เข้าใจ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการสื่อสาร อาจเป็นได้ทั้งปัญหา ถ้าใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน “การสื่อสาร” ก็สามารถเป็น “ทางแก้ปัญหา” ได้เช่นเดียวกัน หากใช้เพื่อเพิ่มพลังอำนาจให้กับคนด้อยโอกาส โดยการให้การสนับสนุนและส่งข้อมูลข่าวสารที่มีความสำคัญและจำเป็นให้พวกเขาและสร้างช่องทางให้คนด้อยโอกาสสามารถแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนถึงปัญหาและผลกระทบของตนเองได้ ทั้งนี้การใช้การสื่อสารเพื่อเพิ่มพลังได้นั้น ควรเริ่มจากการสำรวจข้อมูลปัญหาและความต้องการของกลุ่มคนด้อยโอกาสก่อนนำไปสู่การออกแบบการใช้การสื่อสารเพื่อเพิ่มพลังฯ ใน 3 มิติได้แก่การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงข้อมูลให้กับกลุ่มคนชายขอบ การเพิ่มพลังอำนาจให้คนชายขอบมีความสำคัญ และการสร้างพื้นที่การสื่อสารสาธารณะกับประเด็นพวกเขาเพื่อให้เกิดการพูดคุยถกเถียงและกลายเป็นวาระของสังคม (United Nation , 2006) ไปพร้อมกัน

นอกจากนั้นแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่าหากนำแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ใน

การเพิ่มพลังคนไร้สัญชาติให้เข้าถึงสิทธิตามกฎหมายจะเป็นการปรับสมดุลความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สื่อสารระหว่างคนด้วยโอกาสกับผู้มีอำนาจที่ถ่างกว้างให้เข้ามาใกล้กันได้ และยังเป็นแนวคิดที่เน้นให้คนด้วยโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารเพื่อกำหนดทิศทางการสื่อสาร ช่องทาง เนื้อหาที่สำคัญต่อชีวิตของพวกเขา จากเดิมที่พวกเขาถูกกั้นออกเป็นเพียงผู้รับสารที่เฉื่อยชาเท่านั้น

ดังนั้น การทำให้กลุ่มคนไร้สัญชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารเพื่อการเข้าถึงสิทธิ และพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารเพื่อให้เสียงหรือความต้องการของพวกเขามีความสำคัญขึ้นนั้น น่าจะเป็นการปัจจัยสำคัญที่จะทำให้คนไร้สัญชาติเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายเพื่อนำไปสู่การได้รับสิทธิที่พึงมีพึงได้ตามกฎหมายอย่างมีศักดิ์ศรีได้

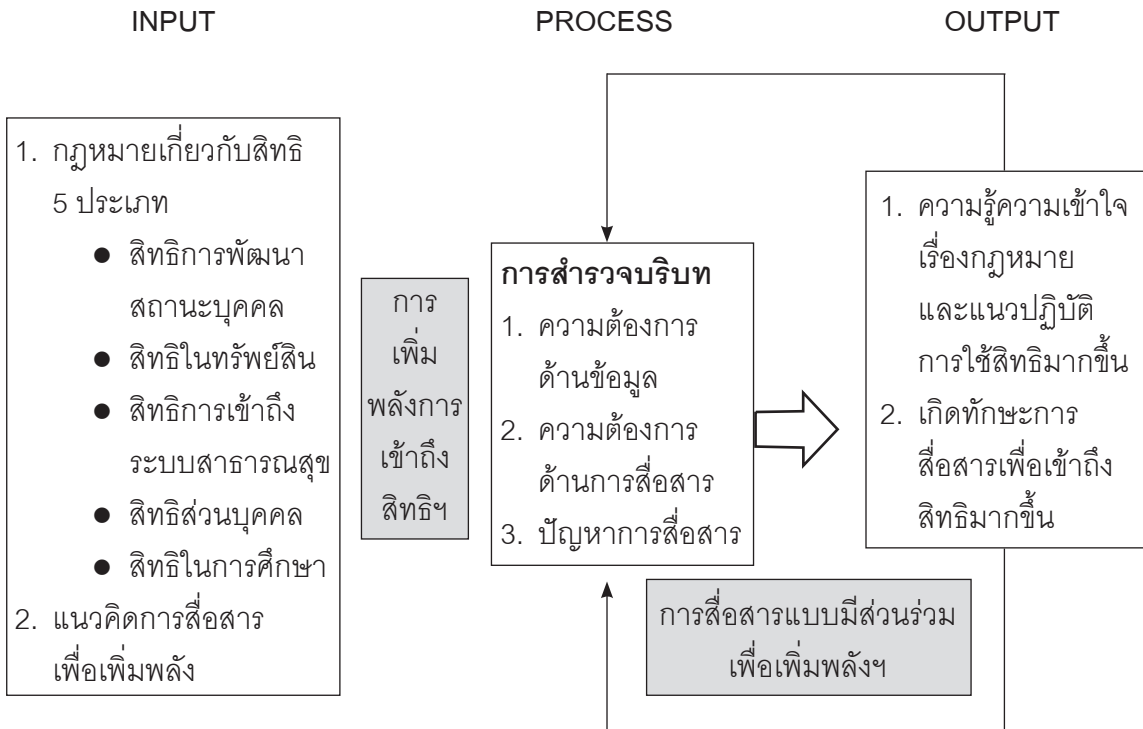
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางการสื่อสารในการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ
2. เพื่อศึกษาการใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มพลังคนไร้สัญชาติให้เข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษา ด้านพื้นที่ คือ การศึกษาคนไร้สัญชาติในอำเภอเชียงคำ อำเภอภูซาง และอำเภอปง จังหวัดพะเยา และขอบเขตด้านเนื้อหาที่ครอบคลุมเรื่องสิทธิของคนไร้สัญชาติ 5 ประเภทคือสิทธิด้านสถานะบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในระบบสาธารณสุข สิทธิส่วนบุคคล และสิทธิในการศึกษาและการเสริมทักษะการสื่อสารให้กับคนไร้สัญชาติ

กรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ คือการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการศึกษากลุ่มคนไร้สัญชาติใน 3 อำเภอ คือ อำเภอปาง อำเภอยางคำ และอำเภอกู่ช้าง จังหวัดพะเยา ใช้วิธีการเก็บข้อมูลคือ การศึกษาบริบทสถานการณ์ของปัญหา การค้นหาข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบทางการและไม่เป็นทางการ การจัดเวทีประชุม

เพื่อระดมสมอง และการจัดกิจกรรมการสื่อสารในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย มีช่วงระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2559 ถึงวันที่ 14 พฤษภาคม 2560

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

- การสำรวจปัญหาด้านการสื่อสารสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ

จากการวิเคราะห์พบสภาพปัญหาด้านการสื่อสารเรื่องสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติแยกตามองค์ประกอบการสื่อสาร (ผู้ส่งสาร ช่องทาง ผู้รับสารและการป้อนกลับ) ได้ดังนี้

1.1 ผู้ส่งสารในการสื่อสารเพื่อการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติแบ่งเป็นสามกลุ่มหลัก คือ 1) กลุ่มผู้มีอำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการคือ เจ้าหน้าที่อำเภอ ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน 2) กลุ่มนักพัฒนาเอกชนในพื้นที่ และ 3) กลุ่มเพื่อนบ้านและเครือข่าย ซึ่งแต่ละกลุ่มมีข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการสื่อสารดังนี้

กลุ่มผู้มีอำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการ เป็นกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจข้อกำหนดและเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารและมีอิทธิพลต่อการดำเนินการเข้าสู่กระบวนการใช้สิทธิ แต่มีข้อจำกัดด้านทิศทางการสื่อสารที่เน้นการรวมศูนย์และตั้งรับ ส่วนเนื้อหาการสื่อสารเป็นเรื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจ ถูก/ผิดได้/ไม่ได้ ในการรับเรื่องขอใช้สิทธิจากของคนไร้สัญชาติ มากกว่าจะเป็นการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา

กลุ่มนักพัฒนาเอกชน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มนักพัฒนาเอกชนที่ทำงานเฉพาะประเด็นสถานะบุคคล เป็นกลุ่มที่มีความรู้และข้อกำหนดเป็นอย่างดี เพราะมีการติดตามข่าวสารอย่างต่อเนื่อง การทำงานของนักพัฒนาเอกชนกลุ่มนี้ มีข้อดีคือเป็นแรงกดดันทางสังคมต่อการทำงานของภาครัฐและต่อคนไร้สัญชาติให้ตื่นตัวและตระหนักการให้บริการและขอใช้สิทธิ (Sirikoson, 2016) และ 2) องค์กรภาคเอกชน

ที่ทำงานด้านการให้การช่วยเหลือด้านสวัสดิการ เช่นการให้ที่พักอาศัยและการศึกษา กลุ่มนี้มีความรู้ด้านข้อกำหนดค่อนข้างจำกัด และขาดความแม่นยำด้านกระบวนการเข้าถึงสิทธิ ต้องอาศัยการแสวงหาความรู้จากภายนอกหรือลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ที่อาจเป็นเหตุให้การขอใช้สิทธิบางประเด็นไม่ประสบผลหรือไม่ได้รับความสนใจจากผู้ให้บริการสิทธิ (Chanthima, 2016)

กลุ่มคนไร้สัญชาติที่เป็นเพื่อนบ้าน เครือญาติและคนใกล้ชิด ข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนไร้สัญชาติ ที่มาจากกลุ่มผู้ส่งสารนี้ เป็นความรู้ที่ได้รับมาจากการประสบการณ์และการบอกเล่าต่อกันมา บางครั้งอาจไม่ถูกต้องหรือเป็นข้อกำหนดสำหรับคนไร้สัญชาติบางประเภท

1.2 สาร สารเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติในกระบวนการสื่อสารในพื้นที่ศึกษามีปริมาณน้อย และเป็นสารอยู่ในรูปของภาษาราชการและภาษากฎหมายที่เป็นภาษาไทยกลางทั้งหมด ส่วนกรณีที่อยู่ในรูปของภาษาพูดจะมีลักษณะการเล่าปากต่อปากที่เนื้อหา มีความคลาดเคลื่อนสูงเพราะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้เล่า

1.3 ช่องทาง หรือสื่อที่ใช้สื่อสารเนื้อหา จากการศึกษาพบช่องทางสามประเภทคือสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเฉพาะกิจ (การประชุมหมู่บ้าน) มีลักษณะการไหลหลายขั้น (many- steps flow) แต่แต่ละขั้นมีตัวกลางหรือนายทวารข่าวสารก่อนทุกครั้งและมีความถี่ในการสื่อสารน้อย

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561)

1.4 ผู้รับสารหรือกลุ่มคนไร้สัญชาติ
เอง มีข้อจำกัดสำคัญคือ

1.4.1 การขาดความรู้และ
ทักษะวิเคราะห์ข้อมูลข้อเท็จจริงของตนเอง
ทำให้ไม่สามารถสื่อสารหรือเจรจาต่อรองใน
กระบวนการของใช้สิทธิได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.2 ทักษะด้านการแสวงหา
ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มคนไร้สัญชาติ พบว่าความ
แตกต่างปัจจัยด้านอายุและศึกษา ทำให้รูปแบบ
การแสวงหาข้อมูลที่แตกต่างกัน กล่าวคือกลุ่มเด็ก
และเยาวชนที่อายุน้อยกว่า 20 จะมีลักษณะการ
ตั้งรับและพึ่งพาผู้อื่น โดยจากผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด
หรือผู้ดูแลมากกว่าจะแสวงหาข่าวสารด้วยตัวเอง
ส่วนกลุ่มเยาวชนที่อายุ 20 ปี ขึ้นไป อยู่ในช่วง
กำลังจะเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มักเป็น
ฝ่ายรุกในการแสวงหาข้อมูลมากขึ้น โดยเริ่ม
แสวงหาจากเพื่อนที่เคยมีประสบการณ์หรือใช้
ช่องทางการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการสืบค้นข้อมูล
ทางออนไลน์ (Women stateless people 28
years old, 2016)

ขณะที่กลุ่มที่มีการศึกษาน้อยและ
มีครอบครัวตั้งแต่วัยรุ่นอาศัยในหมู่บ้าน มักไม่
สนใจหรือพยายามแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่
เกี่ยวข้องกับตนเอง ส่วนกลุ่มที่แทบไม่มีการ
แสวงหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมาย
มากที่สุดคือกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ติดกับบ้าน
เพราะไม่สามารถพูด/เขียนภาษาไทยได้ เป็นกลุ่ม
ที่ต้องพึ่งพาข้อมูลข่าวสารที่มาจากกลุ่มญาติพี่น้อง
หรือลูกหลานมากที่สุด

จากข้อมูลข้างต้นสามารถแบ่งคนไร้
สัญชาติตามพฤติกรรมการสื่อสารได้ 2 ลักษณะ

คือ กลุ่มเชิงรับ หมายถึงบุคคลที่มีความต้องการ
พึ่งพาสูง ขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหา
ข้อมูลข่าวสาร การขอใช้สิทธิ และมักขาดความ
มุ่งมั่นในการติดตามเรื่องราวของตนเองอย่าง
เนื่อง สำหรับกลุ่มที่สอง คือกลุ่มคนไร้สัญชาติ
เชิงรุก เป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้นแสวงหา
ข้อมูลข่าวสาร เมื่อรับความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมาย
แล้ว ก็มุ่งมั่นติดตามทำงานอย่างต่อเนื่องเมื่อสงสัย
หรือติดขัดปัญหาเรื่องใดจะซักถามจากนักวิจัย
และนักกฎหมาย

1.5 การป้อนกลับ มีทิศทางการ
สื่อสารมีทิศทางจากบนลงล่างและสื่อสาร
ทางเดียว จึงเป็นอุปสรรคต่อการป้อนกลับ
ผนวกกับการผู้รับสารขาดความรู้กลัวและไม่กล้า
จึงทำให้การป้อนกลับเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ
ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสารเกิดขึ้นน้อยมาก
และหากเกิดขึ้นก็เป็นไปในลักษณะไม่เป็น
ทางการ

กล่าวโดยสรุปปัญหาการสื่อสารสิทธิ
ตามกฎหมายของกลุ่มคนไร้สัญชาติ คือ ความ
สัมพันธ์เชิงอำนาจในการสื่อสารของผู้ส่งสารและ
ผู้รับสารไม่เท่าเทียม ผู้ส่งสารมีอำนาจทั้งอำนาจ
หน้าที่อย่างเป็นทางการและอำนาจจากการ
มีความรู้และข้อมูลข่าวสารมากกว่าผู้รับสาร
ทำให้ผู้ส่งสารเป็นฝ่ายกำหนดเนื้อหาและช่องทาง
การสื่อสาร ยิ่งผู้ส่งสารมีอำนาจมากห่างจากผู้รับ
สารมากขึ้นเท่าไร ยิ่งทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึก
กลัวและไม่กล้าในการสื่อสารมากขึ้นเท่านั้น

2. การสำรวจความรู้ด้านกฎหมายและ
ความต้องการทักษะด้านการสื่อสารเพื่อเข้าถึง
สิทธิตามกฎหมาย

2.1 การสำรวจความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายของคนไร้สัญชาติก่อนปฏิบัติการสื่อสาร

การศึกษาการรับรู้และความเข้าใจที่มีต่อสิทธิคนไร้สัญชาติตามกฎหมาย โดยการสัมภาษณ์ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้คำถามสำคัญคือ 1) คนไร้สัญชาติมีสิทธิตามกฎหมายอะไรบ้าง 2) คนไร้สัญชาติรับรู้สิทธิฯ ได้อย่างไร จากใคร คิดว่าถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ และ 3) หากคิดว่าตัวเองไม่รู้สิทธิ มีวิธีการใดที่จะทำให้ถึงจะรู้สิทธิได้บ้าง

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มคนไร้สัญชาติรับรู้และเข้าใจสิทธิของคนไร้สัญชาติตามกฎหมาย ที่ระบุว่าทำได้มีความสอดคล้องกับกฎหมายแต่คลาดเคลื่อนบางรายละเอียด เช่น ระยะเวลาการได้รับอนุญาตออกพื้นที่ควบคุมสิทธิการเข้าเรียนหรือการศึกษา และสิทธิการพัฒนาศถานะที่แม้รับรู้ว่าได้ แต่ไม่ทราบถึงรายละเอียดของกฎหมายว่าให้กับบุคคลในสถานะใดบ้าง ส่วนการรับรู้ว่าได้ไม่นั้นส่วนใหญ่รับรู้ไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่ให้สิทธิกับคนไร้สัญชาติ เช่น สิทธิการรักษาพยาบาล สิทธิส่วนบุคคล สิทธิการพัฒนาศถานะบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน และสิทธิการกู้เงินเพื่อการศึกษา ส่วนสิทธิที่ระบุว่าไม่แน่ใจนั้นเป็นสิทธิที่เกี่ยวข้องทรัพย์สินและการได้รับวุฒิการศึกษา ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนไร้สัญชาติยังขาดความรู้สิทธิทางกฎหมายที่ถูกต้องรวมถึงยังไม่รู้จักและวิเคราะห์สถานะบุคคลของตนเองตามกฎหมายได้ดีพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้รับ

ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มาจากเพื่อนบ้านหรือกลุ่มญาติที่อาจมีความคลาดเคลื่อนและไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง หรือมาจากหน่วยงานภาครัฐก็มีปริมาณน้อยและเข้าไม่ถึง ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของการเสียสิทธิและไม่เข้าถึงสิทธิของคนไร้สัญชาติอีกส่วนหนึ่ง

2.2 ความต้องการทักษะด้านการสื่อสารเพื่อการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ

จากการศึกษาโดยใช้การสื่อสารโดยการสนทนากลุ่ม การคืนข้อมูล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนทนาส่วนบุคคล และการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ โดยมีคำถามหลักในประเด็นดังนี้ 1) ทำอย่างไรเพื่อให้คนไร้สัญชาติสามารถเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องตามสถานะบุคคลของตนเอง 2) ทำอย่างไรที่จะให้คนไร้สัญชาติสามารถสื่อสารเพื่อได้รับความรู้และเข้าถึงสิทธิกับกลุ่มผู้ให้บริการ 3) ควรมีวิธีการสื่อสารและใช้สื่ออย่างไรที่จะทำให้คนไร้สัญชาติเข้าถึงความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของพวกเขาได้มากที่สุด 4) ปัญหาการไม่ขอใช้บริการด้านสิทธิของคนไร้สัญชาติเกิดจากเหตุผลอะไร และควรมีวิธีการแก้ไขอย่างไร 5) ทำไมคนไร้สัญชาติถึงมีความกลัวในการขอใช้สิทธิ 6) ควรแก้ไขปัญหากลัวของคนไร้สัญชาติไปสู่การใช้สิทธิตามกฎหมายของตนเองอย่างไร

ผลการศึกษาพบความต้องการด้านทักษะสื่อสารของคนไร้สัญชาติเพื่อเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายดังนี้

2.2.1 ความรู้เรื่องสิทธิตามกฎหมายเช่นสิทธิส่วนบุคคล เช่น การจดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสที่เป็นคนสัญชาติไทยหรือเป็นคนต่างด้าว การยื่นขอเดินทางออกนอกพื้นที่ สิทธิด้านทรัพย์สิน เช่น การเป็นเจ้าของสังหาริมทรัพย์ เช่น การซื้อ /เช่าซื้อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรืออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นๆ และสิทธิด้านสาธารณสุข เป็นต้น

2.2.2 พื้นที่การปฏิบัติการเพื่อฝึกฝนการวิเคราะห์ตนเองเพื่อพัฒนาสถานะบุคคลตามกฎหมาย

2.2.3 สื่อที่สามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายอย่างถูกต้องและมีภาษาที่พวกเขาเข้าใจง่าย

2.2.4 การเสริมทักษะการสื่อสารเพื่อให้คนไร้สัญชาติเพื่อการเข้าถึงและขอใช้สิทธิ

2.2.5 พื้นที่การปฏิบัติการขอใช้สิทธิ เพื่อสร้างประสบการณ์และลดความไม่กล้าและความกลัว

2.2.6 การช่วยเหลือและหนุนเสริมระหว่างกระบวนการขอพิสูจน์สัญชาติ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มคนไร้สัญชาติมีการรับรู้ข้อจำกัดของตนเองทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย และมีความต้องการทักษะด้านการสื่อสารทั้งในมิติการเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสาร

3. การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มพลังการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ

การนำเสนอข้อมูลในหัวข้อนี้ใช้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการเพิ่มพลังคนด้วยโอกาสขององค์กรสหประชาชาติ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงข้อมูลสิทธิตามกฎหมายให้คนไร้สัญชาติ โดยใช้วิธีการสร้างพื้นที่การสื่อสารในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมาย เช่นการสื่อสารระหว่างบุคคล เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเวทีการสื่อสารสาธารณะ อย่างไรก็ตามสำหรับคนไร้สัญชาติกลุ่มเชิงรุก ผู้วิจัยเพิ่มวิธีการสื่อสารที่ให้โอกาสคนไร้สัญชาติได้นำความรู้เกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายไปประยุกต์ใช้ เช่นการวิเคราะห์สถานะบุคคลของตนเองเพื่อพัฒนาสถานะด้วยตนเอง ทักชะการเจรจาต่อรอง และการทดลองขอใช้สิทธิกับผู้ให้บริการสิทธิ

3.2 การเพิ่มพลังอำนาจโดยการเสริมศักยภาพและทักษะด้านการสื่อสารให้กับคนไร้สัญชาติ แบ่งได้ 2 ด้านคือ

3.2.1 การเสริมศักยภาพด้วยการให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวกับสิทธิ 5 กลุ่ม โดยการให้ความรู้ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ 5 กลุ่ม ซึ่งการเสริมศักยภาพด้านความรู้ข้อกฎหมายให้กับคนไร้สัญชาติทั้งสองกลุ่ม

3.2.2 การเสริมทักษะด้านการสื่อสารเพื่อการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายให้กับคนไร้สัญชาติ 9 ทักษะ ได้แก่

3.2.2.1 การฝึกทักษะการเป็นผู้รับสารที่กระตือรือร้นในการฟังข้อมูล และเรียนรู้ข้อกฎหมายและกระบวนการเข้าถึง

สิทธิฯ รวมทั้งการจดบันทึกข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อกฎหมายที่จำเป็นต่อการใช้สิทธิของตน

3.2.2.2 การฝึกทักษะทักษะการพูด การเล่าเรื่องตนเองและครอบครัว โดยการเล่าเรื่องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของตนเอง และครอบครัวรวมทั้งปัญหาการมารับบริการด้านสิทธิตามกฎหมาย โดยระหว่างการเล่าเรื่องดังกล่าว ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนอื่น ๆ จะร่วมเป็นฝ่ายซักถาม ทวนซ้ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและครบถ้วน

3.2.2.3 การฝึกทักษะการแสวงหาข้อมูล เพื่อให้คนไร้สัญชาติสามารถสืบค้นข้อมูลที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการใช้บริการสิทธิตามกฎหมายของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานะบุคคล เช่น ข้อมูลด้านการเกิด ผู้ให้กำเนิด และข้อมูลด้านเอกสารต่าง ๆ ที่ทางการออกให้ เพราะข้อมูลชุดดังกล่าวจำเป็นต่อการเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สัญชาติไทย

3.2.2.4 การฝึกให้คนไร้สัญชาติวิเคราะห์ปัญหา ข้อมูลข้อเท็จจริง และสถานะของตนเอง โดยใช้การเขียนแผนผังครอบครัว (family tree) และวิเคราะห์เรื่องของตนเองตามความรู้ทางกฎหมายเพื่อให้คนไร้สัญชาติทราบว่าคุณภาพอยู่ในสถานะใดทางกฎหมายและสามารถใช้สิทธิและพัฒนาสถานะบุคคลได้ในระดับใด

3.2.2.5 การฝึกทักษะการเจรจาต่อรอง โดยเริ่มจากการสลับบทบาท (role shift) ให้คนไร้สัญชาติเป้าหมายตั้งคำถาม

ในเวลาที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เวทีสื่อสารสาธารณะ และการเจรจาระหว่างการทดลองขอใช้สิทธิ

3.2.2.6 การฝึกทักษะการออกแบบสาร เป็นการฝึกทักษะให้กับคนไร้สัญชาติกลุ่มเชิงรุก ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดสารที่จะนำไปผลิตสื่อ

3.2.2.7 การฝึกทักษะการทำงานร่วมกับสื่อและผลิตสื่อร่วมกับทีมผลิตสื่อทั้ง 3 ขั้นตอน ที่ประกอบด้วยขั้นตอนก่อน ระหว่าง และหลังการผลิต โดยคนไร้สัญชาติทำงานร่วมกับคณะวิจัย นิสิตด้านการสื่อสาร นักกฎหมายและองค์กรหน่วยงานเอกชน ในบทบาทที่หลากหลายเช่นการเป็นผู้กำหนด เนื้อหาสาร การเป็นแหล่งข้อมูล แหล่งข่าว ผู้แสดงและผู้ประเมินผลสื่อ

3.2.2.8 การฝึกทักษะการประเมินสารและสื่อ เป็นการฝึกทักษะให้กับคนไร้สัญชาติกลุ่มเชิงรุกเกิดทักษะการประเมินสารและสื่อด้านความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาที่ต้องการและด้านความชอบในชิ้นงาน จำนวน 2 ครั้ง ผ่านทางการสื่อสารระหว่างบุคคลทางสื่อสังคม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มคนไร้สัญชาติกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับเนื้อหามากกว่าด้านเทคนิคหรือด้านวิธีการนำเสนอ

3.2.2.9 การฝึกทักษะความกล้าในการสื่อสาร เป็นการฝึกทักษะให้กับกลุ่มคนไร้สัญชาติกลุ่มเชิงรุกเกิดความกล้าในการพูด เจรจา และการขอใช้สิทธิ ด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจด้านข้อกฎหมาย การสร้างพื้นที่เช่นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเวทีการสื่อสารสาธารณะร่วมกับนักกฎหมายและกลุ่ม

ผู้ให้บริการด้านสิทธิ รวมทั้งการโอกาสในการฝึกปฏิบัติการสื่อสารและการทดลองขอใช้บริการสิทธิกับภาคเอกชนจำนวน 4 ครั้ง และภาครัฐจำนวน 4 ครั้ง

3.3 การสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อการสื่อสารและสร้างให้เป็นวาระของพื้นที่การวิจัยครั้งนี้ได้สร้างพื้นที่การสื่อสารสาธารณะ 2 รูปแบบคือ การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างเวทีการสื่อสารสาธารณะ แต่ละวิธีมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มผู้ไร้สิทธิขาดกับนักกฎหมาย และคณะผู้วิจัยในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สิทธิฯ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเริ่มจากขั้นตอนการเปิดใจและสร้างความวางใจซึ่งกันและกัน การใช้วิธีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมฯ ด้วยการสื่อสารที่มีลักษณะการพูดคุย แลกเปลี่ยนเฉพาะกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกันหรือมีลักษณะร่วมกันภายในกลุ่มเล็ก ๆ ก่อน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเวทีไม่รู้สึกลัวหรือรู้สึกเหนียวกว่าต่อยกวาระหว่างการสื่อสาร หลังจากนั้นจึงไปสู่การสื่อสารข้ามกลุ่มหรือผสมผสานสมาชิกที่มีความแตกต่างกันเข้ามาร่วมในเวที แต่ยังไม่เป็นการเผชิญหน้าแบบคู่ตรงข้าม เช่นคนไร้สัญชาติพื้นที่หนึ่ง ร่วมกับคนไร้สัญชาติอีกพื้นที่หนึ่ง คนไร้สัญชาติกับนักกฎหมาย ผู้ให้บริการด้านสิทธิกับนักกฎหมาย เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนกลุ่มอื่น ๆ และกระตุ้นการเปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงของในเชิงลึกขึ้น โดยระหว่างดำเนินการควรเสริมวิธีการสื่อสารรูปแบบอื่น ๆ ด้วย เช่นการ

สื่อสารระหว่างบุคคลผ่านสื่อกลางเช่นโทรศัพท์ สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อช่วยให้คนไร้สัญชาติรับรู้สนใจ เข้าถึง มีความกล้าในการสื่อสารในประเด็นปัญหาของตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.3.2 เวทีการสื่อสารสาธารณะเป็นรูปแบบการสื่อสารที่เป็นทางการและให้กลุ่มที่มีความแตกต่างหรือคู่ตรงข้ามกันเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการสื่อสารแบบเผชิญหน้ารับรู้ เข้าใจและหาทางออกร่วมกันโดยใช้การสื่อสารแนวระนาบ หลายทิศทางที่สามารถลดตัวกลางที่กรองข้อมูลข่าวสาร (gate keeper) และลดระยะห่างของอำนาจระหว่างคนไร้สัญชาติกับกลุ่มผู้ให้บริการสิทธิภาครัฐและเอกชนและยังทำให้ประเด็นสิทธิของบุคคลไร้สัญชาติเป็นวาระของท้องถิ่นได้

4. การวัดผลการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มพลังคนไร้สัญชาติเพื่อเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย

ผู้วิจัยกำหนดการวัดผลการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ 2 ประเด็น ได้แก่

4.1 การวัดผลที่มีต่อ ความรู้ความเข้าใจสิทธิตามกฎหมาย โดยเปรียบเทียบกับความรู้ความเข้าใจเดิมของคนไร้สัญชาติ พบว่าการสื่อสารเพื่อเพิ่มพลังการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ ส่งผลต่อคนไร้สัญชาติทั้งสองกลุ่ม (เชิงรุกและเชิงรับ) มีความเข้าใจเรื่องสิทธิตามกฎหมายได้ถูกต้องมากขึ้น อาทิ

4.1.1 สิทธิส่วนบุคคล ในสิทธิการทำธุรกรรมหรือซื้อสินค้า เช่น การซื้อสิ่งหา-รมทรัพย์ รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า การเปิดบัญชี

ธนาคาร การจดทะเบียนโทรศัพท์ การเปลี่ยนชื่อตัว การทำใบอนุญาตขับขี่ และการออกนอกพื้นที่ควบคุม ฯลฯ เป็นต้น

4.1.2 สิทธิการพัฒนาสถานะบุคคล มีการรับรู้เงื่อนไขสำคัญสำหรับการเข้าสู่กระบวนการรับรอง/พิสูจน์สัญชาติได้ดีขึ้น เช่น การทำแผนผังครอบครัว การวิเคราะห์สถานะบุคคลทางกฎหมายของตนเอง

4.1.3 มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับประเภทเอกสารประจำตัวบุคคลและการใช้เอกสารประกอบในการขอรับบริการสิทธิตามกฎหมาย ได้ถูกต้อง เช่นการขอใช้สิทธิเกี่ยวกับการซื้อสินค้า ต้องแสดงเอกสารบัตรประจำตัวและทะเบียนราษฎรของตนเอง หรือการขับชื้อออกไปนอกพื้นที่ควบคุมต้องแสดงใบอนุญาตออกนอกพื้นที่ประกอบด้วย เป็นต้น

4.1.4 ความรู้ความเข้าใจเรื่องแนวทางการขอใช้สิทธิที่ถูกต้อง เช่นการเปลี่ยนแปลงชื่อบุคคล แม้กฎหมายไม่ห้ามแต่ไม่ควรเปลี่ยนชื่อในระหว่างกระบวนการพิสูจน์สัญชาติ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้กระทบต่อข้อเท็จจริงหรือการทำหรือต่ออายุบัตรประจำตัวต้องได้ดำเนินการที่อำเภอที่ออกบัตรให้เท่านั้น เป็นต้น

4.2 การวัดผลที่มีต่อศักยภาพและทักษะด้านการสื่อสารของกลุ่มคนไร้สัญชาติ ผลการวิจัยพบว่าคนไร้สัญชาติทั้งสองกลุ่มสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารดังนี้

4.2.1 พัฒนาทักษะด้านการสื่อสารระดับพื้นฐานมากขึ้น เช่นการฟัง การพูด และการเล่าเรื่อง เห็นได้จากการสื่อสารระหว่างการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งมีการพูด ชักถามและ

เล่าถึงปัญหาของตนเองให้กับกลุ่มอื่น ๆ ได้รับรู้และเข้าใจได้ดีขึ้น

4.2.2 พัฒนาทักษะการสื่อสารระดับกลาง ที่เน้นทักษะด้านการสื่อสารที่มีเป้าหมายเฉพาะเพื่อ

4.2.2.1 เกิดความกล้าในการสื่อสารเพื่อขอใช้สิทธิ ผลการศึกษาพบว่าภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเพิ่มทักษะการสื่อสารแล้ว กลุ่มบุคคลไร้สัญชาติบางรายมีความกล้าที่จะสื่อสารและพยายามเจรจาต่อรองเพื่อขอใช้สิทธิตามกฎหมายกำหนดมากขึ้น

4.2.2.2 เกิดความกล้าในการสื่อสารแบบเผชิญหน้า โดยสามารถเป็นผู้กำหนดคำถามหรือเป็นผู้ส่งสาร หลังการวิจัยพบว่า กลุ่มคนไร้สัญชาติมีความกล้าในการซักถามและตั้งคำถามในการเรียกร้องสิทธิของตนเองมากขึ้น เช่นในกิจกรรมเวทีการสื่อสารสาธารณะ พวกเขาสามารถเล่าถึงประสบการณ์ทั้งด้านบวกและด้านลบที่ได้รับจากการให้บริการและซักถามและตั้งข้อสงสัยผู้ให้บริการสิทธิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารกับภาครัฐ

4.2.2.3 เกิดแกนนำในการสื่อสารภายในกลุ่มคนไร้สัญชาติอย่างไม่เป็นทางการ โดยกลุ่มคนที่เป็นแกนหลักมักเป็นกลุ่มที่เป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของตนเอง เครือญาติ ติดตาม สืบค้นข้อมูล การเขียนแผนผังครอบครัวและเป็นสื่อกลางรับข้อมูลข่าวสารจากคณะวิจัยและนักกฎหมาย และกลุ่มคนไร้สัญชาติที่เป็นญาติพี่น้องของตน

เมื่อพิจารณารูปแบบพฤติกรรมมารับรู้ความเข้าใจและการนำความรู้และทักษะไปใช้

ของคนไร้สัญชาติแล้วพบว่ามีความแตกต่างกัน
ใน 3 รูปแบบ ดังนี้

1. เกิดการรับรู้ มีความเข้าใจและนำไป
สู่การขอใช้สิทธิ ที่มักเป็นกลุ่มคนไร้สัญชาติ
เชิงรุก โดยผลที่ได้เมื่อมีการใช้สิทธิมี 4 ลักษณะ
คือได้รับสิทธิตามกฎหมาย ไม่ได้สิทธิฯ แต่ได้รับ
ข้อแนะนำและแนวทางแก้ไขปัญหา ไม่ได้รับสิทธิฯ
ไม่ได้รับคำแนะนำ และยุติการขอใช้สิทธิ
เนื่องจากหลักฐานเอกสารไม่เอื้อประโยชน์ต่อ
การพิสูจน์สิทธิ

2. เกิดการรับรู้ มีความเข้าใจ แต่ไม่นำ
ไปสู่การขอใช้สิทธิฯ ที่มักเกิดกับคนไร้สัญชาติเชิงรับ
ที่มีเหตุผลส่วนบุคคลเช่นติดธุระ ไม่มีเงิน ขาด
เอกสาร และไม่กล้าเป็นต้น

3. เกิดรับรู้ไม่นำสู่ความเข้าใจและไม่ก่อให้เกิดการ
ใช้สิทธิฯ มักเกิดกับคนไร้สัญชาติ
เชิงรับ ด้วยเหตุผลที่ยึดประเพณี/ทัศนคติ
แบบเดิม เช่นเขาไม่ทำอะไรให้หาเอกสารหลักฐาน
ไม่ได้แล้ว

ผลจากการเสริมศักยภาพด้านข้อ
กฎหมายและทักษะด้านการสื่อสารทำให้คน
ไร้สัญชาติบางกลุ่มที่เคยไร้ตัวตนหรือแทบไม่มี
เสียง มีตัวตนและสามารถใช้ทักษะการสื่อสาร
เพื่อต่อรองเพื่อเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของตน
กับผู้ให้บริการด้านสิทธิมากขึ้น ซึ่งถือเป็นทักษะ
และปัจจัยสำคัญที่จะทำให้คนไร้สัญชาตินำไป
สานต่อการใช้สิทธิตามกฎหมายของตนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. การสำรวจข้อมูลพื้นฐานคือปัจจัย
เริ่มต้นของการสื่อสารเพื่อเพิ่มพลัง
การสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านการสื่อสาร ความรู้

ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและการวิเคราะห์
ความต้องการของกลุ่มคนไร้สัญชาติและผู้ให้
บริการสิทธิเป็นขั้นตอนแรกของการไปสู่การ
ออกแบบการสื่อสารเพื่อเพิ่มพลังให้กับคนไร้
สัญชาติ เพราะเป็นวิธีการที่เริ่มต้นด้วยการ
ตั้งคำถามเพื่อคนไร้สัญชาติได้มีส่วนร่วมในการ
ตอบคำถามดังกล่าว ซึ่งไม่ใช่การถามตอบเพื่อ
ให้ได้คำตอบเท่านั้น แต่เป็นวิธีการที่กระตุ้นให้
คนโดยโอกาสได้ศึกษามุมมองการคิดวิเคราะห์
ถึงตนเองและปัญหาของตนเองที่ทำให้รู้จักตนเอง
มากขึ้น (UNDP, 2006) และยังเป็นข้อมูลพื้นฐาน
ที่นำไปสู่การร่วมกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา
ที่ตอบสนองความต้องการของพวกเขามากที่สุด

สำหรับการใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม
เพื่อเพิ่มพลังคนไร้สัญชาติเพื่อเข้าถึงสิทธิตาม
กฎหมายในครั้งนี ได้ปฏิบัติการที่ครอบคลุมถึง
เป้าหมาย 3 ด้านตามแนวทางขององค์กร
สหประชาชาติอย่างพร้อมกัน เนื่องจากแต่ละ
เป้าหมายนั้นส่งผลเชื่อมโยงถึงกันและกัน กล่าว
คือการใช้การสื่อสารเพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึง
ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมาย ทำให้คนไร้
สัญชาติมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย
ได้อย่างถูกต้องที่ไปเพิ่มพลังให้คนไร้สัญชาติ
มีอำนาจที่ได้มาจากการเกิดความรู้และการพัฒนา
ศักยภาพและทักษะด้านการสื่อสารมากขึ้น
ขณะเดียวกันก็ทำให้ประเด็นเรื่องสิทธิของคน
ไร้สัญชาติเป็นวาระของพื้นที่ไปด้วย

2. การเพิ่มอำนาจให้กับคนไร้สัญชาติ
ด้วยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการสื่อสารของคนไร้
สัญชาติในการวิจัยครั้งนี้มีหลายระดับ ขึ้นอยู่กับ

พฤติกรรมกรรมการสื่อสารของคนไร้สัญชาติว่าเป็นเชิงรุกหรือเชิงรับ โดยทักษะการสื่อสารที่จะทำให้คนไร้สัญชาติมีพลังอำนาจในการเข้าถึงสิทธิและก้าวข้ามความกลัวหรือไม่กล้าสื่อสารไปได้ต้องเป็นทักษะการสื่อสารในระดับกลางที่มุ่งเน้นให้เกิดทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การเจรจา และการสื่อสารแบบเผชิญหน้าเพื่อการขอให้บริการสิทธิ เพราะการพูดการฟังที่เป็นทักษะระดับพื้นฐานนั้นยังไม่สามารถทำให้เกิดการเรียกร้องและลงมือปฏิบัติการขอใช้สิทธิได้

อย่างไรก็ตาม การใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มพลังให้กับคนไร้สัญชาติได้เข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย ควรพิจารณาเรื่องจังหวะการมีส่วนร่วมและกลุ่มคนที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยระยะแรกของการทำงานที่ต่างฝ่ายยังไม่คุ้นเคยและมีความหวาดระแวงกันอยู่นั้น การใช้วิธีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมควรให้คนที่มีความคล้ายกันเข้ามา ก่อน แล้วจึงเพิ่มกลุ่มที่มีความแตกต่างเข้ามา พร้อมกับเสริมศักยภาพด้านกฎหมายและทักษะการสื่อสาร จากนั้นจึงใช้กิจกรรมการสื่อสารที่เปิดพื้นที่การสื่อสารสาธารณะแบบร่วมกับคนที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งวิธีการดังกล่าวถือเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการสื่อสารของคนด้อยอำนาจอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้พร้อมสำหรับการสื่อสารที่มีลักษณะเผชิญหน้ากับคู่ตรงข้ามที่มีอำนาจมากกว่านั้น ได้อย่างเท่าเทียมและมีเหตุมีผลในการสื่อสารมากขึ้น

3. การก้าวข้ามความกลัวด้วยการทดลองการสื่อสารแบบเผชิญหน้า

การทดลองปฏิบัติการใช้สิทธิ เป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์จริงให้กับคนไร้สัญชาติที่สามารถช่วยนำพาคนไร้สัญชาติออกจากความรู้สึกด้อยอำนาจและความกลัวในการเรียกร้องสิทธิ ควรจัดให้มีขึ้นหลังจากที่คนไร้สัญชาติได้รับการเสริมความรู้และทักษะการสื่อสารแล้ว ขั้นตอนการทดลองฯ เพื่อก้าวข้ามความกลัวมี ดังนี้

3.1 สสำรวจความรู้ด้านกฎหมายและปัญหาการสื่อสารและเรื่องการได้รับสิทธิของคนไร้สัญชาติ โดยใช้รูปแบบการสื่อสารกลุ่มย่อยที่สมาชิกกลุ่มมีความคล้ายกันและการสื่อสารระหว่างบุคคล

3.2 การแสวงหาคอนไร้สัญชาติเข้าร่วมการทดลอง โดยพิจารณาจากความกระตือรือร้นเรื่องสิทธิของตนเองและเป็นคนไร้สัญชาติในกลุ่มที่พบในงานวิจัยมากที่สุด เพื่อให้เป็นตัวแทนกลุ่มคนไร้สัญชาติ

3.3 การเลือกสิทธิสำหรับการทดลอง ควรเลือกสิทธิที่เข้าถึงง่ายและเป็นไปได้มากที่สุด ก่อนแล้วเป็นสิทธิที่มีความยากและซับซ้อนมากขึ้น เช่น เริ่มจากสิทธิที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนก่อน เพราะการใช้สิทธิส่วนใหญ่เป็นการตัดสินใจของภาคเอกชนและมีการเรียกร้องหลักฐาน หรือข้อเท็จจริงจากคนไร้สัญชาติน้อย เพื่อเป็นการสร้างกำลังใจและเพิ่มความกล้าหาญอย่างค่อยเป็นค่อยไป

3.4 ใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการทำงาน เพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของเรื่องและตระหนักถึงเรื่องของผลประโยชน์ที่ต้องกระทำการด้วยตนเอง

3.5 การประเมินผลหลังการทดลอง ปฏิบัติการทดลองการขอใช้บริการด้านสิทธิ โดยทำได้ในสองลักษณะคือ

3.5.1 ลักษณะแบบทันทีทันใด เพื่อประเมินผลด้านความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิ ตามกฎหมาย รวมทั้งเพื่อประเมินความรู้สึก ในระหว่างการทดลอง

3.5.2 ลักษณะแบบล่าช้า ใช้ประเมินหลังจากการขอใช้สิทธิ พบว่าคน ไร้สัญชาติมีความกล้าในการขอใช้สิทธิโดยเฉพาะ สิทธิเกี่ยวกับการพัฒนาสถานะบุคคลเพื่อขอ รับรองสัญชาติที่มีความยากและซับซ้อนเพิ่มขึ้น แต่ในกระบวนการขอใช้สิทธิในการพัฒนาสถานะ บุคคลดังกล่าว ควรมีหน่วยงานภายนอกเช่น นักกฎหมาย หรือเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน ให้ความช่วยเหลือและหนุนเสริม เช่นนั้นอาจทำให้ คนไร้สัญชาติล้มเลิกการดำเนินการเมื่อต้อง เผชิญหน้ากับผู้ให้บริการสิทธิที่ยังคงใช้รูปแบบ การสื่อสารที่มุ่งจับผิดหรือปฏิเสธการให้บริการ

การที่คนไร้สัญชาติโดยเฉพาะกลุ่มเชิงรุก สามารถก้าวข้ามความกลัวได้นั้น สอดคล้องกับ แนวคิดของ Gibson (1993) ซึ่งกลุ่มคนไร้สัญชาติ ที่เข้าร่วมการทดลองแต่ละสิทธินั้นจะรับรู้ ถึงความสำเร็จและรู้สึกพอใจกับความสามารถ ของตนที่สามารถผ่านขั้นตอนการขอใช้สิทธิ แต่ละสิทธิ ตั้งแต่ระดับง่ายก่อนและเมื่อมี ความสำเร็จในขั้นแรกก็จะพยายามขอใช้สิทธิ ที่มีความยากและซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งความสำเร็จ ของการขอใช้สิทธิแต่ละสิทธินั้นจะเป็นพลังวน เข้ามาเสริมให้พวกเขาเกิดความมั่นใจและเริ่ม ที่จะกำหนดเป้าหมายชีวิตของตนทั้งในการเรียน

หรือการทำงานตามสิทธิและประสบการณ์การขอ ใช้สิทธิอย่างมีความหวังมากยิ่งขึ้น

4. ลักษณะและบทบาทของการสื่อสาร แบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มพลังการเข้าถึงสิทธิ ตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ

4.1 ลักษณะการสื่อสารแบบมี ส่วนร่วมฯ เพื่อเพิ่มพลังการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

4.1.1 เป็นรูปแบบการสื่อสาร ที่มีทิศทางการไหลแบบแนวระนาบ

4.1.2 เป็นรูปแบบการสื่อสาร ที่เอื้อต่อการปรับความสมดุลของอำนาจทางการ สื่อสารระหว่างคนไร้สัญชาติซึ่งถือเป็นคนด้อย อำนาจและกลุ่มภาครัฐหรือกลุ่มให้บริการสิทธิ

4.1.3 เป็นรูปแบบการสื่อสาร ที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมในระดับสูงที่ มากกว่าเป็นผู้รับสาร เช่นการสร้างโอกาสให้คน ไร้สัญชาติมีส่วนร่วมการกำหนดเนื้อหาประเด็น กำหนดช่วงเวลาในการสื่อสาร รวมไปถึงเป็น ผู้กระทำการด้วยตนเอง เช่นการทดลองใช้สิทธิฯ

4.1.4 เป็นรูปแบบการสื่อสาร ที่สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของประเด็นและร่วม ในการแก้ไขปัญหา เช่นการคืนข้อมูลการวิจัย ให้กับกลุ่มเป้าหมายเป็นระยะ ๆ การมอบหมาย งาน และการติดตามข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

4.2 บทบาทการสื่อสารแบบมี ส่วนร่วมในการเพิ่มพลังคนไร้สัญชาติในการ วิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นบทบาทของการสื่อสาร ดังกล่าวหลายประการเช่น

4.2.1 การทำให้คนไร้สัญชาติ ได้ตระหนักถึงตนเอง สามารถวิเคราะห์ปัญหา

ข้อจำกัดของตัวเองได้ การสืบค้นข้อมูลข้อเท็จจริงทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสามารถสื่อสารเช่น การเล่าเรื่องของตนเอง การขอใช้บริการสิทธิการออกแบบเนื้อหา และการทำงานร่วมกับกลุ่มผู้ผลิตสื่อเพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการทำงานของสื่อได้

4.2.2 เป็นตัวเชื่อมโยงทาง

สังคมที่ทำให้กลุ่มคนที่เป็นคู่ตรงข้ามหรือคนที่ไม่สนใจเข้ามาเรียนรู้และเข้าใจปัญหาของคนไร้สัญชาติได้มากขึ้น

4.2.3 เป็นกลไกในการสร้าง

กอดันทางสังคมต่อกลุ่มที่เกี่ยวข้องในการดูแลปัญหาของคนไร้สัญชาติ

การวิจัยในครั้งนี้แม้ว่ายังไม่สามารถทำให้คนไร้สัญชาติได้รับบริการสิทธิได้อย่างราบรื่นหรือทำให้ผู้ให้บริการสิทธิแก้ไขปัญหาให้คนไร้สัญชาติได้ทั้งหมด แต่อย่างน้อยถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เรื่องของคนไร้สัญชาติกลายเป็นวาระของพื้นที่อย่างชัดเจน แต่ยังคงต้องได้รับการพัฒนาและสานต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้สิทธิในการพัฒนาสถานะบุคคลที่ถือเป็นสิทธิที่มีความยากและต้องใช้ความอดทนของคนไร้สัญชาติในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงของตนเองและติดตามเรื่องของตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การออกแบบการสื่อสารสำหรับประเด็นที่อ่อนไหว ควรเริ่มต้นด้วยการออกแบบการสื่อสารที่สร้างความไว้วางใจ โดยใช้รูปแบบการสื่อสารจากการสื่อสารกลุ่มเล็ก ๆ ที่สมาชิกมีความคุ้นเคยกันก่อนก่อนจะให้คนอื่น ๆ ที่มี

ความแตกต่างกันโดยเฉพาะเชิงอำนาจและบทบาทเข้ามาร่วมในการสื่อสาร เพราะหากมีความหวาดระแวงและความกลัวแล้วการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงหรือการทำงานร่วมกันอาจไม่ประสบความสำเร็จ ส่วนการเพิ่มพลังคนด้อยอำนาจเช่นคนไร้สัญชาติควรออกแบบวิธีการสื่อสารที่ทำให้พวกเขาได้ทดลองปฏิบัติการในสถานการณ์จริงที่มีความซับซ้อนจากง่ายไปถึงยากเพราะหากอธิบายหรือให้ความรู้เพียงอย่างเดียวอาจไม่ทำให้พวกเขาหลุดจากความกลัวได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาประเด็นการสื่อสารของคนไร้สัญชาติเช่น การสื่อสารเพื่อสร้างแรงกอดันทางสังคมในประเด็นการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติ เพราะการสื่อสารที่จะทำให้คนไร้สัญชาติเข้าถึงสิทธิ จำเป็นต้องสร้างแรงกอดันให้ภาครัฐเห็นความสำคัญและสนใจ รวมทั้งการศึกษาเพื่อสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติผ่านช่องทางสื่อสารที่เป็นทางการและมาจากผู้ส่งสารที่น่าเชื่อถือ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่ไปถึงคนไร้สัญชาติมีความถูกต้อง และชัดเจน

2.2 ควรพิจารณาศึกษาการเสริมพลังการสื่อสารผู้ให้บริการภาครัฐ เพื่อให้เกิดการสื่อสารเพื่อแก้ไขปัญหาคนไร้สัญชาติ เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ ใกล้ชิดและยังเป็นแหล่งข่าวและแหล่งบริการสิทธิที่จะทำให้คนไร้สัญชาติได้เข้าถึงและใช้สิทธิตามกฎหมาย

2.3 ศึกษาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชน เพื่อยกระดับมาตรฐานการนำเสนอและเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลด้านสิทธิตามกฎหมายของคนไร้สัญชาติอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ เพราะการสื่อสารเพื่อเพิ่มพลังให้คนไร้สัญชาติได้เข้าถึงสิทธิตามกฎหมายนั้นจำเป็นต้องใช้การสื่อสารหลายระดับ ถ้าพึ่งการสื่อสารเฉพาะพื้นที่อาจมีพลังไม่พอที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายและสื่อสารข้อกฎหมายที่ถูกต้องไปยังคนไร้สัญชาติได้

REFERENCES

Gibson, C.H. (1993). A concept analysis of empowerment. 2nd edition. London: An Aspen Publication.

Chanthima, I. Director of youth's development center. Interviewed on May 19, 2016. (in Thai)

Saisaard, W. (2010). Right to property of

stateless – nationality-less person: Case Study on financial transactions of stateless – nationality-less person. Master of Laws. Faculty of Law: Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Teeachaimahit, R., et al. (2014). Protecting Right of Tai Lue in Phayao Province. Phayao: Thailand Research Fund. (in Thai)

United Nations Development Programme Bureau for Development Policy (UNDP). (2006). Communication for Empowerment: Developing Media Strategies in Support of Vulnerable Groups. NY: Democratic Governance Groups.

Women stateless people 28 years old. Interviewed on April 7, 2016. (in Thai)

ปัจจัยพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์
เขตกรุงเทพมหานคร

PREDICTIVE FACTORS INTENTION
IN SOCIAL NETWORK USAGE OF BUDDHIST MONKS IN BANGKOK

ศรันย์ธร ศศิธนากรแก้ว

Sarantorn Sasithanakornkaew

ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Department of Communication Arts and Information Sciences, Faculty of Humanities,

Kasetsart University, Bangkok, Thailand

Sarantorn41@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องปัจจัยพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ และ 2) ศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยคือพระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายและปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และตัวแปรทั้ง 4 มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยทั้ง 4 ตัวแปรสามารถร่วมกันอธิบายความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ร้อยละ 44.0

คำสำคัญ : การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย กลุ่มอ้างอิง ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ABSTRACT

This research “Predictive Factors of Intention in Social Network Usage of Buddhist Monks in Bangkok” is aimed to 1) study the relationship between technology self-efficacy, perceived usefulness, perceived ease of use, subjective norms and intention to use social network and 2) to examine factors that predict intention to use social network. Data are collected by survey questionnaires from 400 respondents. Research results are analyzed with frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis. The results of the study found that technology self-efficacy, perceived usefulness, perceived ease of use and subjective norms had positively correlated with intention to use social network at significant level 0.05. All of four factors predicted intention to use social network at significant level 0.05 and could explain intention to use social network with a percentage of 44.0

Keywords: perceived usefulness, perceived ease of use, subjective norms, intention to use social network

บทนำ

ปัจจุบันโลกได้เข้าสู่ยุคของสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้รูปแบบและวิธีการสื่อสารในยุคนี้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก เทคโนโลยีสารสนเทศยังได้ส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตพฤติกรรมสื่อสาร รวมถึงการใช้ช่องทางการสื่อสารที่เรียกว่า “เครือข่ายสังคมออนไลน์” ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและยังเปิดโอกาสให้ผู้คนสามารถนำเสนอเรื่องราวของตนได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงเปรียบเสมือน

พื้นที่ที่ทำให้คนทุกเพศ ทุกวัยสามารถเข้าถึงและติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว แม้จะอยู่คนละสถานที่ก็ตาม

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เริ่มแพร่วงกว้างและได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ จากผู้คนทั่วโลก โดยเฉพาะ facebook, twitter, instagram, youtube และสื่อสังคมอื่น ๆ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ไร้ข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ และเพราะวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีเหล่านี้ จึงทำให้มีจำนวนผู้ใช้และปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านเครือข่ายสังคม

ออนไลน์เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (Electronic Transactions Development Agency, 2016) ได้เปิดเผยผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2559 พบว่า คนไทยเล่นอินเทอร์เน็ตผ่านมือถือสูงขึ้นร้อยละ 9 จากปี 2558 โดยมียอดเฉลี่ยในการใช้ 6.2 ชั่วโมงต่อวัน สื่อสังคมออนไลน์ที่ถูกใช้งานบ่อยที่สุด คือ facebook ร้อยละ 84.2 line ใช้ ร้อยละ 82 และ youtube ร้อยละ 76.9 ตามลำดับ โดยกิจกรรมที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตนิยมทำ ได้แก่ การพูดคุยผ่าน social network ร้อยละ 86.8, ดูวิดีโอใน youtube ร้อยละ 66 และอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 55.7 ตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้น เห็นได้ว่าคนไทยไปมีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สูงขึ้น และเริ่มขยายวงกว้างเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่เว้นแม้แต่สถาบันทางศาสนา ที่ได้เริ่มปรับตัวให้เข้ากับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากมีพระสงฆ์จำนวนมากที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสารโดยมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่แตกต่างกันไป จากผลการวิจัยเรื่องทัศนคติ พฤติกรรมและการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในเขตกรุงเทพมหานคร (Varasin, 2016) พบว่าพระสงฆ์ใช้ระยะเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฉลี่ยต่อครั้ง 1 – 2 ชั่วโมง ความถี่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 1 – 10 ครั้ง ต่อวัน โดยมีการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ในด้านความรู้ การติดต่อสื่อสาร การเผยแพร่ธรรมะและด้านความบันเทิง ดังเช่นที่เราพบเห็น

พระสงฆ์หลาย ๆ รูปใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านทางเฟซบุ๊ก แฟนเพจ หรือบางรูปใช้แอปพลิเคชันไลน์ในการตอบข้อสงสัยทางธรรมแก่ญาติโยม เป็นต้น ขณะเดียวกันก็พบเห็นพระสงฆ์หลาย ๆ รูปที่ใช้เพื่อความบันเทิงหรืออาจใช้ในทิศทางที่ไม่เหมาะสม เช่นการโพสต์ภาพที่ไม่เหมาะสมในแก่สมณเพศบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยพบว่างานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีการศึกษาเฉพาะกลุ่มเด็ก วัยรุ่น นักศึกษา เป็นส่วนใหญ่ มีงานวิจัยที่ศึกษาในกลุ่มของพระสงฆ์ค่อนข้างน้อย ซึ่งในขณะที่พระสงฆ์จำนวนมากในปัจจุบันมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ อันนำไปสู่การยอมรับและตั้งใจใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในเขตกรุงเทพมหานคร อันจะนำมาสู่ความเข้าใจและเป็นแนวทาง ในการพัฒนาส่งเสริมพระสงฆ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ได้องค์ความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยต่างๆ ทางด้านจิตวิทยาที่มีผลต่อพระสงฆ์ในการยอมรับใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

2. เพื่อเป็นแนวทางกำหนดหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ในอันที่จะเป็นประโยชน์แก่พระสงฆ์

3. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์แก่พระสงฆ์ในด้านต่างๆ เช่นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งศึกษาตัวแปร การรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่ายในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมไปถึงการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ที่มีความสัมพันธ์ต่อความ

ตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จำนวน 400 รูป การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ

สมมุติฐานในการวิจัย

1. การรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

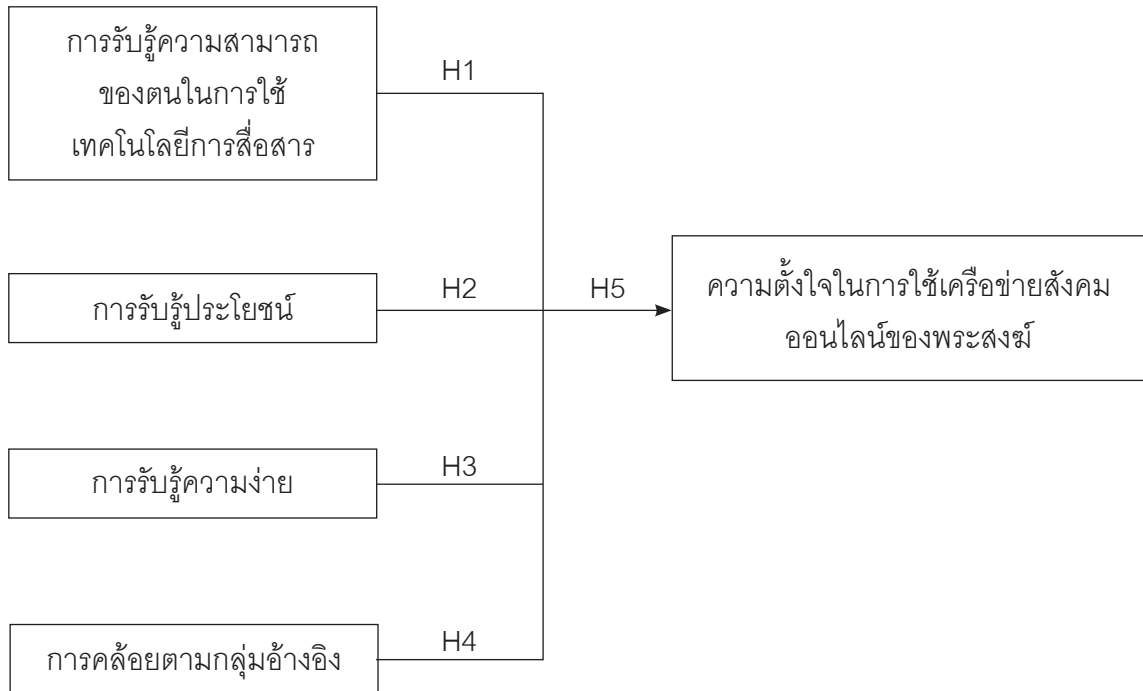
2. การรับรู้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

3. การรับรู้ความง่ายมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

4. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

5. การรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่ายและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีประสิทธิภาพการพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ ในเขตกรุงเทพมหานครฯ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครฯ ข้อมูลจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (National Office of Buddhism, 2016) มีจำนวน 13,512 รูป โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อน 5 % ได้ขนาด

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนวิธีการสุ่มแบบง่ายด้วยการแบ่งกรุงเทพมหานครออกเป็น 50 เขต และจับฉลากออกมา 10 เขต จากนั้นกำหนดโควตา กำหนดกลุ่มตัวอย่างเขตละเท่า ๆ กัน เขตละ 40 รูป รวมเป็น 400 รูป และใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ โดยการเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ที่มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่จำพรรษาอยู่ในวัดทั้ง 10 เขตที่จับฉลากได้ เก็บข้อมูลในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน 2560

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยี

การสื่อสาร การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ ใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่อแจกแจงความถี่ แสดงค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานด้วยสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยวิธีของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ซึ่งใช้อธิบายความสัมพันธ์และประสิทธิภาพการทำนายตัวแปรต่าง ๆ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 20-30 ปี จำนวน 223 รูป คิดเป็นร้อยละ 55.8 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาจำพรรษา 1-3 พรรษา จำนวน 146 รูป คิดเป็นร้อยละ 36.5 ระดับการศึกษาทางโลก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาทางโลกในระดับปริญญาตรี/เทียบเท่า จำนวน 147 รูป คิดเป็นร้อยละ 36.8 ระดับการศึกษาทางธรรม ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาทางธรรมในระดับเปรียญตรี (ประโยค 1-2 ถึง ป.ธ. 3) จำนวน 105 รูป คิดเป็นร้อยละ 23.5

2. การรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร

ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.50 โดยกลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจในการใช้อินเทอร์เน็ตด้วยตนเองมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.68 รองลงมา คือ รู้สึกมั่นใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.65 และข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เมื่อมีแอปพลิเคชันหรือสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใหม่ ๆ ออกมาสามารถเรียนรู้การใช้งานด้วยตนเองค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.32

3. การรับรู้ประโยชน์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ประโยชน์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.78 ในระดับสูง โดยกลุ่มตัวอย่างรับรู้ประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ช่วยให้ค้นคว้าหาข้อมูลด้านธรรมะได้สะดวกรวดเร็วมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.06 และเป็นช่องทางในการเผยแพร่ธรรมะรองลงมา ค่าเฉลี่ยที่ 3.79 กลุ่มตัวอย่างรับรู้ประโยชน์ด้านเครือข่ายสังคมออนไลน์ช่วยให้รู้จักหรือมีเพื่อนใหม่น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.54

4. การรับรู้ความง่ายในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ความง่ายในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.69 อยู่ในระดับสูง โดยสามารถหาข้อมูลผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้โดยง่ายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.83 รองลงมาได้แก่เครือข่ายสังคมออนไลน์ช่วยให้ท่านติดต่อกับผู้อื่นได้ทุกสถานที่ที่ต้องการ ค่าเฉลี่ย 3.78 และข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ แอปพลิเคชันหรือสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใหม่ ๆ ที่มีผู้พัฒนาขึ้นมาแทนที่

สื่อสังคมออนไลน์เก่า ๆ มักจะมีวิธีใช้งานง่ายกว่าเดิม ค่าเฉลี่ย 3.55

5. การคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิง

กลุ่มตัวอย่างมีการคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิงในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.33 โดยกลุ่มตัวอย่างใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารกับบิดา มารดา ญาติสนิทอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.49 รองลงมาคือ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพราะต้องติดต่อสื่อสารกับกลุ่มพระสงฆ์ด้วยกันมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.45 โดยที่พี่/น้อง แนะนำ ชวนให้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.10

6. ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยรวมในระดับปานกลาง 3.52 โดยกลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจที่จะใช้เครือข่ายสังคมต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ มากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.60 และในอนาคตหากมีสื่อสังคมออนไลน์ประเภทใหม่ ๆ มาทดแทนสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ยังคงสนใจจะใช้ และตั้งใจจะใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้นตามลำดับ

7. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 การรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .507 มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 2 การรับรู้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ประโยชน์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .550 มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 3 การรับรู้ความง่ายมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ความง่ายมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .576 มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 4 การคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

ผลการวิจัยพบว่าการคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .585 มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพยากรณ์กับความตั้งใจในการใช้
เครือข่ายสังคมออนไลน์

ความสัมพันธ์ของปัจจัยพยากรณ์กับความตั้งใจ ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	r	sig	ระดับ ความสัมพันธ์
การรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร	.507*	.000	ปานกลาง
การรับรู้ประโยชน์	.550*	.000	ปานกลาง
การรับรู้ความง่าย	.576*	.000	ปานกลาง
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	.585*	.000	ปานกลาง

หมายเหตุ : * มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 5 การรับรู้ความสามารถ
ของตนเองในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร
การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่ายและการ
คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีประสิทธิภาพการ
พยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคม
ออนไลน์ของพระสงฆ์

พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถ
ของตนเองในการใช้คอมพิวเตอร์ ปัจจัยด้านการ
รับรู้ประโยชน์ ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายและ
ปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพล
ต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อธิบายการ
แปรผันของความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคม
ออนไลน์ของพระสงฆ์ได้ร้อยละ 44.0 โดยปัจจัย

ด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีค่าสัมประสิทธิ์
การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.322 มีอิทธิพล
ต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่าย
มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ
0.235 มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่าย
สังคมออนไลน์ ปัจจัยปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์
มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ
0.123 มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่าย
สังคมออนไลน์ และปัจจัยด้านการรับรู้ความ
สามารถของตนเองในการใช้คอมพิวเตอร์มีค่า
สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.108
มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคม
ออนไลน์ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อแสดงอิทธิพลของปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายและปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ปัจจัยพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	b	Beta	t	Sig.
การรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร	.112	.108	2.004	.046*
การรับรู้ประโยชน์	.150	.123	2.082	.038*
การรับรู้ความง่าย	.272	.235	4.104	.000*
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	.315	.322	6.597	.000*

$R^2 = 0.446$, Adjusted $R^2 = 0.440$, Sig = .000*

หมายเหตุ : * มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ ทั้งนี้ พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ ซึ่ง Bandura (1977) ได้อธิบายไว้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองจะเกี่ยวข้องกับการที่บุคคลได้รู้ว่าตนสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นได้ตามการคาดหวังของตนภายใต้สภาพการณ์หนึ่งหรือไม่ หรือจะทำได้ในระดับใด การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับการ

กระทำของบุคคล นั่นคือ ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งสูง บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นสูงด้วยเช่นเดียวกัน แต่ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำในการกระทำพฤติกรรมนั้น บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นเลย จากผลการวิจัยนี้จึงเป็นการสนับสนุนแนวคิดเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนั้น หากพระสงฆ์มีการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพิ่มขึ้นก็จะมีแนวโน้มที่จะมีความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้น

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ กลุ่มอ้างอิงได้แก่ บิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนและกลุ่มพระสงฆ์ด้วยกัน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มอ้างอิงเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ แม้ในความเป็นจริงพระสงฆ์ คือ สมณะเพศที่มุ่งศึกษาธรรมะ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับทางโลก หากก็ต้องยอมรับว่าสถาบันสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม กิจต่าง ๆ ทางธรรมยังมีความเกี่ยวพันกับฆราวาสอยู่ไม่น้อย ด้วยเหตุนี้พระสงฆ์จึงหลีกเลี่ยงการติดต่อสื่อสารโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่ได้ ด้วยกลุ่มอ้างอิงเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลไม่ทางตรงก็ทางอ้อมต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มอ้างอิงที่ว่า เป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Ajzen & Fishbein, 1970) และสอดคล้องกับผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มอ้างอิงมีบทบาทต่อพฤติกรรม เช่น งานวิจัยของ วริศรา สอนจิตร (Sonchit, 2014) เรื่องความตั้งใจซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ผ่านสมาร์ตโฟน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงกลุ่มทุติยภูมิ คือ บล๊อคเกอร์และปัจจัยบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงกลุ่มปฐมภูมิ คือ เพื่อนสนิทมีผลกระทบทางตรงต่อความตั้งใจซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ผ่านสมาร์ตโฟน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ บงกช รัตนปริดากุล (Rattanapreedagul, 2011) เรื่องอิทธิพลของทัศนคติและบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ของผู้บริโภควัยทำงานตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง 2 กลุ่ม คือ สมาชิกชุมชนออนไลน์และเพื่อนร่วมงานมีผลต่อพฤติกรรม

การซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ของผู้บริโภควัยทำงานตอนต้น

การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้ความง่าย มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ แสดงให้เห็นว่าเมื่อพระสงฆ์มีการรับรู้ถึงประโยชน์และความง่ายในการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็จะนำไปสู่ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีระดับการรับรู้ประโยชน์และความง่ายในระดับที่สูง พระสงฆ์ส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไปในการเผยแพร่ธรรมะและติดต่อสื่อสารกับเครือข่ายพระสงฆ์ด้วยกันมากกว่าการใช้เพื่อความบันเทิง ซึ่งแนวคิดเรื่องการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model หรือ TAM) (Davis, 1989) ก็ได้อธิบายถึงเจตนาหรือความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคลว่ามาจากปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้ความง่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว (Sasithanakornkaew, 2016) งานวิจัยเรื่องการยอมรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ (SNS) ของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย (Gen Y) พบว่าการรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่ายในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการ

ใช้เทคโนโลยี ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายและปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยตัวแปรทั้ง 4 ร่วมกันอธิบายการแปรผันของความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ได้ร้อยละ 44.0 โดยปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.322 มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น กลุ่มอ้างอิงนับเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (theory of reasoned action) โดย Ajzen & Fishbein (1970) ที่อธิบายว่าเป็นการรับรู้ของบุคคลว่าผู้ที่มีความใกล้ชิดหรือมีความสำคัญต่อตนคิดว่าตนควรหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น ด้วยเหตุนี้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นจึงมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการกระทำหรือไม่ทำพฤติกรรม เช่นในงานวิจัยนี้กลุ่มอ้างอิงเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยไทยหลาย ๆ เรื่อง เช่น งานวิจัยของ ณัฐธนัน พรหมมา (Phrommha, 2015) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติ การรับรู้ความสามารถ การควบคุมพฤติกรรม และปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีผลต่อความตั้งใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ และ พวงเพชร ศิริโอด (Siriod, 2015)

เรื่องปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้ามือสองของผู้บริโภคในตลาดนัด ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นในปัจจัยด้านความตั้งใจซื้อ พบว่า ผู้บริโภคจะให้ความสำคัญปัจจัยด้านทัศนคติโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 4.98$) รองลงมาจะเป็นปัจจัยด้านการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.69$) และปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\bar{X} = 3.79$)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.235 และปัจจัยปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.123 มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเรื่องการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model หรือ TAM) โดย Davis (1989) ที่อธิบายว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยี ประกอบด้วย 2 ตัวแปรที่สำคัญ คือ 1. การรับรู้ประโยชน์ (perceived usefulness) หมายถึงระดับความเชื่อของบุคคลที่ว่าเทคโนโลยีดังกล่าวมีประโยชน์แก่ตนและมีแนวโน้มช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของตนได้และส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยี (Agarwa & Prasad, 1997; Chau, 1996; Igarbia et al., 1995) และ 2. การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน (perceived ease of use) คือ ระดับความเชื่อ ความคาดหวังของผู้ที่จะใช้เทคโนโลยี สามารถเรียนรู้ได้ง่ายและไม่ต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. กลุ่มอ้างอิงเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์สูง เพราะต้องติดต่อสื่อสารกับกลุ่มพระสงฆ์ด้วยกัน ดังนั้น หน่วยงานด้านพุทธศาสนาหรือวัดต่าง ๆ ควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้ในลักษณะที่เป็นเครือข่ายในกลุ่มพระสงฆ์ด้วยกัน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของเครือข่ายและนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาสถาบันสงฆ์และศาสนาพุทธต่อไป

2. จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า พระสงฆ์มีการรับรู้ประโยชน์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในระดับสูง โดยมีการใช้เพื่อช่วยค้นคว้าหาข้อมูลด้านธรรมะได้สะดวกรวดเร็วและเป็นช่องทางในการเผยแพร่ธรรมะมากที่สุด หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศาสนาควรสนับสนุนและส่งเสริมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ เช่น การจัดอบรมการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาธรรมะตลอดจนเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ธรรมะให้เข้าถึงประชาชน ซึ่งในปัจจุบันมีการเปิดรับข่าวสารทางสื่อออนไลน์เป็นจำนวนมาก

3. จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้คอมพิวเตอร์ ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่าย และปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่ม

อ้างอิง มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนั้น หากจะส่งเสริมให้พระสงฆ์มีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้นเพื่อประโยชน์ในงานพระพุทธศาสนาแล้ว จำเป็นต้องส่งเสริมการรับรู้ในทุก ๆ ด้านให้มากขึ้นจึงจะนำไปสู่พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาวิจัยด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ตลอดจนพฤติกรรมและการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่ม

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดการยอมรับเทคโนโลยี หรือการแพร่กระจายนวัตกรรม เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่สนับสนุนทุนในการทำวิจัยเรื่องปัจจัยพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ เขตกรุงเทพมหานคร

REFERENCES

- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1970). The prediction of behavior from attitudinal and normative variables. *Journal of Experimental Social Psychology*. 6, 466-487.
- Argarwal, R. & Prasad, J. (1997). The role of innovation characteristics and perceived voluntariness in the acceptance of information technologies. *Decision Sciences*. 28(3), 557- 582.
- Bandura, A. (1977). A self –efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*. 84(2), 191-215.
- Chau, P.Y.K. (1996). An empirical assessment of a modified technology acceptance model. *Journal of Management Information Systems*. 13(2), 185-204.
- Davis, F.D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*. 13(3), 319-339.
- Electronic Transactions Development Agency, Ministry of Information and Communication Technology. (2016). Report on Internet user behavior survey in Thailand 2016. Bangkok. Retrieved January 16,2018, from <https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/etda-research-thai-internet-2016>. (in Thai)
- Igbaria, M. & livari, J. (1995). The effects of self-efficacy on computer usage. *International Journal of Management Science* 23(6), 587-605.
- National Office of Buddhism. (2016). Basic Information on Buddhism 2016. Retrieved February 18,2018, from http://www.onab.go.th/wp-content/uploads/2016/12/onab_primaryinfo60edit.pdf. (in Thai)
- Phrommha, N. (2015). Factors influencing the health of consumers in Bangkok. Independent Study, Master of Arts Program in MBA. Bangkok University. (in Thai)
- Rattanapreedagul, B. (2011). Influence of attitudes and norms of reference groups on consumers' buying behaviors and online services. Master of Communication Arts and Information. Kasetsart University. (in Thai)
- Sasithanakornkaew, S. (2016). The acceptance of social network service of generation y. *Suthiparithat Journal*. 29 (92), 65-79. (in Thai)
- Siriod, P. (2015). Purchasing intent factors that affect purchasing behavior: second hand products purchased

in flea market. Master of Technology Management, Institute of Engineering Suranaree University of Technology. (in Thai)

Sonchit, W. (2014). Online purchase intention of goods or service through smartphone. Master of Management,

Suranaree University of Technology. (in Thai)

Varasin, P. (2016). Attitude, behavior and the use of social networks of monk in the Bangkok area. Master of Communication Arts and Information. Kasetsart University. (in Thai)

การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของจังหวัดสงขลา
ด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

COMPETITIVE ADVANTAGE OF MICE INDUSTRY
IN SONGKHLA PROVINCE, THAILAND

สาลินี ทิพย์เพ็ง^{1*}, เสรี วงษ์มณฑา², ชุษณะ เตชคณา³ และ ชวลีย์ ณ ถลาง⁴

Salinee Tippeng^{1*}, Seri Wongmonta², Jusana Techakana³ and Chawalee Na Talang⁴

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการกรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยพะเยา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1,2,4}

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย³
Doctor of Philosophy Program in Tourism Management, College of Management Bangkok,
University of Phayao, Bangkok, Thailand^{1,2,4}

Faculty of Business Administration, King Mongkut's University of Technology North Bangkok,
Bangkok, Thailand³

sv_2545@hotmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของจังหวัดสงขลา ด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) 2) หาแนวทางการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของจังหวัดสงขลา ด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มผู้พัฒนาและกลุ่มผู้ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า พบว่า 1) จังหวัดสงขลามีความสามารถทางการแข่งขันสูงที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนของภาคใต้ตอนล่าง แต่มีคู่แข่งที่สำคัญ คือ จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) แนวทางการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 2.1) การร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์หรือกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (product) เพื่อที่จะจัดงานประเภท trade fairs และ consumer fairs 2.2) การตั้งราคารวมโปรแกรมเพื่อเสนอให้แก่

ลูกค้าใหม่ (price) 2.3) การเข้าไปพบกับกลุ่มเป้าหมายหรือลูกค้าโดยตรงเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างการรับรู้ (place) 2.4) การส่งเสริมการขายด้วยการนำเสนอหรือแถมบริการพิเศษ (promotion) 2.5) การจัดการฝึกอบรมบุคลากรเฉพาะทาง (people) 2.6) การนำเสนอโปรแกรมเสริมให้แก่ลูกค้า (package) 2.7) การวางแผนความร่วมมือจากคู่ร่วมธุรกิจ (planning process) และ 2.8) การส่งจดหมายขอบคุณลูกค้าที่เข้ามาจัดงานและติดตามผลความพึงพอใจหลังการจัดงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้การจัดงานประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นในครั้งต่อไป (post-sale process)

คำสำคัญ : การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน อุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) จังหวัดสงขลา

ABSTRACT

The purposes of this research were to analyze the competitive environment of MICE industry in Songkhla province and to suggest in competitive advantage of MICE Industry in Songkhla Province. The data were collected by in - depth interview from the supply side and the demand side. The data were analyzed by content analysis and checked by triangulation design model. The findings revealed that 1) Songkhla has a high competitiveness which affect MICE industry management. It is a center of trade and investment in the lower South, but the major competitors are Phuket and Surat Thani. 2) The 8 aspects of a competitive advantage of MICE Industry in Songkhla Province were Cooperation with the ministry of commerce or department of international trade promotion to organize trade fairs and consumer fairs (product), setting pricing which include the program to offer a new customers (price), meeting the target group or customers as a channel to create awareness (place), promotion with special offers or services (promotion), personnel management training (people), presenting a supplement to customers (package), cooperation planning with business partners (planning process) and sending appreciation to the customers who joined the event and followed up the satisfaction after the event, which led to the improvement and success of the event to be successful (post-sale process).

Keywords: competitive advantage, MICE industry, Songkhla Province

บทนำ

การสร้างควมได้เปรียบทางการแข่งขัน (competitive advantage) เป็นหัวใจของการวางแผนกลยุทธ์เพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบของคู่แข่งหรือสร้างความแตกต่างที่คู่แข่งลอกเลียนแบบได้ยาก (Theepapan, 2008) ทั้งนี้การสร้างควมได้เปรียบนั้น อาจทำได้ด้วยการสร้างความแตกต่างในสินค้าและบริการให้มากขึ้น ด้วยการสร้างภาพลักษณ์และเอกลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับสินค้าและบริการนั้น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ อุตสาหกรรมบริการดาวเด่นที่มีบทบาทสำคัญในการนำรายได้เข้าประเทศควบคู่กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในช่วงหลายปีที่ผ่านมา คือ อุตสาหกรรมการจัดการประชุมนานาชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และการจัดงานแสดงสินค้านานาชาติ (Meetings, Incentives, Conventions and Exhibitions - MICE) หรืออุตสาหกรรมไมซ์ (Thanodomdech, 2017) ซึ่งกลุ่มผู้รับบริการจะมีความแตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไปโดยผู้รับบริการมีความประสงค์ที่เดินทางเข้าประเทศเพื่อ 4 วัตถุประสงค์หลัก ได้แก่ 1) การประชุมเฉพาะกิจของกลุ่มบุคคลหรือองค์กร 2) การจัดงานเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน 3) การประชุมโดยสมาคมระดับนานาชาติ และ 4) การจัดงานแสดงสินค้า ซึ่งข้อมูลปี 2558 ระบุว่า นักเดินทางไมซ์สร้างรายได้แก่ประเทศไทยจำนวน 222,712 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปแล้วพบว่านักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมา

ร่วมประชุมนานาชาติในประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนสูงกว่านักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วไปประมาณ 2 - 3 เท่า (Thanodomdech, 2017)

ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานในการเชื่อมต่อระหว่างภูมิภาคกับภายนอก ตลอดจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมไมซ์ ซึ่งปัจจุบันได้กำหนด 5 เมืองให้เป็นศูนย์กลางการจัดประชุมและการแสดงสินค้าภายในประเทศ หรือ “ไมซ์ซิตี้” (Mice City) โดยเน้นสถานที่แต่ละแห่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและให้ประสบการณ์แตกต่างกัน ทั้งเชียงใหม่ ขอนแก่น พัทยา ภูเก็ต และกรุงเทพมหานคร แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจะมีเมืองที่มีขีดความสามารถในการรองรับการจัดงานในกลุ่มไมซ์อย่างเพียงพอ แต่การเพิ่มขึ้นของจำนวนการจัดงานในอนาคต นำมาซึ่งความจำเป็นในการเตรียมพร้อมทั้งในเชิงรุกและเชิงรับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในจังหวัดที่มีศักยภาพในการเป็นสถานที่จัดงานในกลุ่มไมซ์ให้สามารถรองรับการจัดงานไมซ์ได้

ทั้งนี้ จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้จัดงาน เนื่องจากสงขลาเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเมืองท่า และเมืองชายทะเลที่สำคัญ มีขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา และการละเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ ที่น่าสนใจและน่าศึกษามากมาย มีศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ซึ่งมีพื้นที่ใช้สอยกว่า 15,000 ตารางเมตร มีห้องประชุมศูนย์การค้าเซ็นทรัลเฟสติวัล

หาดใหญ่ อีกทั้งยังมีโรงแรมขนาดใหญ่อีกหลายแห่งที่ให้บริการทั้งที่พัก อาหารและห้องประชุม และสามารถจัดกิจกรรมไมซ์ได้ตลอดทั้งปี มีวัฒนธรรมและสิ่งดึงดูดใจ ทั้งอาหารทะเลที่มีความสด สะอาดและรสชาติที่จัดจ้าน อาหารพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม เช่น หาดสมิหลา วัดพะโคะที่มีหลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืดอันศักดิ์สิทธิ์ ย่านเมืองเก่าสงขลาซึ่งเป็นย่านที่เต็มไปด้วยอาหารพื้นเมืองที่มีรสชาติอร่อย เกะกะยอที่เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม อีกทั้ง หาดใหญ่ยังเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของภาคใต้ตอนล่าง เป็นเมืองชายแดนที่มีพิธีการศุลกากร และตรวจคนเข้าเมืองที่คอยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา ทั้งด้านสะดวกด้านปาดังเบซาร์ และท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่ ซึ่งทุกด้านกำลังได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการเป็นเมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษทำให้จังหวัดสงขลามีการคมนาคมที่สะดวกสบายทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และที่สำคัญคือ ค่าครองชีพของจังหวัดสงขลาต่ำกว่าเมืองไมซ์ซีทีอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดภูเก็ต พัทลุง หรือแม้แต่กรุงเทพมหานคร กลายเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะมาจัดกิจกรรมไมซ์ที่จังหวัดสงขลา (Dechudom, 2012)

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมไมซ์ในจังหวัดสงขลายังมีปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดกิจกรรมที่มีแต่การจัดกิจกรรมของหน่วยงานเดิม ๆ และจังหวัดสงขลายังไม่เป็นที่รู้จักด้านอุตสาหกรรมไมซ์ในระดับประเทศและ

ระดับนานาชาติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา เพื่อยกระดับขีดความสามารถและสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของจังหวัดสงขลา ด้านอุตสาหกรรมไมซ์ให้ทัดเทียมกับเมืองไมซ์ซีทีอื่น ๆ ของประเทศ และเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายการจัดกิจกรรมไมซ์อันดับต้นของประเทศและภูมิภาคต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)
2. เพื่อหาแนวทางการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. แนวทางในการเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาและสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตทางด้านสถานที่วิจัย สถานที่เก็บข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ คือ จังหวัดสงขลา
2. ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

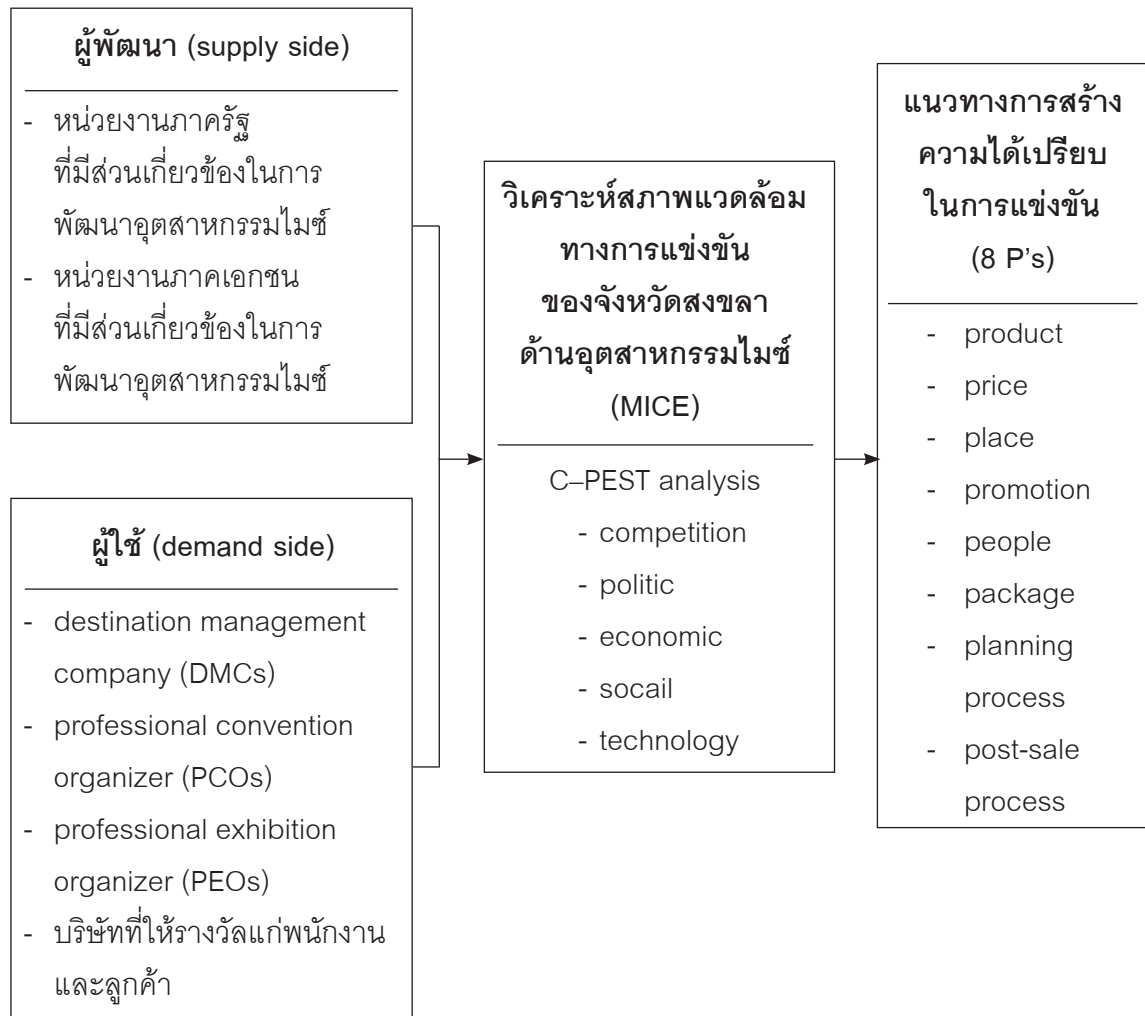
2.1 กลุ่มผู้พัฒนา (supply side) ในที่นี้หมายถึงกลุ่มหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบไมซ์ของจังหวัดสงขลา

2.2 กลุ่มผู้ใช้ (demand side) ในที่นี้หมายถึง กลุ่มผู้ประกอบการที่รับจัดกิจกรรมไมซ์

และบริษัทที่ให้รางวัลแก่พนักงานและลูกค้า

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ การศึกษาด้านเอกสาร การศึกษาด้าน supply side (กลุ่มผู้พัฒนา) และการศึกษาด้าน demand side (กลุ่มผู้ใช้)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้พัฒนา (supply side) ซึ่งหมายถึง กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ของจังหวัดสงขลา จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) ผู้แทนจากยุทธศาสตร์จังหวัด ผู้แทนจากท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด นักวิชาการในท้องถิ่น ผู้แทนจากสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา ผู้อำนวยการศูนย์การประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ผู้ประกอบการที่พักแรม ผู้แทนจากหอการค้าจังหวัดและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประชุมและการจัดงานแสดงสินค้า และ 2) กลุ่มผู้ใช้ (demand side) ซึ่งหมายถึง กลุ่มผู้ประกอบการที่รับจัดกิจกรรมไมซ์และบริษัทที่ให้รางวัลแก่พนักงานและลูกค้า จำนวน 12 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการหรือผู้จัดการบริษัทนำเที่ยวที่จัดบริการการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Destination Management Company: DMCs) ผู้ประกอบการหรือผู้จัดการบริษัทที่รับจัดการประชุม (Professional Convention Organizer: PCOs) ผู้ประกอบการหรือผู้จัดการบริษัทที่รับจัดนิทรรศการหรืองานแสดงสินค้า (Professional Exhibition Organizer: PEOs)

และบริษัทที่ให้รางวัลเป็นการท่องเที่ยวแก่พนักงานและลูกค้า โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมตามลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า จากข้อมูลที่ได้จากทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ (ผู้ใช้และผู้พัฒนา) และข้อมูลทุติยภูมิ (เอกสาร) คือ จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และใช้การศึกษาเอกสาร

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) C - PEST analysis

เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดสงขลา โดยนำปัจจัย 5 ด้านที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ มาวิเคราะห์ให้ความสำคัญกับผู้ให้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ได้แก่

1.1 C – Competition

สภาพการแข่งขันในด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ของจังหวัดสงขลา มีคู่แข่งที่น่าสนใจ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์คู่แข่งชั้นของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นโอกาส (opportunities)	ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (threats)
1. กลุ่มคู่แข่งและการแข่งขัน	1) จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทยที่มีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งสนามบิน โรงแรม ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ จนได้รับขนานนามว่า “ศูนย์กลางการค้า การลงทุนของภาคใต้ตอนล่าง”-	1) จังหวัดภูเก็ต มีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งโรงแรมระดับห้าดาว ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวติดอันดับต้น ๆ ของโลก ในนาม “ไข่มุกอันดามัน” อีกทั้งยังเป็น 1 ใน 5 จังหวัดที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเลือกให้เป็น MICE CITY 2) จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเช่นเดียวกับจังหวัดสงขลา และยังถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มจังหวัด เมืองไมซ์ที่มีศักยภาพรอง หรือเมืองไมซ์ทางเลือกอื่น ๆ เช่นเดียวกัน-

จากการวิเคราะห์สภาพการแข่งขันในด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ของจังหวัดสงขลา มีคู่แข่งที่น่าสนใจ คือ จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีลักษณะ

คล้ายคลึงกัน อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่มีเสียงที่คู่แข่งกลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญของจังหวัดสงขลา

1.2 P – Politic

การวิเคราะห์ด้านกฎหมายและการเมืองของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ด้านกฎหมายและการเมืองของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นโอกาส (opportunities)	ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (threats)
1. กฎหมาย	1) การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและจังหวัดสงขลาตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อการค้าการลงทุน	1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ไม่เข้มงวดเท่าที่ควร
2. การเมือง	1) สถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้น	1) ประเทศไทยยังไม่มี การเลือกตั้ง ส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อนักลงทุน

จากการวิเคราะห์ด้านกฎหมายและการเมืองของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) จะเห็นได้ว่า สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศในปัจจุบันมีเสถียรภาพมากขึ้น สร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวและนักลงทุน ประกอบกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ก็เป็นเหมือนใบเบิกทางให้การลงทุนหรือการทำธุรกิจระหว่างกลุ่มประเทศในอาเซียนง่ายขึ้น โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้เคียงจังหวัดสงขลาอย่าง มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย อีกทั้ง จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์

ต่อการค้าการลงทุนให้แก่ นักลงทุนได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทยยังไม่มี การเลือกตั้งก็ยังคงส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน บางกลุ่มและมีปัญหากฎหมายล้าสมัยไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะกฎหมายด้านการท่องเที่ยวที่มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

1.3 E – Economic

การวิเคราะห์ในเรื่องสภาพและแนวโน้มเศรษฐกิจ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการลงทุนต่าง ๆ ของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์เศรษฐกิจของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นโอกาส (opportunities)	ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (threats)
1. สภาพและแนวโน้มทางเศรษฐกิจ	1) ภาคการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการของระดับภูมิภาคมีการขยายตัวและเติบโตอย่างต่อเนื่อง 2) การฟื้นตัวของเศรษฐกิจในประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ส่งผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก	1) ความไม่แน่นอนในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกยังคงมีอยู่
2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุน	1) การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี	1) ต้นทุนการผลิต ค่าครองชีพมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การวิเคราะห์ในเรื่องสภาพและแนวโน้มเศรษฐกิจ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการลงทุนต่างๆของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจนั้น ภาคการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการในระดับภูมิภาคมีการขยายตัวและเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะคนหันมาให้ความสนใจเดินทางท่องเที่ยวและประชุมนอกสถานที่มากขึ้น ภาครัฐและเอกชนก็มีการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่และมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจ

พิเศษตามแนวชายแดนเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ อย่างเช่น แผนงานการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (Indonesia - Malaysia - Thailand Growth Triangle: IMT - GT) ซึ่งมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจชายแดนได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ก็ส่งผลดีต่อการเดินทางในช่วงระยะสั้น ๆ เนื่องจากความไม่แน่นอนในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกก็ยังคงมีอยู่ นอกจากนี้

ต้นทุนการผลิต และค่าครองชีพมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ประกอบการตัดสินใจก่อนเดินทาง

1.4 S – Social

การวิเคราะห์ในเรื่องสภาพและกระแสสังคม ความต้องการของประชาชน ปัญหาของสังคม เครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) มีลักษณะดังต่อไปนี้

จากการวิเคราะห์สภาพสังคมของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) จะเห็นได้ว่าปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและกระจายไปทั่วโลกคือ ปัญหาการก่อการร้ายทั้งในและระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยด้านความปลอดภัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทาง นอกจากนี้ประเทศเพื่อนบ้านมีการพัฒนาท่องเที่ยวและมีการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกับภาคใต้ของประเทศไทย นับได้ว่าเป็นคู่แข่งที่สำคัญ แต่นักท่องเที่ยวก็มีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษมากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงศาสนา การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และที่สำคัญคือ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) นับว่าเป็นโอกาสดีที่ MICE ได้รับความนิยมและจังหวัดสงขลาก็เป็นหนึ่งในตัวเลือกได้

1.5 T – Technology

การวิเคราะห์ในเรื่องความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการบริหาร ฯลฯ ของจังหวัดสงขลา ด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์สภาพสังคมของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นโอกาส (opportunities)	ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (threats)
1. สภาพและกระแสสังคม	1) นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษมากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงศาสนา การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE)	1) การก่อการร้ายทั้งในและระหว่างประเทศที่ยังคงมีปัญหายอยู่อย่างต่อเนื่อง 2) ประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ มีการพัฒนาการท่องเที่ยวและมีการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเด็นที่เป็นโอกาส (opportunities)	ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (threats)
1. ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	<p>1) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้ข่าวสารด้านการประชุม การท่องเที่ยวทั่วโลกเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง และสร้างความสะดวกในอุตสาหกรรมไมซ์ เช่น การประชุมทางไกล (teleconference) หรือการจัดส่งข้อมูลระหว่างการประชุมผ่านระบบดิจิทัล</p> <p>2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์ได้ดียิ่งขึ้น เช่น มีการพัฒนาแอปพลิเคชันต่างๆ ให้บริการจนสามารถใช้แทนมนุษย์ได้ ทำให้มีศักยภาพในการแข่งขัน</p>	<p>1) การพัฒนาเทคโนโลยี social media ทำให้เกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่ๆ</p> <p>2) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางหรือทำกิจกรรมด้วยตนเองมากขึ้น เช่น การประชุมผ่าน V.D.O conference แทนการใช้บริการบริษัทจัดนำเที่ยว หรือออกแอกเนสเซอร์ทั้งหลาย</p>

จากการวิเคราะห์ในเรื่องของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการบริหาร ฯลฯ ของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทำให้เครื่องมือ อุปกรณ์มีความสะดวก รวดเร็ว และทันสมัยขึ้น ส่งผลให้ข่าวสารด้านการประชุม การท่องเที่ยวทั่วโลกเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง

และสร้างความสะดวกในอุตสาหกรรมไมซ์ เช่น การประชุมทางไกล (teleconference) หรือการจัดส่งข้อมูลระหว่างการประชุมผ่านระบบดิจิทัล ทำให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์ได้ดียิ่งขึ้น เช่น มีการพัฒนาแอปพลิเคชันต่างๆ ให้บริการจนสามารถใช้แทนมนุษย์ได้ ทำให้มีศักยภาพในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเทคโนโลยี

social media ทำให้เกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ๆ อีกทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางหรือทำกิจกรรมด้วยตนเองมากขึ้น เช่น การประชุมผ่าน V.D.O conference แทนการใช้บริการบริษัทจัดนำเที่ยวหรือออกแก๊นเซอร์ทั้งหลาย

2. การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

กลยุทธ์การใช้ส่วนประสมทางการตลาดท่องเที่ยวเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (product) เป็นการให้บริการที่ไม่มีรูปร่างและจับต้องไม่ได้ บริการนี้อยู่ในรูปของส่วนประกอบโปรแกรมการจัดธุรกิจไมซ์ได้แก่

1.1 การให้บริการด้านการจัดงานประชุม สัมมนาที่เป็นมาตรฐานสากล ด้วยการปรับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน พร้อมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยที่ใช้ในการจัดประชุม

1.2 ผลักดันการบริการการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (incentive travel) ให้ได้รับความนิยม เช่น ทางจังหวัดมีนโยบายให้ทุกการประชุมต้องมีโปรแกรมการท่องเที่ยวหรือศึกษาดูงานในชุมชนต่าง ๆ ของจังหวัด เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดและผลักดันให้การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น

1.3 จังหวัดวางแผนการจัดงานต่าง ๆ ในระดับประเทศ เช่น การร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์ หรือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

(DITP) เพื่อที่จะจัดงานประเภท trade fairs และ consumer fairs อย่างเช่นจัดงานประเภท trade fairs ก่อน 2 วันแล้วจัด consumer fairs อีก 2 วัน เพื่อส่งเสริมการตลาดและสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงให้จังหวัดด้านอุตสาหกรรมไมซ์มากยิ่งขึ้น

1.4 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมไมซ์ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ วัฒนธรรมหรือเอกลักษณ์ของจังหวัด เพื่อเป็นจุดขายของจังหวัด เช่น งานแสดงสินค้าและการประชุมสัมมนานานาชาติ ด้านยางพาราในกลุ่มประเทศอาเซียน งานแสดงสินค้าและการประชุมสัมมนานานาชาติด้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสงขลาและจังหวัดใกล้เคียงอย่างอาหารฮาลาล อาหารพื้นเมืองหรืออาหารทะเล เป็นต้น

2. ราคา (price) เป็นการตั้งราคาโปรแกรมการจัดงานไมซ์ ซึ่งการตั้งราคาค่าใช้จ่ายจะรวมถึงค่าลงทะเบียน ค่าที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดประชุมต่าง ๆ

2.1 ตั้งราคาโปรแกรมเพื่อเสนอแพคเกจราคาให้แก่ลูกค้าใหม่ เช่น การตั้งราคารวมค่าที่พัก อาหาร กิจกรรมการประชุม รวมทั้งการร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล เป็นต้น

2.2 ระบบการจ่ายเงินต้องครอบคลุมการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าด้วยการรับจ่ายเงินด้วยเงินสด เช็ค บัตรเครดิต รับเงินสกุลต่าง ๆ เป็นต้น

3. สถานที่จัดจำหน่าย ทำเลที่ตั้งตัวแทนจำหน่าย (place) เป็นช่องทางที่จะจำหน่ายกิจกรรมไมซ์ที่จัดขึ้น

3.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการเข้าไปพบกับกลุ่มเป้าหมายหรือลูกค้าโดยตรง (direct channel) เพื่อเป็นช่องทางในการสร้างการรับรู้ของลูกค้าให้รู้จักจังหวัดสงขลา เพื่อหาข้อมูลด้านความต้องการของลูกค้า และเพื่อเสนอรายการใหม่ ๆ ให้แก่ลูกค้า

3.2 การขายทางเว็บไซต์ จัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์จังหวัด เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อกับลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว โดยมีการโต้ตอบกับลูกค้าได้ฉับไวผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

3.3 เข้าร่วมโครงการของภาครัฐ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สมาคมแสดงสินค้า (ไทย) (Trade Exhibition Association (Thai), TEA สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ Thailand Incentive and Convention Association, TICA หรือสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและแสดงนิทรรศการ (สสปน.) อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ (cluster) และสร้างโอกาสเพื่อให้สงขลาได้รับเลือกเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดกิจกรรม

4. การส่งเสริมตลาด (promotion) เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดงานไมซ์เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยากเข้าร่วมงาน

4.1 การโฆษณา (advertising) โดยเลือกใช้การลงโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่จะจ้างจัดงาน

4.2 การส่งเสริมการขาย (sales promotion) นำเสนอหรือแถมบริการพิเศษที่ลูกค้าไม่สามารถดำเนินการเองได้ เพื่อเป็นการ

จูงใจให้ลูกค้ามั่นใจในราคาและตัดสินใจได้เร็วขึ้น โดยไม่ใช้วิธีการลดราคา

4.3 การส่งเสริมการขายโดยตัวบุคคล (personal selling) มีการขายโดยบุคคลด้วยการส่งตัวแทนผู้ซึ่งดูแลรับผิดชอบการจัดกิจกรรมไมซ์ของจังหวัดไปพบลูกค้าโดยตรง เพื่อทำความรู้จักและสร้างความไว้วางใจ

5. ผู้จัดงานและผู้เข้าร่วมงาน (people) เจ้าหน้าที่ของศูนย์ประชุม พนักงานโรงแรม ร้านอาหาร ล่าม พนักงานที่คอยอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ตลอดจนผู้เข้าร่วมงาน ถือเป็นหัวใจหลักของความสำเร็จในการจัดประชุมที่ ต้องมีการพัฒนาอยู่อย่างสม่ำเสมอ

5.1 จัดการฝึกอบรมแยกบุคลากรเฉพาะทางออกมาทั้ง M I C E เพื่อให้เกิดการบริการที่ดีและมีคุณภาพ

5.2 ประชากรเจ้าของพื้นที่ การที่เจ้าของพื้นที่ที่มีความเป็นมิตร มีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ย่อมทำให้การดำเนินงานมีชีวิตชีวา

6. แพคเกจหรือการรวมผลิตภัณฑ์ (package) การรวมโปรแกรมการประชุมเข้ากับที่พัก ตัวเครื่องบิน และโปรแกรมการท่องเที่ยว เพื่อจะได้ราคาที่ถูกลงกว่าซื้อแยกที่ละส่วน

6.1 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมประเภทแพคเกจหรือการนำเสนอโปรแกรมเสริมให้แก่ลูกค้า เช่น เสนอให้มีการจัดงานเลี้ยงแสดงความยินดีกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา กลางวันมีงานรับพระราชทานปริญญาบัตร รวมกิจกรรมตอนกลางคืนด้วยการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์แสดงความยินดีแก่บัณฑิต เป็นต้น

7. กระบวนการวางแผน (planning process) การวางแผนตั้งแต่การวิเคราะห์ตลาด คู่แข่งขัน การเลือกสถานที่จัดงาน กลยุทธ์ในการเชิญชวนให้สมาชิกและผู้สนใจเข้าร่วมงาน ให้มากที่สุด

7.1 ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์อุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) เตรียมแผนงาน แผนส่งเสริมการตลาดเพื่อนำไปสู่การพัฒนา ศักยภาพไมซ์ของจังหวัด ด้วยการนำกลยุทธ์ การตลาดมาใช้เพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมายและ สร้างความพึงพอใจและความมั่นใจให้แก่ลูกค้า ต่อไป

7.2 การวางแผนเพื่อร่วมมือทาง ธุรกิจ เนื่องจากอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) เป็น อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องได้รับความร่วมมือ จากคู่ร่วมทางธุรกิจต่าง ๆ เช่น สายการบิน รถเช่า ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ เพื่อช่วยให้การดำเนินงาน สะดวกรวดเร็ว และกระจายรายได้ให้กับคู่ร่วม ธุรกิจอีกด้วย

8. กระบวนการหลังการจัดงาน (post-sale process)

8.1 ส่งจดหมายขอบคุณลูกค้า ที่เข้ามาจัดงานและติดตามผลความพึงพอใจ หลังการจัดงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข ให้การจัดงานประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นในครั้ง ต่อไป

8.2 ส่งข่าวลงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น การลงในเว็บไซต์จังหวัดและสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งข่าวสารการให้บริการด้านอุตสาหกรรม ไมซ์ของจังหวัดสงขลาให้กับกลุ่มเป้าหมายทั่วไป ได้รับทราบ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์งานที่จัด

ในแต่ละครั้ง ตลอดจนสร้างความน่าเชื่อถือ และภาพลักษณ์ด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ให้แก่จังหวัด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) พบว่า จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีความสามารถทางการแข่งขันสูงที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนของภาคใต้ตอนล่าง แต่มีคู่แข่งที่สำคัญคือ จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย และมีชื่อเสียงมากกว่าจังหวัดสงขลา ทั้งนี้จังหวัดสงขลามีข้อได้เปรียบ คือ มีค่าครองชีพที่ต่ำกว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีและภูเก็ต ซึ่งสอดคล้องกับ มนัส ชัยสวัสดิ์ และ คณะ (Chaisawad et al., 2009) ได้ศึกษาความพร้อมของเมืองในด้าน ธุรกิจการจัดประชุมหรือไมซ์ (MICE) พื้นที่จังหวัดภูเก็ต พบว่า จังหวัดภูเก็ตมีภาพลักษณ์ค่าครองชีพสูง เนื่องจากมีต้นทุนในการผลิตที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดสงขลาจึงถือเป็นจุดอ่อนไป อย่างไรก็ตามสงขลาเป็นเมืองที่มีศักยภาพต่อการเป็นจุดหมายปลายทางของ อุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) และเมืองท่องเที่ยว อันเป็นผลมาจากความพร้อมด้านทรัพยากร ทางการท่องเที่ยว ทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่นเดียวกับแนวคิด การจัดการจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้นจะต้อง ประกอบด้วย พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม

ส่วนประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อมให้บริการส่งเสริมการตลาดและหน่วยงานที่กำหนดหน้าที่การบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดี (Morrison, 2013) และเมืองไมซ์ซิตี้ (MICE City) ที่ดีควรจะมีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทำให้เครื่องมือ อุปกรณ์มีความสะดวก รวดเร็วและทันสมัยขึ้น ส่งผลให้ชาวสารด้านการประชุมเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงและสร้างความสะดวกในอุตสาหกรรมไมซ์ เช่น การประชุมทางไกล (teleconference) หรือการจัดส่งข้อมูลระหว่างการประชุมผ่านระบบดิจิทัล มีการพัฒนาแอปพลิเคชันต่าง ๆ ให้บริการจนสามารถใช้แทนมนุษย์ได้ ทำให้มีศักยภาพในการแข่งขัน นอกจากนี้ประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียซึ่งมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกับภาคใต้ของประเทศไทย มีการพัฒนาและการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง นับได้ว่าเป็นคู่แข่งที่สำคัญของจังหวัดสงขลา สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งที่นักการตลาดท่องเที่ยวและบริการจะต้องให้ความสำคัญในสภาพแวดล้อมของโลก คือ การเพิ่มขึ้นของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ การขยายตัวของตลาดท่องเที่ยวระดับโลก การรวมกลุ่มและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ คู่แข่งขันในตลาดต่างประเทศซึ่งอาจจะมีทรัพยากรหรือสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน (Anuwicchanon, 2011)

แนวทางการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์

(MICE) ภายใต้แนวคิด 8Ps ของ Roger (2003) ที่ได้กำหนดรูปแบบของอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ซึ่งมีความสอดคล้องกับรูปแบบของอุตสาหกรรม การจัดการประชุม (Jittungwattana, 2016) โดยจำแนกส่วนประสมทางการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมายออกเป็น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ product, price, place, promotion, people, package, planning process และ post-sale process นอกจากนี้ Porter (1990) ได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Porter competitive strategies) ไว้ว่าควรจะมีการลดต้นทุนทางการจัดการ การสร้างความแตกต่าง ขององค์กรหรือสินค้าและบริการ และการมุ่งเน้นเฉพาะกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจได้อย่างเต็มที่ หากนำข้อค้นพบมาพิจารณาร่วมกับแนวทางของนักวิจัยด้านอื่น ๆ จะพบกลไกสำคัญสำหรับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของจังหวัดสงขลาด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) คือ 1) การร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์หรือกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (DITP) เพื่อที่จะจัดงานประเภท trade fairs และ consumer fairs 2) การตั้งราคารวมโปรแกรม (package) เพื่อเสนอให้แก่ลูกค้าใหม่ 3) การเข้าไปพบกับกลุ่มเป้าหมายหรือลูกค้าโดยตรงเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างการรับรู้ 4) การส่งเสริมการขายด้วยการนำเสนอหรือแถมบริการพิเศษ 5) การจัดการฝึกอบรมบุคลากรเฉพาะทาง 6) การนำเสนอโปรแกรมเสริมให้แก่ลูกค้า 7) การวางแผนความร่วมมือจากคู่ร่วมธุรกิจ และ 8) การส่งจดหมายขอบคุณลูกค้าที่เข้ามาจัดงานและติดตาม

ผลความพึงพอใจหลังการจัดงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้การจัดงานประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการควรมีนโยบายที่เป็นรูปธรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ของจังหวัดสงขลาให้ทัดเทียมกับเมืองไมซ์ที่ดีอื่นๆ

2. จังหวัดควรจัดสรรงบประมาณเพื่อทำการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ของจังหวัดสงขลาให้เป็นที่รู้จักด้านอุตสาหกรรมไมซ์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดสงขลา

2. พัฒนาคณะระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานสากลเพื่อรองรับอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมของเมืองสงขลาสำหรับอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)

2. ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของจังหวัดสงขลาสำหรับอุตสาหกรรมไมซ์

3. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่จัดงานไมซ์ (MICE)

REFERENCES

Anuwicchanon, J. (2011). Marketing for tourism and hospitality. Bangkok:

Pecharassanganglokthurakit. (in Thai).

Chaisawad, M. et al. (2009). A study of the city's readiness in MICE business in Phuket Province. Phuket: Prince of Songkla University, Phuket Campus. (in Thai).

Dechudom, P. (2012). Meeting Incentive Convention and exhibition Management. Nontaburi: Sukhothai Thammathirat University. (in Thai).

Jittungwattana, B. (2016). MICE Business. Nonthaburi: Fernkaloung printing and publishing. (in Thai).

Morrison, A. M. (2013). Marketing and managing tourism destination. NY: Routledge.

Porter, M. E. (1990). The competitive advantage of nations. NY: Free Press.

Rogers, T. (2003). Conference and conventions: a global industry. Oxford: Butterworth Heinemann.

Thanodomdech, P. (2017). Opportunities of MICE industry from ASEAN. Retrieved February 15, 2017, from <https://www.posttoday.com/biz/aec/column/476158> (in Thai).

Theepapan, P. (2008). Strategic management. Bangkok: Amornkanpim. (in Thai).

ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี

STRATEGY FOR COOPERATION ESTABLISHMENT
OF EMERGING COMMUNITIES IN LOCAL DEVELOPMENT
OF LOCAL GOVERNMENTS IN PATHUM THANI PROVINCE

อัครเดช เนตรสุวรรณ^{1*} เกษมชาติ นเรศ เสนีย์² และ บุญเลิศ ไพรินทร์³

Akaradech Netsuwan^{1*}, Kasemchart Naressenie² and Boonlert Pairindra³

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย^{1*,2,3}

Doctor of Public Administration in Public Administration, Graduate School,

Walaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani Thailand^{1*,2,3}

Arty072@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ และ 3) เสนอยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยแบบผสม สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 247 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ และการวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 21 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกหมวดหมู่ และตีความ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน โดยด้านที่มีลักษณะความร่วมมือสูงสุด คือ ความร่วมมือส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือด้านผู้ให้และผู้รับ ส่วนด้านที่มีลักษณะความร่วมมือ

น้อยที่สุด คือ ความร่วมมือด้านการบริหารจัดการบนฐานแห่งขอบเขตภาระหน้าที่ และความร่วมมือด้านความร่วมมือจากบนสู่ล่าง 2) ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางการเมือง และปัจจัยด้านผู้นำ ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้ อธิบายความผันแปรของปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 67.80 และ 3) ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมี 4 ยุทธศาสตร์ คือ (1) การพัฒนาผู้นำของชุมชน (2) การสร้างความตระหนักและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น (3) การสื่อสารและการประสานงานที่ดี และ (4) พัฒนาความร่วมมือ

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ชุมชนเกิดใหม่ การพัฒนาท้องถิ่น

ABSTRACT

The purposes of this research are 1) to study the character of cooperation in newly formed community, 2) to study The influence factor that in cooperation of newly formed community, 3) to find cooperation building strategy for newly formed community in order to help local community development under the Pathum Thani municipality. This mix method was use 247 sample. The research tools for this part was questionnaire. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, Pearson's Correlation Coefficient, and Stepwise Multiple Regression analysis. The qualitative part of this research was done by in-depth interview with 21 key informants. The data was analyze by categorizing and interpreted to answer the research question The research found that 1) the character of cooperation in newly formed community for development of local municipality in Pathum Thani are in high score for the over all. When look into each category, it showed the level of cooperation in 6 aspects that were in high score. Respectively, the highest score for cooperate category was cooperation between giver and receiver. The least cooperate category was the administration based on scope of duty and top-down cooperation. 2) Social factors; Political factor and Leadership Factor, The factors that influence the cooperation of newly formed community statistical importance of 0.01. These 3 factors explain the variation of factors that influence the cooperation of newly formed community for the development of local municipality in Pathum Thani at 67.80% and 3) There were 4 strategies for newly formed community in order to help develop local community (1) Vision of Development community leader, (2) Raise

awareness and make good conscience with community, (3) Make good communication and coordination. and (4) To develop coordination.

Keywords: cooperation strategy, newly formed community, local development

บทนำ

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการสาธารณะแก่ชุมชน กำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกือบทุกฉบับไว้อย่างชัดเจน และบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้เป็นการเฉพาะเพื่อกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการ สาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ทั่วไปในการดูแลประชาชนในท้องถิ่น

จังหวัดปทุมธานีมีชุมชนเกิดใหม่ (หมู่บ้านจัดสรร) จำนวนมากที่เพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกมากในอนาคต ปัญหาสำคัญสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีคือ ไม่สามารถดึงชุมชนเกิดใหม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการขององค์กรได้ ทั้งที่ชุมชนเกิดใหม่เหล่านี้มีศักยภาพค่อนข้างสูง ทั้งด้านฐานะ คุณวุฒิ และตำแหน่งทางสังคม ที่สามารถ

ดึงมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นได้ ดังนั้น การค้นหาแนวการสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจาก จังหวัดปทุมธานีไม่เคยมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมาก่อน การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงเป็นประโยชน์ต่อจังหวัดปทุมธานี ในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด และยังสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี

3. เพื่อเสนอยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี

2. ทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี

3. ได้ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ
3. รายได้
4. อาชีพ
5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ปัจจัยภายใน

1. ปัจจัยด้านผู้นำ
2. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ
3. ปัจจัยด้านแรงจูงใจ
4. ปัจจัยด้านเทคนิคและวิธีการ
5. ปัจจัยด้านการสื่อสาร

ปัจจัยภายนอก

1. ปัจจัยทางการเมือง
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ
3. ปัจจัยทางสังคม

ตัวแปรตาม

ลักษณะความร่วมมือ

1. ด้านการบริหารจัดการบนฐานแห่งขอบเขตภาระหน้าที่
2. ด้านความพยายามป้องกันตนเอง
3. ด้านความร่วมมือจากบนสู่ล่าง
4. ด้านผู้ให้และผู้รับ
5. ด้านครั้งคราว
6. ด้านความพอใจ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประธานชุมชนของชุมชนเกิดใหม่หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 649 คน เลือกโดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิจำนวนชุมชนเกิดใหม่ในจังหวัดปทุมธานีจำแนกตามพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 247 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลประธานของชุมชนของชุมชนเกิดใหม่ ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ ส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ และส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณคือข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาได้แก่จำนวนร้อยละค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1 คือ independent t-test และสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน pearson's correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน (stepwise regression analysis)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือตัวแทนประธานชุมชนของชุมชนเกิดใหม่และนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายในจังหวัดปทุมธานี โดยกำหนดตัวแทนชุมชนอำเภอละ 2 คน จำนวน 7 อำเภอ รวมกับนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน รวมเป็นจำนวน 21 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอที่มีจำนวนชุมชนเกิดใหม่มากที่สุด 2 ลำดับแรก ได้แก่ อำเภอหล้าลูกกา มีชุมชนเกิดใหม่มากที่สุดเป็นลำดับแรก จำนวน 69 ชุมชน และอำเภอเมืองปทุมธานี มีชุมชนเกิดใหม่เป็นลำดับที่สอง จำนวน 68 ชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มแบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ และปัญหาอุปสรรคและแนวทางการสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี

2. การสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจุดอ่อนจุดแข็งโอกาสและอุปสรรค (SWOT) ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ในจังหวัดปทุมธานี

3. การสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันความถูกต้องและความเหมาะสมของยุทธศาสตร์

การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ข้อมูลทุติยภูมิคือจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิคือจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ด้วยการการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา การตีความเชิงอุปนัย และการวิเคราะห์เชิงตรรกะแล้วใช้การพรรณนาความเพื่อสรุปตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี

ลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี ภาพรวมมีระดับความร่วมมือในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.79) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความร่วมมือสูงที่สุดคือ ความร่วมมือด้านผู้ให้และผู้รับ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.79) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความร่วมมือรองลงมา คือ ความร่วมมือด้านครั้งคราว ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.78) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความร่วมมือน้อยที่สุดคือ ความร่วมมือด้านการบริหารจัดการบนฐานแห่งขอบเขตภาระหน้าที่

และความร่วมมือด้านความร่วมมือจากบนสู่ล่าง ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.77) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า สภาพความร่วมมือของประชาชนโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดีในการรับมอบสิ่งของต่าง ๆ ที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำมามอบให้ แต่ความร่วมมือที่จำเป็นด้านอื่นๆ ยังมีไม่มากนัก สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือของประชาชนในชุมชนเกิดใหม่ที่ให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้ได้รับประโยชน์มากกว่าความร่วมมือด้านการเป็นผู้ให้ เนื่องจากประชาชนที่มาจากต่างถิ่นซึ่งได้เข้ามาอยู่ร่วมกันนั้นมักมีทัศนคติที่แตกต่างกัน การที่จะสร้างความร่วมมือจึงค่อนข้างยาก ต้องใช้เวลานานในการขอความร่วมมือและต้องใช้เวลาในการปรับตัวเข้าหากัน นอกจากนี้ลักษณะปัญหาความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการให้ความร่วมมืออย่างดีกับกลุ่มผู้บริหารเป็นนักการเมืองในกลุ่มของตนเองเท่านั้น

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี

2.1 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความร่วมมือความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ พบว่าปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ โดยภาพรวมมีระดับความร่วมมือในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.88) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความร่วมมือสูงที่สุดคือ ด้านการเมือง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.82) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความร่วมมือรองลงมา คือ ด้าน

สังคม ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.94) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความร่วมมือน้อยที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.89) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่กับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวมปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่

มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ด้านความพยายามป้องกันตนเองด้านความร่วมมือจากบนสู่ล่างด้านผู้ให้และผู้รับด้านครั้งคราวและด้านความพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ด้านการบริหารจัดการบนฐานแห่งขอบเขตภาระหน้าที่ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่กับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่

ลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่	ค่าตัวแปรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน	ความร่วมมือ							ลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่
		ด้านการบริหารจัดการบนฐานแห่งเขตภาระหน้าที่	ความร่วมมือด้านความพยายามป้องกันตนเอง	ความร่วมมือด้านความร่วมมือนอกจากบนสู่ล่าง	ความร่วมมือด้านผู้ให้และผู้รับ	ความร่วมมือด้านครั้งคราว	ความร่วมมือด้านความพอใจ		
ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่	Pearson Correlation	.363**	.481**	.391**	.198**	.240**	.229**	.508**	
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.002	.000	.000	.000	
	N	247	247	247	247	247	247	247	
ด้านเศรษฐกิจ	Pearson Correlation	.363**	.384**	.319**	.447**	.426**	.536**	.468**	
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	247	247	247	247	247	247	247	
ด้านสังคม	Pearson Correlation	.517**	.337**	.414**	.351**	.265**	.289**	.553**	
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	247	247	247	247	247	247	247	
ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่	Pearson Correlation	.470	.501**	.440**	.268**	.547**	.367**	.602**	
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	247	247	247	247	247	247	247	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ พบว่า ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ โดยภาพรวมมีระดับความร่วมมือในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D.=0.86) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความร่วมมือสูงสุด คือ ด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.02$, S.D.=1.07) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความร่วมมือรองลงมา คือ ด้านผู้นำ ($\bar{X} = 3.84$, S.D.=0.75) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความร่วมมือน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.79) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่กับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการ

พัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ ด้านความพยายามป้องกันตนเอง ด้านความร่วมมือจากบนสู่ล่าง ด้านผู้ให้และผู้รับความร่วมมือ ด้านครั้งคราว และด้านความพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ ด้านการบริหารจัดการบนฐานแห่งขอบเขตภาระหน้าที่ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่กับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่

ลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่	ค่าตัวแปรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน	ความร่วมมือ						
		ด้านการบริหารจัดการบนฐานแห่งเขตภาระหน้าที่	ความร่วมมือด้านความพยายามป้องกันตนเอง	ความร่วมมือด้านความร่วมมือจากบนสู่ล่าง	ความร่วมมือด้านผู้ให้และผู้รับ	ความร่วมมือด้านครั้งคราว	ความร่วมมือด้านความพอใจ	ลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่
ด้านผู้นำ	Pearson Correlation	.379**	.261	.394**	.154**	.400**	.296**	.433**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.016	.000	.000	.000
	N	247	247	247	247	247	247	247
ด้านความรู้ความเข้าใจ	Pearson Correlation	.269**	.258**	.417	.226**	.358**	.222**	.411**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	247	247	247	247	247	247	247
ด้านแรงจูงใจ	Pearson Correlation	.209**	.193**	.184**	.179	.215**	.191**	.267**
	Sig. (2-tailed)	.001	.002	.004	.005	.001	.003	.000
	N	247	247	247	247	247	247	247
ด้านเทคนิคและวิธีการ	Pearson Correlation	.367**	.348**	.405**	.247**	.490	.338**	.503**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	247	247	247	247	247	247	247
ด้านการสื่อสาร	Pearson Correlation	.376**	.324**	.412**	.200**	.411**	.291	.467**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.002	.000	.000	.000
	N	247	247	247	247	247	247	247
ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่	Pearson Correlation	.408	.355**	.464**	.269**	.485**	.348**	.573**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	247	247	247	247	247	247	247

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี ยกเว้นปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ และนอกจากนี้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่ายังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการสร้าง

ความร่วมมือดังกล่าว ได้แก่ การสร้างการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสร้างความเท่าเทียมกันและการสร้างทัศนคติที่ดีต่อกัน เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายนั้นออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนและตนเอง นอกจากนี้ข้อค้นพบปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือคือ ถ้าประชาชนในชุมชนเกิดใหม่เข้าใจถึง

บทบาทและหน้าที่ของตนเองจะให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพัฒนา ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis) โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือ

ของชุมชนเกิดใหม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานียกเว้นปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่กับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่กับลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่	ระหว่างกลุ่ม	864.128	8	108.016	25.267	.000
	ภายในกลุ่ม	1017.464	238	4.275		
	รวม	1881.592	246			
	Unstandardized Coefficients	Std. Error	Standardized Coefficients	t	Sig.	
	B		Beta			
Constant (X)	6.849	1.002		6.836	.000	
Constant (Y)	10.647	1.164		9.150	.000	
ปัจจัยภายใน (X1)						
ปัจจัยด้านผู้นำ (X11)	.503	.269	.120	1.872	.062	
ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ (X12)	.071	.261	.018	.271	.787	
ปัจจัยด้านแรงจูงใจ (X13)	.257	.184	.073	1.395	.164	
ปัจจัยด้านเทคนิคและวิธีการ (X14)	.435	.303	.113	1.437	.152	
ปัจจัยด้านการสื่อสาร (X15)	.213	.257	.061	.830	.407	
ปัจจัยภายนอก (X2)						
ปัจจัยทางการเมือง (X21)	.700	.246	.178	2.848	.005	
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (X22)	.233	.240	.067	.971	.333	
ปัจจัยทางสังคม (X23)	.977	.217	.313	4.501	.000	

3. ผลการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วย 1) ความร่วมมือด้านบริหารจัดการบนฐานแห่งขอบเขตภาระหน้าที่ พบว่าประชาชนส่วนมากให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีส่วนสำคัญในการพัฒนาชุมชนอย่างมาก 2) ความร่วมมือด้านความพยายามป้องกันตนเอง พบว่าชุมชนเมื่อเกิดความเดือดร้อนจะขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน 3) ความร่วมมือด้านความร่วมมือจากบนสู่ล่าง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเปิดโอกาสให้ทุกส่วนทุกฝ่าย 4) ความร่วมมือด้านผู้ให้และผู้รับ พบว่าประชาชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการรับมอบสิ่งของต่างๆ 5) ความร่วมมือด้านครั้งคราว พบว่าประชาชนส่วนมากให้ความร่วมมือกับการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี และ 6) ความร่วมมือด้านความพอใจ พบว่า การจัดกิจกรรมที่ชุมชนได้รับประโยชน์จะได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี

3.2 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วย 1) ด้านผู้นำส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ พบว่าผู้นำมีอิทธิพล

มากต่อความร่วมมือของชุมชน 2) ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ พบว่าความรู้ความเข้าใจของประชาชนส่งผลต่อการให้ความร่วมมือเป็นอย่างมาก 3) ด้านแรงจูงใจของประชาชนส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ พบว่าด้านแรงจูงใจมีผลต่อความร่วมมือของชุมชนค่อนข้างมาก 4) ด้านเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ พบว่าเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้มาก และ 5) ด้านการสื่อสารส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ พบว่าการสื่อสารส่งผลต่อความร่วมมืออย่างมาก

3.3 ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วย 1) ด้านการเมืองส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ พบว่าด้านการเมืองมีผลอย่างมาก 2) ด้านเศรษฐกิจส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ พบว่าเศรษฐกิจส่งผลต่อการให้ความร่วมมืออย่างมาก และ 3) ด้านสังคมส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่ พบว่าสังคมส่งผลต่อความร่วมมือค่อนข้างมากการทำให้สังคมโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นเหมือนกัน

3.4 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วย 1) ปัญหาอุปสรรคการสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นกับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี พบว่าประชาชนที่มา จากต่างที่แล้วต้องมาอยู่ร่วมกันนั้น การที่จะสร้าง ความร่วมมือค่อนข้างยาก ต้องใช้เวลานานในการ ขอความร่วมมือ และ 2) แนวทางการสร้างความ ร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ปทุมธานี พบว่า ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับ ลงพื้นที่สอบถามความต้องการของประชาชน ว่าต้องการอะไร เอาใจใส่ประชาชน รับฟังความ คิดเห็นของประชาชน ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น ๆ ขึ้นไป

3.5 ยุทธศาสตร์การสร้าง ความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจาก ประธานชุมชนของชุมชนเกิดใหม่และบุคลากร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ ตัวแทนประธานชุมชนของชุมชนเกิดใหม่และ นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ปทุมธานี สามารถนำมาสร้างเป็นยุทธศาสตร์ การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อ การพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของจังหวัดปทุมธานี ได้ดังนี้

วิสัยทัศน์

“สร้างความร่วมมือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บนพื้นฐานของการเข้าใจและเข้าถึงชุมชน”

พันธกิจ

1. พัฒนาผู้นำของชุมชนให้มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ความสามารถ และมีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชน

2. สร้างความรู้ ความเข้าใจของ ประชาชน ให้เกิดความตระหนักและมีจิตสำนึกที่ร่วมมือพัฒนาท้องถิ่น

3. พัฒนาการสื่อสารและการประสานงาน เพื่อสร้างเข้าใจและเข้าถึงความต้องการของ ชุมชน

4. พัฒนาการมีส่วนร่วม ผ่านเครือข่าย ชุมชนและกระบวนการสร้างแรงจูงใจให้เกิด ความร่วมมือพัฒนาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือ ของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วย ยุทธศาสตร์หลัก จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาผู้นำชุมชน เป้าประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาผู้นำให้เป็นผู้ที่มี วิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ ความสามารถทางการพัฒนาชุมชน และ 2) เพื่อพัฒนาบทบาทของผู้นำให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการประสานความร่วมมือได้ ทั้งภายนอกและภายในชุมชน และสามารถ โน้มน้าวชักจูงคนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาท้องถิ่นได้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพผู้นำโดยการ อบรมและศึกษาดูงานพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ ในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนา โดยการส่งเสริมผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการ พัฒนาท้องถิ่น มีการประสานความร่วมมือได้ ทั้งภายนอกและภายในชุมชน และโน้มน้าวชักจูง

คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความตระหนัก และมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นเป้าประสงค์ 1) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาท องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาและ แก้ไขปัญหาชุมชน และ 2) เพื่อสร้างความตระหนัก ของประชาชนต่อปัญหาของชุมชน และให้ ความสำคัญในการให้ความร่วมมือของประชาชน ต่อการพัฒนาท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างความรู้ความเข้าใจ ของประชาชน โดยการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ และการศึกษาดูงานองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการ พัฒนาท้องถิ่นด้วยความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาค เอกชน และภาคประชาชน

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างความตระหนักของ ประชาชนโดยการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหา ผลกระทบ และประโยชน์ที่เกิดจากความร่วมมือ ของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสื่อสารและการ ประสานงานที่ดีเป้าประสงค์ เพื่อพัฒนาช่อง ทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการ ประสานงาน การส่งข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชน และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาช่องทางการสื่อสาร โดยการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี การสื่อสารทุกรูปแบบ เพื่อใช้ในการส่งข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การสร้างความรู้ความเข้าใจ ของประชาชน และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ของประชาชน

กลยุทธ์ที่ 2 การประสานงานที่ดี โดย การพัฒนาระบบ เทคนิค และขั้นตอนการ ประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ด้วยเทคโนโลยี ของการสื่อสาร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความร่วมมือ เป้าประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากระบวนการสร้าง ความร่วมมือเพื่อรับฟังเสียงประชาชนให้ประชาชน ได้เสนอความคิดเห็นและความต้องการของตน หรือชุมชน ร่วมปฏิบัติในกิจกรรมหรือโครงการ ของชุมชนและองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อพัฒนาเครือข่ายชุมชน เพื่อให้ความร่วมมือ แบบมีพลังและความเข้มแข็งจากการรวมกลุ่ม ของเครือข่ายภาคประชาชน และ 3) เพื่อสร้าง แรงจูงใจประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาความร่วมมือโดยการ พัฒนาระบวนการสร้างความร่วมมือ ด้วยการ ให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นและความ ต้องการ ได้ร่วมปฏิบัติในกิจกรรมหรือโครงการ ของชุมชนและองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาเครือข่ายชุมชน โดยการสร้างเครือข่ายที่หลากหลายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อเป้าหมาย ในการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างแรงจูงใจ โดยการ อบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชน ให้เกิดความตระหนักต่อปัญหาและความสำคัญ ในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการ ให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ลักษณะความร่วมมือด้านผู้ให้และผู้รับ ซึ่งสอดคล้องกับอาร์กานีออฟ และ แมคไกว์ (Agranoff & McGuire, 2003) ที่ได้แบ่งรูปแบบความร่วมมือแบบผู้ให้และผู้รับ เป็นรูปแบบที่กิจกรรมความร่วมมือในระดับปานกลางถึงสูง ระหว่างองค์กรที่รับบทบาทเป็นผู้ให้เงินสนับสนุนกับองค์กรที่รับบทบาทเป็นผู้รับเงินสนับสนุนโดยทั้งสององค์กรจะดำเนินงานแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน และมีการควบคุมกันเอง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี ได้แก่

- 1) ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ซึ่งสอดคล้องกับ สุระพี อาคมคง (Ahkomkong, 2007) ที่ได้กล่าวขั้นตอนของกระบวนการสร้างร่วมมือว่ามี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นคิด คิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกัน 2) ขั้นวางแผน 3) ขั้นลงมือทำ 4) ขั้นติดตามประเมินผล 5) ขั้นรับผลประโยชน์ร่วมกัน และ 2) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรินทร์ อินทพรหม (Intaprom, 2012) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในวัฒนธรรมทางการเมือง

ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางการเมืองและการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่สะท้อนถึงระดับการมีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับอัลมอนด์และเวบาร์ (Almond & Verba, 1965) ที่ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มคนต่างๆ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เสนอยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี ได้นำเสนอยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความตระหนักและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น เป้าประสงค์เพื่อสร้าง 1) ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน และ 2) ความตระหนักของประชาชนต่อปัญหาของชุมชน และให้ความสำคัญในการให้ความร่วมมือของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความร่วมมือ เป้าประสงค์เพื่อพัฒนา 1) กระบวนการสร้างความร่วมมือเพื่อรับฟังเสียงประชาชนให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นและความต้องการของตนหรือชุมชน ร่วมปฏิบัติในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เครือข่ายชุมชน เพื่อให้ความร่วมมือแบบมีพลังและความเข้มแข็งจากการรวมกลุ่มของเครือข่ายภาคประชาชน และ 3) เพื่อสร้างแรงจูงใจประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสากลของธรรมาภิบาล โดยที่องค์การสหประชาชาติ กำหนดหลักการทั่วไปของธรรมา-

ภิบาลไว้ได้แก่ 1) ความร่วมมือ เป็นความร่วมมือของสมาชิกองค์กรหรือประชาชนทั้งชายหญิงที่สามารถทำได้โดยอิสระไม่มีการบังคับ สมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเอง 2) การปฏิบัติตามกฎบนความถูกต้องตามกรอบของกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ลำเอียง มีการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมกับประชาชนโดยเท่าเทียมกันทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายเดียวกัน 3) ความโปร่งใส เป็นการตรวจสอบความถูกต้อง มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา สิ่งนี้ช่วยแก้ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันได้ 4) ความรับผิดชอบ เป็นการพยายามให้คนทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดในการทำงาน กล้าที่จะตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจนั้นๆ และ 5) ความเสมอภาค เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับจากรัฐบาลหรือองค์กรปกครอง ทั้งการบริการด้านสวัสดิการ ตลอดจนจรรยาบรรณไปภาคด้านอื่น ๆ (Commonwealth Secretariat, 2000)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้นำชุมชนไปบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผู้นำให้เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้

ความสามารถทางด้านการพัฒนาชุมชน และเพื่อพัฒนาบทบาทของผู้นำให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการประสานความร่วมมือได้ทั้งภายนอกและภายในชุมชน และสามารถโน้มน้าวชักจูงคนในชุมชนให้มีความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นได้

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน และเพื่อสร้างความตระหนักของประชาชนต่อปัญหาของชุมชน และให้ความสำคัญในการให้ความร่วมมือของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำยุทธศาสตร์การสื่อสารและการประสานงานที่ดี เพื่อพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อใช้ในการประสานงาน การส่งข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชน และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อรับฟังเสียงประชาชน ให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นและความต้องการของตนหรือชุมชน ร่วมปฏิบัติในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเครือข่ายชุมชน เพื่อให้ความร่วมมือ

แบบมีพลังและความเข้มแข็งจากการรวมกลุ่มของเครือข่ายภาคประชาชน และเพื่อสร้างแรงจูงใจประชาชนให้มีความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการนำยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือไปใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในด้านการสร้างความร่วมมือของประชาชน และบูรณาการกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกับประชาชนให้บรรลุผลสำเร็จ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องศึกษาแนวทางการพัฒนาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด วิธีการ และทักษะใหม่ ๆ ในการทำงานร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จ

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับส่วนการบริหารจัดการ และดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับรัฐบาลโดยเน้นหลักความร่วมมือของประชาชนเพื่อเป้าหมายในการ

พัฒนาในด้านต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด

REFERENCES

- Agranoff, R., & McGuire, M. (2003). Inside the matrix: integrating the paradigms of intergovernmental and network management. *International Journal of Public Administration*. 26(12), 1401-1422.
- Ahkomkong, S. (2007). A collaboration model of Tambon administration organization of basic education management in the lower northern region of Thailand. Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Almond, G. A., & Verba, S. (1965). *Political culture and political development*. NJ: Princeton.
- Commonwealth Secretariat. (2000). *Promoting good governance: principles, practices and perspectives*. London: Commonwealth Secretariat.
- Intaprom, W. (2012). *Thai local government*. Bangkok: Copy Express. (in Thai)

การเรียนรู้สะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนระดับอาชีวศึกษา

STEM EDUCATION FOR VOCATIONAL STUDENTS

ธิดารัตน์ เสือคง

ThidaratSuakong

สาขาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

Master of Vocational, Faculty of Education Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand

thidarat.too@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนและครูพี่เลี้ยงจำนวน 13 คน และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 83 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบบันทึกภาคสนาม ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ได้รับความร่วมมือในการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) จากหน่วยงาน ดังนี้ 1) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน 2) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาร่วมกับ British council และ Newton Fund 3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (มทร.ล้านนา) จากกระบวนการจัดการเรียนรู้จากทั้ง 3 หน่วยงานทำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติ และเป็นการเสริมทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ความคิดเห็นของนักเรียนกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับ มาก 3 ด้าน ปานกลาง 1 ด้าน เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มากที่สุด รองลงมา ด้านหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะรายวิชา และด้านอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่

คำสำคัญ: สะเต็มศึกษา อาชีวศึกษา โรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to study the management of STEM education and opinion of students for vocational certificate students in science – based school projects in College of Agriculture and Technology Lamphun. The data was collected from 96 participants. The opinion of STEM education from eighty-three students were collected by questionnaires. The field note was collected by interview from thirteen teachers. The statistical data used this research were, percentage, mean and standard deviation.

The result of this study were revealed as follow:

1. Learning management of STEM education for vocational certificate students in science – based school projects has cooperation in manage curriculum with as 1) College of Agriculture and Technology Lamphun 2) Vocational Education Commission cooperate British Council and Newton Fund 3) Rajamangala University of Technology Lanna. According to learning management from 3 cooperates , the students have chance to practice and it enhance the creative thinking process, collaborative process the students label apply in everyday life.

2. The opinion of students had towards learning management of STEM overall was in high level ($\bar{X} = 3.61$). When specifically considered within each aspect, 3 aspects were in the high level, 1 aspect was in the moderate level. When ranking all aspects, the highest mean was learning activity, The second was curriculum. And the third was educational aid.

Keywords: STEM education, vocational, science – based school projects

บทนำ

การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษามีจุดเริ่มต้นมาจากสหรัฐอเมริกาที่ประสบปัญหาเรื่องผลการทดสอบ PISA ของสหรัฐอเมริกา ที่ต่ำกว่าหลายประเทศ และส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิศวกรรม รัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาโดยพัฒนาสะเต็มขึ้นมา เพื่อหวังว่าจะช่วยยกระดับผลการทดสอบ PISA ให้สูงขึ้น และจะเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยก็ประสบปัญหาในลักษณะคล้ายกัน เช่น นักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนอย่างแท้จริง เรียนอย่างท่องจำ ให้ทำข้อสอบผ่านเมื่อผ่านไปอีกภาคการศึกษาหนึ่ง เกิดปัญหาล้มบทเรียนที่จบไปแล้ว อาจเป็นเพราะนักเรียนไม่เข้าใจว่าบทเรียนนั้นนำมาใช้ในชีวิตจริงได้ จึงทำให้ไม่สามารถเชื่อมต่อกับความรู้เป็นภาพใหญ่ได้ (Penthong, 2013)

จากกระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่จะเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ หากแต่ฐานการศึกษาของไทย ที่มีหน้าที่ผลิตกำลังคน ยังไม่สามารถตอบสนองได้ โดยในระบบการศึกษาของไทยนั้น การผลิตบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์ จะมีแต่ผู้ที่มีความรู้ทางด้านวิชาการเด่น แต่ด้อยทางการปฏิบัติ ตรงกันข้ามหากการผลิตบุคลากรทางด้านช่างฝีมือ ที่เน้นผู้ที่มีความชำนาญทางทักษะทางด้านปฏิบัติแต่ด้อยทางด้านวิชาการ ก็ย่อมไม่สามารถต่อยอดในการเรียนรู้ที่สูงขึ้นไปได้จึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้าง

พัฒนาศักยภาพให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งภาคปฏิบัติ และภาคทฤษฎีไปพร้อม ๆ กัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวทันในระดับสากล (Suwannarat, 2012)

กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เห็นช่องโหว่ในการศึกษาดังกล่าวมีกำหนดนโยบาย ขยายฐานการศึกษา มุ่งเน้นผลิตคนให้มีความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ และทักษะฝีมือทางการช่าง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสร้างเป็นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีในแขนงต่าง ๆ ที่จะประโยชน์ต่อประเทศชาติในอนาคต จึงเกิดเป็น “โครงการโรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์” ขึ้นภายใต้ความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงมหาวิทยาลัยเครือข่ายในแต่ละภูมิภาค ซึ่งมีการจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบ Project Based Learning (PBL) โดยบูรณาการความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เข้ากับทักษะวิชาชีพ บ่มเพาะให้นักเรียนมีความสามารถในการประดิษฐ์และคิดค้นเชิงเทคโนโลยี ทั้งยังมีการนำผู้เชี่ยวชาญจากภาคอุตสาหกรรม และอาจารย์จากมหาวิทยาลัย มาช่วยสอนและให้คำแนะนำ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับโจทย์และปัญหาจริงในภาคอุตสาหกรรม โดยมีครูพี่เลี้ยงดูแลอย่าง

ใกล้ขีด ในลักษณะโรงเรียนประจำ (Suwannarat, 2012)

โครงการวิทยาลัยเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ (Science-Based Technology College: SBTC) นำมาใช้ในวิทยาลัยที่มีการจัดการศึกษาทางอาชีวศึกษา เพื่อรองรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางการประดิษฐ์คิดค้นพัฒนาเชิงเทคโนโลยีโดยจะเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้มีพื้นฐานวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เพียงพอ กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และมีความสนใจที่จะพัฒนาตนเองให้เป็น “นวัตกรรม (innovator)” ไปสู่การเป็น “นักเทคโนโลยี (technologist)” ในอนาคตในทำนองเดียวกันกับที่มีนโยบายส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน จังหวัดลำพูน เป็นหนึ่งในสถานศึกษาโครงการนำร่องของโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์ จึงได้จัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนนักศึกษาที่มีความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นชิ้นงานด้านเกษตรกรรมที่มีพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และทักษะวิชาชีพเกษตรกรรมที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นนักเทคโนโลยีในอนาคต ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวสะเต็มศึกษา (STEM Education) ตามโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์

ทั้งนี้ในบริบทของประเทศไทยในปัจจุบันพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาเป็นเรื่องใหม่ที่ผู้สอนในระดับอาชีวศึกษาจำเป็น

ที่จะต้องได้รับการฝึกอบรมและศึกษา เพื่อพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาที่ถูกต้อง

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวสะเต็มศึกษา (STEM Education) สำหรับผู้เรียนทางด้านอาชีวศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาอื่นๆ โดยศึกษาจากสถาบันนำร่องโครงการโรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน จังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงวิธีการจัดการเรียนรู้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน
2. ได้ทราบถึงความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่มีต่อการจัดการ

เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ในโครงการโรงเรียน
ฐานวิทยาศาสตร์ ของวิทยาลัยเกษตรและ
เทคโนโลยีลำพูน

ขอบเขตการศึกษา

1. ด้านประชากร คือ ครูผู้สอนและ
ครูพี่เลี้ยง จำนวน 13 คน และนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 จำนวน
83 คนในโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน

2. ด้านเนื้อหา คือ การจัดการเรียนรู้แบบ
สะเต็มศึกษา (STEM Education) ในโครงการ
โรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและ
เทคโนโลยีลำพูน

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษารูปแบบ
การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาเทคโนโลยี
ชีวภาพ ในโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครู
ผู้สอนและครูพี่เลี้ยง จำนวน 13 คน สาขาวิชา
เทคโนโลยีชีวภาพ ในโครงการโรงเรียนฐาน
วิทยาศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
ลำพูน และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ ในโครงการโรงเรียน
ฐานวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
ลำพูน จำนวน 83 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับครูผู้สอน
และครูพี่เลี้ยงครั้งนี้คือ แบบบันทึกภาคสนาม
โดยผ่านการสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียน
การสอน ลักษณะการสอน พฤติกรรมการสอน
ของครูผู้สอน แผนการสอน พฤติกรรมของผู้เรียน
และการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จากนั้นทำการบันทึก
ในแบบบันทึกภาคสนามตามหัวข้อดังนี้ 1. เปิดโลก
แนวความคิด 2. ค้นหาความเป็นไปได้ 3. เลือก
เรื่องที่โดนใจ 4. สร้างและทดสอบ 5. ชื่นนำเสนอ
และโฆษณา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับนักเรียน
ครั้งนี้คือ แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่มี
ต่อการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ
ประกอบด้วยประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับด้าน
หลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะ
รายวิชา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ด้านอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่
และด้านการวัดผลและประเมินผล

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ
สะเต็มศึกษา (STEM Education)

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม
ศึกษา (STEM Education) ของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในโครงการโรงเรียน
ฐานวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
ลำพูน

<p>ผู้วิจัยศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (Kmutt, 2012) ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน และแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ โดยสามารถแสดงให้เห็นเป็นขั้น ๆ ดังนี้</p>	<p>2. ค้นหาความเป็นไปได้ (reviewing the possibilities)</p> <p>3. เลือกเรื่องที่โดนใจ (selecting the topic)</p> <p>4. สร้างและทดสอบ (producing and testing)</p> <p>5. ขึ้น นำเสนอ และโฆษณา (presenting and selling)</p> <p>จึงนำมาเป็นขั้นตอนในการศึกษาข้อมูลและบันทึกข้อมูลภาคสนาม ได้ผลการศึกษาดังตารางดังนี้</p>
<p>1. เปิดโลกแนวความคิด (exploring the ideas)</p>	<p>ข้อมูลและบันทึกข้อมูลภาคสนาม ได้ผลการศึกษาดังตารางดังนี้</p>

ตารางที่ 1 การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) จากการบันทึกภาคสนาม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน

ขั้นตอนการเรียนการสอน	บทบาทของครู	บทบาทของนักเรียน
1. เปิดโลกแนวความคิด (exploring the ideas)	ในวิชาเรียนทั้งการเรียนภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี มีการอธิบายและสาธิต พร้อมทั้งแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมินผลให้นักเรียนทราบทุกครั้ง แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเท่า ๆ กัน เพื่อทำกิจกรรม ครูผู้สอนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนฝึกการคิด ฝึกกระบวนการคิดค้น ทดลองหาสิ่งใหม่ ๆ อธิบายกิจกรรมหรือสิ่งที่ต้องการให้ศึกษา เพื่อให้ นักเรียนได้หัวข้อที่สนใจจะทำในกิจกรรม	นักเรียนสนใจและตั้งใจฟัง ในกิจกรรมที่ครูได้มอบหมาย มีการสอบถามในหัวข้อที่สงสัยระหว่างที่มีการอธิบาย แบ่งกลุ่มเท่ากัน จากนั้นช่วยกันคิดสำรวจและสื่อสารกัน เพื่อให้ได้หัวข้องานที่สนใจจะทำในกิจกรรม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอนการเรียนการสอน	บทบาทของครู	บทบาทของนักเรียน
2. ค้นหาความเป็นไปได้ (reviewing the possibilities)	ครูผู้สอนได้ให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจแล้วให้นำมาเสนอและอภิปรายร่วมกัน ครูช่วยชี้แนะในประเด็นที่ขาดหาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน รวมถึงการอธิบายในส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่ทำการสอนอยู่ เพื่อให้นักเรียนได้คิดค้นทดลอง หานวัตกรรมใหม่ ๆ	นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลในหัวข้อที่สนใจ นักเรียนจะได้ทำงานทั้งการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิดค้นทดลอง และได้ลงมือปฏิบัติเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. เลือกเรื่องที่โดนใจ (selecting the topic)	ครูผู้สอนให้นักเรียนอภิปรายข้อมูลที่ได้ และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน จากนั้นให้นักเรียนตัดสินใจสรุปหัวข้อกิจกรรมที่ต้องการลงมือปฏิบัติ	นักเรียนนำเสนอข้อมูลและอภิปรายข้อมูลร่วมกัน หาข้อดี ข้อเสีย สรุปและตัดสินใจที่จะทำในหัวข้อนั้น และเตรียมข้อมูลการนำเสนอผลงานในขั้นต่อไป
4. สร้างและทดสอบ (producing and testing)	ครูผู้สอนให้แต่ละกลุ่มทำกรอบแนวคิด แผนการปฏิบัติงาน ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคที่พบเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน	นักเรียนเสนอประเด็นปัญหาที่พบในขณะที่ทำกิจกรรมช่วยกันหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกันในรูปแบบที่หลากหลาย มีการสรุปความรู้ที่ได้จากกิจกรรม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอนการเรียนการสอน	บทบาทของครู	บทบาทของนักเรียน
5. ชี้้นำเสนอและโฆษณา (presenting and selling)	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งก่อนและหลังเรียนบันทึกไว้ในทำกิจกรรมและให้นักเรียนประเมินร่วมกัน ประเมินกลุ่มและประเมินครูผู้สอน ครูผู้สอนให้นักเรียนคิดค้นและออกแบบนำเสนอผลงานที่ได้โดยเลือกวิธีการที่เหมาะสม และนำเสนอใจ	นักเรียนนำเสนอผลงานที่ได้จากการทำกิจกรรม มีการจดบันทึกในระหว่างทำกิจกรรม ขณะลงมือปฏิบัติงาน นำเสนอชิ้นงานและผลงานในชั้นเรียน มีการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมี feedback กลับไปยังครูผู้สอนทั้งก่อนขณะและหลังทำกิจกรรมการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของครูผู้สอนในวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจะเป็นการเรียนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ครูมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด ทดลองหาสิ่งใหม่ ๆ รวมถึงกระบวนการทำงานร่วมกัน การวางแผน แก้ไขปัญหา ครูผู้สอนเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือและดูแลให้กิจกรรมสำเร็จ ช่วยเหลือนักเรียนในทุกเรื่อง นักเรียนจะได้ทักษะเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สำหรับบทบาทของนักเรียนในวิชาเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักเรียนได้ฝึกกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและกระบวนการคิด

แบบลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้ด้วยตนเองมีชิ้นงาน หลังจากการเรียนรู้ มีการคิดค้นแก้ไขปัญหา การบูรณาการการเรียนให้เข้ากับการใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา (STEM Education) ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร่วมกับ British Council และ Newton Fund

ในการจัดกิจกรรมนี้จะจัดกิจกรรมทุกวันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 1-2 กิจกรรม รวมทั้งหมด 30 กิจกรรม กิจกรรมทั้งหมดเป็นการออกแบบจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีว

ศึกษาโดยความร่วมมือกับBritish Council และ Newton Fundและวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ลำพูนเป็นผู้จัดการเวลา
อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้พัฒนาทักษะของตนเองโดยการสนับสนุนส่งเสริม

ให้มีการจัดอบรมนอกสถานที่ตามแต่ละทักษะ และหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 หน่วย เพื่อให้ครูผู้สอนได้เข้าใจในกิจกรรมที่จะปฏิบัติก่อนนำกิจกรรม มาใช้กับผู้เรียน

ตารางที่ 2 บทบาทของครูและนักเรียนในการทำกิจกรรม ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยความร่วมมือกับ British Council และ Newton Fund

กิจกรรมการเรียนรู้	บทบาทของครู	บทบาทของนักเรียน
กิจกรรมทั้งหมด 30 กิจกรรม เริ่มวันที่ 31/10/59 – 7/2/60	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้สอนจะได้รับการอบรมหลักสูตรการทำกิจกรรมก่อนใน module 1 2. นำกิจกรรมทั้งหมดมาแบ่งตามความสนใจและความถนัดของครูผู้สอน 3. ใช้วิธีการสอนแบบร่วมกัน หรือ co-teaching 4. กิจกรรมและแนวทางการสอนจะเป็นไปตามหลักสูตรตามคู่มือที่กำหนด 	<p>นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมทุกกิจกรรมตามกระบวนการอย่างครบถ้วน แต่ละกิจกรรมจะเชื่อมโยงสู่ทักษะ STEM ที่เป็นสากลได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การแก้ปัญหา (PS/problem solving) 2. การคิดเชิงวิพากษ์ (CiT/ critical thinking) 3. การร่วมมือร่วมใจ (C/collaboration) 4. การสื่อสาร (Co/communication) 5. การคิดอย่างสร้างสรรค์ (CeT/creative thinking) 6. การวิจัย (R/research) ทักษะที่ได้จะนำมาบูรณาการกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

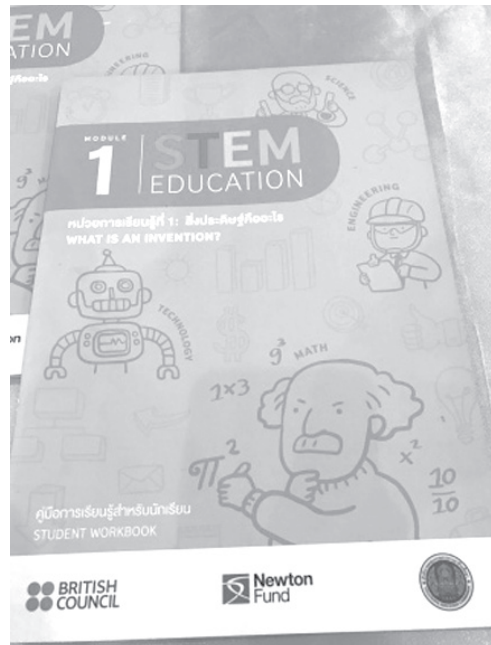
รูปที่ 1 การนำเสนอผลงาน
จากการทำกิจกรรม

รูปที่ 2 ตัวอย่างผลงานผู้เรียน
จากการทำกิจกรรมที่ 18

รูปที่ 3 ตัวอย่างผลงานมีชื่อว่า
โคมไฟห่อวงโซ่อินดาร์ค

รูปที่ 4 คู่มือสำหรับผู้เรียนในการ
ทำกิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ตารางที่ 3 คู่มือในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางด้าน STEM ซึ่งมีโครงสร้างของหน่วยการเรียนรู้

หัวข้อ	คำอธิบาย
กิจกรรม	ชื่อของกิจกรรมมีลักษณะเป็นคำถามที่เปิดกว้าง เพื่อที่จะ “กระตุ้นนักเรียน” ให้มีความอยากรู้เพราะความอยากรู้อยากเห็นเป็นขั้นตอนแรกในการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน
ภาพรวม สื่อการเรียนรู้	คำอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมโดยเรียงเป็นลำดับตามมุมมองของนักเรียน รายการสิ่งของที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งรวมถึงใบความรู้และใบงาน คลิปวิดีโอและสื่อการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ โดยคลิปวิดีโอเป็นภาษาอังกฤษและมีบทบรรยายภาษาไทยซึ่งผู้สอนจะเลือกใช้ภาษาอังกฤษพร้อมบทบรรยายหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับระดับความสามารถของนักเรียน อย่างไรก็ตามหนึ่งในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนี้คือการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในสถานที่ทำงานจริง ดังนั้น จึงเป็นการดีหากใช้คลิปวิดีโอที่เป็นภาษาอังกฤษในการสอนนักเรียนทุกครั้ง เนื่องจากคำบรรยายภาษาไทยด้านล่างนั้นยากที่จะอ่านให้ทันภายในเวลาที่มีอยู่ จึงขอเสนอให้ผู้สอนเปิดคลิปวิดีโอครั้งละสั้น ๆ และอภิปรายกับนักเรียนก่อนที่จะดูในส่วนถัดไป ข้อเสนอแนะสำหรับเวลาที่จะใช้ในการอภิปรายได้ระบุไว้ให้กับผู้สอนในส่วนของรายละเอียดของภาษาและสถานะของคลิปวิดีโอที่ภาคผนวกที่ 1
ทักษะหลักของ STEM	<p>แต่ละกิจกรรมจะเชื่อมโยงไปสู่ทักษะ STEM ที่เป็นสากล ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การแก้ปัญหา (PS หรือ problem solving) ● การคิดเชิงวิพากษ์ (CiT หรือ critical thinking) ● การร่วมมือร่วมใจ (C หรือ collaboration) ● การสื่อสาร (Co หรือ communication) ● การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Cet หรือ creative thinking) ● การวิจัย (R หรือ research) <p>ทักษะหลักทาง STEM ได้นำมาบูรณาการให้เข้ากับหลักสูตรเพื่อเน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียน ซึ่งรวมถึงการรู้คิด (metacognition)</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

หัวข้อ	คำอธิบาย
การประเมินที่เป็นไปได้	การประเมินทั้งหมดนี้มีเจตนาจะให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยให้ผู้สอนพูดคุยกับนักเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในลำดับต่อไป ผู้สอนสามารถกำหนดงานที่จะใช้สำหรับประเมินนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองตามที่เหมาะสมผู้สอนจะต้องพัฒนาแบบประเมินที่มีเกณฑ์ที่ง่ายสำหรับการประเมินสิ่งที่คาดหวังในการเรียนรู้แต่ละแบบ
เวลา	ระยะเวลาที่แนะนำสำหรับแต่ละกิจกรรม เนื่องจากแต่ละหน่วยการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนนำตนเองให้มากที่สุด (learner – led) แต่ละกิจกรรมจึงอาจใช้เวลาานกว่าที่กำหนดไว้ในตาราง อย่างไรก็ตามคงยากที่แต่ละกิจกรรมจะใช้เวลาน้อยกว่าที่เสนอไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเน้นการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจของนักเรียนและเน้นการคิดขั้นสูง

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) ของทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กิจกรรมนี้เป็นเพียงหนึ่งในหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด ซึ่งมีจำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ พบว่า บทบาทของครูผู้สอน กิจกรรมจากคู่มือและการอบรมใช้ในการเรียนการสอน จากทั้งหมด 30 กิจกรรม ครูผู้สอนจะแบ่งหน้าที่ในการสอนตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน วิธีการสอนเป็นแบบร่วมกัน

บทบาทของนักเรียน ในการทำกิจกรรม ทุก ๆ กิจกรรม นักเรียนจะได้กระบวนการการเรียนรู้

ที่จะเชื่อมโยงสู่ทักษะ STEM อย่างสากล ได้แก่ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การร่วมมือร่วมใจ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและการวิจัย

1.3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (มทร.ล้านนา) ครูผู้สอนมาร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังนี้ 1. ฟิสิกส์ 2. คณิตศาสตร์ 3. พลังงานและสิ่งแวดล้อม 4. ธุรกิจการเป็นผู้ประกอบการ 5. กระบวนการคิดทำโครงการ และ 6. นาโนเทคโนโลยีเบื้องต้น จำนวนคาบเรียน 16 คาบต่อสัปดาห์ จำนวนเวลาเรียนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามหลักสูตรของแต่ละภาคการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน

เป็นไปตามหลักสูตรและวิธีการตามองค์ประกอบ
ของแผนการเรียนการสอน

2. ผลการศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูล
ความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ ในโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน พบว่า

ระดับความคิดเห็นเรื่องการจัดการ
เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในโครงการโรงเรียน
ฐานวิทยาศาสตร์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
ลำพูน ในภาพรวมพบว่า ระดับความคิดเห็น

อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) หากพิจารณา
เป็นรายด้านจะพบว่าระดับความคิดเห็นในด้าน
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก
(ค่าเฉลี่ย 3.76) รองลงมาเป็น ระดับความคิดเห็น
ด้านหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะ
รายวิชาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) ระดับความ
คิดเห็นด้านการวัดผลและประเมินผลในระดับมาก
(ค่าเฉลี่ย 3.57) และ ระดับความคิดเห็นด้าน
อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่อยู่
ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวม 4 ด้าน ความคิดเห็นของนักเรียน

ประเด็นความคิดเห็น	Mean	S.D.	ระดับความความคิดเห็น
1. ด้านหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะรายวิชา	3.75	0.12	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.76	0.16	มาก
3. ด้านอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่	3.35	0.13	ปานกลาง
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.57	0.13	มาก
ระดับความคิดเห็นโดยรวม	3.61	0.02	มาก

ผลสะท้อนของครูผู้สอนและครูพี่เลี้ยงพบว่า ในมุมมองของครูผู้สอนเห็นว่าการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาทำให้นักเรียนได้ฝึกความกล้าแสดงออกในการนำเสนอผลงาน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น เพราะกิจกรรมที่ทำจะเน้นเป็นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ การทำงานอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังได้ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างผลงานใหม่ ๆ ออกมา อีกทั้งทักษะที่ทางนักเรียนจะได้รับคือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการค้นหาข้อมูลและได้ใช้กระบวนการหาคำตอบที่หลากหลาย แต่ยังมีข้อกังวลที่พบ คือ กระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเป็นกระบวนการที่ดี นักเรียนได้รับและฝึกฝนทักษะกระบวนการต่าง ๆ แต่ในบางครั้งนักเรียนยังไม่พร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ยังกังวลในเรื่องความพร้อมของนักเรียนในการให้ความร่วมมือการทำกิจกรรมในบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่นักเรียนจะเป็นกังวลกับการใช้ภาษาทำให้บางครั้งไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร สอดคล้องกับ นงนุช เอกตระกูล (Aektrakul, 2015) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบ STEM Education เป็นวิธีที่ให้นักเรียนมีการฝึกทักษะมากขึ้น มีการเชื่อมโยงความรู้ที่ตนมีมาใช้แก้ปัญหาที่ตัวเองกำลังประสบ แต่เพราะนักเรียนยังขาดการฝึกทักษะในการคิดในหลาย ๆ มิติ ยังติดพฤติกรรมที่เมื่อแผนที่ย่างไว้ล้มเหลวต้องให้ผู้สอนช่วยไม่เสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง แต่เมื่อผู้สอนแนะนำและกระตุ้นให้รู้จักวิเคราะห์ปัญหาอย่างละเอียดและรอบคอบผู้เรียนก็สามารถพัฒนาได้

เป็นอย่างดี เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ผู้สอนตั้งไว้ ดังนั้นในการจัดวิทยาการจัดการเรียนรู้แบบ STEM Education ครูผู้สอนจำเป็นต้องสอนให้นักเรียนฝึกทักษะการคิดเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา (STEM Education) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์ มีความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน 2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา British council และ Newton Fund 3. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (มทร.ล้านนา)

จากผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาร่วมมือกับ British Council Newton Fund และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา มีการจัดการเรียนรู้ เอกสาร แผนการสอนที่ชัดเจน กระบวนการเรียนรู้มีการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (Kmutt, 2012) ดังนี้ 1. ขั้นที่ 1 เปิดโลกแนวคิด 2. ขั้นที่ 2 ค้นหาความเป็นไปได้

3. ขั้นที่ 3 เลือกเรื่องที่โดนใจ 4. ขั้นที่ 4 สร้างและทดสอบ 5. ขั้นที่ 5 ชี้นำเสนอและโฆษณาจากขั้นตอนดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการสังเกตและทำการบันทึกการจัดการเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ในวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (IPST, 2014) กระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ไว้ ในการบูรณาการจัดการจัดการเรียนการสอนสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การบูรณาการเนื้อหา (integration of subject areas) การบูรณาการเป้าหมายของการเรียนรู้ (integration of learning outcome) เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การบูรณาการเนื้อหา เป็นการนำเนื้อหาของสาระต่าง ๆ หรือ ระหว่างกลุ่มสาระสัมพันธ์เกี่ยวข้องเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน โดยอาจกำหนดหัวข้อหรือหัวเรื่องเป็นประเด็นปัญหา แล้วนำเนื้อหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับหัวเรื่องหรือหัวข้อนั้นมาผสมผสานกันโดยใช้ทักษะต่าง ๆ เข้ามาเชื่อมโยง เพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้ ทักษะ และเจตคติตามที่ต้องการ

2. การบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ เป็นการนำรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ของการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอนมาผสมผสานเข้าด้วยกันในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน หรือการจัดให้ผู้เรียนได้สามารถแสวงหาความรู้จากกระบวนการและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ โดยผู้สอนอาจกำหนดหัวข้อหรือหัวเรื่อง เป็นประเด็นในการศึกษา แล้วดูว่าในประเด็นที่จะศึกษานั้นมีเนื้อหาอะไรบ้างและแต่ละเนื้อหาจะสอนด้วยวิธีใด

3. การบูรณาการเป้าหมายของการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการที่ยึดเป้าหมายของการเรียนรู้เป็นหลัก โดยผู้สอนอาจกำหนดหัวข้อหรือหัวเรื่องเป็นประเด็นในการศึกษา แล้วดูว่าในประเด็นที่จะศึกษานั้นมีเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอะไร จากนั้นก็นำเนื้อหาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับประเด็นที่จะศึกษานั้นมาผสมผสานเชื่อมโยงกัน โดยมีเป้าหมายของการเรียนรู้เป็นเรื่องเดียวกัน

สะเต็มศึกษาเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน ให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ผ่านประสบการณ์ในการทำ กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (project-based learning) หรือ กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) (Vaitayanggul, 2014)

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้จากทั้ง 3 หน่วยงานทำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติ และเป็น การเสริมทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาของทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ในโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์ ตามนโยบายของกระทรวงการศึกษาภายใต้ความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อขยายฐานการศึกษา เน้นผลิตนักเรียนให้มีความรู้เชิง

วิทยาศาสตร์ และทักษะฝีมือทางด้านช่าง และสร้างเป็นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีในแขนงต่าง ๆ

หน่วยงานภายนอกที่ให้ความร่วมมือกับทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน คือ 1) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร่วมมือกับ British Council และ Newton Fund ช่วยจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะเชื่อมโยงสู่ทักษะ STEM ที่เป็นสากล ซึ่งจะเป็นทักษะดังนี้ การแก้ปัญหา การคิดเชิงวิพากษ์ การร่วมมือร่วมใจ การสื่อสาร การคิดอย่างสร้างสรรค์ และการวิจัย เพื่อให้นักเรียนได้นำทักษะที่ได้รับมาบูรณาการกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (มทร.ล้านนา) เป็นมหาวิทยาลัยเครือข่ายในภูมิภาค ซึ่งได้นำผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์มาช่วยสอนและให้คำแนะนำ และร่วมจัดการเรียนการสอนในวิชาพื้นฐาน สอดแทรกกระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้นักเรียนได้สร้างความคุ้นเคยกับโจทย์ปัญหา สถานการณ์จริงจากภายนอก

นอกจากนี้ STEM Education ยังเป็นการจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนนำความรู้ทุกแขนงทั้งด้านความรู้ ทักษะการคิด และทักษะอื่น ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา การค้นคว้า สร้าง และพัฒนาคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน การเน้นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนกับข้อมูล เครื่องมือทางเทคโนโลยี การสร้างความยืดหยุ่นในเนื้อหาวิชา ความท้าทาย ความสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่ และการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายของบทเรียนใน STEM Education จึงเหมาะที่จะทำให้นักเรียนไทยรุ่นใหม่เกิดการเรียนรู้และอยู่ในโลก

แห่งอนาคตได้อย่างแท้จริง (Siripattachai, 2013)

2. จากการศึกษ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแต่ละด้านพบว่า

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นนักเรียนกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความเหมาะสม โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหา การจัดการกิจกรรมให้นักเรียนมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเกิดการบูรณาการความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามที่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (Kmutt, 2012) สรุปดังนี้ การเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานที่มีการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยนำสาระและทักษะพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และทักษะพื้นฐานด้านวิชาชีพมาบูรณาการเป็นโครงงาน โดยมีอาจารย์พี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ และดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อบ่มเพาะนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางการประดิษฐ์คิดค้น หรือการพัฒนาเชิงเทคโนโลยี โดยสร้างเสริมกระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็น “ผู้สร้างสรรค์เทคโนโลยี” หรือ “นักเทคโนโลยี” ในอนาคต ดังนั้น การประยุกต์ใช้วิธีการขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานตามกรอบที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นจะทำให้

ผู้เรียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนา เกิดทักษะ และความคิดรวมทั้งองค์ความรู้ที่หลากหลาย อันจะนำไปสู่กำลังคน นักคิด นักประดิษฐ์ นักเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน การจัดกิจกรรมมีอิสระให้นักเรียนในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาาร่วมกันกับเนื้อหาวิชาเทคโนโลยีชีวิตภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มต้นจากปัญหาใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องภายในสังคมของนักเรียน เช่น สังคมจากที่บ้าน และสังคมจากที่โรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสวงหาความรู้โดยใช้ทรัพยากรใกล้ตัว เช่น ที่บ้าน ที่โรงเรียน การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน และความเหมาะสมของเวลากับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะ

จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นนักเรียนกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกิจกรรมการสอนส่งเสริมให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ เช่น การแสดงความคิดเห็น จับใจความสำคัญ ในด้านหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะเป็นไปตามหลักสูตรการสอนที่ทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (Kmutt, 2012) ได้ให้ไว้เป็นแนวทางที่ว่า หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สำหรับการจัดการเรียนรู้ใน

โรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์มีจำนวน 132 หน่วยกิต ความรู้เชิงประยุกต์ ใน 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3)วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม 5) สุขศึกษา พลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) ภาษาต่างประเทศ และการสร้างทักษะปฏิบัติ ด้านการสังเกต การคิดวิเคราะห์ และการปฏิบัติเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือสร้างสรรค์ให้เป็นชิ้นงาน อีกทั้งครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นและร่วมกันตอบคำถามขณะที่สอน ครูกระตุ้นให้นักเรียนค้นคว้า เพื่อแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนเพื่อให้ทราบแนวทางในการเรียนรู้กระบวนการเรียนการสอนทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ กิจกรรมที่จัดสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง การจัดการเรียนการสอนทำให้เข้าใจได้ดี ครูจัดเนื้อหาสาระประยุกต์เข้ากับบริบทและสภาพแวดล้อมปัจจุบันและสามารถนำไปใช้ได้จริง ครูจัดเนื้อหาสาระโดยเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก และนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักเรียน ครู และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง

ด้านการวัดผลและประเมินผล

จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นนักเรียนกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนได้นำความรู้วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ สามารถนำไปคิดแก้ปัญหาได้ มีการวัดและประเมินผลจากภาพจริงของการเรียนการสอนและพฤติกรรมที่นักเรียนได้แสดงออก สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าธนบุรี (Kmutt, 2012) ที่ว่าการประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐานสำหรับโครงการโรงเรียนฐานวิทยาศาสตร์ จะให้ความสำคัญกับการประเมินตามสภาพจริง ระหว่างการจัดการเรียนการสอน เพื่อติดตามพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนและนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีการแบบต่าง ๆ ต่อไป นอกจากนั้นแล้วยังต้องประเมินเพื่อวัดผลการเรียนของผู้เรียนหลังจบการเรียนแต่ละเรื่องเพื่อประเมินว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะในแต่ละด้านและมีความรู้ในแต่ละเรื่องมากน้อยเพียงใด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ พัฒนาการของนักเรียน และคุณธรรม อีกทั้งครูใช้การวัดและประเมินผลจากชิ้นงานที่มอบหมาย การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียน โดยใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างชัดเจนและเหมาะสม การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหา การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ การวัดและประเมินผลนักเรียนโดยการทดสอบภาคปฏิบัติ และเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองได้ประเมินการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมของตนเอง

ด้านอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่

จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นนักเรียนกับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งครูใช้สื่อการสอนหลายประเภท เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นดีวีดี เป็นต้น ครูใช้สื่อการสอนตามลำดับขั้นของการใช้อย่างถูกต้องเป็นขั้นตอนไม่สับสน มีความเหมาะสมกับบทเรียนและระยะเวลา ครูเลือกใช้สื่อการสอนที่ไม่ซ้ำ สามารถสร้างความสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ครูนำสื่อที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น หนังสือพิมพ์ แบบฟอร์มต่าง ๆ ป้ายโฆษณา และอื่น ๆ มาใช้ในกิจกรรมการเรียน ครูใช้อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหา มีอาคารสำหรับห้องปฏิบัติการ ที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม นักเรียนสามารถสัมผัสได้ มีห้องเรียน สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ อาคารที่เรียน มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีเครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบอินเทอร์เน็ตเหมาะสมเพียงพอ

การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน จะเน้นการฝึกทักษะทางด้านการเกษตร เพื่อนำไปสู่การผลิตเป็นชิ้นงาน ผลงานหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ และการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาจะแทรกซึมในทุกกระบวนการเรียนรู้ ทุกกิจกรรมผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะจากการได้ลงมือปฏิบัติตามโครงการที่ได้ฝึกฝน ซึ่งทักษะที่ผู้เรียนได้รับสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. เวลาในการทำกิจกรรม สำหรับการจัดกิจกรรมช่วงบ่ายที่นักเรียนมีความกระตือรือร้นน้อยลง อาจต้องปรับเปลี่ยนเวลาและสลับกิจกรรมเช้า บ่าย เพื่อให้ให้นักเรียนไม่เบื่อในการทำกิจกรรม และเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมควรปรับลดลงเหลือกิจกรรมละ 1 ชั่วโมง หรือปรับตามความเหมาะสม

2. ควรปรับพื้นฐานความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนในเรื่องของ สะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ตรงกันก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ครูผู้สอนควรแจ้งรายละเอียดและทักษะที่นักเรียนจะได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจ และนำไปใช้ได้ อย่างถูกต้อง

4. ควรนำเนื้อหาไปประยุกต์ใช้ในด้านปฏิบัติมากกว่าด้านทฤษฎี เพื่อให้เกิดประโยชน์ และเสริมทักษะมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรปรับปรุงข้อคำถามในเครื่องมือที่ใช้ทั้งแบบบันทึกภาคสนาม และแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นเจาะลึกเพิ่มเนื้อหาสะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อให้ได้รายละเอียด และข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

2. ควรทำการศึกษาวิจัยผลการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education) กับตัวแปร

อื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

REFERENCES

- Aektrakul, N. (2015). The development of STEM learning to enhance learning achievement and creative problem-solving ability (CPS) of students prathom 6. Research for education, Assumption College Thonburi. (in Thai)
- College of Agriculture and Technology Lamphun. (2007). Background of the project. Retrieved June 8, 2016, from <http://www.lcat.ac.th/scencebased/stu2.htm> (in Thai)
- King Mongkut's University of Technology Thonburi, National Science Technology and Innovation Policy Office. (2012). Project Based Learning. Bangkok: King Mongkut's University of Technology Thonburi. (in Thai)
- Pentong, S. (2013). STEM EDUCATION Innovation for science and technology. Retrieved June 4, 2016, from <http://www.krusmart.com/stem-education-innovation-thailand/> (in Thai)

Siripattachai, P. (2013). STEM Education and 21st century skills development. Executive Journal, 33(2), 49-56. (in Thai)

Suwannarat, P. (2012). Science - based school projects. Matichon, (3 January 2012). (in Thai)

Vaitayanggul,P. (2014). STEM Educational. Bangkok: the institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (in Thai)

แนวทางการพัฒนาการเชื่อมโยงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ ของผู้ประกอบการท่องเที่ยว
กลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

GUIDELINES FOR DEVELOPING THE RELATION
OF PRODUCTS AND CULTURAL TOURISM SERVICES,
SPORTS AND RECREATION OF TOURISM ENTREPRENEURS
IN BURIRAM, SURIN AND SISAKET PROVINCES

นลินทิพย์ พิมพักัด^{1*} และ ภรณ์ หลาวทอง²

Nalinthip Pimklath^{1*} and Poranee Loatong²

สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ประเทศไทย^{1,2}

Management Program, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University, Buriram, Thailand^{1,2}

nalinthiptoy@hotmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเชื่อมโยงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ ของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ พัฒนาแนวทางฯ ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงตัวกลุ่มตัวอย่างที่มีความคาดหวังและหรือความต้องการเข้าร่วมกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการของ กลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ จังหวัดละ 50 ราย รวมทั้งหมด 150 ราย และการตรวจสอบแนวทางฯ ด้วยการอภิปรายแบบคณะด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมด้วยสมาชิกสมาคมท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัดและผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3 จังหวัดที่มีความต้องการเข้าร่วมกลุ่มจำนวน 80 ราย ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาการจัดการเชื่อมโยงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ แบ่งออกเป็นสามด้านหลักประกอบด้วย (1) การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวเฉพาะ (2) การเชื่อมโยงโปรแกรมการ

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ และ (3) การสร้างมาตรฐานการบริการทางการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ

ABSTRACT

The objectives of this research were: to study the guidelines for developing the relation of cultural, sports and recreation tourism's products and services among tourism entrepreneurs in Buriram, Surin and Sisaket Provinces, and to develop the guidelines via participatory planning workshops using the purposive sampling method of 150 samples in total selected with an expectation and/or a desire to participate in cultural, sports and recreation tourism enterprise network groups in Buriram, Surin and Sisaket Provinces. Fifty samples per province, and to examine the guidelines via group discussions among senior advisors and experts including eighty members of tourism associations and entrepreneurs in these three provinces who requested to join the network. The results showed that the guidelines for developing the relation of cultural, sports and recreation tourism's products and services among the entrepreneurs in Buriram, Surin and Sisaket Provinces were divided into three main aspects: 1) the relation of travel routes for specific tourism groups, 2) The relation of cultural, sports and recreation travel programs, and 3) the establishment of standards of tourism services among the entrepreneurs.

Keywords: tourism, cultural tourism sports and recreation, Buriram, Surin, Sisaket

บทนำ

จังหวัดบุรีรัมย์หรือเมืองปราสาทสองยุค ปราสาทที่หนึ่ง คือ ปราสาทสายฟ้าซึ่งเป็นทีมฟุตบอลที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดบุรีรัมย์ รวมถึงการมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สนามฟุตบอล "ไอ-โมบาย สเตเดียม หรือชื่ออย่างเป็นทางการว่า ธันเดอร์ คาสเทิล สเตเดียม (Thunder Castle Stadium) ซึ่งเป็นสนาม

ฟุตบอลแห่งเดียวในประเทศไทยที่ได้มาตรฐานระดับเวิลด์คลาสจากสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (Fédération Internationale de Football Association) และมาตรฐานระดับเอคคาสจากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (Asian Football Confederation) (Buriramguru, 2017) สถานที่ออกกำลังกาย สโมสรสาธารณะ สถาบันการศึกษา

ที่มีความรู้ในการออกกำลังกาย เป็นต้น ส่งผลทำให้เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเชิงกีฬา ซึ่งจะมีการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งละ 10,000 บาท ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน และมีความถี่ในการท่องเที่ยว 2 ครั้งต่อปี (Chiengkul & Choibamroong, 2560) และสองปราสาทอารยธรรมขอม เช่น อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ ปราสาทกู่สวนแตง อีกทั้งในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการเปิดจุดผ่อนปรนทางการค้า ช่องสายตะกู่ที่ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด กับบ้านจูปโกกี ตำบลอำปือล อำเภอบันเตียอำปือล จังหวัดอุดรธานี ประเทศกัมพูชา และอยู่ห่างจากตัวเมืองบุรีรัมย์ประมาณ 70 กม. (Prachachat Business, 2016) ซึ่งทำให้เกิดการเชื่อมโยงอารยธรรมขอมโบราณกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในด้านการเลี้ยงช้างจนได้รับขนานนามว่า “สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่” ที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสได้ถึงวิถีชีวิต ความผูกพัน ประเพณีและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับช้าง และในปี พ.ศ. 2559 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้จังหวัดสุรินทร์เป็นเมืองต้องห้ามพลาดพลัส ด้วยโอกาสที่สำคัญสามประการคือ การที่ชาวกัมพูชาในตลาดระดับบนนิยมเดินทางเข้ามาตรวจสุขภาพและรักษาโรคในโรงพยาบาลจังหวัดสุรินทร์ ทั้งโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชน ด้วยคุณภาพของบุคลากรทางการแพทย์และพยาบาลที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาเขมร การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวสุรินทร์ไปยังประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนคือกัมพูชาผ่านด่านช่องจอม และวิถี

ชีวิตชุมชนกับการเลี้ยงช้าง (Ministry of Tourism and Sports, 2016) สำหรับจังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่เป็นประตูเชื่อมโยงอารยธรรมขอมโบราณ โดยมีความร่วมมือในรูปแบบวงกลมทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอินโดจีน ไทย-ลาว-กัมพูชา-เวียดนาม ก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว 3 ประเทศ 7 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี-ศรีสะเกษ (ไทย) จำปาสัก-สาละวัน (ลาว) พระวิหาร-อุดรธานี-สตีงเตร์ด (กัมพูชา)

การลงพื้นที่ทำการศึกษาสถานการณ์ทางการท่องเที่ยวพบว่า จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษนั้น มีความเชื่อมโยงกันในสองประเด็นหลัก ประกอบด้วย หนึ่งความเชื่อมโยงทางอารยธรรมขอม เช่น อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ ปราสาทกู่สวนแตง จังหวัดบุรีรัมย์ ปราสาทศิขรินทร์ ปราสาทภูมิโปน กลุ่มปราสาทตาเมือน จังหวัดสุรินทร์ ปราสาทเขาพระวิหาร ปราสาทโดนตวล ปราสาทสระกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น และสองความเชื่อมโยงในความหลากหลายและมีเอกลักษณ์วิถีวัฒนธรรมชาติพันธุ์ได้แก่ ไทยเขมร ไทยลาว ไทยกวย ไทยยอ ไทยเยอ เป็นต้น โดยแต่ละชาติพันธุ์จะมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเป็นมรดกแห่งสังคมที่แตกต่างกันเช่น การดำรงชีวิตการแต่งกายอาหารการกิน เครื่องมือเครื่องใช้ ศิลปะดนตรีขนบธรรมเนียมประเพณีงานเทศกาลท้องถิ่น เป็นต้น

การลงพื้นที่เพื่อสำรวจศักยภาพสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการที่สามารถดึงดูดและเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยวได้ของจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ

พบว่า นิว ไอ-โมบายสเตเดียม/สนามช้างอินเตอร์
จังหวัดบุรีรัมย์ ตลาดการค้าชายแดนช่องจอม
จังหวัดสุรินทร์ และตลาดการค้าชายแดนช่อง
สง่า จังหวัดศรีสะเกษ มีศักยภาพที่สามารถ
ดึงดูดและเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยวได้ของ
จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษเป็นลำดับแรก
และจากการประเมินศักยภาพพบว่าสินค้า
และบริการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬา
และนันทนาการที่สามารถดึงดูดและเชื่อมโยง
ทางการท่องเที่ยวได้ของจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์
ศรีสะเกษ พบว่าสามารถเชื่อมโยงระหว่าง
สามจังหวัดได้ทั้งเชิงระยะเวลาการจัดกิจกรรม
และสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชาได้
โดยควรให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพของที่พัก
อาหารและร้านอาหารของฝากของที่ระลึก และ
การประชาสัมพันธ์และช่องทางสื่อสารข้อมูล
ทางการท่องเที่ยว

ข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงโอกาส
ที่จะพัฒนาแนวทางการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการของกลุ่ม
ผู้ประกอบการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์
สุรินทร์และศรีสะเกษ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง
ส่งเสริมความร่วมมือและส่งต่อนักท่องเที่ยว
ให้กระจายไปยังจุดต่าง ๆ ให้เพิ่มขึ้นส่งผลทำให้
รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับ
โครงการ 12 เมืองต้องห้ามพลาดพลัส ซึ่งประสบ
ความสำเร็จจากการกระจายนักท่องเที่ยวจาก
เมืองหลักไปสู่เมืองรอง (Ministry of Tourism and
Sports, 2016) อีกทั้งการมีจุดเชื่อมต่อกับประเทศ
กัมพูชาหลายแห่ง เช่น อำเภอบ้านบ้านกรวด
ในจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอทาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

และอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษซึ่งนับเป็น
โอกาสที่ดีในการรับต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติ
จากประเทศกัมพูชาซึ่งมีจำนวนมากกว่า 3.5
ล้านคน ที่มีความสนใจในด้านวัฒนธรรม
ขนบธรรมเนียม ประเพณีโบราณ และธรรมชาติ
ของประเทศกัมพูชา (Pisanvanij, 2015) ที่ไม่แตกต่าง
จากจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ทั้งนี้
ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางการในการสร้างความ
ร่วมมือที่เข้มแข็งร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการ
ในจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการ
เชื่อมโยงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการของ
ผู้ประกอบการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์
สุรินทร์ และศรีสะเกษ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวจังหวัด
บุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ ผู้จัดกิจกรรม
การท่องเที่ยว นายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัด
บุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ ได้ทราบถึงแนวทาง
การพัฒนาการเชื่อมโยงสินค้าและบริการทาง
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ
ของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด
บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

2. นายกสมาคมการท่องเที่ยว สภา
อุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และ
ศรีสะเกษ สามารถนำแนวทางดังกล่าวเป็นข้อมูล
พื้นฐานในการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผน

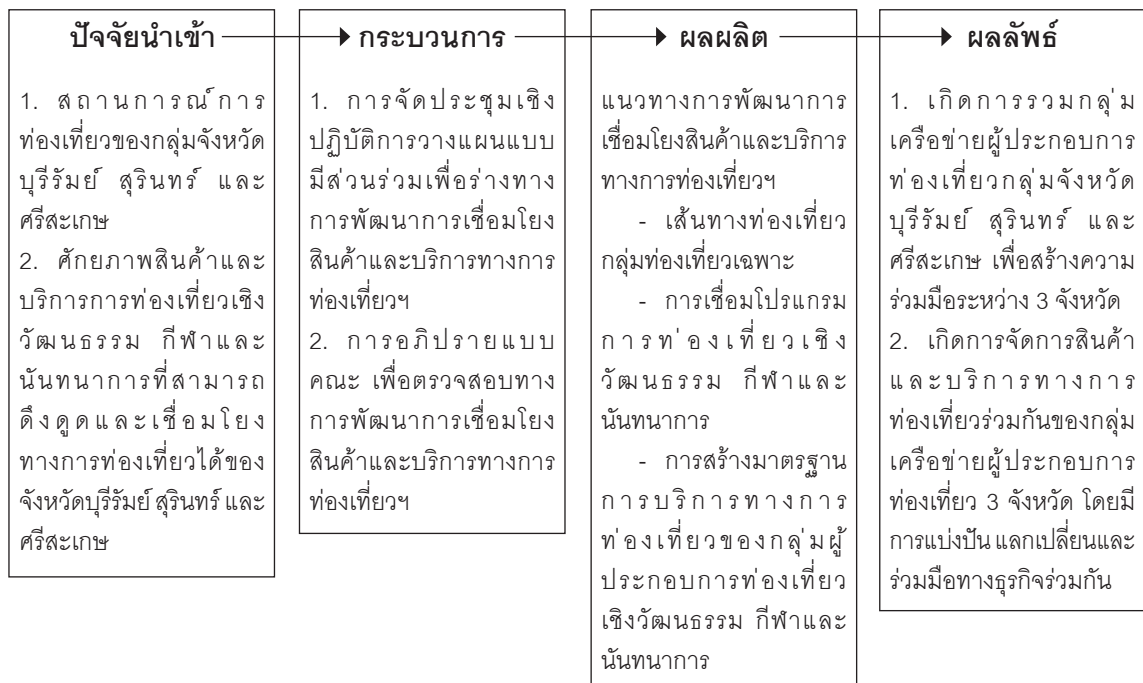
พัฒนาเพื่อให้เกิดการบูรณาการ เชื่อมโยง ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างทางบริการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเชื่อมโยงสินค้าและบริการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการของผู้ประกอบการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษในสามประเด็นหลักคือ การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวเฉพาะ การเชื่อมโยงโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ และการสร้างมาตรฐานการบริการทางการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ระยะที่ 1 การร่างแนวทางฯ ประกอบด้วย (1) การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิเพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ (2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามศักยภาพสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการที่สามารถดึงดูดและเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยวได้ของจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ประชากรคือกลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและหรือสมาชิกกลุ่มเครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยวหรือที่เข้าร่วมกลุ่มสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งสามจังหวัด จำนวน 148 ราย ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเจาะจงตัวกลุ่มตัวอย่างที่มีความคาดหวังและหรือความต้องการเข้าร่วมเครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการของกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และ ศรีสะเกษ จำนวนจังหวัดละ 30 ราย รวมทั้งหมด 90 ราย

ระยะที่ 2 การพัฒนาร่างแนวทางฯ ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation Influence Control : AIC) ประกอบกับเทคนิคการระดมสมอง เทคนิคการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ กับกลุ่มตัวอย่างผู้นำและตัวแทนสมาชิกสมาคมท่องเที่ยวและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 จังหวัด และภาคีเครือข่ายทั้งวิสาหกิจต้นน้ำและปลายน้ำ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงตัวกลุ่มตัวอย่างที่มีความคาดหวังและหรือความต้องการเข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการของกลุ่มจังหวัด

บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ จังหวัดละ 50 ราย รวมทั้งหมด 150 ราย ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและหรือสมาชิกกลุ่มเครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยวหรือที่เข้าร่วมกลุ่มสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งสามจังหวัด จำนวนจังหวัดละ 30 ราย รวมทั้งหมด 90 ราย 2) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ (ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสมาคมแต่มีความต้องการรวมกลุ่มเครือข่ายฯ) จำนวนจังหวัดละ 10 ราย รวมทั้งหมด 30 ราย 3) ตัวแทนกลุ่มภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชนและภาคการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ ที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวและหรือผู้จัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว และตัวแทนภาคีเครือข่ายภาครัฐ และชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งและสถานที่ท่องเที่ยวและหรือผู้จัดการท่องเที่ยว จังหวัดละ 10 ราย รวมทั้งหมด 30 ราย

ระยะที่ 3 การตรวจสอบแนวทางการพัฒนาฯ ด้วยการอภิปรายแบบคณะ ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน ประกอบด้วยนายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ นายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ วิชาการสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์(ผู้ดำเนินรายการ) พร้อมด้วยสมาชิกสมาคมท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัดและผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3 จังหวัดที่มีความต้องการเข้าร่วมเครือข่ายจำนวน 80 ราย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการทางการพัฒนาเชื่อมโยงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และ ศรีสะเกษ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวเฉพาะ ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มท่องเที่ยววิถีวัฒนธรรมอีสานใต้แนวทางอนุรักษ์และร่วมสมัย โดยมีแนวทางการดำเนินงานหลัก 2 ประการคือการบูรณาการความร่วมมือเส้นทางท่องเที่ยวและโปรแกรมท่องเที่ยวศรีบุรีรินทร์ อาทิ เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมและกีฬาศรีบุรีรินทร์ เส้นทางอารยธรรมศรีบุรีรินทร์ เส้นทางสายไหมศรีบุรีรินทร์ เส้นทาง 2 ช่องท่องเที่ยวอารยธรรมไทย-กัมพูชา เส้นทางมหรรรมาอาหารศรีบุรีรินทร์ เป็นต้น และการจัดกิจกรรมเทศกาลและงานประเพณีเชื่อมโยงกัน กลุ่มจังหวัดศรีบุรีรินทร์อย่างต่อเนื่อง โดยมีการส่งเสริมและหรือการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาคีเครือข่าย การท่องเที่ยวตามปฏิทินเทศกาลและประเพณีการท่องเที่ยว (สีต 12 ครอง 14) ของกลุ่มจังหวัดต่อเนื่องกันตลอดปี

1.2 กลุ่มท่องเที่ยวและการแข่งกีฬาสากลผสมผสานการเรียนรู้อารยธรรมอีสานใต้ร่วมสมัย ด้วย การพัฒนาแหล่งและกิจกรรมทางท่องเที่ยวกีฬาเพื่อความบันเทิงและสุขภาพให้มีความหลากหลายและมีความเพลิดเพลินด้วยการกีฬาและนันทนาการ มีการจัดกิจกรรมหรือสินค้าและบริการตอบสนองรูปแบบการ

ดำเนินชีวิตของกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย เช่น กลุ่มนักแข่งกีฬา กลุ่มนักท่องเที่ยวชมและเชียร์กีฬา กลุ่มนักท่องเที่ยวกิจกรรมทางกีฬา กลุ่มนักท่องเที่ยวกีฬาผจญภัย เป็นต้น รวมถึงมีการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย

1.3 กลุ่มท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการกับประเพณีพื้นบ้านอารยธรรมอีสานใต้ร่วมสมัย โดยมีแนวทางการดำเนินการ 2 ประการหลัก คือ การส่งเสริมโครงการฟื้นฟูอนุรักษ์และเผยแพร่การเล่นพื้นบ้านและกีฬาอีสานใต้ และการพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านท่องเที่ยวกีฬา วิถีวัฒนธรรมเกษตรสุขภาพ โดยการสร้างการสร้างเครือข่ายด้านการเกษตรสุขภาพมาร่วมด้วย

1.4 กลุ่มท่องเที่ยวเชื่อมโยง 3 ฤดูกาลแห่งอีสานใต้ โดยมีการเชื่อมโยงสินค้าและบริการการท่องเที่ยวตามฤดูกาลอิงเกณฑ์ภูมิอากาศและช่วงเดือน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ตลอดปี ประกอบด้วย เส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวช่วงหน้าหนาวหรือช่วงเดือนตุลาคม – มกราคม คือ เส้นทางนั่งช้าง (หมู่บ้านช้างสุรินทร์) ชมหมอก (ผามออีแดง ศรีสะเกษ) สวนดอกไม้ (เพลลาเพลลิน บุรีรัมย์) เส้นทางท่องเที่ยวช่วงฤดูร้อนหรือช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม คือ เส้นทางเขาบึงเอนขวัญปีใหม่ไทย (งานสงกรานต์) เส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวช่วงฤดูฝนหรือช่วงเดือนมิถุนายน – กันยายน คือ ปลูกผลไม้ (ชมชิมซ้อปผลไม้ศรีสะเกษ) วิถีชุมชน (วัฒนธรรมชะแมร์ กวย) คนรักกีฬา (สนามกีฬา ไอโมบาย และสนามช้างจังหวัดบุรีรัมย์) เป็นต้น

2. การสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ประกอบการ เพื่อเชื่อมโยงโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ ด้วยการ โดยมีแนวทางการ ดำเนินการดังนี้

2.1 การพัฒนาแหล่งและสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการดำเนินงานหลัก 4 ประการ คือ (1) การกำหนดวิสัยทัศน์และ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ระดับกลุ่มจังหวัด โดยสร้างวิสัยทัศน์และ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดที่ให้มี ทิศทางเดียวกัน โดยมีการลงทุนพัฒนาระดับ โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค การพัฒนา มาตรฐานอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงกีฬา การ ส่งเสริมกิจกรรมทางการกีฬาและการท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่อง การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์และ ช่องทางการตลาดบนฐานการตลาดออนไลน์ การพัฒนากลุ่มคลัสเตอร์การท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นต้น (2) การพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางกีฬาและวัฒนธรรม โดยการกระตุ้น การลงทุนจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวทางกีฬาที่มี ศักยภาพดึงดูดทางการท่องเที่ยวสูงของกลุ่ม นักท่องเที่ยวต่างชาติหรือนักท่องเที่ยวคุณภาพ (3) การสร้างแหล่งท่องเที่ยวครบวงจรและ ขนาดใหญ่ ที่มีการศักยภาพดึงดูดสูงหรือเป็น แหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่เป็นการเสริมศักยภาพ แห่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ สามารถเป็นทางเลือก ทางการท่องเที่ยวและรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยว คุณภาพ ให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษ หรือ จังหวัดใกล้เคียงอื่นๆ ได้มากขึ้น เช่น การโหนสลิง

ข้ามหุบเขาหรือวิวทุ่งนา เป็นต้น และ (4) คือ การ สร้างศูนย์บริการทางการกีฬาในเขต 3 จังหวัด โดยการสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการ ทางสถานบริการสุขภาพและกีฬาในการสร้าง มาตรฐานการบริการและการประกอบการในกลุ่ม เครือข่าย ซึ่งอาจบูรณาการกับภาคีหน่วยงาน ภาครัฐที่มียุทธศาสตร์การพัฒนาทางด้านกีฬา ในการสร้างความร่วมมือร่วมกัน เช่น การพัฒนา และยกระดับศูนย์บริการทางการกีฬาส่งนกลาง และภูมิภาคให้ได้มาตรฐาน การสร้างการศูนย์ ฝึกกีฬา การเก็บตัวฝึกซ้อมของนักกีฬาที่มี มาตรฐานและครบวงจร ทั้งในด้านสถานที่และ อุปกรณ์การฝึกซ้อม สถานที่พักนักกีฬา สถานที่ บริการ ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ บริการทางการกีฬา

2.2 กิจกรรมท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการดำเนินงานหลัก 3 ประการ คือ (1) การส่งเสริม ศักยภาพเพื่อยกระดับอันดับผลการแข่งขันระดับ คุณภาพ ด้วยการชนะผลการแข่งขันและได้ครอง ถ้วยแชมป์การแข่งขันทุกระดับ หรือมีสถิติ การแข่งขันที่มียอมรับระดับชาติและนานาชาติ (2) การจัดกิจกรรมระดับชาติและนานาชาติในพื้นที่ การส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ระดับชาติและนานาชาติในพื้นที่จังหวัดเพื่อเป็น การกระตุ้นและดึงดูดให้เกิดการนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้ตัดสินใจเลือก เข้ามาใช้บริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่มากขึ้น เช่น การประกวดประกวดดนตรี การประกวด ร้องเพลง เป็นต้น และ (3) การส่งเสริมการจัดการ แข่งขันระดับกลุ่มประชาคมอาเซียน (AEC)

ด้วยการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาสากล หรือ กีฬาประเพณีเฉพาะกับประเทศในกลุ่มประชาคม อาเซียน

2.3 สินค้าและบริการท่องเที่ยว ของผู้ประกอบการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการ ดำเนินการหลัก 2 ประการ คือ (1) การบูรณาการ และเชื่อมโยงการตลาดร่วมกัน ด้วยการจัด โครงการสร้างความร่วมมือระหว่างคลัสเตอร์ การท่องเที่ยว เช่น การเชื่อมโยงคลัสเตอร์ศรีบูรินทร กับคลัสเตอร์การท่องเที่ยวจังหวัดนครพนมและ ประเทศลาว การเชื่อมโยงคลัสเตอร์ศรีบูรินทร กับคลัสเตอร์การท่องเที่ยวลำปาง เป็นต้น และ (2) การพัฒนาระบบสินค้าและบริการการท่องเที่ยว ด้วยอิเล็กทรอนิกส์ การนำเสนอบริการด้วย สารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ผ่านสื่อ และช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์ เช่น ระบบติดต่อซื้อ-ขายบริการอัตโนมัติ ระบบ เครือข่ายสังคมออนไลน์ทางการโฆษณาและ ประชาสัมพันธ์ทางการตลาด เป็นต้น

2.4 ความร่วมมือทางทรัพยากร ของผู้ประกอบการท่องเที่ยวหลัก โดยกำหนด แนวปฏิบัติและมาตรฐานการแบ่งปันทรัพยากร และความร่วมทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการ สมาชิกกลุ่มเครือข่าย เพื่อสร้างขีดความสามารถ และศักยภาพทางการบริการเพิ่มขึ้น เช่น การวาง มาตรฐานราคาและส่วนลดพิเศษทางธุรกิจ แก่ธุรกิจเพื่อนสมาชิกร่วมกัน การเชื่อมโยง โปรแกรมท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนสมาชิกโรงแรม ที่พักและร้านอาหาร การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร ร่วมกันระหว่างกลุ่มประเภทธุรกิจเดียวกัน การ เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับเพื่อนสมาชิก

กลุ่มชุมชนในพื้นที่ การได้รับสิทธิการเข้าร่วม โครงการสนับสนุนและพัฒนาทางการตลาด จากหน่วยงานภาคีเครือข่ายทางการท่องเที่ยว เป็นต้น

3. การสร้างมาตรฐานการบริการทาง การท่องเที่ยวของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว เชียงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ ประกอบด้วย

3.1 การจัดการสินค้าและบริการ การท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการดำเนินงานหลัก 4 ประการ คือ (1) การพัฒนามาตรฐานสินค้า และบริการทางการท่องเที่ยวระดับศรีบูรินทร โดยกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวเสริมจากธุรกิจหลัก (2) การพัฒนามาตรฐานการบริการท่องเที่ยว กลุ่มเครือข่ายสู่อาเซียน ด้วยกิจกรรมพัฒนา ศักยภาพบุคลากรด้านทักษะภาษาอังกฤษและ ประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา) การพัฒนาทักษะ สมาชิกเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเช่น ผู้ประกอบการ เกษตรกรในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น (3) การ พัฒนามาตรฐานร้านอาหารปลอดภัย ด้วยการ ส่งเสริมและการจัดการควบคุมเพื่อให้ผู้ประกอบการ สมาชิกได้รับการรับรองมาตรฐานด้านร้านอาหาร ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว และ (4) การพัฒนา มาตรฐานครัวไทยสู่ครัวโลก ด้วยการส่งเสริมและ การพัฒนาผู้ประกอบการสมาชิกพัฒนาสินค้า และบริการด้านอาหารไทยให้ได้มาตรฐานและ มีความคิดสร้างสรรค์ นำภูมิปัญญาด้านอาหาร ของไทยประยุกต์ให้มีมาตรฐานด้านรสชาติ และ การใช้วัตถุดิบที่ประยุกต์ได้ให้เข้ากับนักท่องเที่ยว ต่างชาติที่สามารถรับประทานได้ หรือให้พัฒนา สูตรให้เป็นสากลมากขึ้น

3.2 การต้อนรับและการบริการของบุคลากร โดยมีแนวทางการดำเนินการหลัก 2 ประการ คือ (1) การพัฒนามาตรฐานการบริการ และ (2) การพัฒนาบุคลากรทางสายวิชาชีพ ทางกีฬาและการท่องเที่ยว โดยต้องมีการวางแผนด้านบุคลากรที่มีคุณวุฒิและได้มาตรฐานทางวิชาชีพในพื้นที่กับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ เพื่อผลิตบุคลากรตามมาตรฐานหลักสูตรสายวิชาการและวิชาชีพเฉพาะทางด้านการท่องเที่ยว การกีฬาและสุขภาพ ได้แก่ บุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา บุคลากรด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ บุคลากรด้านมัคคุเทศก์ บุคลากรด้านนำเที่ยว บุคลากรด้านการบริการโรงแรมที่พัก บุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การอาหาร บุคลากรด้านการสปาและเสริมความงาม เป็นต้น เพื่อส่งต่อระดับงานให้แก่สถานประกอบการทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น

3.3 ความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการดำเนินการหลัก 2 ประการ คือ (1) การพัฒนามาตรฐานการบริษัชนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ที่ทะเบียน โดยส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มเครือข่ายพัฒนาให้ได้ การรับรองมาตรฐานระดับคุณภาพขององค์กรธุรกิจนำเที่ยว และมีบัตรมัคคุเทศก์เพื่อจะได้สร้างความน่าเชื่อถือแก่นักท่องเที่ยวได้มากขึ้น และ (2) การพัฒนามาตรฐานสถานประกอบการที่พักสีขาว กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาสมาชิกโดยเฉพาะกลุ่มประเภทโรงแรมและที่พักควรมีการสร้างมาตรฐานสถานประกอบการที่พักสีขาว ตาม

แนวทางของการส่งเสริมและพัฒนาของกรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อสร้างการยอมรับในมาตรฐานและการให้บริการเฉพาะที่มีเอกลักษณ์ การส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมตามแนวโน้มของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

3.4 ความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทางการดำเนินการหลัก 3 ประการ คือ (1) การพัฒนามาตรฐานราคาสินค้าและบริการที่เป็นธรรม โดยกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะต้องร่วมกันสร้างมาตรฐานด้านราคาสินค้าและบริการให้มีทิศทางเดียวกัน และมีการจัดการควบคุมราคาสินค้าและบริการให้เหมาะสม เช่น ค่าที่พัก โรงแรมที่มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพและราคาเดียวกัน ราคาโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกัน มีการกำหนดชุดราคาเดียวกัน (2) การพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการบนฐานสังคมและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรมีการเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน หรือการบันทึกข้อตกลงร่วมกันในการให้บริการทางท่องเที่ยวที่เน้นความสำคัญด้านสังคมและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เพื่อให้เกิดความประทับใจในการให้บริการ และสร้างความรู้สึกลดภัยแก่นักท่องเที่ยวได้ และ (3) การพัฒนามาตรฐานสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ด้วยกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกัน หรือการบันทึกข้อตกลงร่วมกันเพื่อการพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว หรือการให้ความสำคัญต่อการสร้างและจัดการระบบสิ่งแวดล้อมที่ดี

อภิปรายผลการวิจัย

1. การทำการตลาดกลุ่มท่องเที่ยวเฉพาะจากการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาการเชื่อมโยงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษเน้นการทำตลาดเฉพาะกลุ่มที่มีรสนิยมและความต้องการคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ เนื่องจากบริบททางการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษมีต้นทุนทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็น แหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิตวัฒนธรรม ดนตรี ศิลปะ งานเทศกาล ที่มีความพิเศษแตกต่างและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สอดคล้องกับรายงานการสำรวจสัดส่วนพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ (Department of Tourism, 2014) ที่เห็นว่า สิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ครั้งแรกคือ สถานที่ท่องเที่ยว ความปลอดภัย อาหาร และเทศกาล เช่นเดียวกับการทำการตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะของผู้ประกอบการท่องเที่ยวทางเลือกในอิตาลีเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติโดยเน้นที่การสร้างความแตกต่างในคุณค่าและองค์ประกอบพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรม (Trunfo, Petruzzellis & Nigro, 2006) อีกทั้งการทำตลาดเฉพาะกลุ่มที่ยังไม่มีผู้ประกอบการรายใดเข้าไปทำการตลาด หรือการมีมูลค่าเล็กเกินกว่าที่ผู้ประกอบการรายใหญ่จะให้ความสำคัญ จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถค้นหาสินค้าและบริการที่สามารถตอบสนองความ

ต้องการโดยมีระดับการแข่งขันต่ำ ใช้งบประมาณในการทำการตลาดไม่สูงมาก อีกทั้งทำให้เป็นผู้นำทางการตลาดเฉพาะกลุ่มที่สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในระยะยาวได้ ซึ่งนับเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญภายใต้การแข่งขันที่รุนแรงในตลาดการท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษา ของ Parrish, Cassill & Oxenham (2006) ที่พบว่าทำการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการต่อต้านการแข่งขันด้านราคาในอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตเต็มที่ ทั้งนี้เพราะสามารถระบุรายละเอียดในความต้องการเฉพาะได้ไม่ใช่เพียงเฉพาะด้านราคาเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากการสังเคราะห์งานวิจัยของ Toften & Hammervoll (2012) พบว่าถึงแม้ว่าการทำการตลาดเฉพาะกลุ่มจะสร้างโอกาสทางการตลาด แต่อาจจะเกิดปัญหาการกินส่วนแบ่งตลาดของตนเอง (cannibalization) กล่าวคือสินค้าหรือบริการนั้นไม่ได้เพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดใหม่แต่เกิดจากการแบ่งส่วนของฐานลูกค้าเดิมของตนเอง การขาดแคลนของทรัพยากร การไม่มีตลาด การขาดความรู้ของลูกค้า รวมถึงการโจมตีคู่แข่งและการตอบสนองเชิงรุก เช่นการใช้แรงกดดันจากราคาการเผยแพร่ข่าวสารในทางลบสู่สาธารณะ ดังนั้นผู้ประกอบการควรทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกลุ่มลูกค้าเฉพาะให้ชัดเจน ศึกษาความต้องการเฉพาะของกลุ่มลูกค้า รวมถึงวิธีการตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มดังกล่าว การประเมินความสถานการณ์ทางการตลาดเช่นมูลค่า โอกาส การเติบโต ข้อกฎหมาย อีกทั้งควรทำการศึกษาความเป็นไปในการดำเนินงาน เช่นเดียวกับ

การศึกษาของ Alonso (2016) ที่พบว่าภายใต้การดำเนินงานตลาดเฉพาะกลุ่มในบริบทการแข่งขันระดับสากล ผู้ประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาวิสัยทัศน์ การคิดวิเคราะห์ การคาดการณ์ การมีมุมมองที่เป็นสากล ซึ่งจะช่วยสร้างความยืดหยุ่นของผู้ประกอบการในการวิเคราะห์แง่มุมของปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้สอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานของผู้ประกอบการ

2. การสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อเชื่อมโยงโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ ในกิจกรรมสำคัญที่ประกอบไปด้วย หนึ่งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวซึ่งหมายถึงสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ทั้งนี้ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวใช้ในการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนรักษะวาริน และบ่อน้ำร้อนพรั้ง คือ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกิจกรรมนันทนาการทางวัฒนธรรมที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่ตอบสนองตลาดกลุ่มท่องเที่ยวเฉพาะเพื่อให้เสริมสร้างให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยว เกิดความรู้สึกประทับใจกับบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวและกลับมาเที่ยวอีก (Mayor, 2012) รวมถึงสอดคล้องกับการศึกษาของ คณิต เขียววิชัย (Kheovichai, 2012)

ที่เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมนันทนาการจะช่วยทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกผูกพันและสร้างช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งนี้ สินค้าและบริการท่องเที่ยวควรเน้นความร่วมมือระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ โดยใช้การสื่อสารทางการตลาดแบบครบวงจร (integrated marketing communication) ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการท่องเที่ยวได้รวดเร็วที่สุด อีกทั้งส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Liu, Chakpitak, Yodmongkol & Cang, 2014)

สำหรับความร่วมมือในการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันในการเชื่อมโยงโปรแกรมการท่องเที่ยว ทั้งในด้านของข้อมูลเชิงลึกที่จะทำให้สามารถเข้าถึงเรื่องราว ทรัพยากร วิถีชีวิต ความเป็นท้องถิ่นพื้นบ้าน เพื่อนำมาพัฒนาโปรแกรมทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการให้ตรงกับความต้องการของการตลาดกลุ่มท่องเที่ยวเฉพาะ สอดคล้องกับการศึกษาของ วณิฎา ศิริวรสกุล และวัชรินทร์ อินทพรหม (Siriworasakul & Intapromae, 2016) ที่พบว่าการรวบรวมและจัดการองค์ความรู้ของชุมชนอย่างมีระบบ ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถสร้างความพิเศษและสร้างความสามารถในการแข่งขันได้ อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันจะช่วยเพิ่มความรู้ทางการตลาดซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้เพิ่มมากขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำการตลาดในระดับเจาะลึกในภูมิภาคเพื่อค้นหาความพิเศษหรือความแตกต่างไปจากธุรกิจอื่นนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างเครือข่ายเพื่อค้นหาข้อมูลทรัพยากรในระดับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเครือข่ายธุรกิจให้สามารถจัดวางตำแหน่งในความลุ่มลึกในความเป็นท้องถิ่นนั้นได้ (ByoungHo & Sojin, 2016; Owusu & Vaaland, 2016) อย่างไรก็ตามการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางธุรกิจยังมีข้อควรระวังในกรณีการรวมกันผลิตสินค้าและการเรียนรู้เทคนิคการบริหารร่วมกันซึ่งอาจจะเกิดปัญหาการสูญเสียความลับทางธุรกิจไปได้ ดังการศึกษาที่พบว่าข้อจำกัดที่สำคัญในระบบการดำเนินงานแบบเครือข่าย คือ การระบุในสัญญาถึงการที่องค์การต้องสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่ดียิ่งขึ้นแก่เครือข่ายทางธุรกิจได้ (Ekman, 2015)

3. การสร้างมาตรฐานการทำงานร่วมกัน สิ่งสำคัญอีกประการในการพัฒนาการเชื่อมโยงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกีฬา และนันทนาการ ของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ คือ การสร้างมาตรฐานการทำงานร่วมกัน การมีมาตรฐานการทำงานจะทำให้เครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการทำงานที่ชัดเจน ลูกคามีความมั่นใจในสินค้าและบริการส่งผลทำให้เกิดการยอมรับ การกลับมาซื้อซ้ำ การบอกต่อ และนำมาสู่ผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น ในกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดในการทำงานก็จะสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงเพื่อการแก้ไขปัญหา

ได้อย่างถูกต้อง ส่งผลทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงานลดลง และเกิดการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของมาตรฐานการทำงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว นั้น โดยปกติจะมีหน่วยงานที่ทำการจัดคู่มือเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานไว้แล้ว เช่น เกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน มาตรฐานการจัดการบริการในสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มาตรฐานการบริการเพื่อการท่องเที่ยว ดังนั้นการเข้าร่วมหรือการใช้มาตรฐานในการดำเนินงานจึงไม่ใช่ประเด็นที่น่ากังวล แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับลูกค้าสามารถทำตามมาตรฐานการทำงานที่กำหนด รวมถึงการสร้างความประทับใจในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ สามารถที่จะรับทราบปัญหา ความต้องการและส่งผ่านข้อมูลนั้นเข้าสู่องค์การเพื่อทำการแก้ไขและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นการบริหารงานในยุคปัจจุบันนี้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เขาเหล่านั้นเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ พร้อมทั้งจะทุ่มเทแรงกาย แรงใจ และแรงสติปัญญาในการทำงานอย่างเต็มที่ ผู้บริหารทุกระดับควรเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุน มากกว่าที่จะเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้สั่งการ และควรที่จะค้นหาวิธีการที่จะพัฒนา สนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มความสามารถที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่นเดียวกับแนวคิดเรื่องพีระมิดกลับหัว (upside-down pyramid) จึงเป็นการมองย้อนกลับจากระดับขององค์การที่มีระดับชั้นจากผู้บริหารระดับสูง

ระดับกลาง ระดับต้น และผู้ปฏิบัติงานตามลำดับ ไปสู่การนำลูกค้าในฐานะเป็นผู้ที่มีความสำคัญ ขององค์กรไปไว้ในระดับบนโดยมีจุดมุ่งหมาย ที่จะตอบสนองความต้องการของลูกค้าเพื่อให้ ได้รับความพึงพอใจสูงสุด ผู้มีความสำคัญใน ระดับรองลงมาคือผู้ปฏิบัติงานที่จะต้องปฏิบัติ งานอย่างเต็มความสามารถเพื่อที่จะตอบสนอง ความมั่นใจของลูกค้า ผู้บริหารจะทำหน้าที่ให้ คำแนะนำช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาการทำงาน ของผู้ปฏิบัติงานเพื่อเอื้ออำนวยการปฏิบัติงาน นั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Schermerhorn, 2011) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Ingvaldsen, Holtskog & Ringen (2013) ที่พบการสังเกต การทำงานอย่างต่อเนื่องและมีระบบจากผู้บังคับ บัญชาโดยอ้างอิงจากมาตรฐานการทำงาน และ การสื่อสารสองทางผ่านการสนทนาที่เหมาะสม จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงาน และผู้บังคับบัญชาในการสร้างความไว้วางใจ ระหว่างกันและมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการ นำองค์การสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสิ่งที่สำคัญคือ ผู้บังคับบัญชาต้องมีความสามารถในทางเทคนิค และรายละเอียดในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. จากการจัดโครงการนำร่องเพื่อ ทดลองการเชื่อมโยงโปรแกรมการเชื่อมโยง เส้นทางท่องเที่ยวพบว่า ยังมีอุปสรรค บางประการที่เกินอำนาจหน้าที่ของผู้ประกอบการ เช่น ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย การขาดแคลนมัคคุเทศก์ เป็นต้น

ดังนั้น ผู้ประกอบการควรมีการรวมกลุ่มอย่าง เป็นทางการเพื่อตั้งเป็นศูนย์รวมของผู้ประกอบ การและเป็นพลังในการประสานความร่วมมือ กับหน่วยงานของรัฐ สภาวิชาชีพ สถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชนเพื่อขอรับ สนับสนุนและช่วยเหลือให้การทำงานมีความ เข้มแข็งมากขึ้น

2. การพัฒนาความร่วมมือและเชื่อมโยง ทางการท่องเที่ยวร่วมกันต้องอาศัยการสนับสนุน จากยุทธศาสตร์ของภาครัฐค่อนข้างมาก เพื่อเป็น การสร้างยุทธศาสตร์บนฐานศักยภาพและ อัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวในรูปกลุ่มจังหวัด อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาเชื่อมโยงสินค้าและบริการ ท่องเที่ยวสู่กลุ่มภูมิภาคและอาเซียน เพื่อพัฒนา เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันในทุกทิศทาง

2. การจัดทำระบบการตลาดเชิงรุก ด้วยสื่อดิจิทัลในประเทศต่าง ๆ เพื่อให้เกิด ภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยว ให้เนืองกว้างขึ้น

REFERENCES

- Alonso, A. D. (2016). The entrepreneurial role within a global firm operating in a niche market. *European Business Review*, 28(2), 118-136.
- Buriramguru. (2016). i-mobile Stadium. Retrieved November 30, 2017, from <http://www.buriramguru.com/travel/listing/buriram-united> (in Thai).

- Byoungcho, J. & Sojin, J. (2016). Toward a deeper understanding of the roles of personal and business networks and market knowledge in SMEs' international performance. *Journal of Small Business and Enterprise Development*. 23(3), 812-830. (in Thai).
- Chiengkul, W. & Choibamroong, T. (2560). Tourism behaviors of sport tourists in Buriram. *Humanities and Social Sciences Journal Ubon Ratchathani Rajabhat University*. 8(1), 90-109. (in Thai).
- Department of Tourism. A survey report on proportion of domestic travel behavior (2014). Retrieved 30 December 2017, from <http://www.tourism.go.th/view/1/> (in Thai).
- Ekman, P. (2015). The enterprise system revisited: how well does it capture the company's business network?. *Journal of Business & Industrial Marketing*. 30(2), 208-217
- Ingvaldsen, J. A., Holtskog, H. & Ringen, G. (2013). Unlocking work standards through systematic work observation: implications for team supervision. *Team Performance Management: An International Journal*. 19(5/6), 279-291.
- Jin, B. & Jung, S. (2016). Toward a deeper understanding of the roles of personal and business networks and market knowledge in SMEs' international performance. *Journal of Small Business and Enterprise Development*. 23(3), 812-830.
- Kheovichai, K. (2012). Recreation resource as learning resources to attract tourists. *Cultural Approach*. 13(4), 67-74. (in Thai).
- Liu, X., Chakpitak, N., Yodmongkol, P. & Cang, S. (2014). Analysis of intellectual capital disclosure in cross-cultural e-tourism enterprises. *Journal of Intellectual Capital*. 15(2), 249-263.
- Mayor, V. (2012). A study of motivation and satisfactions of tourists visiting Raksawarin and Porrang Hot Springs in Ranong Provinces. M.A. Department of Tourism Management Faculty of Arts and Sciences, Dhurakij Pundit University. (in Thai).
- Ministry of Tourism and Sports. (2016). 12 hidden gems...plus. *Tourism Economic Review*. 9 (October – december), 48-67. (in Thai).
- Owusu, A. R. & Vaaland, I. T. (2016). A business network perspective on local content in emerging African petroleum nations. *International Journal*

- of Energy Sector Management. 10(4),594-616.
- Parrish, D. E., Cassill, L.N. & Oxenham, W. (2006). Niche market strategy for a mature marketplace. *Marketing Intelligence & Planning*. 24(7), 694-707.
- Pisanvanij, A. (2015). The opportunity of Thai tourism business in Cambodia. Retrieved December, 2017, from http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=3397&filename=index (in Thai).
- Prachachat Business. (2016). Dan Chong Sai Taku – Buriram: new border trade. Retrieved July 24, 2016, from https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1395325526 (in Thai).
- Schermerhorn, J.R. (2011). *Introduction to Management*. Iowa: John Wiley & Sons.
- Siriworasakul, W. & Intapromae, W. (2016). The knowledge management for ecological and cultural tourism development in Kokoet, sub-district, Bangpa-in district, Phranakhon si ayutthaya Provinces. *PNRU Research Journal Humanities and Social Sciences*. 11(1), 42-49. (in Thai).
- Toften, K. & Hammervoll, T. (2016) Niche marketing research: status and challenges. *Marketing Intelligence & Planning*. 31(3), 272-285.
- Trunfio, M., Petruzzellis, L. & Nigro, C. (2006). Tour operators and alternative tourism in Italy: exploiting niche markets to increase international competitiveness. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 18(5), 426-438.

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติการขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล
เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

LEGAL MEASURES ON QUALIFICATIONS APPLYING
FOR DRIVING LICENSE DURING ACCESSION
TO ASEAN ECONOMIC COMMUNITY

พรเพ็ญ ไตรพงษ์^{1*} และ พีร์ พวงมะลิ²

Pornpen Traiphong^{1*} and Phir Paungmalit²

หลักสูตรนิติศาสตร์ โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1,2}

Bachelor of Law program, School of Law and Politics, Suan Dusit University, Bangkok, Thailand^{1,2}

cherrypornpen@yahoo.com^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติการขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการ ยุทธศาสตร์และแนวทางในการดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติและของต่างประเทศ 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย แผนและระบบที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลของประเทศไทยและประเทศต่างๆที่เกี่ยวข้อง 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในเชิงนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการเกี่ยวกับใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อเพิ่มความปลอดภัยทางถนนตามมาตรฐานสากล โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ซึ่งสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ รวมถึงวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและวิจัยเชิงเอกสาร ผลวิจัยที่สำคัญมี

1. หลักการ ยุทธศาสตร์ และแนวทางระดับสากลมีความชัดเจนและต่อเนื่องสามารถนำมาใช้เพื่อเพิ่มความปลอดภัยทางถนนในระดับภายในประเทศได้ แต่ก็ต้องอาศัยการรับมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

2. ประเทศไทยมีระบบและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ค่อนข้างดียกกว่าประเทศอื่นที่ใช้ระบบการให้ใบอนุญาตขับรถเป็นลำดับขั้น

3. ประเทศไทยให้การรับรองร่างปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยแผนยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยทางถนน จึงมีข้อเสนอให้เน้นเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญในการทำให้มาตรฐาน กฎเกณฑ์ และกฎหมายเพื่อความปลอดภัยทางถนนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย คุณสมบัติการขอใบอนุญาตขับรถส่วนบุคคล ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ABSTRACT

This research study on the legal measures on qualifications to apply for driving license during accession to ASEAN Economic Community, and aimed to 1) analyze principle, strategy and guideline on various actions of United Nations and foreign countries for enhancement of road safety, 2) analyze laws, plans and systems of Thailand, ASEAN members and other countries and, 3) provide suggestions on law and policy on management of the personal car's driving license to enhance road safety pursuant to international standard. The research adopt mixed method which includes quantitative and qualitative methods and the There are 400 participants. The data analysis was done through descriptive statistics including percentage. Qualitative research is carried out by in-depth interview and related documents.

The research showed the following significant results.

1) Principle, strategy and guideline in international level are definite and incessant in use for enhancing road safety in domestic level.

2) Thailand's system and legal criteria are inferior from other countries which use the graduated driving licensing system (GDL).

3) ASEAN Declaration on Road Safety Strategy was certified by Thailand which focused on several strategic standards. The important points are for present car Harmonize standard, regulation and law on road safety.

Keywords: legal measures, qualifications to apply for driving license, ASEAN economic community

บทนำ

ในช่วงแห่งทศวรรษความปลอดภัยทางถนน (A Decade of Action for Road Safety 2011-2020) โดยมติสมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติที่ A/RES/64/255 ได้ให้ความสำคัญของการวางรากฐานด้านวัฒนธรรมด้านความปลอดภัย (safety culture) และระบบที่เอื้อต่อความปลอดภัย (safe system) โดยมีเป้าหมายลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลงไม่เกิน 10 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคนในปี 2563 เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีทิศทางการดำเนินงาน และการแก้ไขปัญหาคู่อุบัติเหตุทางถนนประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรมชัดเจนในแผนปฏิบัติการ (global plan of action) ทศวรรษความปลอดภัยทางถนนดังกล่าวนี้ได้รับบงถึงองค์ประกอบหนึ่งแห่งการสร้างความปลอดภัยดังกล่าว นั่นคือ เสาหลักที่ 4 คือ ผู้ใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย (safer road users) โดยภายใต้เสาหลักนี้ได้รับบงถึงระบบการให้ใบอนุญาตขับรถแบบเป็นลำดับขั้นสำหรับผู้ขับขี่หน้าใหม่ (กิจกรรมที่ 8) ข้อพิจารณาที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับผู้ขับขี่ คือ ต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2010)

นอกจากนี้ในรายงานความปลอดภัยทางถนนของโลก พ.ศ. 2558 ซึ่งสำรวจจากประมาณ 180 ประเทศพบว่าอุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทยมีอัตราการเสียชีวิตเป็นอันดับ 2 ของโลก หรือ 36.2 คน ต่อจำนวนประชากรหนึ่งแสนคนซึ่งเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับ

กับประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยอัตราการเสียชีวิตของไทยนั้นมากกว่าสิงคโปร์ ซึ่งมีอัตราการเสียชีวิตเพียงแค่ 3.6 คน อยู่ประมาณ 10 เท่า (Academic Center for Road Safety, 2016) โดยพบว่าในปี 2556 สาเหตุมาจากบุคคล/ผู้ขับขี่เป็นสาเหตุหลักคิดเป็นประมาณ 60% ของสาเหตุทั้งหมด เช่น ขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ขับรถกระชั้นชิด ไม่ชำนาญ เมาสุรา ฯลฯ จากสถานการณ์ของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมาตั้งแต่ปี 2558 ซึ่งมีพื้นฐานที่ชัดเจนทางกฎหมายและเมืองคักรรองรับการดำเนินการเข้าสู่การเป็นกลุ่มเศรษฐกิจภูมิภาคขนาดใหญ่ มุ่งหมายให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้นกว่าความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีมาแต่เดิม โดยมีการอำนวยความสะดวก การลดและปรับกฎเกณฑ์ในด้านต่าง ๆ (ASEAN Department, 2015) ก่อให้เกิดสภาพการเดินทางข้ามพรมแดนเข้า-ออก ของคนชาติในอาเซียนและคนต่างชาติ นอกภูมิภาค โดยมีจำนวนไม่น้อยที่เข้ามาขับขี่รถยนต์ใช้ถนนในประเทศไทยมากยิ่งขึ้นด้วย

ในทางกฎหมาย พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 หมวด 3 ว่าด้วยใบอนุญาตขับรถ มาตรา 42 และ มาตรา 42 ทวิ บัญญัติรับรองไว้ว่า ให้ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่า ด้วยคนเข้าเมืองอาจใช้ใบอนุญาตขับรถที่ออกตามความตกลงว่าด้วยการยอมรับใบอนุญาตขับรถยนต์ในประเทศที่ออกโดยประเทศอาเซียน ค.ศ. 1985 (Agreement on the Recognition of

Domestic Driving Licenses issued by ASEAN countries) มาใช้ขับรถในราชอาณาจักรได้ตามประเภทและชนิดของรถที่ระบุไว้ในใบอนุญาตขับรถนั้น และคนชาติอาเซียนสามารถนำไปใบอนุญาตขับรถที่ออกโดยประเทศอื่นในกลุ่มประเทศอาเซียนมาใช้ได้ในประเทศไทย ขณะที่คนต่างชาติก็มีสิทธิยื่นขอใบอนุญาตขับรถของประเทศไทยได้ตลอดจนสามารถนำไปใบอนุญาตขับรถหรือใบอนุญาตขับรถสมาร์ทการ์ดของประเทศไทยไปใช้ได้ทันทีในประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียน

สิ่งที่น่าพิจารณา คือ แม้จะให้สิทธิตามกฎหมายในการใช้และการยื่นขอใบอนุญาตขับรถสำหรับคนชาติของประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียนได้ก็ตาม โดยทั่วไปในแต่ละประเทศอาเซียนมีความแตกต่างในหลายส่วน เช่น สถาปัตยกรรมจราจรที่แตกต่างกัน รถยนต์ที่ขับด้วยพวงมาลัยด้านซ้ายบ้าง ด้านขวาบ้าง ภาษาในป้ายบอกทางและสถานที่ การบังคับใช้กฎหมายเพื่อการใช้รถใช้ถนนได้อย่างปลอดภัยในทางสัญจรรถยนต์ ฯลฯ โดยเฉพาะมีข้อกังวลเกี่ยวกับความแตกต่างและมาตรฐานของระบบและหลักเกณฑ์ในการขอและออกใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล และทักษะความสามารถในการขับขี่ของผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลหน้าใหม่ เป็นผู้ขับขี่ที่ขาดประสบการณ์ ระบบและหลักเกณฑ์ด้านใบอนุญาตขับรถที่มีคุณภาพของหลายประเทศที่เจริญและมีความปลอดภัยทางถนนในระดับสูงครอบคลุมทั้งก่อนการออกใบอนุญาตขับรถ ขณะที่สอบใบอนุญาตขับรถ และหลังออกใบ

อนุญาตขับรถ ซึ่งเป็นระบบการขอและออกใบอนุญาตขับรถประเภท ระบบอนุญาตให้ใช้สิทธิ (graduated licensing system) ซึ่งเน้นการพัฒนาและทดสอบสมรรถนะผู้ประสงค์จะขอใบอนุญาตขับรถภายใต้ขั้นตอนหลายลำดับขั้นเพื่อความปลอดภัย โดยเฉพาะผู้ขับขี่หน้าใหม่ ตั้งแต่ขั้นตอนทดสอบภาคทฤษฎีเบื้องต้น ข้อจำกัดการใช้ใบอนุญาตขับรถชั่วคราว ทดสอบภาคทฤษฎีขั้นสุดท้าย และการทดสอบภาคปฏิบัติในการขับรถในถนนหลวงจริง ในขณะที่ประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียนกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถมีระบบและหลักเกณฑ์ที่แตกต่างออกไป

ดังนั้น จึงเป็นสิ่งท้าทายที่ว่าภายใต้ระบบและหลักเกณฑ์การขอและออกใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล รวมถึงเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล (โดยเฉพาะผู้ขับขี่หน้าใหม่) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน (ยกเว้นประเทศสิงคโปร์) จะสามารถลดการสูญเสียจากอุบัติเหตุ การเพิ่มความปลอดภัยทางถนนได้เพียงใดหากว่าคนชาติในอาเซียนเข้ามาใช้รถใช้ถนนในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการยุทธศาสตร์และแนวทางในการดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติและของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มความปลอดภัยทางถนน

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย แผน และระบบที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลของประเทศไทย และประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกอาเซียน

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในเชิงนโยบาย และกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการเกี่ยวกับใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อเพิ่มความปลอดภัยทางถนนตามมาตรฐานสากล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทราบถึงมาตรการด้านความปลอดภัยทางถนนในระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย ด้านคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล ระบบและหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล สำหรับผู้ขับขี่หน้าใหม่ที่มีประสิทธิผล ในแต่ละประเทศที่เกี่ยวข้อง

2. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดวิธีดำเนินการด้านคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล ระบบและหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล สำหรับผู้ขับขี่หน้าใหม่ที่มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มความปลอดภัยทางถนน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นการศึกษาเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล ระบบและหลักเกณฑ์การขอ

ใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล ทั้งนี้ ยังมี การวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้แบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิดเชิงลึก เกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล โดยทำการสัมภาษณ์คณะผู้เชี่ยวชาญและบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน โดยวิธีเจาะจง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่วิจัย ได้แก่ ประชาชนที่ขอใบอนุญาตขับรถ หน้าใหม่ในแต่ละภูมิภาค จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมายและภาค รวม 4 ภาค จำนวน 400 คน เพื่อสอบถามถึงความคิดเห็น เกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ คุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลของประเทศไทย อันเป็นการยืนยันผล ที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขอบเขตด้านระยะเวลา ใช้ระยะเวลา ในการวิจัยทั้งหมด 12 เดือน

สมมติฐานการวิจัย

ในทางกฎหมายประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน (ยกเว้นประเทศ สิงคโปร์) ยังคงมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถ ระบบและหลักเกณฑ์ที่มุ่งเน้น พัฒนาและทดสอบสมรรถนะต่อผู้ประสงค์จะขอใบอนุญาตขับรถหรือผู้ขับขี่หน้าใหม่ที่ไม่อาจ อดต่อการเพิ่มความปลอดภัยทางถนนได้อย่าง มีประสิทธิผลเท่าที่ควร และยังคงด้อยกว่า ประเทศที่ใช้ระบบการให้ใบอนุญาตขับรถ เป็นลำดับขั้น แม้ว่าในทางนโยบายพยายามให้ ผู้ใช้รถใช้ถนนได้อย่างปลอดภัยก็ตาม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติการขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร จากหลักการวิศวกรรมจราจร ระบบที่เอื้อต่อความปลอดภัย วัฒนธรรมจราจรที่ปลอดภัย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายจราจร แนวความคิดเกี่ยวกับใบอนุญาตขับรถ คุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถ ลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย การอบรม และการทดสอบระบบใบอนุญาตขับรถ และระบบและหลักเกณฑ์ใบอนุญาตขับรถของประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อวิเคราะห์นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล เพื่อเสนอแนะในเชิงนโยบายและกฎหมายด้านความปลอดภัยทางถนนในระดับสากลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากคณะผู้เชี่ยวชาญและบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 10 ท่าน โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกการวิจัยจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบเจาะจง ตามเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญประเภทต่าง ๆ ซึ่งนักวิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิดเชิงลึกเกี่ยวกับคุณสมบัติการขอใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคล

3. การวิจัยจากแบบสอบถาม ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง โดยประชากรที่ศึกษา

เป็นประชาชนที่ขอใบอนุญาตขับรถหน้าใหม่ในแต่ละภูมิภาค จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมายที่มีการกำหนดเป็นภาค รวม 4 ภาค ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ รวมจำนวน 400 คน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณอิงหลักของ Yamané' โดยใช้ความคลาดเคลื่อนการกำหนดตัวอย่างที่ระดับร้อยละ 5 ค่าความน่าเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ในแต่ละภาค ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามภูมิภาค โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ จากนั้นดำเนินการสุ่มแบบสัดส่วนเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จำนวนประชากรแยกตามภาค
ภาคกลาง 26,390,000 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 163 คน
ภาคเหนือ 11,275,000 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 69 คน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 18,614,000 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 114 คน
ภาคใต้ 8,825,000 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 54 คน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้มีแผนปฏิบัติการทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2554-2563 (Global Plan of Action A Decade of Action for Road Safety 2011-2020) จากการเสนอขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) โดยมี

เป้าหมายลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลงไม่เกิน 10 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคนในปี 2563 เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีทิศทาง การดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนน ประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรมชัดเจน (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2010) โดยพิจารณาหลักการวิศวกรรมจราจรและ 5 เสาหลักในแผนปฏิบัติการทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2554-2563 ขององค์การสหประชาชาติระบุอย่างชัดเจนว่าครอบคลุมถึง 4 ปัจจัยหลัก ด้านการจราจรและความปลอดภัยทางถนน คือ ผู้ขับขี่ ยานพาหนะ ถนน และสิ่งแวดล้อม คณะผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยผู้ขับขี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ใช้รถใช้ถนน (road users) ตามที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนนขององค์การสหประชาชาติซึ่งมีเป้าหมายในเสาหลักที่ 4 ให้ผู้ใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย (safer road users) ซึ่งหลักการ ยุทธศาสตร์ และแนวทางระดับสากลมีความชัดเจนและต่อเนื่อง สามารถนำมาใช้เพื่อต่อการเพื่อเพิ่มความปลอดภัยทางถนนในระดับภายในประเทศได้ แต่ก็ต้องอาศัยการรับมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดระบบที่เอื้อต่อความปลอดภัย (safe system approach) และวัฒนธรรมจราจรที่ปลอดภัย (safety culture) ภายในของแต่ละประเทศ โดยปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และปัจจัยต่าง ๆ

จากที่ได้พิสูจน์แล้วว่าระบบใบอนุญาตขับขี่รถแบบเป็นลำดับขั้นนั้นมีประสิทธิผล เพราะเป็นกระบวนการการออกใบอนุญาตขับขี่ที่สร้าง

ประสบการณ์และดำเนินการกับผู้ขับขี่ได้อย่างก้าวหน้า รวมถึงป้องกันพฤติกรรมขับขี่ที่ไม่ปลอดภัยแต่เนิ่น ๆ จากการใช้วิธีการจำกัดการขับขี่และการกำหนดช่วงเวลาเรียนรู้และฝึกฝนในแต่ละขั้นเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ขับขี่บนสนามฝึกหัดและท้องถนนจริงโดยมีผู้สอน/ผู้ขับขี่ที่ได้รับใบอนุญาตควบคุมดูแลก่อนได้รับใบอนุญาตขับขี่รถ ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านความปลอดภัยทางถนน โดยสามารถลดอุบัติเหตุและความสูญเสียทางถนนได้อย่างมากในหลาย ๆ ประเทศ อาทิ มาเลเซีย และการใช้ระบบคะแนนพัฒนาผู้ขับขี่ หรือ Driver Improvement Points System (DIPS) ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์และการบังคับใช้ด้านคุณสมบัติอย่างจริงจัง และควบคุมพฤติกรรมของผู้ขับขี่อย่างเข้มงวดในประเทศสิงคโปร์

จากการเปรียบเทียบระบบและเกณฑ์คุณสมบัติของการขอใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลของ 6 ประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน พบว่ามีระบบใบอนุญาตขับขี่รถทั้งสามระบบคือระบบทั่วไปซึ่งมีใบอนุญาตชนิดเดียว ระบบมีใบอนุญาตชั่วคราวซึ่งมีใบอนุญาตขับขี่ประเภทชั่วคราวและระบบลำดับขั้นซึ่งมีใบอนุญาตฝึกหัดขับขี่ โดยมีข้อสังเกตว่าถึงแม้บางประเทศใช้ระบบทั่วไปแต่ก็มีใบอนุญาตฝึกหัดขับขี่ด้วย ในส่วนของคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอฯ ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนักเกี่ยวกับเกณฑ์อายุ เกณฑ์เฉพาะสำหรับผู้ถือใบอนุญาตขับขี่ต่างชาติ การทดสอบความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ การทดสอบทางทฤษฎี

ทั้งนี้ ประเทศไทยมีระบบและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ค่อนข้างดีต่อกว่าประเทศอื่นที่ใช้ระบบการให้ใบอนุญาตขับรถเป็นลำดับขั้น แต่ในบางประเทศมีการปฏิบัติที่ดี (good practice) และมีเป้าหมายการดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางถนนที่น่าสนใจอย่างประเทศมาเลเซียซึ่งใช้ระบบใบอนุญาตลำดับขั้น (graduated licensing system) ซึ่งกำหนดให้ใบอนุญาตฝึกหัดขับมีอายุ 2 ปี ใบอนุญาตขับรถชั่วคราวมีอายุ 2 ปี การอบรมภาคทฤษฎี 6 ชั่วโมง มีระบบและยุทธศาสตร์ที่มุ่งหมายให้มีการควบคุมความเสี่ยงภัย รวมถึงประเทศสิงคโปร์ที่มีกฎเกณฑ์และการบังคับใช้ด้านคุณสมบัติอย่างจริงจัง และควบคุมพฤติกรรมของผู้ขับรถอย่างเข้มงวด

อย่างไรก็ตาม แผนปฏิบัติการระดับชาติด้านความปลอดภัยทางถนน และแผนปฏิบัติการของกรมการขนส่งทางบกพยายามพัฒนาปรับปรุงเกี่ยวกับมาตรการในการทำใบอนุญาตขับรถ เช่น การอบรม การทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย เมื่อขึ้นขอครั้งแรกและต่ออายุ เกณฑ์ทดสอบความรู้ทางทฤษฎี ใบรับรองแพทย์ และอื่น ๆ เพื่อให้แน่ใจได้ว่าผู้ขับรถยนต์ส่วนบุคคลมีคุณสมบัติเหมาะสมมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มสมรรถนะให้ผู้ขับรถสามารถขับรถในทางบนท้องถนนได้อย่างปลอดภัยมากขึ้นดังได้กล่าวข้างต้น แต่ยังคงปรับปรุงเชิงโครงสร้างและระบบใบอนุญาตขับรถให้หนึ่งคนมีเพียง 1 ใบอนุญาตขับรถ โดยการยุบรวมใบอนุญาตขับรถจากระบบกฎหมายเดิมที่กำหนดให้มีหลายใบ การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของ

ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เหมาะสม ปรับปรุงวิธีการอบรมทดสอบ ให้สามารถคัดกรองบุคคลเพื่อขับรถบนถนนได้จริง ปรับปรุงเกี่ยวกับใบรับรองแพทย์ เพื่อแสดงความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากมีหลายโรคที่เป็นอุปสรรคโดยตรงต่อการขับขี่ เช่น โรคลมชัก โรคหลอดเลือดสมอง โรคหัวใจ อาการง่วงผลข้างเคียงจากการรักษาด้วยยาบางประเภท เป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนมากมายหลายครั้ง การนำระบบตัดแต้มหรือเพิ่มแต้มผู้ขับขี่เมื่อกระทำความผิดกลับมาใช้เต็มรูปแบบ

ภาครัฐอาจพิจารณาปรับปรุงเข้าสู่วิธีการอบรมหรือสอนแบบ coaching ที่ใช้กันอยู่ในหลายประเทศของทวีปยุโรป เทคนิควิธีการนี้ใช้การสื่อสารโดยการถามคำถาม ไม่ใช้การบอกหรือบรรยายเนื้อหา กระตุ้นให้เกิดความนึกคิด ความลุ่มลึกและความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง ทำให้ผู้รับการสอนมีบทบาทเป็นผู้สร้างอย่างกระตือรือร้น ไม่ใช่มีบทบาทเป็นผู้รับเนื้อหาที่สอนแต่ฝ่ายเดียว โดยทั่วไปจะใช้ระยะเวลา นานกว่าการบอกหรือบรรยายเนื้อหา ทำให้ผู้รับการสอนกระตือรือร้น มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ในกระบวนการเรียนรู้ได้ดีกว่า มีโอกาสเข้าถึงเนื้อหาและนำไปปฏิบัติได้มากกว่า ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดความลุ่มลึกและด้วยความสำนึกรับผิดชอบด้วยตัวเองมิใช่เพียงเฉพาะมีความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรและข้อปฏิบัติในการขับรถที่ดี จากข้อสังเกตที่ว่าเมื่อเข้าเรียนในโรงเรียนสอนขับรถก็จะเรียนเกี่ยวกับกฎจราจร การใช้เข็มขัดนิรภัย การจำกัดความเร็ว การจำกัดปริมาณแอลกอฮอล์ ฯลฯ แต่หลังจากผ่านการทดสอบและขับรถ

ในชีวิตจริงแล้ว ในทางปฏิบัติมักจะไม่ค่อยนำมาใช้ ขั้บรถตามใจตนเอง สร้างกฎของตนเองในลักษณะ เข้าข้างตัวเองเพราะเชื่อกันว่าสามารถขับรถได้ ปลอดภัย อย่างไรก็ตามเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558 ประเทศไทยได้ให้การรับรองร่างปฏิญญาอาเซียน ว่าด้วยแผนยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัย ทางถนน ซึ่งมีข้อเสนอให้มุ่งเน้นแนวทางเชิงกลยุทธ์ ที่สำคัญในการทำให้มาตรฐาน กฎเกณฑ์ และ กฎหมายเพื่อความปลอดภัยทางถนนให้เป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งช่วยเสริมสร้างความ สามารถ และพัฒนาความรู้โดยวิธีการวิจัยและการ ประเมิน รวมถึงมีการติดตามตรวจสอบ และการรายงานความคืบหน้า

อภิปรายผลการวิจัย

นำประเด็นที่สำคัญจากผลการวิจัย เชิงปริมาณมาอภิปรายผลมาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับคุณสมบัติการขอใบอนุญาตขับรถยนต์ ส่วนบุคคลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ดังนี้

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ มีแผนปฏิบัติการทศวรรษแห่งความปลอดภัย ทางถนน พ.ศ. 2554-2563 (Global Plan of Action A Decade of Action for Road Safety 2011-2020) จากการเสนอขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) โดยมีเป้าหมาย ลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลง ในปี 2563 เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีทิศทาง การ ดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาคู่ชีวิต อุบัติเหตุ ทางถนนประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรมชัดเจน (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2010) โดยพิจารณาหลักการ

วิศวกรรมจราจรและ 5 เสาหลักในแผน ปฏิบัติการทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2554-2563 ขององค์การสหประชาชาติ ระบุอย่างชัดเจนว่าครอบคลุมถึง 4 ปัจจัยหลัก คณะผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยผู้ขับขี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นหนึ่งใน ผู้ใช้รถใช้ถนน (road users) ตามที่ระบุไว้ในแผน ปฏิบัติการทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน ขององค์การสหประชาชาติซึ่งมีเป้าหมายใน เสาหลักที่ 4 ให้ผู้ใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย (safer road users) จากการศึกษาพบว่า สภาพ ปัญหาหรือสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่ เกือบทุกประเทศ (รวมถึงประเทศไทยด้วย) มาจาก ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่ที่มีพฤติกรรมขับขี่ที่ประมาท ไม่เหมาะสม ไม่เคารพกฎจราจร ซึ่งแสดงให้เห็น ว่าไม่ตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนน ด้วยกันหรืออีกนัยหนึ่งคือ ขาดจิตสำนึกในความ ปลอดภัยต่อตนเองและสังคมซึ่งสอดคล้องกับที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสาเหตุสำคัญ ที่สุดของอุบัติเหตุที่เกิดจากผู้ขับขี่คือ ผู้ขับขี่ขับรถ ด้วยความประมาท จำนวน 254 คน คิดเป็น ร้อยละ 63.50 ซึ่งสอดคล้องกับสถิติและข้อ ค้นพบในหลายงานศึกษาวิจัยของ Ogden (1990) ที่สะท้อนให้เห็นว่า อุบัติเหตุทางถนนส่วนใหญ่ เกิดขึ้นมาจากพฤติกรรมของมนุษย์หรือผู้ขับขี่ นั่นเอง ผู้ขับขี่จึงต้องรับผิดชอบต่อความปลอดภัย ในการขับรถภายใต้ระบบการจราจรขนส่งทางถนน อันสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ในประเด็นแรก ว่าการเกิดอุบัติเหตุทางถนนส่วนใหญ่ที่มาจาก ตัวผู้ขับขี่เอง และสอดคล้องกับ แนวคิดของ สาโรจน์ คัมทรัพย์ (Khunsup, 1996) ว่าการ

กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรมีลักษณะของความผิดที่เป็นการกระทำโดยประมาท คือกระทำโดยไม่ได้ใช้ความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในฐานะหรือภาวะวิสัยเช่นนั้นสามารถใช้ความระมัดระวัง แต่ไม่ได้ใช้อย่างเพียงพอและสมควรความคิดเห็นของประชาชนที่ขอใบอนุญาตขับรถหน้าใหม่นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้ขอทำใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลควรอยู่ที่อายุ 18 ปี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงคมนาคม (Ministry of Transport, 2557) คุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายจราจรทางบกปี 1985 (Road Traffic (Motor Vehicles Driving Licenses) (Rules, 1985) ซึ่งได้บัญญัติอายุขั้นต่ำ 18 ปีและสอดคล้องกับกรมการขนส่งทางบก (Land Transportation Office, 2016) คุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตขับรถตามประมวลกฎหมายขนส่งทางบกและจราจร ปี 1964 (the Land Transportation and Traffic Code, 1964) หรือ the Republic Act (RA) 4136 และ Administrative Orders ปี 2015 ของประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งได้บัญญัติต้องมีอายุขั้นต่ำ 18 ปี

เช่นเดียวกัน รองลงมาคือ อายุ 20 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 อันดับสามคือ อายุ 17 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport, 2014) คุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายขนส่งทางถนนปี 1987 (The Road Transport Act, 1987) ซึ่งได้บัญญัติต้องมีอายุขั้นต่ำ 17 ปี และสอดคล้องกับ Indonesian National Police (2016) คุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายฉบับที่ 22 ว่าด้วยการจราจรและขนส่งทางถนนปี 2009 (The law regarding Traffic and Road Transportation) ซึ่งได้บัญญัติต้องมีอายุขั้นต่ำ 17 ปีเช่นเดียวกัน และอายุ 15 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 ซึ่งสอดคล้องกับ AAA Foundation for Traffic Safety (2012) ได้กล่าวว่าในหลายมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาผู้ขอรับใบอนุญาตฝึกหัดขับรถยนต์จะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ (15-16 ปี) พร้อมกับมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองลงนามอนุญาต โดยในการฝึกหัดขับจะต้องแสดงป้ายผู้ขับขี่ฝึกหัดขับ

ประเด็น	ประเทศไทย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศอินโดนีเซีย	ประเทศเมียนมาร์	ประเทศมาเลเซีย
คุณสมบัติของผู้ยื่นขอ เกณฑ์อายุ	18 ปี	18 ปี	18 ปี (17 ปี ใบอนุญาตฝึกหัดขับ)	17 ปี สำหรับรถยนต์ประเภท A 20 ปี สำหรับรถยนต์ประเภท B	16 ปี ใบอนุญาตผู้ฝึกหัด 18 ปี ใบอนุญาตขับรถ B	17 ปี

ในส่วนเรื่องระยะเวลาในการอบรม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าควรกำหนดระยะเวลาในการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ขับขี่จำนวน 4 ชั่วโมง มีจำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.25 ซึ่งไม่สอดคล้องกับ กรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport, 2014) ได้กำหนดกระบวนการใบอนุญาตขับรถ มีระบบการขอและออกใบอนุญาตขับรถแบบลำดับขั้น Graduated Driving Licensing System ตามกฎหมายขนส่งทางถนนปี 1987 (the Road Transport Act, 1987) ให้ผู้ยื่นขอ ต้องเข้ารับการอบรมภาคทฤษฎีจำนวน 6 ชั่วโมงเกี่ยวกับ ทฤษฎีการขับรถเพื่อความปลอดภัย (KPP01) ในโรงเรียนสอนขับรถแล้วจึงเข้าสอบภาคทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายจราจรทางถนนและการขับขี่ปลอดภัยหรือ Part 1 สำหรับผู้ที่สามารถสอบผ่านภาคทฤษฎีนี้ไม่ต้องเข้ารับการอบรมภาคทฤษฎี (เริ่มใช้มาตั้งแต่กันยายน 2557) เมื่อสอบผ่านภาคทฤษฎีจะได้รับใบอนุญาตฝึกหัดขับ และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ คณะผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่า ควรมีการเพิ่มชั่วโมง

การอบรม และควรต้องกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณสมบัติด้านความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม การขับขี่ และความพร้อมทางด้านร่างกาย และจิตใจในการขับขี่ เมื่อขอต่ออายุใบอนุญาต ขั้บรถยนต์ส่วนบุคคล และสิ่งสำคัญของความคิดเห็นส่วนใหญ่ คือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย และจิตใจ ควรมีการตรวจสอบสมรรถภาพอย่างสม่ำเสมอเนื่องจากร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงที่เปลี่ยนแปลงไปตามอายุและการเจ็บป่วย รองลงมาคือพฤติกรรมการขับขี่ ต้องมีการอบรมก่อนเพื่อทดสอบทักษะการขับขี่ และเป็นการทบทวนความรู้ด้านการจราจร จิตสำนึก ความปลอดภัย รวมถึงการสอบภาคทฤษฎี ควรเพิ่มข้อเขียน และร้อยละการสอบผ่านให้สูงกว่าเดิม รวมถึงเพิ่มเติมเนื้อหาในส่วนของวิธีการขับขี่อย่างไรให้ปลอดภัย หากมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น การขออนุญาตฝึกหัดขับในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเป็นการฝึกฝนการขับรถให้มีความชำนาญ ก่อนออกใบอนุญาตขับขี่จริง แต่ทั้งนี้ปัจจุบัน กรมการขนส่งทางบกกำลังดำเนินการอยู่

ประเด็น	ประเทศไทย	ประเทศสิงคโปร์	ประเทศฟิลิปปินส์	ประเทศอินโดนีเซีย	ประเทศเมียนมาร์	ประเทศมาเลเซีย
การอบรมทางทฤษฎี	อบรมหลักสูตรของกรมการขนส่งทางบก 5 ชั่วโมง	ศึกษาด้วยตนเองหรือโรงเรียนสอนขับรถได้รับอนุญาตครูสอนภาคเอกชนได้รับอนุญาต	6 ชั่วโมงกับโรงเรียนสอนขับรถ หรือครูสอนภาคเอกชน	ศึกษาด้วยตนเองหรือโรงเรียนสอนขับรถได้รับอนุญาตครูสอนภาคเอกชนได้รับอนุญาต		

ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าระยะเวลาการถือใบอนุญาตขับรถชั่วคราวมีระยะเวลาเป็นจำนวน 4 ปี มีจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 ซึ่งไม่สอดคล้องกับ กรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport, 2014) ตามกฎหมายจราจรทางบกปี 1985 (Road Traffic Motor Vehicles Driving Licenses) (Rules, 1985) และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงปี 2015 ได้กำหนดให้ใบอนุญาตขับรถชั่วคราว (Provisional Driving License) จะมีอายุ 6 เดือนและสามารถต่ออายุได้จากหน่วยงานตำรวจจราจร รองลงมาคือ อื่น ๆ จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 จำนวน 1 ปี และ 2 ปี มีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport, 2014) คุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายขนส่งทางถนนปี 1987 (The Road Transport Act, 1987) ซึ่งได้กำหนดให้ใบอนุญาตขับรถชั่วคราว (Probationary Driving License/PDL) มีอายุประมาณ 2 ปี ออกให้สำหรับผู้ผ่านการสอบภาคปฏิบัติแล้ว

ส่วนการกำหนดให้มีใบอนุญาตฝึกหัดขับและฝึกหัดขับรถช่วงระยะเวลาหนึ่งตามเกณฑ์ที่กำหนดก่อนได้รับใบอนุญาตขับรถชั่วคราวสำหรับผู้ขับขี้น้ำใหม่ นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วย จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 ซึ่งสอดคล้องกับ AAA Foundation for Traffic Safety (2012) โดยจะต้องบันทึกชั่วโมงที่ทำการฝึกหัดขับลงในสมุดบันทึกให้ครบและมีประสบการณ์การขับรถตามหลักเกณฑ์ (เช่น ไม่ต่ำกว่า 30 ชั่วโมง) เป็นระยะเวลา 6 เดือน

ถึง 1 ปี และสอดคล้องกับ กรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport, 2014) ประเทศเมียนมาร์ได้กำหนดให้มีการขอใบอนุญาตผู้ฝึกหัดขับรถ โดยต้องมีผู้ฝึกสอนนั่งไปด้วยขณะขับรถตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอันสอดคล้องกับ กรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport, 2014) คุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายขนส่งทางถนนปี 1987 (The Road Transport Act, 1987) ซึ่งได้กำหนดให้ใบอนุญาตฝึกหัดขับ (Learner Driving License/LDL) มีอายุ 2 ปี ออกให้แก่ผู้ยื่นขอที่เข้ารับการอบรมภาคทฤษฎีผ่านการสอบภาคทฤษฎีแล้ว อาจต่ออายุใบอนุญาตขับขี้นี้ได้ทุก 3 หรือ 6 เดือนจนถึงสูงสุดที่ 2 ปี สำหรับไปฝึกหัดขับรถในภาคปฏิบัติต่อไป หากหลังจากครบ 2 ปีแล้ว ผู้ถือใบอนุญาตขับขี้อาจจำเป็นต้องเริ่มบทเรียนขับรถใหม่ทั้งกระบวนการเพื่อให้ได้รับใบอนุญาตขับขี้นี้ ผู้หัดขับรถ และสอดคล้องกับ กรมการขนส่งทางบก (Land Transportation Office, 2016) คุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตขับรถตามประมวลกฎหมายขนส่งทางบกและจราจรปี 1964 (The Land Transportation and Traffic Code 1964) หรือ (The Republic Act (RA) 4136 และ Administrative Orders ปี 2015 ของประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งได้กำหนดให้ใบอนุญาตฝึกหัดขับ (student permit) ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการกำหนดให้มีประกันภัยสำหรับผู้ฝึกหัดขับ จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.75 ซึ่งสอดคล้องกับ

Ecitizen (2016) และ Hawksford (2009) กล่าวว่า ในประเทศสิงคโปร์ ผู้ฝึกหัดขับรถต้องทำประกันความเสียหายด้วย

อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยกับการกำหนดให้มีการหัดขับที่บนถนนจริง จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ OECD and International Transport Forum (2008) ได้พบว่า ได้มีการพิสูจน์แล้วว่าระบบใบอนุญาตขับรถแบบเป็นลำดับขั้นนั้นมีประสิทธิภาพ เพราะว่าเป็นกระบวนการการออกใบอนุญาตขับรถที่สร้างประสบการณ์และดำเนินการกับผู้ขับขี่ได้อย่างก้าวหน้า รวมถึงป้องกันพฤติกรรมขับรถที่ไม่ปลอดภัยแต่เนิ่น ๆ ซึ่งระบบใบอนุญาตขับรถแบบเป็นลำดับขั้นอาจใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างด้วยกัน โดยที่ประเทศสวีเดนได้กำหนดระยะเวลาประมาณ 120 ชั่วโมง เพื่อฝึกประสบการณ์ขับที่บนท้องถนนจริงโดยมีผู้สอน/ผู้ขับขี่ที่ได้รับใบอนุญาตควบคุมดูแลก่อให้เกิดประโยชน์มาก โดยสามารถลดอุบัติเหตุทางถนนเมื่อขับที่รถในภายหลัง และสอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์คณะผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าควรสนับสนุนการฝึกขับบนถนนจริงให้มากกว่าเดิม เพื่อเป็นการฝึกฝนการขับรถให้มีความชำนาญก่อนออกใบอนุญาตขับที่จริง

ส่วนการใช้ระบบตัดแต้มนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้ระบบตัดแต้มต่อผู้ขับขี่ที่ขับรถฝ่าฝืนกฎจราจร จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.75 ซึ่งสอดคล้องกับ Department of Land Transport (2014) ตามกฎหมายจราจรทางบกปี 1985 (Road Traffic

(Motor Vehicles Driving Licenses) (Rules, 1985) และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงปี 2015 ได้กำหนดให้มีการควบคุมผู้ขับขี่ของสิงคโปร์จะใช้ระบบคะแนนพัฒนาผู้ขับรถ หรือ Driver Improvement Points System (DIPS) นอกจากการปรับและโทษอาญา โดยเมื่อผู้ถือใบอนุญาตขับรถทำผิดกฎจราจร ผู้ถือใบอนุญาตขับรถจะได้รับคะแนนแล้วแต่ฐานความผิด เมื่อผู้ขับขี่ได้คะแนนสะสมถึง 24 คะแนนภายในสองปีใบอนุญาตขับรถจะถูกพักการใช้ชั่วคราวครั้งแรกเป็นเวลา 3 เดือน และหลังจากระยะเวลาที่พ้นการถูกพักการใช้ชั่วคราวนั้นผู้ขับขี่จะได้รับอนุญาตให้ได้รับคะแนนไม่เกิน 12 คะแนนภายในระยะเวลา 1 ปี หากเกินกว่านั้นใบขับขี่จะถูกพักการใช้อีกครั้ง ไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม การโดนพักการใช้ครั้งที่ 2 เป็นระยะเวลา 6 เดือน ครั้งที่ 3 เป็นระยะเวลา 1 ปี ครั้งที่ 4 เป็นระยะเวลา 2 ปี ครั้งที่ 5 ขึ้นไปจะมีระยะเวลาครั้งละ 3 ปี อย่างไรก็ตาม การโดนพักการใช้ใบอนุญาตขับรถเกินกว่า 1 ปี ส่งผลทำให้ใบขับขี่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตขับรถโดยอัตโนมัติ โดยผู้ขับขี่ต้องไปเริ่มกระบวนการเรียนและขอใบอนุญาตขับรถใหม่ โดยระยะเวลาการพักใช้ใบอนุญาตขับรถจะยังคงอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ Department of Land Transport (2014) ตามกฎหมายขนส่งทางถนนปี 1987 (The Road Transport Act, 1987) ได้กำหนดให้เมื่อผู้ถือใบอนุญาตขับรถทำผิดกฎจราจรจะต้องถูกดำเนินการตัดแต้มตามความผิดนั้น ๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์คณะผู้เชี่ยวชาญที่เห็นด้วยกับระบบการตัดแต้มผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนกฎหมายจราจร แต่ต้องมีระบบ

สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงได้ดีกับหลาย ๆ หน่วยงาน และต้องมีการบังคับกฎหมายอย่างเคร่งครัด หากมีการขับที่ผิดกฎหมายเป็นประจําควรมีการเพิกถอนใบอนุญาตตลอดชีวิต ซึ่งจะส่งผลดีต่อการขับที่บนถนนในประเทศไทย

โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการให้คนไทยสามารถใช้ใบอนุญาตขับรถไทยไปใช้ขับรถได้ในประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ โดยไม่ต้องขอใบขับที่สากลจำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 76.25 ซึ่งสอดคล้องกับกรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport, 2014) กำหนดว่าในอนุญาตขับรถแบบสมาร์ทการ์ดที่ออกโดยกรมการขนส่งทางบกของประเทศไทยซึ่งมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีข้อมูลและภาพถ่ายของผู้ขับใบอนุญาตขับรถ มีแถบแม่เหล็กเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มีการบันทึกข้อจำกัดในการใช้ใบอนุญาตขับรถ มีภาพอธิบายประเภทของรถที่ได้รับอนุญาตตามชนิดของใบอนุญาตขับรถสามารถนำไปใช้ขับรถยนต์ในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้ และสอดคล้องกับความตกลงว่าด้วยการยอมรับใบอนุญาตขับที่รถยนต์ในประเทศที่ออกโดยประเทศอาเซียน ค.ศ.1985 (Agreement on the Recognition of Domestic Driving Licenses Issued by ASEAN Countries, 1985) โดยทั้งนี้ 6 ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ทำความตกลงร่วมกันเพื่อยอมรับใบอนุญาตขับรถยนต์ภายในประเทศที่ออกโดยประเทศสมาชิกอาเซียนหนึ่งให้มาใช้ขับรถยนต์ในประเทศของตนตามประเภทและชนิดของรถ

ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตขับรถนั้น และให้ความสำคัญสำคัญกับการใช้ใบอนุญาตขับรถระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันในเรื่องของการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบกฎเกณฑ์จราจรมากที่สุดจำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 67.75 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์คณะผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดมาตรการให้เป็นสากลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและควรมีการอบรมชาวต่างชาติก่อนอนุญาตให้มีการขับที่รถยนต์ส่วนบุคคลในประเทศไทยเนื่องจากพวงมาลัยและเลนการขับที่จะแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ และให้ความรู้เกี่ยวกับป้ายจราจร สัญลักษณ์ต่างให้ครบถ้วนด้วย และหากคนไทยต้องขับที่รถยนต์ในต่างประเทศก่อนจะขับที่ได้อาจต้องมีการอบรมจากประเทศอื่น ๆ เช่นกัน ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องเป็นประเทศที่ทำสัตยาบันกันเท่านั้น เพราะการบังคับใช้กฎหมายจะมีความเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรปรับปรุงเกี่ยวกับมาตรการด้านการทำใบอนุญาตขับรถ เช่น การอบรม การทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย เมื่อยื่นขอครั้งแรกและต่ออายุ เกณฑ์ทดสอบความรู้ทางทฤษฎีใบรับรองแพทย์และอื่น ๆ
2. ควรปรับปรุงเชิงโครงสร้างและระบบใบอนุญาตขับรถให้หนึ่งคนมีเพียง 1 ใบอนุญาตขับรถ โดยการยุบรวมใบอนุญาตขับรถจากระบบกฎหมายเดิมที่กำหนดให้มีหลายใบ
3. ควรปรับปรุงวิธีการอบรมทดสอบให้สามารถคัดกรองบุคคลเพื่อขับรถบนถนนได้จริง

4. ควรปรับปรุงเกี่ยวกับใบรับรองแพทย์ เพื่อแสดงความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากมีหลายโรคที่เป็นอุปสรรคโดยตรงต่อการขับขี่ เช่น โรคลมชัก โรคหลอดเลือดสมอง โรคหัวใจ อาการง่วงผลข้างเคียงจากการรักษา ด้วยยาบางประเภท เป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนมากมายหลายครั้ง

5. ควรนำระบบตัดแต้มหรือเพิ่มแต้ม ผู้ขับขี่เมื่อกระทำความผิดกลับมาใช้เต็มรูปแบบ

6. ควรพิจารณาปรับปรุงเข้าสู่วิธีการอบรมหรือสอนแบบ coaching ที่ใช้กันอยู่ในหลายประเทศ

7. ควรพิจารณาให้มีการสอบขับรถในถนนจริงในอนาคตต่อไปเพื่อให้เกิดความปลอดภัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณการศึกษาระดับปริญญาตรี ประจำปี พ.ศ. 2559 จากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

REFERENCES

AAA Foundation for Traffic Safety. (2012). Graduated driver licensing research review 2010-present, (November 2012). Washington, DC.

Academic Center for Road Safety, (2016). Report on World Road Safety Situation 2015. Retrieved November 30, 2016,

from <http://www.roadsafetythai.org/term-detail.php?id=42&cid=470>. (in Thai)

ASEAN Department, Ministry of Foreign Affairs. (2015). ASEAN Community. Retrieved October 10, 2015, from <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20150612-172511-932159.pdf>

Department of Disaster Prevention and Mitigation. (2010). Navigational strategic map for decade of road safety 2010-2019. Bangkok, Department of Disaster Prevention and Mitigation and the secretary of center for road safety. (in Thai)

Department of Land Transport of Thailand. (2015). Department of Land Transport of Thailand's News. (18 March 2015) Bangkok: Department of Land Transport of Thailand. (in Thai)

Department of Land Transport of Thailand, Relation and Communication Office, (2014). Department of Land Transport of Thailand's Newsletter, 139 (12 September 2014) N.p. (in Thai)

Department of Land Transport, Ministry of Transport, (2014). Handbook for ASEAN Readiness for Thai Transport Operators (Myanmar). N.p. (in Thai)

- Department of Land Transport, Ministry of Transport, (2014). Handbook for ASEAN Readiness for Thai Transport Operators (Malaysia). N.p. (in Thai)
- Department of Land Transport, Ministry of Transport, (2014). Handbook for ASEAN Readiness for Thai Transport Operators (Singapore). N.p. (in Thai)
- Ecitizen. (2016). Getting a driving license for motorcars (Class 3, 3A, 3C, 3CA). Retrieved May 9, 2016, from [https://www.ecitizen.gov.sg/Topics/Pages/Getting-a-driving-licence-for-motorcars-\(Class-3,-3A\).aspx?Tab=Overview](https://www.ecitizen.gov.sg/Topics/Pages/Getting-a-driving-licence-for-motorcars-(Class-3,-3A).aspx?Tab=Overview) (in Thai)
- Hawksford. (2009). Getting a driving license in Singapore. Retrieved July 1, 2009, from <http://www.guidemesingapore.com/blog-post/singapore-life/getting-a-driving-license-in-singapore>
- Indonesian National Police. (2016). Driving License (SIM). Retrieved November 30, 2016, from <https://www.polri.go.id/layanan-sim.php>
- Ogden, K.W. (1990). Human factors in traffic engineering. ITE Journal (August), 41.
- Land Transportation Office, (2016). Traffic violation and administrative fees and charges. Retrieved November 30, 2016, from <http://www.lto.gov.ph/index.php/services/drivers-licensing/82-fines-penalties-for-traffic-and-administrative-violations> (in Thai)
- Ministry of Transport. (2016). Ministers meeting report concerning Ministry of Transport (27 October 2016), Department of Land Transport of Thailand's Newsletter No. 390/2016. (in Thai)
- National Statistic Office, Government Strategic Information Center. (2014) Road Accidents: more than lives that are lost. Retrieved April 30, 2014, from <http://www.nic.go.th/gsic/e-book/accident/accident.pdf> (in Thai)
- OECD and International Transport Forum. (2008). Towards zero: ambitious road safety targets and the safe system approach. France: OECD.
- Khunsup, S. (1996). Traffic law enforcement in Bangkok. Master of Laws Dissertation, graduate school department, Chulalongkorn University. (in Thai)

การบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีและข้อมูลขับเคลื่อนการค้นหาดัชนีแบบภาวะผู้นำ
ระดับปฏิบัติการในองค์การที่บริหารด้วยวัฒนธรรมไทย

THEORY AND DATA INTEGRATION DRIVEN MODEL
TO EXPLORE THE OPERATIONAL LEADERSHIP STYLE
IN THAI CULTURAL ORGANIZATION

ระพีพรรณ พิริยะกุล^{1*}, จริญญาภรณ์ ศรีสังวาลย์², อินทกะ พิริยะกุล³ และ นภาพร ชันธนาภา⁴

Rapeepun Piriyaikul^{1*}, Jariyaporn Sri Sangwan², Intaka piriyakul³ and Napaporn Khantanapha⁴

ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1*}

โรงพยาบาลกรุงเทพพัทยา จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย²

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย³

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย⁴

Department of Computer Science Faculty of Science Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand^{1*}

International Hospital in Thailand Chonburi Thailand²

Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand³

Faculty of Business Administration Southeast Asia University, Bangkok, Thailand⁴

rapeepunnight@yahoo.com^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาดัชนีแบบที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำด้านการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของไทย จากการทบทวนวรรณกรรมและใช้แบบสอบถาม 550 ชุดจากพยาบาลวิชาชีพของโรงพยาบาลเครือข่ายกรุงเทพดุสิตเวชการ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในการรับรู้ถึงภาวะความเป็นผู้นำในระดับปฏิบัติการในมิติของความสามารถในการสนับสนุนทรัพยากร และการสร้างสัมพันธภาพเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและนำไปสู่ความสำเร็จของงาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าลักษณะความเป็นผู้นำในการดำเนินงานด้านการจัดการวัฒนธรรมของไทยมีความสามารถในการดึงดูดผู้ติดตามใน 2 องค์ประกอบ คือ ความผูกพันเชิงสัมพันธ์และความผูกพันเชิงอารมณ์ในการยอมรับผู้นำที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานกับโดยมีปัจจัยส่งผ่าน คือ การมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: ผู้นำระดับปฏิบัติการ การบริหารด้วยวัฒนธรรมไทย ความผูกพันจากความสัมพันธ์

ABSTRACT

This research aimed to find an applicable model for Thai cultural operational leadership. To investigate the cause and effect, we constructed a Theoretical model. And then applied 550 questionnaires getting from Bangkok Dusit Medical Service's professional nurses to analyze the data. The covariance based was used to identify the structural equation model of the operational leadership of empowerment on the dimensions of resource support and relational support to motivate team's involvement and lead to job performance. The results have shown that the strength characteristic of operational leadership with Thai cultural management was the ability to engage the followers on two components: relational and affective commitment to success on job performance with the involvement mediator.

Keywords: operational leadership, Thai management style, relational commitment

บทนำ

การศึกษาตัวแบบเชิงโครงสร้างที่ดำเนินการส่วนใหญ่มักจะเป็นการวิเคราะห์เชิงยืนยันโดยใช้ทฤษฎีและงานวิจัยเป็นหลักในการสร้างกรอบแนวคิดวิจัยที่เรียกว่า ตัวแบบเชิงทฤษฎี (theoretical model) ซึ่งการวิเคราะห์ลักษณะนี้ ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการทดสอบโดยการวิเคราะห์ตัวแบบเชิงทฤษฎีที่กำหนด มักจะดำเนินการในระดับการวิเคราะห์หาความรู้แบบทั่วไป (general analysis) เพื่อหาผลสรุป โดยไม่วิเคราะห์ในระดับเชิงลึกเพื่อหารายละเอียดของตัวแบบบนข้อมูลเชิงประจักษ์แต่ละประเภท (Trembley & Landreville, 2014) เพราะการใช้ทฤษฎีขับเคลื่อนตัวแบบนี้จะเป็นยืนยันโดยภาพรวมในส่วนของกรวิเคราะห์รายละเอียดให้ลึกซึ้ง

ลงไป เพื่อให้ได้สมการโครงสร้างที่เหมาะสมกับข้อมูลที่แตกต่างตามโดเมน (domain diversity) ทั้งนี้ เพราะข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ปรากฏในสถานบริการแต่ละประเภท เช่น โรงงาน โรงพยาบาล หรือ โรงแรม ก็จะมีมุมมองข้อมูลในมิติของลูกค้าหรือพนักงานที่ให้บริการในธุรกิจแต่ละประเภทแตกต่างกัน (Ambrose & Schmike, 2003) ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ การที่จะหาตัวแบบเชิงลึกที่เหมาะสมกับองค์การที่ดำเนินธุรกิจแต่ละกลุ่มจึงจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลของแต่ละลักษณะเป็นตัวขับเคลื่อนในการวิเคราะห์ เพื่อจะได้ตัวแบบคุณลักษณะในเชิงลึกอันจักนำไปสู่ประโยชน์ในเชิงของการบริหารองค์การแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสม

ในงานวิจัยครั้งนี้ได้นำตัวแบบการศึกษา ลักษณะผู้นำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ โดยการดำเนินการในระดับการสร้างตัวแบบ โดยใช้ทฤษฎีสันับสนุนตัวแบบภาวะผู้นำ เพื่อสร้างตัวแบบเชิงทฤษฎี และใช้ข้อมูล สันับสนุนเพื่อค้นหาตัวแบบที่เหมาะสมกับ ลักษณะข้อมูลเชิงประจักษ์ ภาวะผู้นำส่วนใหญ่ มักใช้แนวคิดผู้นำที่อยู่ในระดับองค์กร โดยมี แนวคิดในลักษณะภาวะผู้นำแบบร่วมสมัย (contemporary leadership) ซึ่งนิยมใช้กัน ปัจจุบัน เช่น ผู้นำแบบเต็มตัวแบบ (full range leadership) ผู้นำแบบปฏิรูป (transformation leadership) ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (transactional leadership) และผู้นำที่แท้จริง (authentic leadership) ลักษณะผู้นำแต่ละแบบที่กล่าวมานี้ ได้มีการนำไปใช้สนับสนุนภาวะผู้นำในองค์กร ประเภทต่าง ๆ เช่นองค์กรที่มุ่งเน้นการสร้าง นวัตกรรมก็มักจะใช้ภาวะ ผู้นำแบบปฏิรูป ซึ่งใช้ กลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่าง สามารถ แข่งขันกับภายนอก (competitive advantage) (Porter, 1985) ได้โดยเน้นการสร้างให้คน ในองค์กรมีความคิดสร้างสรรค์ การผลักดัน ให้องค์กรเป็นการองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในขณะที่ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนจะเป็นภาวะผู้นำ ที่ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับ ผู้ตามเพื่อให้ได้รับผลงานตามข้อตกลงโดยอยู่ ภายใต้กฎ กติกาของหน่วยงาน (rules and regulations) (Bass, 1985; Burns, 1978) ลักษณะนี้อาจไม่เหมาะกับองค์กรที่ต้องการ ความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การสร้าง นวัตกรรม (Schein, 2016) ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน

มักเน้นที่การทำงานเพื่อให้การดำเนินการของ องค์กรเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ คุณสมบัติของผู้นำแบบนี้ต้องมีความเชี่ยวชาญ ในการจัดการงานให้เป็นไปตามหน้าที่ทางการ บริหาร (management functions) เช่น การ วางแผน การติดตามควบคุม เป็นต้น และโดยนัย วัฒนธรรมทางสังคมไทยการทำงานจะสำเร็จก็ต้อง อาศัยสัมพันธภาพระหว่างผู้นำกับผู้ตามด้วย (leader and follower relationship) นอกจากนี้ ผู้นำลักษณะนี้ยังต้องสร้างความคาดหวังที่จะ ได้รับจากความสำเร็จของงาน ส่งผลให้ผู้ตาม พร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงาน จากข้อมูล ลักษณะผู้นำที่กล่าวมานี้ เห็นได้ว่าผู้นำแลกเปลี่ยน สามารถจัดสรรทรัพยากรขององค์กรได้ใน ระดับหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะอยู่ในตำแหน่งที่ได้รับ มอบอำนาจในการทรัพยากรได้ แต่เมื่อผู้นำอยู่ใน ระดับปฏิบัติการ การเสริมอำนาจ (empower) จากองค์กรจะมีอย่างจำกัดและน้อยมาก ส่งผล ให้การค้นหาคุณลักษณะของผู้นำในระดับนี้ ที่สามารถทำให้ทีมงานประสบผลสำเร็จ จึงเป็น เรื่องที่น่าสนใจ นอกจากนี้งานวิจัยส่วนใหญ่ก็มี การศึกษาเรื่องนี้้อยมาก

ภาวะผู้นำในระดับปฏิบัติการส่วนใหญ่ จะมุ่งเน้นความสำเร็จของงาน (task oriented) ในแต่ละส่วน เช่น ฝ่ายผลิต ฝ่ายการตลาด และฝ่ายปฏิบัติการที่อยู่ในข่ายเสี่ยง เช่น ผู้นำ พยาบาล ผู้นำหน่วยกู้ชีพ เป็นต้น โดยนัยผู้นำ ในระดับปฏิบัติการดังที่ยกตัวอย่างมานี้ มักจะต้อง ใช้ศิลปะและความสามารถเฉพาะตัวเพื่อทำ ให้งานกลุ่มสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถ สร้างแรงจูงใจภายใน (self-motivated) เพื่อให้

บรรลุเป้าหมายการทำงาน (Burns, 1978) ถึงแม้ว่ามีการมุ่งเน้นงานเช่นเดียวกัน แต่ภาวะการณ์เป็นผู้นำในระดับปฏิบัติการมักจะมี ความแตกต่างกันในมิติของงาน เช่น การปฏิบัติงานในโรงงาน การปฏิบัติงานกึ่งชีพ หรืองานการพยาบาลคนไข้ นอกจากมิติของงานแล้วมิติของวัฒนธรรมก็มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมที่ทำให้ภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการมีความแตกต่างกัน เช่นในวัฒนธรรมตะวันตกที่เน้นการอยู่ร่วมกัน ก็แตกต่างจากชาติตะวันตกที่เน้นความเป็นตัวตน (Hofstede, 1973) เห็นได้ว่าวัฒนธรรมไทยที่มีรากฐานจากศาสนาพุทธที่สอนให้เราช่วยเหลือเพื่อนร่วมโลก ส่งผลให้คนไทยรวมทั้งองค์กรที่บริหารด้วยวัฒนธรรมไทยจึงมีหลักการบริหารที่เน้นเรื่องการอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือ ให้ความห่วงใย (care) ถ้าสนับสนุนด้วยทรัพยากรที่จับต้องได้ก็จะเสียสละ (tangible support) แต่ถ้าไม่มีก็สนับสนุนทางด้านจิตใจ (emotional support) คือ แสดงความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ถึงกัน แทนการบริจาคทรัพย์สิน

เนื่องจากการศึกษาภาวะผู้นำโดยทั่วไปมักจะมองข้ามความสำคัญภาวะผู้นำในระดับปฏิบัติการ ซึ่งเป็นระดับที่สำคัญเพราะเป็นผู้นำที่ต้องทำหน้าที่ทั้งเป็นผู้นำ และร่วมทำงานกับกลุ่มกับงานด้านหน้าโดยตรงซึ่งต้องเผชิญกับแรงกดดันหลายด้าน ในภาวะการณ์เช่นนี้ การบริหารทีมงานสำหรับผู้นำระดับปฏิบัติการในการบริหารภายใต้วัฒนธรรมไทย จึงมีจุดเด่นที่น่าค้นหาว่ามีความสามารถด้านใดที่โดดเด่น สามารถนำมา นิยามเป็นอัตลักษณ์ของผู้นำระดับปฏิบัติการแบบไทย (Thai operational leadership) ได้

ตัวอย่างข้อมูลที่น่าสนใจในการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การรับรู้ภาวะผู้นำหัวหน้าพยาบาลแบบไทย โดยสมาชิกเป็นพยาบาลวิชาชีพ การเลือกกลุ่มประชากรที่ศึกษาคือพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเครือข่ายกรุงเทพมหานครเขตการ ซึ่งเลือกโรงพยาบาลขนาด 250 เตียงขึ้นไป และมีศักยภาพการทางแพทยระดับทุติยภูมิขึ้นไป ทั้งนี้ เพราะมีลักษณะการทำงานเป็นทีมที่ชัดเจน จากผลสืบเนื่องดังที่กล่าวแล้ว ในประเด็นของภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการในการเป็นผู้นำ จึงนำข้อมูลของภาวะผู้นำพยาบาลมาศึกษาเพื่อเป็นต้นแบบของภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการที่เป็นผู้ที่อยู่ในการปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งต้องอยู่ภายใต้ความเสี่ยง เช่น ผู้นำในโรงงานต้องดูแลความปลอดภัยของพนักงาน พยาบาลต้องดูแลการรักษาคนไข้ หรือในกรณีของงานกึ่งชีพ รวมทั้งงานอื่น ๆ ดังนั้น ผู้นำจึงต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ มีความเข้าใจในการทำงานที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขเวลา ความต้องการของผู้รับบริการตลอดจนเครือข่าย ในส่วนของการเป็นผู้นำในกลุ่มงานก็ต้องมีความเข้าใจความแตกต่างของสมาชิกในกลุ่ม ในความเป็นปัจเจกบุคคลสามารถศรัทธาในการทำงาน สร้างความไว้วางใจ (trust) ว่าผู้นำจะไม่มีวันทอดทิ้ง กล่าวหาผู้ที่รับผิดชอบร่วมกันในยามวิกฤติ (Zhou & Cannella, 2008; Hinno et al., 2012) นอกเหนือจากการเสาะหาภาวะความเป็นผู้นำในระดับปฏิบัติการที่บริหารด้วยวัฒนธรรมไทยแล้ว งานวิจัยยังต้องเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ตัวแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อหาความรู้เชิงเหตุและผล (casualty)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาตัวแบบภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการที่บริหารด้วยวัฒนธรรมไทยโดยอาศัยทฤษฎีและบูรณาการร่วมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ประโยชน์เชิงบริหารได้ตัวแบบที่เหมาะสมในการนำไปใช้ในการให้ความรู้กับผู้นำระดับปฏิบัติการที่บริหารด้วยวัฒนธรรมไทย
2. ประโยชน์ในเชิงวิชาการได้ตัวแบบคุณลักษณะของภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการที่บริหารด้วยวัฒนธรรมไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรพยาบาลวิชาชีพของโรงพยาบาลเอกชนขนาด 100 เตียงขึ้นไป
2. ด้านเนื้อหา ศึกษาเฉพาะ ปัจจัยการรับรู้ภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมของพยาบาล และ ผลการปฏิบัติงาน
3. เก็บข้อมูลช่วงปี พ.ศ. 2560

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำข้อมูลเชิงประจักษ์จากแบบสอบถามจำนวน 550 หน่วยของพยาบาลวิชาชีพจากโรงพยาบาลในเครือดุสิตเวชการที่มีขนาด 250 เตียงขึ้นไป และมีศักยภาพการทางแพทย์ระดับทุติยภูมิขึ้นไป ได้แก่ โรงพยาบาลกรุงเทพ โรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ต โรงพยาบาลสมิติเวช

สุขุมวิท โรงพยาบาลสมิติเวช ศรีนครินทร์ โรงพยาบาลพญาไท 1 โรงพยาบาลพญาไท 2 โรงพยาบาลพญาไทศรีราชา และโรงพยาบาลเปาโล พหลโยธิน แผนการสุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ แผนการสุ่มตัวอย่างเชิงชั้นภูมิแบบง่าย โดยดำเนินการแบ่งชั้นภูมิตามโรงพยาบาล และจัดสรรขนาดตัวอย่างแบบสัดส่วน โดยแบบสอบถามประกอบด้วยการรับรู้ภาวะความเป็นผู้นำพยาบาลในด้าน การสนับสนุนด้านทรัพยากร การสนับสนุนด้านความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม และผลการปฏิบัติงาน มาวิเคราะห์เพื่อสอบยั่วตัวแบบเชิงเหตุตามที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม เรียกว่า ตัวแบบที่ 1

2. วิเคราะห์ตัวแบบที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเหตุ (cause factor) ปัจจัยส่งผ่าน (mediator factor) และปัจจัยผล (effect factor)
3. วิเคราะห์ตัวแบบที่ 2 - 4 โดยการนำปัจจัยที่วิเคราะห์ว่ามีความสำคัญในตัวแบบมาทำการสกัดปัจจัยลำดับที่สอง และปรับตัวแบบสมการให้เหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การทบทวนวรรณกรรม

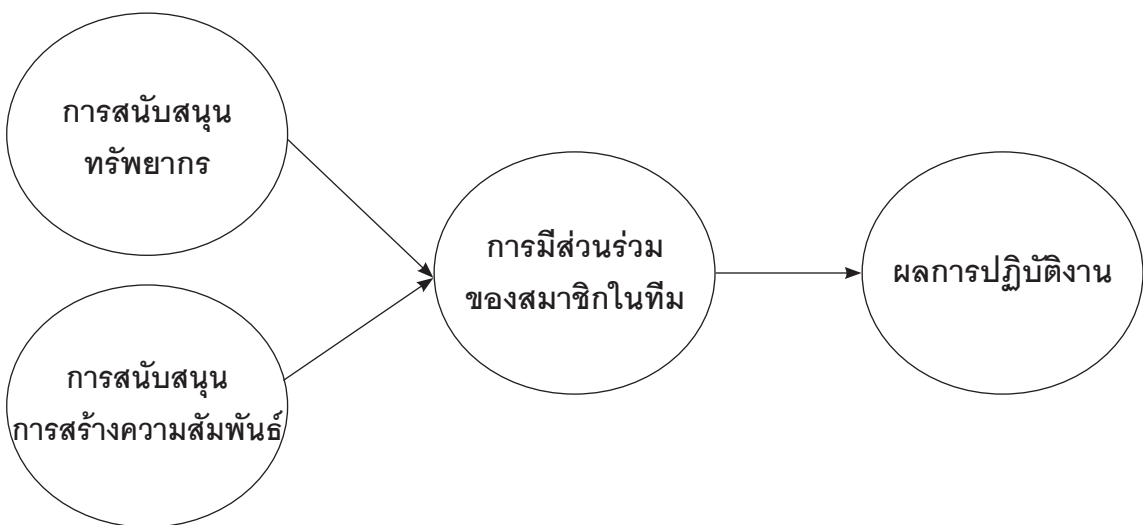
เพื่อสร้างกรอบแนวคิดวิจัยทางทฤษฎี (theoretical framework) โดยอาศัยทฤษฎีและงานวิจัยสนับสนุน แนวคิดภาวะความเป็นผู้นำประเภทต่างๆ จึงถูกคัดเลือกและนำมาบูรณาการร่วมกัน ดังนี้ คุณสมบัติของผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมีลักษณะบางประการที่สนับสนุนงานของผู้นำระดับปฏิบัติการในสายอาชีพพยาบาล เนื่องจากมีการเน้นงานในแต่ละกรณีเป็นหลัก เพราะการให้การพยาบาลผู้ป่วยในแต่ละกรณีก็มีความ

แตกต่างกัน ผู้นำในระดับหัวหน้าของแต่ละหน่วยงานย่อยเป็นผู้ในระดับต้นที่มีบทบาทสำคัญ ในการทำหน้าที่ประสานงานเชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับพยาบาลระดับปฏิบัติงาน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับพยาบาลที่มีอยู่ในทีม มีการสนับสนุนทรัพยากรได้ภายใต้ข้อจำกัด โดยผู้นำต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้ลูกทีม สามารถดึงความรู้ความสามารถของตนและเพื่อนร่วมงานให้สนับสนุนงานทั้งร่างกายและแรงใจ ทำให้คนไข้และญาติมีความรู้สึกว่าเขาเป็นคนในครอบครัวเดียวกับเรา การมีเจตคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วม และการสำนึกในหน้าที่ มีส่วนช่วยให้เกิดความสำเร็จของงานและนำไปสู่ผลประโยชน์ขององค์การ (Mitonga-Monga & Cilliers, 2012)

การรับรู้ถึงผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วม (involvement) (Kamasak, & Bulutlar, 2010)

การเป็นผู้นำในระดับปฏิบัติการในการบริหารแบบวัฒนธรรมไทยนั้น มักปรากฏตัวแบบการอยู่ร่วมกันในทีมที่แน่นเสมือนญาติ พี่น้องกัน มีความเอื้ออาทรกัน ผู้นำจึงเปรียบเสมือนผู้ปกครองในครอบครัว สมาชิกจะมีใจรักและทุ่มเทการทำงานเพื่อให้ครอบครัวมีความสุข ในขณะที่ผู้นำก็จะดูแลให้ความสัมพันธ์กับสมาชิกอย่างรักใคร่เช่นกัน นั่นหมายความว่าจุดเด่นของผู้นำระดับนี้ก็คือการสนับสนุนสมาชิก ทั้งด้านทรัพยากร (resource support) และด้านการสร้างความสัมพันธ์ (relational support) ทั้งในมิติที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ (Deepan, 2007)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่พัฒนาจากทฤษฎี (theoretical model)

งานวิจัยนี้ถูกสร้างโดยฐานของทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้ ทฤษฎี ERG (Existence, relatedness, and growth theory) ถูกพัฒนาโดยยึดพื้นฐานของทฤษฎีของ Maslow ซึ่งอาจเปรียบเทียบได้ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความต้องการในขั้นที่ 3 คือ ความต้องการมีสัมพันธภาพ (relatedness needs) เป็นความต้องการได้เป็นที่ยอมรับระหว่างกันผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วม และขั้นที่ 4 ของ Maslow ในส่วนที่พอใจกับการรับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น (Alderfer, 1972; Daft, 2006; Yukl, 2006) ทฤษฎี ERG ช่วยสนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้ ด้าน relational support นอกจากนี้ ทฤษฎีที่สนับสนุนที่สำคัญอีกทฤษฎี คือ ทฤษฎีการสื่อสารทางสังคม (social exchange theory) ที่อธิบายถึงการสื่อสารว่าเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีปวิวรรตนิยมเชิงโครงสร้าง (Homans, 1958) พื้นฐานของทฤษฎีนี้ ประกอบด้วยสมมติฐานที่ว่า ผู้คนในสังคมมีความผูกพันและมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) ร่วมกัน (Blumer, 1964) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนั้นเกิดโดยการสร้างความหมายและสัญลักษณ์ที่จะใช้ในการสื่อสารและการคิด เพื่อสร้างการเรียนรู้อันเกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง บนทางเลือกต่าง ๆ ในการดำเนินการ การเรียนรู้อาศัยการแลกเปลี่ยนความรู้กับสังคมในมิติต่าง ๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจ และจิตวิทยาของการอยู่ร่วมกัน อาจแสดงรูปแบบของทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมด้วยตัวแบบทางคณิตศาสตร์ดังตัวแบบ behavior (profits) = function(rewards of interaction, costs of interact (Peter, 2001) โดย costs of interaction หมายถึง การต้องเสียต้นทุนไปในการเข้าร่วมกับ

การสื่อสาร และ rewards of interaction หมายถึง ประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับจากการเข้าร่วมในการสื่อสาร ซึ่งอาจปรากฏในระยะสั้น หรือระยะยาวจากการสื่อสารกับผู้อื่นในสังคมโดยหลักการวัดจากแนวคิดอรรถประโยชน์ในเชิงเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากทั้งสองทฤษฎีคือ ทฤษฎีปวิวรรตนิยม (exchange theory) และ ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (social exchange theory) มีความเกี่ยวข้องกันมาก อาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีปวิวรรตนิยม ในงานวิจัยบางเรื่องจะกล่าวทั้งสองทฤษฎีไปด้วยกัน เช่นในงานศึกษาเรื่อง social exchange and cooperation in semi-virtual teamwork (Swanson, 1987) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นกลุ่ม ด้วยเหตุผลที่ว่าการประเมินผลตอบแทนของคนงานมักจะมองเฉพาะตัวคนที่ทำงานเท่านั้น แต่ไม่ได้ประเมินศักยภาพของการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งเรียกว่า “self-managed teams” การประเมินผลโดยมองข้ามการประเมินผลของการทำงานเป็นทีมทั้งในด้านผลตอบแทนทางตรงในรูปเงิน หรือรางวัล (tangible) หรือผลตอบแทนในรูปแบบอื่นที่จับต้องไม่ได้ (intangible) เช่น การยกย่องปัญหาการละเลยการมองข้ามการทำงานของทีมเหล่านี้ส่งผลให้การทำงานเป็นทีมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำยสุดจะส่งผลถึงการลดประสิทธิภาพของธุรกิจด้วย (Alchian & Demsetz, 1972)

ปัญหาของการบริหารการทำงานเป็นทีมมีหลากหลาย เช่น การไม่ยอมอุทิศตัวให้กับทีมรวมทั้งการเป็นตัวปัญหาของทีม งานบริหารก็ยิ่งจะยากขึ้น Wong & Burton (2001) แนะนำว่า

การบริหารการทำงานเป็นทีมนั้น ต้องเน้นการสร้างสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นกับสมาชิกทุกคนในทีม มีการยกย่อง ชมเชยในความคิดที่แต่ละคนแบ่งปัน ให้เกียรติอย่างเสมอภาค ภายใต้สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมขององค์การที่ทีมสังกัด ดังนั้น การแสดงออกของผู้นำที่มีภาษากาย เช่น น้ำเสียง แววตา (body language) แสดงความจริงใจ ก็จะสร้างการรับรู้และความประทับใจให้กับสมาชิกในทีม (Kollock, 1993)

ในทางการตลาด ทฤษฎีความผูกพันความไว้วางใจ (commitment-trust theory) (Morgan & Hunt, 1994) มาจากแนวคิดของทฤษฎีทางการตลาดที่ว่า ความผูกพันและความไว้วางใจเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญและเป็นสื่อกลางของการตลาด โดยพิจารณาว่าความผูกพันจะสร้างให้ลูกค้ายึดเกาะติดกับสินค้านั้น ๆ ความผูกพันและความไว้วางใจจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (Deepen, 2007) เมื่อนำมาปรับใช้กับองค์การ จึงเปรียบได้ว่า บุคลากรจะเกิดความไว้วางใจต่อองค์การ ต่อเมื่อองค์การโดยผ่านตัวแทน คือ ผู้บังคับบัญชาสามารถแสดงภาวะผู้นำที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเชื่อมั่นไว้วางใจ จนกลายเป็นความผูกพันต่อองค์การ ผลที่ตาม คือ ทำให้เกิดความร่วมมือกันทำงาน บนพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม

ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง (self-efficacy theory) (Bandura, 1997) หลักการทฤษฎีนี้มีว่า การที่บุคคลใด ๆ จะตัดสินใจดำเนินการอะไร ต้องมีการประเมินจากความรู้ความสามารถของตนเองที่เคยทำมาแล้ว โดยเทียบเคียงกับมาตรฐานหรือได้รับการยกย่อง โดย Beaugard

(2012) ขยายความว่าความรู้ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้นั้นต้องผ่านความรู้สึกนึกคิด (self-referent thoughts) ของตนเองก่อน การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางความคิดที่สัมพันธ์ระหว่างความรู้และการกระทำ (Luthans & Peterson, 2002)

ปัจจัยผลการปฏิบัติงานนั้นอธิบายด้วยทฤษฎีสถานทรัพยากร (RBV) ที่กล่าวถึง มุมมองการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์การ รวมทั้งศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นสิ่งสำคัญขององค์การ อันจะทำให้เกิดการได้เปรียบด้านการแข่งขันเหนือกว่าองค์การอื่น ทั้งนี้เพราะการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์การ (Barney, 1998; Amah & Ahiauzu, 2013) โดยการพัฒนาและดำเนินการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรให้ต้นทุนมีความคุ้มค่ามากที่สุด เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน (Barney, 1998; Wernerfelt, 1984) ต่อมาได้มีการนำ RBV มาพัฒนาเป็นการบริหารเชิงมูลค่า (VBM) ซึ่งหมายถึง การบริหารทรัพยากรตามฐานมูลค่าที่แท้จริง เพื่อสร้างมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์การมากที่สุด โดยนำแนวทางการวิเคราะห์ต้นทุนทั้งทางตรงและต้นทุนแฝงมาใช้ในการคำนวณการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งมีการวัดผลตอบแทนที่ไม่ได้เป็นตัวเงิน (non-financial) เช่น การผลทางคุณภาพและด้านจิตใจ เช่น ความร่วมมือ การลดความขัดแย้ง การวัดผลจากความพึงพอใจของพนักงานและความพึงพอใจของลูกค้า และผลตอบแทนกับผู้ถือหุ้นและองค์การ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

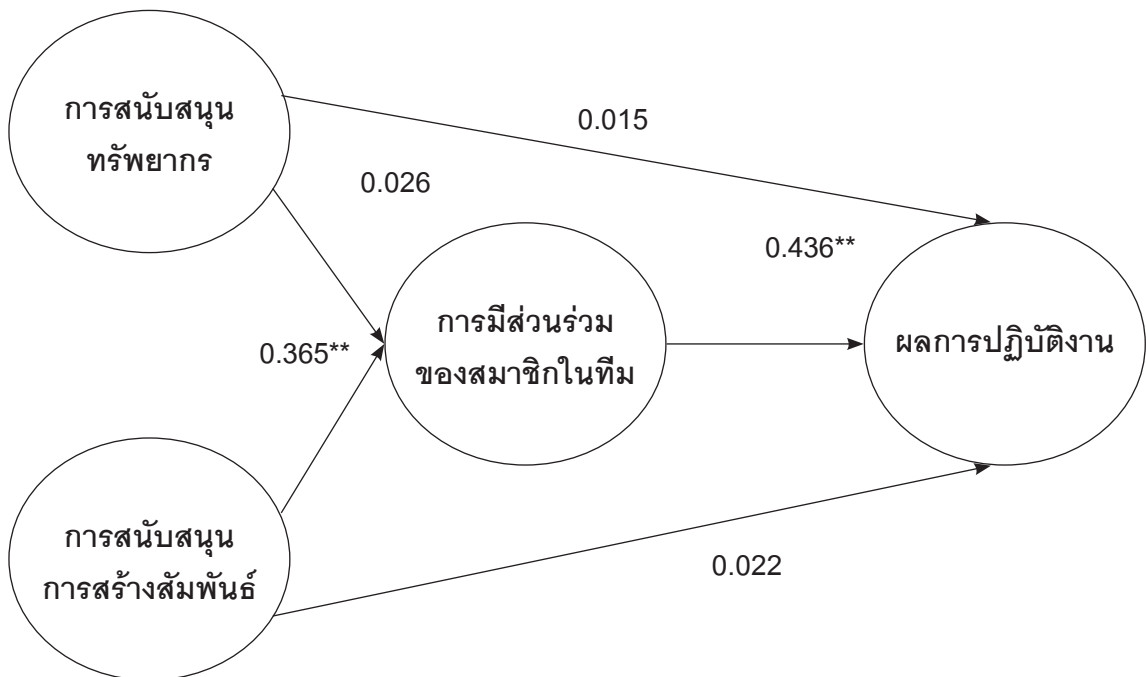
ขั้นที่ 1) ผลการวิเคราะห์ตัวแบบเชิงทฤษฎีที่สร้างโดยอาศัย ทฤษฎีและงานวิจัย เพื่อเป็นต้นแบบ (theoretical model) ในการวิจัย ผลการทดสอบปัจจัยส่งผ่าน (mediator factor)

ผลการวิเคราะห์ theoretical model พบว่า “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในทีม” เป็น ปัจจัยส่งผ่านที่สมบูรณ์ (complete mediator) ของ “ปัจจัยการสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์” และ ผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะ “ปัจจัยการสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์” ไม่มีผลต่อ “ผลการปฏิบัติงาน” ในขณะที่ “ปัจจัยการสนับสนุน

การสร้างความสัมพันธ์” มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งต่อ “ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการทำงาน” และ “ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการทำงาน” ส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง “ผลการปฏิบัติงาน” ดังนั้นจึงปรับ theoretical model ในข้อ 1) มาวิเคราะห์ในเชิงลึกในตัวแบบตัวแบบที่ 2

ขั้นที่ 2) ผลการวิเคราะห์โดยตัดปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลในตัวแบบที่ 1 โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

โดยผลการวิเคราะห์ในตัวแบบที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักเส้นทางมีค่าแตกต่างจากตัวแบบที่ 1 ดังการเปรียบเทียบในตารางที่ 1

ภาพที่ 2 ตัวแบบที่ 1 และผลการวิเคราะห์ ได้ค่าดัชนีความกลมกลืน $\chi^2/df = 2.157$

ภาพที่ 3 ตัวแบบที่ 2 พัฒนามาจากตัวแบบที่ 1 โดยการตัดปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลออก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าดัชนีความกลมกลืน $\chi^2/df = 1.876$

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์นำหนักของตัวแบบที่ 1 และ 2

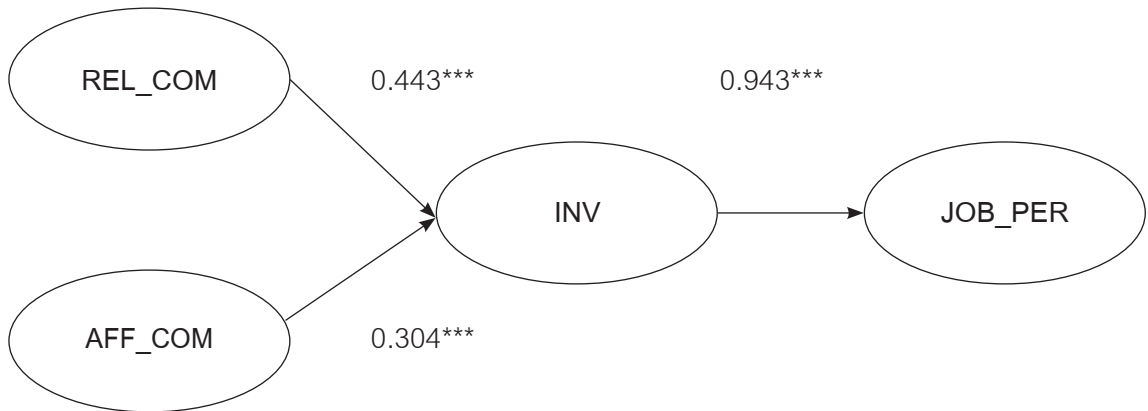
ตัวแบบที่ 1 (พัฒนามาจากทฤษฎี) น้ำหนักเส้นอิทธิพล	ตัวแบบที่ 2 (นำตัวแบบที่ 1 มาพัฒนาต่อ) น้ำหนักเส้นอิทธิพล
การสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมในการทำงาน = 0.365**	การสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมในการทำงาน = 0.486**
การสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ ส่งผลต่อ ผลการปฏิบัติงาน = 0.022	การสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ ส่งผลต่อ ผลการปฏิบัติงาน - NA
การมีส่วนร่วมในการทำงาน ส่งผลต่อ ผลการ ปฏิบัติงาน = 0.436**	การมีส่วนร่วมในการทำงาน ส่งผลต่อ ผลการ ปฏิบัติงาน = 0.512**

ขั้นที่ 3) ปรับจากตัวแบบ ในขั้นที่ 2 แล้วนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาช่วยในการปรับความกลมกลืนของตัวแบบ เรียกกระบวนการลักษณะนี้ว่า Data Driven Model โดยนำ “ปัจจัยการสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์” (REL-MAN) มาวิเคราะห์ปัจจัยปัจจัย (factor analysis) ด้วยวิธี principal component สกัดออกเป็นสองปัจจัย

ย่อยแล้วตั้งชื่อปัจจัยโดยใช้แนวคิดความผูกพันเชิงพฤติกรรมและทัศนคติ

(1) การสร้างความผูกพันในเชิงสัมพันธ์ (REL_COM) ค่า Cronbach's Alpha 0.845

(2) การสร้างความผูกพันในเชิงอารมณ์ (AFF_COM) ค่า Cronbach's Alpha 0.815

Operational Leadership in Thai Management Style:
RELATION COMMITMENT and AFFECTIVE COMMITMENT

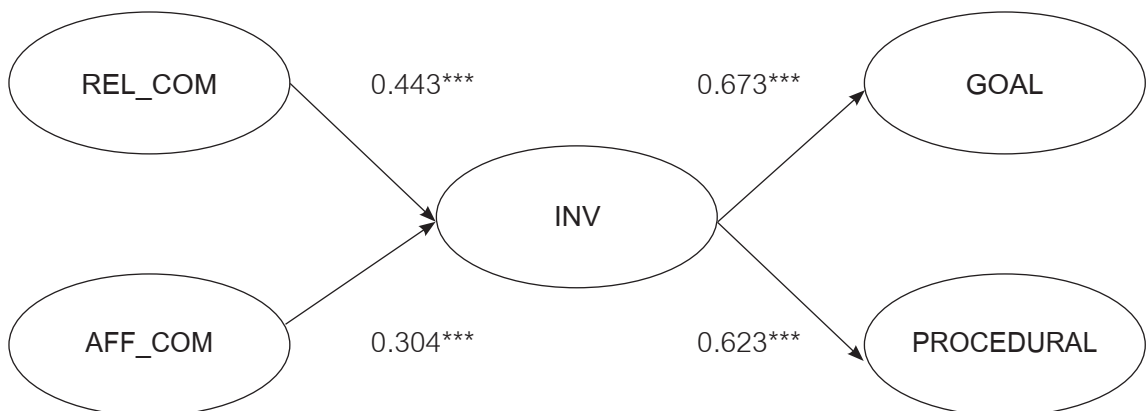
ภาพที่ 4 ตัวแบบที่ 3 ผลการวิเคราะห์ที่ได้ดัชนีความกลมกลืน $\chi^2/df = 1.442$

ขั้นที่ 4) ปรับจากตัวแบบ ในขั้นที่ 3 โดยการ นำผลการปฏิบัติงาน (JOB_PER) มาวิเคราะห์ สกัดเป็นปัจจัยย่อย แล้วตั้งชื่อแต่ละปัจจัยใช้แนวคิด ของ VBM

(1) ผลงาน (goal) ค่า Cronbach's Alpha 0.923

(2) กระบวนการ (procedural) Cronbach's Alpha 0.875

ผลการวิเคราะห์ตัวแบบด้วย data driven model เป็นตัวแบบที่ 4 ดังนี้

Operational Leadership in Thai Management Style

ภาพที่ 5 ตัวแบบที่ 4 ผลการวิเคราะห์ที่ได้ค่าดัชนีความกลมกลืน $\chi^2/df = 1.352$

ตารางที่ 3 ค่าดัชนีความกลมกลืนเหมาะสมจาก การวิเคราะห์แบบ SEM Co-Variance Based
ในตัวอย่าง Data Driven Model

ดัชนี	ค่าจาก ตัวแบบที่ 3	ค่าจาก ตัวแบบที่ 4	ค่ามาตรฐาน	อ้างอิง
Chi Square	10.092	10.821	-	-
Degree of Freedom	7	8	-	-
χ^2/df	1.442	1.352	≤ 3.00	Kline (1998); Ullman (2001)
RMSEA	0.029	0.032	< 0.08	Browne & Cudeck(1993)
P value	0.184	0.083	> 0.05	$p = 0.05$
NFI	0.995	0.993	> 0.95	Schumacker & Lomax,(2004)
CFI	0.999	0.999	> 0.93	Byrne, (1994)
GFI	0.994	0.995	0.90	Schumacker & Lomax ,(2004)
AGFI	0.981	0.997	> 0.90	Byrne, (1994)
IFI	0.999	0.997	> 0.90	Anderson & Gerbing, 1993; Hu & Bentler, 1995
RFI	0.983	0.985	> 0.90	Anderson & Gerbing, 1993; Hu & Bentler, 1995
RMR	0.018	0.019	< 0.08	Browne & Cudeck, 1993

ที่มา: จากการคำนวณด้วย SEM แบบ Co Variance Based

ผลสรุปการวิเคราะห์ตัวแบบที่วิเคราะห์ตัวแบบที่ 1- 4 ได้ผลดังการเปรียบเทียบตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตารางเปรียบเทียบ χ^2/df ของแต่ละตัวแบบ

ตัวแบบที่	χ^2/df	ลดลง	Sobel Test
1	2.157	-	-
2	1.876	0.281	$P < 0.5$
3	1.442	0.434	$P < 0.01$
4	1.352	0.090	$P < 0.05$

ที่มา: ผลการเปรียบเทียบการวิเคราะห์จาก 4 ตัวแบบ

จากตัวแบบที่ 4 ในภาพที่ 3 เห็นได้ว่า ภาวะผู้นำในระดับปฏิบัติการด้วยการบริหารแบบไทย (operational leadership in Thai management style) ที่มีความกลมกลืนมากที่สุดตามข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าภาวะความเป็นผู้นำระดับปฏิบัติการโดยใช้ข้อมูลจากกลุ่ม พยาบาลวิชาชีพที่รับรู้ต่อผู้นำที่บริหารโดยใช้วัฒนธรรมไทย มีลักษณะเด่น (dominant characteristic) แบ่งเป็น สองมิติ คือ มิติในการบริหารการสร้างความผูกพันด้วยความสัมพันธ์ (relational commitment) และมิติของการสร้างความผูกพันเชิงอารมณ์ (affective commitment) ในการยอมรับความจริงใจของผู้นำว่าจะอยู่เคียงข้างร่วมทุกข์ร่วมสุขในการทำงานโดยสัมพันธ์ทั้งสองมิติมีค่าอยู่ในระดับที่มีนัยสำคัญอย่างยิ่ง ($p < 0.001$) ต่อปัจจัยส่งผ่าน คือ การมีส่วนร่วมของผู้ร่วมทีม (involvement) ด้วยค่า 0.443 และ 0.304 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมทีม (involvement) ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานในมิติของเป้าหมาย (goal) และ กระบวนการ (procedural) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สูงทั้งคู่และมีค่าใกล้เคียงกันคือ 0.673 และ 0,623 โดยทั้งสองค่ามีระดับนัยสำคัญอย่างยิ่ง ($p < 0.001$)

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบการปรับตัวแบบจาก ตัวแบบที่ 1 ที่สร้างตามทฤษฎีและวรรณกรรมและการพัฒนา ตัวแบบที่ 2 3 และ 4 โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เห็นได้ว่าตัวแบบที่ 4 เป็นตัวแบบที่เหมาะสมที่สุดจากดัชนีวัดค่าความเหมาะสม (fit index) โดยมีปัจจัยผู้นำระดับปฏิบัติการที่มีความ

สามารถในการบริหารความสัมพันธ์ในเชิงลึกให้ผู้ตาม (follower) และผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตาม เช่นสมาชิกในครอบครัว ในที่งานรับรู้และซึมซับทั้งในมิติที่จับต้องได้ คือ พฤติกรรม (behavior) และมิติเชิงอารมณ์ (emotion) จนเกิดความผูกพันต่อผู้นำเชิงลึกและตอบสนองด้วยการร่วมมือร่วมใจจนเกิดเป็นผลงานที่มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดจากกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีการทำงานด้วยความสามัคคี ไม่เกิดข้อขัดแย้ง (conflict) ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมทีม (Involvement) เป็น ตัวแปรส่งผ่านที่แท้จริง (complete mediator) จากปัจจัยเหตุ คือ การบริหารความผูกพันเชิงสัมพันธ์ภาพจากผู้นำระดับปฏิบัติการที่บริหารด้วยวัฒนธรรมไทย การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาโดยการให้ทฤษฎีเป็นจุดเริ่มต้น ส่วนการพัฒนาตัวแบบเชิงลึกนั้นจะได้จากการนำข้อมูลในแต่ละกรณีมาศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการนำทั้งสองส่วนมาบูรณาการร่วมกันเพื่อให้ตัวแบบที่เหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานี้ได้ข้อค้นพบใหม่ของภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการแบบไทย (Thai operational leadership) ซึ่งสนับสนุนงานวิจัยของ Williams & Anderson (1991) และ Lewin et al. (1996) ซึ่งได้ข้อค้นพบในงานวิจัยว่า ถ้าผู้ตามได้รับรู้การมีปฏิสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างจริงใจก็จะประพฤติปฏิบัติตนเป็นพนักงานที่ดี (organizational citizenship behavior) คือ ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย มีความรักสามัคคี

สมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังสนับสนุนงานของ Adair (2003) ที่ศึกษาภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการว่า ผู้นำต้องมีความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ ในส่วนของศิลปะ คือ ความเข้าใจความต้องการของสมาชิกที่เป็นผู้ตาม (follower)

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งของวัฒนธรรมไทยที่ได้รับจากหลักศาสนาพุทธ รวมทั้งความสามารถในการนำพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทยมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการสร้างความผูกพันและการยอมรับในตัวผู้นำเพื่อให้งานสำเร็จได้อย่างกลมกลืน (harmonies) ของผู้นำระดับปฏิบัติการ โดยใช้การแลกเปลี่ยนเป็นทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้จากแนวคิดของภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนในมิติของทรัพยากรที่จับต้องได้เป็นทรัพยากรในมิติความสัมพันธ์เชิงอารมณ์ ซึ่งมีคุณค่า (value) ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยที่คนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธที่มุ่งเน้นการอยู่ร่วมกันเกื้อกูลกัน ถึงแม้จะไม่มีเงินทองสนับสนุนแต่ก็จะส่งกำลังใจไปช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเกิดปัญหา นับเป็นการสนับสนุนทางจิตใจ (emotional support) ทำให้ผู้รับเห็นคุณค่า (perceived value) ซึ่งบางครั้งสร้างสามารถพลังให้เกิดขึ้นกับผู้ได้รับมากกว่า การได้รับวัตถุ นอกจากนี้คนไทยยังมีวัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง

ด้านจิตใจ มีความรู้สึกที่ทุกคนในสังคมคือญาติพี่น้องกัน เชื้อเพื่อกัน แบ่งปันกัน คุณสมบัตินี้ส่งผลถึงการทำงานร่วมกันในองค์การ ดังนั้นการที่ผู้นำสามารถนำกลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์เชิงอารมณ์ได้ ก็จะทำให้ผู้ตามเชื่อมั่น และร่วมกันทำงานให้สำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ผลของงานวิจัยนี้สามารถนำมาใช้ในการฝึกอบรม ภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการในด้านการสร้างความสัมพันธ์เชิงอารมณ์ว่าผู้นำจะต้องมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ในเชิงอารมณ์จนเกิดเป็นความผูกพันโดยการสร้างกับตัวสมาชิกและครอบครัวของสมาชิกในทีมด้วย จนเกิดเป็น “emotional – commitment” โดยอาศัยการสื่อสารและจิตวิทยา ในการอยู่ร่วมกับสมาชิกในทีม ตลอดจนการสร้างความไว้วางใจ (trust) ทั้งในช่วงการปฏิบัติงานและนอกเวลา

2. การวิจัยในอนาคตควรศึกษาต่อคือ ตัวแบบของผู้นำระดับปฏิบัติการ ในวัฒนธรรมชาติอื่นเพื่อเช่น ผู้นำระดับปฏิบัติการที่เป็นองค์การญี่ปุ่น เพื่อเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยครั้งนี้

REFERENCES

- Adair, J. (2003). *Effective strategic leadership*. London: Macmillan.
- Armen A. Alchian & Harold D. (1972) Production, information costs, and economic organization. *The American Economic Review*, 62(5), 777-795.
- Alessandri, G., Borgogni, L., Schaufeli, W. B., Caprara, G., & Consiglio, C. (2014). From positive orientation to job performance: the role of work engagement and self-efficacy beliefs. *Journal of Happiness Studies*, doi :10.1007/s10902-0149533-4
- Ambrose, M.L., & Schminke, M. (2003). Organization as a mediator of the relationship between procedural justice, interactional justice perceived organizational support and supervisory trust. *Journal of Applied Psychology*, 88, 295- 305.
- Amah, E. & Ahiauzu, A. (2013). Employee involvement and organizational effectiveness. *Journal of Management Development*, 32 (7), 661-674.
- Anderson, J.C., & Gerbing, D.W. (1993). Monte Carlo evaluations of goodness-of-fit indices for structural equation models. In K.A. Bollen, & J.S. Long (eds.), *Testing structural equation models*. Newbury Park, CA: Sage.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. NY: Freeman.
- Barney, J. (1998). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal Management*. 17 (1), 99-120.
- Bass, B.M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. NY: Free Press.
- Beauregard, T.A. (2012). Perfectionism, self-efficacy and OCB: the moderating role of gender. *Personnel Review*. 41(5), 590–608.
- Blumer, P.M. (1964). *Exchange and POWER IN SOCIAL LIFE*. NY: John Wiley and Sons.
- Blumler, J.G., & Katz, E. (1974). *The uses of mass communications: current perspectives on Gratifications research*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Browne, M. W. & Cudeck, R. (1989). Single sample cross-validation indices for covariance structures. *Multivariate Behavioral Research*. 24, 445-455.
- Browne, M. W. & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K.A.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. NY: Harper and Row.
- Byrne, B. M. (1994). *Structural equation modeling with EQS and EQS/*

- Windows. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Deepan, J. K. (2007). Leadership, power, and positive relationships. In J. E. Dutton & B. R. Ragins (Eds.). Exploring positive relationships at work: Building a theoretical and research Foundation Mahwah. NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 347- 371.
- Demerouti, E., Bakker, A. B. & Leiter, M. (2014). Burnout and job performance: the moderating role of selection, optimization, and compensation strategies. *Journal of Occupational Health Psychology*. 19(1), 96-107. doi:10.1037/a0035062
- Edwards, P.K. & Scullion H. (1982). Deviancy theory and industrial praxis: a study of discipline and social control in an Industrial setting. *Journal of Sociology*. 16(3), 332-340.
- Guest, D. (2014). Employee engagement: a skeptical analysis. *Journal of Organizational Effectiveness: People and Performance*. 1(2), 141-156.
- Hinno, S., Partanen, P. & Vehvilainen-Julkunen, K. (2012). Nursing activities, nurse staffing and adverse patient outcomes. *Journal of Clinical Nursing*. 21(11-12), 1564-1593.
- Hofstede, G. (1984). *Culture's consequences: international differences in work-related values*. 2nd edition. Beverly Hills CA: SAGE Publication.
- Homans, G.C. (1958). Social behavior as exchange. *American Journal of Sociology*. 63, 597-606.
- Hu, K.J. Baird, Reeve R, H.M. (1995). The relationships between organizational culture, total quality management practices and operational performance. *International Journal of Operations & Production Management*. 31(7), 789-814.
- Kamasak, R., & Bulutlar, F. (2010). Influence of knowledge sharing on innovation. *European Business Review*. 22(3), 306–317.
- Kline, R. B. (1998). *Principles and practice of structural equation modeling*. NY: Guilford Press.
- Kollock, P. (1993). An eye for an eye leaves everyone blind: cooperation and accounting systems. *Journal of American Sociological Review*. 58, 768-786.
- Lewin Kurt, Lippitt, R., & White Ralph. (1996). Patterns of aggressive behavior in experimentally created social climates. *Journal of Social Psychology*. 5, 271-301.

- Luthans, F., & Peterson, S. J. (2002). Employee engagement and manager self-efficacy. *Journal of Management Development*. 21(5), 376-387.
- Mitonga-Monga, Coetzee, M., & Cilliers, F. V. N. (2012). Perceived leadership style and employee participation in a manufacturing company in the democratic republic of Congo. *Africa. Journal of Business Management*. 25(4), 45-64.
- Morgan, J., Robert, M., & Hunt, S. D. (1994). Commitment-trust theory of relationship marketing. *Journal of Marketing*. (58), 20-38.
- Peter, M. (2001). *Structural contexts of opportunities*. USA: University of Chicago Press.
- Porter, M. (1985). *Competitive strategy*. NY: Free Press.
- Schein, E. H. (2006). *Organizational culture and leadership*. 3rd edition. John Willey And Son, San Francisco.
- Schiele, Holger, Veldman, Jasper, & Hüttinger, Lisa., (2011). Supplier innovativeness and supplier pricing: the role of preferred customer status. *International Journal of Innovation Management*. 15(01), 1-27.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2004). *A beginner's guide to structural equation modeling*. 2nd edition. NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Spahr Christopher. (2016). Confronting the European Portuguese central vowel distinction. *Journal of Linguistics*. 61(2), 211-217.
- Swanson, D.L. (1987). Gratification seeking, media exposure, and audience interpretations: some direction for research. *Journal of Broadcast and Electronic Media*. 31(3), 237-255.
- Trembley Michale & Pascale -Edith Landreville. (2014). Information sharing and citizenship behavior: mediating the roles of empower, procedural justice and perceived organizational support. *International Journal of Business Communication*. 52(4), 22
- Ullman, J. B. (2001). Structural equation modeling. In B. G. Tabachnick & L.S. Fidell using multivariate statistics. 4th edition. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon. 653- 771.
- Weber, M. (1974). *Theory of social and economic organization*. Parsons & A. M. Henderson. Trans. NY: Oxford University Press.
- Williams, L. J., & Anderson, S. E. (1991). Job satisfaction and organizational commitment as predictors of

- organizational citizenship and in-role behaviors. *Journal of Management*. 17, 601-617.
- Wong, S.S., & R.M., Burton. (2001). Virtual teams: what are their characteristics and impact on team performance. *Computational and Mathematical Organization Theory*. 6, 339-360.
- Yukl, G. (2006). *Leadership in organizations*. 6th edition. NJ: Prentice Hall.
- Zhou, J., Shin, S. J., & Cannella, A. A. (2008). Employee self-perceived creativity after mergers and acquisitions: interactive effects of threat- opportunity perception, access to resources, and support for creativity. *Journal of Applied Behavioral Science*. 44, 397-421.

การปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติสมัยรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

THE MIGRANT WORKER POLICY ADJUSTMENT OF GENERAL PRAYUTH CHAN-O-CHA'S GOVERNMENT

หฤทัย จงวัฒนบัณฑิต

Haruetai Chongvatanabandit

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการจัดการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Master of Arts Program in Politics and Governance, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University,

Bangkok, Thailand

deo_ch@live.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายในการค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติ และทำที่ต่อบัจจัยดังกล่าวของรัฐบาลในสมัยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีวิจัยเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยต่าง ๆ และคำแถลงการณ์ของคณะรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผ่านทางนายกรัฐมนตรีหัวหน้ารัฐบาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยผลักดันที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ภายในประเทศ แรงงานข้ามชาติมีส่วนทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม การค้ายาเสพติด และเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ส่วนภายนอกประเทศ เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีการบังคับใช้แรงงานเด็ก บังคับหญิงค้าประเวณี การใช้แรงงานทาสอันเชื่อมโยงไปสู่การค้ามนุษย์ ทำให้ถูกเพ่งเล็งโจมตี และได้รับแรงกดดันอย่างมากจากต่างชาติและองค์การระหว่างประเทศ จากปัจจัยดังกล่าว ทำให้ท่าทีของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยรัฐประหาร มีฐานะเป็นรัฐจารีตนิยมมีความคล่องตัวในการใช้อำนาจได้อย่างรวดเร็วในการแก้ปัญหา จึงให้ความสำคัญเรื่องการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติเป็นวาระเร่งด่วน อันนำไปสู่วาระแห่งชาติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นการลดแรงกดดัน ทั้งจากภายใน

และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากต่างประเทศ เพื่อสร้างการยอมรับในเรื่องการใช้อำนาจ พร้อมทั้งเร่งสร้างความเข้าใจในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อไม่ให้กระทบบรรยากาศการค้าและการลงทุน ภายหลังจากดำเนินงานตามนโยบายแรงงานข้ามชาติที่ปรับเปลี่ยนโดยรัฐบาลนี้ ทำให้สถานการณ์การค้ามนุษย์ในปี 2559 ดีขึ้น ได้รับการเลื่อนอันดับอยู่ tier 2 watch list

คำสำคัญ: แรงงานข้ามชาติ การค้ามนุษย์ สิทธิมนุษยชน วาระแห่งชาติ

ABSTRACT

The purposes of this research are to study factors which influenced the adjustments of migrant worker policy under the government of General Prayuth Chan-O-Cha. and The reactions to these factors by the government.

Qualitative research method was used for this research, based on academic papers, research papers and the official statements of the Government of Prayuth Chan-o-cha through the Prime Minister of the Government, ministers and the related government agencies.

The research indicated that both internal factors within the country and external factors outside the country influenced the adjustments of migrant worker policy. For the internal factors, migrant workers contributed to the crimes, drug trafficking and threats to national security. For the external factors, human rights abuses, forced child labors, forced prostitutes and slave labors in Thailand which were linked to human trafficking. led to criticism and pressures by foreign and international organizations. From these factors, General Prayut Chan-o-cha, who came to power through a political coup, reacted rapidly to the issues by using his political status and power. As a national agenda, he emphasized the urgency of migrant workers issues, leading to concrete adjustments of migrant worker policy to reduce pressures from both within the country and outside the country and to establish acceptance of the power coming from the political coup. Furthermore, the adjustments of migrant worker policy were urgently communicated internationally to form the understanding. There, it would not affect Thailand's international trades and international investments. From the implementation on the adjusted policies, Thailand's human trafficking rank in 2016 was promoted to tier 2 Watch List.

Keywords: migrant worker, human trafficking, human rights, national agenda

บทนำ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้งานในกลุ่ม 3 ส หรือ 3 d คืองานที่แสนยากลำบากหรือหนัก (difficult) งานที่สกปรก (dirty) และงานเสี่ยงภัย (dangerous) เช่น งานกรรมกรในงานก่อสร้าง ลูกจ้างในร้านค้าที่ต้องทำทุกอย่างตั้งแต่ขายของ จัดสินค้าของทำความสะอาด ลูกจ้างเกษตรกรในไร่นาและสวนผลไม้ แม่บ้านทำความสะอาดหรืองานภาคประมงทะเลลากอวนที่ต้องทำงานเกือบตลอดวัน

ปัจจุบันคนไทยไม่นิยมทำงานในลักษณะดังกล่าว ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติหรือแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา เป็นต้น เพื่อเข้ามาทดแทนแรงงานไทยที่ขาดแคลน ทั้งภาคประมง ภาคอุตสาหกรรม และภาคอื่น ๆ การหลั่งไหลเข้ามาของแรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย ได้ก่อให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย ทั้งในด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงของมนุษย์ เพราะมนุษย์ถูกลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นคนให้เป็นเพียงสินค้า ที่มีการซื้อขายและเอาไรด์เอาเปรียบโดยไม่คำนึงถึงสภาพร่างกาย จิตใจ และความรู้สึก จึงนำไปสู่ประเด็นที่ประเทศไทยถูกเพ่งเล็ง โจมตีและกดดัน

อย่างหนักจากนานาประเทศ ประชาคมโลก และองค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา และสื่อต่างชาติ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาออกแถลงการณ์สถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำ 2557

โดยจัดให้ไทยถูกลดระดับจากเดิมที่อยู่ระดับ “เทียร์ 2 ที่ต้องจับตามอง” (tier 2 watch list) ลงมาอยู่ระดับ “เทียร์ 3” (tier 3) ซึ่งเป็นระดับต่ำสุด และมีสถานการณ์การค้ามนุษย์ระดับเลวร้ายที่สุด ส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมโดยรวมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ปัญหาเหล่านี้สะสมมาเป็นเวลานาน แต่ไม่มีรัฐบาลใดให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติหรือแรงงานต่างด้าว เนื่องจากไม่มีปัจจัยมากกดดันหรือกระตุ้นให้ปรับนโยบายดังกล่าว (ยังไม่สำคัญหรือจำเป็นในมุมมองของรัฐบาล) จึงยังไม่มีรัฐบาลใดที่ผ่านมาในอดีตสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างมีนัยสำคัญและชัดเจนในระดับที่น่าพอใจ

จึงนับเป็นโอกาสดีที่รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หรือรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) – อำมาตยาธิปไตย (bureaucratic democracy) ซึ่งเข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดย “รัฐประหาร” (Coup d'etat) มีฐานะเป็น “รัฐอธิปไตย” ครอบอำนาจอธิปไตย (sovereignty) ในการปกครองประเทศที่จะพลิกวิกฤตเป็นโอกาสในการสร้างการยอมรับเรื่องการใช้อำนาจในการปกครอง และลดแรงกดดันทั้งจากภายในและต่างประเทศในคราวเดียวกัน รัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีความ

ตระหนักดีว่า ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง จึงต้องตัดสินใจดำเนินการปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติเป็นวาระเร่งด่วนเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 โดยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานมอบนโยบาย “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็น “วาระแห่งชาติ” ในคราวประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการค้ามนุษย์ ปี 2558 ภายใต้การขับเคลื่อนของ คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว (กนร.) มุ่งเน้นการตรวจสอบ จับกุม บุกตรวจหน่วยงานภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติทั้งระบบอย่างเร่งด่วน และเร่งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับนานาชาติ เพื่อปกป้องสิทธิของไทยในเวทีระหว่างประเทศไม่ให้กระทบบรรยากาศการค้าการลงทุนกับนักลงทุนและนักธุรกิจชาวต่างชาติ พร้อมทั้งปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (non - traditional threats)

รัฐบาลได้ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ให้มีการบูรณาการในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งแต่เดิมมีกระทรวงพัฒนาความมั่นคงฯ (พม.) เป็นหน่วยงานหลัก กลายเป็นการสร้างกลไกระดับชาติ เพื่อให้เห็นว่าประเทศไทยให้ความสำคัญ เป็นวาระแห่งชาติ ที่จะต้องพัฒนากลไกให้มีประสิทธิภาพ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อให้การสั่งการหน่วยงานต่าง ๆ สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว โดยนายก

รัฐมนตรีได้เน้นย้ำว่า “การดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของรัฐบาลเป็นการปกป้องคุ้มครองคนไทยและชาวต่างชาติในประเทศไทยด้วย” และได้มอบนโยบายและแนวทางในการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสังเขป ดังนี้ 1. ป้องกันกลุ่มเสี่ยง ธุรกิจท่องเที่ยว 2. ดำเนินคดีผู้กระทำผิด กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด โดยนายกรัฐมนตรีได้ประกาศอย่างชัดเจนว่าจะไม่มีการไว้หน้าผู้ใดหากมีการกระทำผิด 3. คุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย และพยาน 4. ใช้กลไกเชิงนโยบายขับเคลื่อน ภาครัฐและภาคีเครือข่าย 5. พัฒนาบริหารข้อมูล ภาครัฐและภาคีเครือข่าย นอกจากนี้ ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีเด็กและสตรีได้ โดยหากพบเห็นการทำความผิดหรือกลุ่มเสี่ยง สามารถแจ้งข้อมูลได้ที่ “ศูนย์ช่วยเหลือสังคม” สายด่วน โทร 1300 บริการตลอด 24 ชั่วโมง และถ้าประชาชนพบเบาะแสการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ สามารถแจ้งเบาะแสมาได้ 2 ช่องทาง คือ โทรมาแจ้งที่เบอร์โทรศัพท์สายด่วน 1299 หรือหากเป็นเอกสารหลักฐานสามารถส่งผ่านมาได้ทางตู้ปณ. 444

จากปัจจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในประเด็นเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นับแต่การเข้าสู่อำนาจจนถึงปัจจุบัน โดยต้องการศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติ และ

ทำที่ต่อปัจจัยดังกล่าวของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยผลักดันที่ทำให้รัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต้องปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติ
2. เพื่อศึกษาถึงท่าทีของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ภายหลังจากได้รับแรงกดดันจากปัจจัยดังกล่าว

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

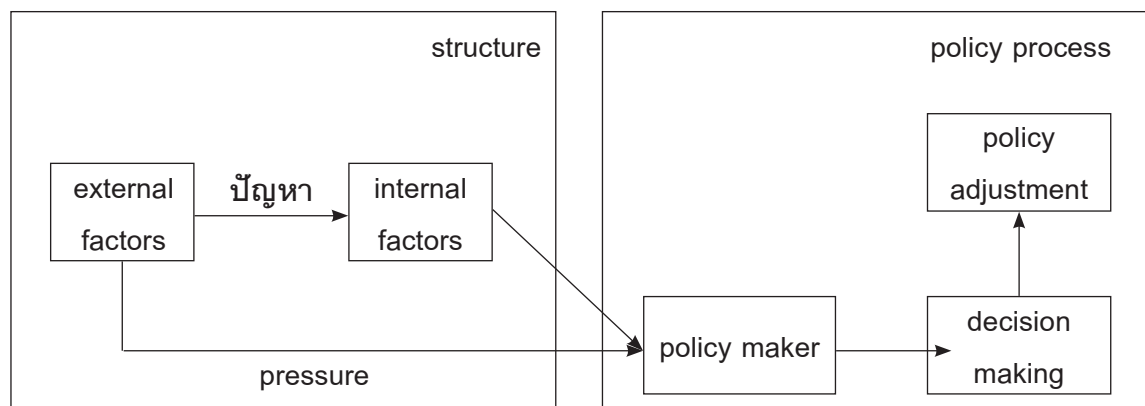
1. สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน และให้เป็นมาตรฐานสากล

กรอบแนวคิดของการวิจัย

2. สามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมายโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับขบวนการค้ามนุษย์และการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่าง ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาถึงปัญหาแรงงานต่างด้าวในกรอบของนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ ทั้งปัจจัยภายใน (internal factors) และภายนอก (external factors) และบริบทสภาพแวดล้อมตัวแสดง ที่ส่งผล (pressure) ให้รัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (policy maker) ปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติอย่างเร่งด่วนและประกาศเป็นวาระแห่งชาติ (policy adjustment)

ภาพที่ 1 แสดงกรอบความคิดของการวิจัย

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. ระบบโลก (world system) ของ Immanuel Wallerstein
2. การเมืองเกี่ยวพัน (linkage politics) ของ James N. Rosenau
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบทเชิงโครงสร้างกับผู้กระทำ (agency-structure) ของ Colin Hay

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยวิธีวิจัยเอกสาร พรรณนาจากเอกสารทางวิชาการและราชการ งานวิจัยต่าง ๆ บทความวารสาร ข้อมูลคำแถลงของรัฐบาลและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยหลักที่ทำให้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นั้น มีทั้งปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยภายนอกประเทศ

2. ท่าทีของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต่อปัจจัยดังกล่าว คือ ดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติอย่างเร่งด่วน

ในส่วนของปัจจัยภายในประเทศ ได้แก่

ปัจจัยจากคนต่างด้าว

การหลั่งไหลเข้ามาของแรงงานข้ามชาติได้ก่อให้เกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมอย่าง

กว้างขวาง รวมถึงปัญหาอาชญากรรม ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงมีทัศนคติต่อคนต่างด้าวว่ามีส่วนในการก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมเป็นอันดับแรก มีการลักทรัพย์ในชุมชน การลักทรัพย์จากร้านค้า การรับซื้อของโจรและส่งไปขายยังประเทศของตนเอง และที่ร้ายแรงมากคือ แรงงานต่างด้าวทำร้ายหรือฆ่านายจ้างคนไทย ประเด็นต่อมาคือปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายหรือลักลอบเข้าเมือง และคนต่างด้าว มีส่วนในการค้ายาเสพติด และลักลอบค้าอาวุธเถื่อน เป็นอันดับรองลงมา พบการกระทำผิดหลายรูปแบบ องค์การอาชญากรรมข้ามชาติหรือแก๊งมาเฟีย จะดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายในสองลักษณะ *ลักษณะแรก* คือ การขายสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมาย อาทิ ยาเสพติด อาวุธ สินค้าโจรกรรม การลักลอบขนแรงงานต่างด้าว การปลอมแปลงเอกสารบุคคล (Niyomsin, 2015) *อีกลักษณะหนึ่ง* คือ อาชญากรรมประเภทอื่นที่ไม่เข้าข่ายการจัดหาอุปทานสินค้าและบริการ เช่น การแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และการขโมยต่าง ๆ สำหรับอาชญากรรมประเภทแรกนั้น จะมีต้นทุนทางธุรกิจที่ต่ำกว่าธุรกิจทั่วไป เนื่องจากไม่ต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์ หรือกติกาใด ๆ เช่น ลักลอบนำคนต่างด้าวเข้ามาขายแรงงานหรือบริการทางเพศในราคาที่ต่ำกว่าแรงงานท้องถิ่น ทำให้อาชญากรรมข้ามชาติเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง อาชญากรรมข้ามชาติ (transnational crime) เป็นปัญหาใหญ่ของประเทศไทย เป็นภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ (non-traditional security threat) ที่กระทบต่อความปลอดภัย

และความมั่นคงของชาติโดยตรง และประเด็นปัญหาคนต่างด้าวมีส่วนเป็นพาหนะนำโรคระบาดนั้นเป็นอันดับสุดท้าย

ปัจจัยจากข้าราชการ

ปัญหาข้าราชการประพฤติมิชอบจากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. 2557 มีรายงานว่า มีเจ้าหน้าที่ทุจริตทั้งสองฝั่งชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน อำนวยความสะดวกให้แก่การลักลอบนำเข้าแรงงานที่ไม่มีเอกสารเข้าประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ลาว พม่าและกัมพูชา และเจ้าหน้าที่รัฐของไทยทั้งพลเรือนและทหารได้รับผลประโยชน์จากการลักลอบนำเข้าผู้แสวงที่พักพิงชาวโรฮิงญาจากพม่าและบังคลาเทศ รวมทั้งสมรู้ร่วมคิดกันในการขายผู้แสวงที่พักพิงชาวโรฮิงญาเหล่านี้เพื่อการบังคับใช้แรงงานบนเรือประมง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยบางคนได้ทำการโยกย้ายชายชาวโรฮิงญาจากศูนย์กักกันในไทยและนำไปขายให้นักค้ามนุษย์

ปัจจัยจากทางการเมือง

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ได้รับแรงกดดันทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศก็คือ การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นั้นมีที่มาจากรัฐประหารซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นสองส่วนคือเป็นแรงกดดันจากปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศ และจากปัจจัยทางการเมืองภายนอกประเทศ ในส่วนปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศนั้น ย่อมได้รับการต่อต้านจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายที่สูญเสียอำนาจและกลุ่มคนจำนวนมากที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลเดิมที่ถูกโค่นอำนาจลง

ตลอดจนประชาชนที่นิยมการปกครองแบบประชาธิปไตย (democracy) และกลุ่มคนที่ได้รับความเสียหายในการทำธุรกิจระหว่างประเทศที่ถูกกีดกันทางการค้า ส่วนปัจจัยทางการเมืองภายนอกประเทศ จะได้รับแรงกดดันจากกลุ่มประเทศต่างๆ ที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะกลุ่มประเทศมหาอำนาจซึ่งมีอิทธิพลกดดันในหลายด้าน อาทิ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความร่วมมือทางทหาร ด้านการค้า การลงทุน และการเรียกร้องให้คืนอำนาจกับประชาชนเพื่อนำไปสู่การเลือกตั้ง “ซึ่งการใช้อำนาจของรัฐดำเนินได้ก็ตาม (ในที่นี้หมายถึงรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) หากส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนหรือปัจเจกชน ความเป็นธรรมในสังคม และสิทธิด้านอื่น มักจะเผชิญกับแรงกดดัน จากกฎเกณฑ์ หลักปฏิบัติ และจริยธรรมระหว่างประเทศ ในระบบรัฐอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก” (Limmanee, 2015)

ในส่วนปัจจัยภายนอกประเทศ ได้แก่ ปัจจัยจากองค์กรระหว่างประเทศ

ปัญหาคนไร้รัฐและไร้สัญชาติ องค์กรสหประชาชาติ (The United Nations) ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาคนไร้รัฐและไร้สัญชาติ ซึ่งเป็นหนึ่งในปัญหาใหญ่ที่เป็นผลพวงมาจากปัญหาแรงงานข้ามชาติหรือแรงงานต่างด้าวที่มักถูกเลือกปฏิบัติจากสังคม สุดท้ายคนเหล่านี้มักจะถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยตกเป็นเป้าและเหยื่อของกระบวนการมิฉาชีพ และมีอัตราเสี่ยงสูงเป็นพิเศษต่อการตกเป็นเหยื่อของ *การค้ามนุษย์* บุคคลไร้สัญชาติในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทั้งจากการให้กำเนิดบุตร

ระหว่างการทำงานในประเทศไทยและจากสาเหตุอื่น ๆ รวมทั้งประเทศไทยมีบุคคลไร้สัญชาติในไทยมากกว่า 2 แสนคน (Thairath Online, 2015) ซึ่งจากรายงานระดับโลก ประจำปี 2557 ที่จัดทำโดยสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nation Office on Drugs and Crime: UNODC) ระบุว่า “ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปรากฏการณ์ระดับโลกอย่างแท้จริง” แร่งงานอพยพที่ขาดเอกสาร ไม่มีสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งมักทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ไม่กล้าแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจถึงปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ ความไร้รัฐและไร้สัญชาติหมายถึงการไม่ได้รับการปกป้องคุ้มครองและดูแลในฐานะพลเมืองของรัฐ จึงง่ายต่อการควบคุมและกดขี่ โดยรายงานของสหประชาชาติระบุว่า “การขาดสถานภาพทางกฎหมายที่ถูกต้องเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนเหล่านี้เสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์” ในหลายสถานการณ์ปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐมีการทุจริตและประพฤติมิชอบ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐในหลายพื้นที่ปฏิเสธสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของคนไร้สัญชาติ เช่น ไม่ยอมรับแจ้งเกิดหรือไม่ยอมออกหนังสือรับรองการเกิดในประเทศให้แก่บุตรของคนไร้สัญชาติ ทั้งที่มีพยานหลักฐานที่ชัดเจนว่าบุตรของคนไร้สัญชาตินั้นเกิดในประเทศไทย และการไม่ยอมรับให้เข้าเรียนในสถานศึกษา หรือไม่ยอมออกวุฒิการศึกษาให้ รวมทั้งไม่ยอมประกาศอนุญาตให้คนไร้สัญชาติที่จบการศึกษาในระบบการศึกษาไทยทำงานได้ตามวุฒิการศึกษา เป็นต้น

ปัจจัยจากประเทศมหาอำนาจ

ปัญหาการแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจทางเพศหรือการค้าบริการทางเพศ เช่น การบังคับสตรีและเด็กหญิงค้าประเวณี หรือการบังคับเพื่อธุรกิจทางเพศรูปแบบอื่น ๆ ผู้ตกเป็นเหยื่ออาจอยู่ในภาวะจำยอม หรือถูกบังคับ ชูเชื้อนให้ขายบริการทางเพศ อันเป็นการ *ค้ามนุษย์ในธุรกิจทางเพศ* ตามรายงานระดับโลกประจำปี 2557 ที่จัดทำโดยสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ระบุว่า ระหว่างปี 2553 - 2555 พบผู้เสียหายอย่างน้อยใน 124 ประเทศ จาก 153 ประเทศทั่วโลก ซึ่งผู้เสียหายส่วนใหญ่จากการค้ามนุษย์ที่พบเป็นหญิงและเด็ก ถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ บังคับใช้แรงงาน และเพื่อวัตถุประสงค์อื่น จากสถิติการดำเนินคดีในปี พ.ศ. 2557 พบว่าประเทศไทยยังคงมี 3 สถานะ คือ เป็นทั้ง *ประเทศต้นทาง* ที่ส่งเด็กและผู้หญิงไปค้าทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาค *ประเทศทางผ่าน* คือ เป็นผู้รับเด็กและผู้หญิงจากประเทศอื่น ทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาคเข้ามา และผ่านไปประเทศอื่น และ *ประเทศปลายทาง* ของการค้ามนุษย์ คือ นำเด็กและผู้หญิงจากที่ต่าง ๆ มาค้าบริการทางเพศในประเทศไทย

สถานการณ์การค้ามนุษย์เด็กและผู้หญิงในธุรกิจทางเพศ ทั้งการบังคับ ล่อลวง กักขัง ทารุณกรรมในประเทศไทยตามที่ได้กล่าวมาเป็นสถานการณ์ที่รุนแรงและเลวร้ายต่อผู้ตกเป็นเหยื่อของการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ส่งผลให้ประเทศไทยโดยเฉพาะรัฐบาลฯ ได้รับแรงกดดันอย่างหนักจากกลุ่มประเทศมหาอำนาจ

แม้จะมีการมองว่าประเทศเหล่านั้น ใช้เป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้าของประเทศไทย เพื่อผลประโยชน์ของประเทศตนเองก็ตาม แต่ประเทศไทยก็ไม่สามารถปฏิเสธการค้ามนุษย์ในธุรกิจทางเพศได้ เพราะเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในหลายพื้นที่เกือบทุกจังหวัดของประเทศ และมีความสลับซับซ้อนของวิธีการและสภาพปัญหา ตามที่ประเทศมหาอำนาจกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

ปัจจัยจากสื่อต่างชาติ

ปัญหาแรงงานข้ามชาติในภาคประมงทะเลของไทยเป็นปัญหาที่สื่อต่างชาติ หนังสือพิมพ์เดอะ การ์เดียน (The Guardian) ของอังกฤษ ได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง อุตสาหกรรมประมงทะเลถือได้ว่าเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทย ก่อให้เกิดจำนวนแรงงานเกี่ยวกับการประมงถึง 1,000,000 คน ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลรายใหญ่ของโลก และมีความต้องการแรงงานเพื่อรองรับกับอุตสาหกรรมดังกล่าวในอัตราที่สูง แต่เนื่องจากสภาพการทำงานที่หนัก มีเวลาพักผ่อนต่อวันน้อย สภาพความเป็นอยู่ลำบากมาก รวมถึงเรื่องอาหารและยารักษาโรคที่มีไม่เพียงพอ

หนังสือพิมพ์เดอะการ์เดียน ได้เสนอข่าวเชิงวิเคราะห์ เปิดเผยถึงแรงงานต่างด้าวในไทยที่ต้องทำงานหนักเยี่ยงทาสบนเรือประมงในธุรกิจค้ากุ้งว่าอาจส่งผลให้ไทยถูกสหรัฐฯ ขึ้นบัญชีดำ หากรัฐบาลไทยยังเพิกเฉยไม่จัดการปัญหาการค้ามนุษย์ เอกอัครราชทูต มาร์ค ลากอน

ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ประจำมหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ (Georgetown University) ได้ชื่นชมความพยายามของสื่อเดอะการ์เดียน ที่ได้ใช้เวลาถึง 6 เดือนในการทำรายงานเชิงสอบสวนชิ้นนี้ เพื่อตีแผ่เบื้องหลังอุตสาหกรรมประมงไทย ที่พบว่าการทำงานกะละ 20 ชั่วโมง โดนลงโทษโดยการโบยรวมไปถึงการทรมานและสังหารในที่สุด “เป็นงานที่สำคัญเท่าเทียมกับการทำงานของรัฐบาลและองค์การสหประชาชาติ คือ การที่นักข่าวสามารถเปิดโปงเรื่องเลวร้ายนี้ได้” ศ. มาร์ค ลากอน กล่าวต่ออีกว่า “การเปิดเผยนี้มีผลต่อรัฐบาลประเทศที่ถูกตีแผ่ในแง่ความเชื่อถือทางการค้า โดยความเชื่อมั่นในสินค้าอาหารทะเลที่ถูกส่งออกไปขายจากไทยล้วนแต่ได้รับผลกระทบทั้งสิ้น” เรือประมงสัญชาติไทยออกไปหาสัตว์น้ำในทะเล ต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือที่ออกไปกลางทะเลเป็นเวลาตั้งแต่ 1-5 ปี โดยต้องทำงานอย่างหนัก มีเวลาพักผ่อนต่อวันน้อยมาก จากสภาพการทำงานดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาทั้งการจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม การละเมิดสิทธิแรงงาน และการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ ยังเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายร่างกายและถูกข่มขู่จากหัวหน้างานหรือได้ง้อเรือหากทำงานไม่เป็นที่พอใจหรือเกิดเรื่องทะเลาะวิวาท เรื่องราวการทำร้ายข่มขู่มักจะเงียบหายไปจนแรงงานข้ามชาติเรียกสถานการณ์แบบนี้ว่า “นักโทษทางทะเล” นอกจากนี้ เดอะการ์เดียนยังรายงานว่า “ไทยมีความก้าวหน้าน้อยมากในการแก้ปัญหาแรงงานทาส” ถึงแม้จะถูกกดดันอย่างหนักและต่อเนื่องจากสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา (Manager Online, 2017)

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561)

การค้ามนุษย์ในประเทศไทยนั้น ได้ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยเป็นอันมาก อีกทั้งทำให้ถูกเพ่งเล็งโจมตี และกดดัน ทั้งจากสื่อต่างชาติ องค์กรระหว่างประเทศ และประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศคู่ค้าในสหภาพยุโรป (European Union : EU) และสหรัฐอเมริกา ได้นำปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นการค้ามนุษย์ของประเทศไทยมาเป็นมาตรการกดดันและกีดกันทางการค้าและลดระดับโดยการออกแถลงรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2557 หรือ TIP Report 2014 (U.S. Embassy and Consulate in Thailand, 2014) จาก “เทียร์ 2 ที่ต้องจับตามอง” (tier 2 watch list) ลงไปอยู่ระดับ “เทียร์ 3” (tier 3) ซึ่งเป็นระดับต่ำสุด และมีสถานการณ์การค้ามนุษย์เลวร้ายที่สุด

โดย รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ มีหลักที่สำคัญอยู่ 3 ประการคือ การป้องกันการคุ้มครอง และการดำเนินคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยแบ่งเกณฑ์การจัดระดับประเทศต่าง ๆ เป็น 4 ระดับ ได้แก่

“เทียร์ 1” (tier 1) คือ ประเทศที่สามารถดำเนินการได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายของสหรัฐ ในการป้องกันและบังคับใช้กฎหมาย การต่อต้านการค้ามนุษย์

“เทียร์ 2” (tier 2) คือประเทศที่ดำเนินการตามมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายของสหรัฐ ไม่ครบถ้วน แต่มีความพยายามในดำเนินการตามมาตรฐานขั้นต่ำต่าง ๆ ให้เห็นอย่างชัดเจน

“เทียร์ 2 ที่ต้องจับตามองหรือเฝ้าระวัง” (tier 2 watch list) คือ ประเทศมีเหตุการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น และไม่สามารถแสดงหลักฐานให้เห็นว่ามีความพยายามอย่างเพียงพอ

“เทียร์ 3” (tier 3) คือ ประเทศที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์เลวร้ายที่สุด ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายของสหรัฐ และไม่แสดงให้เห็นว่ามีความพยายามที่จะแก้ไขปรับปรุง

ซึ่งปัจจุบันการซื้อขายสินค้าหรือบริการของผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริโภคในประเทศตะวันตก ไม่ได้คำนึงถึงแต่เพียงคุณภาพของสินค้าเท่านั้น แต่ยังดูว่ากระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการมีการเอาวัดเอาเปรียบแรงงานหรือทำให้ชุมชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการผลิต สินค้าเหล่านั้นก็จะถูกปฏิเสธ แม้จะมีคุณภาพดีก็ตาม ทำให้เกิดปัญหาการส่งออกระหว่างผู้ประกอบการการค้าของไทยกับกลุ่มประเทศคู่ค้าดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และภาพลักษณ์ของประเทศไทยอย่างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของ การประมงที่ผิดกฎหมาย (IUU) ที่มีการใช้แรงงานทาส เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เชื่อมโยงกับปัญหาสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศไทย ระดับที่เลวร้ายที่สุด หากไทยไม่ดำเนินการแก้ไข อาจถูกกีดกันสินค้าในภาคประมง มูลค่ากว่า 2 แสนล้านบาทต่อปี (Thai Government, 2017) เนื่องจากประชาคมโลกมีความพยายามให้การสนับสนุนการกำหนดความรับผิดชอบของธุรกิจ ในการ “เคารพสิทธิมนุษยชน”

จากสภาพปัญหาต่างๆตามที่ได้กล่าวมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ในประเด็นการค้ามนุษย์ที่มีการนำแรงงานข้ามชาติมาใช้เป็นแรงงานทาส การบังคับและล่อลวงเด็กและผู้หญิงให้ค้าบริการ ในธุรกิจทางเพศ ได้กลายเป็นประเด็นร้อน ทำให้ถูกเพ่งเล็งโจมตีและได้รับแรงกดดันอย่างหนัก ทั้งจากสื่อต่างชาติ องค์กรระหว่างประเทศ และประเทศมหาอำนาจ ผลักดันให้การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีมาอย่างยาวนานเป็นรูปธรรมมากขึ้น ประกอบกับการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยการรัฐประหาร ทำให้ภาพลักษณ์ที่มาของอำนาจในการปกครองประเทศไม่ดี และไม่ถูกต้องตามหลักประชาธิปไตย (democracy) ทั้งในสายตาของประชาชนในประเทศ และชาวต่างประเทศ ที่นิยมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนค่านิยมในปัจจุบันของประเทศไทย เริ่มต้นตัวให้ความสำคัญเรื่องสิทธิมนุษยชน และความเท่าเทียมเสมอภาคในสังคมมากยิ่งขึ้น อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ที่ยังต้องพึ่งพาการส่งออก การลงทุน และเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมทั้งระบบเศรษฐกิจไทยผูกกับระบบเศรษฐกิจโลก ตามทฤษฎีระบบโลก ของ Immanuel Wallerstien (Khlaythabthim, 2010) ที่กล่าวว่า ความไม่เท่าเทียมระหว่างรัฐ และโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงไม่เท่าเทียมเช่นนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งในที่นี้หมายถึงประเทศมหาอำนาจสหรัฐอเมริกา และ

ประเทศคู่ค้าในสหภาพยุโรป (EU) ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในระดับสูง เรียกว่า รัฐศูนย์กลาง (core) แสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองจากประเทศที่กำลังพัฒนา เรียกว่า รัฐกึ่งชายขอบ (semi-periphery) และประเทศด้อยพัฒนา เรียกว่า รัฐชายขอบ (periphery) ได้ง่าย อาทิ การใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและการเมือง องค์กรระหว่างประเทศ ที่ฝ่ายตนมีบทบาทและอำนาจ เข้าข่มขู่ ครอบงำ เอารวัดเอาเปรียบประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา ส่งผลให้ประเทศมหาอำนาจมีอิทธิพลและบทบาท สามารถบังคับ กดดันให้กลุ่มประเทศดังกล่าวทำตาม นอกจากนี้ปัจจัยภายนอกประเทศยังส่งผลให้เกิดแรงกดดันจากปัจจัยภายในประเทศไทยต่อรัฐบาล ฯ ตามมาอีกด้วย ทั้งจากกลุ่มทางการเมืองในประเทศ กลุ่มผลประโยชน์ (interest group) หรือกลุ่มผลักดัน (pressure group) ต่าง ๆ นักการเมืองชนชั้นนำ (elite) และประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นตัวแสดง (actor) ที่มีส่วนในการปรับเปลี่ยนนโยบายสาธารณะ(public policy) แรงงานข้ามชาติของรัฐบาลฯ การรับรู้ของรัฐบาลหรือผู้นำ (perception) ต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ ว่าจะอะไรคือผลประโยชน์แห่งชาติในการปฏิสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ (interaction) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเมืองเกี่ยวพัน ของ James N. Rosenau (Buasak, 1987) อธิบายไว้ว่า การปรับนโยบายเป็นผลมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกปัจจัยภายนอกในที่นี้หมายถึง ระบบโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการ

ให้ความสำคัญต่อประเด็นปัญหาในโลกยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงปัจจัยภายในที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณาที่ต้องคำนึงถึงคือ

1) ตัวผู้กำหนดนโยบาย (actor) ซึ่งในกรณีศึกษานี้หมายถึง พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นการพิจารณาคุณลักษณะส่วนตัว เช่น ค่านิยม ความเชื่อ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้กำหนดนโยบาย

2) บทบาทของผู้นำซึ่งผันแปรไปตามองค์การที่ตนสังกัด ในที่นี้คือองค์กรรัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรี ที่พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารคือนายกรัฐมนตรี

3) ลักษณะของรัฐบาล เป็นการพิจารณาลักษณะโครงสร้างของรัฐบาลที่เป็นตัวจำกัดหรือเอื้ออำนวย ต่อการกำหนดทางเลือกในการกำหนดนโยบาย ซึ่งในที่นี้ โครงสร้างของรัฐบาลและสมาชิกสภา มาจากการแต่งตั้งทั้งหมดจากรัฐประหาร อำนาจสูงสุดเด็ดขาดอยู่ที่หัวหน้าคณะรัฐประหารที่มีฐานะเป็นรัฐอธิปัตย์ จึงเอื้ออำนวยต่อการกำหนดหรือปรับเปลี่ยนนโยบายของรัฐบาลฯ

4) ลักษณะโครงสร้างสังคม ในที่นี้หมายถึงสังคมไทย เช่นกรณีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมไปสู่วัยผู้สูงอายุหรืออายุเกิน 60 ปี มีส่วนทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน หรือค่านิยมในประเทศไทยที่เริ่มต้นตัวให้ความสำคัญในเรื่องการยอมรับและเคารพในสิทธิส่วนบุคคล ความเท่าเทียมเสมอภาคในสังคม และสิทธิมนุษยชน มากขึ้น

จึงเป็นปัจจัยที่เป็นแรงกดดันให้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ไม่สามารถเพิกเฉยต่อปัญหาดังกล่าวได้ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบาย (policy maker) คือ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต้องตัดสินใจปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติ ให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างสัมฤทธิ์ผล เพื่อสร้างการยอมรับในเรื่องการใช้อำนาจ พร้อมทั้งลดแรงกดดันทั้งจากภายในและภายนอกประเทศในคราวเดียวกัน และท่าทีของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต่อปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ก็คือ เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติอย่างเร่งด่วน เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 งด ตีกลับมติไมตรีทำเนียบรัฐบาล ซึ่งมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานและได้มอบนโยบาย การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยมีรัฐมนตรีและผู้บริหารระดับสูงจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมรับฟัง สรุปสาระสำคัญได้ว่า ต้องเร่งรัดบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ เร่งสร้างมุมมองสังคมไทยให้ตระหนักว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัวและเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ต้องเคารพในสิทธิมนุษยชนของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และเร่งปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบได้อย่างแท้จริงและกวดขันการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว สถาน

ประกอบการ โรงงาน การประมง พร้อมทั้งดำเนินการกับผู้กระทำผิดทั้งข้าราชการและพลเรือนอย่าเด็ดขาด (นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยสังเขปได้นำเสนอไว้แล้วในท้ายบทนำ)

อภิปรายผลการวิจัย

ในกรณีศึกษาที่พบว่าทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศต่างส่งผลกระทบต่อรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการตัดสินใจกระทำการปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติ พร้อมทั้งมีท่าทีต่อปัจจัยดังกล่าว โดยการให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นการค้ามนุษย์ได้บูรณาการกับทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกประเทศในแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเต็มที่ หากพิจารณาสถานการณ์ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เครือข่ายของระบบรัฐได้พัฒนารูปแบบมาสู่ระบบสหประชาชาติ ซึ่งมีการวางกรอบจำกัดอำนาจรัฐโดยอาศัยข้อตกลงกฎเกณฑ์ และองค์ระหว่งประเทศ ทำให้รัฐเผชิญกับข้อจำกัดในการกำหนดนโยบายมากขึ้นเป็นทวีคูณ ทั้งนี้เพราะเครือข่ายนโยบายของรัฐมีความซับซ้อนและสับสนมากขึ้น จำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประเด็นปัญหาและขนาดของปัญหาที่ต้องตัดสินใจเพิ่ม ในขณะที่มีความสามารถ ความเป็นอิสระ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ปัญหาลดลง อำนาจรัฐ (ในที่นี้หมายถึงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) จึงเผชิญกับการท้าทายอย่างไม่มีทางเลี่ยงสอดคล้องกับแนวคิดทางทฤษฎีปฏิสัมพันธ์

ระหว่างบริบทเชิงโครงสร้างกับผู้กระทำ ของ Colin Hay (Suksong, 2007) ซึ่งกล่าวถึงผู้กระทำการ (agency) ซึ่งในที่นี้หมายถึงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาที่อยู่ภายใต้บริบทเชิงโครงสร้าง จะมีแนวคิดการยอมรับตนเองและกลยุทธ์อยู่ในตัวเอง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำตามความต้องการภายในใจ จึงมักจะกระทำตามสัญชาตญาณหรือนิสัยของตนเอง แต่จะมีการคิดทบทวนเพื่อวางกลยุทธ์ในการกระทำ การรับรู้ ของผู้นำหรือรัฐบาลต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ และวิเคราะห์ว่าอะไรคือสิ่งสำคัญหรือเป็นประโยชน์แห่งชาติ ที่สัมพันธ์กับเจตนาและความเป็นไปได้ภายใต้บริบทที่เอื้อซึ่งพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีปัจจัยที่เอื้อคือมีฐานะเป็นรัฐรัฐาธิปไตย รวมทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ โดยพยายามสร้างความชอบทำเรื่องการใช้อำนาจการปกครองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้รัฐบาลได้รับการสนับสนุนและมีเสถียรภาพ พร้อมทั้งลดแรงกดดันทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งในการตัดสินใจเลือกใช้กลยุทธ์นั้น ผู้กระทำแต่ละคนจะเลือกใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกัน แม้จะอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ทั้งนี้เพราะมีความสนใจและความชอบที่แตกต่างกันนั่นเอง

ภายหลังจากที่รัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยปี 2559 ดีขึ้น และได้รับการเลื่อนระดับจากเดิมในระดับ “เทียร์ 3” (tier 3) ซึ่งเป็นระดับต่ำสุด ขึ้นมาอยู่ในระดับ “เทียร์ 2 ที่ต้องจับตามองหรือเฝ้าระวัง” (tier 2 watch list) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความพยายามอย่าง

มีนัยสำคัญที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหรัฐอเมริกาให้เห็นอย่างชัดเจนจากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2560 หรือ TIP Report 2017 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2560 กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศให้ประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับ “เทียร์ 2 ที่ต้องจับตามอง” (tier 2 watch list) ต่อเนื่องมาในปี 2560 (BBC, 2017) ทำให้ยังคงภาพลักษณ์ที่ดี ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาล ต้องเร่งดำเนินการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องต่อไป โดยเฉพาะในประเด็น “การค้ามนุษย์” ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่ทั่วโลกให้ความสนใจและมีความพยายามที่จะแก้ไข ทั้งในระดับประเทศไทย และในระดับสากล เพื่อให้คนไทยและชาวต่างชาติไม่ต้องตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ และเพื่อแสดงความจริงใจต่อนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจสหรัฐอเมริกาและประเทศคู่ค้าในสหภาพยุโรป เพื่อปกป้องสิทธิของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ ไม่ให้กระทบบรรยากาศการค้าการลงทุน

2. รัฐบาลควรตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยได้ขึ้นไปอยู่ในระดับ “เทียร์ 1” (tier 1) ในอนาคต ซึ่งจะช่วยกระตุ้นผลักดันให้มีความพยายามเพิ่มมากขึ้น ในการที่จะบรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยโอกาสในขณะที่รัฐบาลยังมีฐานะเป็น

รัฐอธิปไตยอยู่ ซึ่งจะเอื้อต่อการวินิจฉัยสั่งการให้ข้าราชการและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วทันการณ์ เพื่อมิให้ปัญหาการค้ามนุษย์กลับมาทวีความรุนแรงได้อีก

3. การปราบปรามปัญหาการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐหรือข้าราชการทุกระดับ อย่างเด็ดขาดและต่อเนื่อง เพื่อรัฐบาลสหรัฐฯ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐฯ ยังคงเป็นหุ้นส่วนร่วมมือทำงานกับรัฐบาลไทยและภาคประชาสังคมในไทยในการพยายามขจัดปัญหาการค้ามนุษย์

4. รัฐบาล ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานของบุคคล หน่วยงาน มูลนิธิที่เสียสละทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์และการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น นางวีรวรรณ หรือ บุ่ม หรือ บุ่ม มอสปี ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้ยกย่องเป็นสาวไทยดีเด่น “ด้านการค้ามนุษย์” ได้รับรางวัลทิปฮีโร่ (TIP Report HERO Acting to End Modern Slavery Award) จากผลงานพัฒนาแนวทางการให้บริการด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับผู้เสียหายเป็นหลัก (Daily News, 2017) ตลอดจนการร่วมมือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดตั้งศูนย์ Children Advocacy Center ใน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์ช่วยเหลือเด็กแห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศูนย์ปฏิบัติงานต่อต้านการค้ามนุษย์มูลนิธิกระจกเงาที่ทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทยมานานหลายปี หน่วยงานประสานงานเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ภาคเหนือตอนบน

ประเทศไทย (Trafcord), มุลินิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก (Focus) เป็นต้น เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของประชาชนในประเทศ เป็นการกล่อมเกลாதางสังคม และส่งเสริมให้ประชาชนมีสาธารณประโยชน์จิต และมีส่วนร่วมในทางการเมืองร่วมมือกับรัฐบาลในการช่วยแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติ ผลจากความตั้งใจร่วมมือของทุกฝ่าย จะทำให้เกิดความผาสุกต่อมหาชนทั้งคนไทย และชาวต่างชาติในประเทศไทย อันจะส่งผลให้ประเทศไทยมีความเป็น "อารยประเทศ" ในสังคมโลกอย่างยั่งยืน

REFERENCES

- BBC. (2017). Thailand remained on tier 2 watch list of U.S. trafficking in persons report. Retrieved August 1, 2017, from <http://www.bbc.com/thai/thailand-40420468> (in Thai)
- Buasak, S. (1987). Thailand's foreign policy adjustment to Vietnam. Master's Thesis Faculty of Political Science, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Daily News. (2017). The United States recognized outstanding Thai. Daily News. 2017(June 29, 2017), 1,16. (in Thai)
- Limmanee, A. (2015). Government, society, and changes. Bangkok: Siam Paritus Publisher Company Limited. (in Thai)
- Manager Online. (2017). International news agencies continue to report on Thailand's illegal fishing. UN reported "Thailand continues to use illegal slave labor" to catch fishes in territorial waters – leave them killed and be hungry till death. Retrieved April 17, 2017, from <http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9600000032660> (in Thai)
- Niyomsin, S. (2015). Transnational crime: threats to Thailand and ASEAN. Retrieved June 3, 2017, from http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/article2558_detail.php?article_id=31,2558 (in Thai)
- Suksong, K. (2007). The change of political role of Southern folk artist: case study Mr. Moon Aonnom the shadow cast. Master's Thesis Faculty of Political Science, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Thai Government. (2017). King's Science to sustainable development. Retrieved June 30, 2017, from <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/4242> (in Thai)

Thairath Online. (2015). There are more than 200,000 stateless persons in Thailand. Retrieved June 4, 2017, from <https://www.thairath.co.th/clip/26172> (in Thai)

U.S. Embassy and Consulate in Thailand.

(2014). Trafficking In Persons Report in 2014. Retrieved January 21, 2017, from <https://th.usembassy.gov/th/our-relationship-th/official-reports-th/2014-trafficking-persons-report-thailand-th/> (in Thai)

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากวรรณกรรมพื้นบ้าน
THE DEVELOPMENT OF CREATIVE TOURISM ACTIVITY BASED
ON A FOLK LITERATURE

อภิศักดิ์ คุกระสังข์

Apisak Koograsang

สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
Tourism and Hotel Program, Faculty of Management Sciences, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand*

Apisak2012@gmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณกรรมพื้นบ้าน (นิทานปลาบู่ทอง) 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากวรรณกรรมพื้นบ้าน และ 3) เพื่อจัดกิจกรรมและประเมินผลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วรรณกรรมพื้นบ้าน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล คือ นักวิชาการ 2 คน ประชาชนชาวบ้าน 2 คน สมาชิกกลุ่มองค์กรวัฒนธรรมและคนไทย 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนาในเรื่องของความถี่

ผลของการวิจัย พบว่า 1) วรรณกรรมพื้นบ้านปลาบู่ทองมี 29 แหล่งข้อมูล จัดเป็น 6 ประเภท คือ หนังสือ 9 เล่ม เว็บไซต์ 6 แห่ง ภาพยนตร์ 4 เรื่อง บทละครโทรทัศน์ 3 ตอน งานวิจัย 3 เรื่อง และยูทูบ 4 เรื่อง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รู้จักนิทานพื้นบ้านปลาบู่ทองเป็นอย่างดี โดยสอนให้รู้จักในเรื่องความมีคุณธรรม จริยธรรมและความกตัญญู 2) กิจกรรมสามารถจัดได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแต่งตัวเหมือนตัวละครในเรื่องปลาบู่ทอง การสอนการแสดงและการทำของที่ระลึก กลุ่มที่ 2 คือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำอาหารและเครื่องดื่มม้อคเทล การระบายสีรูปปั้นดินเผาปลาบู่ทอง และกลุ่มที่ 3 คือ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 1 วันในสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับนิทานปลาบู่ทอง และ 3) การประเมินผลของกิจกรรม พบว่า อยู่ในระดับที่พอใจในทุกกิจกรรม เช่น การแต่งตัว

เหมือนกับตัวละคร การทำอาหารและเครื่องดื่มมีอคเทล การระบายสีรูปปั้นดินเผาปลาบู่ทอง การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 1 วัน ในสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับนิทานปลาบู่ทอง

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ปลาบู่ทอง วรรณกรรมพื้นบ้าน กิจกรรม

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study and analyze the content from folk literature (The Golden Goby or Pla Boo Thong), 2) develop creative tourism activities from folk literature, and 3) provide and evaluate creative tourism activities. The research methodology included qualitative and quantitative analysis. The instrument employed for collecting qualitative data was in-depth interviews and focus group. The data were collected from two academic people, two scholars, a member from cultural organization, and thirty-four Thais people. The research tools were in-depth interview form and the evaluation of creative tourism activities development form. The data were analyzed by using content analysis. For quantitative analysis, the data analyzed by using descriptive statistics, frequency.

The research findings were follows; 1) There were twenty-nine information sources which are classified into six categories: nine books, six websites, four movies, three television dramas, three researches, and four stories on Youtube. Most of key informants were quite well-known folk literature (the golden goby or Pla Boo Thong) which was taught on the merit and gratitude. 2) There were three group activities. The first group activities were about dressed up like the Golden Goby, teaching acting and handmade souvenir. The second group activities were Thai food cooking, The painting on golden goby sculpture. The last group activities were a day trip to a place related to the Golden Goby. 3) The evaluation on the creative tourism activity development was on satisfied level in all aspects: dressed up Goby, cooking, and The painting on golden goby sculpture and a day trip to a place related to the Golden Goby.

Keywords: creative tourism, golden goby, folk literature, activity

บทนำ

การนำแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาเพื่อพัฒนาประเทศด้านการท่องเที่ยว ที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (creative tourism) เป็นแนวทางการพัฒนาในการปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน และเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงความสมดุลและความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว มีการพัฒนายกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพ และเพียงพอ ตลอดจนทั้งมีการบูรณาการการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งสาขาการผลิตและบริการอื่น ๆ (Office of the National Economic and Social Development Board; NESDB, 2011)

แนวคิดการพัฒนามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จำเป็นจะต้องมีต้นทุนทางวัฒนธรรมเดิม ซึ่งเมื่อพัฒนาแล้วจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นการช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยด้วยการท่องเที่ยว

อีกทางหนึ่งด้วย และการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมผ่านความคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ยั่งยืนสำหรับวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็งในระดับน้อย ซึ่งจะก่อให้เกิดนวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในระดับสูงได้ (UNESCO, 2006) ด้วยแนวคิดนี้ที่นับว่าตรงกับ ความสนใจและความต้องการของนักท่องเที่ยว ในยุคนี้ที่มีความสนใจท่องเที่ยวเมืองไทย และมีเป้าหมายอันดับแรกเพื่อเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ ยังเป็นการสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ชิมช้อบอย่างลึกซึ้งกับมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นการสืบสานวัฒนธรรมไทยได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณกรรมพื้นฐาน (นิทานปลาบู่ทอง)
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากวรรณกรรมพื้นฐาน
3. เพื่อจัดกิจกรรมและประเมินผล การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วรรณกรรมพื้นฐาน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวต่อยอดด้วยความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมูลค่าแก่แหล่งท่องเที่ยว
2. เป็นการสืบสานมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยให้มีความคงอยู่สืบไป

ขอบเขตของการวิจัย

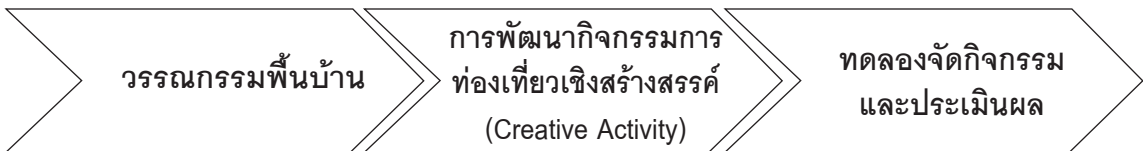
การศึกษาในครั้งนี้มีขอบเขตในการศึกษาดังนี้ ขอบเขตการศึกษาของมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแห่งชาติโดยกระทรวงวัฒนธรรมในสาขาวรรณกรรมพื้นบ้าน สาขานิทานพื้นบ้าน เรื่อง นิทานปลาบู่ทอง (Ministry of Culture, 2013)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักการวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก กลวิธีการแต่ง การใช้ภาษา

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มอบโอกาสให้ผู้เยี่ยมชมเยือนได้พัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ด้วยการมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

● นิทานพื้นบ้านปลาบู่ทอง	● นักวิจัย + ผู้เชี่ยวชาญ+ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ● พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วรรณกรรมพื้นบ้าน-นิทานปลาบู่ทอง	● นักท่องเที่ยว ● ร่วมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์- การอบรมเชิงปฏิบัติการ- ผู้เชี่ยวชาญ ● ประเมินผลการจัดกิจกรรม

หลักการวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่น
โครงเรื่อง (plot)
ตัวละคร (characters)
ฉาก (setting)
กลวิธีการแต่ง (technique)
การใช้ภาษา (language)

ทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
(Raymond, 2010b)

1. แนวคิดการวางแผนและนำเที่ยว
2. การประเมินผลการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

คุณลักษณะตามแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้เยี่ยมชมเยื่อนั้น เข้าร่วม (Richards & Raymond, 2000)

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีสองข้อที่เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานของรูปแบบการท่องเที่ยวนี้ ได้แก่ การใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมของนักท่องเที่ยว และเป็นฉากหลังสำหรับการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมและเป็นของแท้ ที่ถ่ายทอดโดยเจ้าของ เพื่อให้เกิดประสบการณ์จากการร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมีเกณฑ์ของกิจกรรมที่ทำให้เกิดประสบการณ์ มีสี่ประเภท ดังนี้ การเรียนรู้ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การชิมได้มาจากประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานศิลปะ การเห็นจากรายการนำเที่ยว และการซื้อของจากหน้าร้านหรือร้านค้า (Richards, 2010)

การวางแผนการจัดรายการนำเที่ยว หมายถึง การจัดรายการนำเที่ยว หรือการจัดรวมผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการนักท่องเที่ยว (Pimonsompong, 2005)

การวางแผนการจัดท่องเที่ยว มีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ก่อนการเดินทางท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสาร การวางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การเขียนรายการนำเที่ยว การวางแผนกำหนดสถานที่นำชม การวางแผนกำหนดวันเดินทาง การประสานการใช้บริการธุรกิจท่องเที่ยวต่างๆ การคิดราคาต้นทุนรายการนำเที่ยว การวางแผนการส่งเสริมการตลาด ขั้นที่ 2 ระหว่างการท่องเที่ยว มีการบริการนักท่องเที่ยว

การนำนักท่องเที่ยวตามรายการนำเที่ยว และ ขั้นที่ 3 หลังจากการท่องเที่ยว มีการประเมินผล การจัดกิจกรรมที่ได้ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว รายงานยอดการใช้จ่าย (Piyapimonsit, 2001)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้มีการดำเนินการใน 3 ส่วน ได้แก่ 1) ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณกรรมพื้นฐาน (นิทานปลาบู่ทอง) 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากวรรณกรรมพื้นฐาน 3) เพื่อจัดกิจกรรมและประเมินผลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ วรรณกรรมพื้นฐาน ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การเก็บรวบรวมวิจัยโดยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล จาก 1) การศึกษาวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นวรรณกรรมพื้นฐาน ปลาบู่ทอง จำนวน 29 แหล่งข้อมูล 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 38 คน เป็นนักวิชาการ 2 คน ประชาชนชาวบ้าน 2 คน สมาชิกกลุ่มองค์กร วัฒนธรรมและคนไทย 34 คน และ 3) การสนทนากลุ่ม ตัวแทนกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักวิชาการ มัคคุเทศก์ ตัวแทนบริษัทท่องเที่ยว นักพัฒนาการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว นักศึกษา

การทดลองจัดกิจกรรม ซึ่งจัดให้ผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจและประเมินผลความพึงพอใจ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้าน นิทานปลาบู่ทอง โดยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1 ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณกรรมพื้นบ้าน (นิทานปลาบู่ทอง)

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การศึกษาข้อมูลเรื่องปลาบู่ทองจากการทบทวนวรรณกรรมที่เป็นแหล่งทุติยภูมิ ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลประเภทต่าง ๆ พบว่า ประเภทของแหล่งข้อมูลเรื่องปลาบู่ทองประกอบด้วยหนังสือจำนวน 9 เล่ม เว็บไซต์จำนวน 6 แห่ง ภาพยนตร์จำนวน 4 ครั้ง บทละครโทรทัศน์จำนวน 3 เรื่อง งานวิจัย 3 เรื่อง ยูทูบ 4 เรื่อง รวมเป็น 29 แหล่งข้อมูล

การสัมภาษณ์ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ ข้าราชการ มัคคุเทศก์อาชีพ ธุรการ ครูพี่เลี้ยง ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และพนักงานบริษัท เอกชน จำนวน 38 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า

ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้จักนิทานพื้นบ้านเรื่อง ปลาบู่ทอง แก้วหน้าม้า ไกรทอง สังข์ทอง นางสิบสอง พิкулทอง และรู้จักตัวละครในเรื่อง นิทานพื้นบ้านปลาบู่ทอง คือ เอื้อย อ้ายแม่ปลาบู่ทอง ขนิษฐา ขนิษฐี โดยจากประทับใจในนิทานพื้นบ้านปลาบู่ทอง ได้แก่ จากเอื้อยกับแม่ปลาบู่ที่ทำน้ำแล้วรอนำให้อาหารพร้อมกับพูดคุยกับแม่ปลาบู่ จากแม่ปลาบู่ตายแล้วกลับมาเกิดเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ

ผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงความคิดเห็นว่า นิทานปลาบู่ทองปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องความกตัญญู บาปบุญคุณโทษ/ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความซื่อสัตย์ และสอนไม่ให้เกิดความอิจฉาริษยาให้แก่คนไทย และรับรู้ว่าแหล่งกำเนิดของนิทานพื้นบ้านปลาบู่ทอง คือ ภาคกลางและประจวบคีรีขันธ์

ผู้ให้ข้อมูลหลักต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเกิดความสุขสนุกสนาน เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ได้เพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ สืบสานนิทานพื้นบ้าน และมีความน่าสนใจ ทั้งนี้ควรเป็นกิจกรรมที่มีความสนุกและคิดกิจกรรมที่ตรงตามเนื้อเรื่องต้นฉบับมากที่สุด

สำหรับการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม คือ มีบุชให้แต่งตัวเหมือนตัวละครและถ่ายรูปเป็นที่ระลึก หรือแต่งคอสเพลย์ ออกบูชพร้อมจัดกิจกรรมนันทนาการโดยใช้แนวคิดปลาบู่ทอง ให้สวมบทบาทสมมติแสดงเป็นตัวละครปลาบู่ทอง เกมคำถามปลาบู่ทอง การทำขนม เช่น ขนมรูปปลาบู่ทอง ขนมไทยมีบุชสอนทำอาหารพื้นบ้าน มีการประกวดร้องเพลง ปริศนาคำทายปลาบู่ทอง กิจกรรมทำของที่ระลึก การวาดภาพจิตรกรรมนำเที่ยวคลองเพื่อถ่ายทอวิถีชีวิตเรื่องราวในท้องเรื่องนิทานปลาบู่ทอง เดินป่า มีการแสดงตลก การละเล่นพื้นบ้านการรอนำข้าว

สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ได้แก่ ควรจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับวรรณกรรมพื้นบ้านให้มากขึ้น ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้จดจำ การจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมจะได้ลึกซึ้งกับนิทานพื้นบ้าน ต้องออกแบบ

กิจกรรมเพื่อไม่ให้นำเปื้อน และเป็นกิจกรรมที่ดี
ควรรอนุรักษ์เป็นมรดกของชาติไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2 เพื่อพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จาก วรรณกรรมพื้นบ้าน

จากการจัดสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้เข้าร่วม
เป็นนักวิชาการ มีคณาจารย์ ตัวแทนบริษัท
ท่องเที่ยว นักพัฒนาการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว
นักศึกษา จำนวน 30 คน โดยมีการจัดกิจกรรม
2 รูปแบบ ดังนี้

ผลการสัมมนา เรื่อง “บทบาทของ
วรรณกรรมพื้นบ้านต่อการจัดการท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์มรดกภูมิปัญญาสู่ชุมชนอย่าง
ยั่งยืน” สรุปผลได้ ดังนี้ นิทานพื้นบ้านเป็นนิทาน
ที่พ่อแม่เล่าให้แก่ลูกหลานฟังในรูปแบบของ
นิทานก่อนนอน ซึ่งแทรกคติความเชื่อ คำสอน
ให้รู้ชั่วดี กตัญญูรู้คุณ หรือบอกเล่าภูมิปัญญา
สอดแทรกไว้ในนิทานพื้นบ้านอย่างลงตัว ในกรณี
ของนิทานพื้นบ้านปลาบู่ทองนั้นเป็นนิทานที่สอน
เรื่องกตัญญูรู้คุณ การที่ตัวละครเอกของเรื่องนั้น
สูญเสียมารดาจากโศกนาฏกรรมภายในครอบครัว
จากความอิจฉาริษยาของเมียอีกคนของเศรษฐี
ผู้เป็นสามี ส่งผลให้ตัวละครเอกที่ชื่อเอื้อย
เกิดความรู้สึกเหงาและคิดถึงมารดาที่จากไป
และทำให้ต้องหาทางผ่อนคลายความเหงา
โดยการไปคุยกับปลาบู่ที่ทำน้ำ ตันมะเขือ ตันโพธิ์
ซึ่งเอื้อยเชื่อว่าเป็นมารดาของตนกลับมาเกิด
ซึ่งมีวาทะที่ตัวเอกของเรื่องนั้นก็คือเมียอีกคน
ของพ่อ และลูกของนางทั้งสองกลั่นแกล้งเอื้อย
ทั้งนี้อานิสงค์ความกตัญญูต่อมารดาทำให้
ท้ายที่สุดแล้วเอื้อยได้เป็นพระมเหสีของเจ้าชาย

ซึ่งต่อมาเป็นกษัตริย์ครองเมือง ส่งผลให้เห็นว่า
การทำดียอมได้ดีเสมอ

ผลการจัดการสนทนากลุ่ม เรื่อง “การพัฒนา
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากวรรณกรรม
พื้นบ้าน” โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยจาก
วัตถุประสงค์ที่ 1 จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล
หลัก แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่มการ
สนทนา นำผลการวิจัยเพื่อไปใช้ในการออกแบบ
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยแบ่ง
ผู้เข้าร่วมอบรมออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ซึ่งสามารถ
สรุปการสนทนากลุ่มได้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การสอนการแต่งตัวแบบ
ตัวละครในวรรณกรรมพื้นบ้านแล้วถ่ายภาพนิ่ง
การเรียนการแสดงละครเวทีวรรณกรรมพื้นบ้าน
การสร้างสินค้าของที่ระลึกเป็นกรอบรูป เช่น
รูปโบโพธิ์ รูปตันมะเขือ รูปปลาบู่ทอง เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 การสอนทำอาหารพื้นบ้าน
ที่มีวัตถุดิบมาจากมะเขือ การทำผ้าบาติกลดลาย
ตามตัวละครในวรรณกรรมพื้นบ้าน การสาน
เครื่องจักสานเป็นรูปตามตัวละครในวรรณกรรม
การสอนการจับปลาด้วยเครื่องมือท้องถิ่น
การออกแบบเกมนันทนาการ การให้ความรู้เกี่ยวกับ
มะเขือ สรรพคุณทางยาสอนการปรุงยาจาก
มะเขือ

กลุ่มที่ 3 กิจกรรมการท่องเที่ยว 1 วัน
มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวไปยังสถานที่
ท่องเที่ยวที่ย้อนรำลึกถึงวรรณกรรมพื้นบ้าน
เรื่องปลาบู่ทอง ได้แก่ กิจกรรมเรียนรู้การทำ
เครื่องปั้นดินเผา การปั่นจักรยานทำบุญไหว้พระ
การสอนทำอาหารที่ใช้วัตถุดิบมาจากบดละคร
ในวรรณกรรมพื้นบ้าน การสอนพายเรือตามลำน้ำ

การประดิษฐ์ของที่ระลึกที่บอกเล่าเรื่องราวในนิทานพื้นบ้านตอนที่สำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3 เพื่อจัดกิจกรรมและประเมินผลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วรรณกรรมพื้นบ้าน

การทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากวรรณกรรมพื้นบ้าน มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 30 คน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากวรรณกรรมพื้นบ้านแล้ว ได้ทำแบบประเมินผลการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า กิจกรรมการระบายสีเครื่องปั้นดินเผารูปปลาบู่ทอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ การผสมเครื่องต้มหม้อกเทลปลาบู่ทอง การทำอาหารจากมะเขือ และการเรียนการแต่งตัวและถ่ายภาพตามลำดับ และจัดการท่องเที่ยวตามรายการนำเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์วรรณกรรมพื้นบ้านปลาบู่ทอง มีขั้นตอนในการดำเนินการบริการนักท่องเที่ยวที่สนใจ ดังขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการจัดท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่สนใจติดต่อผู้รับผิดชอบผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ได้แก่ โทรศัพท์ เว็บไซต์ เครื่องข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม เป็นต้น และการเดินทางเข้ามาพบด้วยตนเอง

นักท่องเที่ยวกรอกใบจองรายการนำเที่ยวเลือกรูปแบบรายการนำเที่ยวที่เหมาะสม ได้แก่ ก.รายการนำเที่ยวสำหรับครึ่งวัน ข.รายการนำเที่ยวสำหรับ 1 วัน และ ค.รายการนำเที่ยวสำหรับ 2 วัน 1 คืน หลังจากเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวได้แล้ว จากนั้นเปิดโอกาสให้

นักท่องเที่ยวเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยตนเอง ได้แก่ กิจกรรมการเรียนทำอาหาร กิจกรรมการเรียนผสมเครื่องต้มหม้อกเทลสมุนไพร กิจกรรมเรียนปั้นเซรามิกและลงสี กิจกรรมการเรียนการแสดงละครเวทีปลาบู่ทอง กิจกรรมการสร้างสินค้าของที่ระลึกเป็นกรอบรูป เช่น รูปใบโพธิ์ รูปต้นมะเขือ รูปปลาบู่ เป็นต้น กิจกรรมการทำผ้าบาติกกลดลายตามตัวละครในวรรณกรรมพื้นบ้าน กิจกรรมการสานเครื่องจักสานเป็นรูปตามตัวละครในวรรณกรรม กิจกรรมการสอนการจับปลาด้วยเครื่องมือหาปลาท้องถิ่น กิจกรรมการออกแบบเกมนันทนาการปลาบู่ทอง กิจกรรมแกะสลักมะเขือ กิจกรรมการสอนปรุงยาจากมะเขือ กิจกรรมการสอนการพายเรือตามลำน้ำ เป็นต้น จากนั้นนัดหมายวันและเวลาที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาท่องเที่ยว ผู้รับผิดชอบออกใบนัดหมายให้แก่นักท่องเที่ยว

ชำระค่าบริการท่องเที่ยว ได้แก่ การชำระด้วยเงินสดกับผู้รับผิดชอบ หรือการโอนเงินทางธนาคาร เมื่อนักท่องเที่ยวชำระเงินแล้วผู้รับผิดชอบออกใบสำคัญรับเงินให้แก่นักท่องเที่ยว

ผู้รับผิดชอบทำการยืนยันการท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว ก่อนวันนัดหมาย ประมาณ 1 - 2 วัน

ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการท่องเที่ยว

ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยน้ำดื่มหม้อกเทลสมุนไพรพื้นบ้าน

ให้นักท่องเที่ยวเลือกเรียนการแต่งตัวตามตัวละครพื้นบ้านที่นักท่องเที่ยวต้องการ โดยให้ใส่ตลอดการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

นำนักท่องเที่ยวปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามรูปแบบที่นักท่องเที่ยวได้เลือกไว้จนครบถ้วนสมบูรณ์

ขอความร่วมมือนักท่องเที่ยวให้ประเมินผลความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อใช้ในการปรับปรุงกิจกรรม

ส่งนักท่องเที่ยวกลับโดยสวัสดิภาพมอบของที่ระลึกจากชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 หลังการจัดท่องเที่ยว

3.1 ฝ่ายบัญชีและการเงิน ทำบัญชีการเงินรายรับรายจ่ายจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

3.2 วิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยว

3.3 ผู้รับผิดชอบหารือกัน เพื่อพิจารณาผลการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว แนวทางการปรับปรุง และวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย แนวทางการปรับปรุงการจัดการการท่องเที่ยวของตนเอง และนำไปใช้ปรับปรุงการจัดการท่องเที่ยวครั้งต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ปลายทางเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นนิทานพื้นบ้านภาคกลาง (Ministry of Culture, 2012) สอดคล้องกับน้ำมนต์ อยู่อินทร์ (Yuin, 2014) ปลายทางมีพัฒนาการจากนิทานพื้นบ้านมุขปาฐะหรือใช้สวดจดบันทึกในสมุดไทยหรือใบลาน พิมพ์โดยเครื่องพิมพ์เป็นเล่มเผยแพร่เป็นการแสดงพื้นบ้านภาคกลาง คือ ละครชาตรี ละครนอก หุ่นกระบอก ลิเก เพลงทรงเครื่อง และหนังตะลุง เป็นการแสดงพื้นบ้าน ได้แก่ หมอลำ

ของภาคอีสาน และโนราของภาคใต้ และเป็นการเสนอผ่านสื่อสมัยใหม่ ได้แก่ สื่อภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

ในการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักรู้จักนิทานพื้นบ้าน เรื่อง ปลาบู่ทอง แก้วหน้าม้า ไกรทอง สังข์ทอง นางสิบสอง พิкулทอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก นัยเจริญ (Naicharan, 2015) ที่พบว่ามียุทธกรรมที่มีนิทานพื้นบ้านจำนวน 54 เรื่อง เป็นนิทานพื้นบ้านที่คนไทยรู้จักดีมาแต่ครั้งสมัยอดีต และให้ความคิดเห็นว่านิทานปลาบู่ทองปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องความกตัญญู บาปบุญคุณโทษ การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความซื่อสัตย์ และสอนไม่ให้ความอิจฉาริษยาให้แก่คนไทย สอดคล้องกับกฤษฎา อยู่เย็น (Yuyen, 2003) ที่พบว่าละครปลาบู่ทองมีการปลูกฝังวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูต่อเวที ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนอดกลั้น ความเป็นผู้มีสัมมาคารวะ และด้านความสามัคคี

ผู้ให้ข้อมูลหลักกับรู้ว่าแหล่งกำเนิดของนิทานพื้นบ้านปลาบู่ทอง คือ ภาคกลางและประจวบคีรีขันธ์ สอดคล้องกับ สืบพงศ์ ธรรมชาติ (Thammachat, 2016) ที่ได้ศึกษาแล้วพบว่าปลาบู่ทองเป็นหนึ่งในห้าของนิทานประโลมโลกของภาคใต้

ผู้ให้ ข้อมูลหลักต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเกิดความสนุกสนาน เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ ได้เพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ สืบสานนิทานพื้นบ้าน และมีความน่าสนใจ สอดคล้องกับน้ำมนต์ อยู่อินทร์ (Yuin, 2014) วรรณกรรมพื้นบ้านปลาบู่ทอง

ที่นำเสนอผ่านรูปแบบวรรณกรรมต่างๆ ส่งผลให้คนไทยชื่นชอบเพราะมีเนื้อเรื่องสนุกสนานชวนติดตาม อีกทั้งแทรกคติโลกธรรมไว้ด้วยนอกจากนั้นแล้ว งานวิจัยของ ดวงพร พุทธวงศ์ และทรายทอง อุ่นนันทาค (Budhawong & Unnankart, 2013) ยังได้พบว่า นักท่องเที่ยวจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้นั้น พิจารณาจาก 2 ประการ คือ ประการที่ 1 ความพึงพอใจในด้านการบริหารจัดการ การอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม และการรักษาความปลอดภัย ประการที่สอง ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นจะเกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ ศักยภาพความพร้อมของพื้นที่ การรักษาความหลากหลายของสินค้าและบริการ การบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม และการรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการในระดับจังหวัด และงานวิจัยของ รัชดา จิรัชมากุล (Jirathamakul, 2016) ที่พบว่านักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน จะมีความถี่ในการท่องเที่ยวแตกต่างกันสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ความถี่ในการท่องเที่ยวความถี่ก็ มีผลต่อความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจรวมมีความสัมพันธ์กับความถี่ต่อการท่องเที่ยวในชุมชน

ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้น สอดคล้องกับ เกร็ก ริชาร์ด (Richard, 2010) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมต้องมีการบอกเล่าเรื่องราวเป็นเหมือนฉากหลังตามรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย

2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กิจกรรม 2) ฉากหลัง ซึ่งต้องมีส่วนร่วมกัน และ ไพฑูรย์ ทองซิม และคณะ (Thongchim et al., 2013) ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องมีเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์ ร่วมกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตามรอยพระพุทธรูปเจ้าหลวงในจังหวัดสงขลา เพื่อแสดงกิจกรรมศิลปะ และวัฒนธรรมการแสดงท้องถิ่น

นอกจากนั้นแล้ว การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วันทนา เนาว์วัน (Naowan, 2013) ในการศึกษาบริบทชุมชนและศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวชุมชนบางกระสัน อำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า หากเป็นชุมชนซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตก็จะสามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้ ซึ่งมีกิจกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ อาหารพื้นบ้าน งานหัตถกรรม วิถีเกษตรดั้งเดิม ชีวิตริมน้ำ การประมงพื้นบ้าน ภูมิปัญญาสิ่งปลูกสร้างบ้านทรงไทย และความกระตือรือร้นของชุมชน ทั้งนี้ต้องมีการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรืออาจมีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวแบบครึ่งวัน เต็มวัน แบบ 2 วัน 1 คืน โดยจัดให้มีการพักในชุมชนแบบหรือโฮมสเตย์

ข้อเสนอแนะ

การทดลองจัดกิจกรรมการวิจัยควรเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการนำกิจกรรม เพื่อความสนุกสนานและต่อเนื่องของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองวิจัยควรเลือกนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการ

เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จริง ซึ่งนักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจในการทำกิจกรรม และมีความลึกซึ้งตามรูปแบบฯ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยในวรรณกรรมพื้นบ้านประเภทอื่น เพื่อเป็นการฝึกฝนความชำนาญในการวิจัยในงานรูปแบบอื่น

2. ให้ทดลองจัดกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบอื่น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมเพื่อเด็กและครอบครัว ศิลปะการประพันธ์ กิจกรรมกลางแจ้ง วิทยาศาสตร์ ศิลปะเส้นใยและการทอผ้า ศิลปะการทำอาหาร ศิลปะการแสดง การเต้นรำ และดนตรี การเดินตามรอยและการเที่ยวชมสถานที่

REFERENCES

Boonpanyarote, S. (2016). An analysis of the dark side of selected tales figures, Ramkhamhaeng university. Journal humanities edition. Volume 1, issue 1, 175-191. (in Thai)

Budhawong, D. & Unnankart, P. (2013). The achievement of participation in community-based. tourism activities: a case study of Kad Kong Ta. Walking Street, Lampang province. Panyapiwat Journal. 5(1) July – December, 1-16. (in Thai)

Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). (2016). A manual of standard

basis for community-based tourism management. Retrieved June 26, 2016, from <http://www.dasta.or.th>. (in Thai)

Jirathamakul, R. (2016). The development guidelines of creative cultural community-based tourism of Ban Ka-nan Community, Thalang District, Phuket Province. Cultural Approach, 3-17. (in Thai)

Ministry of Culture. (2013). Thai cultural wisdom heritage. Retrieved July 3, 2016, from <http://ich.culture.go.th/index.php/th/ich/folk-literature/253-tales/108----m-s> (in Thai)

Naicharan, K. (2014). An analysis of popularity reflection in Thai from folktales. Journal of humanities and social sciences Mahasarakham University. 33(6) November–December, 223-233. (in Thai)

Naowan, W. (2013). The development of community-based tourism pattern at Bangkrasun, Bang Pa-in District, Ayutthaya Province. Faculty of Management Sciences, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Retrieved July 3, 2016, from http://management.aru.ac.th/ctour/index.php?option=com_content&view=article&id=14&Itemid=13 (in Thai)

- Office of the National Economic and Social Development Board; NESDB. (2011). The Eleventh National Economic and Social Development Plan (2012-2016). Retrieved July 5, 2016, from [http://www.nesdb.go.th/ Default.aspx?tabid=395](http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395) (in Thai)
- Pimonsompong, C. (2005). Planning and tourism marketing development. Bangkok: Faculty of Humanities, Kasetsart University. Retrieved July 5, 2016, from <http://library.ap.tu.ac.th/dublin.php?ID=13399121568> (in Thai)
- Piyapimonsit, C. (2001). Measurement and evaluation: meaning and type. Retrieved July 10, 2016 from: <http://www.watpon.com/Elearning/mea1.htm> (in Thai)
- Richards, G. (2010). Creative tourism and local development. In Wurzburger, R. (Ed.). Creative tourism a global conversation how to provide unique creative experiences for travelers worldwide. Presented at the 2008 Santa Fe & UNESCO International Conference on Creative Tourism in Santa Fe. (pp. 78–90). New Mexico. USA. City of Santa Fe, Texas, USA on 28 September–2 October 2008.
- Richards, G. (2000). Cultural attractions and European Tourism. NY: Cabi Publishing. Rukkanchanant, N. & Vanichwatanavorachai, S. (2016) The learning experiences by using literature-based for enhancing social skills of early childhood”. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 9(2), 815 – 827. Retrieved July 5, 2016, from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/66941/54670> (in Thai)
- Srinutham, S. (2009). A study of the construction of parental-child power relations in Pla Boo Thong. Chiangmai: Chiangmai University. (in Thai)
- Thammachat, S. (2016). Ethics in the Southern literature of the folk tale story. Walailak Abode of Culture Journal. February 27. 16(1) January – June. 173-176. Retrieved July 5, 2016, from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/cjwu/article/view/95387/74513>
- Thongchim, P., Tarasuk, P. & Sakulcharnaron, N. (2013). Travel to resuscitate the historic routes retracing the King Rama V in 5 Southern Province: Songkhla Phatthalung; Nakhon Si Thammarat; Trang and Satun. Sonkla: Hatyai University. (in Thai)
- UNESCO. (2006). Towards sustainable strategies for creative tourism discussion.

Report of the planning meeting for 2008 International conference on creative tourism. Santa Fe, New Mexico, U.S.A. October 25-27, 2006

Yuin, N. (2014). The evolution of fairy tales to fantasy films in Thai Society. Faculty of Arts, Mahidol University, Thailand.

Nakornpathom: Film Archive (Public Organization). (in Thai)

Yuyen, K. (2003). An Analysis of Virtue in the Adapted Screenplay of Pla-Bu-Thong. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University (in Thai)

ภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)
ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

LEADERSHIP IN DEVELOPMENT OF THE OTOP PRODUCT NETWORK
IN CULTURAL ATTRACTIONS: A CASE STUDY
OF SAMKHKOK DISTRICT, PATHUMTHANI PROVINCE

วชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์

Wachirawit Wichasawat

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University,

Bangkok, Thailand

Joincheon1988@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทการดำเนินงานของเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี และ 2) ศึกษาภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการวิเคราะห์ส่วนประกอบ ผลการวิจัยพบว่า บริบทการดำเนินงาน ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่ม สมาชิกของกลุ่ม ผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ และภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก พบว่า ส่วนใหญ่จะแสดงออกด้านการสร้างแรงบันดาลใจ การใส่ใจต่อสมาชิก รวมถึงการมีศีลธรรมในการดำเนินงาน การวางแผนการดำเนินงาน และการเปิดใจกว้างรับสิ่งต่าง ๆ โดยที่ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสังคมยังแสดงออกได้ไม่เด่นชัดนัก

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ โอท็อป แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ABSTRACT

This research was intended to study 1) the operational context of the OTOP product network in cultural attractions in Samkhok District, Pathumthani Province, and 2) the leadership in the development of the OTOP product network in cultural attractions in Samkhok District, Pathumthani Province. This research was qualitative with 15 in-depth interviews. The content analysis and componential analysis were applied for data analysis. The research results showed that the operational context of the OTOP product network consisted of the leaders, the group members, the OTOP products, and the cultural attractions at the sites. The leadership in the development of the OTOP product network in cultural attractions in Samkhok District found that most leaders expressed their leadership in the field of: encouraging inspirational motivation of subordinates, considering and well-wishing toward others, having morality in doing business, having capability in strategic thinking, and being openness. By encouraging the social consciousness, there is yet no clear expression.

Keywords: leadership, OTOP, cultural attractions

บทนำ

อำเภอสามโคก ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและโดดเด่นของจังหวัดปทุมธานี มีการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย เช่น มอญ จีน และมุสลิม เป็นต้น ก่อให้เกิดวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์แตกต่างกันไป และได้สืบสานและถ่ายทอดเป็นภูมิปัญญาต่อกันมาจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของชาวสามโคก (MSS Cable Network, 2017) นอกจากนี้ อำเภอสามโคกยังได้ตอบสนองนโยบายรัฐบาลโดยมุ่งยกระดับคุณภาพการผลิตสินค้าและบริการ โดยการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2557-2560

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคการเกษตร การผลิต การค้าและบริการ ด้วยการดำเนินกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชาวปทุมธานี พบว่า ได้มีการจัดตั้งกลุ่มผลิตสินค้าโอท็อป (OTOP) โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาพื้นบ้านรังสรรค์มาเป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ที่ได้รับความสนใจและมีคุณภาพจนได้รับการคัดเลือกให้เป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย หรือ OPC (OTOP Product Champion) ระดับ 3 - 5 ดาว ได้แก่ กาละแมง ไข่เค็ม ไค้ไฟไม้ไผ่ เป็นต้น ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอสามโคกซึ่งส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเภทศาสนสถาน

ตลอดสองริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่ไหลผ่านที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและเชื่อมโยงกับเครือข่ายโอท็อป (OTOP) ได้แก่ วัดเจดีย์ทอง วัดไผ่ล้อม วัดจันทร์กะพ้อ และโบราณสถานเตาโอ่งอ่าง เป็นต้น (Khamwachirapithak et al., 2016; Thaitambon, 2017)

เมื่อพิจารณาแนวทางที่มุ่งส่งเสริมสินค้าโอท็อป (OTOP) และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีความสอดคล้องเกื้อกูลกัน โดยที่ทำการพัฒนาเครือข่ายสินค้าโอท็อป (OTOP) ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเขตอำเภอสามโคกให้มีความเป็นเลิศทั้งในด้านการผลิตสินค้าโอท็อป (OTOP) และให้สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ พบว่าปัจจัยการวางแผนการทำงานเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้การพัฒนาดังกล่าวนี้ประสบความสำเร็จ แต่ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของกลุ่มสินค้าดังกล่าวนี้ก็คือ ผู้นำและภาวะผู้นำของผู้ในกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) อาจกล่าวได้ว่าผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญของความมีประสิทธิภาพ และความสำเร็จขององค์กร ในขณะที่ภาวะผู้นำหมายถึงพฤติกรรมหรือกระบวนการที่บุคคลหนึ่งมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นหรือกลุ่มในการทำงาน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้ หากผู้นำมีภาวะผู้นำที่ดีจะสามารถนำกิจกรรมขององค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และขับเคลื่อนไปสู่ความเข้มแข็งขององค์กรได้ (Chongvisal, 2006; Surdcharee, 2007)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาภาวะผู้นำของผู้ในกลุ่มสินค้าโอท็อป

(OTOP) ในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าที่ได้รับ OPC ระดับ 3 - 5 ดาว ที่สามารถสร้างชื่อเสียงและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตอำเภอสามโคกให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเยือน ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) ที่มีศักยภาพสามารถพัฒนาร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำผลการวิจัยมาประยุกต์ในการบริหารและจัดการกิจการงานให้มีประสิทธิภาพและสามารถนำมาใช้ได้จริงตามบริบทของท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาบริบทการดำเนินงานของเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. ศึกษาภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้นำกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) กลุ่มผู้นำทางศาสนา และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับบริบทการดำเนินงานของเครือข่ายสินค้าโอท็อป

(OTOP) และภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าโอท็อป (OTOP) ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

3. ขอบเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้แก่ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน คุณลักษณะของภาวะผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (Meksuwan et al., 2015; Chongvisal, 2006) และแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Jittungvarttana, 2005; Sanglimsuwan et al., 2012) สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูล ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญ โดยคัดเลือกจาก 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้นำกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) ที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย หรือ OPC (OTOP Product Champion) ระดับ 3 - 5 ดาว ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนมไทย กลุ่มอาชีพสตรีบ้านต้นโพธิ์ กลุ่มอาชีพหัตถกรรมบ้านโพธิ์ กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคอตตอนดีไซน์ และกลุ่มอาชีพบ้านโพธิ์ จำนวน 7 คน 2) กลุ่มผู้นำทางศาสนาและความเชื่อ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และเชื่อมโยงกับกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) ได้แก่ วัดบ้านพร้าวนอก วัดบ้านพร้าวใน วัดสะแก วัดเจดีย์ทอง วัดไผ่ล้อม วัดจันทร์กะพ้อ วัดสิงห์ และโบราณสถานเตาโถ่งอ่าง จำนวน 7 รูป และ 3) เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น จำนวน 15 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะข้อคำถามปลายเปิด ที่ได้รับการตรวจสอบความตรงของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์และความเหมาะสมของข้อคำถาม ในแง่ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ส่วนประกอบ ด้วยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามจากการสัมภาษณ์ การตีความแยกตามประเด็นและแหล่งข้อมูล หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์และประเมินความหมายของข้อมูลตามกรอบบริบทของแหล่งข้อมูลตามประเด็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. บริบทการดำเนินงานของเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า บริบทการดำเนินงานของเครือข่ายสินค้าโอท็อป (OTOP) ที่ได้รับรางวัล OPC ระดับ 3 ดาวขึ้นไป และเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก มีรายละเอียดปรากฏดังนี้

1) ผู้นำกลุ่ม พบว่า เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และกล้าที่จะลองผิดลองถูก ในหลากหลายวิธีการจนสามารถคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการเป็นตัวกลางในการเป็นผู้นำกลุ่มในการผลิตสินค้าโอท็อป เพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาดและประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ

2) สมาชิกของกลุ่ม พบว่า เป็นการรวมกลุ่มคนในชุมชนประมาณ 10-50 คน ที่มีอุดมการณ์เดียวกัน มีความต้องการจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งรวมถึงการสร้างเอกลักษณ์ให้กับชุมชนของตนเองผ่านทางผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อปให้มีตลาดรองรับสามารถสร้างรายได้และทำเป็นกิจการที่ยั่งยืน

3) ผลิตภัณฑ์ OTOP พบว่า เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบประยุกต์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด ซึ่งส่วนใหญ่จะผลิตจากวัสดุดิบในท้องถิ่นของตนเพื่อสร้างการรับรู้ถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์โอท็อปของท้องถิ่นนั้น ๆ

4) แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นวัดตลอดเส้นทางริมฝั่งแม่น้ำ

เจ้าพระยา มีกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ที่ได้รับ OPC ระดับ 3 ดาวขึ้นไป กระจายอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นวัด และสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ และมีความเหมาะสมในการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นเชื่อมโยงกับเครือข่ายสินค้า OTOP สามารถนำเสนอเป็นกลุ่ม ๆ ได้ดังนี้

- 1) ไข่เค็มของกลุ่มอาชีพสตรีบ้านต้นโพธิ์ อยู่ใกล้วัดบ้านพร้าวในและวัดบ้านพร้าวนอก
- 2) ขนมกอละแมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนมไทย การบูรหอมแฟนซีของกลุ่มอาชีพบ้านโพธิ์ ผ้าหม่ทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคอตตอน

ดีไซน์ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัวของกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว และโคมไฟไม้ไผ่ลายดอกบัวของกลุ่มอาชีพหัตถกรรมบ้านโพธิ์ ซึ่งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวถึง 3 แห่ง คือ วัดเจดีย์ทอง วัดไผ่ล้อม และวัดจันทร์กะพ้อ

3) บัวฉานีราชินีแห่งแม่น้ำของกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวถึง 3 แห่ง คือ วัดสะแก วัดสิงห์และโบราณสถานเตาโถ่งอ่าง

ทั้งนี้ สามารถแสดงรายละเอียดเครือข่ายกลุ่มสินค้า OTOP ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก ดังนี้

ตารางที่ 1 เครือข่ายกลุ่มสินค้า OTOP ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก

กลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP)	รายละเอียด	แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนมไทย หมู่ 6 ตำบลคลองควาย	ตั้งอยู่ที่ ตำบลคลองควาย มีสมาชิก 20 คน มีสินค้า OTOP คือ ขนมไทยโบราณ โดยที่ผลิตภัณฑ์ขนมไทยที่ได้รับ OPC ระดับ 4 ดาว คือ กอละแม	- วัดเจดีย์ทอง ที่มีเจดีย์ทรงรามัญแบบเจดีย์อนันตะ เจดีย์ทรงปราสาทประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสวยงาม และพระพุทธรูปปางมารวิชัยศิลปะมอญสร้างด้วยแก้วหยกสีขาว
2. กลุ่มอาชีพสตรีบ้านต้นโพธิ์	ตั้งอยู่ที่ ตำบลเชียงรากใหญ่ มีสมาชิก 15 คน มีสินค้า OTOP คือ ผลิตภัณฑ์ไข่เค็ม และได้รับ OPC ระดับ 4 ดาว	- วัดบ้านพร้าวใน ที่มีพระประธานหลวงพ่อดโตและเจดีย์ที่มีศิลปะแบบรัตนโกสินทร์ตอนต้น - วัดบ้านพร้าวนอก ที่มีหอพระไตรปิฎก ศาลาไม้สักทรงไทย และเจดีย์เก่าแก่ทรงรามัญ
3. กลุ่มอาชีพหัตถกรรมบ้านโพธิ์	ตั้งอยู่ที่ ตำบลคลองควาย มีสมาชิก 10 คน มีสินค้า OTOP คือ งานหัตถกรรม โดยที่ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ได้รับ OPC ระดับ 3 ดาว คือ ผลิตภัณฑ์โคมไฟไม้ไผ่ลายดอกบัว	- วัดเจดีย์ทอง - วัดไผ่ล้อม - วัดจันทร์กะพ้อ ที่มีศิลปะการก่อสร้างแบบไทยประยุกต์ผสมรามัญ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP)	รายละเอียด	แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
4. กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ	ตั้งอยู่ที่ ตำบลกระแซง มีสมาชิก 50 คน มีสินค้า OTOP คือ ผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ โดยที่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ OPC ระดับ 3 ดาว คือ บัวฉานี ราชนิแห่งไม้น้ำ ซึ่งเป็นดอกไม้ประดิษฐ์จากยางพารา	- วัดสะแก - วัดสิงห์และโบราณสถานเตาโอง่าง ที่มีพิพิธภัณฑ์โบราณวัตถุ ศิลปะมอญ และการทำอิฐมอญแบบโบราณด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เห็นอยู่ทั่วไป
5. กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว	ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางเตย มีสมาชิก 10 คน มีสินค้า OTOP คือ ผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ โดยที่ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ OPC ระดับ 4 ดาว คือ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว	- วัดเจดีย์ทอง
6. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคอตตอนดีไซน์	ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางเตย มีสมาชิก 22 คน มีสินค้า OTOP คือ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอของชาวมอญ โดยที่ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ OPC ระดับ 4 ดาว คือ ผ้าหม่ทอมือ และระดับ 5 ดาว คือ กระเป๋าผ้า	- วัดเจดีย์ทอง
7. กลุ่มอาชีพบ้านโพธิ์	ตั้งอยู่ที่ ตำบลคลองควาย มีสมาชิก 21 คน มีสินค้า OTOP คือ ผลิตภัณฑ์การบูร โดยที่ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ OPC ระดับ 3 ดาว คือ การบูรหอมแพนซี	- วัดเจดีย์ทอง - วัดไผ่ล้อม - วัดจันทร์กะพ้อ

2. ภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

มิติในการศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) ประกอบด้วยหลายมิติ และเพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ได้นำแนวคิดของ รัตติกกรณ์ จงวิศาล (Chongvisal, 2006) มาศึกษาและ

สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ปรากฏดังนี้

2.1 การส่งเสริมแรงบันดาลใจได้บังคับบัญชา

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การส่งเสริมแรงบันดาลใจของผู้นำกลุ่มเป็นการ

แสดงออกของผู้นำในการสร้างแรงบันดาลใจแก่สมาชิก เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม อยากให้กลุ่มมีชื่อเสียงและความสำเร็จร่วมกัน ซึ่งผู้นำต้องใช้ความสามารถในการจูงใจ การเสริมแรง การช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างเหมาะสม

“...คนที่จะเป็นผู้นำกลุ่มนี้จะต้องมีวิธีที่จะทำให้ผู้อื่นทำตามได้ ต้องพูดคุยและรับฟัง จะได้อะไร ๆ มามาสร้างเป็นเป้าหมาย เป็นความหวังร่วมกันและต้องทำให้ได้ด้วยนะ...” (ผู้นำกลุ่ม A)

“...ผู้นำต้องมีวิธีการจูงใจให้สมาชิกทำงานอย่างทุ่มเทแรงใจ แรงกายอย่างกลุ่มของเราก็จะให้เงินพิเศษกับคนที่คิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และต้องเป็นที่ต้องการของตลาดด้วยนะ...” (ผู้นำกลุ่ม C)

2.2 การใส่ใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น

จากการสัมภาษณ์ พบว่าการใส่ใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่นของผู้นำกลุ่มเป็นภาวะผู้นำที่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของสมาชิก เช่น ความรู้ ประสบการณ์ ความถนัด นอกจากนั้น ความแตกต่างระหว่างสมาชิกยังเป็นสาเหตุที่อาจทำให้เกิดปัญหาในกลุ่มได้ ผู้นำกลุ่มต้องยอมรับและพยายามใ้มน้ำใจ และชี้แนะให้สมาชิกยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกัน

“...ผู้นำต้องเอาใจใส่สมาชิกเป็นรายคน สอบถามปัญหาในการทำงานอยู่เนืองๆ ต้องทำให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มยอมรับความแตกต่างของเพื่อนให้ได้ เพราะว่าบางคนมีความรู้ บางคนมีความชำนาญไม่เหมือนกัน

สำคัญที่สุดคือทำให้สมาชิกรู้สึกมีค่าและมีความสำคัญกับกลุ่ม...” (ผู้นำกลุ่ม B)

2.3 การมีศีลธรรมในการประกอบการ

จากการสัมภาษณ์พบว่า การมีศีลธรรมในการประกอบการของผู้นำกลุ่มเป็นการแสดงออกของผู้นำในการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมในการดำเนินงาน มีความมุ่งมั่นทุ่มเทใส่ใจต่อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มและสมาชิกกลุ่มในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต

“...โอกาสที่จะโกงสมาชิกในกลุ่ม มันมีแน่นอน เพราะเราเป็นผู้นำกลุ่มมีช่องทางเยอะแยะที่จะโกง แต่ถามว่าเราจะไปทำไม ในเมื่อเราวมกลุ่มกันขึ้นมา มีอุดมการณ์ร่วมกัน ขอให้ยึดมั่นในศีลธรรมดีกว่า ซื่อสัตย์ไว้ทั้งต่อตัวเองและคนอื่น รับรองยั่งยืนแน่นอน...” (ผู้นำกลุ่ม C)

“...ขึ้นชื่อว่าผู้นำ ที่สำคัญต้องมีสัจจะและมีเหตุผลที่จะอธิบายถึงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น นั่นคือ ต้องมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและกลุ่มไม่เห็นแก่เงินทองและส่วนต่างจากการขายสินค้าของกลุ่ม ต้องมีธรรมะประจำใจและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง...” (เจ้าอาวาสวัด B)

2.4 ความสามารถในการคิดเชิงยุทธศาสตร์

จากการสัมภาษณ์ พบว่าความสามารถในการคิดเชิงยุทธศาสตร์เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจของผู้นำกลุ่ม เป็นการแสดงออกถึงการใช้ทักษะในการคิดแบบรวบยอดและแปลงมาเป็นยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกลุ่มในการ

สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้เกิดความแตกต่าง ผสานกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่กลุ่มของตนตั้งอยู่ทำให้เป็นที่รับรู้และต้องการของตลาด

“...การตัดสินใจอะไรๆ เพื่อกลุ่มผู้นำต้องมีวิธิตัด ทั้งเรื่องของตลาด สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว ความนิยมของนักท่องเที่ยวที่มาสามโคก ต้องเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ สุดท้ายเมื่อได้ผลสรุปแล้ว ก็ทำเป็นขั้นตอน แบ่งงานกันทำ ทำให้สมาชิกมั่นใจได้ว่าเป้าหมายของกลุ่มจะเป็นจริงได้...” (ผู้นำกลุ่ม D)

2.5 การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสังคม

จากการสัมภาษณ์ พบว่าการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสังคมเป็นบทบาทที่ผู้นำที่มีความคิดในลักษณะการแสวงหากำไรอย่างมีความรับผิดชอบ กล่าวคือ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์สามารถมองอนาคตที่กว้างไกลสำหรับสร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งในผลิตภัณฑ์และแหล่งท่องเที่ยวที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการดำเนินงาน ผู้นำต้องทำให้สมาชิกของกลุ่มเกิดการตระหนักถึงผลกระทบที่ไม่ใช่แต่เพียงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นภายในกลุ่ม แต่ยังมีหมายรวมถึงผลประโยชน์ที่กลับคืนสู่ท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

“...เราเป็นแค่กลุ่มธุรกิจเล็ก ๆ แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะไม่ใส่ใจต่อชุมชนนะ กลุ่มจะทำอะไร ก็ให้คิด ให้ระวัง ไม่ก่อความเดือดร้อนใคร แต่จะให้ทำแบบบริษัทใหญ่ยังไม่มี...” (ผู้นำกลุ่ม F)

“...ผู้นำจะต้องทำให้สมาชิกเข้าใจว่าการทำธุรกิจของกลุ่ม คนอื่น ๆ ในบ้านนี้

เมืองนี้คงโดนผลกระทบนะไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ผู้นำจะต้องมีแนวทางคืนกำไรสู่ชุมชนให้ได้นะ...” (เจ้าหน้าที่ภาครัฐ)

“...จิตสำนึกต่อสังคม ไม่ใช่แค่ผู้นำนะ สมาชิกเองก็ต้องมีด้วย แต่ผู้นำต้องทำก่อน สมาชิกถึงจะยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม แล้วจะเลียนแบบ ผู้นำจึงต้องมองให้ไกลขึ้นไปอีก ซึ่งจะทำให้เกิดความพอดีกับสังคม และอาจจะปรึกษากับภาครัฐให้มาเป็นพี่เลี้ยงในเรื่องนี้ได้...” (เจ้าอาวาสวัด E)

2.6 การเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ

จากการสัมภาษณ์ พบว่าการเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ ของผู้นำกลุ่มเป็นการแสดงออกของผู้นำในฐานะผู้ควบคุมและผู้สร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม โดยการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกของกลุ่มด้วยความยุติธรรม และสามารถบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างเหมาะสม

“...ผู้นำกลุ่มต้องพร้อมยอมรับความเห็นต่างของสมาชิก ต้องเอาความเห็นนั้นมาคิด เพราะมันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้จริงได้ในวันข้างหน้าได้...” (ผู้นำกลุ่ม A)

“...ผู้นำต้องคิดหาวิธีที่จะทำให้กลุ่มพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น บางทีเราก็คงมีวิทยากรจากมหาวิทยาลัยบ้าง กรมพัฒนาชุมชนบ้าง มาให้ความรู้พัฒนาสินค้าให้ขายได้ขายดีนะ...” (ผู้นำกลุ่ม C)

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้ง 6 องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า บริบทด้านผู้นำกลุ่มสมาชิกกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ และแหล่งท่องเที่ยว

ในพื้นที่ มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ ซึ่งผู้นำกลุ่มส่วนใหญ่จะแสดงออกถึงการสร้างแรงบันดาลใจ การใส่ใจต่อสมาชิก รวมถึงการมีศีลธรรมในการดำเนินงาน การวางแผนการดำเนินงานสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ และสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าได้ และพร้อมน้อมรับคำแนะนำเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าบริบทด้านสมาชิกกลุ่มที่เป็นกรรวมกลุ่มกันในลักษณะของธุรกิจขนาดเล็กมีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสังคม ถือเป็นกรจัดการเชิงสถานการณ์ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงชุมชนท้องถิ่น คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม และนักท่องเที่ยวที่มาเยือนซึ่งพบว่ายังแสดงออกได้ไม่เด่นชัดนัก

อภิปรายผลการวิจัย

1. บริบทการดำเนินงานของเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่ม สมาชิกของกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ OTOP และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ ซึ่งมีความสอดคล้องเกื้อกูลและสนับสนุนกันของกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นผลมาจากการร่วมกันคิดร่วมกันทำของสมาชิกกลุ่มอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังได้น้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเป็นศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ โดยมุ่งสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มของตนเองโดยเน้นการขับเคลื่อนจากภายในมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บูรณาการ

ความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการตลาดเพื่อทำให้เกิดการค้าขายแบบได้ผลประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่ายอย่างยั่งยืน จนได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ระดับ 3-5 ดาว ดังเช่นงานวิจัยของ ชุตินันต์ สะสอง และ คณะ (Sasong et al., 2016) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของผู้มีส่วนได้เสียและแผนธุรกิจที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนสรุปว่าการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจจังหวัดแม่ฮ่องสอนก่อกำเนิดจากนโยบายของรัฐบาลการจัดตั้งตามความต้องการของสมาชิกในชุมชนและการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจชุมชน โดยให้วัตถุประสงค์ที่มีอยู่ในชุมชนมาแปรรูปเป็นผลผลิตด้วยการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สืบทอดมาถ่ายทอดลงสู่ผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ การส่งเสริมเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตอำเภอสามโคกที่ส่วนใหญ่เป็นศาสนสถาน ข้อมูลส่วนนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และคณะ (Sanglimsuwan et al., 2012) ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พบว่าการอนุรักษ์และการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ นอกจากจะเป็นความภาคภูมิใจของประเทศแล้ว ยังมีคุณค่าที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา และมานุษยวิทยา อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและประเทศผ่านทางการท่องเที่ยว

และการศึกษาของ บุญเกียรติ ไทรชมภู (Caichompoo, 2014) ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พื้นที่คุ้มบางกะเจ้า (กระเพาะหมู) 6 ตำบล เพื่อการท่องเที่ยวและรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ชุมชนประกอบอาชีพทำสวนผลไม้สืบทอดภูมิปัญญา มาแต่โบราณ มีผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญา คือ ผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ ผลไม้ อาหาร และการเลี้ยงขยายพันธุ์ปลากัด เป็นต้น และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาให้มีคุณค่าเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สามารถทำได้โดยการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

2. ภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้นำกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์มองการณ์กว้างไกลที่มีการบูรณาการสินค้าโอท็อป (OTOP) และแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น มีความสามารถในการดำเนินงานและการสื่อสารจนสามารถสร้างชื่อเสียงและนำกลุ่มประสบความสำเร็จได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OPC) ระดับ 3 ดาวขึ้นไป ผลการศึกษาครั้งนี้ได้จำแนกภาวะผู้นำกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) เป็น 6 ประเด็น ตามการศึกษาของ รัตติกรณ์ จงวิศาล (Chongvisal, 2006) ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย พบว่าเครื่องมือ

วัดภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ SMEs ไทย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การส่งเสริมแรงบันดาลใจผู้ใต้บังคับบัญชา 2) การใส่ใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น 3) การมีศีลธรรมในการประกอบการ 4) ความสามารถในการคิดเชิงยุทธศาสตร์ 5) การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสังคม และ 6) การเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่างๆ และพบว่า ผู้ประกอบการที่มีความสำเร็จในการประกอบธุรกิจต่างก็มีภาวะผู้นำแตกต่างกัน โดยผู้ประกอบการที่มีความสำเร็จสูงจะมีภาวะผู้นำสูงกว่าผู้ประกอบการที่มีความสำเร็จต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ SMEs ไทย มีภาวะผู้นำรวมอยู่ในระดับมาก แต่การศึกษาครั้งนี้ พบว่าการแสดงออกภาวะผู้นำในด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสังคมของผู้นำกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) นี้ ยังไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก เนื่องจากว่าเป็นการรวมกลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก การแสดงออกในประเด็นขององค์ประกอบดังกล่าวนี้จึงยังไม่เด่นชัดเท่าที่ควร แต่ทั้งนี้ ก็อาจสามารถที่จะจัดกิจกรรมเพื่อสังคมได้ตามความเหมาะสมได้ และนอกจากนั้น ผู้นำกลุ่มยังเป็นผู้ที่มีทักษะการดำเนินงานและสร้างความไว้วางใจแก่สมาชิก ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาของ คัชพล จันเพชร และคณะ (Janpetch et al., 2016) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานเชิงสร้างสรรค์ผ่านความไว้วางใจบนพื้นฐานอารมณ์ความรู้สึกและความรู้ความเข้าใจ พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเป็นผู้นำแบบเปลี่ยน

สภาพที่มีผลอย่างแท้จริงต่อความไว้วางใจในการปฏิบัติงานโดยมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานเชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสามารถนำไปปรับบทบาทในการทำงานเพื่อสร้างความใกล้ชิดระหว่างพนักงานกับผู้บังคับบัญชาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติงาน

ดังนั้น การพัฒนาเครือข่ายสินค้าโอท็อปในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก สามารถประยุกต์ใช้ภาวะผู้นำของกลุ่มเป็นเครื่องมือ นำพาไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มได้ ซึ่งผู้นำกลุ่มควรมีวิธีการที่จะสร้างแรงจูงใจหรือการช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างเหมาะสม มีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการทำงานของกลุ่มที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวม แม้ว่ากลุ่มผู้ผลิตสินค้าโอท็อป (OTOP) จะเป็นเพียงกลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก แต่ก็สามารถที่จะแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมได้ในรูปแบบที่เหมาะสมได้ การศึกษาครั้งนี้ อาจสามารถนำเสนอแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามโคก ดังนี้

1) ควรส่งเสริมให้ผู้นำแสดงออกถึงการสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิก การเสริมแรง และการช่วยเหลือตอบสนองของความต้องการของสมาชิกให้เหมาะสม เช่น การให้เงินรางวัล

จากยอดขายสินค้าเป็นรายบุคคล การพากันไปท่องเที่ยวในกรณีที่กลุ่มทำยอดขายได้ตามเป้าหมาย การช่วยเหลือเรื่องเงินลงทุนเบื้องต้น และการจัดหาวัตถุดิบในการผลิตให้แก่สมาชิก เป็นต้น

2) ควรพัฒนาการสื่อสารภายในกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

3) ผู้นำกลุ่มควรแสดงบทบาทของความเป็นผู้นำที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน

4) ควรส่งเสริมให้ผู้นำได้แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารจัดการในเชิงประจักษ์ มีแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน

5) ควรมีแผนงานที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่น การบริจาคเงินให้ชุมชน เช่น โรงเรียน วัด เป็นต้น การให้ความรู้การสอนทำสินค้าโอท็อป (OTOP) ให้กับคนในชุมชนตลอดจนผู้ที่สนใจ และการนำกลุ่มร่วมฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น

6) ควรมีแผนการในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก ส่งเสริมให้สมาชิกของกลุ่มมีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกันถึงสภาพการทำงานที่มีประสิทธิภาพของหน่วยงานอื่น เช่น การจัดทัศนศึกษาดูงาน หรือการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับการต่อยอดผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มสินค้าโอท็อป (OTOP) เพื่อความรับผิดชอบต่อสังคมควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปสนับสนุนตามศักยภาพที่มีความเชี่ยวชาญ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรนำไปเป็นต้นแบบของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าโอท็อป (OTOP) อื่นๆที่มีความต้องการจะพัฒนาภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าโอท็อป (OTOP) ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเนื่องจากจุดเด่นของเครือข่ายสินค้าโอท็อป (OTOP) ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสยามโคก เป็นการรวมกลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน สามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่นมีอัตลักษณ์ของ

ท้องถิ่น ผู้นำเป็นผู้มีความเป็นผู้นำ มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่ได้

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้นำสินค้าโอท็อป (OTOP) ขนาดใหญ่เพื่อเป็นการเพิ่มมุมมองภาวะผู้นำที่มีต่อการดำเนินงานกลุ่ม โดยทำการศึกษาในประเด็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม รวมทั้งการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์สินค้าโอท็อป (OTOP) ในมุมมองของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมสินค้าโอท็อป (OTOP) ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและตลาด เป็นต้น

REFERENCES

- Caichompoo, B. (2014). Local wisdom products development at 6 sub-districts of Khung Bangkachao area to serve tourism and ASEAN community. *PNRU Research Journal, Humanities and Social Sciences* 5(2), 125-135. (in Thai)
- Chongvisal, R. (2006). The study of leadership of entrepreneurs in Thai small and medium sized enterprises. In the Proceedings of 44th Kasetsart University Annual Conference, Subject: Social Sciences. Bangkok Campus, Kasetsart University. 275-282. (in Thai)
- Janpetch, K. & Jadesadalug, V. (2016). The influence of transformational leadership perceptions affecting the creative working through affect – and cognition – based trust. *PNRU Research Journal, Humanities and Social Sciences*. 11(1), 125-135. (in Thai)
- Jittungvarttana, B. (2005). Sustainable tourism development. Bangkok: Press & Design. (in Thai)
- Khamwachirapithak, P., Maruekarajtinplaeng, S. & Khamwachirapithak, M. (2016). GIS database making for network development OTOP and places of attractions along the riverside at Amphoe Sam Khok and Amphoe Mueang, Pathum Thani province. *Journal of Research and Development, Valaya Alongkorn under Royal Patronage (Humanities and Social Sciences)*. 11(2), 1-11. (in Thai)
- Meksuwan, A. & Wingwon, B. (2015). Role of leadership and member participation in driving toward the strength of sewing community enterprises, Ban Mae Hawl, Hangchat district, Lampang province. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ)*. 21(3), 20-31. (in Thai)
- MSS Cable Network. (2017). Enhancing tourism and cultural identities of Samkhok District, Pathumthani. Retrieved August 10, 2017, from <http://www.msspathumthani.com/detail.php?id=1688> (in Thai)

- Sanglimsuwan, K. & Sanglimsuwan, S. (2012). Sustainable cultural heritage tourism. *Executive Journal*. 32(4), 139-146. (in Thai)
- Sasong, C. & Wingwon, B. (2016). Stakeholders' collaboration and a business plan play a role in driving the OTOP enterprises group to sustainable competitive advantage. *Nakhon Phanom University Journal*. 6(1), 124-133. (in Thai)
- Surdcharee, T. (2007). Leadership: the movement mechanism for the learning organization. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani Rajabhat University. (in Thai)
- Thaitambon.(2017).OTOPproductchampion: OPC. Retrieved August 10, 2017, from <http://www.thaitambon.com> (in Thai)

ศิลปะสื่อภาพถ่าย: ความรุนแรงในความสงบ¹

PHOTO-MEDIA ART: SILENT VIOLENCE

วรพรรณ สุรัสวดี

Worapun Surasawadee

สาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Visual Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

worapun_s@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยสร้างสรรค์ ศิลปะสื่อภาพถ่าย: ความรุนแรงในความสงบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ปัจจัยสังคมปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในกรุงเทพมหานคร ตอนกลางคืน นำมาสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่าย โดยถ่ายทอดบรรยากาศสถานที่ที่กระตุ้นการรับรู้ ความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในกรุงเทพมหานครที่เงียบสงัดยามค่ำคืน ขั้นตอนวิจัย 1) ศึกษา รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการรับรู้ ความกลัว อาชญากรรม ข้อมูลข่าวสารและลักษณะพื้นที่ ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม ศึกษาศิลปะภาพถ่ายของศิลปินด้านรูปแบบ แนวคิด ความงาม และการสื่อความหมาย 2) เลือกสถานที่และลงพื้นที่ 3) สร้างสรรค์ผลงาน 4) พัฒนาผลงาน 5) วิเคราะห์ รูปและอภิปรายผลงาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้ข่าวสารจำนวนมากทำให้รู้สึกหวาดกลัวต่อภัยอาชญากรรมเพิ่มขึ้น และสภาพแวดล้อมกระตุ้นความรู้สึกได้โดยไม่ต้องมีสิ่งที่เกิดขึ้นจริง 2) การสร้างสรรค์ที่สมจริง กระตุ้น การรับรู้ความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยของผู้ชมได้ 3) เทคนิคต่อภาพ เป็นพาโนรามา ขยายมุมมอง ในการรับรู้โดยขนาดภาพใหญ่ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในภาพและเกิดการรับรู้ดี

1 บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี รองศาสตราจารย์ กมล เผ่าสวัสดิ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขึ้น และ 4) บริบทและสิ่งเร้าที่ช่วยกระตุ้นความรู้สึกกลัวในความรุนแรง ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมบางอย่างที่สื่อถึงการขาดการดูแล เช่น อาคารที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง ภาพกราฟิติ หรือขยะ และการเพิ่มความชัดเจน ของพื้นผิวช่วยให้สื่อความหมายได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ศิลปะสื่อภาพถ่าย ภาพถ่าย ความรุนแรง ความสงัด

ABSTRACT

Research of Photo-media Art: Silent Violence aims to study factors that stimulate violence in Bangkok at night. The project presents harmful and dangerous atmosphere in some places in Bangkok through photos. The Research Processes are 1) Collect and study theories, ideas, and researches about how people perceive and fear of crimes, geographic and other information of places that crimes had been committed, photographic art about beauty and presentation 2) Observe and select places 3) Create the Photo-media Art 4) Improve and enhance and 5) Analyze, summarize, and debate.

The Research Result are 1) The perception of crime news creates and increase fear of crimes. Moreover, bad environment of places can also stimulate fear of crimes without any real crime case in their areas. 2) The research that clearly show risky places in Bangkok can stimulate fear of crimes and violence among audiences. 3) Stitching images into panorama can enhance audience's perception and engagement toward the dangerous atmosphere in those images. 4) Some signs such as, shabby buildings and house, graffiti on walls, and plenty of garbage on footpath and road are contexts and incentives that stimulate fear of violence.

Keywords: photo-media art, photography, violence, silent

บทนำ

ภาพถ่ายไม่ได้เป็นเพียงการสะท้อนสิ่งที่อยู่ตรงหน้าออกมาเท่านั้น แต่ยังเป็นสื่อศิลปะที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์หรือบรรยากาศของภาพให้มีความงาม ความสมจริง กระตุ้นการรับรู้และความรู้สึกของผู้ชมได้เป็นอย่างดี ภาพถ่ายเป็นการนำองค์รวมทางศิลปะซึ่งเป็น

ความรู้พื้นฐานสำคัญของการถ่ายภาพมาปรับใช้กับวิธีการแสดงออกของตน (Sanasen, 2010) และยังเป็นสื่อสมัยใหม่ทางวิทยาศาสตร์ที่มีวิวัฒนาการก้าวหน้า การถ่ายภาพจึงถือว่าเป็นเครื่องมือหรือเทคนิคในการสร้างงานศิลปะวิธีหนึ่ง (Mukdamanee, 2010) ที่ทำให้ผู้ชมเข้าใจ

เรื่องราวได้รวดเร็ว และภาพถ่ายจึงเป็นภาษาสากลที่มีความหมายในตัวเองสามารถสื่อสารได้โดยไม่ต้องใช้ตัวหนังสือ มีความถูกต้องแม่นยำที่บันทึกเหตุการณ์ขณะนั้นทันทีและคงอยู่ได้นาน (Setthawat, 2007) การถ่ายภาพเป็นการสื่อสารที่มีผลต่อการรับรู้และมีประสิทธิภาพในการสร้างการจดจำ แต่ภาพถ่ายที่สามารถสื่อความหมายได้ดีต้องใช้เทคนิคและศิลปะในการถ่ายภาพเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกและอารมณ์ของภาพได้ชัดเจนขึ้น ภาพถ่ายจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ (Jaruwannakorn, 2005) และเป็นอุปกรณ์หนึ่งที่จะสื่อให้เห็นถึงอารมณ์ ความรู้สึกในการถ่ายทอดออกมาเป็นงานภาพถ่าย เช่น แนวทางในการถ่ายภาพเมือง (cityscape photography) ของ จอน ดีเบอร์ (Jon Deboer) ชื่องานชุด Mysterious Silhouettes Along Detroit's Dark City Streets ที่ถ่ายทอดบรรยากาศลึกลับของเมืองโดยคิดว่าตนเองเป็นพวกถ้ำมอง ใช้รูปแบบเป็นภาพขาวดำที่มีความตัดกันของแสงสูง (high contrast) สื่อถึงบรรยากาศลึกลับยามค่ำคืนส่งผลให้เกิดความรู้สึกด้านลบ ของกรุงลอนดอนและผู้คนหลังเวลาเที่ยงคืน ว่ามีความแตกต่างจากเวลากลางวันที่มีผู้คนหนาแน่นและวุ่นวาย ผลงานของ ชิโยดะ วาร์ด (Chiyoda Ward) ศิลปินญี่ปุ่น ชุดภาพผลงานชื่อ Recommend for walking at night 107 "Pictorial, Maruzen Alley" ถ่ายภาพบรรยากาศของสถานที่ต่าง ๆ ในโตเกียว ถ่ายทอดบรรยากาศของซอยที่อยู่ใกล้กับสถานีรถไฟใต้ดิน ยูระคุโช (Yurakucho) เป็นผลงานภาพถ่ายซึ่งเป็นภาพที่ไม่มีคน สถานที่ที่ดูไม่เป็นระเบียบ แสดงให้เห็นว่าบริเวณนี้มีบรรยากาศน่าอึดอัด

เพราะระบบบรรยายอากาศไม่ดีและสิ่งผู้ฟังมากมาย ในปี พ.ศ. 2558 กรุงเทพมหานครมีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศจำนวน 5,696,409 คน เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การลงทุน การตั้งถิ่นฐาน ประกอบอาชีพ การท่องเที่ยว คนจำนวนมากตัดสินใจย้ายเข้ามาอยู่กันอย่างหนาแน่น กรุงเทพมหานครจึงเป็นศูนย์รวมของผู้คนมากมายหลากหลาย เกิดเป็นปัญหาหลายด้าน เช่น การอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การเดินทาง ซึ่งจะมีผลต่อปัญหามลพิษ จราจร ยาเสพติด อาชญากรรม มีผู้คนทำงานและใช้ชีวิตทั้งในเวลากลางวันและกลางคืนจนดูประจักษ์ว่าเป็นเมืองที่ไม่เคยหลับ อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงเวลากลางคืนที่ผู้คนบางตา จะพบว่ามึนบางพื้นที่ที่ดูเปลี่ยว น่ากลัว โดยเฉพาะบริเวณตรอกซอกซอยต่าง ๆ ที่ปราศจากไฟส่องสว่าง ยิ่งความเจริญทางเทคโนโลยีมีบทบาทต่อคนในสังคมมากขึ้น รูปแบบการประกอบอาชีพการมาก็ยิ่งเพิ่มความรุนแรงซับซ้อนไปด้วย ดัชนีวัดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมจึงเป็นตัวชี้วัดสำคัญในด้านคุณภาพชีวิตของคนในสังคม (Research Division of Office of Police Strategy, 2016) ดังเช่นข้อมูลจากสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพหรือ ไออีพี (The Institute for Economics and Peace: IEP) ได้เปิดเผยผลสำรวจในปี พ.ศ. 2559 ว่าประเทศไทยเป็นเมืองที่มีปลอดภัยลดลง เพราะได้อันดับที่ 125 ของโลกจาก 163 อันดับเป็นอันดับที่ 17 ในเอเชียแปซิฟิกจาก 19 อันดับ คะแนนลดลงมา 0.049 คะแนน (The Institute for Economics and Peace, 2016)

จากข้อมูลจะเห็นว่ากรุงเทพมหานคร ยังคงมีการเกิดอาชญากรรมหลายรูปแบบ กลุ่มที่เกิดมากที่สุด คือ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน โดยสถานที่ที่เป็นเส้นทางเปลี่ยว พื้นที่สาธารณะที่พักอาศัยที่บุคคลภายนอกเข้าออกได้ง่าย พื้นผิวถนนทางเดินเท้าที่ไม่เรียบร้อย มุมอับ ลับตาคนและมุมมืดเป็นส่วนหนึ่งของการเกิดอาชญากรรม ทำให้คนในสังคมยังมีความกลัวต่อภัยอาชญากรรม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาชญากรรมไม่ว่าจะเกิดกับตนเอง รับรู้จากบุคคลอื่น หรือจากสื่อเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความหวาดกลัวอาชญากรรม แต่พฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคลไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับทัศนคติ ความเชื่อส่วนบุคคล (Research Division of Office of Police Strategy, 2016)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมเรื่องการปล้น ชิงทรัพย์ ข่มขืน การทำร้ายร่างกาย หรือข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการระวังตัวและป้องกันตัวจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ไม่ควรไปยังจุดเสี่ยง ระวังตระเวน กระเป๋า การสังเกตสิ่งรอบตัวตลอดเวลา การถือคูประตุกันที่ที่ขึ้นรถ ยิ่งรับรู้ข้อมูลมากเท่าไร กลับส่งผลให้เกิดความกลัวมากเท่านั้น จนกลายเป็นความหวาดระแวงที่เกิดจากจินตนาการมากกว่าความเป็นจริง โดยเฉพาะเมื่อต้องอยู่ในพื้นที่เปลี่ยวยามค่ำคืน ความกลัวดังกล่าวสอดคล้องกับแผนแม่บทของกรมตำรวจ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535 - 2539) ในแผนความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ที่กล่าวว่าการรับรู้ข่าวสารจำนวนมากมีส่วนทำให้ความกลัวหวาดกลัวต่อภัยอาชญากรรม

ของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น (Research Division of Office of Police Strategy, 2016) เพราะมนุษย์สามารถรับอิทธิพลจากสิ่งที่รับรู้มากกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริง หากมีความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาก จะทำให้สามารถตีความได้อย่างรวดเร็วเสมือนจริงมากยิ่งขึ้น (IBS Center for Management Research as cited in Intuyos, 2013)

ความกลัวเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคนที่เกิดจากประสบการณ์ทางตรง และประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้จากการได้รับข้อมูลข่าวสารหรือเกิดจากพันธุกรรม ตามทฤษฎีลำดับขั้นแรงจูงใจของมาสโลว์ มนุษย์มีความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นแรงจูงใจในลำดับที่ 2 คือ ความต้องการความปลอดภัยต่อตนเองและทรัพย์สิน เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้เกิดการผวาหรือความกลัวเนื่องจากมีความไม่มั่นคงเพียงพอ (Maslow as cited in Keawkungwan, 2008) ความกลัว คือความรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยว่าอาจจะมีอันตรายบางอย่างเกิดขึ้น

ในการวิจัยนี้มุ่งศึกษาเรื่องของความกลัวภัยอันตราย นอกจากประสบการณ์ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความมั่นใจเรื่องการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านแล้ว สิ่งเร้าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกกลัวคือช่วงเวลา โดยช่วงเวลาที่ทำให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวมากที่สุดคือเวลากลางคืนหลังเที่ยงคืน (00.01 น. - 06.00 น.) สิ่งเร้าที่สอง คือ บรรยากาศลักษณะของสภาพแวดล้อม ไฟส่องสว่าง มุมอับลับตา ความไม่เป็นระเบียบสภาพบ้านเรือนที่เสื่อมโทรม วัตถุหรือร่องรอย

ชยะ กราฟฟิตี เป็นต้น (Lorence et al., 2013; Nienvitton, 2012; Chummanikul, 2000) และ ยังขึ้นอยู่กับลักษณะหรือความสามารถในการรับรู้ของแต่ละบุคคล ทั้งด้านกายภาพ ความคิด อารมณ์ ค่านิยม หรือแรงจูงใจ (Intuyos, 2013)

การรับรู้ (perception) คือ กระบวนการตีความ ประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ ต่อสิ่งเร้าที่อยู่รอบตัวโดยผ่านอวัยวะรับความรู้สึกแล้วเกิดการกระทำต่อสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นได้ทั้งภายในและภายนอก (Noppaked, 1997; Meechart, 2001) ร่วมกับการใช้ประสบการณ์เดิมแปลความหมาย ต่อสิ่งที่ผ่านประสาทสัมผัสแล้วเกิดความรู้สึก เกิดการตีความหมาย โดยจะคาบเกี่ยวกับความเข้าใจ ความรู้สึก ความคิด ความจำ การเรียนรู้ ความเข้าใจ การตัดสินใจ และจึงเกิดการกระทำ (Suwansang, 1997) โดยสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ขึ้นอยู่กับความต่างกันของภูมิหลัง ประสบการณ์ ลักษณะบุคคล การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ (Tarapod & Sirisuk, 2002) ส่วนอุปสรรคที่ส่งผลต่อการรับรู้ คือ อคติ การมองภาพรวม ความคาดหวังและการกล่าวโทษผู้อื่น (Meechart, 2001)

ดังนั้น การรับรู้ความกลัว คือ การตีความเมื่อได้รับสิ่งเร้าร่วมกับประสบการณ์ ข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ แล้วเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย ยิ่งได้รับข้อมูลมากยิ่งขึ้นทำให้เกิดความกลัว แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการรับข้อมูลเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าด้วย คือ บรรยากาศและสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับ Park (2008) ได้ศึกษาปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลทางจิตวิทยาต่อคนเดินถนนจนทำให้เกิดความกลัวอาชญากรรม คือ

ทางแคบ มุมอับ ชยะ ถังชยะ และบุคคลที่มีท่าทีคุกคาม จนเกิดเป็นพฤติกรรมการเดินหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านั้น และ Lorence et al. (2013) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวอาชญากรรมกับสิ่งแวดล้อม พบว่า สภาพแวดล้อมหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อถึงการขาดการดูแล เช่น ฟุ่ น ภาพกราฟฟิตี ชยะ กระจกแตก หรืออาคารบ้านเรือนที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง นั้นส่งผลให้เกิดความกลัวอาชญากรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมสามารถกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้ โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่สามารถใช้สิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้

ทฤษฎีการเข้าใจภาพ (cognitive) จะเกิดขึ้นหลังจากผู้รับสารมองเห็นภาพและเกิดความเข้าใจภาพนั้นๆ โดยการเข้าใจสิ่งต่างๆ เกิดจากความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์กับความสามารถในการตีความของแต่ละบุคคล โดย แคโรลิน บลูมเมอร์ (Carolyn Bloomer) กล่าวว่า การรับรู้และการตีความสิ่งรอบตัวอาศัยปัจจัย 9 ประการ ดังนี้ (Carolyn Bloomer as cited in Peter, 2006) 1) ความทรงจำ (memory) นำมาเปรียบเทียบกับสิ่งใหม่ที่รับรู้ซึ่งมีทั้งความทรงจำเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งความหมายเชิงรูปธรรมและนามธรรม โดยประสบการณ์จะช่วยให้อ่านใจได้นานยิ่งขึ้น 2) ความสามารถในการมองเห็นภาพ (projection) ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และจินตนาการ 3) การคาดหวัง (expectation) มนุษย์มักมองเห็นในสิ่งที่ต้องการและคาดหวังว่าจะเห็น ถ้าสิ่งนั้นไม่เป็นดังที่คาดหวังอาจเกิดปฏิกิริยาตอบโต้ในทางลบ

4) การเลือกสรร (selectivity) การมองภาพที่มีรายละเอียดมาก ผู้ดูจะเลือกเฉพาะภาพที่ต้องการและที่เหลือจะกลายเป็นพื้นที่ภาพรวม
 5) พฤติกรรม (habituation) การรับรู้ต้องฝึกหัดให้เป็นคนช่างสังเกตสิ่งรอบตัว
 6) สิ่งเร้า (salience) คือสิ่งที่สามารถดึงความสนใจได้
 7) การกำหนดจุดสนใจ (dissonance) จะต้องพิจารณาองค์ประกอบหลักและรองของภาพ
 8) วัฒนธรรม (culture) วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่องานศิลปะ มักเป็นแรงบันดาลใจในการทำงาน
 9) คำ (words)

จากข้อมูลข้างต้นดังกล่าวเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้สร้างผลงานศิลปะสื่อภาพถ่าย: ความรุนแรงในความสงบ ที่ต้องการแสดงความรู้สึกไม่ปลอดภัยในบรรยากาศของกรุงเทพมหานครตอนกลางคืน สร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อภาพถ่าย โดยถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่ที่เข้าไปแล้วทำให้เกิดความรู้สึกกลัว อันตรายที่จะเกิดต่อชีวิตและทรัพย์สิน อ้างอิงลักษณะสถานที่ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม ลักษณะของพื้นที่เสี่ยงในกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เพศ และกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดแนวคิดด้วยศิลปะภาพถ่าย เพราะภาพถ่ายเป็นสื่อกลางของการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกทัศนคติความรู้ และประสบการณ์ถือเป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้ส่งและผู้รับสื่อ

(Chayawatana, 2001) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ถึงความรุนแรงไม่ปลอดภัยที่อยู่ในความสงบของสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครยามค่ำคืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ปัจจัยของสังคมยุคปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในบรรยากาศของกรุงเทพมหานครตอนกลางคืน

2. เพื่อสร้าง สรรค์ผลงานศิลปะสื่อภาพถ่าย โดยถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่ให้กระตุ้นการรับรู้ถึงความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในกรุงเทพมหานครที่เงียบสงัดยามค่ำคืน

ขอบเขตของการวิจัย

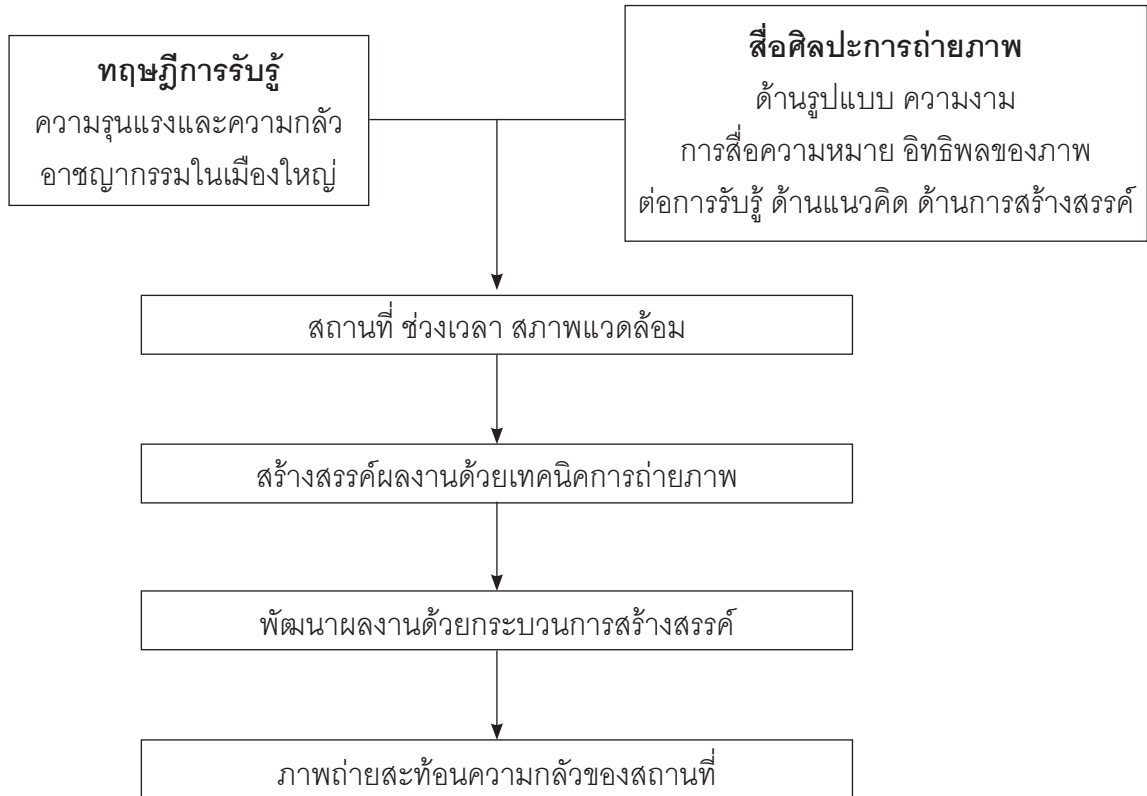
ถ่ายภาพในพื้นที่มีลักษณะเป็นจุดเสี่ยงของการเกิดเหตุอาชญากรรมเวลากลางคืน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยถ่ายทอดเป็นศิลปะสื่อภาพถ่าย

ความรุนแรง หมายถึง ความรู้สึกกลัวอันตรายจากการเกิดเหตุอาชญากรรม

ความสงบ หมายถึง ความเงียบ ความเปลี่ยวที่เกิดขึ้นหลังเที่ยงคืนจนถึงก่อนพระอาทิตย์ขึ้น

ศิลปะสื่อภาพถ่าย หมายถึง การใช้ภาพถ่ายเป็นองค์ประกอบหลักในการถ่ายทอดความคิด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ชุดนี้ได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการสร้างสรรค์งานและขั้นตอนการวิจัย จำแนกได้เป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับอาชญากรรม ความกลัว การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและลักษณะพื้นที่ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม และศิลปะภาพถ่าย ศึกษารูปแบบและแนวคิดของผลงานทางทัศนศิลป์ของศิลปินที่เกี่ยวข้องด้านแนวคิด กับผลงานของศิลปินที่เกี่ยวข้องด้านการสร้างสรรค์ โดยศึกษาเทคนิค

กระบวนการทำงาน การจัดแสดงงาน การนำเสนอผลงาน และภาพรวมของงาน

ใช้การสอบถามและสัมภาษณ์

- 1) สอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลของการเกิดเหตุในสถานที่ต่าง ๆ

- 2) สัมภาษณ์ช่างภาพมืออาชีพและผู้เกี่ยวข้องในสายงานสื่อสร้างสรรค์ ถึงเทคนิควิธีการถ่ายภาพให้สื่ออารมณ์

2. เลือกสถานที่ในการถ่ายภาพและลงพื้นที่ภาคสนาม นำข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิด

อาชญากรรม และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำการสำรวจพื้นที่ที่สามารถถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่ที่กระตุ้นการรับรู้ถึงความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในกรุงเทพมหานคร สรุปพื้นที่ในการถ่ายภาพ

3. สร้างสรรค์ผลงาน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีที่ศึกษา คือ แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ อารมณ์ความรู้สึก แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะภาพถ่าย จากนั้นทำการร่างต้นแบบ และสร้างสรรค์ผลงาน นำเทคนิคที่ศึกษามาทดลองใช้ทั้งการถ่ายภาพ การจัดวาง เทคนิควิธีการ สถานที่ การถ่ายทอด ลงพื้นที่เพื่อทดลองถ่ายภาพบรรยากาศของสถานที่ที่เลือกไว้บางแห่ง โดยใช้เลนส์มุมกว้างที่ระยะ 17-40 มม. และทดลองใช้มุมมองที่หลากหลาย เช่น มุมก้ม มุมเงย มุมปกติ ภาพแนวตั้ง แนวนอน เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกมุมมองที่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้บรรยากาศความรุนแรงในความสงบมากที่สุด

4. พัฒนาผลงาน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ในรูปแบบขององค์ประกอบศิลป์ ความเป็นเอกภาพ การสื่อความหมาย และสรุปตามกรอบแนวคิด โดยมีเรื่องราวของ ศิลปะสื่อภาพถ่าย: ความรุนแรงในความสงบ พัฒนาผลงานถ่ายภาพ เพื่อเพิ่มมุมมองในการมองเห็น ให้นำสนใจ

5. การสรุปผลงาน เมื่อได้ข้อมูลในการปรับปรุงแล้วจึงรวบรวมและนำมาสร้างสรรค์ผลงานจริง เป็นภาพขนาดใหญ่ จำนวน 21 ภาพ แล้วนำไปจัดแสดง

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบและแนวคิดของผลงานทางทัศนศิลป์ของศิลปินที่เกี่ยวข้อง ด้านแนวคิด ได้แก่ ผลงานของ โมริ ริเวอร์ ฮิโรโต (Mori River Hiroto) ไทน์ โปปปี้ (Tine Poppe) อีโด โซโล (Edo Zollo) กอร์ดอน โดโนฟาน (Gordon Donovan) และ เอ็ดวาร์ด มุงค์ (Edvard Munch) การรวบรวมผลงานที่เกี่ยวข้องด้านแนวคิดแบ่งได้เป็น 3 ส่วนคือ 1) แนวคิดในการถ่ายทอดแง่ลบของเมือง ศิลปินสื่อถึงเรื่องทัศนียภาพและบรรยากาศลักษณะเป็นภาพถ่ายมุมที่ไม่น่าดูในบริเวณต่าง ๆ ด้วยมุมมองระดับสายตา 2) การถ่ายทอดบรรยากาศตอนกลางคืนที่มีความเงียบเหงาแตกต่างจากเวลากลางวันที่มีผู้คนสัญจรจำนวนมาก ลักษณะของภาพจะมีการทิ้งพื้นที่ว่างที่เป็นมุมมืด 3) ความอันตรายหรือความน่ากลัว ศิลปินสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาถึงสถานที่ที่เปลี่ยว ร้าง หรือเป็นสถานที่ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม มีรายละเอียดของเรื่องราว และพื้นผิวในภาพมากที่สุดเมื่อเทียบกับสองแนวคิดแรก จึงนำการถ่ายทอดลักษณะของสถานที่จริงที่มีรายละเอียดมาก เน้นพื้นผิวช่วยกระตุ้นความรู้สึกเป็นแนวทางในการถ่ายทอดความรุนแรงในความสงบ

ผลงานของศิลปินที่เกี่ยวข้องด้านการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย ไดโด โมริยามา (Daido Moriyama) ทาคูมะ นากาฮิระ (Takuma Nakahira) และ จอน ดีเบอร์ (Jon Deboer) ผลงานที่เกี่ยวข้องด้านการสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมดเป็นการถ่ายภาพขาวดำที่มีความตัดกันของแสงสูง (High contrast) เพื่อถ่ายทอด

เรื่องราวของเมือง โดยเฉพาะของจอห์น ดีเบอร์ (Jon Deboer) ที่เน้นเรื่องอารมณ์ความรู้สึก ลึกลับของเมืองหลังเวลาเที่ยงคืนที่ดูน่าค้นหาด้วย มุมมองที่หลากหลาย

การเลือกสถานที่ในการถ่ายภาพและ ลงพื้นที่ภาคสนามจากการสัมภาษณ์และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากการสำรวจพื้นที่พบว่าบางพื้นที่ไม่สามารถนำมาใช้ได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่เปิดกว้างมากเกินไปจึงดู ไม่ได้บรรยากาศของความรุนแรง หรือพื้นที่ มีการปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว เช่น ซ่อมบำรุงระบบ ส่งสว่าง ปรับปรุงผิวถนน ทาสีกำแพงใหม่ หรือ มีการก่อสร้าง ฯลฯ ทำให้บรรยากาศที่เคยมี สูญเสียไป สรุปพื้นที่ในการถ่ายภาพได้จำนวน 21 ที่ จาก 11 เขต อันได้แก่หลักสี่ บางเขน บางซื่อ จตุจักร บางพลัด อนุบุรี บางกอกน้อย สาทร พญาไท ปทุมวัน และบางรัก

การสร้างสรรค์ผลงานโดยลงพื้นที่ เพื่อทดลองถ่ายภาพบรรยากาศของสถานที่ ที่เลือกไว้บางแห่ง โดยใช้เลนส์มุมกว้างที่ระยะ 17-40 มม. และทดลองใช้มุมมองที่หลากหลาย เช่น มุมก้ม มุมเงย มุมปกติ ภาพแนวตั้ง แนวนอน เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือก มุมมองที่ส่งผลต่อการรับรู้บรรยากาศความ รุนแรงในความสัจมากที่สุด การถ่ายส่วนใหญ่ ต้องใช้ไฟฉายระบาย (light painting) เพื่อเพิ่ม แสงบางมุมที่มีมืดมากหรือบริเวณที่ต้องการเก็บ รายละเอียดของพื้นผิวให้ชัดเจนขึ้น ทดลอง นำขยะ เช่น ขวดน้ำ ขวดเบียร์ กระป๋องเบียร์ ก้นบุหรี่วางไว้ในพื้นที่ และพื้นที่พื้นให้เกิด มิติ เกิดการสะท้อน และดูสกปรกมากขึ้นด้วย

เพื่อช่วยในการสื่อความหมาย พร้อมทั้งทดลอง ปรับลักษณะของแสงสีและเทคนิคคลิกกัน 5 แบบ คือ แสงธรรมชาติ ลดแสง ฉายแสงสีแดง ย้อมสี และภาพขาวดำ จากภาพที่ทดลองถ่ายทั้งหมด ผู้วิจัยสรุปได้ว่าลักษณะของแสงธรรมชาติยังไม่ น่าดึงดูดความสนใจ เพราะลักษณะของแสงสี ดูเป็นปกติเหมือนที่เคยเห็นทั่วไป แต่หากเพิ่ม เทคนิคของการลดแสง จะช่วยให้ภาพดูแปลกตา แห่งและหม่นยิ่งขึ้น นอกจากนี้การย้อมแสงสีฟ้า ทำให้ภาพดูเย็นลึกลับ และการเปลี่ยนเป็นภาพ ขาวดำช่วยลดเรื่องการรับรู้เรื่องสีจะทำให้เกิด ความรู้สึกกดดันเข้ากับบรรยากาศด้านลบได้ดี ด้านมุมมองของภาพ มุมมองที่คาดว่าจะเลือก ใช้มี 2 ระดับ คือ มุมระดับสายตาและมุมต่ำ มุมระดับสายตาทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกเหมือนมีส่วนร่วมเข้าไปอยู่ในสถานที่นั้น มุมต่ำทำให้เกิดความรู้สึกถึงความมีพลัง ความยิ่งใหญ่ของ สถานที่ที่มีมากกว่าผู้ชม โดยการเลือกมุมระดับ สายตาหรือมุมต่ำขึ้นอยู่กับลักษณะบริเวณพื้นผิว (texture) ที่มีอยู่ในสถานที่

การพัฒนาผลงาน เนื่องจากการทดลอง ถ่ายภาพครั้งที่ 1 พบว่ามุมมองที่ได้ไม่กว้างมาก พอที่จะเพิ่มพื้นที่ในการรับรู้ของผู้ชม ถึงแม้ว่า ส่วนใหญ่จะถ่ายภาพจากเลนส์มุมกว้างแล้ว แต่เนื่องจากขนาดมีผลต่อการรับรู้จะทำให้ผู้ชม เกิดความสนใจมากขึ้น สอดคล้องกับ ถวิล ธาราโกชน และ ศรัณย์ ศิริสุข (Tarapod & Sirisuk, 2002) ว่าลักษณะของสิ่งเร้า (stimulus characteristic) ที่ทำให้นักบุคคลเกิดความใส่ใจ คือความเข้ม (intensity) เช่น แสง สี เสียง และ ขนาด เป็นต้น ผู้วิจัยจึงทดลองถ่ายภาพในมุม

ที่กว้างขึ้นโดยการถ่ายแพนหลายภาพแล้วนำภาพมาต่อกัน (photo stitching) เพื่อเพิ่มมุมมองในการมองเห็นที่น่าสนใจ มีผลกระทบต่อการรับรู้ ให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนยืนอยู่ในภาพ ทั้งยังเพิ่มขนาดให้ภาพให้สามารถพิมพ์ในขนาดใหญ่ขึ้นจากการพัฒนาการถ่ายภาพด้วยการต่อภาพพบว่า การถ่ายภาพพาโนรามาในแนวนอนช่วยเพิ่มการรับรู้บรรยากาศของสถานที่ได้มากกว่าพาโนรามาแนวตั้ง และความกว้างของการถ่ายภาพในระยะปกติ การปรับสีภาพเป็นขาวดำจะช่วยลดเรื่องการรับรู้เรื่องสีและทำให้เกิดบรรยากาศของความกดดันน่ากลัว และปรับความตัดกันของแสง (contrast) ให้จัดขึ้นช่วยเพิ่มความรู้สึกรุนแรงได้มากขึ้น

สรุปผลการวิจัยส่วนที่ 1

1. ปัจจัยของสังคมยุคปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในบรรยากาศของกรุงเทพมหานครตอนกลางคืน

การถ่ายภาพชุดนี้เป็นการถ่ายภาพเมือง (cityscape photography) เป็นภาพถ่ายจำนวน 21 ชิ้นจากพื้นที่ 11 เขตในกรุงเทพมหานครที่ถ่ายทอดความรุนแรงในความเงียบช่วงเวลากลางคืนของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกถึงบรรยากาศไม่ปลอดภัย โดยมีปัจจัยทางสังคมดังนี้

1.1 พื้นที่ที่ขาดความเป็นระเบียบ มีขยะข้าวของวางอยู่กำแพงสกปรกมีการขีดเขียนพื้นผิวหยาบ และแสงไฟส่องสว่างไม่ทั่วถึงสอดคล้องกับ Lorence et al. (2013) ว่าสภาพแวดล้อมหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อถึงการขาดการดูแล เช่น ฝุ่นภาพกราฟิติ ขยะ กระจกแตก

หรืออาคารบ้านเรือนที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง ส่งผลให้เกิดความกลัวอาชญากรรม ลักษณะของพื้นที่ที่ถ่ายทอดความรุนแรงในความเงียบช่วงเวลากลางคืน สามารถแบ่งได้ 3 รูปแบบคือ พื้นที่ที่เป็นชอยลึกและกว้าง พื้นที่ที่เป็นตรอกหรือชอยแคบ พื้นที่ที่มีมุมซับซ้อนหรือมีทางแยก พื้นที่ที่รกร้าง

1.2 การสร้างสรรคผลงานที่จะถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่ให้กระตุ้นการรับรู้ถึงความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในกรุงเทพมหานครที่เงียบสงัดยามค่ำคินองค์ประกอบในการถ่ายภาพที่เป็นผลมาจากลักษณะของสถานที่

- พื้นที่ที่เป็นชอยลึกและกว้าง จะเห็นเส้นนำสายตาในทิศทางเดียว พุ่งตรงไปด้านหน้า

- พื้นที่ที่เป็นตรอกหรือชอยแคบที่ต้องแพนกล้องเพิ่มหรือถอยออกจากชอยเพื่อถ่ายจากด้านหน้าเข้าไป ทำให้เกิดการเปรียบเทียบบรรยากาศที่แตกต่างระหว่างในชอยและปากชอย

- พื้นที่ที่มีมุมซับซ้อนหรือมีทางแยก ชวนให้คิดว่าเส้นทางที่แยกออกคือทางหนีของผู้ชมหรือทางมาของใจ และเห็นความแตกต่างระหว่างในชอยและปากชอย

- พื้นที่ที่รกร้างส่วนใหญ่ประกอบด้วยต้นไม้ แสงสว่างส่องน้อย ทำให้ต้องใช้เวลาในการถ่ายนานจึงเห็นความเคลื่อนไหวของพุ่มไม้ ช่วยสร้างบรรยากาศความไม่นิ่งในความเงียบได้

2. การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อภาพถ่าย โดยถ่ายทอดบรรยากาศของสถานที่ให้กระตุ้นการรับรู้ถึงความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในกรุงเทพมหานครที่เจียบสงัดยามค่ำคืน

2.1 มุมมองในการถ่ายภาพมี 2 ลักษณะใหญ่ คือ มุมระดับสายตาและมุมต่ำ แต่จะมีการกดหรือเงยกล้องขึ้นบ้างเล็กน้อย เพื่อให้ได้มุมของภาพที่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่นั้น ๆ เช่น หากต้องการให้เห็นพื้นจะกดกล้องลงเล็กน้อย แต่หากต้องการให้เห็นความสูงของตึกหรือต้นไม้ที่อยู่ด้านบนจะเงยกล้องขึ้น

2.2 เทคนิคการต่อภาพ (stitching) เป็นภาพพาโนรามาช่วยเปิดมุมมองในการมองเห็นให้กว้างขึ้น เนื่องจากภาพมุมแคบทำให้เกิดข้อจำกัดในการรับรู้อารมณ์ การเปิดรูปแบบการรับรู้ให้กว้างกว่าองศาของตามนุษย์ และการพิมพ์ภาพขนาดใหญ่ทำให้กระตุ้นการรับรู้ของผู้ชมให้รู้สึกเหมือนยืนอยู่ในภาพ สอดคล้องกับวินซ์มีชาติ (Meechart, 2001) กล่าวถึงลักษณะของสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มีลักษณะภายนอกที่ดึงดูดความสนใจที่มีความเข้มความใหญ่ช่วยดึงดูดความสนใจได้ดีกว่าสิ่งที่มีขนาดเล็ก

ภาพที่ 1 ตัวอย่างผลงานภาพถ่ายที่ใช้มุมระดับสายตาคู่กับเลนส์ระยะไกล (telephoto lens) ถ่ายในซอยที่มีความลึกและมีมุมอับซับซ้อนเพื่อดึงเน้นมิติของภาพที่อยู่ระยะไกล เหมือนขณะเราเดินเข้าไปจะต้องมองสังเกตทางเพื่อระวังภัยด้านหน้า และดูว่าต้องเดินผ่านอะไรบ้าง ทั้งมิติของภาพที่อยู่ฉากหน้าจะไม่ชัดเจนเหมือนการมองด้วยสายตาคนปกติ

ภาพที่ 2 ตัวอย่างผลงานภาพถ่าย ภาพอยู่ในระดับสายตา เน้นการถ่ายภาพมุมต่ำ (low angle shot) ทำให้สิ่งที่ถูกถ่ายดูมีพลังอำนาจ ถ่ายโดยใช้เลนส์มุมกว้าง (wide angle lens) ที่มีส่วนทำให้ขอบภาพกว้างกว่าปกติ ทิศทางพุ่งไปด้านหน้าที่มีความมืด ไม่ชัดเจน ผสมกับเรื่ององค์ประกอบศิลป์เรื่องลักษณะผิวที่ปรากฏให้เห็นทำให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ ทั้งจากการสัมผัสโดยตรง (tactile texture) หรือการสัมผัสด้วยการมองเห็น (visual texture) ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ที่เคยรับรู้ลักษณะผิวมาก่อนทำให้เกิดความรู้สึกได้แม้ไม่ได้สัมผัสผิวนั้น พื้นผิวจึงมีส่วนช่วยในการกระตุ้นปลุกเร้าความรู้สึกทางอารมณ์ได้ การถ่ายภาพพื้นผิวหยาบไม่เรียบ ทำให้เกิดน้ำหนักของแสงเงาที่ชัดเจน ให้ความรู้สึกหยาบกระด้าง แข็ง น่ากลัว ลึกลับน่าค้นหา เกิดเป็นความรู้สึกลวงตา

2.3 แนวทางของศิลปินที่ได้นำมาใช้ คือการถ่ายทอดในรูปแบบของภาพขาวดำที่มีความตัดกันของแสงมาก (high contrast) เพื่อเน้นบรรยากาศให้ดูมีความกดดัน โทนขาวดำช่วยทำให้สามารถนำเสนอเรื่องของ ความมืดได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเรื่องของพื้นผิวในงาน

ของมุงคีใช้ความหยาบกระด้างเพื่อเพิ่มกระตุ้นความรู้สึกรุนแรงให้มากขึ้น ส่วนการใช้มุมมองพาโนรามาเป็นสิ่งที่ต่างจากผลงานของศิลปินที่ยกมา ส่วนใหญ่จะถ่ายภาพในระยะปกติที่เลนส์สามารถรับมุมมองนั้น ๆ ได้

สรุปผลการวิจัยส่วนที่ 2

1. การรับรู้ข่าวสารจำนวนมากมีส่วนทำให้ความรู้สึกหวาดกลัวต่อภัยอาชญากรรมของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้สภาพแวดล้อมสามารถกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้ โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงแต่สามารถใช้สิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้

2. การสร้างสรรค์ผลงานนี้เกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยที่มักรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในสถานที่ต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร จนบางครั้งกลายเป็นความกลัวที่เกิดจากจินตนาการมากกว่าความเป็นจริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการสร้างสรรค์ผลงานให้กระตุ้นการรับรู้ถึงความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในกรุงเทพมหานครเป็นผลงานภาพถ่าย เพราะภาพถ่ายไม่ได้เป็นเพียงการสะท้อนสิ่งที่อยู่ตรงหน้าออกมาเท่านั้น แต่ยังเป็นสื่อศิลปะที่มีความสมจริง สามารถกระตุ้นการรับรู้และความรู้สึกของผู้ชมได้เป็นอย่างดี

3. จากการทดลองค้นพบว่า ขนาดของภาพที่แคบไปเป็นข้อจำกัดในการรับรู้ภาพ จึงใช้เทคนิคต่อภาพ (stitching) เป็นพาโนรามาเพื่อขยายมุมมองในการรับรู้และช่วยเพิ่มคุณภาพของไฟล์ภาพให้สามารถพิมพ์ในขนาดใหญ่ขึ้นได้ ซึ่งขนาดภาพที่ใหญ่ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในภาพ ทำให้เกิดการรับรู้ถึงบรรยากาศความรุนแรงในสถานที่นั้นได้ดีขึ้น

4. บริบทและสิ่งเร้าที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกความกลัวในความรุนแรง ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อถึง

การขาดการดูแล เช่น อาคารบ้านเรือนที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง ภาพกราฟิติ หรือขยะ โดยเพิ่มความชัดเจน (clarity) ของพื้นผิวช่วยให้อ่านความหมายได้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

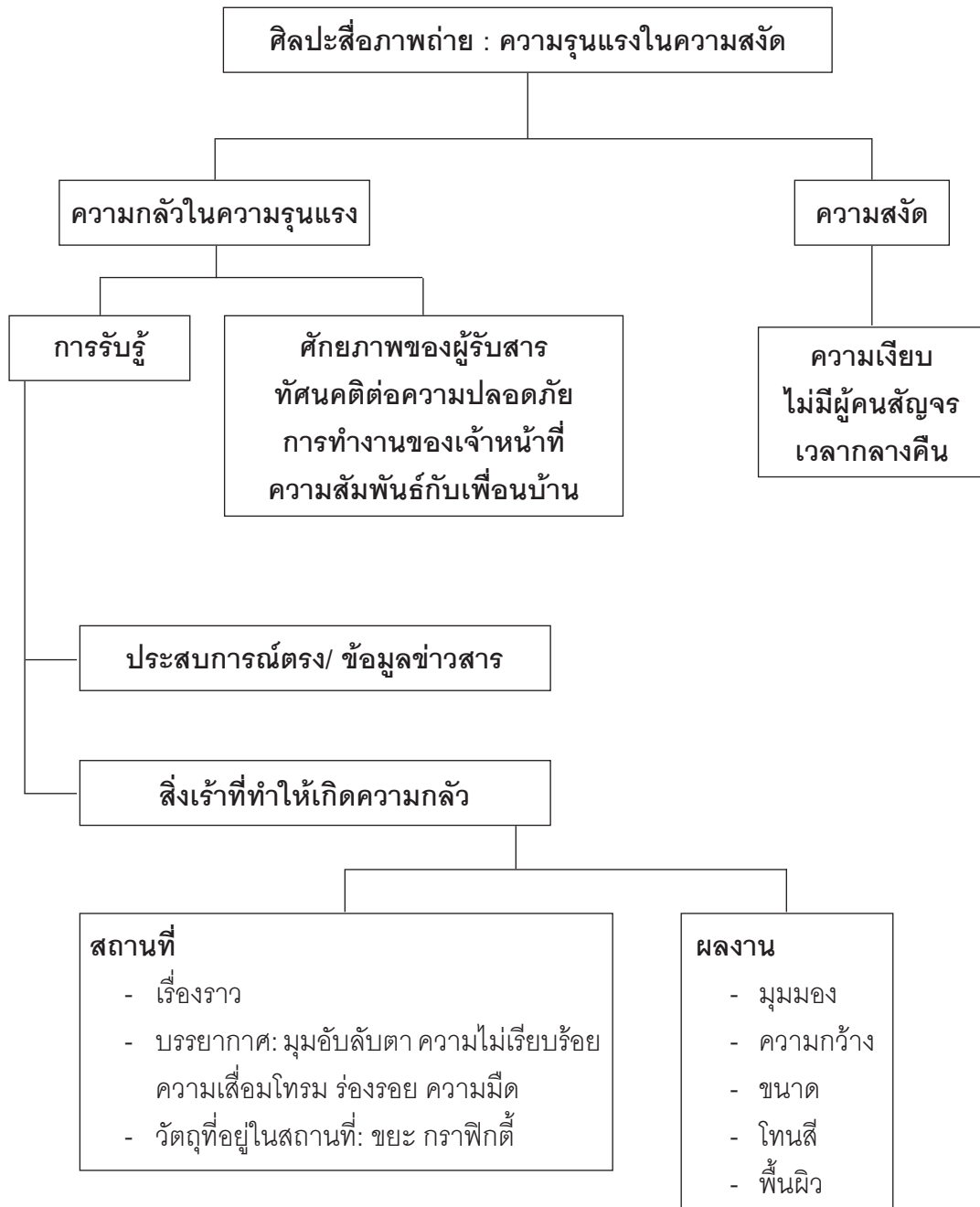
แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัยเกิดจากความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการเดินทางเวลากลางคืนในกรุงเทพมหานคร เป็นความกลัวอันตรายเป็นที่วิตกกังวลและทรัพย์สินด้วยศิลปะสื่อภาพถ่าย เพราะการถ่ายภาพเป็นการนำเสนอความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน การใช้เครื่องมือระบบดิจิทัลทั้งกล้องถ่ายภาพดิจิทัลและโปรแกรมปรับแต่งภาพทำให้สามารถปรับปรุงภาพเพื่อให้อ่านความหมายที่ต้องการได้ชัดเจนยิ่งขึ้น กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเริ่มจากการสำรวจค้นหาสถานที่ที่มีองค์ประกอบในการสื่อสารความรู้สึกไม่ปลอดภัย เช่น ตรอก ซอยที่มีมุมอับลับตา ซอยลึก เปลี่ยว ภาพวิวถนนไม่เรียบร้อย แสงไฟส่องสว่างไม่ทั่วถึง เป็นพื้นที่รกร้าง มีขยะ หรือการเขียนกราฟิติ เป็นต้น สอดคล้องกับ Lorence et al. (2013) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวอาชญากรรมกับสิ่งแวดล้อมพบว่าสภาพแวดล้อมหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อถึงการขาดการดูแล เช่น ฝุ่น ภาพกราฟิติ ขยะ กระเจกแตก หรืออาคารบ้านเรือนที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง นั้นส่งผลให้เกิดความกลัวอาชญากรรม จากนั้นจึงเข้าไปทดลองถ่ายภาพเพื่อหาองค์ประกอบและการจัดองค์ประกอบที่เหมาะสม โดยได้เลือกใช้มุมต่ำและมุมระดับสายตาเพื่อให้อ่านดูมีพลัง

อานาจมากกว่าและเหมือนผู้ชมได้เข้าไปอยู่ในสถานที่จริง

จากการทดลองได้ค้นพบว่าความกว้างของภาพที่แคบไปเป็นข้อจำกัดในการรับรู้ภาพจิ้งต่อภาพ (stitching) เป็นพาโนรามาเพื่อขยายมุมมองในการรับรู้และช่วยเพิ่มคุณภาพของไฟล์ภาพให้สามารถพิมพ์ในขนาดที่ใหญ่ขึ้นได้ โดยทดลองพิมพ์ชิ้นงานจริง 2 ขนาด คือ กว้าง 42 x ยาว 90 เซนติเมตร เปรียบเทียบกับขนาด กว้าง 70 x ยาว 150 เซนติเมตร ซึ่งภาพถ่ายพาโนรามาขนาดใหญ่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ความรู้สึกเหมือนเข้าไปยืนอยู่ในบรรยากาศนั้นได้จริงเพราะมีขนาดกว้างกว่าองค์ในการรับภาพของสายตามนุษย์ปกติ ประกอบกับสิ่งแวดล้อม วัตถุ ความเงียบสงัดในภาพช่วยให้ภาพสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรง

ไม่ปลอดภัยในความสงบของกรุงเทพมหานครได้ สังคมสภาพแวดล้อมสามารถกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่สามารถใช้สิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดความกลัวได้ หากยิ่งได้รับข้อมูลมากยิ่งขึ้นทำให้เกิดความกลัว แต่ในขณะเดียวกันไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การรับข้อมูลเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าด้วย คือ บรรยากาศและสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับ Park (2008) และ Lorence et al. (2013) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวอาชญากรรมกับสิ่งแวดล้อม พบว่า สภาพแวดล้อมหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่สื่อถึงการขาดการดูแล เช่น ฝุ่น ภาพกราฟิติ ขยะ กระแจกแตก หรืออาคารบ้านเรือนที่มีสภาพเสื่อมโทรม รกร้าง นั้นส่งผลให้เกิดความกลัวอาชญากรรม

องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะสื่อภาพถ่าย : ความรุนแรงในความสงบ

ในอดีตการถ่ายภาพเป็นเพียงการบันทึกภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของมนุษย์หรือกิจกรรมในแต่ละวัน เมื่อเวลาผ่านไปการถ่ายภาพถือเป็นการบันทึกเวลาและพื้นที่ (time and space) ผ่านสายตาและความรู้สึกของมนุษย์ในเวลาช่วงนั้น (Wright, 2016) การวาดไม่สามารถสื่อความเป็นจริงได้เท่ากับภาพถ่าย เพราะภาพถ่ายสามารถถ่ายทอดความงามได้ทันทีเพียงแค่อุปกรณ์ถ่ายภาพตามที่ Walton (as cited in Wilson, 2013) เสนอว่าภาพถ่ายได้นำเสนอความเป็นจริงอย่างถูกต้องแท้จริงและตรงไปตรงมา ความสามารถนี้ถือเป็นลักษณะเด่นของภาพถ่ายที่สามารถถ่ายทอดจากมุมมองและแนวคิดของช่างภาพได้ชัดเจน ทั้งยังสามารถทำให้ผู้ชมเชื่อตามได้ทันที และสอดคล้องกับ Lopes (as cited in Wilson, 2013) ว่าการมองวัตถุผ่านภาพถ่าย สามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจเห็นได้เห็นสิ่งนั้นโดยตรงแล้วยังมีความชัดเจน ถูกต้อง และจริงใจ

ในยุคต่อมาเมื่อการถ่ายภาพได้รับการพัฒนาให้สามารถปรับปรุงแก้ไขภาพหลังการถ่ายได้โดยเฉพาะในระบบดิจิทัล ทำให้ลักษณะของภาพไม่สามารถถูกยืนยันได้ว่าเป็นความจริงที่ถูกต้องได้ อาจเรียกได้ว่าเป็นภาพลวงตาเป็นการแสดงความคลุมเครือระหว่างความจริงกับจินตนาการ ดังที่ Mitchell (as cited in Thonglert, 2002) กล่าวว่าภาพดิจิทัล เป็นสิ่งที่คลุมเครือระหว่างความจริงกับจินตนาการ การพัฒนากระบวนการสร้างภาพด้วยคอมพิวเตอร์ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับคุณค่าของภาพถ่าย

ด้านเป็นความจริง (realism) และนำไปสู่การโต้แย้งเกี่ยวกับความเป็นจริงในภาพว่าเป็นสิ่งที่ไม่อาจยืนยันได้ เพราะภาพถ่ายดิจิทัลสามารถทำให้เกิดความสมบูรณ์มากเกินไป (too perfect) และเกินจริง (too real) เป็นความสมบูรณ์ที่มนุษย์ไม่อาจเห็นได้ตามปกติ และสอดคล้องกับ Wright (2016) กล่าวว่าเทคโนโลยีทำให้ทั้งการถ่ายภาพและการนำภาพจากแหล่งอื่นมาประยุกต์ใช้ใช้งานได้ง่ายขึ้น แต่อาจลดความน่าเชื่อถือของภาพลงเพราะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าภาพผลงานชิ้นสุดท้ายไม่มีการแต่งเติมเพิ่มมากกว่าความจริง

REFERENCES

- Bangthmai, E. (2013). Composition for Bhothing. Nonthaburi: IDC Premier. (in Thai)
- Brantingham, P. J., & Brantingham, P. L. (1990). Situational crime prevention in practice. *Canadian journal of criminology*, 32, 17-40. (in Thai)
- Buacharoen, S. (2011). Artistic elements for photographers. Bangkok: M.I.S. (in Thai)
- Bubpachat, K. (1996). The fear of crimes among women. Master of Arts (Sociology), Graduate School, Thammasat University. (in Thai)
- Central Information Technology Center. (2015). Statistics of 5 criminal cases.

- Retrieved September 15, 2016, from <http://gis.police.go.th/cstat/stat/arr-percent/all> (in Thai)
- Chayawatana, K. (2001). Using photograph. In Teaching Publications of Introduction of Photograph and Movie. 14th edition. Bangkok: Prachumchang. (in Thai)
- Chummanikul, P. (2000). Peoples fear of crime. Master Degree of Arts, Political Science, Graduate School, Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Horayangkura, V. (2006). Human behavior with environment: behavioral norms for design and planning. 6th edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Intuyos, N. (2013). General psychology. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Jaruwannakorn, C. (2005). The creation of print product advertising photography by using gestalt theory. Master of Fine and Applied Arts Program in Creative Arts Department of Creative Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Keawkungwan, S. (2008). Personality psychology (know them know yourself). Bangkok: Moh-Chao-Ban Publishing House. (in Thai)
- Lorence, T. et al. (2013). Fear of crime and the environment: systematic review of UK qualitative evidence. Retrieved February 20, 2018, from <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2458-13-496>
- Meechart, W. (2001). Public Service organization behavior. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Mukdamanee, V. (2010). Photos and Art. Fine Art Magazine. (January 2010): 96 - 99. (in Thai)
- Nakwatchara, W. (2003). Psychopath. 2nd edition. Bangkok: Amarin Printing & Publishing. (in Thai)
- National Statistical Office. (2015). Travel situation in Thailand: Bangkok in 2009-2015. Retrieved September 20, 2016, from <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries23.html> (in Thai)
- Neungnorad, Y. (2015). Foundation to Psychology. Bangkok: Odeon Store. (in Thai)
- Nienvitton, K. (2012). The environmental design to decrease the opportunity of crime in residential area in urban community of Bangkok.

- An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Urban and Environmental Planning Program in Urban and Environmental Planning Department of Urban Design and Planning Graduate School, Silpakorn University. (in Thai)
- Noppaked, R. (1997). Psychology of perception. Bangkok: Prakaipreuk Printing. (in Thai)
- Park, J. (2008). Modeling the role of fear of crime in pedestrian navigation. Retrieved February 20, 2018, from https://vpn.chula.ac.th/+CSCO+0075676763663A2F2F66726E6570752E63656264687266672E70627A++/do_cview/304357417?accountid=15637
- Patintu, Ch. (2001). Visual Arts enlightenment. Bangkok: Kurusapa Business Organization. (in Thai).
- Peter, S. (2006). Graphic design. Bangkok: Odeon Store. (in Thai)
- Research Division of Office of Police Strategy. (2016). Report of Creating Measuring Tool of Fear of Crime. Retrieved September 20, 2016, from <http://research.police.go.th/index.php/component/content/article/13-public-relations/general-news/113-15092559> (in Thai)
- Sanasen, O. (2010). Photo ART. Contemporary & Fine Art Photography Magazine. (March 2010): 12 – 19. 2010 (in Thai)
- Setthawat, T. (2007). Visual art: communication design. Bangkok: Lakthaichangpim. (in Thai).
- Soonphongsri, K. (2011). Modern art. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Suwanatud, Ch. (2004). Psychology and developmental psychology. Bangkok: Encyclopedia of Education Project Faculty of Education, Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Suwannanon, A. (2012). Report of analyze and produce of public sector crime statistics the country (under the survey of crime statistics of public sector in 2012). Doctor of Philosophy Program, Criminology, Justice and Social Justice, Suan Dusit Rajabhat University. (in Thai)
- Suwansang, K. (1997). General psychology. Bangkok: Aksorn Vithaya. (in Thai)
- Tarapod, T. & Sirisuk, S. (2002). Human behavior and self-development. Bangkok: Tipwisut. (in Thai)

- The Institute for Economics and Peace. (2016). 2016 Global Peace Index rankings. Retrieved September 20, 2016, from http://static.visionofhumanity.org/sites/default/files/Global%20Peace%20Index%20Report%202016_0.pdf
- Thonglert, G. (2002). Formation, signification, and imagination themes of photo-text target groups in printed advertisements. Doctoral Degree of Arts, Communication Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Tony, W. (1978). Conquer the fear. 2nd edition. Translate by Wongchai, K. Bangkok: Delphi Publishing. (in Thai)
- Yoskrai, K. (2007). Photography for communication. Bangkok: Triple Education. (in Thai)
- Wilson, D. (2013). Photography. In Gaut, B. & Lopes, D. editors. The routledge companion to aesthetics. 3rd edition. NY: Routledge. p. 585-595.
- Wright, T. (2016). The photography handbook. 3rd edition. NY: Routledge.

ทศพิธราชธรรม : หลักธรรมอันพึงปฏิบัติ
สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการประถมศึกษา

VIRTUES OR DUTIES OF THE KING: A PRACTICAL PRINCIPLE
FOR ELEMENTARY TEACHER STUDENTS

ดาวใจ ดวงมณี^{1*} และ เกรียงศักดิ์ ชัยมภร²

Daojai Duangmanee^{1*} and Kriangsak Chayamphorn²

สาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1,2}

Elementary Education Program, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand^{1,2}

oil_daojai@yahoo.com^{1*}

บทคัดย่อ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ครองราชย์ยาวนานกว่า 60 ปี พระองค์ทรงดูแลประชาชนชาวไทยด้วยทศพิธราชธรรม ได้แก่ 1. ทาน 2. ศีล 3. บริจาคะ 4. อาชชวะ 5. มัททวะ 6. ตปะ 7. อักโกธะ 8. อวิหิงสา 9. ขันติ และ 10. อวิโรธนะ ซึ่งพระองค์ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีให้ประชาชนชาวไทยน้อมนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ ในรายวิชาการประถมศึกษา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับครูประถมศึกษา และรายวิชาการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ 2 ได้นำหลักทศพิธราชธรรมมาบูรณาการในรายวิชาเพื่อให้นักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา ได้จัดการความรู้โดยคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงการนำทศพิธราชธรรม มาเป็นหลักธรรมอันพึงปฏิบัติในสถานศึกษา โดยคำนึงถึงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2. ด้านความรู้ 3. ด้านทักษะทางปัญญา 4. ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น จึงได้แนวทางการปฏิบัติตน สำหรับนักศึกษาครูสาขาวิชาการประถมศึกษาและเป็นการสร้างเสริมคุณลักษณะของบัณฑิต เพื่อที่จะก้าวออกไปเป็นครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาการศึกษาไทยต่อไป

คำสำคัญ: ทศพิธราชธรรม หลักธรรมอันพึงปฏิบัติ นักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษาประถมศึกษา

ABSTRACT

His Majesty King Bhumibol Adulyadej is the reigning monarch for more than 60 years. He cared for the Thai people with virtues or duties of the king included 1. charity (liberality; generosity), 2. high moral character, 3. self-sacrifice, 4. honesty (integrity) 5. kindness and gentleness 6. Austerity (self-control; non-indulgence), 7. non-anger (non-fury), 8. non violence (non-oppression), 9. Patience (forbearance; tolerance), and 10. non-deviation from righteousness; conformity to the law. His Majesty a good model. for the follow his virtues. of Thailand to practice. In Elementary Education course, Social Studies, Religion and Culture for Elementary Teachers and Practicum 2 course has virtues or duties of the king integrated in the course to provide for elementary student teachers knowledge management. Apply the virtues or duties of the king in schools with the Thai Qualifications Frameworks for Higher Education in all six areas, namely: 1. Ethics and Moral, 2. Knowledge, 3. Cognitive Skills, 4. Interpersonal Skills and Responsibility, 5. Numerical Analysis, Communication, and Information Technology Skills, and 6. Instructional Management Skills. Therefore, it has adopted the practice guidelines for elementary teacher students and has enhanced the characteristics of graduates in order to become qualified teachers to further develop Thai education.

Keywords: virtues or duties of the King, practical principle, elementary students teacher

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมหาวชิราลงกรณ ได้พระราชทานพระบรมราโชวาท แก่คณะผู้บริหารและสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ณ ศาลาดุสิดาลัยเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2533 ไว้ว่า “...มหาวิทยาลัยมุ่งสั่งสอนนักศึกษาให้เป็นคนเก่ง ซึ่งเป็นกรดี แต่่นอกจากจะสอนให้เก่งแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีไปพร้อมกันด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มี

คุณภาพพร้อมคือ ทั้งเก่งและดีมาเป็นกำลังของบ้านเมือง...” (Amorntham, 2016) จากพระบรมราโชวาท สะท้อนให้เห็นว่า สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่มีบทบาทในการผลิตครูจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ซึ่งมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2. ด้านความรู้

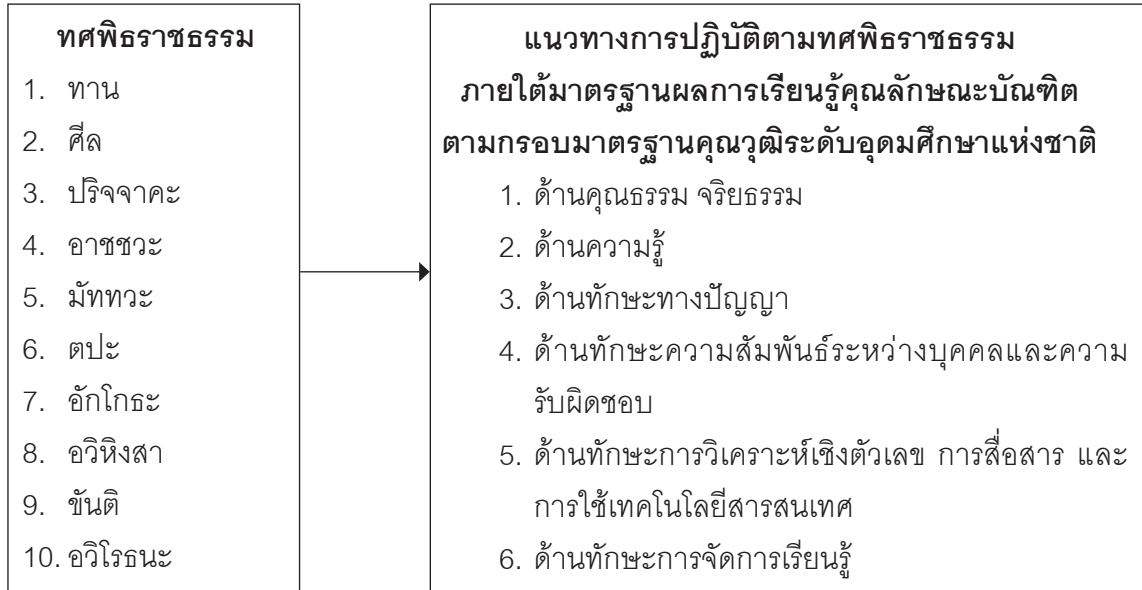
3. ด้านทักษะทางปัญญา 4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลความรับผิดชอบ 5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

โดยที่การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาภาคบังคับที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานทั้งความรู้ทักษะกระบวนการและคุณธรรมที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การศึกษาระดับที่สูงขึ้นและเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ สาขาวิชาการประถมศึกษาซึ่งมีหน้าที่ผลิตบัณฑิตครูประถมศึกษาจึงจัดการศึกษาเพื่อให้นักศึกษาคูรมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการและมีคุณธรรมเพื่อก้าวไปเป็นครูมืออาชีพได้อย่างสมบูรณ์ โดยได้นำเอาหลักทศพิธราชธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ พระองค์จึงเปรียบเสมือนเป็น

“ครูของครู” ให้นักศึกษาคูรมีได้นำเอาแนวทางปฏิบัติของพระองค์มาใช้ในการดำเนินชีวิต ดังนั้นบทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการนำทศพิธราชธรรมมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติของนักศึกษาคูรสภาวิชาการประถมศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพครูต่อไป

กรอบในการวิเคราะห์

บทความวิชาการเรื่องทศพิธราชธรรม: หลักธรรมอันพึงปฏิบัติสำหรับนักศึกษาคูรสภาวิชาการประถมศึกษาที่มีกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์โดยนำหลักทศพิธราชธรรมทั้ง 10 ประการมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาให้สัมพันธ์กับคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

ความหมายของทศพิธราชธรรม

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม พ.ศ. 2559 ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (P. A. Payutto, 2016) ได้ให้ความหมายของทศพิธราชธรรมว่า หมายถึง ธรรมพระราชากิจวัตรที่พระเจ้าแผ่นดินควรประพฤติ คุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง และธรรมของนักปกครอง และพระมหากษัตริย์ ธรรมมหาโส (Thammahas, 2013) ได้กล่าวว่าทศพิธราชธรรมไม่ได้หมายถึงหลักธรรมของพระเจ้าแผ่นดินเท่านั้น แต่หมายถึงผู้นำบ้านเมือง และผู้ที่ปกครองผู้อื่น ทศพิธราชธรรมเป็นหลักปฏิบัติสำหรับกลุ่มเกลาจิตใจเพื่อสามารถปรับใจให้สอดคล้องกับวิกฤติต่างๆ ที่เข้ามากระทบ และทดสอบจิตใจ และสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ไม่มีอคติ และมุ่งประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าทศพิธราชธรรม หมายถึง หลักธรรมสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน ผู้นำบ้านเมือง ผู้ที่ต้องปกครอง

ผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ทุกคนจึงสามารถก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำได้ ประเทศชาติมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำ หมู่บ้านหรือชุมชนก็จะมีผู้นำ ครอบครัวก็จะมีบิดาเป็นผู้นำ ในสถานศึกษาก็จะมีครูเป็นผู้นำ ในหลายระดับ เช่น ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้นำของโรงเรียน ครูประจำชั้นเป็นผู้นำในระดับชั้น รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ก็จะมีผู้นำ ดังนั้น บุคคลต่าง ๆ สามารถที่จะนำหลักทศพิธราชธรรมไปเป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้สังคมเกิดความสันติสุขได้

ทศพิธราชธรรม: ธรรมะของพระราชาในการครองราชย์

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขึ้น รัชกาลที่ 9 ครองราชย์ ในพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก ได้มีพระปฐม

บรมราชโองการว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** ตลอดเวลาในการครองราชย์พระองค์ได้ใช้ทศพิธราชธรรมในการปกครองบ้านเมือง ประกอบด้วย 1. ทาน 2. ศีล 3. ปริจาคะ 4. อาชชวะ 5. มัททวะ 6. ตปะ 7. อักโกธะ 8. อวิหิงสา 9. ขันติ 10. อวิโรธนะ ซึ่งหลักธรรมในแต่ละข้อนั้น ชาวไทยได้ประจักษ์ชัดเจนจากพระราชกรณียกิจ และพระจริยวัตรอันงดงามที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่าง ดังนี้

1. ทาน (charity liberality; generosity) หมายถึง การให้ ซึ่งเป็นหลักธรรมคำสอนที่ปรากฏในศาสนาต่าง ๆ เช่น ศาสนาพุทธ กล่าวถึงการให้ทานว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักธรรมสังคหัตถ์ 4 โดยความหมายของทาน หมายถึง การบริจาค การเสียสละ และการให้อภัยผู้อื่น ส่วนหลักคำสอนของศาสนาอิสลามได้กล่าวถึงการให้ทานซึ่งเรียกว่า การบริจาคชะกาต เป็นการขัดเกลาจิตใจของผู้มีทรัพย์สินให้สะอาดจากความตระหนี่ ตีเหนียว จากการศึกษาพระราชจริยวัตรของในหลวงรัชกาลที่ 9 พบว่าพระองค์ทรงพระราชทานสิ่งของให้กับราษฎรที่ยากไร้ หรือประสบภัยทุกครั้งที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปในที่ต่าง ๆ ประชาชนก็จะได้รับถุงพระราชทาน นอกจากนี้ทรงพระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ ในช่วยเหลือราษฎร เช่น ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ในการทำการทดลองเลี้ยงวัว เลี้ยงปลานิล ในพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ทรงจัดซื้อที่ดินตั้งโครงการพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา หรือโครงการหลวง เพื่อทำการทดลองปลูกพืชเมืองหนาวให้ชาวไทย

ภูเขามีสายได้และไม่ทำลายป่าไม้บนภูเขา ทรงสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ในจังหวัดทางภาคเหนือเพื่อให้เด็กชาวเขาได้ศึกษาเล่าเรียน โรงเรียนร่มเกล้า ในเขตจังหวัดภาคอีสาน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนพระดาบส การจัดทำสารานุกรมสำหรับเยาวชน ทุนเล่าเรียนหลวง ทุนอานันทมหิดล เป็นต้น

2. ศีล (high moral character) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติดีทั้งกาย วาจา และใจ ในศาสนาพุทธ มีศีล 5 เป็นหลักธรรมให้ผู้นับถือศาสนาได้ปฏิบัติ ได้แก่ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดจา ส่อเสียด ไม่พูดโกหก การไม่ดื่มสุราหรือของมึนเมา พระราชจริยวัตรของพระองค์ที่แสดงถึงการตั้งมั่นในศีล ได้แก่ พระองค์ทรงมีรักในสมเด็จพระราชินีเพียงพระองค์เดียว ทรงรักและเมตตาต่อสัตว์ไม่ทำร้ายสัตว์ พระองค์ทรงบริจาคทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือประชาชนชาวไทยอย่างสม่ำเสมอ พระองค์เสวยพระกระยาหารที่เรียบง่ายและเป็นประโยชน์โดยละเว้นสิ่งของมึนเมา นอกจากพระองค์รักษาศีล ประพฤติธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พลกนิกรแล้วพระองค์ยังมีพระบรมราโชวาทที่เป็นข้อคิดเตือนใจให้กับบัณฑิตในวันพระราชทานปริญญาบัตรเพื่อเป็นหลักปฏิบัติที่ดี

3. ปริจาคะ (self - sacrifice) หมายถึง การเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หากติดตามข่าวพระราชกรณียกิจ จะพบว่าพระองค์เสด็จไปยังถิ่นทุรกันดาร เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนทั่วทุกภูมิภาคและทรงงานอย่างไม่มีวันหยุด

เพื่อราษฎรของพระองค์ เช่น ในขณะที่พระองค์ทรงเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช แพทย์ที่ถวายการรักษาได้เล่าว่าแม้พระองค์จะทรงประทับที่โรงพยาบาลแต่ยังทรงงานตลอดเวลา

4. อาชชวะ (honesty; integrity) หมายถึง ความซื่อตรง สุจริต มีความจริงใจ ดังจะเห็นได้จากพระปฐมบรมราชโองการเนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ตลอดช่วงเวลาที่ครองราชย์ พระองค์ทรงปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมในการดูแลทุกข์สุขของประชาชนชาวไทย จึงเป็นที่ประจักษ์ว่า ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงมีความซื่อตรงต่อประชาชนของพระองค์ รวมถึงเรื่อง เสี่ยงปริศนา จากหนังสือ ที่สุดของหัวใจ สลิลเรื่องราวแสนน่ารัก ที่สุดของความผูกพัน ในหัวใจของคนไทยกับในหลวง เป็นเรื่องราวของชายหนุ่มที่ตะโกนว่า “ในหลวงอย่าทิ้งประชาชนนะ” ในขณะที่พระองค์ประทับรถพระที่นั่งไปสู่นามบินดอนเมืองเพื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับประเทศสวิสเซอร์แลนด์ พระองค์ทรงนึกตอบในพระราชหฤทัยว่า “ถ้าประชาชนไม่ทิ้งข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าจะทิ้งประชาชนได้อย่างไร” อีก 20 ปีต่อมาชายที่ตะโกนซึ่งเป็นพลทหารได้กราบบังคมทูลว่าพระองค์คงจำไม่ได้ ตอนนั้นเห็นหน้าพระองค์เศร้ามาก กลัวจะไม่กลับมาจึงตะโกนร้องไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงตอบว่า “นั่นแหละ ทำให้เรานึกถึงหน้าที่ จึงต้องกลับมา” จากเหตุการณ์ที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าพระองค์มีความซื่อตรงและจริงใจต่อประชาชนของ

พระองค์ ทำให้ประชาชนชาวไทยจงรักภักดีต่อพระองค์ นอกจากนี้พระองค์ยังทรงให้ความสำคัญกับความซื่อตรง ดังจะเห็นได้จากพระบรมราชาวาจาที่เกี่ยวกับความซื่อตรงเมื่อครั้งในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2503 ว่า “สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วนั้น ต่างคนต่างแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพตามสาขาต่าง ๆ ตามความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาและบำเพ็ญตนเพื่อเป็นแบบอย่างอันดีแก่ผู้อื่น จึงขอฝากข้อเตือนใจไว้ว่าการที่จะใช้ความรู้ในการประกอบอาชีพต่อไปข้างหน้า ควรนึกถึงเกียรติและความซื่อตรงเพื่อประโยชน์ส่วนรวมให้มาก บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรืองก็ด้วยอาศัยคนดีที่มีความรู้ช่วยกันประกอบกิจการงาน ฉะนั้น บรรดานักศึกษาที่ได้รับเกียรติในวันนี้ จึงเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเจริญก้าวหน้าของชาติบ้านเมืองด้วยส่วนหนึ่ง” (Tuleephra bath, 2016)

5. มัททวะ (kindness and gentleness) หมายถึง ความสุภาพอ่อนโยน ความอ่อนน้อม ถ่อมตน ไม่ทะนงตน ดังจะเห็นได้จากภาพประวัติศาสตร์ที่ประทับใจของชาวไทยทุกคน คงเป็นภาพที่พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงโน้มพระองค์ลงมารับดอกบัวจากหญิงชราที่ชื่อ ตุ่ม จันทนิตย์ อายุ 102 ปี และทรงแย้มพระสรวลอย่างอ่อนโยน เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปยังจังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2498 และทุกครั้งที่พระองค์เสด็จไปพระราชดำเนินไปยังถิ่นทุรกันดารพบเจอราษฎรพระองค์ทรงโน้มพระองค์

ลงเสมอราษฎร อย่างไม่ถือพระองค์เพื่อทรง
ถามไถ่ถึงทุกข์สุขของราษฎร

6. ตปะ (self-control; non-indulgence) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) Brahmagunabhorn (P.A.Payutto, 2016) ได้ให้ความหมายว่า การแผดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้าครอบงำจิตใจ ระวังข่มใจได้ ไม่ยอมหลงใหลหมกมุ่นในความสุขสำราญและความปรนเปรอ มีความเป็นอยู่สุ่ม่าเสมอ หรือสามัญมุงมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียร ทำกิจให้บริบูรณ์ ดังนั้น ตปะจึงหมายถึงยับยั้งซึ่งใจไม่ให้กระทำความผิด ไม่หลงใหลและลุ่มหลงในสิ่งต่าง ๆ มีความเพียรมุ่งมั่นในการทำภารกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จ ดังจะเห็นได้จากพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปยังถิ่นทุรกันดาร พื้นที่เสี่ยงภัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พระองค์เสด็จลงพื้นที่จริงเพื่อสำรวจปัญหาและเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา ดังจะเห็นได้จากภาพพระราชกรณียกิจที่คันทาของชาวไทยทุกคนคือพระองค์ทรงถือแผนที่ตลอดเวลา โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล อ้างถึงใน ธุลีพระบาท (Tuleeprabath, 2016) ได้เล่าว่า “ผู้เขียนจึงได้กล่าวว่า เพียงภาพข่าวโทรทัศน์นั้น ไม่ได้ให้ความรู้สึกวาทะรากร้าเห็ดเหี่ยวขนาดไหน หากแต่ความจริงที่ปรากฏในแต่ละครั้งที่เสด็จนั้น สามารถดูได้จากผู้ติดตามเสด็จทั้งหลายว่า ไม่เคยมีสักครั้งที่เสื้อผ้าจะไม่เปียกชุ่ม ถ้าไม่ใช่เพราะเหตุที่เปลวแดดหรือเพราะความเหนื่อยที่ต้องเดินทางไกล หรือเดินหรือเดินสลับวิ่งวิบากไปในป่าดงพงไพรก็ดี ก็ต้องเปียกไปด้วยฝน และยิ่งเป็นเพราะฝนทางภาคใต้ด้วยแล้ว ถึงจะใส่เสื้อกันฝนก็เถอะ ก็เป็นเพียง

ใส่ไว้ให้รุ่งรังเท่านั้น ที่จะไม่ให้ฝนขึ้นไปถึงเสื้อผ้าด้วยนั้นแทบไม่มี แถมยังกลับไปถึงที่พักก็อาจมีอาการคันจากเม็ดฝุ่นคันที่ตัวแมลงกัดต่อย หรือเจ็บปวดเลือดไหลเพราะโดนதாகัดอีก” จากคำบอกเล่าของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล จะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงมีความเพียรอย่างสูงสุด นอกจากนี้ จะเห็นได้จากพระราชจริยวัตรในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความเพียร เช่น ผลงานประดิษฐ์ตามพระราชดำริกึ่งหุ่นน้ำช่วยพัฒนา ทรงศึกษาค้นคว้า ออกแบบเรือใบและต่อเรือใบด้วยพระองค์เอง ทรงฝึกเครื่องดนตรีหลายประเภท พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์เพลงมากกว่า 40 เพลง ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือ ทรงพระราชนิพนธ์แปลหนังสือ เรื่อง นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ ที่พระองค์ใช้เวลาจากการทรงงานแปลวันละเล็กน้อยรวมใช้เวลา 3 ปี และในปี พ.ศ. 2538 พระองค์ทรงแปลเรื่อง ตีโต และเรื่องพระมหาชนก ที่เป็นชาดกในพระพุทธประวัติ พระองค์ทรงแปลจากภาษาสันสกฤตโบราณมาเป็นภาษาไทยที่เข้าใจง่าย โดยจัดพิมพ์ในรูปแบบฉบับเต็มและฉบับการ์ตูนเพื่อให้เด็ก ๆ ได้อ่าน นอกจากนี้ในทุกปี จะเห็นได้ว่านอกจากพระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือราษฎรในทุก ๆ วัน พระองค์ยังสละเวลาอันน้อยนิดในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และจำเห็นได้ว่าพระองค์ทรงเป็นแบบอย่างให้คนไทยมีความเพียรเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท

7. อักโกธะ (non-anger; non-fury) หมายถึง ความไม่โกรธ หากได้อ่านบทความเกี่ยวกับชาวต่างชาติได้กล่าวว่าพระมหากษัตริย์ของไทยไม่ยิ้ม พระองค์ก็ไม่เคยโกรธแต่ทรงตรัส

ว่ารอยยิ้มของพระองค์คือรอยยิ้มของสมเด็จพระราชินี หรือ “She is my smile” หรือแม้กระทั่งเกิดเหตุการณ์ที่ถูกผู้ไม่หวังดีกล่าวหาว่าพระองค์ พระองค์ไม่เคยตรัสแสดงถึงความโกรธเพราะพระองค์มีพระเมตตาธรรม ไม่ว่าจะพระองค์จะถูกก้าวล่วงจากผู้คนรอบข้าง พระองค์ทรงมีเมตตาพระราชทานอภัยโทษเสมอ

8. อวิหิงสา (non-violence; non – oppression) หมายถึง ความไม่เบียดเบียน ไม่ทำให้ผู้อื่นเป็นทุกข์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชหฤทัยที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตาปรารถนาให้ราษฎรทุกคนไม่มีความทุกข์ พระองค์ทรงบำบัตทุกข์ บำรุงสุขโดยไม่แบ่งเพศ แบ่งเชื้อชาติ แบ่งศาสนา นอกจากนี้ในการเสด็จพระราชดำเนินไปต่างจังหวัดในถิ่นทุรกันดารในบางครั้งพระองค์จะมีผู้ติดตามเสด็จไม่มากนัก รวมทั้งในบางครั้งพระองค์เสด็จพระราชดำเนินส่วนพระองค์จะทรงขับรถยนต์พระที่นั่งด้วยพระองค์เอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงไม่ต้องการให้ประชาชนเดือดร้อน ด้วยเหตุนี้ทุกที่ๆ พระองค์เสด็จพระราชดำเนินจะมีประชาชนมาเฝ้ารับเสด็จอย่างเนืองแน่นและทุกคนแสดงความปลื้มปิติ บางคนมาจากต่างจังหวัด บางคนเป็นชาวต่างชาติ ทุกคนล้วนแล้วแต่มาชื่นชมพระบารมีและมีความสุขที่ได้รับเสด็จพระองค์นั้นแสดงให้เห็นถึงการแสดงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

9. ขันติ (patience; forbearance; tolerance) หมายถึง ความอดทนหรืออดกลั้น ความอดทนมี 3 ลักษณะได้แก่ 1. ความอดทน

ต่อความร้อน ความหนาว ความหิวกระหาย
2. ความอดทนต่อทุกขเวทนา ความเจ็บป่วย
3. ความอดทนต่ออารมณ์ชั่ววูบให้โลก โกรธ หลง จากการศึกษาพระจริยวัตรของพระองค์พบว่าพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปในถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกลการคมนาคม เพื่อแก้ปัญหาให้ชาวบ้านที่ยากจน ดังจะเห็นจากพระบรมฉายาลักษณ์ที่คุ้นตาของประชาชนชาวไทยที่พระเสโทหลังที่ปลายพระนาสิก (จมูก) แสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงมีขันติธรรมในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจทั้งปวง

10. อวิโรธนะ (non – deviation from righteousness; conformity to the law) หมายถึง ความหนักแน่น และเที่ยงธรรม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดรูปแบบการปกครองของประเทศไทยว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระองค์ทรงปกครองโดยอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ดังจะเห็นได้จากเมื่อครั้งประเทศไทยมีปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้แก่เหตุการณ์ 14 ตุลาที่มีนักศึกษาและประชาชนออกมาชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองเมื่อ พ.ศ. 2516 และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬที่เกิดการปะทะระหว่างทหารและประชาชนเมื่อ พ.ศ.2535 พระองค์ทรงให้ผู้ขัดแย้งทางการเมืองเข้าเฝ้าจนเกิดการประนีประนอมช่วยทำให้ประเทศชาติผ่านเรื่องร้ายไปด้วยดีซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเพราะพระองค์ทรงยึดมั่นในความเที่ยงธรรม

คุณลักษณะบัณฑิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ.2552 จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิ
สำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร
ห้าปี) โดยมีมาตรฐานผลการเรียนรู้สำหรับสาขา
วิชาการประถมศึกษาทั้งหมด 6 ด้าน สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ethics and moral)
ต้องมีคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูประถมศึกษา
ซึ่งครูสภาได้กำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพทาง
การศึกษา พ.ศ.2556 เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพครู
ต้องประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณ
ของวิชาชีพ ทั้งหมด 5 หมวดซึ่งในแต่ละหมวด
ได้กำหนดคุณธรรมจริยธรรมไว้ เช่น การมีวินัย
ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความเมตตา
ความเสมอภาค ความช่วยเหลือเกื้อกูล เป็น
แบบอย่างที่ดีทางกาย วาจาและใจ ไม่รับผล
ประโยชน์ เป็นต้น
2. ด้านความรู้ (knowledge)
มีการบูรณาการความรู้การประถมศึกษาที่
ครอบคลุมทั้งด้านหลักการและแนวทางการ
ประถมศึกษา พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
ระดับประถมศึกษา รวมทั้งความรู้ ภาษาไทย
คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และภาษา
ต่างประเทศ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ
ดนตรี นาฏศิลป์ การงานอาชีพ คอมพิวเตอร์
ในระดับประถมศึกษา
3. ด้านทักษะทางปัญญา
(cognitive skills) มีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์
ประเมินค่า และนำความรู้ในศาสตร์สาขา

การประถมศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้
แก้ปัญหาการพัฒนาผู้เรียนประถมศึกษาและ
วิจัยต่อยอดองค์ความรู้ 4. ด้านทักษะความ
สัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
(interpersonal skills and responsibility)
มีความไวต่อความรู้สึกของผู้เรียนระดับประถม
ศึกษา เอาใจใส่และรับฟังความคิดเห็นของเด็ก
และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่าง
มีความรับผิดชอบ 5. ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์
เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศ (numerical analysis, communication
and information technology skills) มีการ
วิเคราะห์สรุปความคิดรวบยอดข้อมูลจากผู้เรียน
ระดับประถมศึกษา สามารถสื่อสาร เลือกลง และ
นำเสนอข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้เรียนระดับ
ประถมศึกษาได้อย่างเหมาะสม 6. ด้านทักษะ
การจัดการเรียนรู้ (instructional management
skills) มีความเชี่ยวชาญการจัดการเรียนรู้
สำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ทั้งรูปแบบ
ที่เป็นทางการ (formal) รูปแบบกึ่งทางการ
(non-formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ
(informal) อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความ
เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ที่มีความสามารถพิเศษ ความสามารถปานกลาง
และที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม
เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
จากมาตรฐานการเรียนรู้ของบัณฑิตครูทั้ง 6 ด้าน
(The Higher Education Commission, Office
Ministry Higher Education of Education,
2011)

ทศพิธราชธรรม: หลักธรรมอันพึงปฏิบัติ สำหรับนักศึกษาครุสาขาวิชาการประถมศึกษา

ครูประถมศึกษามีบทบาทในการเป็นครูประจำชั้นต้องดูแลและปกครองนักเรียนในห้องให้มีความสงบเรียบร้อยเป็นไปตามข้อตกลงของห้องและกฎระเบียบของโรงเรียน การที่จะปกครองนักเรียนในห้องได้อย่างราบรื่น ไม่เกิดปัญหา นักเรียนมีความรักใคร่สามัคคีกันครูต้องใช้หลักธรรมในการปกครองนักเรียน ดังนั้นในฐานะที่ครูเปรียบเสมือนผู้นำและผู้ปกครองของห้องเรียน ครูจึงต้องนำทศพิธราชธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนการสอนจึงมีการบูรณาการทศพิธราชธรรมในรายวิชาการประถมศึกษา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับครูประถมศึกษา และการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ 2 ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครูได้คิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวทางการนำทศพิธราชธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในสถานศึกษา โดยคำนึงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 6 ด้าน ซึ่งได้แนวทางในการปฏิบัติตนดังนี้

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ethics and moral) นักศึกษาวิชาชีพครุสาขาวิชาการประถมศึกษาต้องมีคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูประถมศึกษา ทศพิธราชธรรมด้านที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ทาน ศีล บริจาค และอหิงสา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ **ทาน** หมายถึงการให้นักศึกษาครุสาขาวิชาการประถมศึกษาควรเริ่มต้น

จากมีความคิดที่พร้อมจะให้โดยเริ่มจากการให้ธรรมะ ให้แนวทางการประพฤติปฏิบัติที่ดีแก่ผู้เรียนสอดแทรกไปในระหว่างการให้ความรู้ต่าง ๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับฟังธรรมะจากพระสงฆ์หรือผู้เผยแพร่คำสอนของศาสนาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำหลักธรรมคำสอนมาใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังมีการให้วัตถุสิ่งของตามกำลังที่พอจะให้ได้ เช่น การให้อุปกรณ์การเรียนหรือสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ การให้สิ่งของช่วยเหลือนักเรียนที่เดือดร้อน ดังจะเห็นได้จากข่าวเด็กนักเรียนที่ยากจน กำพร้าพ่อแม่ ต้องใช้ชีวิตอย่างลำบาก จะพบว่าครูจะเป็นบุคคลแรก ๆ ที่ช่วยเหลือนักเรียนเหล่านี้ หรือครูบนดอยที่เปรียบเสมือนเรือจ้างกลางภูเขาที่ต้องเสียสละตนเองในการเดินเท้าขึ้นลงเขาไปซื้อหาอาหารมาให้เด็กนักเรียน ได้มีอาหารรับประทาน ครูเหล่านี้เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษาครู และการให้สุดท้ายคือ อภัยทาน นักศึกษาครูควรรู้จักให้อภัยหากลูกศิษย์ทำผิด ไม่ควรลงโทษรุนแรงจนเกิดอันตรายแต่ควรอธิบายด้วยเหตุผล **ศีล** หมายถึงการรักษาศีลและปฏิบัติตามหลักธรรม ซึ่งสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาครูควรเริ่มต้นจากการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ซึ่งประกอบด้วย ศีลข้อที่ 1 การละเว้นจากการฆ่าหรือทำร้ายคนและสัตว์ นักศึกษาครูต้องเป็นผู้มีเมตตาต่อลูกศิษย์ของตนเอง ไม่ทำร้ายร่างกายหรือลงโทษด้วยความรุนแรงจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ รวมถึงมีความเมตตาต่อสัตว์ ศีลข้อที่ 2 การเว้นจากการลักทรัพย์ นักศึกษาครูต้องประพฤติตน

เป็นแบบอย่างในการทำสิ่งต่าง ๆ อย่างสุจริต ไม่ลักขโมยของในสถานศึกษาทั้งที่เรียนหรือที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แม้จะมีความจำเป็น เดือดร้อนหรืออยากได้สิ่งของนั้น ควรจะเสาะหาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยการประหยัดอดออม หรือหารายได้พิเศษนอกเวลาเรียน ศิลข้อที่ 3 การละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม นักศึกษา ครูต้องไม่มีเรื่องชู้สาวในขณะที่เรียน ดูแลตนเองไม่ให้ตั้งครมรกก่อนกำหนด หรือไปทำเรื่องเสื่อมเสีย ในสถานที่ต่าง ๆ พึงระวังเรื่องชู้สาวกับบุคลากร ในสถานศึกษาทั้งระดับมหาวิทยาลัยและโรงเรียน เมื่อไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานศึกษา ต้องวางตัวให้เหมาะสมทั้งกับบุคลากรในโรงเรียน และนักเรียนที่สอน ศิลข้อที่ 4 การละเว้นจากการ พุดปด พุดจาโกหก พุดจาใส่ร้าย นักศึกษาครู ต้องใช้ทักษะการพูดเป็นอย่างมาก ดังนั้น ควรพูดจา สุภาพ พูดให้เข้าใจได้ง่าย และพูดเพื่อให้เกิด มิตรภาพที่ดี ศิลข้อที่ 5 การละเว้นจากการดื่ม สุราหรือของมึนเมา ซึ่งการดื่มสุราหรือของมึนเมา ทำให้ขาดสติและทำให้เกิดผลเสียที่ตามมา ทั้งในเรื่องของอุบัติเหตุ การทะเลาะวิวาทซึ่งทำให้เกิด ผลเสียต่อการเรียนและเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมต่อลูกศิษย์จากการติดตามข่าว ในหน้าหนังสือพิมพ์จะพบว่าปัญหาจริยธรรมครู ในที่เกิดขึ้นบ่อยกับเด็กนักเรียนคือปัญหาครู เล่นการพนัน ดิตสุรา แต่งกายและวางตัว ไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาการล่วงละเมิด ทางเพศ และที่พบบ่อยมากจะมีเรื่องการทำร้าย ร่างกายเด็ก การลงโทษเกินกว่าเหตุ การใช้คำพูด ที่รุนแรง ก้าวร้าวกับเด็ก จะเห็นได้ว่าหากมีการ จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับ

บัณฑิตครูอย่างต่อเนื่องในด้านการปฏิบัติตาม ศิล 5 จะช่วยแก้ปัญหาคุณธรรมครูได้มาก นอกจากครูจะต้องปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 แล้ว ครูควรอบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมที่ สอดคล้องกับศีล 5 ให้กับนักเรียน เพื่อป้องกัน ปัญหาที่จะเกิดขึ้น เช่น การให้ความรู้และให้ ผู้เรียนตระหนักถึงโทษของการทำร้ายร่างกาย ผู้อื่น การลักขโมย การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย อันควร การพุดโกหก การใช้สารเสพติด การเล่น การพนัน รวมถึงการเที่ยวกลางคืน

ปริจาคะ หมายถึง การเสียสละ ความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม นักศึกษา ครูต้องฝึกฝนให้ตนเองเป็นผู้เสียสละเพื่องาน ส่วนรวม เช่นเมื่อมีกิจกรรมกลุ่มควรมาทุกครั้ง ไม่มาสายจนให้เพื่อนรอ หรือหากมีกิจกรรม ส่วนรวมควรเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเรียนรู้การเสียสละ เวลาส่วนตน เพราะในอนาคตบัณฑิตครูต้องก้าวสู่ วิชาชีพครูอย่างเต็มตัว ครูเปรียบเสมือนพ่อและแม่ ของนักเรียน ต้องคอยดูแลนักเรียนทั้งที่อยู่ใน โรงเรียนและบางครั้งต้องไปเยี่ยมเยียนนักเรียน ที่บ้าน หรือคอยแก้ไขปัญหาตลอดเวลา คุณครู หลายคนต้องรีบมาโรงเรียนแต่เช้าและกลับ หลังจากนักเรียนกลับหมดแล้ว เวลาที่จะทำ ภารกิจส่วนตัวจึงน้อยลงไปด้วย หลายครั้งที่ ลูกศิษย์มีเรื่องเดือดร้อนก็ต้องรีบช่วยเหลือทันที และในวันหยุดหรือปิดเทอมอาจต้องมาทำงาน ดังนั้นต้องมีความพร้อมที่จะเสียสละความสุข ของตนเองเพื่อส่วนรวม

อาชชวะ หมายถึง ความซื่อตรงหรือ ความซื่อสัตย์ บัณฑิตครูต้องเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ในการเรียนการสอน

ต้องมีความซื่อสัตย์ไม่ลอกของงานของผู้อื่นมาส่ง ไม่ลอกข้อสอบ โดยสถาบันผลิตครูควรจัดกิจกรรม ที่ให้บัณฑิตได้รับประสบการณ์จากผู้ที่ทำงาน ด้วยความซื่อสัตย์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติตนและผลที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความตระหนัก เมื่อได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ เมื่อไปเป็นครูก็จะเป็นครูที่มีความซื่อสัตย์ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา กรเพชรปานี (Kornpetpanee, 2005) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะครูดีเด่น: คุณธรรมและความรู้ พบว่า องค์ประกอบของครูดีเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรมได้แก่ มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต รู้จักให้อภัยและเป็นผู้เสียสละและสอดคล้องกับงานวิจัยของ คชภรณ์ บัวคำ สุวิมล โปธิ์กลิ่น และ สมาน อัครภูมิ (Buakham, Pohklin & Asavapoom, 2015) ซึ่งได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คุณธรรมที่ครูต้องพัฒนาประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อความซื่อสัตย์ ความอดทนอดกลั้นมีวินัยในตนเอง ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและเสียสละ

2. ด้านความรู้ (knowledge) มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ มุ่งให้นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ศึกษามีการบูรณาการความรู้การประถมศึกษาที่ครอบคลุมทั้งด้านหลักการและแนวคิดการประถมศึกษา พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ระดับประถมศึกษา รวมทั้งความรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศ

สุศึกษาและผลศึกษา ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ การงานอาชีพ คอมพิวเตอร์ในระดับประถมศึกษา จะเห็นได้ว่าครูประถมศึกษาต้องมีความรู้ครอบคลุมหลายวิชา นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ประถมศึกษาต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับชั้นประถมศึกษาที่ต้องฝึกสอนได้มากกว่า 1 วิชา ดังนั้น ทศพิธราชธรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านความรู้ ได้แก่ **ตปะ** หมายถึงความเพียร จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ประถมศึกษาต้องมีความเพียรในการหาความรู้ เป็นอย่างยิ่ง เพราะครูประถมต้องรู้กว้าง ครอบคลุมเนื้อหาในทุกรายวิชาตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ดังนั้น ต้องเปิดใจที่จะเรียนรู้ในศาสตร์ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้มีความแม่นยำในเนื้อหาและคิดบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ มาจัดการเรียนการสอน รวมทั้งต้องหาเวลาในการพัฒนาตนเอง เช่นการเข้าร่วมอบรมเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ ศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งจากตำรา สื่อออนไลน์ ซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษาอย่างถ่องแท้ และใช้ความเพียรพยายาม มุ่งมั่นและทุ่มเท ในการค้นหาความรู้นั้นจะต้องมีหลัก **อาชชวะ** ที่จะซื่อสัตย์ในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง ไม่ลอกเลียนแบบผู้อื่นมาเป็นของตน และมีความอ่อนน้อมถ่อมตน หรือ **มัททวะ** เพื่อจะแสวงหาความรู้ เช่น การติดต่อสื่อสารขอความร่วมมือจากผู้อื่นด้วยความนอบน้อม ใ้วาจาสุภาพในการขอความร่วมมือผู้อื่น

3. ด้านทักษะทางปัญญา (cognitive skills) มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้

ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ มุ่งให้นักศึกษาครูสาขาวิชาการประถมศึกษา มีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาการประถมศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ แก้ปัญหาการพัฒนาผู้เรียนประถมศึกษาและวิจัยต่อยอดองค์ความรู้ ทศพิทธาธรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ **ตปะ** หมายถึง การยับยั้งชั่งใจไม่ให้กระทำผิด มีความเพียร มุ่งมั่นในการทำภารกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จ นักศึกษาครูสาขาวิชาการประถมศึกษาต้องนำความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ของสาขาวิชาการประถมศึกษา มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มาใช้ในการคิดแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน จนนำมาสู่การทำวิจัยเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน ในกระบวนการทั้งหมดนักศึกษาต้องใช้ความพากเพียร ความวิริยะอุตสาหะ ในการนำความรู้มาผ่านกระบวนการคิดต่าง ๆ วิเคราะห์ปัญหาผู้เรียนและหาแนวทางแก้ไข หากไม่มีธรรมะในด้านความเพียร นักศึกษาอาจไม่ประสบความสำเร็จในการฝึกปฏิบัติการในสถานศึกษา เพราะภาระงานที่ได้รับมอบหมายมีมากมาย และต้องใช้ความเพียรพยายามและความวิริยะอุตสาหะเป็นอย่างมาก รวมถึง ใช้สติปัญญาอย่างซื่อสัตย์สุจริตไม่คดโกง ไม่ลอกข้อสอบซึ่งแสดงถึงการนำ หลักอาชชวะ มาใช้ได้เหมาะสม นอกจากนี้ ยังรวมถึง การนำหลัก อวิหิงสา คือการคิดเบียดเบียนผู้อื่นไม่ให้ผู้อื่นทุกข์ เช่น การเอาเปรียบเพื่อนในการทำงานกลุ่ม ไม่แสดงความคิดเห็นในการสร้างสรรค์งานร่วมกับเพื่อน เป็นต้น

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคลและความรับผิดชอบ (interpersonal skills and responsibility) มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ มุ่งให้นักศึกษาครูสาขาวิชาการประถมศึกษา มีความไวต่อความรู้สึกของผู้เรียนระดับประถมศึกษา เอาใจใส่และรับฟังความคิดเห็นของเด็ก และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีความรับผิดชอบต่อทศพิทธาธรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้แก่ **มัททวะ อักโกธะ และ อวิหิงสา** ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ มัททวะ หมายถึงความอ่อนโยนนักศึกษาครูประถมศึกษาเมื่อเข้าสู่สถานศึกษาจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีบุคลากรในโรงเรียนได้แก่ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง ครูในทุกระดับชั้น เจ้าหน้าที่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง คนในชุมชน ดังนั้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุขนั้น นักศึกษาครูประถมศึกษาต้องเป็นครูที่อ่อนน้อมถ่อมตน ยกมือไหว้ แสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ มีความอ่อนโยนต่อผู้เรียน ไม่ด่า ไม่พูดจาใส่ร้าย ไม่กล่าวหาผู้เรียนแต่ควรกล่าวชื่นชมเมื่อผู้เรียนทำดี และกล่าวให้กำลังใจแก่ผู้เรียนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จจะทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจ ถ้าครูมีความอ่อนโยนต่อเด็ก จะทำให้เด็กเป็นคนมีนิสัยที่อ่อนโยน แต่ถ้าครูแข็งกร้าวก็จะทำให้เด็กวัยประถมศึกษาเติบโตไปด้วยความก้าวร้าว นอกจากนี้หลักธรรมที่จะช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้แก่ **อักโกธะ** หมายถึงความไม่โกรธ นักศึกษาครูประถมศึกษาต้องไม่โกรธหรือแสดงความเกรี้ยวกราดต่อบุคคลรอบตัวในบางครั้ง อาจพบเจอเหตุการณ์ที่ถูกตำหนิจากผู้ปกครอง

หรือครูในโรงเรียนก็ต้องรู้จักระงับความโกรธ เพราะหากแสดงความโกรธออกไปจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี **อวิหิงสา** หมายถึง ความไม่เบียดเบียนไม่ทำให้ผู้อื่นเป็นทุกข์ การไม่เบียดเบียนต่อนักเรียนเช่นนี้ใช้งานนักเรียนมากจนเกินไปหรือลงโทษผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้รับบาดเจ็บ หรือแม้แต่งานมอบหมายงานที่มากเกินไปกำลังผู้เรียนจนเกิดเป็นความทุกข์

5. ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี (numerical analysis , communication and information technology skills) มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ มุ่งให้นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์การประถมศึกษาที่มีความไวในการวิเคราะห์สรุปความคิดรวบยอดข้อมูลจากผู้เรียนระดับประถมศึกษา สามารถสื่อสารเลือกและนำเสนอข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษาได้อย่างเหมาะสม ทศพิทธาธรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ **อวิโรธนะ** คือการนำเสนอข้อมูลอย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง ตัวอย่างเช่น การเก็บคะแนนและตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนควรเป็นไปอย่างยุติธรรม มีการวัดและประเมินที่ตรวจสอบได้ ไม่มีความลำเอียงให้คะแนนตามความพอใจ หรือการแสดงผลงานผู้เรียนบนป้ายนิเทศ ควรนำผลงานของนักเรียนทุกคนมานำเสนอ ไม่เลือกเฉพาะคนที่มีผลการเรียนที่ดีเท่านั้น รวมทั้งในการเสริมแรงผู้เรียนโดยการให้ดาวควรนำเสนอข้อมูลของนักเรียนทุกคนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ

ด้านคุณธรรม ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย ในด้านการใช้เทคโนโลยี นักศึกษาครูควรใช้หลักตปะ ในการมุ่งมั่นค้นหาความรู้ที่ทันสมัย เป็นปัจจุบันและมีการคิดไตร่ตรองข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย จากเว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐที่น่าเชื่อถือ เพื่อนำมาใช้ในการเรียน และการนำเตรียมความรู้เพื่อไปสอนผู้เรียน

6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ (instructional management skills) มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านนี้มุ่งให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ความสามารถปานกลาง และที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ทศพิทธาธรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ **ขันติ อวิโรธนะ** และ **ตปะ** ขันติ หมายถึง ความอดทน อดกลั้น ต่อสิ่งที่มาช่วย การเป็นนักศึกษาครูต้องมีความอดทนและอดกลั้นซึ่งมี 4 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่ 1. อดทนต่อกิเลสต่าง ๆ ที่จะมาช่วยทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ความอดทนในลักษณะนี้เป็นการอดทนในระดับสูงสุด สิ่งที่ต้องพึงระวังมากที่สุดคือการไม่ทำผิดต่อกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น การไปโรงเรียนตามเวลาปฏิบัติงานที่โรงเรียนกำหนด การแจ้งเวลาขาด ลา มาสายให้ถูกต้อง การทุจริตในด้านการเงิน รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลของทางโรงเรียนอันทำให้โรงเรียนเกิดความเสียหาย หากไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอาจส่งผลเสียขั้นร้ายแรงถึงกับต้องถูกเชิญออกจากการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลต่อการจบการศึกษา อันจะ

ทำให้เกิดผลกระทบต่ออนาคตในการทำงาน ลักษณะที่ 2. อุดทนต่อความคำพูดที่มากกระทบจิตใจจนเกิดความไม่พอใจ ไม่ทำถอยต่อความเหนื่อยยาก แม้จะถูกรบกวนจากคำพูดหรือคำเสียดสีต่าง ๆ ที่ทำให้โกรธ ไม่พอใจ ก็ไม่หมัดกำลังใจ ไม่ยอมละทิ้งหน้าที่และทำถอย เพราะในสถานการณ์ที่แท้จริงในบางครั้งอาจจะมีความคำพูดหรือการกระทำที่ทำให้โกรธหรือไม่พอใจ นักศึกษาครูต้องมีความอดทนเป็นอย่างยิ่ง ต้องไม่ตอบโต้หรือพลั้งเผลอใช้คำพูดที่ทำร้ายผู้อื่น ลักษณะที่ 3. อุดทนต่อการเจ็บป่วยทางกาย นักศึกษาครูประถมศึกษาที่สอนทุกวันต้องพบกับนักเรียนที่หลากหลายเมื่อมาอยู่ในโรงเรียนอาจทำให้ครูได้รับเชื้อโรค อาจทำให้เจ็บป่วยแต่ด้วยภาระของครูที่ไม่สามารถละทิ้งหน้าที่การสอนได้ ถ้าหากไม่เจ็บป่วยร้ายแรงก็ต้องมาทำหน้าที่และต้องดูแลตนเองให้หายจากเจ็บป่วยโดยเร็ว เพราะครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นและต้องสอนมากกว่าวิชา ดังนั้นหากครูไม่สามารถมาสอนได้จะทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ ลักษณะที่ 4. อุดทนต่อความยากลำบากในสิ่งที่อยู่ภายนอก เช่น สภาพอากาศ ความเหนื่อยล้า ต่องานที่ตรากตรำ เพราะในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาตลอด 1 ปีการศึกษา นักศึกษาครูสาขาวิชาการประถมศึกษาต้องเข้าไปอยู่ในระบบของโรงเรียนและได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ มากมาย และต้องมีความพบเจอกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน สิ่งที่จะต้องอดทนมีมากมายเช่นต่อสภาพอากาศที่ร้อน เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียน

ห้องธรรมดา บางครั้งที่ตั้งห้องเรียนอยู่ชั้นบนสุดที่อยู่ใกล้หลังคา หรือห้องที่ไม่มีลมพัดผ่านการพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ต้องเจอแสงแดดที่ร้อน การยืนเวรหน้าโรงเรียนอาจไม่มีที่ร่มให้หลบแสงแดด การอดทนต่อความหิวกระหายซึ่งในบางครั้งครูต้องมีรายวิชาที่สอนต่อเนื่องอาจทำให้ไม่ได้รับประทานอาหารที่ตรงเวลา นอกจากจะต้องมีความอดทนแล้ว ควรนำหลัก **อวิโรธะ** หรือความหนักแน่น เทียงธรรมมาใช้ เนื่องจากเด็กประถมศึกษาที่มีความแตกต่างกันทั้งร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญานักศึกษาครูต้องมีความเที่ยงธรรม วางใจเป็นกลาง พิจารณาสິงต่าง ๆ อย่างเที่ยงตรง ไม่เอนเอียงด้วยความรักหรือความชัง และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่กุลผู้เรียนทุกคน (Tangchidsomkid, 2013) และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการใช้หลักตะปะ มาใช้ในการแสวงหาความรู้และเทคนิคการสอนใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการเรียนการสอน การสร้างสรรค์สื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาในวิชาชีพครูของตนเอง

สรุป

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ ครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีทั้งคุณธรรมและความรู้ ในฐานะที่ครูคือผู้ที่ต้องปกครองผู้เรียน นักศึกษาครูจึงควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตั้งแต่ขณะที่ยังศึกษาหลักสูตรสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เป็นครูที่ดีคือ ทศพิธราชธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับพระราชทานที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ

และเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าประชาชนชาวไทยต่างมีความจงรักภักดีและศรัทธา ประเทศชาติ มีความสงบสุข ดังนั้น เมื่อนักศึกษาคณะน้อมนำทศพิธราชธรรมมาเป็นหลักปฏิบัติจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้เรียนและต่อสังคม ประโยชน์ต่อตนเอง คือ ทำให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมในใจ พร้อมทั้งจะให้ผู้อื่น เป็นผู้มีความมานะอดทน ขยันหมั่นเพียรแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เสียสละเวลาส่วนตน เพื่อส่วนรวมมีความอ่อนโยน นอบน้อมพร้อมจะร่วมงานกับผู้อื่นได้ทุกคนทำให้มีสัมพันธภาพที่ดีและเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งที่ย่ำแย่ทำให้ไม่เป็นผู้โกรธง่าย

เมื่อก้าวสู่การเป็นนักศึกษาครูฝึกปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาก็จะทำให้เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนศิษย์อย่างเต็มที่ มีความอดทนในภาระงานที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา เป็นที่รักใคร่ของบุคลากรในโรงเรียน ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้งานในสถานศึกษา และเมื่อก้าวไปประกอบวิชาชีพครูจะช่วยสร้างประโยชน์ให้กับสังคมโดยเป็นครูที่ดีทั้งกาย วาจาและใจ มีความรักและเมตตาต่อศิษย์ สามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพและภูมิใจในกาประกอบวิชาชีพครู

REFERENCES

- Amorntham, U. (2016). King's philosophy of education. Bangkok: Sangdao Press. (in Thai)
- Buakham, C., Suvimol, P. & Asavapoom, S. (2015). The moral and ethical development of teachers under the Office of Basic Education Commission. Buabandit Journal of Education Administration. 15 (special edition), 271-278. (in Thai)
- Kornpetpanee, S. (2005). Essential characteristics of outstanding teachers: ethics and efficacy. Journal of Education Research and Measurement. 3(1),196-211. (in Thai)
- Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto). (2016). Dictionary of Buddhism pramuandhaama. Retrieved April 19, 2015, from http://www.watnyanavas.net/uploads/File/books/pdf/dictionary_of_buddhism_pra-muan-dhaama.pdf (in Thai)
- Phramahahansa Thammahas. (2013). Indicators for corporate leaders. Bangkok: Srisanaeh Printing. (in Thai)
- Tangchidsomkid, W. (2013). Self-actualization for teacher. Bangkok: O.S Printing.
- The Higher Education Commission, Office Ministry of Education. (2011). Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF:HED). Retrieved April 19, 2015, from http://www.camt.cmu.ac.th/th/form/tqf/education_5_year_m1.pdf (in Thai)
- Tuleephath. (2016). Duties of The King. Bangkok: Sangdao Press. (in Thai)

แนวทางในการสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูมืออาชีพ

GUIDELINES TO CREATE A POSITIVE CLASSROOM CLIMATE IN THE 21ST CENTURY FOR PROFESSIONAL TEACHERS

สุมนา โสติดิผลอนันต์

Sumana Sottipolanun

วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

sumana.sott@gmail.com

บทคัดย่อ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นทักษะที่จำเป็นสำหรับพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพไม่สามารถเกิดขึ้นได้ จนกว่าครูผู้สอนจะสามารถพัฒนาและลงมือจัดระเบียบวินัยได้อย่างเป็นระบบ โดยการสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวกด้วยความเอาใจใส่ เป็นการทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทางวิชาการ และเสริมสร้างพัฒนาการด้านจิตพิสัย คือ การรู้จักที่จะเข้าใจผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมของเพื่อนร่วมชั้นได้ โดยอาศัยแนวความคิดการจัดการชั้นเรียนในการป้องกันปัญหา สนับสนุนสิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้น และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จากการที่ครูผู้สอนใช้แนวทางในการสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก ด้วยใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างเอาใจใส่ ได้แก่ 1) จัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนสร้างหรือผลิตผลงานขึ้นมาจากกระบวนการกลุ่ม และได้รับการชี้แนะให้รู้จักช่วยเหลือกัน 2) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3) ใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเป็นฐาน และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วยรู้จักการแบ่งปัน 4) ใช้การสื่อสารให้มากขึ้น ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและฟังโดยใช้ความเอาใจใส่ 5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจผู้อื่น ให้ความสนใจพฤติกรรมทุก ๆ พฤติกรรม โดยใช้การสังเกตและเลือกใช้วิธีการจัดการที่เหมาะสม 6) ฝึกตนเองให้รู้จักรับฟังและเป็นผู้ฟังที่ดี เพื่อให้มีการสื่อสารอย่างเข้าใจ และ 7) ทำความรู้จักผู้เรียนรายบุคคล เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนมากที่สุด และช่วยเหลือด้านการปรับพฤติกรรมให้เหมาะสม

คำสำคัญ: บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก ความเอาใจใส่ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะที่จำเป็น ทักษะทางสังคม

ABSTRACT

21st Century learning focuses on the essential skills to develop learners. That the effective classroom learning cannot occur unless the teachers are able to develop and implement discipline systematically by creating positive classroom climate with empathy, encouraging students to participate in academic learning and enhancing the development of the affective domain that it is to learn to understand others, and can live together with their classmates. It is due to the fact that the concepts of positive classroom management can prevent bad things, support good things and can correct the worst behaviors of the students. The teachers, therefore, should use the guidelines to create a positive classroom climate with empathy that are; 1) setting an environment which can support the students to be able to create the products from group process and to know to help others, 2) encouraging the students to participate in the class by the collaborative learning, 3) using media and information technology by sharing with others, 4) emphasizing more communication to exchange others' opinions and listen to others with empathy, 5) giving the students some opportunities to learn how to understand others and the teachers must attend all students' behaviors by observing and select to use an appropriate management, 6) self-disciplining to listen others' opinions and to be a good listener to understand a communication, and 7) knowing students individually that can be able to promote their learning style and some behaviors.

Keywords: positive classroom climate, empathy, 21st century learning, essential skills, social skill

บทนำ

ในปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ได้มุ่งเน้นทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็น (essential skills) ให้กับผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ทางสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ขณะนี้ในทางปฏิบัตินั้น การจัดการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการชั้นเรียน และมักพบสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นใน

ชั้นเรียนได้เสมอ อีกทั้งมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยรวมได้ ทั้งสิ่งที่พึงประสงค์ (สภาพแวดล้อมที่ดี) และสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ (สภาพแวดล้อมที่ไม่ดี) โดยสภาพปัญหาที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม เช่น ลักษณะการจัดที่นั่งไม่เหมาะสม หรือสื่ออุปกรณ์ในห้องเรียนไม่เหมาะสม (สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ) หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียนบางคน (สิ่งแวดล้อมทางจิตสังคม) ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของคนส่วนใหญ่ คือ ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไข ผลที่เกิดขึ้น คือ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ด้วยสาเหตุว่า 1) มีสิ่งรบกวนในชั้นเรียนอยู่ตลอดเวลา เช่น การเล่นกัน การพูดคุยกัน เกิดจากพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยกัน 2) ชั้นเรียนที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น การเดินเข้า-ออกในชั้นเรียน มีเสียงดังและสิ่งรบกวน และ 3) การจัดที่นั่งไม่เหมาะสม เช่น จัดเก้าอี้ที่นั่งไม่เหมาะสมกับลักษณะการทำงานกลุ่ม หรือจัดเก้าอี้ที่นั่งทำให้มองเห็นไม่ถนัด หรือมีเก้าอี้ที่นั่งแออัดเกินไป เป็นต้น จากสาเหตุเหล่านี้ อาจทำให้เกิดปัญหาทางวินัย นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว หรือผู้เรียนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

การจัดการชั้นเรียนที่ดี เป็นการช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนได้ จึงจำเป็นต้องมีแนวทางสำหรับการเลือกวิธีดำเนินการ เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมดี และเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีการจัด

ระเบียบให้กับผู้เรียน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายได้ และความสำคัญของการจัดการชั้นเรียน คือ การทำให้ผู้เรียนที่เป็นเด็กได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้ โดยมีการแสดงพฤติกรรมทางสังคมอย่างเหมาะสม เช่น การให้ความร่วมมือในกลุ่ม ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยของ สุมณา โสทธิผลอนันต์ (Sottipolanun, 2015) เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการชั้นเรียน โดยใช้กระบวนการจัดทำโครงร่างวิจัยเป็นฐาน มีการใช้แนวคิดการจัดการชั้นเรียนมาฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เข้าใจการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน และวางแผนการจัดการชั้นเรียน พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 3 สามารถระบุปัญหาการเรียนรู้และกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาให้กับผู้เรียน แบ่งเป็น ด้านพุทธิพิสัย จำนวน 13 เรื่อง ด้านทักษะพิสัย จำนวน 11 เรื่อง และด้านจิตพิสัย จำนวน 7 เรื่อง ผลการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 54.84 และสามารถเลือกแนวคิด/ทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเป็นนวัตกรรมหรือเทคนิควิธีการสอน อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 48.39 ซึ่งในการออกแบบการจัดการชั้นเรียนเป็นการฝึกวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน แล้ววางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน โดยใช้การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในแต่ละบริบท เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ครูผู้สอนที่เป็นมืออาชีพ จึงต้องสามารถจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวางแผนแก้ไขอย่างเป็นระบบ ด้วยการสร้างข้อกำหนดที่ชัดเจนภายใต้ความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน และมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนตามที่ต้องการ โดยการจัดการกิจกรรมในห้องเรียนให้สอดคล้องกับแผนการจัดการชั้นเรียน และใช้เทคนิคการเสริมสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมที่ก่อวินาศกรรม

กรอบในการวิเคราะห์

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นทักษะที่จำเป็นสำหรับพัฒนาผู้เรียน และการเรียนรู้ในชั้นเรียนจะมีประสิทธิภาพได้ เมื่อครูผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นและจัดระเบียบวินัยได้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ การวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดี และลงมือจัดการชั้นเรียนให้เป็นไปอย่างราบรื่น สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนได้ โดยทำให้รู้สึกมีความสุข และอยากที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทั้งด้านวิชาการที่เป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็น และด้านทักษะทางสังคม ซึ่งครูผู้สอนจะต้องทำให้ชั้นเรียนนั้น ได้ชื่อว่า “เป็นห้องเรียนแห่งความสุข” โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนอยู่ด้วยกันอย่างเป็นปกติสุข และสามารถเรียนรู้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ

การจัดการชั้นเรียน เป็นการจัดระเบียบวินัยในชั้นเรียน หรือเป็นการสร้างและรักษา

สภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทางวิชาการ และเสริมสร้างพัฒนาการด้านสังคม และคุณธรรมให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะในด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม และการใช้ทักษะทักษะที่จำเป็นมาสร้างนวัตกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ดังนั้น การจัดการชั้นเรียน จึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางสังคม โดยครูผู้สอนต้องหาวิธีการป้องกันและจัดการกับผู้เรียนที่มีพฤติกรรมก่อวินาศกรรม ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทางคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งตรงกับแนวคิดของ คูนิน (The Kounin model) ที่มุ่งเน้นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาวินัยด้วยการใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนรู้ ซึ่ง Kratochwill (2017) ในฐานะครูฝึกสอนให้ข้อคิดในการปฏิบัติที่ครูผู้สอนควรทำ 5 อย่าง ได้แก่ 1) การดูแลและสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี 2) จัดการและดำเนินการเรียนการสอนในรูปแบบที่เข้าถึงผู้เรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ 3) ใช้วิธีการจัดกลุ่ม (group management) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในงานด้านวิชาการ 4) ส่งเสริมด้านการพัฒนาทักษะทางสังคม และการควบคุมตนเองของผู้เรียน และ 5) ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ซึ่งวิธีการดังกล่าวช่วยปรับพฤติกรรมที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และการใช้ทฤษฎีทางเลือกของ วิลเลียม เกลเซอร์ (William Glasser's Choice theory) มุ่งให้ความสำคัญกับความต้องการพื้นฐานและตอบสนองความ

ต้องการพื้นฐานของผู้เรียน ด้วยการจัดกิจกรรมที่สามารถเติมเต็มความต้องการของผู้เรียน ซึ่ง Sequeira (2007) ได้นำแนวคิดนี้ไปใช้โดยการควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียนที่มีลักษณะนิสัยที่ไม่ดี 7 อย่าง โดยใช้การแทนที่ด้วยลักษณะนิสัยที่ดี 7 อย่าง และแนวคิดการจัดการชั้นเรียนเชิงบวกที่มุ่งเน้นทั้งมิติของการปฏิบัติด้านพฤติกรรม การสอน และช่วงเวลาของการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุข ดังนั้นการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

สรุปว่า การจัดการชั้นเรียนที่ดี เป็นการใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยในการพัฒนาทั้งคุณลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และพัฒนาทักษะที่จำเป็น เพื่อนำไปสู่การผลิตและสร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ ตามเป้าหมาย และช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งจะก้าวไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในอนาคตที่เป็นศตวรรษที่ 21

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนที่ช่วยปรับพฤติกรรมการเรียนรู้

แนวคิดการจัดการชั้นเรียนที่น่าสนใจสามารถตอบสนองต่อการปรับพฤติกรรม การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่

1. **แนวคิดการจัดชั้นเรียนของคุณิน (The Kounin model)** นักการศึกษา ชื่อ Jacob S. Kounin (Kounin, 1977) มุ่งเน้นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาวินัย (focus on preventive discipline) โดยใช้การจัดการของกลุ่ม

ในห้องเรียน และเตรียมบทเรียนที่มีประสิทธิภาพ (effective lesson management) ซึ่งเป็นการใช้แนวคิดหลักของการจัดการมาวางแผน เพื่อทำให้เกิดการจัดการชั้นเรียนที่ดี (good classroom management) โดยเขาเชื่อว่า ครูผู้สอนต้องใส่ใจในทุกสิ่งทุกอย่างในชั้นเรียน ซึ่งครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพจะสามารถทำให้ผู้เรียนตั้งใจและทำกิจกรรมในบทเรียน โดยใช้วิธีการบรรยายเพียง 10-15 นาที แล้วให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มด้วยกัน จากการศึกษาโดยใช้การสังเกตผู้เรียนในชั้นเรียน ตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับมหาวิทยาลัย และเปรียบเทียบพฤติกรรมครูผู้สอนในการจัดการชั้นเรียน ทั้งที่เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น จัดความเป็นระเบียบเรียบร้อย การแบ่งสัดส่วนของการใช้ประโยชน์ในห้องเรียนอย่างชัดเจน การหยิบจับวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างสะดวก และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับผู้เรียนที่มีพฤติกรรมก่อกวน โดยเขาเห็นว่า ครูผู้สอนมีการจัดการชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ จะใส่ใจกับผู้เรียนและเข้าไปร่วมในกิจกรรมกับผู้เรียน จึงทำให้สามารถใส่ใจในสองกิจกรรมที่อยู่ในเวลาเดียวกันได้ และมีการใช้กิจกรรมที่สนุกสนานด้วย ขณะที่ เมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดขึ้นจากผู้เรียนที่ก่อกวน คือ the ripple effect หมายถึง การที่ครูผู้สอนสามารถจัดการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียนคนหนึ่งแล้ว จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนคนอื่น ๆ ด้วย เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ก่อกวนได้

Kounin สรุปพฤติกรรมของครูผู้สอนที่มีการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 5 ประการ ดังนี้

1. การเข้าถึงผู้เรียน (witness) หมายถึง ครูผู้สอนสามารถรู้ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นที่เป็นพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน โดยใส่ใจกับทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในห้องเรียนตลอดเวลา เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาโดยครูสามารถรับรู้การเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน พร้อมทั้งจะเข้าไปจัดการได้

2. การเข้าไปจัดการทันที (overlapping) หมายถึง ครูผู้สอนสามารถจัดการกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้มากกว่าหนึ่งอย่างในเวลาเดียวกัน โดยสามารถใช้วิธีการสื่อสารทางสายตา หรือท่าทางเข้าไปจัดการกับผู้เรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งชั้น เช่น เมื่อมีการแบ่งกลุ่มย่อยให้นักเรียนทำงานและครูผู้สอนสังเกต พบว่ามีบางคนไม่ทำงานที่มอบหมาย ครูจะเข้าไปจัดการทันที โดยใช้สายตาจ้องมอง เพื่อสื่อสารให้รับรู้ หรือเข้าไปใกล้ชิดเพื่อกระตุ้นให้กลับมาอยู่กับบทเรียน ซึ่งวิธีการ overlapping จะไม่มีประสิทธิภาพ ถ้าครูผู้สอนไม่ได้ใช้วิธีการใน witness

3. การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (effective transitions or movement management) หมายถึง ครูผู้สอนสามารถดำเนินการสอนหรือทำกิจกรรมได้อย่างราบรื่นปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ โดยมีการเตรียมการในบทเรียนเป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ

(keeping lessons moving with avoiding abrupt changes)

4. การใช้กลุ่มจัดการ (group focus) หมายถึง ครูผู้สอนสามารถจัดการให้นักเรียนทำงานในกลุ่มอย่างตั้งใจ โดยสมาชิกในกลุ่มต่างก็มีความรับผิดชอบต่อนโยบายบทเรียน ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและพัฒนาทักษะทางสังคม

5. การลดความน่าเบื่อ (teachers can reduce satiation) หมายถึง ครูผู้สอนสามารถหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้เรียนเบื่อ ด้วยการเพิ่มเติมการเรียนรู้ที่หลากหลายและการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

การใช้แนวคิดของคูนิน จึงเป็นการจัดการชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการใช้กิจกรรม และใช้กระบวนการกลุ่ม โดยทำให้บทเรียนน่าสนใจ ผู้เรียนจะจดจ่อที่บทเรียนและมีสมาธิในการเรียนรู้ มีการพัฒนาทักษะทางสังคม และการสื่อสารระหว่างกัน จึงเกิดความเอาใจใส่จากการช่วยเหลือกัน

2. ทฤษฎีทางเลือกของวิลเลียมเกลเซอร์ (William Glasser's Choice theory)

นักจิตวิทยา ชื่อ William Glasser (Gabriel & Matthews, 2011) ได้ใช้วิธีการรักษาที่มาจากชีวิตจริง (reality therapy) ซึ่งเป็นวิธีการรักษาผู้ป่วยแบบให้คำปรึกษา มีเป้าหมายคือ การช่วยเหลือให้บุคคลได้กลับมาสัมผัสพันธภาพใหม่โดยสร้างสรรคการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจากการให้คำปรึกษาของนักจิตวิทยา และนำมาใช้เป็นฐานของทฤษฎีทางเลือก (choice

theory) โดยนำมาใช้ในการสอนมาตั้งแต่ ปี ค.ศ.1965 สารของแนวคิดทฤษฎีทางเลือก คือ ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมานั้น ล้วนเกิดจากการตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมาด้วยตนเอง ไม่ใช่เกิดจากการควบคุมของครูผู้สอนหรือคนอื่น โดยเขามีความเชื่อว่าทุกอย่างที่เราทำนั้นล้วนมาจากการตัดสินใจของตัวเอง ส่วนพฤติกรรมที่เราแสดงออกมานั้น ได้ถูกเลือกมาแล้ว และสิ่งที่แสดงออกมานั้น เกิดจากแรงขับภายในตัวของตนเอง ซึ่งอยู่ภายใต้ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

แนวคิดสำคัญของทฤษฎีทางเลือก 5 อย่าง มีดังนี้ (Gabriel & Matthews, 2011)

1. ความต้องการพื้นฐาน (basic needs) 5 อย่าง ได้แก่ 1) ความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของ (love and belonging) 2) ความรู้สึกมีพลัง (power) 3) ความรู้สึกสนุกสนาน (fun) 4) ความรู้สึกผ่อนคลายและใช้ชีวิตเป็นปกติ (survival) และ 5) ความรู้สึกเป็นอิสระ (freedom)

2. คุณภาพของสิ่งรอบตัว (quality world) ซึ่งเป็นสิ่งรวมกันอยู่ ได้แก่ บุคคล กิจกรรม การให้คุณค่าความเชื่อที่เป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์แต่ละคนมีอยู่

3. ชีวิตจริงและการรับรู้ (reality and perception) เป็นการชี้แนะว่าบุคคลควรมีกระทำบนพื้นฐานของการรับรู้สิ่งที่มีอยู่ในชีวิตจริง

4. การเปรียบเทียบสถานะ (comparing place) เป็นการสร้างขึ้นจากสถานะทางสังคมว่ามีเป้าหมายต้องการให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมระหว่างเป็นพฤติกรรมแบบใด

5. การแสดงพฤติกรรมออกมา (total behavior) ซึ่งมาจาก 4 องค์ประกอบ คือ การกระทำ การคิด ความรู้สึก และการแสดงออกทางร่างกาย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็น

William Glasser ให้ความสำคัญกับความต้องการพื้นฐาน และตอบสนองความต้องการให้กับผู้เรียน ด้วยการนำมาสู่แนวทางการเติมเต็มความต้องการ เพื่อสร้างห้องเรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งความต้องการทางจิตวิทยา 5 อย่าง ได้แก่

1. ความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของ เติมเต็มด้วยวิธีการให้ความรัก การแบ่งปัน และการจัดให้มีส่วนร่วมกับผู้อื่น

2. ความรู้สึกมีพลัง เติมเต็มด้วยวิธีการช่วยให้รู้สึกว่าได้รับสัมฤทธิ์ผล ทำงานสำเร็จ และรู้สึกว่ายังระลึกอยู่ในใจ ที่ได้รับการยอมรับ

3. ความรู้สึกสนุกสนาน เติมเต็มด้วยการทำให้มีเสียงหัวเราะและให้มีการเล่นเกิดขึ้น

4. ความรู้สึกผ่อนคลายและใช้ชีวิตเป็นปกติ เติมเต็มด้วยวิธีการทำงานในห้องเรียนที่เป็นปกติ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมในทางดีขึ้น โดยรู้สึกว่า มีความปลอดภัยและได้รับการยอมรับ

5. ความรู้สึกเป็นอิสระ เติมเต็มด้วยวิธีการทำให้ทางเลือกนั้น ยังอยู่ในวิถีของตนเอง สามารถทำงานได้อย่างเป็นอิสระ

ผลการศึกษาของ Sequeira (2007) เรื่อง ผลการใช้ทฤษฎีทางเลือกในห้องเรียน กล่าวถึง การนำแนวคิดของ William Glasser

ไปใช้เพื่อศึกษาว่า “อะไรที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้” โดยใช้หลักจิตวิทยาเพื่อควบคุมพฤติกรรมผู้เรียน ซึ่งเป็นการควบคุมพฤติกรรมจากภายนอก (external control psychology) คือพยายามควบคุมผู้เรียนที่มีลักษณะนิสัยที่ไม่ดี 7 อย่าง (seven deadly habits) โดยใช้การแทนที่ด้วยลักษณะนิสัยที่ดี 7 อย่าง (Seven caring habits) จากการสร้างสัมพันธภาพที่ดีและใช้ช่วงเวลาระยะหนึ่งในการปรับพฤติกรรม เพื่อให้เกิดความสำเร็จ ดังตารางต่อไปนี้

วิธีการปฏิบัติการช่วยเหลือ ได้แก่ การรับฟังเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ เนื่องจากคนส่วนมากมักมีเหตุผลของตนเอง และมักเรียนรู้ที่จะไม่ไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งการใช้ทฤษฎีทางเลือกสามารถช่วยให้ครูผู้สอนสร้างสัมพันธภาพที่ดีและสร้างสำนึกที่ดีให้กับชุมชนในห้องเรียนได้ เนื่องจากเป็นการศึกษาความเข้าใจต่อความ

ต้องการพื้นฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของกับความรู้สึกมีพลังนั้น จะมีความสำคัญต่อความสำเร็จของงาน ซึ่ง Sequeira พบว่า ความรู้สึกมีพลัง เป็นพลังที่มีลักษณะต่างกัน แบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่ 1) รู้สึกว่าตนเองมีพลังเหนือกว่าผู้อื่น (power over) เมื่อมีความรู้สึกนี้ (จัดเป็นประเภทลักษณะนิสัยที่ไม่ดี 7 อย่าง) จะต้องทำอย่างไร เพื่อแก้ไขความรู้สึกแบบนี้ 2) รู้สึกว่าตนเองมีพลังร่วมกับผู้อื่น (power with) จัดเป็นความต้องการในทางตรงข้ามกับข้อแรก คือ รู้สึกมีพลังเช่นเดียวกับผู้อื่น และ 3) รู้สึกว่าผู้อื่นมีพลังก่อนมาสู่ตนเอง (power within) เป็นความรู้สึกที่เห็นความต้องการของผู้อื่นมาก่อนตนเอง ซึ่งในสองชนิดหลังนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือกันได้ (จากลักษณะนิสัยที่ดี 7 อย่าง)

ตารางที่ 1 ลักษณะนิสัยที่ไม่ดี 7 อย่าง ควบคุมโดยใช้การแทนที่ด้วยลักษณะนิสัยที่ดี 7 อย่าง

ลักษณะนิสัยที่ไม่ดี 7 อย่าง	ลักษณะนิสัยที่ดี 7 อย่าง
1. ขอบจับผิด หรือวิจารณ์ (criticizing)	1. ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ (supporting)
2. กล่าวโทษ ต่ำหนิ (blaming)	2. ให้รับฟัง (listening)
3. ถากถาง ค้อนแคะ (nagging)	3. ให้ยอมรับ (accepting)
4. บ่น คร่ำครวญ (complaining)	4. ให้ความนับถือ เคารพ (respecting)
5. คุกคาม ชูเชื้อญ (threatening)	5. ให้กำลังใจ (encouraging)
6. ลงโทษ ทำให้เจ็บปวด (punishing)	6. ให้ไว้วางใจ เชื่อใจ (trusting)
7. ติดสินบนหรือให้สิ่งตอบแทน (bribing or rewarding to control)	7. ให้คำปรึกษา (negotiating differences)

การใช้แนวคิดของ William Glasser จึงเป็นการจัดการชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการปรับพฤติกรรมของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างมีความสุข โดยเลือกแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้ได้รับการยอมรับ ขณะที่ครูผู้สอนต้องจัดการชั้นเรียน ด้วยความเอาใจใส่ ต่อพฤติกรรมทุกพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ดี

3. แนวคิดการจัดการชั้นเรียนเชิงบวกของโรเบิร์ต ซี ได จูลิโอ

นักวิจัยทางการศึกษา ชื่อ Robert C. Di Giulio (Giulio, 2006) ได้พัฒนาเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนเชิงบวกด้วยเหตุผลจากปัจจัย 4 อย่าง คือ 1) ทำอย่างไรครูผู้สอนจึงจะเข้าถึงผู้เรียน (มิติด้านจิตวิญญาณ) 2) ทำอย่างไรครูผู้สอนจึงจะจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้น่าอยู่ (มิติด้านกายภาพ) 3) ครูผู้สอนจะใช้ทักษะการสอนเนื้อหาอย่างไรให้น่าสนใจ (มิติด้านการสอน) และ 4) ครูผู้สอนจะจัดการกับพฤติกรรมของผู้เรียนให้อยู่ในกรอบ (มิติด้านการจัดการ)

การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก (positive classroom management) หมายถึง การจัดห้องเรียนให้เป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยกับผู้เรียนทุกคน และมีการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการด้วย โดยทั้งผู้เรียนและครูผู้สอนมีความรู้สึกปลอดภัยและสามารถประสบความสำเร็จ

ในการเรียนรู้ ด้วยการผ่านพ้นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานต่อกิจกรรมการเรียนรู้ สิ่งที่ครูผู้สอนต้องทำ คือ การค้นหาวิธีที่จะจัดบรรยากาศในชั้นเรียน เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน ดังนั้นมิติของการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก (dimension of classroom management) จึงประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การปฏิบัติด้านพฤติกรรมการสอน แบ่งเป็น 4 มิติ คือ 1) มิติด้านจิตวิญญาณ (spiritual dimension) เป็นการแสดงให้เห็นว่าได้รับการเอาใจใส่ และจะประสบความสำเร็จ 2) มิติด้านกายภาพ (physical dimension) เป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้รู้สึกปลอดภัยและเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ 3) มิติด้านการสอน (instructional dimension) เป็นการทำให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียน และ 4) มิติด้านการจัดการ (managerial dimension) เป็นการจัดการให้ชั้นเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างราบรื่น

องค์ประกอบที่ 2 เกี่ยวกับช่วงระยะเวลา เป็นการปฏิบัติด้านปฏิบัติการสอนที่อาศัยการจัดการเชิงบวกในขณะที่มีการสอน แบ่งเป็นการจัดการใน 3 ประเภท คือ 1) การป้องกันการเกิดปัญหา 2) การสนับสนุนสิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน และ 3) การแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดสิ่งไม่ดีขึ้นในชั้นเรียน

ตารางที่ 2 การจัดการชั้นเรียนเชิงบวกที่อาศัยองค์ประกอบทั้งด้านการปฏิบัติและระยะเวลา

ประเภท และช่วงระยะเวลา ของการสอน	การปฏิบัติด้านพฤติกรรมการสอน			
	มิติด้าน จิตวิญญาณ	มิติด้าน กายภาพ	มิติด้าน การสอน	มิติด้าน การจัดการ
1. การป้องกัน การเกิดปัญหา ก่อนการสอน	วางแผนให้ผู้เรียน ประสบความสำเร็จ และรู้สึกได้รับ ความรัก เป็นที่ ยอมรับ	สร้างห้องเรียน ให้เป็นชั้นเรียน ที่มีบรรยากาศ เชิงบวกและรู้สึก ผ่อนคลาย	เตรียมบทเรียน ที่เป็นแผนการสอน ระยะยาว	ใช้วิธีการพื้นฐาน ในการจัดการ ป้องกันการเกิด ความคับข้องใจ
2. การสนับสนุน สิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้น ระหว่างเรียน	ยอมรับการใช้ ภาษาของผู้เรียน และตั้งใจฟัง มีการ ประสานสายตาสู่ ต่อผู้เรียน	การจัดที่นั่งแบบ ทำงานกลุ่ม ให้ ผู้เรียนทำงาน และแลกเปลี่ยน ความรู้	ใช้กลยุทธ์การสอน ที่มีประสิทธิภาพ	เดินไปมาและใช้ สายตาสอดส่อง สังเกตการทำงาน ของผู้เรียน
3. การแก้ไขปัญหา ภายหลังเกิดปัญหา	เตรียมแนวทาง ที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ เรียนกลับมาเรียน ใหม่	ใช้เวลานอกหรือ บริเวณที่เป็นส่วน ตัวในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน	สอนแบบใกล้ชิด หรือแบบตัวต่อตัว	หยุดสอน หรือ แยกผู้เรียนที่มี พฤติกรรมก่อกวน ออกจากกลุ่ม

ที่มา: Giulio (2006)

การจัดการชั้นเรียนเชิงบวกตามตารางข้างต้น จะเห็นว่า มิติด้านการสอนเป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น และแนวคิดการจัดการชั้นเรียนเชิงบวกให้ความสำคัญในทุกมิติในองค์ประกอบ การปฏิบัติด้านพฤติกรรมการสอนและทุกช่วงเวลาของการสอน ซึ่งครูผู้สอนต้องใช้ความเอาใจใส่อย่างมาก เพื่อทำความรู้จักผู้เรียนและเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความต้องการของ

ผู้เรียน ทั้งนี้ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการ ทักษะและคุณลักษณะไปพร้อม ๆ กัน

การจัดการชั้นเรียนที่ดี จึงต้องมุ่งเน้นทั้งการจัดการเรียนรู้เชิงวิชาการ และให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งก็คือ การอยู่ร่วมกันได้ในสังคม แนวคิดทั้งหมดที่กล่าวมา มีลักษณะร่วมกัน คือ เป็นความพยายามควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียน

ให้อยู่ในกรอบการเรียนรู้ที่ดี และเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนซึ่งมีลักษณะนิสัยที่มีความแตกต่างกัน แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้ ดังนั้น การจัดการชั้นเรียนที่ดี จึงเป็นการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถประสบความสำเร็จในการเรียน ด้วยการให้ความสนใจกับความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนมากกว่ามุ่งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอย่างเดียว เนื่องจาก การสร้างสัมพันธภาพที่ดี เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ทุกเรื่อง

การจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ตามกรอบแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ และมุ่งเน้นการเรียนรู้ในทักษะสำคัญต่อการดำรงชีวิต คือ 1) ทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม (learning and innovation skills) 2) ทักษะการใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี (information media and technology skills – ICT skills) และ 3) ทักษะการใช้ชีวิตและการเป็นมืออาชีพ (life and career skills) (Partnership for 21st Century Learning (P21), 2015) ซึ่งทักษะสำคัญเหล่านี้ล้วนเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในยุคการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และในการจัดทำหลักสูตรการศึกษา ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะวิชาที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบริบทของสภาพสังคมและวัฒนธรรมมากขึ้น ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องได้รับการเรียนรู้เพิ่มเติม ในด้านทักษะการ

ปฏิบัติต่าง ๆ ตามความต้องการในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไปจากเดิม เพื่อความอยู่รอดในสังคมและช่วยพัฒนาความเป็นอยู่ในสังคมให้มีวิถีชีวิตที่ดี

ทักษะที่จำเป็น ที่ผู้เรียนทุกคนจะได้รับในการจัดการเรียนรู้นั้น มีเป้าหมายเพื่อใช้ในพัฒนาความสามารถเชิงวิชาการที่เป็นความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาผ่านการปฏิบัติ โดยผู้เรียนต้องสามารถใช้ความคิดและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ในบริบทการเรียนการสอน ผู้เรียนต้องเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความสำเร็จ ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) ทักษะการคิดแก้ปัญหา (problem solving) ทักษะการสื่อสาร (communications) และทักษะการให้ความร่วมมือ (collaboration) (Partnership for 21st Century Learning (P21), 2015) ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญ

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ จึงมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความสามารถออกมา โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และมีการเทียบเคียงด้วยมาตรฐาน พร้อมกับมีการประเมินผลการเรียนรู้จากภาระงานหรือชิ้นงานต่าง ๆ ที่ทำ ซึ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพ โดยใช้การประเมินความก้าวหน้า (formative assessments) และการประเมินสรุปรวม (summative assessments) ที่มุ่งเน้นการติดตามความรอบรู้ (mastery) ในการใช้ทักษะที่จำเป็นของผู้เรียน และการปรับตัวของการใช้หลักสูตรและการสอน มาจากการใช้วิธีบูรณาการเนื้อหาวิชาที่ให้มีการปฏิบัติข้ามวิชา

เพื่อมุ่งเน้นการใช้วิธีการเรียนรู้แบบใช้สมรรถนะเป็นฐาน (competency-based approach) ซึ่งก็คือ การใช้ทักษะที่จำเป็น นั่นเอง

ในทางปฏิบัติ สถานศึกษาได้นำแนวการจัดการเรียนรู้ จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นสมรรถนะสำคัญ 5 อย่าง คือ 1) มีความรู้ 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) สามารถคิดและแก้ปัญหา 4) สามารถใช้เทคโนโลยี และ 5) มีทักษะชีวิต ซึ่งความสามารถเหล่านี้ ล้วนเป็นการนำทักษะที่จำเป็นมาใช้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้กำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือ ไม่มุ่งเน้นความรู้แต่หันไปมุ่งเน้นการใช้ความรู้ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นมากมาย หากแต่ว่า ในการพัฒนาต้องอาศัยความเข้าใจในตัวผู้เรียน และใช้ความต่อเนื่องในการพัฒนา รวมทั้ง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีเข้าใจลักษณะของเนื้อหาวิชาเกี่ยวข้องกัน เพื่อบูรณาการเนื้อหา กับทักษะที่ต้องการพัฒนา ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องใช้ความสามารถของครูผู้สอนในการวางแผน และได้รับความร่วมมือจากบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงจะเกิดผล นั่นแสดงว่าทุกรายวิชามีความสำคัญ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนได้ โดยมีจุดมุ่งเน้นไปที่ผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติจริง และการเรียนรู้เกิดจากความต้องการของผู้เรียนเอง หรือที่เรียกว่า เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้มุ่งเน้นไปที่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และมีการปฏิบัติมากขึ้น โดยการเรียนรู้แบบลงมือทำ ความจำเป็นในการจัดบรรยากาศใน

ชั้นเรียนเชิงบวก เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยความต้องการอยากเรียนรู้ และสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นสุข โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเอาใจใส่ในการปฏิบัติของผู้เรียน

แนวทางในการสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก

ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นห้องเรียนแห่งความสุข จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ด้วยความเข้าใจในตัวผู้เรียนและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้สอดคล้องกัน เนื่องจาก การจัดสภาพแวดล้อม อาศัยทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและเอื้อต่อการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมเชิงจิตวิทยา ที่เป็นบรรยากาศเชิงบวกด้วยการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน โดยเฉพาะความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของ ประกอบด้วย ความรู้สึกรักมีพลังที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจกันของกลุ่ม จนเกิดความสำเร็จในการทำงาน จัดเป็นมิติทางจิตวิญญาณคือ ผู้เรียนต้องการได้รับการเอาใจใส่ การยอมรับ และประสบความสำเร็จ สภาพแวดล้อมเหล่านี้ อาศัยความเข้าใจในการจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอน ที่ช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

การศึกษาเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก โดยใช้การวิจัยเป็นฐานของ Powell (2010) พบว่า แนวทางการปฏิบัติในการสอนสำหรับครูผู้สอน นอกจากการใช้วิธีการสอนตามหลักสูตรแล้ว ครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบไม่เป็นทางการด้วย เช่น การให้คำปรึกษา และ

การจัดการกับเหตุการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้น โดยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นวิธีการที่ไม่ได้ตั้งใจ แต่ผลที่ได้ คือ ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มผลงานด้านวิชาการ จากการศึกษาสร้างความเข้าใจตนเอง (self-concept) การใช้แรงจูงใจ (motivation) ซึ่งครูผู้สอนเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในด้านความรู้สึกรู้สึกที่เป็นเจ้าของและรู้สึกปลอดภัย มีอิสระในการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการเรียนรู้ และทำแผนการจัดการเรียนรู้ในบทเรียน พร้อมทั้งรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล ซึ่งจะช่วยพัฒนาทั้งเนื้อหาสาระทางวิชาการและด้านจิตพิสัย (affective domain) ของผู้เรียนได้ แนวทางการปฏิบัติการสอน ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ คือ 1) ทำความรู้จักผู้เรียน 2) ทำในเรื่องเล็ก ๆ แต่มีความหมาย 3) เปิดเผยตัวเอง 4) สร้างสรรค์และคงรักษาไว้เกี่ยวกับการเชิญชวนให้เข้าห้องเรียน 5) ส่งเสริมวัฒนธรรมการยอมรับและให้ความเมตตา 6) ช่วยเป็นกระบอกเสียงแทนผู้เรียน 7) เรียนรู้ที่จะฟัง 8) พูดอย่างระมัดระวัง 9) สอนทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเอง 10) สร้างความยืดหยุ่น 11) สนับสนุนให้จินตนาการและคิดสร้างสรรค์ และ 12) มีอารมณ์ขัน การใช้เทคนิควิธีการสอนดังกล่าว ล้วนเป็นการจัดการชั้นเรียนที่มุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน เป็นความเอาใจใส่ต่อผู้เรียน ด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกในเชิงบวกและสร้างสรรค์ของครูผู้สอน

Abdool & Drinkwater (2005) กล่าวถึงแนวทางในการสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก เพื่อให้ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน

สามารถอยู่ร่วมกันได้ นั่นคือ ตระหนักในความจริงที่ว่าผู้เรียนมีความแตกต่างกันทั้งสติปัญญา สังคม จริยธรรม และวุฒิภาวะทางอารมณ์ อีกทั้งรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นโอกาสของการสร้างสรรค์และพัฒนาผู้เรียน โดยการสร้างข้อขัดแย้งขึ้นมา และเสริมพลังการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้ได้รับความสนใจจากผู้เรียน ครูผู้สอนใช้มุมมองแบบองค์รวมกับผู้เรียน โดยไม่แบ่งแยกฐานะทางสังคม วัฒนธรรม และศาสนา ตลอดจนสื่อสารกับผู้เรียน โดยใช้ทั้งคำพูดและท่าทางหรือสายตา และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม เช่น การฟังอย่างใส่ใจ และพยายามที่จะป้องกันปัญหาด้วยวิธีการสื่อสารอย่างเข้าใจ (apprehension) ซึ่งการใช้วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงให้กับผู้เรียน โดยใช้วิธีการจัดบรรยากาศให้มีการเคารพ (respect) ซึ่งกันและกัน เมื่อกระทำอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้เกิดความไว้วางใจกัน จากการให้ผู้เรียนได้มีส่วนเกี่ยวข้องกัน (involvement) ในการเรียนรู้ โดยชี้ให้เห็นว่าพื้นฐานของวิธีการดังกล่าว มาจากการใช้ความเอาใจใส่ (empathy) ต่อผู้เรียน หรือมีความรู้สึกร่วม หมายถึง การยอมรับ ยืนยัน และเข้าใจในความรู้สึกของความเป็นตัวตนของมนุษย์ด้วยกัน โดยธรรมชาติจะเกิดเมื่อมีการทำงานร่วมกัน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีความรู้สึกเข้าใจ ด้วยการใช้ชีวิตที่อยู่ในบริบทเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่า เป็นความรู้สึกอ่อนคลายและเป็นกันเอง เหมือนกับการใช้ชีวิตที่เป็นปกติ ครูผู้สอนสามารถแสดงออกด้วยการใช้แนวทางปฏิบัติต่อผู้เรียน 7 อย่าง คือ 1) ใช้คำถามปลายเปิดชักจูง 2) ส่ง

อารมณ์ เมื่อฝ่ายหนึ่งมีการใช้อารมณ์ 3) หลีกเลี่ยงการใช้เสียงดังในการตัดสินเมื่อเกิดปัญหาขึ้น 4) ใส่ใจกับคำพูดและการแสดงสีหน้าของผู้เรียน 5) ทำความเข้าใจผู้เรียนด้วยการรู้จักภูมิหลังของผู้เรียนแต่ละคน 6) ปลอ่ยให้เรื่องราวที่เกิดขึ้นคลี่คลาย โดยใช้วิธีการฟังอย่างตั้งใจ และ 7) กำหนดขอบเขตในการทำงานของผู้เรียน ช่วยให้เกิดความเอาใจใส่กันและมุ่งเน้นไปที่ตัวงานที่ต้องการให้เกิดความสำเร็จ

ดังนั้น การพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงอาศัยพื้นฐานการจัดการชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการสร้างสรรค์บรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ทั้งด้านวิชาการและด้านจิตพิสัย โดยที่ครูผู้สอนต้องพัฒนาตนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะความเอาใจใส่ต่อผู้อื่น ขณะเดียวกัน ก็ต้องช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และรู้จักการอยู่ร่วมกัน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเอาใจใส่ต่อผู้อื่น ซึ่งหมายถึง การรู้จักเข้าใจผู้อื่น รับฟัง ยอมรับ และช่วยเหลือกัน เป็นการเสริมสร้างความเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ดี โดยใช้แนวทางการจัดการชั้นเรียนที่แสดงถึงความเอาใจใส่ ดังนี้

1. จัดการโดยใช้วิธีการจัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และสร้างความรู้ขึ้นมาเอง จากการเรียนรู้และใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างหรือผลิตผลงานขึ้นมา โดยให้ใช้กระบวนการกลุ่มเป็นการจัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและบรรยากาศในชั้นเรียน ครูผู้สอนจะเป็นผู้ชี้แนะให้ผู้เรียนรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อทำงานด้านวิชาการนั้นสำเร็จ

2. จัดการโดยใช้วิธีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น เป็นการใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขในสังคมของตนเอง และเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติเรียนรู้ที่จะเข้าใจผู้อื่น และการยอมรับ

3. จัดการโดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่ใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเป็นฐาน เป็นการจัดจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการค้นคว้าอย่างอิสระ และรู้จักเลือกใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด โดยครูผู้สอนให้การชี้แนะและให้คำแนะนำวิธีการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และนำความรู้ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้วยการรู้จักการแบ่งปันข้อมูลหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

4. จัดการโดยใช้วิธีการสื่อสารให้มากขึ้น เป็นการมุ่งเน้นการใช้ทักษะพื้นฐาน คือ การอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะเหล่านี้ได้อย่างคล่องตัว และไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ขณะเดียวกัน ช่วยให้มีการสื่อสารที่เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้จักการยอมรับ ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ในการรับฟังความคิดเห็น และใช้ความเอาใจใส่เป็นหนทางสู่ความร่วมมือและความสำเร็จในด้านวิชาการ

5. จัดการโดยใช้วิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจผู้อื่น เป็นการใช้ปฏิสัมพันธ์ จากการทำงานร่วมกัน โดยมีกระบวนการกลุ่มเป็นสื่อกลาง เพื่อให้ผู้เรียน

เข้าใจในความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ด้วยกัน ด้วยการเรียนรู้ที่จะรู้จักเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งในขณะที่ทำงานที่มีการใช้กระบวนการกลุ่ม ครูผู้สอนให้ความสนใจพฤติกรรมทุก ๆ พฤติกรรมของผู้เรียน โดยใช้การสังเกตและเลือกใช้วิธีการจัดการที่เหมาะสม ไม่ใช้อารมณ์ในการแก้ไขปัญหายกย่องความสำเร็จของกลุ่มจากความร่วมมือร่วมใจในการทำงานของกลุ่ม

6. จัดการโดยครูผู้สอนฝึกตนเองให้รู้จักรับฟังและเป็นผู้ฟังที่ดี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูด นำเสนอ และอธิบาย โดยครูผู้สอนเป็นผู้ฟังที่ดีและให้ความสนใจ ทั้งต่อเรื่องราวที่น่าเสนอและวิธีการนำเสนอ และหากเกิดปัญหาในชั้นเรียน ต้องรับฟังผู้เรียนไม่ด่วนสรุปตัดสินใจ และชี้ประเด็นที่น่าสนใจให้กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการสื่อสารอย่างเข้าใจ และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. จัดการโดยครูผู้สอนทำความเข้าใจกับนักเรียนรายบุคคล เป็นการค้นหารูปแบบการเรียนและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนมากที่สุด และวางแผนหาแนวทางป้องกันการเกิดปัญหาทางพฤติกรรมของผู้เรียนที่อาจก่อควมได้

ความเป็นมืออาชีพของครูผู้สอนจึงต้องการการพัฒนาตน ให้มีทั้งทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เป็นกรอบแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นทักษะที่จำเป็นกับทักษะการจัดการชั้นเรียนโดยใช้แนวทางสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก มุ่งเน้น

การพัฒนาคุณลักษณะความเอาใจใส่ ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านจิตพิสัยของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ โดยอาศัยวิธีการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และใช้การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้วยการเรียนรู้ที่จะรู้จักทำความเข้าใจผู้อื่น และเอาใจใส่ต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นบรรยากาศเชิงบวกที่ผู้เรียนต้องการได้รับ เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนได้

บทสรุป

ความสำคัญในการสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21 ด้วยความเอาใจใส่เป็นการเปิดโอกาสในการพัฒนาผู้เรียนทั้งเชิงวิชาการ คือ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และด้านจิตพิสัยคือ รู้จักการอยู่ร่วมกัน หรือความเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การส่งเสริมการพัฒนาด้านสังคม คุณธรรม จริยธรรมต่อไป โดยการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความเอาใจใส่ ซึ่งเป็นการรู้จักเข้าใจผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมของเพื่อนร่วมชั้นได้ ด้วยการใช้กระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งช่วยให้เรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของผู้เรียน และการปฏิบัติของครูผู้สอนที่ให้ความเอาใจใส่ และเข้าใจความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ตามแนวคิดการจัดการชั้นเรียน นำมาใช้มุ่งเน้นการป้องกัน

ปัญหา สนับสนุนการเรียนรู้ และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการรับมือกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถปรับเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม ครูผู้สอนมืออาชีพ จำเป็นต้องพัฒนาตนให้มีคุณลักษณะความเอาใจใส่ต่อผู้อื่น เพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป โดยผู้เรียนจะได้รับการดูแลและได้รับความช่วยเหลือในการเรียนรู้ ทั้งเชิงวิชาการ ร่วมกับการพัฒนาด้านจิตพิสัย ซึ่งความสำเร็จที่เกิดขึ้น คือ ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะที่จำเป็นเพื่อนำไปใช้ต่อยอดองค์ความรู้ และพัฒนาสังคมต่อไป

REFERENCES

- Abdool, A.D. & Drinkwater, M. (2005). Guidelines to create a positive classroom climate for religion education. *Scriptura* 89, 363-372. Retrieved November 10, 2017, from <http://scriptura.journals.ac.za/pub/article/viewFile/1023/974>
- Gabriel, E. & Matthews, L. (2011). Choice theory: an effective approach to classroom discipline and management. *The Journal of Adventist Education*. February-March, 20-23. Retrieved 9 September 2017, from <http://circle.adventist.org/files/jae/en/jae201173032003.pdf>
- Giulio, R. C. (2006). Positive classrooms with Dr. Bob. Retrieved June 15, 2013, from http://www.digiulio.com/ClassMgt/#_The_Matrix
- Kounin, J. (1977). *The Kounin model of wittiness & organization*. Retrieved June 15, 2013, from <http://olameegdcequared.blogspot.com/2013/01/group-management-kounin.html>
- Kratochwill, T.R. (2017). *Classroom management -teachers modules*. American Psychological Association. Retrieved 9 September 2017, from <http://www.apa.org/education/k12/classroom-mgmt.aspx>
- Partnership for 21st Century Learning (P21). (2015). *Framework for 21st Century learning*. Retrieved 9 September 2017, from <http://www.p21.org/our-work/p21-framework>.
- Powell, S.D. (2010). *Wayside teaching: connecting with students to support learning*. CA: Corwin.
- Sequeira, C. (2007). "Choice theory in the classroom." *Journal of Adventist Education*. February-March Retrieved 9 September, 2017, from <http://circle.adventist.org/files/jae/en/jae200769033507.pdf>
- Sottipolanun, S. (2015). *Developing capability in designing classroom management*

by using the research-based project for third-year students of Bachelor of Education program, College of Teacher Education. Phranakhon

Rajabhat University. Journal of Chandrakasemsarn. 21(41), 77- 86. (in Thai).

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences)

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561 Vol.13 No.2 July - December 2018 ISSN : 2286-7171

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดทำเป็นวารสารราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ) มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทรรศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เช่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ พัฒนาศึกษา การบริหารและพัฒนาเมือง ประวัติศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ นาฏศิลป์และการละคร ดนตรี นิติศาสตร์ ศิลปกรรม บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ การจัดการทั่วไป/คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การตลาด การท่องเที่ยวและการโรงแรม นิเทศศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บัญชี บริหารการศึกษา การศึกษาปฐมวัย หลักสูตรและการสอน เทคโนโลยีการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และสาขาวิชาอื่น ๆ ตามการพิจารณาของกองบรรณาธิการ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารสาระสำคัญ ประสบการณ์ด้านการวิจัยแก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

นโยบายการจัดพิมพ์ของวารสาร

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทรรศน์ หรือบทวิจารณ์หนังสือ ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเขียนตามรูปแบบของ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และต้องผ่านกระบวนการพิจารณาก่อนส่งโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน ทั้งนี้ บทความที่ตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ
3. บทความที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความ (Peer Reviewed) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสองท่านต่อหนึ่งบทความ ซึ่งทั้งผู้ประเมินบทความและผู้แต่ง จะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้นจะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความทั้งสองท่านหรือสองในสามท่าน

คณะที่ปรึกษา

ดร.ถนอม อินทรกำเนิด

ศาสตราจารย์ ดร.สนธิ อักษรแก้ว

ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์

รองศาสตราจารย์ ดร.เปรี๊ญ กิจรัตน์ภร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ จักรภรณ์

อุปนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐจัตรานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เรพเพอร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตราจรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เยี่ยมขันติถาวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวพันธ์ เนื้อไม้หอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี ใต้ฟ้าพูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวินิต อรรถกฤษณ์กุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลลภษณิกมล จ่างกมล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรทอง จุลรัชนีกร
อาจารย์ ดร.ชเนตตี ทินนาม
Dr.Sanjay B. Salunke

Dr.I Nyoman Sudiarta, SE., M.Par
Anupama Dhavale
อาจารย์ ดร.ปรีชา สมพีช
อาจารย์ ดร.สีบวงค์ กาฬวงค์
อาจารย์ ดร.สราวุธ ณ พัทลุง
อาจารย์ ดร.สุไม บิลไบ
อาจารย์กัลยา นาคดั่งกา
อาจารย์รุ่งทิพย์ ศรีโสภา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dr.Babasaheb Embedkar Marathwada University,
Maharashtra (India)

Udayana University, Bali (Indonesia)
Karnataka University, Karnataka (India)
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

นางเดือนเพ็ญ สุททอง
นางสาวมัทนา เกตุโพธิ์ทอง
นางสาวศุภราพร เกตุกลม
นางสาวทัศนาศนา ปิ่นทอง
นางสาวนวมมล พลบุญ
นางสาวสุธาวรัตน์ จุ้ยเจริญ
นายรัชตะ อนวัชกุล
นายจักรพันธ์ ก้อนมณี

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ติดต่อกองบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
โทรศัพท์/โทรสาร 0 - 2521 - 2288, 0 - 2521 - 1234
E-mail: irdp.journal@gmail.com และ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/login

กำหนดออก

2 ฉบับ ต่อ ปี (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

การเผยแพร่

ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/issue/archive

พิมพ์ที่

หจก. ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์ 44/132 ถ.กำนันมนัน ซ.กำนันมนัน 36 บางขุนเทียน จอมทอง กรุงเทพฯ 10150
โทรศัพท์ : 0 - 2802 - 0377, 0 - 2802 - 0379, 08 - 1566 - 2540

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561 ได้รวบรวมบทความเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีบทความจำนวน 25 เรื่อง ทุกเรื่องมีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์กับผู้อ่านหลากหลายสาขาอย่างมาก นอกจากนี้บทความยังได้ผ่านการกลั่นกรองอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และนักศึกษาต่อไป

การจัดทำวารสารฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ผู้เขียนบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการ ตลอดจนบุคคลท่านอื่น ๆ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม

บรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เขี่ยมขันติถาวร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรุดา สมพอง	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร แหยมแสง	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.คมสัน รัตนะสิมากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ลีตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร ขุนศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี ใต้ฟ้าพูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา นิลนพคุณ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริชัย อรรถอุดม	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนุช ลิ้มศิริ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชา แดงจำรูญ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ปานจันทร์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ อินทพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิษา ศิริวรสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ ประสิทธิ์ผล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชรัต สุขกำเนิด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิชนากรแก้ว	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา มิ่งฉาย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
ดร.นีสิต อินทมาโน	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร.วิชุดา พรายยงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ดร.พิชัย แก้วบุตร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร.พวงผกา สิทธิจันทร์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ดร.นภัสนันท์ วินิจวรกิจกุล	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร.มนต์ ขอเจริญ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ดร.ปรีชญา เปี่ยมการุณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.สีบวงศ์ กาพวงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.สุไม ปิลไพบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ณัฐดนัย สุภัทรากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.จุฬาลักษณ์ ชาญกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.เกรียงไกร โพธิ์มณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ.....	A
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).....	B
สารบัญ.....	C

บทความวิจัย

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	1
<i>เดช บุญประจักษ์ ปรีชา จันทกล้า และ นฤนาท จันทกล้า</i>	
การเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทในตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม กับหมู่บ้านสองเมืองใต้ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	15
<i>เกศณี คุ่มสุวรรณ และ วิภาวรรณ อยู่เย็น</i>	
การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในจังหวัดหนองบัวลำภู.....	30
<i>จิราภรณ์ หล้าฤทธิ์ และ ภัทรธิดา ผลงาม</i>	
การสร้างนกลีอสารชุมชนท้องถิ่นในการเผยแพร่แผนชุมชน เพื่ออํารงรักษาป่าชายเลน ตำบลหัวเขา จังหวัดสงขลา.....	42
<i>เจริญเนตร แสงดวงแข และ สินี กิตติชนมวรกุล</i>	
องค์ประกอบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค้าขายมวยไทย.....	63
<i>ชาญชัย ยมดิษฐ์</i>	
การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	82
<i>ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์</i>	
การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน	99
<i>นงศินีศย์ จันทร์จรัส เพียงจันทร์ มณีเนตร ศาสตรา มาพร และ สุรชัย จันทร์จรัส</i>	

สารบัญ

หน้า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	115
<i>โนรี มีกิริยา และ อุทัยรัตน์ แสนเมือง</i>	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนแบบบูรณาการ โดยใช้บริบทของชุมชน	131
<i>เบญจอาภา พิเศษสกุลวงศ์</i>	
การจัดการเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	146
<i>เพ็ญศรี ฉรินัง อรุณ รักรธรรม และ สมพร เฟื่องจันทร์</i>	
การสื่อสารเพื่อเพิ่มพลังคนไร้สัญชาติเพื่อการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย	160
<i>ภัทรา บุรารักษ์</i>	
ปัจจัยพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของพระสงฆ์เขตกรุงเทพมหานคร	177
<i>ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว</i>	
การสร้างรายได้เปรียบเทียบทางการแข่งขันของจังหวัดสงขลา ด้านอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE)	191
<i>สาลินี ทิพย์เพ็ง เสรี วงษ์มณฑา ชุษณะ เตชคณา และ ชวลีย์ ณ ถลาง</i>	
ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือของชุมชนเกิดใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี	207
<i>อัครเดช เนตรสุวรรณ เกษมชาติ นเรศ เสนีย์ และ บุญเลิศ ไพรินทร์</i>	
การเรียนรู้สะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนระดับอาชีวศึกษา	223
<i>ธิดารัตน์ เสือคง</i>	
แนวทางการพัฒนาการเชื่อมโยงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ ของผู้ประกอบการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษ	243
<i>นลินทิพย์ พิมพ์กัลด์ และ ภรณ์ หลาวทอง</i>	

สารบัญ

หน้า

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติการขอใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคล เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	259
<i>พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และ พีร์ พวงมะลิ</i>	
การบูรณาการโดยใช้ทฤษฎีและข้อมูลขับเคลื่อนการค้นหาดัชนีภาวะผู้นำระดับปฏิบัติการ ในองค์การที่บริหารด้วยวัฒนธรรมไทย	275
<i>ระพีพรรณ พิริยะกุล จริญญาภรณ์ ศรีสังวาลย์ อินทกะ พิริยะกุล และ นภาพร ชันธนาภา</i>	
การปรับเปลี่ยนนโยบายแรงงานข้ามชาติสมัยรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	293
<i>หฤทัย จงวัฒนบัณฑิตย์</i>	
การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากวรรณกรรมพื้นบ้าน	309
<i>อภิศักดิ์ คู่กระสังข์</i>	
ภาวะผู้นำในการพัฒนาเครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี.....	322
<i>วชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์</i>	
ศิลปะสื่อภาพถ่าย: ความรุนแรงในความสงบ	337
<i>วรพรรณ สุรัสวดี</i>	

บทความวิชาการ

ทศพิธราชธรรม : หลักธรรมอันพึงปฏิบัติสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการประถมศึกษา	356
<i>ดาวใจ ดวงมณี และ เกรียงศักดิ์ ชัยมกร</i>	
แนวทางในการสร้างสรรค์บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูมืออาชีพ.....	373
<i>สุนนา โสทธิผลอนันต์</i>	
การกระจายอำนาจเปรียบเทียบประเทศเขตอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง	390
<i>วัชรินทร์ อินทพรหม วณิฎา ศิริวรรณกุล และ ณิชฎา เกิดทรัพย์</i>	

สารบัญ

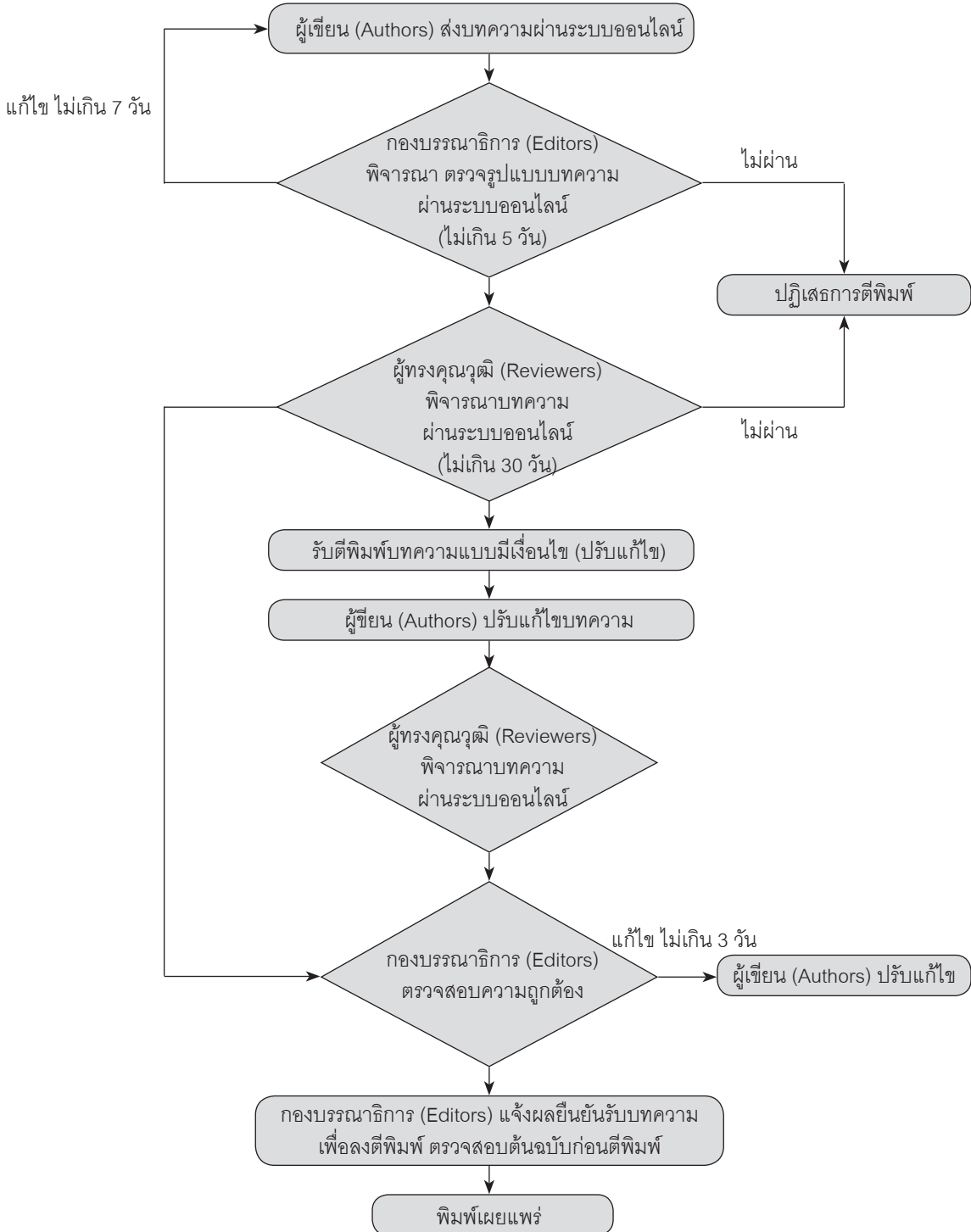
หน้า

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานของการจัดทำ	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	404
แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณานำลงพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	405
รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	407
PUBLISHING'S GUIDELINES	419

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานของการจัดทำ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณานำลงพิมพ์
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)	☐ บทความวิจัย ☐ นักศึกษาระดับปริญญาโท ☐ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตร.....สาขา.....	
มหาวิทยาลัย.....	
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... E-mail.....	
ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	
ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)	
มีความประสงค์ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความปริทรรศน์ ☐ บทความหนึ่งสื่อ	

ในการนี้ข้าพเจ้ายินดีให้กองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร มีสิทธิ์ในการสรรหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระ เพื่อพิจารณาดัชนีฉบับที่ข้าพเจ้า (และผู้แต่งร่วม) ส่งมา และยินดียอมรับผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความวิจัย
 (.....)

* ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน ตลอดจน "ไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น" และจะไม่นำส่งไปเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารอื่นภายใน 90 วัน นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้

** ในกรณีที่บทความนั้นมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหรือพาดพิงกับหน่วยงานหรือองค์กรใด ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากองค์กรนั้น

- ยินยอมรับเงื่อนไข
- ไม่ยินยอมรับเงื่อนไข

ความเห็นของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

- ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
- ไม่ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ

.....
(.....)

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยฯ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นวารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการในลักษณะนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) นิพนธ์ปริทัศน์ (Review Article) และ บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1. รับต้นฉบับจากผู้สนใจตีพิมพ์บทความผ่านระบบ ThaiJo (https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/author)
2. กองบรรณาธิการตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องและคุณภาพของบทความต้นฉบับ
3. กองบรรณาธิการเตรียมต้นฉบับจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสองท่านต่อหนึ่งบทความ ทั้งนี้ ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) และผู้แต่ง (Author) จะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้น จะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความทั้งสองท่าน หรือสองในสามท่าน
 ทั้งนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความมีดังนี้
 - Accept Submission = รับตีพิมพ์บทความโดยไม่ต้องแก้ไข
 - Revisions Required = แก้ไขบทความโดยให้บรรณาธิการพิจารณาอีกครั้ง
 - Resubmit for Review = ผู้แต่งต้องแก้ไขบทความส่งกลับมาให้ผู้ประเมินบทความตรวจสอบอีกครั้ง
 - Resubmit Elsewhere = ปฏิเสธรับตีพิมพ์บทความ กรณีที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขอบเขตของวารสาร และการเตรียมบทความ
 ทั้งนี้ ให้ผู้แต่งส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารอื่น
 - Decline Submission = ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ
 - See Comments = พิจารณาข้อเสนอแนะของผู้ประเมินบทความ
4. กองบรรณาธิการส่งต้นฉบับที่ปรับแก้ไขแล้วพร้อมสรุปผลการประเมินคุณภาพต้นฉบับ และจัดส่งผู้แต่งเพื่อปรับแก้ไข พร้อมให้ชี้แจงการปรับแก้ไขกลับมายังกองบรรณาธิการ

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561)

5. กองบรรณาธิการตรวจสอบการปรับแก้ไขความถูกต้อง และรูปแบบการเขียนต้นฉบับ
6. บรรณาธิการตอบรับการตีพิมพ์และเผยแพร่ต้นฉบับดังกล่าวผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง (https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/) จากนั้น จะออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความอย่างเป็นทางการจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อีกครั้ง
7. กองบรรณาธิการรวบรวมต้นฉบับและตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนจัดส่งโรงพิมพ์เพื่อจัดทำวารสารฉบับร่าง
8. กองบรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้องของวารสารฉบับร่างจากโรงพิมพ์อีกครั้ง จากนั้น จึงส่งตีพิมพ์และเผยแพร่
9. กองบรรณาธิการเผยแพร่วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง (https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/)

หลักเกณฑ์ในการส่งบทความของวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

สาขามนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์

1. บทความที่ผู้แต่งส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ หรือ อยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์จากวารสารอื่น ๆ
2. เนื้อหาและรูปภาพในบทความต้องไม่คัดลอก ลอกเลียน หรือไม่ตัดทอนจากบทความอื่น โดยเด็ดขาด (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้แต่งเท่านั้น)
3. ผู้แต่งต้องเขียนบทความตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบการส่งบทความ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
4. การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะพิจารณาเฉพาะบทความที่ได้รับการประเมินให้ตีพิมพ์เผยแพร่จากผู้ประเมินบทความเท่านั้น
5. กรณีมีข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินบทความ ผู้แต่งต้องปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินบทความ และชี้แจงการแก้ไขต้นฉบับดังกล่าวมายังกองบรรณาธิการ ภายในเวลาที่กำหนด

คำแนะนำการเตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

สาขามนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการได้กำหนดรูปแบบการเตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังนี้

บทความต้องพิมพ์ในกระดาษขนาด A4 โดยตั้งค่าน้ำกระดาษ ซ้าย 1 นิ้ว ขวา 1 นิ้ว บน 1 นิ้ว ล่าง 1 นิ้ว (1 นิ้ว = 2.5 ซม.)

บทความภาษาไทยและบทความภาษาอังกฤษต้องพิมพ์ด้วยรูปแบบอักษร Cordia New บทความภาษาไทยที่มีศัพท์เทคนิคหรือศัพท์เฉพาะ ให้ใช้คำทับศัพท์ และ/หรือ ศัพท์บัญญัติ พร้อมวงเล็บคำศัพท์ภาษาอังกฤษนั้น

เอกสารต้องมีรูปแบบเดียวกันทั้งบทความ ทั้งนี้ บทความประเภทต่าง ๆ ในวารสารเล่มนี้มีจำนวนหน้าต่อหนึ่งบทความแตกต่างกันโดยประมาณ ดังนี้

1. บทความทางวิชาการ (Academic article) ประมาณ 15 หน้า ต่อบทความ
2. บทความวิจัย (Research article) ประมาณ 15 หน้า ต่อ 1 บทความ
3. บทความปริทรรศน์ (Review article) ประมาณ 8 หน้า ต่อ 1 บทความ
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ประมาณ 5 หน้า ต่อ 1 บทความ

ให้พิมพ์ผลงานด้วยกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว โดยทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ยกเว้นบทวิจารณ์หนังสือ และมีส่วนประกอบดังนี้

บทความวิชาการ (Academic Article)	บทความวิจัย (Research Article)	บทความปริทรรศน์ (Review Article)	บทความหนังสือ (Book Review)
1. บทนำ	1. บทนำ	1. บทนำ	บทความที่วิพากษ์วิจารณ์
2. กรอบในการวิเคราะห์	2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2. บทสรุป	เนื้อหาสาระ คุณค่า และ
3. เนื้อหา	3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (ถ้ามี)	3. เอกสารอ้างอิง	คุณูปการของหนังสือ
4. สรุป	4. ขอบเขตของการวิจัย		บทความหรือผลงานศิลปะ
5. เอกสารอ้างอิง	5. สมมติฐาน (ถ้ามี)		อาทิ นิทรรศการ ทัศนศิลป์
	6. กรอบแนวคิดของการวิจัย		และการแสดงละครหรือดนตรี
	7. ระเบียบวิธีวิจัย		โดยใช้หลักวิชาและดุลยพินิจ
	8. สรุปผลการวิจัยและอภิปราย ผลการวิจัย		อันเหมาะสม
	8.1 สรุปผลการวิจัย		
	8.2 อภิปรายผลการวิจัย		
	9. ข้อเสนอแนะ		
	10. เอกสารอ้างอิง		

กรณีตีพิมพ์บทความเป็นภาษาอังกฤษต้องเรียงลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

Academic Article	Research Article	Review Article	Book Review
1. Introduction	1. Introduction	1. Introduction	The critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.
2. Framework Analysis	2. Research Objectives	2. Conclusion	
3. Content	3. Research Benefits (If any)	3. References	
4. Conclusion	4. Research Scope		
5. References	5. Hypothesis (If any)		
	6. Conceptual Framework		
	7. Methodology		
	8. Research Results and Discussion		
	8.1 Research Results		
	8.2 Discussion		
	9. Suggestions and Recommendations		
	10. References		

- ชื่อเรื่อง:** ควรกระทัดรัด ไม่ยาวจนเกินไป ถ้าบทความเป็นภาษาไทย ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ชื่อเรื่องภาษาไทย ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- ชื่อผู้แต่ง:** ชื่อเต็ม-นามสกุลเต็มของผู้แต่งครบทุกคนทั้งบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ชื่อผู้แต่งภาษาไทย ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีเป็นภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง
ชื่อผู้แต่งภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง ข้อความระวางในการจัดเตรียมบทความ
- (1) ชื่อผู้แต่ง ไม่ใส่ตำแหน่งทางวิชาการ ยศ ตำแหน่งทหาร สถานภาพทางการศึกษา หรือคำนำหน้าชื่อหรือท้ายชื่อ เช่น นาย, นาง, นางสาว, ผศ.ดร., PhD, ร.ต.ต., พ.ต.ท.
 - (2) ไม่ควรระบุสถานภาพผู้แต่ง เช่น นักศึกษาปริญญาเอก, อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ผู้อำนวยการ..., คณบดีคณะ..., พยาบาลวิชาชีพ

หน่วยงานที่ทำวิจัย: ผู้แต่งหลักต้องใส่ที่อยู่โดยละเอียด ประกอบด้วย หน่วยงานระดับต้น หน่วยงานหลัก จังหวัด ประเทศ และ E-mail Address ที่สามารถติดต่อได้ ให้ใส่เครื่องหมายดอกจัน (*) กำหนดเป็นตัวยก กำกับท้ายนามสกุลของผู้แต่งหลัก หน่วยงานหรือสังกัดที่ทำวิจัยภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 12 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้แต่งให้ใส่ตัวเลขยก (1) กำกับท้ายนามสกุล และด้านหน้าหน่วยงานหรือสังกัด

ตัวอย่างเช่น

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

หน่วยงานหรือสังกัดที่ทำวิจัยภาษาอังกฤษ ขนาด 12 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้แต่ง

ตัวอย่างเช่น

Communication Arts Program, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

บทคัดย่อ:

บทคัดย่อภาษาไทย และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ต้องมีความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ

บทคัดย่อภาษาไทย

หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้ายใต้ที่อยู่/หน่วยงาน สังกัดของผู้เขียน

เนื้อหาบทคัดย่อไทย 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้ายใต้ที่อยู่/หน่วยงาน สังกัดของผู้เขียน

เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

***** กรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษไม่ต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย**

คำสำคัญ:

ต้องมีคำสำคัญอย่างน้อย 3 ถึง 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

คำสำคัญภาษาไทย

หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาไทย

- เนื้อหา:** เนื้อหาภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วยการเคาะ 1 ครั้ง
คำสำคัญภาษาอังกฤษ
หัวข้อคำสำคัญภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษ ด้านซ้ายใต้ บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
เนื้อหาภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วย Comma (,)
เนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน
หัวข้อเรื่อง ภาษาไทยและอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษ ด้านซ้ายหัวข้อย่อ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลข หน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่ง ให้ Tab 0.75 เซนติเมตรจากอักษร ตัวแรกของหัวข้อเรื่อง
- รูปภาพ:** ขึ้นหน้าใหม่ ให้มี 1 รูป ต่อ 1 หน้า และแยกบันทึกเป็นไฟล์ภาพที่มีนามสกุล TIFFs, หรือ JPEGs ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ เพื่อคุณภาพในการพิมพ์ หมายเลขรูปภาพ และกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านล่างของรูปภาพ และกราฟ
- ตาราง:** กรุณาขึ้นหน้าใหม่ ให้มี 1 ตาราง ต่อ 1 หน้า หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านบนของตาราง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านปัจจัยแรงดึงดูด

ปัจจัยต่าง ๆ	Factor Loading	Commulative Variance (%)	Communalities
ปัจจัยที่ 1 : สถาปัตยกรรม และความสำคัญของวัด		25.530	
เป็นวัดที่มีความสวยงาม	0.830		0.689
มีสถาปัตยกรรมเป็นเอกลักษณ์	0.799		0.642
มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์	0.675		0.491
มีความโดดเด่นแตกต่างจากวัดอื่น ๆ	0.451		0.346

รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กรอ้างอิงเอกสารให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association) หากรายการอ้างอิงเป็นหนังสือหรือบทความภาษาไทยที่มีบทแปลเป็นภาษาอังกฤษกำกับอยู่ก่อนแล้ว ให้ใส่วงเล็บท้ายรายการว่า (in Thai) สำหรับ รายการอ้างอิงภาษาไทยที่ไม่ได้มีบทแปลภาษาอังกฤษไว้ก่อน ให้ยึดตามประกาศราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียง ทั้งนี้ ให้จัดเรียงลำดับตามลำดับตัวอักษรภาษาอังกฤษก่อน-หลัง

ยกตัวอย่างเช่น

Liochanmongkhon, N., Saengbunthai, S. & Kengwinit, T. (1994). KhumeuTuekthaeo. Bangkok: Rongphimaksongkanphim. (in Thai)

หลักเกณฑ์การอ้างอิงในเนื้อหา

กรณีการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ให้ใส่ชื่อสกุลผู้แต่งและปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บ เช่น

ผู้แต่งเป็นคนไทย: กาญจนา แก้วเทพ พิมพ์เป็น

กาญจนา แก้วเทพ (Kaewthep, 2011)

ผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ: Arthur Asa Berger พิมพ์เป็น Berger (2011)

หากการอ้างอิงมิได้กล่าวถึงชื่อผู้แต่งไว้ก่อนให้ใส่นามสกุลและปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บ เช่น

ผู้แต่งคนไทย

การทำวิจัยให้เสร็จ...(Kaewthep, 2011)

ผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ

Research means ... (Berger, 2011)

ทั้งนี้ กรณีที่ผู้แต่งเป็นคนไทย ให้ใส่ชื่อสกุลที่ผู้แต่งใช้จริงเป็นภาษาอังกฤษ หากไม่ปรากฏว่าผู้แต่งคนดังกล่าวเคยเขียนชื่อสกุลเป็นภาษาอังกฤษมาก่อน อนุโลมให้ใช้หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงตามประกาศราชบัณฑิตยสถานได้

หลักเกณฑ์การอ้างอิงท้ายบทความ

ในการลงรายชื่อผู้แต่งคำนำหน้าชื่อตามปกติให้ตัดออก ได้แก่ นาย นาง นางสาว ตำแหน่งทางวิชาการ บรรดาศักดิ์ยศทางตำรวจ ยศทางทหาร และตำแหน่งนักบวช ยกเว้นผู้แต่งที่มีฐานันดรศักดิ์นำหน้าชื่อให้คงไว้ตามปกติ โดยไม่ตัดทิ้งหรือย้ายที่

ผู้แต่ง 1 คน

ให้ลงชื่อสกุล และใช้เครื่องหมาย Comma (,) คั่นชื่อสกุลตามด้วยอักษรย่อของชื่อต้น โดยต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย กรณีเป็นผู้แต่งคนไทยให้ลงท้ายรายการอ้างอิงด้วยวงเล็บว่า (in Thai) เช่น กาญจนา แก้วเทพ พิมพ์เป็น Kaewthep, K.

กรณีเป็นผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ: ให้ลงชื่อสกุล และใช้เครื่องหมาย Comma (,) คั่นชื่อสกุล ตามด้วยอักษรย่อของชื่อต้นและชื่อกลาง และใช้เครื่องหมาย Full stop (.) ตามหลังอักษรย่อ ทั้ง 2 ตัวเช่น Christina F. Kreps ลงว่า Kreps, C.F.

ผู้แต่งไม่เกิน 6 คน

ให้ลงชื่อผู้แต่งทุกคน โดยใช้คำว่า "&" ก่อนชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย ให้ลงชื่อทั้งหมด ระหว่างชื่อให้คั่นด้วย "&" แล้ว Comma (,) กรณีเป็นผู้แต่งคนไทยให้ลงท้ายรายการอ้างอิงด้วยวงเล็บว่า (in Thai) เช่น Kaewthep, K., Gunpai, K. & Sthapitanonda, P.

ผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ ให้ลงชื่อผู้แต่งทุกคน โดยใช้คำว่า "&" ก่อนชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย ให้ลงชื่อทั้งหมด ระหว่างชื่อให้คั่นด้วย "&" แล้ว Comma (,) เช่น Edson, G. & Dean, D.

ผู้แต่ง 6 คนขึ้นไป

ให้ลงชื่อผู้แต่งเฉพาะคนแรก และต่อด้วยคำว่า "et al."

กรณีเป็นผู้แต่งคนไทยให้ลงท้ายรายการอ้างอิงด้วยวงเล็บว่า (in Thai) เช่น

ผู้แต่งเป็นคนไทย ให้ใช้คำว่า "และคณะ" เช่น ปาวิชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ.

กรณีผู้แต่งเป็นคนไทย ให้แปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย เช่น

Sthapitanonda, P. et al.

Bailyn, B. et al.

ผู้แต่งเป็นสถาบัน ให้เขียนกลับคำนำหน้า เช่น มหาวิทยาลัย, กระทรวง, กรมการปกครอง.

โดยอย่างน้อยต้องอ้างถึงระดับกรม และอ้างหน่วยงานระดับสูงก่อน

1. อ้างอิงจากหนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง //(ปี พ.ศ.ที่พิมพ์)//ชื่อหนังสือ//ครั้งที่พิมพ์.(ถ้ามี)//เมืองที่พิมพ์: //สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

Liochanmongkhon, N., Saenbunthai, S. & Kengwinit, T. (2527). Khumue Tuekthaeo. Bangkok:

Rongphim Nam-aksonkanphim. (in Thai)

Davis, C.V. (1980). Handbook of Applied Hydraulics. 3rd edition. NY: McGraw – Hill.

Gunpai, K. (2008). Psychology of communication. Bangkok: Faculty of Communication Arts,

ChulalongkornUniveristy. (in Thai)

2. อ้างอิงจากวารสาร

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปี พ.ศ.ที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่ (ฉบับที่).// เลขหน้า-เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

Ozaki, M., Adachi, Y., Iwahori, Y. & Ishii, N. (1998). Application of fuzzy theory to writer recognition of Chinese characters. International Journal of Modeling and Simulation. 18(2), 112-116.

Korbkeeratipong, K. & Taiphapoon, T. (2016). Branded content marketing communication in reality television program. Phranakhon Rajabhat Research Journal, Humanities and Social Sciences. 11(2), 1-11. (in Thai)

3. อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปี พ.ศ.ที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ชื่อปริญญา (เต็ม)// หน่วยงาน

ตัวอย่าง :

Roonkaseam, Nitta. (2006). Communication and practices of representation through the museums as texts in Thailand. Ph.D. Program in Communication Arts. Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)

4. อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปี พ.ศ.ที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้นเมื่อ.// สืบค้นจาก

ตัวอย่าง :

Noam, E.M. (1994). Telecommunication policy issue for the next century. Retrieved June 7, 2006, from gopher://198.80.36.../global/telcom.txt

Chuastapanasiri, T. (2009). Advertising literacy. Retrieved March 2, 2012, from <http://resource.thaihealth.or.th/system/files/documents/ruuethaathanokhsnaaaefng1.pdf> (in Thai)

5. อ้างอิงจากการสัมภาษณ์

รูปแบบ : ผู้ให้สัมภาษณ์.// ตำแหน่ง (ถ้ามี).// สัมภาษณ์.// วันที่/เดือน/ปี.

ตัวอย่าง :

Sthapitanonda, P. Dean, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University. Interviewed on March 2, 2016. (in Thai)

Smith, Mary john. Interview on January 31, 2008.

Saengdongkhae, J. Lecturer, Hatyai University. Interview on August 20, 2010. (in Thai)

การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้แต่งต้องส่งบทความผ่านทางระบบออนไลน์เท่านั้น โดยการสมัครสมาชิก (Register) วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง (https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/user/register) เพื่อขอรับ Username และ Password แล้วคลิกที่ปุ่ม Log In เพื่อเข้าสู่ระบบ ในกรณีที่เป็นสมาชิกของวารสารแล้ว กรุณาเข้าสู่ระบบ log in และดำเนินการส่งบทความโดยดูตัวอย่างการส่งบทความได้ที่ ขั้นตอนการ SUBMISSION

หมายเหตุ:

กองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ ในการแก้ไขข้อความบางส่วนโดยไม่กระทบต่อเนื้อหาหลักของบทความ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบการตีพิมพ์ของวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ตัวอย่าง

ชื่อเรื่องภาษาไทย (Cordia New ขนาด 18pt. ตัวหนา)

English Title (Cordia New 18pt. bold)

กัญณภัทร นิธิศวรรภากุล^{1*} นาทยา ปิลันธนานนท์² และ นพวรรณ ฉิมลอยลาภ³

(Cordia New ขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)

Kannaphat Nithitwaraphakun^{1*}, Nataya Pilanthananond² and Nopphawan Chimroylarp³

(Cordia New ขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1*,2,3}

(Cordia New ขนาด 12 pt. ตัวธรรมดา)

Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok, Thailand^{1*,2,3}

(Cordia New ขนาด 12 pt. ตัวธรรมดา)

k_kannaphat@hotmail.com^{1*}

(Cordia New ขนาด 12 pt. ตัวธรรมดา)

บทคัดย่อ (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

คำสำคัญ: คำสำคัญ (1) คำสำคัญ (2) คำสำคัญ (3)

ABSTRACT (ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Cordia New 16pt. Normal)

Keywords: keyword (1) keyword (2) keyword (3)

บทนำ (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ขอบเขตของการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

กรอบแนวคิดของการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ระเบียบวิธีวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

สรุปผลการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

อภิปรายผลการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ข้อเสนอแนะ (Cordia New 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

REFERENCES (Cordia New 16 pt. bold)

เนื้อหา (Cordia New 16 pt. normal)

PHRANAKHON RAJABHAT RESEARCH JOURNAL HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Vol.13 No.2 July - December 2018

ISSN : 2286-7171

The PNRU Research Journal, Humanities and Social Sciences is the official journal of Phranakhon Rajabhat University published twice yearly, with the first issue covering the months of January to June, and the second July to December. It seeks to publish the research results and academic works in the form of original articles, review articles, and book reviews, in the areas relevant to humanities and social sciences from all the researchers, academics, and interested people.

PUBLISHING'S OBJECTIVES

Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences was published semiannually (twice a year); January – June and July – December by the following objectives:

1. To publicize academic paper, research paper, review article and book review in the related fields of Humanities and Social Sciences such as Political Science, Public Administration, Community Development, Urban Administration and Development, Historical, Thai Language, English Language, Classical Dance and Drama, Music, Law, Fine and Applied Arts, Library and Information Science, General Management/Business Computer, Human Resources, Marketing, Tourism and Hotel Management, Communication Arts,

Economics, Accounting, Educational Administration, Early Childhood Education, Curriculum and Instruction, Educational Technology, Educational Psychology and others fields which belong to editorial department consideration.

2. To be a channel to exchange information, important points, experience on research to researcher's academicians and others who are interested

PUBLISHING'S POLICIES

1. The published article must be academic article, research article, review article or book review which would be either in Thai or English.

2. The published article must be written in the format of Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences. It must be screened by qualified person in related fields. The published article must be an article that has not been published or during the consideration from other journals.

3. Every published article must be approved by at least two expert evaluators (peer reviewed) in relevant filed for an article. The evaluators and the authors must not know each other (Double-blind Peer Review). The published article must be approved from at least two experts or two from three.

SUBMISSION PROCESS

1. The original manuscript is required to submit through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/author

2. Editorial board members are responsible for the initial checks on correctness and quality of original manuscript.

3. At least two potential reviewers with the appropriate expertise are requested to review each original manuscript. To avoid bias, double-blind peer review policy is applied in this journal. the journal requirements, each manuscript is required to pass by unanimous consent of the two reviewers, or, two out of three reviewers. The decisions or comments by reviewers may be as follows:

- Accept Submission
- Revisions Required
- Resubmit for Review

- Resubmit Elsewhere
- Decline Submission
- See Comments

4. The original manuscript and the evaluation form of the reviewers are collected, before sending back to the author for a revision. After that the author is requested to provide the revised details and revised manuscript for the editorial board.

5. The editorial board checks the revised details and original manuscript.

6. If the manuscript is satisfied and approved, the official letter of acceptance for publication will be provided for the author(s) and announced by the editor through the Thaijo online at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRUJHSS/>.

7. The editorial board collects all the manuscripts, before publishing the journal draft at the publishing house.

8. The journal draft is checked again, before the journal is published and distributed.

9. The PNRU journal Humanities and Social Sciences distributes the online journal through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/.

EDITORIAL CRITERIA

1. Manuscripts submitted to PNRU journal Humanities and Social Sciences should neither been published before nor be under consideration for publication in another journal.

2. Plagiarism, data fabrication, and image manipulation are not tolerated. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions or any infringements of copyright appearing in the manuscript.

3. Authors should follow the author guidelines carefully. All manuscripts intended for publication in this journal should strictly be prepared and formatted as per the author guidelines for manuscript submission.

4. Only manuscripts approved by reviewers are published in this journal.

5. If the manuscript is required to revise, the author should resubmit the revised version to the editorial board within a suitable time frame.

6. To write an academic article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Framework

- (3) Analysis
- (4) Content
- (5) Conclusion
- (6) References

7. To write a research article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Research Objectives
- (3) Research Benefits (If any)
- (4) Research Scope
- (5) Hypothesis (If any)
- (6) Conceptual Framework
- (7) Methodology
- (8) Research Results and Discussion
 - 8.1 Research Results
 - 8.2 Discussion
- (9) Suggestions and Recommendations
- (10) References

8. To write a review article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Conclusion
- (3) References

9. To write a book review, the critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

MANUSCRIPT PREPARATION GUIDELINES

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word via the ThaiJo online: https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/ author

2. The article must be typed in single spacing. It is noted that Cordia New is required.

3. Please submit tables as editable text and not as images. Number tables consecutively in accordance with their appearance in the text and place any table notes below the table body.

4. Citations in the text should follow the referencing style used by the American Psychological Association.

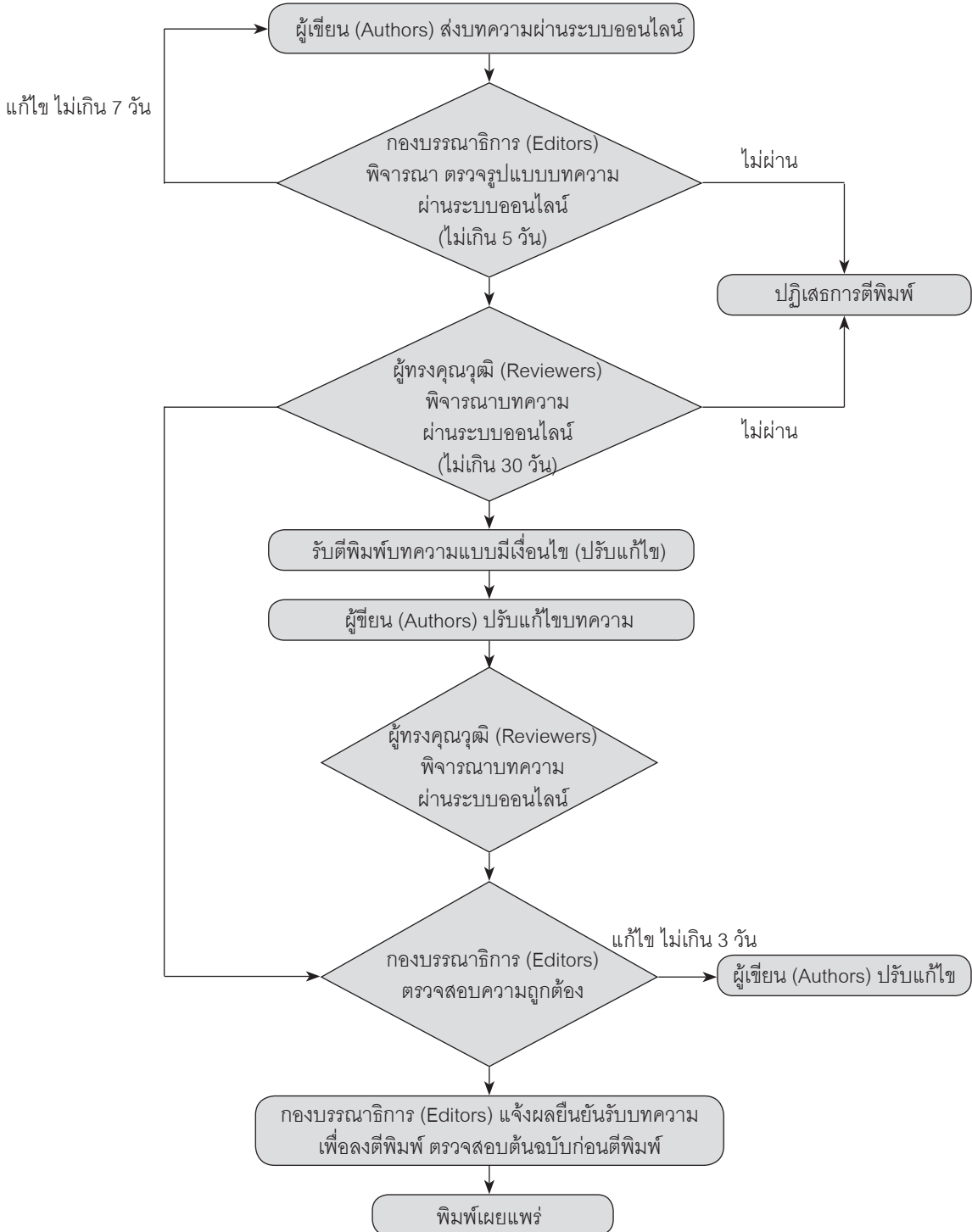
5. Please ensure that every reference cited in the text is also present in the reference list. If these references are included in the reference list, their last names should be written first, followed by the year of publication, for example, Roonkaseam (2015) or (Roonkaseam, 2015). For references with three or more authors, use the first author's name and 'et al.' in the text (e.g. Roonkaseam et al., 2015).

6. To meet the standards of the journal, the editorial board has its rights to revise some passages in the manuscript without asking permission from the author.

7. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions appearing in the manuscript.

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานของการจัดทำ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

**แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณานำลงพิมพ์
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)	☐ บทความวิจัย ☐ นักศึกษาระดับปริญญาโท ☐ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตร.....สาขา.....	
มหาวิทยาลัย.....	
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... E-mail.....	
ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	
ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)	
มีความประสงค์ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความปริทรรศน์ ☐ บทความหนึ่งสื่อ	

ในการนี้ข้าพเจ้ายินดีให้กองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร มีสิทธิ์ในการสรรหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระ เพื่อพิจารณาดัชนีฉบับที่ข้าพเจ้า (และผู้แต่งร่วม) ส่งมา และยินดียอมรับผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความวิจัย
(.....)

* ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน ตลอดจน "ไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น" และจะไม่นำส่งไปเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารอื่นภายใน 90 วัน นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้

** ในกรณีที่บทความนั้นมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหรือพาดพิงกับหน่วยงานหรือองค์กรใด ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากองค์กรนั้น

- ยินยอมรับเงื่อนไข
- ไม่ยินยอมรับเงื่อนไข

ความเห็นของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

- ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
- ไม่ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ

.....
(.....)

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยฯ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นวารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการในลักษณะนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) นิพนธ์ปริทัศน์ (Review Article) และ บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1. รับต้นฉบับจากผู้สนใจตีพิมพ์บทความผ่านระบบ ThaiJo (https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/author)
2. กองบรรณาธิการตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องและคุณภาพของบทความต้นฉบับ
3. กองบรรณาธิการเตรียมต้นฉบับจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสองท่านต่อหนึ่งบทความ ทั้งนี้ ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) และผู้แต่ง (Author) จะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้น จะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความทั้งสองท่าน หรือสองในสามท่าน
 ทั้งนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความมีดังนี้
 - Accept Submission = รับตีพิมพ์บทความโดยไม่ต้องแก้ไข
 - Revisions Required = แก้ไขบทความโดยให้บรรณาธิการพิจารณาอีกครั้ง
 - Resubmit for Review = ผู้แต่งต้องแก้ไขบทความส่งกลับมาให้ผู้ประเมินบทความตรวจสอบอีกครั้ง
 - Resubmit Elsewhere = ปฏิเสธรับตีพิมพ์บทความ กรณีที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขอบเขตของวารสาร และการเตรียมบทความ
 ทั้งนี้ ให้ผู้แต่งส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารอื่น
 - Decline Submission = ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ
 - See Comments = พิจารณาข้อเสนอแนะของผู้ประเมินบทความ
4. กองบรรณาธิการส่งต้นฉบับที่ปรับแก้ไขแล้วพร้อมสรุปผลการประเมินคุณภาพต้นฉบับ และจัดส่งผู้แต่งเพื่อปรับแก้ไข พร้อมให้ชี้แจงการปรับแก้ไขกลับมายังกองบรรณาธิการ

5. กองบรรณาธิการตรวจสอบการปรับแก้ไขความถูกต้อง และรูปแบบการเขียนต้นฉบับ
6. บรรณาธิการตอบรับการตีพิมพ์และเผยแพร่ต้นฉบับดังกล่าวผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง (https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/) จากนั้น จะออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความอย่างเป็นทางการจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อีกครั้ง
7. กองบรรณาธิการรวบรวมต้นฉบับและตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนจัดส่งโรงพิมพ์เพื่อจัดทำวารสารฉบับร่าง
8. กองบรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้องของวารสารฉบับร่างจากโรงพิมพ์อีกครั้ง จากนั้น จึงส่งตีพิมพ์และเผยแพร่
9. กองบรรณาธิการเผยแพร่วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง (https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/)

หลักเกณฑ์ในการส่งบทความของวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

สาขามนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์

1. บทความที่ผู้แต่งส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ หรือ อยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์จากวารสารอื่น ๆ
2. เนื้อหาและรูปภาพในบทความต้องไม่คัดลอก ลอกเลียน หรือไม่ตัดทอนจากบทความอื่น โดยเด็ดขาด (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้แต่งเท่านั้น)
3. ผู้แต่งต้องเขียนบทความตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบการส่งบทความ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
4. การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะพิจารณาเฉพาะบทความที่ได้รับการประเมินให้ตีพิมพ์เผยแพร่จากผู้ประเมินบทความเท่านั้น
5. กรณีมีข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินบทความ ผู้แต่งต้องปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินบทความ และชี้แจงการแก้ไขต้นฉบับดังกล่าวมายังกองบรรณาธิการ ภายในเวลาที่กำหนด

คำแนะนำการเตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

สาขามนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการได้กำหนดรูปแบบการเตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังนี้

บทความต้องพิมพ์ในกระดาษขนาด A4 โดยตั้งค่าน้ำกระดาษ ซ้าย 1 นิ้ว ขวา 1 นิ้ว บน 1 นิ้ว ล่าง 1 นิ้ว (1 นิ้ว = 2.5 ซม.)

บทความภาษาไทยและบทความภาษาอังกฤษต้องพิมพ์ด้วยรูปแบบอักษร Cordia New บทความภาษาไทยที่มีศัพท์เทคนิคหรือศัพท์เฉพาะ ให้ใช้คำทับศัพท์ และ/หรือ ศัพท์บัญญัติ พร้อมวงเล็บคำศัพท์ภาษาอังกฤษนั้น

เอกสารต้องมีรูปแบบเดียวกันทั้งบทความ ทั้งนี้ บทความประเภทต่าง ๆ ในวารสารเล่มนี้มีจำนวนหน้าต่อหนึ่งบทความแตกต่างกันโดยประมาณ ดังนี้

1. บทความทางวิชาการ (Academic article) ประมาณ 15 หน้า ต่อบทความ
2. บทความวิจัย (Research article) ประมาณ 15 หน้า ต่อ 1 บทความ
3. บทความปริทรรศน์ (Review article) ประมาณ 8 หน้า ต่อ 1 บทความ
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ประมาณ 5 หน้า ต่อ 1 บทความ

ให้พิมพ์ผลงานด้วยกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว โดยทุกบทความต้องมีคำย่อเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ยกเว้นบทวิจารณ์หนังสือ และมีส่วนประกอบดังนี้

บทความวิชาการ (Academic Article)	บทความวิจัย (Research Article)	บทความปริทรรศน์ (Review Article)	บทความหนังสือ (Book Review)
1. บทนำ	1. บทนำ	1. บทนำ	บทความที่วิพากษ์วิจารณ์
2. กรอบในการวิเคราะห์	2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2. บทสรุป	เนื้อหาสาระ คุณค่า และ
3. เนื้อหา	3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (ถ้ามี)	3. เอกสารอ้างอิง	คุณภาพของหนังสือ
4. สรุป	4. ขอบเขตของการวิจัย		บทความหรือผลงานศิลปะ
5. เอกสารอ้างอิง	5. สมมติฐาน (ถ้ามี)		อาทิ นิทรรศการ ทัศนศิลป์
	6. กรอบแนวคิดของการวิจัย		และการแสดงละครหรือดนตรี
	7. ระเบียบวิธีวิจัย		โดยใช้หลักวิชาและดุลยพินิจ
	8. สรุปผลการวิจัยและอภิปราย ผลการวิจัย		อันเหมาะสม
	8.1 สรุปผลการวิจัย		
	8.2 อภิปรายผลการวิจัย		
	9. ข้อเสนอแนะ		
	10. เอกสารอ้างอิง		

กรณีตีพิมพ์บทความเป็นภาษาอังกฤษต้องเรียงลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

Academic Article	Research Article	Review Article	Book Review
1. Introduction	1. Introduction	1. Introduction	The critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.
2. Framework Analysis	2. Research Objectives	2. Conclusion	
3. Content	3. Research Benefits (If any)	3. References	
4. Conclusion	4. Research Scope		
5. References	5. Hypothesis (If any)		
	6. Conceptual Framework		
	7. Methodology		
	8. Research Results and Discussion		
	8.1 Research Results		
	8.2 Discussion		
	9. Suggestions and Recommendations		
	10. References		

- ชื่อเรื่อง:** ควรกระทัดรัด ไม่ยาวจนเกินไป ถ้าบทความเป็นภาษาไทย ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ชื่อเรื่องภาษาไทย ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- ชื่อผู้แต่ง:** ชื่อเต็ม-นามสกุลเต็มของผู้แต่งครบทุกคนทั้งบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ชื่อผู้แต่งภาษาไทย ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีเป็นภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง
ชื่อผู้แต่งภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง ข้อความระวางในการจัดเตรียมบทความ
- (1) ชื่อผู้แต่ง ไม่ใส่ตำแหน่งทางวิชาการ ยศ ตำแหน่งทหาร สถานภาพทางการศึกษา หรือคำนำหน้าชื่อหรือท้ายชื่อ เช่น นาย, นาง, นางสาว, ผศ.ดร., PhD, ร.ต.ต., พ.ต.ท.
 - (2) ไม่ควรระบุสถานภาพผู้แต่ง เช่น นักศึกษาปริญญาเอก, อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ผู้อำนวยการ..., คณบดีคณะ..., พยาบาลวิชาชีพ

หน่วยงานที่ทำวิจัย: ผู้แต่งหลักต้องใส่ที่อยู่โดยละเอียด ประกอบด้วย หน่วยงานระดับต้น หน่วยงานหลัก จังหวัด ประเทศ และ E-mail Address ที่สามารถติดต่อได้ ให้ใส่เครื่องหมายดอกจัน (*) กำหนดเป็นตัวยก กำกับท้ายนามสกุลของผู้แต่งหลัก หน่วยงานหรือสังกัดที่ทำวิจัยภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 12 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้แต่งให้ใส่ตัวเลขยก (1) กำกับท้ายนามสกุล และด้านหน้าหน่วยงานหรือสังกัด

ตัวอย่างเช่น

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

หน่วยงานหรือสังกัดที่ทำวิจัยภาษาอังกฤษ ขนาด 12 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้แต่ง

ตัวอย่างเช่น

Communication Arts Program, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

บทคัดย่อ:

บทคัดย่อภาษาไทย และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ต้องมีความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ

บทคัดย่อภาษาไทย

หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้ายใต้ที่อยู่/หน่วยงาน สังกัดของผู้เขียน

เนื้อหาบทคัดย่อไทย 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้ายใต้ที่อยู่/หน่วยงาน สังกัดของผู้เขียน

เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

***** กรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษไม่ต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย**

คำสำคัญ:

ต้องมีคำสำคัญอย่างน้อย 3 ถึง 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

คำสำคัญภาษาไทย

หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาไทย

- เนื้อหา:** เนื้อหาภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วยการเคาะ 1 ครั้ง
คำสำคัญภาษาอังกฤษ
หัวข้อคำสำคัญภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษ ด้านซ้ายใต้ บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
เนื้อหาภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วย Comma (,)
เนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน
หัวข้อเรื่อง ภาษาไทยและอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษ ด้านซ้ายหัวข้อย่อ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลข หน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่ง ให้ Tab 0.75 เซนติเมตรจากอักษร ตัวแรกของหัวข้อเรื่อง
- รูปภาพ:** ขึ้นหน้าใหม่ ให้มี 1 รูป ต่อ 1 หน้า และแยกบันทึกเป็นไฟล์ภาพที่มีนามสกุล TIFFs, หรือ JPEGs ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ เพื่อคุณภาพในการพิมพ์ หมายเลขรูปภาพ และกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านล่างของรูปภาพ และกราฟ
- ตาราง:** กรุณาขึ้นหน้าใหม่ ให้มี 1 ตาราง ต่อ 1 หน้า หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านบนของตาราง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านปัจจัยแรงดึงดูด

ปัจจัยต่าง ๆ	Factor Loading	Commulative Variance (%)	Communalities
ปัจจัยที่ 1 : สถาปัตยกรรม และความสำคัญของวัด		25.530	
เป็นวัดที่มีความสวยงาม	0.830		0.689
มีสถาปัตยกรรมเป็นเอกลักษณ์	0.799		0.642
มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์	0.675		0.491
มีความโดดเด่นแตกต่างจากวัดอื่น ๆ	0.451		0.346

รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กรอ้างอิงเอกสารให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association) หากรายการอ้างอิงเป็นหนังสือหรือบทความภาษาไทยที่มีบทแปลเป็นภาษาอังกฤษกำกับอยู่ก่อนแล้ว ให้ใส่วงเล็บท้ายรายการว่า (in Thai) สำหรับ รายการอ้างอิงภาษาไทยที่ไม่ได้มีบทแปลภาษาอังกฤษไว้ก่อน ให้ยึดตามประกาศราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียง ทั้งนี้ ให้จัดเรียงลำดับตามลำดับตัวอักษรภาษาอังกฤษก่อน-หลัง

ยกตัวอย่างเช่น

Liochanmongkhon, N., Saengbunthai, S. & Kengwinit, T. (1994). KhumeuTuekthaeo. Bangkok: Rongphimaksongkanphim. (in Thai)

หลักเกณฑ์การอ้างอิงในเนื้อหา

กรณีการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ให้ใส่ชื่อสกุลผู้แต่งและปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บ เช่น

ผู้แต่งเป็นคนไทย: กาญจนา แก้วเทพ พิมพ์เป็น

กาญจนา แก้วเทพ (Kaewthep, 2011)

ผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ: Arthur Asa Berger พิมพ์เป็น Berger (2011)

หากการอ้างอิงมิได้กล่าวถึงชื่อผู้แต่งไว้ก่อนให้ใส่นามสกุลและปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บ เช่น

ผู้แต่งคนไทย

การทำวิจัยให้เสร็จ...(Kaewthep, 2011)

ผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ

Research means ... (Berger, 2011)

ทั้งนี้ กรณีที่ผู้แต่งเป็นคนไทย ให้ใส่ชื่อสกุลที่ผู้แต่งใช้จริงเป็นภาษาอังกฤษ หากไม่ปรากฏว่าผู้แต่งคนดังกล่าวเคยเขียนชื่อสกุลเป็นภาษาอังกฤษมาก่อน อนุโลมให้ใช้หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงตามประกาศราชบัณฑิตยสถานได้

หลักเกณฑ์การอ้างอิงท้ายบทความ

ในการลงรายชื่อผู้แต่งคำนำหน้าชื่อตามปกติให้ตัดออก ได้แก่ นาย นาง นางสาว ตำแหน่งทางวิชาการ บรรดาศักดิ์ยศทางตำรวจ ยศทางทหาร และตำแหน่งนักบวช ยกเว้นผู้แต่งที่มีฐานันดรศักดิ์นำหน้าชื่อให้คงไว้ตามปกติ โดยไม่ตัดทิ้งหรือย้ายที่

ผู้แต่ง 1 คน

ให้ลงชื่อสกุล และใช้เครื่องหมาย Comma (,) คั่นชื่อสกุลตามด้วยอักษรย่อของชื่อต้น โดยต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย กรณีเป็นผู้แต่งคนไทยให้ลงท้ายรายการอ้างอิงด้วยวงเล็บว่า (in Thai) เช่น กาญจนา แก้วเทพ พิมพ์เป็น Kaewthep, K.

กรณีเป็นผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ: ให้ลงชื่อสกุล และใช้เครื่องหมาย Comma (,) คั่นชื่อสกุล ตามด้วยอักษรย่อของชื่อต้นและชื่อกลาง และใช้เครื่องหมาย Full stop (.) ตามหลังอักษรย่อ ทั้ง 2 ตัวเช่น Christina F. Kreps ลงว่า Kreps, C.F.

ผู้แต่งไม่เกิน 6 คน

ให้ลงชื่อผู้แต่งทุกคน โดยใช้คำว่า "&" ก่อนชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย ให้ลงชื่อทั้งหมด ระหว่างชื่อให้คั่นด้วย "&" แล้ว Comma (,) กรณีเป็นผู้แต่งคนไทยให้ลงท้ายรายการอ้างอิงด้วยวงเล็บว่า (in Thai) เช่น Kaewthep, K., Gunpai, K. & Sthapitanonda, P.

ผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ ให้ลงชื่อผู้แต่งทุกคน โดยใช้คำว่า "&" ก่อนชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย ให้ลงชื่อทั้งหมด ระหว่างชื่อให้คั่นด้วย "&" แล้ว Comma (,) เช่น Edson, G. & Dean, D.

ผู้แต่ง 6 คนขึ้นไป

ให้ลงชื่อผู้แต่งเฉพาะคนแรก และต่อด้วยคำว่า "et al."

กรณีเป็นผู้แต่งคนไทยให้ลงท้ายรายการอ้างอิงด้วยวงเล็บว่า (in Thai) เช่น

ผู้แต่งเป็นคนไทย ให้ใช้คำว่า "และคณะ" เช่น ปาวิชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ.

กรณีผู้แต่งเป็นคนไทย ให้แปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย เช่น

Sthapitanonda, P. et al.

Bailyn, B. et al.

ผู้แต่งเป็นสถาบัน ให้เขียนกลับคำนำหน้า เช่น มหาวิทยาลัย, กระทรวง, กรมการปกครอง.

โดยอย่างน้อยต้องอ้างถึงระดับกรม และอ้างหน่วยงานระดับสูงก่อน

1. อ้างอิงจากหนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง //(ปี พ.ศ.ที่พิมพ์) //ชื่อหนังสือ //ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี) //เมืองที่พิมพ์ : //สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

Liochanmongkhon, N., Saenbunthai, S. & Kengwinit, T. (2527). Khumue Tuekthaeo. Bangkok: Rongphim Nam-aksonkanphim. (in Thai)

Davis, C.V. (1980). Handbook of Applied Hydraulics. 3rd edition. NY: McGraw – Hill.

Gunpai, K. (2008). Psychology of communication. Bangkok: Faculty of Communication Arts, ChulalongkornUniveristy. (in Thai)

2. อ้างอิงจากวารสาร

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปี พ.ศ.ที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่ (ฉบับที่).// เลขหน้า-เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

Ozaki, M., Adachi, Y., Iwahori, Y. & Ishii, N. (1998). Application of fuzzy theory to writer recognition of Chinese characters. International Journal of Modeling and Simulation. 18(2), 112-116.

Korbkeeratipong, K. & Taiphapoon, T. (2016). Branded content marketing communication in reality television program. Phranakhon Rajabhat Research Journal, Humanities and Social Sciences. 11(2), 1-11. (in Thai)

3. อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปี พ.ศ.ที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ชื่อปริญญา (เต็ม)// หน่วยงาน

ตัวอย่าง :

Roonkaseam, Nitta. (2006). Communication and practices of representation through the museums as texts in Thailand. Ph.D. Program in Communication Arts. Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)

4. อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปี พ.ศ.ที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้นเมื่อ.// สืบค้นจาก

ตัวอย่าง :

Noam, E.M. (1994). Telecommunication policy issue for the next century. Retrieved June 7, 2006, from gopher://198.80.36.../global/telcom.txt

Chuastapanasiri, T. (2009). Advertising literacy. Retrieved March 2, 2012, from <http://resource.thaihealth.or.th/system/files/documents/ruuethaathanokhsnaaaefng1.pdf> (in Thai)

5. อ้างอิงจากการสัมภาษณ์

รูปแบบ : ผู้ให้สัมภาษณ์.// ตำแหน่ง (ถ้ามี).// สัมภาษณ์.// วันที่/เดือน/ปี.

ตัวอย่าง :

Sthapitanonda, P. Dean, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University. Interviewed on March 2, 2016. (in Thai)

Smith, Mary john. Interview on January 31, 2008.

Saengdongkhae, J. Lecturer, Hatyai University. Interview on August 20, 2010. (in Thai)

การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้แต่งต้องส่งบทความผ่านทางระบบออนไลน์เท่านั้น โดยการสมัครสมาชิก (Register) วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง (https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/user/register) เพื่อขอรับ Username และ Password แล้วคลิกที่ปุ่ม Log In เพื่อเข้าสู่ระบบ ในกรณีที่เป็นสมาชิกของวารสารแล้ว กรุณาเข้าสู่ระบบ log in และดำเนินการส่งบทความโดยดูตัวอย่างการส่งบทความได้ที่ ขั้นตอนการ SUBMISSION

หมายเหตุ:

กองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ ในการแก้ไขข้อความบางส่วนโดยไม่กระทบต่อเนื้อหาหลักของบทความ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบการตีพิมพ์ของวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ตัวอย่าง

ชื่อเรื่องภาษาไทย (Cordia New ขนาด 18pt. ตัวหนา)

English Title (Cordia New 18pt. bold)

กัญณภัทร นิธิศวรรภากุล^{1*} นาทยา ปิลันธนานนท์² และ นพวรรณ ฉิมลอยลาภ³

(Cordia New ขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)

Kannaphat Nithitwaraphakun^{1*}, Nataya Pilanthananond² and Nopphawan Chimroylarp³

(Cordia New ขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1*,2,3}

(Cordia New ขนาด 12 pt. ตัวธรรมดา)

Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok, Thailand^{1*,2,3}

(Cordia New ขนาด 12 pt. ตัวธรรมดา)

k_kannaphat@hotmail.com^{1*}

(Cordia New ขนาด 12 pt. ตัวธรรมดา)

บทคัดย่อ (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

คำสำคัญ: คำสำคัญ (1) คำสำคัญ (2) คำสำคัญ (3)

ABSTRACT (ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Cordia New 16pt. Normal)

Keywords: keyword (1) keyword (2) keyword (3)

บทนำ (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ขอบเขตของการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

กรอบแนวคิดของการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ระเบียบวิธีวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

สรุปผลการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

อภิปรายผลการวิจัย (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ข้อเสนอแนะ (Cordia New 16 pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

REFERENCES (Cordia New 16 pt. bold)

เนื้อหา (Cordia New 16 pt. normal)

PHRANAKHON RAJABHAT RESEARCH JOURNAL HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Vol.13 No.2 July - December 2018

ISSN : 2286-7171

The PNRU Research Journal, Humanities and Social Sciences is the official journal of Phranakhon Rajabhat University published twice yearly, with the first issue covering the months of January to June, and the second July to December. It seeks to publish the research results and academic works in the form of original articles, review articles, and book reviews, in the areas relevant to humanities and social sciences from all the researchers, academics, and interested people.

PUBLISHING'S OBJECTIVES

Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences was published semiannually (twice a year); January – June and July – December by the following objectives:

1. To publicize academic paper, research paper, review article and book review in the related fields of Humanities and Social Sciences such as Political Science, Public Administration, Community Development, Urban Administration and Development, Historical, Thai Language, English Language, Classical Dance and Drama, Music, Law, Fine and Applied Arts, Library and Information Science, General Management/Business Computer, Human Resources, Marketing, Tourism and Hotel Management, Communication Arts,

Economics, Accounting, Educational Administration, Early Childhood Education, Curriculum and Instruction, Educational Technology, Educational Psychology and others fields which belong to editorial department consideration.

2. To be a channel to exchange information, important points, experience on research to researcher's academicians and others who are interested

PUBLISHING'S POLICIES

1. The published article must be academic article, research article, review article or book review which would be either in Thai or English.

2. The published article must be written in the format of Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences. It must be screened by qualified person in related fields. The published article must be an article that has not been published or during the consideration from other journals.

3. Every published article must be approved by at least two expert evaluators (peer reviewed) in relevant filed for an article. The evaluators and the authors must not know each other (Double-blind Peer Review). The published article must be approved from at least two experts or two from three.

SUBMISSION PROCESS

1. The original manuscript is required to submit through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/author

2. Editorial board members are responsible for the initial checks on correctness and quality of original manuscript.

3. At least two potential reviewers with the appropriate expertise are requested to review each original manuscript. To avoid bias, double-blind peer review policy is applied in this journal. the journal requirements, each manuscript is required to pass by unanimous consent of the two reviewers, or, two out of three reviewers. The decisions or comments by reviewers may be as follows:

- Accept Submission
- Revisions Required
- Resubmit for Review

- Resubmit Elsewhere
- Decline Submission
- See Comments

4. The original manuscript and the evaluation form of the reviewers are collected, before sending back to the author for a revision. After that the author is requested to provide the revised details and revised manuscript for the editorial board.

5. The editorial board checks the revised details and original manuscript.

6. If the manuscript is satisfied and approved, the official letter of acceptance for publication will be provided for the author(s) and announced by the editor through the Thaijo online at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRUJHSS/>.

7. The editorial board collects all the manuscripts, before publishing the journal draft at the publishing house.

8. The journal draft is checked again, before the journal is published and distributed.

9. The PNRU journal Humanities and Social Sciences distributes the online journal through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/.

EDITORIAL CRITERIA

1. Manuscripts submitted to PNRU journal Humanities and Social Sciences should neither been published before nor be under consideration for publication in another journal.

2. Plagiarism, data fabrication, and image manipulation are not tolerated. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions or any infringements of copyright appearing in the manuscript.

3. Authors should follow the author guidelines carefully. All manuscripts intended for publication in this journal should strictly be prepared and formatted as per the author guidelines for manuscript submission.

4. Only manuscripts approved by reviewers are published in this journal.

5. If the manuscript is required to revise, the author should resubmit the revised version to the editorial board within a suitable time frame.

6. To write an academic article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Framework

- (3) Analysis
- (4) Content
- (5) Conclusion
- (6) References

7. To write a research article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Research Objectives
- (3) Research Benefits (If any)
- (4) Research Scope
- (5) Hypothesis (If any)
- (6) Conceptual Framework
- (7) Methodology
- (8) Research Results and Discussion
 - 8.1 Research Results
 - 8.2 Discussion
- (9) Suggestions and Recommendations
- (10) References

8. To write a review article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Conclusion
- (3) References

9. To write a book review, the critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

MANUSCRIPT PREPARATION GUIDELINES

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word via the ThaiJo online: https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/ author

2. The article must be typed in single spacing. It is noted that Cordia New is required.

3. Please submit tables as editable text and not as images. Number tables consecutively in accordance with their appearance in the text and place any table notes below the table body.

4. Citations in the text should follow the referencing style used by the American Psychological Association.

5. Please ensure that every reference cited in the text is also present in the reference list. If these references are included in the reference list, their last names should be written first, followed by the year of publication, for example, Roonkaseam (2015) or (Roonkaseam, 2015). For references with three or more authors, use the first author's name and 'et al.' in the text (e.g. Roonkaseam et al., 2015).

6. To meet the standards of the journal, the editorial board has its rights to revise some passages in the manuscript without asking permission from the author.

7. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions appearing in the manuscript.

